YAZILAR
41

2015

İhramcızâde
Hacı İsmail Hakkı
ALTUNTAŞ

İSBN:
ismailhakkialtuntas@gmail.com
http://ismailhakkialtuntas.com

Dizgi : **H. İsmail Hakkı Altuntaş**
Kapak :
Baskı- Cilt :

2015

بِسْــمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على رسولنا محمد وعلى اله وصحبه وسلم اجمعين

İnternetteki sitemiz **http://ismailhakkialtuntas.com/** da 2015 yılarında okuyucularımızla paylaştığım yazılardan bir kısmıdır.

Yazılarda sıra gözetilmedi. Değişik konular peş peşe yazıldı. Bu şekilde okuyan açısından fazla sıkıntı oluşturmayacağı düşünüldü.

Tevfik ve inayet Allah Teâlâ'dandır.

İhramcızâde
İsmail Hakkı ALTUNTAŞ
Esenler /İstanbul

Başlangıç: 30. 09. 2015

Bitiş : 12. 11. 2015

Kıyamazsan baş u câna
uzak dur girme meydâna

Bu meydânda nice başlar
kesilir hiç sorar olmaz
****

Allah Teâlâ ehliyle oturmak tehlikelidir.

Onlarla oturan kimse, tehlikededir.
****

Hz. Şeyhu'l-Ekber Muhyiddîn-i Arabî
(kuddise sırruhu'l-celî)
Efendimizin şu kıt'a-i mergûbesi hepimiz hakkında ne büyük beşâreti hâvîdir:

لنا دولة في آخر الدهر تظهر

فمن كان منا أو يقول بقولنا

فتظهر مثل الشمس لا تتستر

فبشره بالدنيا والأخرى يبشر.

Zamânı yakalamakta bizim bir devletimizin bulunduğu zâhir oluyor,
güneş gibi ortaya çıkıyor ki, örtülemez.

Kim bizden ise veya bizim dediğimizi söylüyorsa,
Onu müjdele! O, dünyâ ile de Ahiret ile de müjdelenir.

Sefîne-i Evliyâ Evliyâ-yı Ebrâr
Şerh-i Esmâr-ı Esrâr
Osmânzâde Hüseyin VASSÂF

Enes (radıya'llâhu anh)'den Nebî (salla'llâhu aleyhi ve sellem) efendimizin şöyle buyurduğu rivâyet edildi:

روى عن أنس رضى الله عنه قال قال النبي صلى الله تعالى عليه وسلم: "اذا مات المؤمن وترك ورقة واحدة عليها علم تكون الورقة يوم القيامة سترا بينه وبين النار وأعطاه الله مدينة أوسع من الدنيا سبع مرات". صدق رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم

"Mü'min ölür de üzerinde ilim bulunan bir yaprak (kağıt) bırakırsa, bu yaprak kıyâmet gününde onunla nâr arasında perde hâline gelir ve Allâh ona, dünyânın yedi kat genişliğinde bir belde ihsân eder. (Sadaka Resûlu'llâhi teâlâ salla'llâhu aleyhi ve sellem)"

İçindekiler

8 Yazılar

AŞK-I HAKİKİ ÜZERİNE

"Ateşin kudreti, ateşin içine düşen bir şeyi kendi niteliğine çevirir.

Şüphesiz Allah'ın irâde kuvveti ateşinkinden daha büyüktür.

Bununla birlikte ateş, demir cevherini değiştirmeksizin
sâdece niteliğine etki eder.
Çünkü demir hiçbir zaman ateş olamaz."

Sh:136

"Aşk, insanlardan öğrenilmez; o, bir Allah vergisidir ve O'nun bir ihsanıdır".

"Kalbinde, kendisini öteki dünya ile sürekli olarak meşgul eden bir nura sahip kimseler dışında, hiç kimse, nefsini bu dünyanın zevklerinden alıkoyamaz".

"Arifin kalp gözü açılınca, cismânî gözü kapanır ve o, Tanrı'dan başka bir şey görmez,"

"Eğer marifet görülebilir bir şekil alacak olsaydı, onu temaşa eden herkes, güzelliği, hoşluğu, iyiliği ve inceliği karşısında ölecek ve her parlaklık da onun ihtişamı yanında kararacaktı."

"Marifet, sözden çok sükûta yakındır."

"Kalp, kaybettiği için ağlarken, ruh bulduğu için güler."

"Nasıl herhangi bir şey Allah'ı görmeden yaşıyamazsa, Allah'ı görmeden de ölmez; çünkü O'nun hayatı ebedidir, O'nu gören de ebedi olur."

"Ey Allahım! Hayvanların bağırmasını, ağaçların sallanmasını, suyun şırıltısını, kuşların cıvıltısını, uğuldayan rüzgârı ve gök gürlemesini, Senin Birliğine bir delil ve eşin, benzerin bulunmadığına bir hüccet olarak hissetmeksizin, asla dinlemem."

"Ey Allahım! Sana, halk içinde ululara yakarıldığı gibi dua ediyor, fakat yalnızken sevgililere yapıldığı şekilde niyazda bulunuyorum. Halk içinde sana Ey Allahım!, yalnızken de Ey Sevgilim!, diyorum."

Sh: 5-6

"Kalbimin yüzünü Sana doğru çevirmedikçe,
Namazı, namaz olmaya lâyık bulmam.
Yüzümü Ka'be'ye dönersem, bu, Sana olan alkımdandır;
Yoksa namazı da Ka'be'yi de ne yapayım?"

(Mevlâna Celâleddîn Rûmî kuddise sırruhu'l-âlî)

Sh:99

Bana kâfir deme nefsim, eğer sen O'nun dersem

Daha açık bir şekilde de şunları söylüyor:
"Ey Allah'ı Allah'ı arayan, O'nun ardından giden,
Aramana lüzum yok, Allah sensin sen!
Yok olmayan bir şeyi neden arıyorsun?
Senden başka bir şey yok, yalnız sen varsın; neredesin, nerede?"

Sh:102

"Çarşıda, manastırda yalnız Allah'ı gördüm.
Düzde, dağda yalnız Allah'ı gördüm.
O'nu gördüm mihnette hep yanımda;
Sevinçte, kederde yalnız Allah'ı gördüm.
Namazda, oruçta, zikirde, sena ve temaşada,
Peygamberin dininde yalnız Allah'ı gördüm.
Ne ruh, ne beden, ne araz, ne cevher,
Ne keyfiyet, ne sebep, yalnız Allah'ı gördüm.
Gözlerimi açtım; beni kuşatan yüzünün nuru ile,
Gözün gördüğü her şeyde yalnız Allah'ı gördüm.
Bir mum gibi eridim ateşinde,
Parlayan alevlerde yalnız Allah'ı gördüm.
Açıkça kendimi gördüm kendi gözlerimle,
Allah'ın gözleriyle bakınca yalnız Allah'ı gördüm.
Yoklukta fena buldum, kayboldum,
Hey! Ben ebediyete erdim, yalnız Allah'ı, Allah'ı gördüm."

Sh:50

Kendi kendimi bilmediğim için, şimdi Allah aşkına ben ne yapmalıyım?
Ne Haç'a ne Hilâl'e taparım, ne gâvurum ne de Yahudi
Ne Doğu ne Batı ne kara ne deniz benim vatanım, ne de zebani ile yakınlığım var
Ne ateşten ne köpükten yaratıldım, ne topraktan ne de çiğden
Ne tâ uzaklarda Çin'de ne Saksin'de ne de Bulgar'da doğdum.
Ne beş nehrin bulunduğu Hindistan'da ve Irakta ne de Horasanda yetiştim.
Ne bu dünyada ne ötekinde otururum, ne cennette ne de cehennemde
Ne Adn'den ne de Rıdvan'dan koğuldum, soyum Âdem'den de gelmez.
Mekânların ötesinde bir yerde, hiçbir izin bulunamadığı bir yolda
Nefs ve bedeni açarak benim biricik Sevgilimin nefsinde yeniden yaşarım!"

sh:137-138

"Ey müslümanlar, dünyada bir aşık varsa o da benim.
Bir mü'min, bir kâfir, bir rahip varsa o da benim.
Şarap tortuları, sâkî, hânende, rubâb, ve mûsikî
Sevgili, kandil, içki, vs sarhoşluk neş'esi, benim.
Yetmişiki inanç ve fırka
Gerçekte yoktur: Allaha yemin ederim ki, bütün bunlar benim.
Toprakla hava, su ile ateş, bütün bunların ne ne olduğunu bitirmişin ?
Toprakla hava, su ile ateş, ayrıca bedenle nefs de benim.
Hakikat ve yalan, hayır ve şer, kolaylık ve güçlük ta başından sonuna kadar,
İlimle bilgi, zühd, takva ve iman benim.
Emin ol, cehennem ateşi alevlenen kuyusuyla Evet, cennet, Adn ve huriler benim.
Bu yer ve gök her şeyiyle Melekler, periler, cinler ve beşeriyet, benim,"

(Mevlâna Celâleddin Rûmi kuddise sırruhu'l-âlî)

Sh:138

"Saadet sarayda oturduğumuz andır, Sen'le Ben.

İki ayrı sûret ve iki ayrı şekil, fakat bir tek nefsle, Sen'le Ben
Ağaçların renkleri, kuşların cıvıltısı edebiyet ihsan eder
Bahçeye girdiğimiz an, Sen'le Ben.
Gökyüzündeki yıldızlar bize dikkâtle bakacaklar;
Bizse onlara Ayın kendisini göstereceğiz, Sen'le Ben.
Sen'le Ben, artık hiçbir fert, vecde dalmayacak, ;
Sevinçli ve aptalca konuşmalardan uzak, Sen'le Ben.
Gökyüzünün tütün parlak tüylü kuşları hasetlerinden kalplerini yiyecekler
Bu tarzda görüşeceğimiz yerde, Sen'le Ben.
Bu en büyük hârikadır, Sen'le Ben burada aynı köşede otururken,
Bu anda hem Irak'ta Horasandayız, Sen'le Ben."

(Mevlâna Celâleddin Rûmi kuddise sırruhu'l-âlî)

Sh:143

Kaynak: Reynold A. Nicholson, İslâm Sûfîlerî, (The Mystıcs Of İslam) Kültür Bakanlığı — 1978 İstanbul

CHARLIE CHAPLIN (ŞARLO) ve YAHUDİ OLMAK

Chaplin'in geçmişi üzerinde belirsiz bir giz vardır. Kesin olarak bir giz var da denebilir buna. Chaplin'in bir gün bir gazeteciye «Hitler'detı dört gün önce» diye belirlediği doğum tarihinde, anılarında da «akşamın saat sekizinde» diye daha ayrıntılı bir bilgi ile doğruladığı 16 Nisan 1889 tarihinde tek kuşku yok gibidir. Doğum yeri Londra hakkındaki bilgi de öyle. Ne var ki, Londra'daki bütün doğumların kaydedildiği Somers ve House kütüklerinde, ne belirtilen tarihte ne de 1889 yılı boyunca Chaplin ismine rastlanılmamaktadır. Bunu ben kendim inceledim; Pierre Leprohon ve Theodore Huff'da aynı sonuca varmışlardır. Öyle ise bu iki bilgiden birinin yanlış olduğunu düşünmek gerekir. Ya da başka varsayımlara yönelmek.

Tarihin yanlış olduğuna değin kesin hiç bir kanıt yok, hiç degil.

Yer konusunda da durum aynı: Chaplın'ın Londra'da doğmamış olduğunu gösterecek bir kanıt bulunmuyor. Yine de belirtmek gerekir ki, bu kitabın yazarının Chaplin'in doğduğu yer olarak ileri sürdüğü Londra' nın Wa1worth, East Lane mahallesi, şimdiye dek benimsenen yer değildir. Gerçekten de Chaplin'in kendi açıklamalarına ve «Çocukluk yıllarını geçirdiği yerleri tekrar görmeğe» 1921 ve 1931'de iki kez gelmesine bakılırsa, bu yer, Lambeth Kennington Road' dur. Chaplin'in oğlu da, babasıyle ilgili anılarında, doğum yeri olarak bir bina gösteriyor ki, en iyi Chaplin uzmanı olarak P. Leprohon'un belirttiğine göre de, burası bayan Chaplin'in, kocasının ölümünden sonra 1895 yılında çocuklarıyle birlikte taşındığı yerdir. İtiraf etmek gerekir: bu karışıklık insanı şaşırtsa yeridir. Bu durum akla şu soruyu getiriyor: **«Chaplin gerçeği söylüyor mu?»**

Ya da daha önce söylediğim gibi, başka varsayımlara yönelmek zorunlu oluyor, T. Huff şöyle bir varsayım atıyor ortaya: «Chaplin onun gerçek adı olmayabilir.» Bu, aslında en romantik önerilere yol açmak ve güvenilir tarihsel araştırı alanını bir yana bırakmak olur. Fakat şu gözlemi de unutmamak gerek: Hayat öyküsünü yazanlardan bazılarının yanılmalarından, garip ve şaşırtıcı şeylere eğilimi nedeniyle, biraz da Chaplin'in kendisi sorumludur, örneğin, yine Huff'un yazdığına göre, **«Chaplin, sadece kendi bildiği nedenlerle Fontaineblau'da doğduğuna inandırmıştı herkesi yıllarca.»** Bu nedenler Chaplin'in, Fransa'ya İlk gezisi üzerine 1909'da yazdığı anılarında belki bulunabilir. Chaplin o zaman şöyle diyordu: «Fransa! Fransa her zaman hayallerimi çekip götüren bir ülke olmuştur. Babamda Fransa kam vardı: Gerçekten, Chaplin ailesinin kökü Fransa'dan gelmektedir. Ailem Huguenots'lar zamanında İngiltere'ye yerleşmişti. Babamın amcası, Chaplin ailesinin İngiliz kolunu bir Fransız generalinin kurduğunu öğünerek anlatırdı.» Bu da çok iyi. Ne var ki, Leprohon, Chaplin'in bir gün, Henry Bordeaux'ya. 1825 yılında Andelys'de doğan Fransız ressamı Charles Chaplin'in soyundan geldiğini açıkladığını belirtiyor. Bilmece çözülmeden sürüp gidiyor. Ancak Chaplin'in Fontaineblau'da doğmuş olma olasılığı her türlü dayanaktan yoksun görünüyor.

Londra'da doğmuş olmasına gelince: Tarihin doğru olduğu var sayılsın, birçok nedenle kaydın kütüklerde bulunmaması olası görülebilir. Chaplin bir tiyatro takma adı olabilir sadece. Charles'ın varlığı hiç bildirilmemiş de olabilir (Bu durum bir oyuncu ailesinde olağan sayılır). **Ya da anılarında yazdığının tersine, ailesi Protestan değil de Musevî olabilir ve bu yüzden İngiliz kilisesinin mahallî kayıtlarında aile ile ilgili bilgiler yer almamaktadır.** Öne sürülen bu tür varsayımların hemen hepsi son derece desteksiz. Herhangi birine kesin olarak dayanmanın olanaksızlığını söylemek gereksiz. Bununla birlikte, kanıtlanmamış olsa da, en azından, akla yakın bir durum var ortada: Chaplin'in annesi yönünden, kuşkusuz, Musevî

asıllı olduğu. Bu konuda bile tam bir karışıklık içindeyiz. **Çünkü Chaplin, soru kendisine en az on kez sorulduğu halde, Yahudi asıllı olup olmadığını ne doğrulamış ne de yalanlamıştır.**

Anılarında, annesinin adının Hannah Hill olduğunu ve İrlanda asıllı olduğunu yazar ve şöyle der: **«Büyük annem yarı Çingene idi. Ailenin yüzkarası idi bu durum.»**

Burada da zihinleri bir miktar karıştırma isteği sezilmektedir, ama Yahudilik, Çingene asıllı olmaktan daha yakın gelmektedir akla. Çünkü, İlginçtir, Chaplin'in hayat öyküsünü yazanların, araştırıcıların ve eleştiricilerin tümü —bunlar ister Yahudi, İster Yahudi düşmanı ya da tarafsız olsun—. Chaplin'in ana tarafından. Yahudi kanı taşıdığına hep bir olgu gözü ile bakmışlardır.

Elie Faure, Tharaud'lar ve Rene Schwob, anne Chaplin'i açık ve seçik olarak Musevî sayarlar. Bardechc ve Brasillaclı. Chaplin'in annesinin Yahudi asıllı olduğunu belirttlikten sonra, Yahudi düşmanı inanç ve kızgınlıkları içinde, sonra **«Şarlo cesur değildir, korkaktır; kuvvetli, yapılı adamlar karşısında alçaklaşır ve yaltaklanır. Bu da bize Chaplin'in ancak bir yarı aryen olduğunu gösterir»** demeğe kadar götürmektedirler. Lucien Rabatet ile (öteki adı François Vinneuil) şöyle demekledir, **«Sinemanın yarı Yahudi Charlie Chaplin'e borçlu olduğu şeyleri saklamağa çalışmak saçma bir şey olurdu. Özellikle damarlarındaki Hıristiyan kanı, onun ırkının kalıntılarını düzeltmiş ise—ki bu çok enderdir bir Yahudi'nin deha sahibi olabileceğini yadsımak akla gelmez.»** Tüm tarih çiler, bu Yahudi kökü bir olgu olarak almakta ve bundan, Chaplin'in komik yönü üzerinde temel genellemeler çıkarmaktadırlar. Chaplin'in kendisi ise bu temel soruya da çelişik cevaplar vermiştir. 1940' da şöyle der: **«Ben Yahudi değilim. Bir damla Yahudi kanı yoktur damarlarımda. Yahudi olduğum söylendiğinde hiç bir zaman bunu yadsımadım, çünkü, Yahudi olsaydım bundan gurur duyardım.»** Buna karşılık 1946 yılında ise **«Benim için 'Chaplin Yahudidir' deniyor. Doğrudur. Bunu hiç bir zaman yadsımadım. Fakat yine hiç bir zaman bunun üstünde pek durmadım»** der.

Anılarında, yüzyılın başında «Yahudi komedyenleri Londra'da pek gözdeydi» dedikten sonra — ki, bu, yukarıda sözü geçen övünmeyi bir anlamda açıklamaya yarayabilir — «Yahudi Semti'nde» bir tiyatroda oynadığını yazar ve konuşmasındaki «Yahudi şivesi» nden söz açar.

Öyleyse, Yahudi kültürü dünyaya oldukça kabarık sayıda dâhi vermişken çekinmemesi gereken böyle bir soy bağıntısı üzerinde bu denli bilmece neden ? Birçok hayat öyküsü yazarı ve özellikle kitabının bir bölümüne «Musevî İnsan» başlığını veren Jose Augusto França bu soru üzerinde eğilmişlerdir. Anılarında sözünü ettiği Londra tiyatro çevreleri ve müzikhollerinde Yahudi düşmanlığını gösterecek hiç bir olay anlatılmıyorsa da, Chaplin'in gençliğinde Yahudi asıllı olduğunu saklama zorunluluğunu duyması bir ölçüde anlaşılabilir. Fakat daha sonraları, hele Amerika'da şimşek gibi birden parlayan başarısından sonra, geçmişini, soyunu gizlemesi için hiç bir neden kalmamıştı. Bu soruyu inceleyen The Unİversal Jewish Encyclopedia' nın «Chaplin» başlıklı bölümünde şunlar yazılıdır: **«Chaplin, Yahudi olmadığını söylemiştir, fakat Yahudi asıllı olduğuna değgin ısrarlı söylentiler süregelmektedir. Söylentilere ve bunların dayandırıldığı örneklere bakılırsa, üne, daha geç ulaşsaydı, ya da uluslararası koşulların uygar kişilere böyle bir kalıtımın yeni bir değerlendirme olanağı verdiği bir dönemde varsaydı, Chaplin Yahudiliğini kabul edecekti.»** Kısaca, Chaplin'in, delikanlılığında, ırksal kökünü saklamaya götüren bir aşağılık kompleksinin sıkıntısını çektiğini ve sonra da asıl gerçeği belirtmek için kendi kendini yalanlamayı göze alamadığını kabul etmek gerekiyor. Ancak Amerika'da çevresinde

hissedebileceği açığa vurulmayan Yahudi düşmanlığını azımsamak da yanlış olur. Bu düşmanlık, Chaplin zenginleştikçe ve ileri siyasal tutumları benimsedikçe daha da kuvvetlenmiştir. Toplumsal çekişme ve kıskançlık onun ırksal geçmişinde fazladan bir sav kazanmıştı.

Chaplin'in Yahudi asıllı oluşu büyük bir olasılık derecesiyle ortaya konmuş oluyor. Ne var ki, bu durumu kanıtlayacak belge elimizde değil. Konumuz yönünden bu eksiğin de önemi hemen hiç yok gibi. Gerçekten de, önemli olan, Şarlo'nun kişiliğinin tipik olarak Yahudi olması: Bu konuda görüşlerini belirtenlerin tümü aynı nokta üzerinde bİrleşiyorlar. Örneğin, sadece Buster Keatonİle karşılaştırmak bile, Şarlo'nun komiğinin —P. Leprohon'un dikkati çektiği gibi— Anglosaksonlukla hiç bir İlgisi olmadığını, tersine Yahudi ve Latin niteliği taşıdığını anlamağa yeterlidir.

Sh:13-18

«ŞARLO GÖÇMEN»

İnsancıllığıyla, göçmenlerin New York'a vardığı o ünlü sahnesinin kavgacı sarsıcılığıyla «Şarlo Göçmen» Chaplin ve yapıtının kilit noktalarından biridir. 1912 Ekiminde New York'a ikinci kez—ve temelli— geldiğinde, Chaplin filminde canlandırdığı, sıradan ve sefil bir göçmen olmaktan çok uzaktır aslında. Doğduğu ülkede tanınmış bir oyuncudur, İyi bir ünü olan Karno topluluğu ile ve lüks bir gemide seyahat etmektedir. Oysa daha iki yıl önce Amerika'ya, yine Karno topluluğu ile, ilk gelişinde göçmen taşıyan bir gemideydi. Onun için, o acımasız giriş denetinden önce, göçmenlerin hayvanlardan farksız bir biçimde yığılıp bekletildikleri —ve filminde de canlandırdığı— onur kırıcı sahneyi bizzat yaşadığı tahmin edilebilir. Bununla birlikte, yirmi yıl sonra, olayla ilgili anılarını anlatırken, New York dokları önünde, bir Rastignac havası içinde, «**Amerika! Sıkı dur, seni fethetmeğe geliyorum**» diye haykırdığını İleri sürer.

Bu deyişte bir caka, bir abartma bulunsa da, o günkü durumu tam bîr göçmen durumu olmasa da,

Chaplin'in Amerika'ya vardığında, kendinden önce bu ülkeye gelen milyonlarca insandan farklı değildi, tepkileri ve duygulan.

Çok az anımsayabileceği kadar küçük bir çocuk İken mutlu idi Chaplin. Ama yine daha çocuk iken sefalet, sıkıntı nedir tanımıştı. Çok içen ve sonunda 1894 aralık ayında hastanede ölen babası, Chaplin'in doğumundan bir yıl sonra aile ocağını bırakıp gitmişti. Bunun hemen arkasından annesi çıldırıyor ve 1896 yılında ilk kez bir akıl hastanesine yatırılıyordu. Daha sonra, sefalete dayanamayan Hannah Chaplin, iki çocuğuyla birlikte, Lambeth düşkünler yurduna girmeye karar veriyordu.

İşte bu yüzdendir ki, tiyatro oyunculuğundaki ününe karşın, genç Chaplin, Amerika'ya ayak bastığında temelde her hangi bir göçmenden farklı değildi. Filminde canlandırdığı varış sahnesi-—belki de— yalnız kendi simgesi değildi ve sürekli olarak otuz yıldır Amerika'ya yerleşmeğe gelen yüzbinlerce erkek ve kadını da temsil ediyordu. 1891 ile 1905 yılları arasında, Rusya'daki Yahudileri ezmek için yapılan ayaklanmalardan ve Orta Avrupa'nın sefalet yuvalarından kurtulmak isteyen bir milyon Yahudi'nin Amerika'ya gitmek için Avrupa'yı terk ettiği hesaplanmıştır. Yahudi halkı için yeni bir yayılma aşaması olan bu korkunç göçün, birinci göçten 1850'deki «altına hücum» göçünden değişik özellikleri vardı.

Birincisi daha çok Germen ve Anglosakson iken, bu göç, her şeyden önce İslav ve Akdeniz niteliği taşıyordu. **Bu olay, Gezginci Yahudi üzerindeki bilinen o eski «lânetleme»nin sonuçlarından biri olarak alınabilir.** Gezginci Yahudi efsanesinin bir Hıristiyan buluşu ve oldukça yeni bîr öykü olduğu çoğu zaman bilmezlikten gelinir. Bu efsane İlk kez 1602 yılında Leyde'de yayınlanan bir yapıtta ortaya atılmıştır. Matta ve Yuhanna tarafından, İsa'nın ölümünden sonra tutulan Yahudılerin, sürekli göçebe olmaya mahkûm edilişleri biçiminde edebî ve dramatik bir somutlaştırılması olan tanrısal lanetleme, bilinçli ya da bilinçsiz olarak yüzyıllar boyunca ve özellikle, Hitler katliamından önce 19. yüzyılın son çeyreğinde Yahudi düşmanı tüm baskıların dayanağı olmuştur. Yahudilerin Yeni Dünya'ya doğru yayılışları bir anlamda yeni Kutsal Toprak (=Vaadedilmiş Ülke)lara göç sayılabilirdi. **Göçebe Yahudi imgesi ile Şarlo' nun alışılmış takma adı olan «the tramp = Avare, Serseri» arasındaki benzetme bu bakımdan ilginç ve çarpıcıdır.** Yine bu yüzden, halk kitlelerinden, kültürel geleneğin sağladığı az çok simgesel «tip»ler yaratmasını bilen Chaplin'in, kişiliğini tanımlamak için bu özelliği seçmesi oldukça anlamlıdır.

Üstelik, bu avare de tıpkı Gezginci Yahudi gibi bir «parya»dır. Bu görüş, Amerikalı bir sosyoloğun, Hannah Arendt'in, Şarlo'nuıı kişiliği ile, sürekli olarak ezilen Yahudi tipi arasındaki büyük benzerliği ortaya koyan «.The Jew as Pariah» (Parya Olarak Yahudi) isimli temel yapıtında kanıtlanmıştır. Yazar «Chaplin, parya Yahudi'nin dünya görüşünden, sanatçı biçim içinde, bir kahraman yaratıyor» diyor ve şöyle sürdürüyor gözlemini: «Şarlo'nun dünyası son derece yere yakındır, ya da buna soytarıca gülünçleştirilmiş bir dünyadır diyelim. Ama bu dünya aynı zamanda çok katı bir biçimde gerçektir. Bu, ne doğanın, ne sanatın kaçıp kurtulmaya olanak tanımadığı bir dünyadır; onun darbelerine ve oklarına karşı akla gelebilecek tek kalkan herkesin alaycılığı ya da günlük ilişkilerimizin inceliği ve insancıllığı olabilir. Şarlo'nun, yarattığı bu herkesçe kuşku ile bakılan sefil parya örneğiyle toplumun kendilerine karşı tıtum ve davranışlarını gören basit kişilerin sevgisini kazanmaması olanaksızdır. Bu yüzden de Şarlo'nun kitlelerin sevgilisi haline gelivermesinde şaşılacak bir yan yoktur.»

Yahudi edebiyatı, sonunda başlıca üç tipte birleşen kahramanlarla doludur. Bu üç tip luftmensch, schkmyJ, schnorrer'dir. Luftmensch işsiz-güçsüz dolaşan, sürten adamdır. Toplumdan kopmuştur. Fırsatlardan yararlanır, hayatını kazanır. Ufak tefek İşlerle uğraşır, tefecilik, eskicilik ya da karaborsacılık, kaçak satış vb. işler yapar. **Schlemyl** şanssız, sakar, başına durmadan belâ gelen ve masum olduğu halde tüm darbeleri yiyen «**gökten inci yağsa tarlasına bir damla düşmeyecek»** adam tipidir. **Schnorrer ise yılışık, dilenci, asalak tipidir.** Yardımı, hakkı imiş gibi ister, çalıp çırptığı ile yaşar, hayatını şaklabanlıkla kazanır. Kişilikle ilgili bu Özellikler hayata karşı başlıca iki tutum biçiminde somutlaşırlar: Bir yandan alçakgönüllülük ve hatta bazen ödleklik, öte yandan kendine güven ve çokluk şiddet. Sonunda bunlar da ya tevekküle ya da soylu bir iyimserliğe ulaşır. Tevekkül, tipik bir Yahudi anlayışıdır. İyimserlik ise Yahudi ahlâkının özü, ruhudur, ve İnsanın

Tanrının imgesi olarak yaratıldığı, soyluluğunun buradan geldiği ve zekânın her zaman kaba kuvvetin üstesinden geleceği, kısaca, İlâhi adaletin tam olarak yer bulacağı inancına dayanır.

Tüm bu kişilik özelliklerinin Şarlo'nun tipinde birleşmesi oldukça ilgi çekici. Ve kuşkusuz denebilir ki, bu durum kaderin bir rastlantısı değil, tersine Yahudi kültür geleneği İle onun temsilcilerinden sadece biri olan —fakat kendi dehasıyle halkının hemen hemen bütün ruhsal ve töresel öğelerini birleştirip yeniden yaratan —bir sanatçı arasındaki derin benzerlik ve

birliğin sonucudur. Elbette kİ, Chaplîn'in asıl dehası, Musevîliğe has ırksal ve kültürel özellikleri aşarak, her birimizin kendini tanıyıp bulabileceği bir insan imgesi meydana getirmesini bilmesindedir.

Sh: 19-23

«ŞARLO SİNEMACI»

Şarlo'nun kişiliğinin ve evreninin oluşumu, onun hayat öyküsünü yazanlar ve inceleyenler tarafından birçok kez ele alınmıştır, önce giysilerinden söz edelim. Çünkü onun ününü kişiliğinden ya da davranışlarından çok bu giysiler sağlamıştır. Ancak belirtmeden geçilmemesi gerekli olan bir nokta var: Şarlo'da giysi ile kişilik birbirlerine çok yakından bağlıdır ve bir anlamda biri ötekini belirler.

.....

Bunlar hep bilinen şeyler, gerektiğinde kanıtlanabilir de. Aklıma gelen bir soru da şu. Yahudi tiyatro geleneğinin, aktör Chaplin'in ve kahramanının oluşmasını etkileyen öğeleri neler olabilir?

Çünkii, kuşkusuz kİ, Chaplin gençliğini bir Yahudi ailesi içinde, Yahudi tiyatro çevreleri İçinde ve ara sıra Yahudi rolleri oynayarak geçirmiştir. Huff'un yazılarına göre, 1906 sıralarında tek başına oynadığı bir gösteriye çıkıyor ve afişler Chaplin'i **«Yahudi Komiği Sam(i) Cohen»** olarak tanıtıyordu. Irksal geçmişini hiç bir zaman açıkça belirtmeye yanaşmadığına göre, bir Yahudi tipi (fiziği, Andre Salmon'un deyimiyle **«küçük kıvırcık yahudi»** fiziği buna elverişli idi) canlandırmayı kabul etmesini, az da olsa, Yahudi kanı taşımasına bağlayarak açıklamak âdeta zorunlu oluyor.

Bu soruya kesin bir cevap verebilmek için İngiliz tiyatrosunun geçen yüzyılın sonundaki durumunun tarihsel açıdan incelenmesi gerekir. Bu ise amacımız ve olanaklarımız dışında bir sorun. Yine şaşırtıcı benzeyişleri, rastlantılardan daha derin ve ileri olan benzeyişleri ele alarak, bunların, kanıların oluşmasını büyük bir olasılıkla aydınlatan ışığında sonuçlara, genellemelere varmak olanağı kalıyor elimizde. **Geleneksel Yahudi tiyatrosu (kahramanları, temaları, havası ve oyunu) ile Şarlo (kişiliği, davranışı, mimiği, fizik ve toplumsal evreni) arasındaki benzerlik, insanı ister istemez Chaplin-Şarlo'yu Yahudi kültür geleneğinin tam ortasına yerleştirmeğe yöneltiyor.** Yahudi tiyatrosunda, özellikle Commedia del arte'yi andıran Pourim oyunlarında mim sanatının daima çok önemli bir yeri olduğu bilinmektedir. Öte yandan bilindiği gibi, mimik ve jestlerle anlatım bir Akdeniz geleneğidir. Burada da ve bir kez daha, bu olgu ile Chaplin ailesinin — kendisine göre —Fransız yada — başkalarına göre— İspanyol asıllı olma olasılığı hayret verici biçimde çakışıyor. Bu çakışma, Şarlo'nun komiğinin Anglo Sakson kökünden gelmediği sonucunu kuvvetlendiriyor.

Şarlo ile Yahudi kültürü arasındaki ilişkiler her halde açıkça görülüyor. Sözü Jerome ve Jean Tharaud'ya bırakıyorum: «O Yahudi' dir. Yeteneğini yansıtan tüm nitelikleri Yahudi işareti taşır. Eserlerinde görülen mizah ile 'ghetto edebiyatı'nın sevimliliğini veren özellikler arasında çok büyük bir benzeyiş vardır. Bu edebiyat 19. yüzyılda Dickens'ini ya da A. Daudet'sini Abramoviteh'in kişiliğinde bulmuştur. Küçük Rusyalı bir Yahudi olan Abramovitch Yahudi lehçesinde ve büyük bir espri, incelik ve alayla dindaşlarının yaşantısını tasvir etmiştir, tşte Abramovitch'inince bir zekâ ile portresini çizdiği Yahudidir Chaplin'in tüm filmlerinde kişilerin arkasındaki gizli kahraman, örneğin Altına Hücum'u anımsayalım. Bu film

kendiliğinden çok eğlendiricidir ama onun büyük bir ghetto anısı ya da serüveni (Chaplin bunu yapmak İstemiş olsun olmasın) olarak alırsak hayran olmamak elde değildir. Bu bir Schlemyl'in öyküsüdür (...) Görmelisiniz bunu. Charlie uzun yassı ayaklarıyla ilerlemektedir; ve küçük yuvarlak şapkası kafasından hiç çıkmaz (bir Yahudi hiç bir zaman başını açmaz) , ancak yüzyıllardır Israel'e has bir biçimde geriye doğru itilir. (...) Redingot ile ve en ciddî giysiler içinde bile çocuksuluğunu, mucizeye inanan saflığını, Aaron'un şakacılığını, saflığını yitirmez.»

Charlie Chaplin ou l'Espıit du Ghetto, (C. Chaplin ya da ghetto esprisi), L'Eventail'fa (Bruxelles), 18 eylül 1927.

Tharaud'ların anıştırdıkları yapıt, hiç kuşkusuz Mendele Moicher Sforim'in (1836-1917) romandır. Geçen yüzyılın sonunda yayınlanan Les Voyages de Benjamin, III (Fransızca çevirisi: Arnold Mandel tarafından, Fasquelle 1960) adlı bu romanda «Vaadedilmiş Ülke»ye doğru yola çıkmış Ukraynalı iki Yahudi'nin kurnazlıklarla dolu serüvenleri anlatılmaktadır.

> *Bu yapıtta, Şarlo'nun kahramanı ve onun dünyası arasında çarpıcı benzeşme vardır, İşte Örnek olabilecek birkaç deyiş:* ***«Yufka yüreklilik Yahudi'ye Özgüdür»***
> ***-«İyilik bazen de kötülükten doğar»***
> ***«Onları niteleyen şey dayanışmanın hiç olmayışıdır»***
> ***«Acele acele paketlerini toparladılar ve sıvıştılar»***
> ***«Alışkın oldukları biçimde, biraz kaşındılar»***
> ***«İkisi de Yahudi zekâsını göklere çıkarmağa koyuldular»***
> ***«Korkunç gerçeğin yerini hayal ile dolduruyorlardı»***
> ***«Ne mutlu tatlı bir rüya görene».***

öte yandan, işte Yahudi psikolojisini ve ahlâk anlayışını yansıtan birkaç örnek atasözü:

> ***«Fakirlik kusur değildir, şeref hiç değildir»***
> ***«Hırsız, çalma fırsatı bulmazsa, kendini namuslu kişi betler»***
> ***«Hırsız olan fare değil, deliktir»***
> ***«Dalkavukluk zengine değil, sadece onun parasınadır»***
> ***«Adaletsizliği yapmaktansa, çekmek yeğdir»***
> ***«Namuslu bir tokat, yapmacık bir öpüşten iyidir»***
> ***«İşler istediğiniz gibi olmuyorsa, onları oldukları gibi sevin»***

Bu Yahudi dünya anlayışı içinde İnce bir mizah vardır. Şarlo'da bulduğumuz yön de işte budur.

Tharaud'ların üzerine dikkati çektikleri benzeyişlere gerçekten de Yahudi tiyatrosunda ve tüm Yahudi edebiyatında rastlanmaktadır: Cholem Aleİchem, Achele Ostropoler, Mendele Moicher Sforim ya da Öbür adıyla Abramovitch'in kahramanları Chaplin filmlerinin kişileri olabilenler Chaplin'in canlandırdığı kişilerdir. (Tefeciler, bakkallar, terziler, eskiciler, meyhaneci vb.)1 s İtalyan Guiseppe Ungaretti'ye göre Şarlo «eskicilerin prototipidir. Bütün dünyanın, dün, bugün ve yarının paçavra satıcılarını benliğinde toplamıştır. (...) Paçavracılar Şirketinin bayramlık üniformasıymış gibi sırtına geçirdiği bu kullanılmış giysiler, bir giysi satıcısının satabileceği en talihsiz şeylerdir sanki. En büyük traji-komik tarih bu giysilerde mİ yaşamaktadır? Yoksa bu giysilerin bilinmeyen, geçmişinde mi; Tanrı bilir, onu giyenin de haberi yoktur. Belki de bu geçmişi, bu giysiyi, yüklenmesindedir, tarihin traji-komik akışı? Pireler, tozlar ve hor görülmeler arasında, bu kuşku içindedir. Charlot'un şiiri.» Max Jacob da onun «tipik bir Polonyalı Yahudi terzi» olduğunu söylüyor.

Şarlo'nun içinde geliştiği çevre ve çerçeve yönünden yapılan benzetmeler de çok ilginç.

Örneğin Şarlo Diktatör' bu konuda kuşkuya hiç yer yok; Şarlo bir Yahudi berberidir ve ghetto'da oturmaktadır. Tüm öteki filmleri göz önüne getirilsin: O sefil yollar, o dökülen evler, o yoksullar için bakım evleri, o dükkânlar, o meyhaneler büyük kentlerin en talihsiz, en bakımsız mahallelerini, özellikle Londra'nın, Chaplin'in yaşadığı fakir mahallelerini, ya da Orta Avrupa'nın ghettolannı ansıtmıyor mu? Zanaatkârların, küçük dükkâncıların yaşadığı fakat aynı zamanda toplumdan atılmışların, işsizlerin, serserilerin ve suçluların çoğunlukta olduğu bu yerler de aynı izlenimi vermektedir: Bu sahneler hemen tüm Amerikan filmlerinde görülen göçmen mahallelerinin görünüşünü andırmaktadır. **Diyelim ki Şarlo ancak bir tek kez çok açık ve belirgin biçimde bir Yahudi kahramanını canlandırmıştır.** Ama Asri Zamanlarda söylediği fantezist şarkının sözlerinde de Yahudiceyi andıran bir hava bulunmaktadır.

> *Demek ki Şarlo Yahudi'dir, fakat fakir Yahudi, emekçi Yahudi'dir. Kuşku yok ki o aynı zamanda herhangi bir ırkın, herhangi bir ülkenin, herhangi bir zamanın yoksulu ve emekçisidir.*

Albert Memmi bu özelliğe şunu ekler: **«Yahudi ırkının kaderi en genel anlamında İnsanlık kaderinin, daha yoğun ve daha karanlık bir özetinden başka bir şey değildir.»** Şarlo gezginci Yahudi'dir bir anlamda ya da daha önce sözü geçen bir yapıtın başlığını alacak olursak parya simgesinin ta kendisidir. Hannah Arendt «Şarlo'nun yarattığı tip, toplumun gözünde, temelde daima kuşku İle bakılan bir tiptir. (...) Şarlo çocukluğunda iki şey öğrenmişti. **Bir yandan Yahudi'nin geleneksel olarak polisten korkusunu Öğrenmişti —ki bu düşman bir dünya görüşünü canlandırmaya yöneltir onu— Öte yandan, değişmez Yahudi gerçeğini kavramıştı: yani İnsanlık koşulları bu olunca, bir Davud' un İnsanî kurnazlığı bazen pekâlâ bir Calut'un hayvanı gücünün üstesinden gelebilirdi (...)** Bu «şüpheli» kişi temelde suçsuzdur, masumdur. Chaplin'in kahramanları kusursuz birer erdem timsali değildirler, bin bir hatası olan, yasalarla sürekli çatışma durumunda zayıf insanlardır. (...) Yapmadığı şeyler, işlemediği kabahatler için her zaman bir köşeye sıkıştırılır, fakat o, başkalarının kurtulamayacakları durumlarda kuralların bir boşluğundan yararlanarak sıvışmasını bilir. (...) Korkuyu ve çekinmezliği birleştiren bir davranış: Bunlar sanki birer değiştirilemez, zorlanamaz doğa güçleriymiş gibi yasalardan korku ve fakat yasaları temsil edenlere karşı ise alışkanlık halinde bir yüzsüzlük, alaycılık. (...) Yahudi kuşaklarınca çok iyi bilinen türden çekingen, kaygılı bir küstahlıktır bu. **Zavallı «küçük kıvırcık yahudi»nin, toplumun kendisi için ne düzen ne de adaleti sağlayan sınıf düzenim tanımayan küstahlığı».** Ama Albert Memmi'ye bakılırsa **«Yahudi kem kaderine bir ölçüde uyarlamaktadır kendini. Sabırla bir dizi kurnazlık ve savunma tedbiri hazırlar, başkalarına ve hatta kendine karşı. Bilinen o ünlü Yahudi mizahı şansızlığı hafifletir, korku ve suçluluk duygusunu şahane bir biçimde yokeder böylece.»**

Şarlo'nun Yahudi ve parya kişiliği ana çizgileriyle ortaya çıkmaktadır. Yahudi, bir paryadır, Hıristiyanların suçlamasına göre, İsa'nın öldürülmesi günahını işlediği için sürekli olarak gezginciliğe, göçebeliğe mahkûm edilmiştir. Bu suçlamanın, bu savın temeli, dayanağı yoktur; bunu belirtmiştim. Sartre bu konuda şöyle bir açıklama yapar: **«Yahudilerin dünyaya yayılması İle ilgili olarak Hıristiyanların yarattıkları bir efsanenin propagandasıdır burada söz konusu olan. Kesin olarak bilinmektedir ki̇ çarmıha germe cezası bir Roma işkence biçimidir ve İsa, Romalılar tarafından siyasal bir kışkırtıcı diye öldürülmüştür.»** Ne var ki bu denli yaygın, bu denli ardına düşülmüş ve bu denli öldürücü bir lanetleme doğal olarak, en sonunda, cezayı uygulayacaklar kadar kurbanların bilincine de demir atacaktır. Bu korkulu düş, geleneksel Yahudi inanışları nedeniyle İnanılmaz korkutucu boyutlar kazanabilir. Şarlo, belirsiz bir şekilde İsa'yı canlandırdığında (Mösyö Verdu, Sahne Işıkları) hem kurban, yani İsa hem de cellât —Hıristiyanların suçladıkları Yahudi olarak— oluyordu. İsa gibi, Şarlo da

insanları kurtarmak, onlara adalet ve mutluluk getirmek ister; fakat haksızlık ve şiddete kapılarını kapamamış bir toplumda tehlikeli bir oyunbozan olarak görülür ve sadece aynı toplumun hareket biçimlerini ve araçlarını kullandığı halde ölüme sürüklenir. Bu M. Verduux'nun kader çizgisidir.

> *Ne var ki Şarlo bir aziz değildir, bir kahraman da değildir, yoksul, çaresiz bir tiptir, yüce duygularla donanacak lükse sahip olamayan zavallı bir tiptir.*

Hayatı alaya alarak kaderinden kurtulmaya çabalar. Mizah onun için korkunç gerçekten kaçmak, zenginlere, güçlülere ve kötülere karşı savunmak İçin bir yol, bir araçtır. Chaplin güldürmek için savaşı (Şarlo Asker), Hitler'i (Şarlo Diktatör) ve Landru'yu (Mösyö Verthı) konu olarak ele almaya cesaret edebilmiş tek sanatçıdır. Güldürü başarılamadığı ya da yetmediği zaman, Şarlo duruma hemen uydurur kendim, böylece daha kötüyü önlemeyi dener. Bu uyarlama yeteneğinin bir bakıma korkaklığı, alçaklığı andırması **Şarlo'nun kişiliğinden rahatsız olanların ya da Bardeche ve Brasillach** gibi Yahudi düşmanlarının ChaplIn'i küçümsemelerine başlıca dayanak olmuştur. **Şurası açık ki, Şarlo adi bir korkak değildir; sadece peşini bırakmayanlardan daha zekidir ve beceriklilik ve kurnazlığı ile kör kaba kuvvete karşı koymaktadır.**

ElIe Faure'u dinleyelim: «İki bin yıldır moral iskeleti Yahudi halkı İçinde demir bir sütun gibi sağlam ve yoğun tutabilmek için her şey bi deşiyor. Hemen hemen sürekli bir kovuşturma, içine tıkıldığı delikten çıkmasın diye konan kanlı yasaklamalar bu halkı daima ve zorla kendi kendine kalmağa itmiştir. Bütün meslekler yasaklanmıştır. Geriye sadece zekâyı bileyenler, sabrı işleyen ve parlatanlar, hıncı için için sürdüren ve umutsuzluğu olgunlaş tiranlar kalmıştır. (...) **Bu halkın kesin, acımasız irdeleme, çözümleme gücü ve dayanılmaz alaycılığı bir kezzap etkisi yapmıştır. Kendisine karşı davranışlardan deliye dönen Yahudi doğal olarak, içlerinde, aralarında yaşadığı ırkların ağırlıklarına, hafifliklerine, duygusallıklarına ya da dogmacılıklarına alayla ya da sert bir umursamazlıkla karşılık vermiştir.** Yahudi esprisinin dolaşımı, bir anlamda, hissedilemeyecek kadar hafif olmasına, bunun bilincine İse ırk ayırımı hengâmesini atlattıktan sonra varılmasına karşın, Maimonide' den C. Chaplin'e kadar varan gelişme çizgisini izlemek gayet kolaydır. **(...) Montaigne, Spinoza, Bergson, Marx, Freud, Einstein, Proust, Chaplin Yunan Latin ve Katolik olan klasik yapıtlar anıtının dayanaklarını yıkmışlardır.»** Yahudi bir hayalci, bir ülkücüdür. Fakat yalnızlığı ve umutsuzluğu içine kapanmıştır ve devrimler hayaller: İşte bunun İçin de İsa'dan Marx'a kadar türlü kuşkulara yol açmış, kendi başım da türlü kovuşturmalardan kurtaramamıştır.

Fakat, günü gününe de olsa iyi yaşamalıdır insan ve bu yüzden, o, şiddete kurnazlıkla karşı çıkar. Elie Faure, Şarlo'yu anlatırken şunları da söylüyor: «Şarlo saflığı ve açıkgözlülüğü birlikte yürütür. Zaten muzipliğiyle inandırmaz mı bizi masumiyetine, oyunlarında. İşe geç geldiğinde, arkasını dönüp atılacak tekmeyi beklemesi; yatakta iken yüz yıkama tasını sallaması ve kunduralarını eliyle sürükleyerek yataktan kalktığına inandırmağa çalışması gibi çok sevimli örnekler insanı neşeye boğar. Âdeta intikam alır böylece, hiç kimsenin yapamadığı biçimde hepimizden hıncını çıkarır: Eskilerden ve bundan sonra gelecek kuşaklardan, tümümüzden. Kaderciliği ve yumuşak başlılığı ile hem kötü talihin, hem de despotların üstesinden gelir. (...) Her zaman harcanır, her zaman yenilir, sonunda yine intikamım alır, ama bu, kötülük ederek bir öç alma değildir. Şakalar yaparak, alay ederek intikamını alır ya da daha komiği, ayıplanmanın, hor görülmenin bir parçasını da başkalarının çekmesine yol açan büyük hatalar yaparak aynı amaca erişir.» …..

Burada, çok dikkatle ilerlenecek hassas bir alana girmek üzere bir parantez açıyorum. Chaplin, Hitler'in doğum günüyle kendisininki arasında dört günlük bir fark oluşu gibi tuhaf bir rastlantıya değinmiştir. (Acaba astrologlar bu konuyla hiç ilgilenmişler midir?) «Hitler ile Şarlo arasında ne ilişki olabilir ki?» sorusu akla gelebilir, öyleyse, İşte Şarlo'nun bu soruya cevabı: Hitler onun «benzer»i değil mi Şarlo Diktatör filminde? Hitler rolünü Chaplin'in bizzat oynamasının bir nedeni yok mu sanıyorsunuz? Bu işi başka bir oyuncuya verebilirdi. Ama verilmemiştir. **Çünkü Şarlo, Hİtler'dir.** Demek istiyorum ki, Hitler, şeytanî istemsemeleri temsil eder. Bu soy duygular hepimizde saklı, eylemsiz olarak bulunur. Durum Şarlo için daha da doğrudur. Çünkü Yahudilere has —hep İsa'nın ölümünden doğan lanetleme yüzünden — suçluluk duygusu, yokluk (yokedilme) korkusu ve bunların sonucu olarak kurban arama kompleksi de eklenmiştir bu saklı duyguya. Daha önce de belirtmiştim. **Şarlo mesih olarak kurban, fakat aynı zamanda Yahudi olarak da cellâtttır.** Şarlo'nunki ile Hitler'in mesİhlîği arasındaki benzetme ilginçtir: Hitler Yahudi halkım yok etmek gibi bir Tanrı Görevi (misyonu) olduğuna İnanıyordu. Yoksa «Yahudi sorununun kesin olarak çözümlenmesi» gibi şeytanî bir fikir açıklamasız kalırdı.» Öte yandan bilinen o eski lanetlemenin etkisi altında ezilen milyonlarca

Yahudi, hemen hiç direnmeden Nazi mezbahalarına sürüldüler. Henri Pİchefte «Chaplin, Hynkel aracılığıyle içimizdeki her 'Alman'a seslenmekledir.» demektedir. Başka bir deyişle, içimizde uyuyan ve Yahudi düşmanı cinayetler istemseyen Naziye seslenmektedir Chaplin. Demek ki Şarlo-Hynkel «çift»i insanın içinde birarada yaşayan İyi ile Kötü'niin simgesi oluyor. Fakat, daha açık, belki daha utanarak, her halde daha bilinçaltı bir açıklamaya gidilirse, Chaplin'deki fikrin, Şarlo'nun tiran olamadığı için tutsak olduğu, ve yaratıcısı gibi (Chaplin uzun süre Napolyon'u perdede canlandırmak istemiştir) kaba kuvvete tutkun ve tehlikesi olmadığı sürece bu kuvveti kullanmaktan yana olduğu sonucuna varılır. Acaba Şarlo-Chaplin'in asıl arzusu mutlak kudret sahibi olmak mıdır? Şarlo Çırak filmindeki şaşırtıcı bir yazı bu yönde düşünmeye sürüklüyor insanı. Hizmetçi kıza kur yaparken Şarlo **«Diktatör olmak için okuyorum»** diyor, ancak, bunun gerçek nedenini ve yerini iyi belirlemek gerekir. Kesin bir kanıya varmak yönünden bu gösterge çok zayıf kalıyor tabiî. Ama önerdiğim açıklama biçimi kabul edilmeyince de Şarlo Diktatör filminin anlaşılması ve açıklanması bana pek eksikmiş gibi geliyor. Parantezi burada kapıyorum.

Sh: 24-47

Şarlo'nun duygusallığının bir gizleme kalkanı olmadığından da emin değilim. Bu kadar İnsan, Montherlant'ın deyimiyle Chaplin'e «sinemanın soytarısı» gözüyle bakıyorlarsa, bu ahlâkî ve siyasal fikirleri onları tedirgin ettiği içindir: Chaplin bombasını — Chaplin eğer toplumsal bir bomba ise — zararsız, tehlikesiz hale getirmek gerekmektedir, bunun için de Şarlo'yu palyaço, şarlatan, hokkabaz olarak ele almalıdır. Amerika'da olan budur: Chaplin düşünmeğe başladığı günden, karşısındakileri kudurtan o siyasal ve toplumsal sözcü olmağa başladığı günden itibaren, tatsız, kişiliksiz, zararsız fakat sonu gelmeyen küfürnameler. Pay ne, M. Verdoux filminin Chaplin'in başına bir imzasız mektup seli yıktığım anlatır. Bu mektupların çoğu Chaplin'i **«pis komünist Yahudi»** olarak niteliyordu. Amerikalı fanatiklerin gözünde «şeytan»ı tanımlayan sıfat ölçüsünün tamamlanması için bir «Allahsız» nitelemesi eksikti. Ahlâk alanında Chaplin'in toplumsal fikirlerine karşı duyulan bu kinin — ya da korkunun— Şarlo'nun en hoşgörüsüz biçimde mahkûm edilmesi sonucunu doğurduğuna inanmaktan kendimi alamıyorum. Bazin gibi birinin iyiniyetli kaleminden bile Chaplin'in toplumsal

fikirlerinin «sempatik olduğu kadar karışık» olduğu şeklinde bir görüş ileri sürülebiliyor.

Sh:165

> *Şarlo nasıl burjuva toplumunun vicdan azabı ise, Chaplin de Hollywood güçlülerinin vicdan azabıdır.*
> *Onların dünyasına sanat ve para alanındaki olağanüstü başarısı sonunda girmiştir.*
> *Ama onların dünyasının adamı olmamıştır.*
> *Şarlo'nun bağışlayamadıkları yönü de budur.*

Sh:252

Kaynak: MARCEL MARTIN, Türkçesi: Timuçin Yekta, CHARLIE CHAPLIN (ŞARLO) BİLGİ YAYINEVİ, Birinci Basım Ocak 1972, İstanbul

EPİGRAFLAR

"Ne mutlu o yoksullara ki öteki dünya onlarındır, er ya da geç bu dünya da onların olacaktır."
F. Engels

"Arslanlar kendi tarihçilerine sahip olana kadar avcılık öyküleri her zaman avcıyı yüceltecektir."
Afrika Atasözü

"Bilmeyen ahmak, bilip de söylemeyen suçludur."
Fransız Atasözü

"Bir başkasını ezen ulus özgür olamaz."
K. Marx

"Hakikati bulan, başkaları farklı düşünüyorlar diye, onu haykırmaktan çekiniyorsa, hem budala hem de alçaktır.
Bir adamın (benden başka herkes aldanıyor) demesi güç şüphesiz, ama sahiden herkes aldanıyorsa o ne yapsın?"
Daniel de Feo

"Günlük hayatta, hiçbir bakkala rastlayamazsınız ki, bir insanın kendi hakkında söyledikleri ile hakiki şahsiyeti arasında fark gözetmesini bilmesin.
Ama bizim tarihçilerimiz, henüz bu basit düşünce tarzına bile ulaşamamışlardır."
Alman İdeolojisi

Burjuva toplumunun gerçek başları tezgâhların gerisinde yer alıyorlardı...."
K.Marx

"Zenginlik bir kutupta birikirken, yoksulluk, kölelik, cahillik, yabancılaşma ve manevi yozlaşma da öteki kutupta, yani kendi ürününü sermaye biçiminde üreten sınıfın bulunduğu tarafta birikir."
K.Marx

"Kavramların eksik olduğu yerlere sözcükler tam zamanında yetişir..."
Goethe [Faust]

"Biz zengin olduk, çünkü bizim için bazı ırklar ve milletler öldü, bazı kıtalar tamamen boşaldı."
Sombari

"Belirleyici olan, her zaman nereye bakıldığı değil nereden bakıldığıdır."
Piere Teilhard de Chardin

"Özgürce düşünmek, özgürce davranmak, araştırmacının görevi değil, temel niteliğidir."

İsmail Beşikçi

Kaynak: Fikret BAŞKAYA, Pardigmanın İflâsı

Allah 'ı unuttuğun her an şeytan kendisini sana hatırlatacaktır.

La Edri

CEHENNEMÎ HAYATIN ZAMANI VE ŞİFRESİ

Bir hasta ziyareti nedeniyle bu bilgi paylaşıldı.

Aşağıdaki menkâbenin işareti ile sıkıntılı hayat yaşayanların/yaşayacak olan bizlerin veya ötekiler hakkında zuhur edecek belâ/imtihan zamanını tayin edebilirsiniz. Bu bir ledünnî hakikattir. Bahusus çevremizdeki olayları daha iyi yorumlayabiliriz. Bu minvalde **0,65-6,5-65-650-6500-65 000** rakamlarının gün ve ay ilişkileri ile kaderi çerçevede zaman işaretlerine vakıf oluruz. Bu tür bilgiler sabır kuvvetinizin artmasına sebep olur ki, **"bilgi güçtür."**

İhramcızâde İsmail Hakkı

Menkâbe-i Hakikiye

Balıkesirli Abdülazîz Mecdî Tolun kuddise sırruhu'l-âlî Efendi anlatıyor.

Hazret-i Şeyh Hacı Ahmed Amîş kuddise sırruhu'r-rabbânî Efendim, 100 yaşını geçkin bir ihtiyar olduğu için söz arasında ısınmaktan bahseder ve **"iyi bir kürk olsa ısınırım",** buyururlar.

Bu kadarcık ima ve işaret üzerine ben derhal çarşıya giderek muhtelif neviden ve cinsten üç kürk getirip önüne bıraktım. Ahmed Amîş kuddise sırruhu'r-rabbânî Efendim ile aramızda şöyle bir konuşma geçti:

"İşte efendim üç kürk. Bu 50 lira, bu 30 lira, bu da 25 liralıktır", dedim. Bunun üzerine Efendim Hazretleri;

"İstemem, götür." Dedi.

İlk arzu ile bu red karşısında hayrette kaldım. Fakat sebebini de sormadım, soramadım ve bunda elbette bir hikmet vardır diyerek emirleri üzerine kürkleri götürüp sahibine geri verdim.

> *Allah Teâlâ ehliyle oturmak tehlikelidir.*
> *Onlarla oturan kimse, tehlikededir.*

Aradan bir kaç gün geçti, yanına gittim. Bana:

> "MECDİ; CEHENNEMİN MÜDDETİ KAÇ SENEDİR BİLİR MİSİN?"
> "65,000 SENEDİR."

dediler. Başka bir gün de durup dururken yine bu suali irad buyurdular. Fakat bu sefer müddeti **6,500** seneye indirdiler. Esasen birçok mutasavvıflar hep bu yolda giderler, sözü hep böyle etrafta dolaştırırlar.

Bu sırada mebusluk, memurluk ve ticaret gibi bir meşgalem de olmadığından İstanbul'u terk ile memleketim olan Balıkesir'e çekildim. Orada yerleşir yerleşmez bu sefer Balıkesir'i de terk ile Mısır'a gitmek arzusu bende belirdi. Bunun tedarikleriyle ve tedbirleriyle zihnen meşgul iken bir gün Balıkesir'in meşhur meczubu **İsmail**, evin kapısını çalarak:

"Uzun yola, uzun yola. Haydi... Hayırlı ola!"

diye seslendi, geçti. Hâlbuki ben kararımı henüz aileme bile açmamıştım. **Meczup İsmail**'in de bu ihbar ve ihtarım duyunca artık kat'î kararımı vererek, âdeta hükümet kuvvetiyle cebren memleketten çıkarılıyormuşum gibi alelacele ailemi, çocuklarımı alarak hep birlikte Mısıra gittik.

> [Şeyh Bürhaneddin dermiş ki:
>
> **"Meczuba elinizden gelen her yardımı yapınız. Faydasını görürsünüz. Fakat kendi ile konuşmaktan bir fayda göremezsiniz. Çünkü maneviyatınız denk değildir."**
>
> Abdülâziz Mecdî kuddise sırruhu'l-âlî Efendi de, derlerdi ki:
>
> **"Bu türlü meczuplar kendiliklerinden hiç bir şey yapamayıp kuvvetli bir velî bunların iradesini selbederek bu hale gelmişlerdir; bunların söyledikleri sözler ve gösterdikleri fevkalâde haller kendiliğinden değil o velîden akseder, binaenaleyh bunlardan bir şey beklemek, bir şey ummak doğru değildir. Şu kadar ki kendilerine sataşmamak, eziyet ve hakaret etmemek lâzım gelir. Şayet edilirse meczubun değil, onu idare eden velînin sillesine çarpılmak korkusu vardır."**

Abdülâziz Mecdî kuddise sırruhu'l-âlî Efendi, Mısıra gider gitmez 1914 Cihan Harbi de patlak yermiş, yollar kapanmış, orada maişetini ticaretle ve bilhassa uzun senelerden beri yapmış ve alışmış olduğu zahire ve un ticaretiyle temine mecbur kalmıştır.

Yabancı bir muhitte kendisini tanıtıncaya ve memleketin ticarette gidişini kavrayıncaya kadar hayli sıkıntı çekmiş, fakat çalışmış, muvaffak olmuş ve **6,5 sene** bu vaziyette Mısırda kalarak; nihayet Türkiye'de mütareke olunca İstanbul'a gelmiş ve tabiî ilk evvel ziyaret ettiği zat yine mürşidi Hacı Ahmed Amîş kuddise sırruhu'r-rabbânî Efendi olmuştur. Elini öpüp de halini ve başından geçenleri anlattıktan sonra aldığı izahattan:

> Cehennemin müddetinin 65;000 sene oluşudan bahsedişi, kedisinin 6,5 sene mürşidinden uzak yaşadığına ve bu suretle bir cehennem hayatı geçireceğine işaret olduğunu, yani mürşidinin kendisine kırılarak **"SEYAHAT CEZASI"** verdiğini ve buna sebep de kürkleri önüne serdiği zaman onların fiyatını söylemiş olmasından ileri geldiğini anlamıştır.

(ERGİN,1942), s.46

Ek Bilgi:_[Cehennemin de ömrünün sayılı ve sınırlı olduğuna inanan Ahmed Süheyl Ünver yukarıda sözünü ettiğimiz Amerika hatıralarını içeren **'Cehennemnâme'** defterinin başlangıç sayfasına şu notu düşmüştür:

Bunu naçizane olarak **('Cehennem altı bin sene sonra yıkılır')** buyuran Tırnovalı Ahmed Amiş Efendi Hazretlerinin ruh-i âlilerine takdim edebim"

Cehennemin ömrü üzerinde naklettiği bu söz aslında Ahmed Amîş Efendi tarafından Abdülaziz Mecdî Efendi'ye Mısır Seyahati hakkında söylenmişti. Süheyl Ünver ise kendi cehennemini Cenab-ı Hakk tarafından görevlendirilmesine bağlamaktadır. Onun sözlerini zikredecek olursak:

"... Ben öyle bir cehennemde uzun müddet (380 gün) Cenab-ı Hak tarafından memur imiş gibi yaşadım ve onun için cennete mekik dokudum. Birçok ruhi inkişaflar oldu. Anladım ki çok defa cehennem azap yeri değil, bir pişme yeri. Tam pişip de Hakk'ın lûtfuyla buradan kurtulabilenlerin tadına doyum olmayacak gibi... Cehennem ve onun azapları bir gün kalkar. Devresini geçirenler de zaman zaman cennetin ebedî lûtfuna karışır. Ama ilâ-nihâye cehennemde değildir"]

(SAYAR, 1994), s.408

Kaynaklar

O. Nuri ERGİN, Balıkesirli Abdülazîz Mecdî Tolun Hayatı ve Şahsiyeti [Kitap]. - İstanbul : [s.n.], 1942.

Ahmed Güner SAYAR, A. Süheyl Ünver Hayat, Şahsiyeti ve Eserleri [Kitap]. - Ötüken-İstanbul : [s.n.], 1994.

HERKES SEVDİĞİNİ ÖLDÜRÜR- Oscar Wilde

Her insan öldürür gene de
sevdiğini

Bu böyle bilinsin herkes tarafından,

Kiminin ters bakışından gelir ölüm,

Kiminin iltifatından,

Korkağın öpücüğünden,

Cesurun kılıncından!

**

Kimisi aşkını gençlikte
öldürür,

Yaşını başını almışken kimi;

Biri Şehvet'in elleriyle
boğazlar,

Birinin Altın'dır elleri,

Yumuşak kalpli bıçak kullanır
Çünkü ceset soğur hemen.

**

Kimi pek az sever, kimi derinden,

Biri müşteridir, diğeri satıcı;

Kimi vardır, gözyaşlarıyla bitirir işi,

Kiminden ne bir ah, ne bir figan:

Çünkü her insan öldürür
sevdiğini,

Gene de ölmez her insan.

İngilizce'den çeviren: Meltem Ahıska: ***The Ballad of Reading Gaol'***dan (Reading Zindanı Baladı) bir bölüm.
Başlık çevirmene aittir.

BATI' DA VE DOĞU'DA BEDENİN TEMSİLİNDE HAYSİYET VE ZİLLET

II

İslâmî Beden Temsili: İffet ve Zillet

Zeynep Sayın

I

"Kim bir yazarın güzel yapıtına, bir şairin güzel şiirine, bir ressamın güzel resmine ve bir mimarın güzel binasına bakarsa, onları yapan bu insanların içsel güzelliğine bakmış olur."

Von Grunebaum, *Eleştiri ve Şiir Sanatı*

İslam Ansiklopedilerinde ***ilmü'l-cemâl*** diye bir madde vardır. Bugünün Arapçasında güzelin bilimi anlamına gelen bu tanım, *episteme aisthetike* kavramını karşılar. Geleneksel Arap kültürünün "cemâl ilmi" diye sınırları tanınmış ve belirlenmiş bir bilim tanımadığı yazar genelde adı geçen maddenin altında; on sekizinci yüzyıl Avrupası'nda özerk bir alana dönüşen "estetik" ve bu alanı meşrulaştıran estetik kuram, Arap-İslâm kültürünün her zaman yabancısı olmuştur. Yedinci yüzyıldan günümüze, beyandan irfana, Endülüs'ten Özbekistan'a cemâl sıfatına epey sık rastlanan bir tarihten ve coğrafyadan söz etsek bile, güzeli diğer alanlardan ayrıştıran bir kurama gitmemiştir İslam kültürleri; güzele dair olan, ne duyusal ve duyu-ötesi bir ayrıma tâbi kılınmış, ne sanat ve sanat olmayan diye farklılaşan iki ayrı alana dahil edilmiş; gayb âlemi için olduğu gibi zuhur âlemi için de kullanılmış; müzikten minyatüre, tarımdan çömlekçiliğe yaşamın bütün alanlarını kuşatmıştır. Kuşkusuz bu türden bir kapsayıcılığın nedenlerinden biri, İslam kültürlerinin *ferinden* ya da *sana a dan* söz ederken her iki kavramın da tarihten anatomiye, hattan ciltçiliğe ucu bucağı olmayan bir alanı içermesi ve güzelliğin kendini bütün amellerde ele vermesidir: Kunduracının imal ettiği ayakkabı ile mimarın inşa ettiği bina arasında güzellik nezdinde fark yoktur; her ikisi de *güzel olan ve güzel seven* tanrının arzusunu yerine getirir. Bu yüzden özerk bir estetik kuram eksikliği, aslında ikinci bir nedenle birlikte dayanak kazanır: Güzellik söz konusu olduğu anda, insanın farklı yaşam alanları bir yana, doğa ile kültür arasında bile bir ayrım getirmemiştir İslâmî düşünce geleneği; *zayyana* fiilinin eylemi, tanrısal bir niteliği dile getirdiği ve *tezyinin cemâli,* tanrının zuhuruna bağlı olduğu için güzel olan, zaten bizzat varoluşun kendidir. *Sana'a,* yalnızca insan elinden çıkan güzelliği betimliyor olsa bile, **"yaratanların en güzeli Allah'tır"** (Mu'minun, 23, 14) ve insan bu eylemiyle ona öykünmektedir. Dolayısıyla insan yaratılarına özgü güzellik, aslında yaratıcı kişinin şahsına ilişkin değil, tanrısal kuşatıcılığa ilişkin bir güzelliktir ve *ilmü'-cemâl* diye diğerlerinden ayrışmış bir alan, işin başından mümkün değildir.

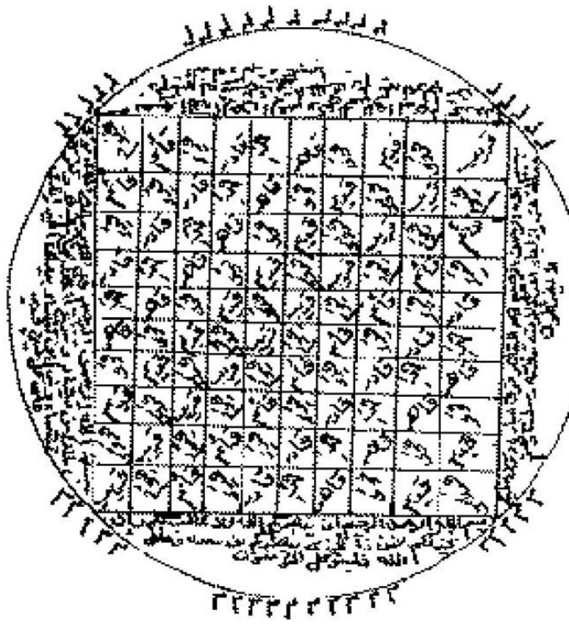
Böyle bakınca güzellik yasası genel anlamıyla İslâmî bir kavrayışa ve ahlaka ilişkin bir buyruktur; tecelli, kendi içinde kusursuz bir güzelliğe sahip olduğu için onun sergilediği kusursuzluk, insana doğduğu andan itibaren bütün edimlerinde eşlik etmelidir: **"Güzelleşmek ve tezyin etmek, müminlerin ahlâkındandır."**[1] Çünkü eğer zuhur ve tecelli, tanrının cemâl sıfatının görünüşüyse, o zaman varoluşun çirkin olma ihtimali yoktur ve güzelliği belirleyen uyuma ve düzenliliğe insanın da itaat etmesi ve öykünmesi gerekir. Güzelliğin birincil ölçütü olan uyum dendiğinde ise "bir nesnenin niceliği değil, onun vezni... yani görünüşündeki ve parçalarının düzenlenişindeki doğru orantı"[2] anlaşılır: Allah, tecelligâh kusursuz ve güzel olsun diye her şeyi doğru bir oranla tezyin ve tanzim etmiştir. Onun için İhvân-ı Safâ risâlelerinden Birûnî'ye tanrısal güzelliğe öykünmek istendiğinde, ilk önce tecelligâhı oluşturan nesnelerin kurduğu kusursuz bağıntıyı kavrayarak evrenin su sızdırmaz dengesine ve uyumuna öykünmek gerekir. Bu, bir yanıyla kuşkusuz Antik Yunan'ın güzellik öğretisinden devralınan bir anlayıştır. Sözlük anlamıyla denge, karşılıklı iki kuvvetin denkliği hâli, çeşitli öğeler arasındaki uyum ve güçlerin eşit dağılımı demektir. Parçalar arasındaki ilişkiyi belirleyen orantı, evrensel ritmi ve dengeyi belirleyen, değeri bir sayı ile ifade edilemese bile geometrik yöntemle saptanabilen bir bağıntılılıktır. Ancak İslamiyet'e göre eğer evren, tanrının en güzel isimlerinin *-esmâ-i hüsnâ* nın— tezahürüyse, o zaman kişinin öykünebileceği şey, tanrısal isimlerin neliği değil, sadece onların nasıl işlediğidir. Bir diğer deyişle zât'ın mahiyeti asla bilinemeyecek olan bir isimsizlik ve uzaklık dile getirirken, tanrısal nitelikleri ifade eden ism-i sıfatiye, iman sahibi olan her kişinin öykünmesi gereken işleyiştir. Bu nedenle Yunan resminde ya da heykelinde olduğu gibi bir altın oranla beden suretinde tasvir edilebilen bir şey değildir tanrının yasallığı; o, her türlü suretten arındırılmış bir soyutluk ardında yalnızca nasılı sergilenebilen bir uyumluluktur. Bu yüzden onu beden misali bir hacimle görselleştirmek ve sınırlandırmak mümkün değildir. Bir yandan temsil mekanizmaları içinde asla ikame edilemeyecek olan şeydir tanrının varlığı; öte yandan Batı modernizminin ayrıştırdığı oysa İslam

kültürlerinin tanrısal sıfatların yasallığı adına öykündüğü doğa bilimleri ile insan bilimleri iç içedir. Dolayısıyla niteliklerin aralarında kurduğu ilişkiyi açıklayan geometri, astronomi için olduğu kadar hat için de geçerlidir.

Tanrı, en büyük musavvirdir ve onun bahşettiği cemâlden alınan duyusal ve düşünsel haz, insanın da yaptıklarında elinden geldiğince uyumlu, güzel ve kusursuz olmasını ve yapıtlarını küçük çapta birer evren modeli olarak kurgulamasını zorunlu kılar. Yalnızca tanrının aşkın ve düşünsel uzaklığını değil, aynı anda tecelli eden sıfatların içkin ve duyusal yakınlığını içeren bir hazdır güzellikten alınan; on sekizinci yüzyıl Avrupası'nda duyusal algının kapsayıcılığından güzelliğin yalıtılmış bilimine evriltilen "estetik" kavramının aksine duyu-ötesi ve duyusallık, İslâmî cemâl sıfatında iç içe geçmektedir. Güzellikten alınan haz, *her şeyi güzel ve mükemmel yapan Allah'ın sanatı* ndan alınan haz olduğu ve Allah, beşer ondan zevk alsın diye varoluşu güzel yarattığı ve tezyin ettiği içindir ki, Platonik-Hıristiyan düşünce geleneğinin aksine İslâmî güzellik anlayışı, cemâl kavramını duyusal hazdan azade kılmamıştır. Tecelli eden tanrısal sıfatlar, arızi değildir. Tersine, Batılı bir bakışla **"İslâmî sanat"** diye diğerlerinden ayrıştırılan tezyinî düzenlemeler, sanki duyusallığı incelterek ve keskinleştirerek insanı eğitmekte; ancak duyusal bir eğitimden geçen kişi, tanrısal ziyneti olanca kusursuzluğuyla teslim edebilmektedir. *İnsan-ı kâmil* olmak için yüksek bir duyusal zevke erişmek ve mutasavvıfların deyişiyle yoğrularak pişmek gerekir. Bu gerek İslâmî kelâm anlayışına, gerekse İslâmî irfan tasavvuruna göre böyledir (aralarındaki ayrıma daha sonra döneceğiz). Çünkü bir yanıyla tatmin ve zevk arzulayan bir hazdır duyusal haz; bu özelliği insanı hayvanla bir kılmakta, ancak duyusal bir eğitimden geçildiği zaman tatmin yerine duyusal keskinliğin kendisi arzulanabilmektedir.

Bu yüzden bir şeyin gözden kaçırılmaması gerekir: Duyusal haz, bir yandan tanrının ziyneti sayesinde gerçekleşirken öte yandan ziynet, duyuötesi tanrının uzaklığı ve münezzehliği sayesinde gerçekleşmekte; duyusal haz derken yaşantılanan, şahsi ve çıkara bağlı bir duyusallık içereceğine, insanı aşan ve kusursuz uyumun bir parçasına dönüştüren tezyinî evrene dair bir hazza dönüşmektedir. Bu yüzden diyelim bir kuş ya da yaprak motifi rûmîye, gül tomurcuğu ya da lale palmete dönüşmüş; *sanaa* eylemi, **"dünyadan nasibini alırken"** (Kasas, 28, 77), nesneyi, bire bir sinir sistemine hitap eden "ham hâliyle" değil, işlenişiyle ve yasallığıyla dile getirmeyi gerektirmiştir. Bunun nedeni, geleneksel İslam kelâmının Allah'ın mutlak dışarıdalığını ve münezzehliğini varoluştan korumaya çalışmış olmasıdır. Yani Heidegger'in bu yüzyılın ilk yarısında getirdiği (ve Batı metafizik düşüncesini unutmuş olmakla itham ettiği) ayrım, İslam kelâmı için zaten hep yürürlükte olmuştur: Varlığın özü varolanla eşitlenemeyeceği için, varlık her türlü teşbihten münezzehtir. Varlığın neliği, varolandan azadedir. Batı metafiziğini belirleyen türden bir benzeşim ilkesi sayesinde varlığın özüyle varolanın nasılı arasında bir ilişki kurulamaz ve aşkın ilkenin uzaklığı, herhangi bir benzetme sayesinde varolana içkinleştirilemez. Her ikisi arasında mecaz yoluyla hiçbir münasebet yoktur ve varlığın aşkınlığı, her halükârda tenzih edilir.

Baktığını gördüğünü kurgulayan göz yerine söze dayalı İbrahimî gelenek ile Antik Yunan'ın güzellik ölçütlerini harmanlayan bir anlayıştır İslam kelâmının cemâl anlayışı; bir yandan *gözler tanrıya erişemez ve* aşkın yasanın mutlaklığı, salt bir görü —*theorla*— sayesinde elde edilemezken, diğer yandan "görünmeyenin aynasıdır" varoluş; tanrısal sıfatlardan pay almış bir ahenkliliktir ve insan bakışını **"tanrısal varlığın vahyettiği güzelliğe"**[3] yöneltmek, gözü bakamaz hâle gelinceye, kişi kendini bakıştan eksiltinceye, kendinden geriye tanrısal yasallık dışında bir şey kalmayıncaya değin güzelliğin içinde kaybolmak ister. Ne var ki yalnızca görünmeyenin aynasında görünen güzelliğe bakabilir insan, yalnızca ona öykünebilir ve yalnızca onun güzelliğini yeniden üretebilir. Çünkü gayb, tecellinin üstünü örterek onu bir elbise gibi sarıp sarmalamıştır. Allah zâtı ile gizli, âsârı ve sıfatları ile aşikârdır. Onun kudreti açıktan değil, yalnızca esmâ perdesi altından tecelli eder. Bu simgesel düzen, Cebrail'in peygambere kendini karanlık bir mağarada göstermesini ya da Kâbe'nin güzelliğinin siyah bir li-

Bir hicabat örneği, İmam Ahmed Bin Ali el-Bûnî'nin *Şems-ül Maârif*'inden.

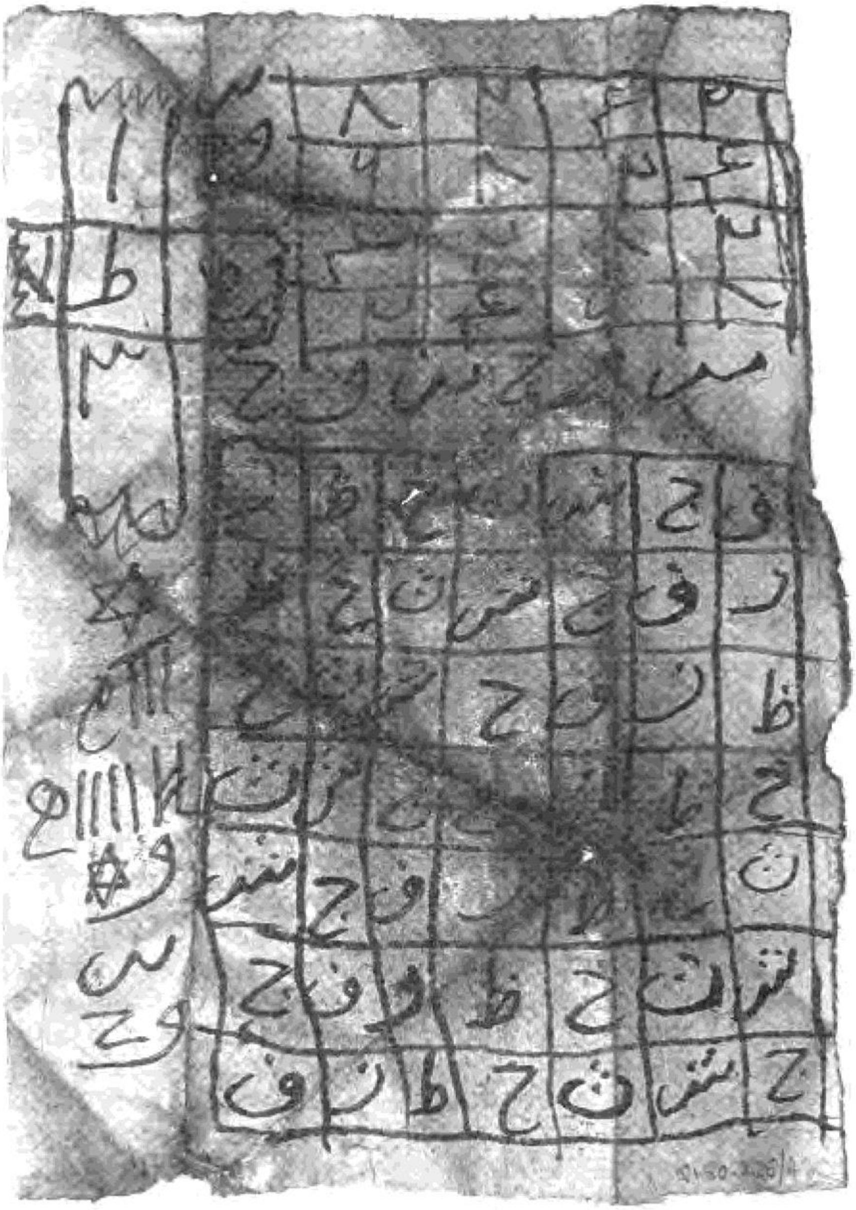
bas ile örtünmesini uygun görmüş, görünmemesi gereken gayb'ı kem gözlerden sakınmıştır. Kur'an okunduğu zaman inanmayanların bakışına engel olmak için kutsal kitap ile onlar arasına "gizleyici bir hicap" çekmiştir. (İsrâ, 17, 45) Keza *hicap,* güneşin, ardında kaybolduğu perdedir. (Sad, 38, 32) Tanrı kıskanç bir tanrıdır, kendini göstermekten kaçınır. Kalple karnı birbirinden ayıran zara da *hicap* denir. Aynı nedenle *hicap* hürmettir; *ihticab,* tanrısal arzuyu yerine getirmek demektir. Görünen ile görünmeyen arasındaki sınırı belirleyen çizgidir hicap; kadınların örtünmesi, tanrısal güzelliğin hicabına öykünmelerindendir. Güzelliğin nasılını ele veren, ama güzelliğin kendini gizleyen bir tanrıdır Kur'-an'ın tanrısı; onun yasallığının nasılı, saklanmayla gizlenme, örtünmeyle açık etme arası eylemeyi gerektirir.

Bu türden bir hicapla Yunan güzellik ülküsünün ittifakı, İslâmî sanatların beden anlayışında kesişir. Bir yanıyla Yunan güzellik anlayışında olduğu gibi "bütün alanları, feleklerinin dereceleri ve onu meydana getiren erkân ve onların ürünleri" ile "tek bir cisim" olan bir şeydir evren; "insanın bütün organlarına yayılmış olan tek bir nefse sahip olması gibi, güçleri cisminin bütün organlarına yayılmış olan tek bir nefse sahiptir." Bu nedenle sanat, "bir insanın anatomi kitabında incelenmesi gibi, dünyanın şeklini ve cisminin yapısını anlatmak"[4] isteyen ve bunu yaparken Neo-Platonizmin izinde evreni bütüncül ve düzgün orantılı bir beden olarak kurgulayan bir eylemdir: **"Bir bütünü meydana getiren parçaların gerek kendi aralarında gerekse bütün karşısında sahip olduğu uygun orantı, ve bir de buna katılan, görme duyusu ile ilgili güzelliği teşkil eden bir renk verme... Güzel olmak, duyulur şeyler için olduğu gibi, bütün öteki şeyler için de simetrik olmaktır, kendi içinde ölçüye sahip olmaktır... Bütün güzelse, o zaman parçalarının da güzel olması gerekir; zira güzel bir şey, çirkin elemanlardan meydana gelemez, güzellik bütün parçalarda bulunmalıdır."**[5]

Ne var ki diğer yandan tanrısal güzelliğe öykünüldüğünde, onun gizliliğinin saklı kalması, görünenden hareketle görünmeyenin görünür kılınmaya çalışılmaması gerekir. Kutsal vücudun mevcut olma hâlidir evrensel beden; insan bütün yapıp ettiklerinde onun işleyişini tekrar etmeli, ve bu tekrarında aynada yansılanan görünmez surete saygıda kusur etmemelidir. Bu nedenle İslâmî sanatlar, tanrıyı bir yandan gizlerken öte yandan varoluştaki ritmini ve yasallığını açığa çıkarmayı amaçlarlar. Bir yandan ilksel bedenin neliği ile varoluş arasındaki mesafe korunmalı, diğer yandan mesafe, onun nasılı içinde eritilmelidir. Bu yüzden tecellinin dış görünüşüyle iç görünüşünü kesiştiren bir amel olmalıdır sanat; dışın cemâli ile için cemâlini aynı anda sergileyen, kendini gösterdiği an geri çeken, aynı anda gözleri hem açık hem kapalı bakabilen bir edime soyunmalıdır. Aynı anda perde ve utanma anlamına da gelen *hicap,* cemâle bakılması ve cemâlin korunması için gereklidir: Nitekim tanrıya yakaran tılsımların ve muskaların tümüne *hicabat* denir; tanrısal bedenin içini dışavurdukları için bir yandan utanç duyan, öte yandan duydukları utançla tanrıya yakaran dualardır bunlar - hicabat İslâmî sanatların temelini oluşturan dengedir.

Güzele öykünen ve sanat yapan kişi, tanrının cemâline tersinden bir benzeşimle öykünmüş olur:

Zahirileşerek, yani kendini görünür kılarak yaratan tanrının tersine, görünen içindeki görünmezliği vurgulamak ve görünmezliğin yasallığını gözler önüne sererek suretin içinden suretin aslına uzanmayı dilemektedir. Yine de arzusu nedeniyle utanır ve çekinir: T anrısallığın nasılıyla benzeşirken onun neliğini hicapla örter ve suretlerden ve biçimlerden bağımsız, aslın mutlaklığını biçimlere bağlı bir soyutlukla dile ve göze getirir. Kutsal bedene öykünen ve öyle nitelendirilmemesi gereken bir sanat, bu yüzden bedenin dışsallığını değil, onun dışsallıkla içsellik arası işleyişini ve bu işleyişinin uyumunu ve bağıntılılığını vurgular.

Hicap, Kasr İbrim, Mısır.

"Geleneksel İslam Sanatı" denen ve sırtını kelâma dayayan sanatta bedensel surete rastlanmamasının nedeni, kanımca hatalı bir biçimde ısrarla tekrar edildiği üzere suret yasağıyla değil, varlıksal bir tavırla ilgilidir: Varolan, nasıllığın cismanileşmiş bedenidir ve onun üzerine içeriyi koruyan bir örtü çekilmeli; tanrısal saflık ve temizlik, tanrıyı bakışın hiyerarşik üstünlüğüne maruz bırakan bir görüyle değil, ancak *içsel bir göz* suretiyle görülmelidir. Bedenin cemâli, görünenin taklidi sayesinde gerçekleşeceğine, işte bu yüzden soyut ve geometriktir: Kutsal bedeni görselleştiren tezyin, gizlemeyle saklama, duyusallıkla duyu-ötesi arasında, ancak bedenin somut bedenselliğinden feragat ederek sergileyebilir kendini. Bu, bedeni belirli ve görünen bir beden olarak ayırt eden özelliğinden azade kılmak

demektir. Keza bu türden bir tavır, yine yalnızca İbrahimî gelenekle değil, onu Antik Yunan'la harmanlayan bir tutumla ilgilidir. Çünkü bedensel güzelliği kavramış olan kişi, belirli bir bedende gördüğü güzelliğin "her bedenin eşi ve kardeşi" olduğunu anlayan kişidir: "Görüş güzelliğini arayan için bütün bedenlerdeki güzelliği tek bir şey saymamak delilik olur. Bunu iyice anladı mı, bütün bedenleri sever, bir tekine olan düşkünlüğü gevşer, çünkü artık böyle bir düşkünlüğü küçümser, hiçe sayar."[6] Ne var ki eğer önemli olan, kişinin kendini yaşantılayabileceği şahsi ve göreli bir güzellik değil de, varoluşu çevreleyen ve kuşatan ilahi tezyin ise, o zaman Yunan güzellik ülküsünden farklı olarak, hicap içinde yad edilen, tezyinî ve bedensel güzellikten başka bir şey değildir. Bu, bir adım daha ileri gitmeyi ve bedeni belirli bir beden olarak ayırt eden özelliklerden değil, bedeni görünür kılan ve taklit edilebilir bir beden olarak ayırt eden özelliklerden de feragat etmeyi gerektirir.

Çünkü tecellinin uyandırdığı hayranlık, aşkın dışarıdalığın korunmasına bağlıdır. Varolandan hareketle aşkın ilkenin zâtına —varlığın neliğine— ilişkin herhangi bir sıfata ulaşmak mümkün olmadığı anda Batı estetiğinin aksine tezyinî evrenden alınan haz, benlikle ya da benliğin sanat yapıtında kendini yaşantılamasıyla değil, tezyinî nesnesin varoluşundaki cemâlin kendiyle ilgilidir. Tanrısal güzelliğin neliğini platonik gelenekte yapıldığı gibi benzeştirici imgeler vesilesiyle varolana çevrimlemek ya da başka bir deyişle, tanrısal uzaklığı tecelligâh âleminde temsil ederek münezzehliği tevil etmek söz konusu olamaz. Eğer buna hâlâ "benzeşim" demekte ısrar edeceksek, İslâmî bir benzeşim, tersine bir benzeşimdir. Tanrının cemâli, ne olduğunu söylemeden nasıl olduğunu gösteren bir cemâldir. Sadece onun nasılının yasallığının bilgisine vâkıf olunabilir ve temsiliyet, yasallık açık edilirken korunan neliğe dairdir. Bu, *temsiliyet* ile *öykünme* arasında saptamamız gereken ayrımı beraberinde getiriyor: Eğer temsiliyet, mevcut olan bir şeyin yeniden üretimini *-re-presentatio-* ifade ediyorsa, yeniden üretebilecekleri bir vücuttan yoksundur geleneksel İslâmî sanatlar; o nedenle ürettikleri yapıtla, ürettikleri şeyin kendiyle tersinden benzeşmeyi, temsilden feragat ederek zât'ıyla görünmeyen vücudu içinde yitip gitmeyi arzularlar.

Diğer yandan açık ki temsil, kaçınılmaz olarak *bakmakla* ilgilidir: Temsil eden merci, ancak bakışın hiyerarşik üstünlüğünden ötürü baktığı şeyi temsil edebilmekte; bir yandan ikame ettiği şeyin kendi kendini temsil edemeyeceğini ima ederken öte yandan kendi bakışını egemen ilan etmektedir. Diğer bir deyişle algılayan bir duyu organı olmaktan çıkmaktadır göz; bakışın taşıyıcısına dönüşmekte ve baktığı nesneyi temsil ederek üstündeki hicap perdesini kaldırmak istemektedir. Nitekim öykünebilmek için kendini eksilterek bakışı çekebilmek ya da Kur'an'ın otuzuncu ayetinde kullandığı sözcükle bakışı azaltabilmek —*gad/yeguddu-* gerekir: Bu, göz kapaklarını tevazuyla indirmek demektir ve bakışın egemenliğine engel olmak içindir. Örnekse bu yüzden peygamberin sevindiği zaman gözlerini yarı yarıya kapadığı ifade edilir: "Göz kapağını kısar, başını aşağı doğru eğer ve gözlerini açmazdı."[7] Yine aynı nedenle "bakmak, şeytan tarafından atılan zehirli bir ok gibidir. Bir çok bakışlar vardır ki, daha sonraları birtakım hasretler ve uzun üzüntüleri beraberinde getirmiştir."[8]

Bu bağlamda duyusal haz, duyu-ötesi tanrının uzaklığına ve görünmezliğine bağlı olduğu ve vurgu, güzelliği yaşantılayan öznede değil, nesnenin nasılında verili bulunduğu için, insanın geçmesi gereken duyusal eğitim de onun şahsına ilişkin değil, şahsi bir *pathos* dan yalıtılmış olan tezyinî düzenin kusursuzluğuna ilişkin bir eğitimdir: Bu nedenle insana bütün amellerde eşlik eden güzellik, şahsi bir tecessüs nesnesine dönüştürülen tecelliye ve bu tecelliyle kurulan karşılıklı ilişkiye değil, uyumun kendine dair olacaktır. Kişiye ve nefse bağlı sevinçlerin ve acıların amelle bir ilgisi olmadığı gibi kişiye bağlı bir bakışın mesafesi ve temsiliyeti, İslami duyusal hazlar evrenine dahil değildir. Beceriye ve ustalığa dayanan sanatsal tezyinin, tezhipten tıbba insan yaşamının bütün mazharlarında tecelli etmesi bu nedenledir. Böyle bir melekede ısrarla üstünde durulması gereken, sanatı tecessüsten ve bakıştan tenzih etmek ve yapıtlarda tanrının beşere bahşettiği kusursuz tecelliye ibadet etmektir. Onun için tezyin ederken kişi kendini aradan çekmeyi dener ve sanatın ancak şahsiyetin dışına çıkıldığı zaman gerçekleştiğini düşünür. Varoluş düzeninin nasılı, kişiye ister mutluluk ister mutsuzluk versin, kişisel bir deneyim değildir. Kusursuz ve İslâmî bir tezyin anlayışı, kendini oylumluluğuyla ortaya koyan bir benlik kavramıyla çelişecektir: insan, gerçek manada "Ben" diyememelidir.[9] Kişinin kalbine giren benlik onu kibirlendirmekte, kibir ise şirke düşürmektedir. Temsil mekanizmaları söz konusu olduğunda bu türden bir tavır, İslâmî sanatların Batı geleneğinde olduğu gibi içselliğin dışavurumuna asla dönüşmemesine ve on sekizinci yüzyıl sonrası Batı modernizmini belirleyen "içsellik" diye bir kavramın modernizmle karşılaşıldığı zaman bile gelişmemesine yol açar.

Bu açıdan yaklaşınca İslâmî güzellik anlayışı, Platonik-Hıristiyan düşünce geleneğinin yapmaya

kadir olamadığı şeyi ayrıksı bir biçimde gerçekleştirir ve *zuhur* ile *gayb* güzellik kavramında kesiştirir: En başta kişinin kendi bedeni olmak üzere insanın beş duyusuyla *-havâss-* algıladığı her şey, bu kavramın sınırları içindedir. insana acı verdiği denli haz veren, dokunulan, koklanan ve arzulanan insan bedeni ve bu bedenin işleyişi güzeldir. O, mutlak bedenin mutlak yasallığını dile getirmekte ve nasıl öykünülmek istediğine ilişkin bir form önermekte; ama bunu, ne olduğunu söylemeden gerçekleştirmektedir. İnsan bedeni, kusursuz bir güzelliğe sahip olduğu için öte dünyada da insan duyulardan azade kılınmış bir bedensizlikle değil, duyuların sonsuz bir haz içinde esriyeceği bir bedensellik içinde yeniden dirilecektir: Hurileri ve gılımanlarıyla, yemişleri ve ezgileriyle duyusal bir şölen uzamıdır cennet; cehennemde ise insanları duyusal ve sinir sistemini bire bir etkileyen acıların sonsuzluğu bekleyecektir. Bu bağlamda duyusal hazlar ve acılar, öte dünyadaki bedensel yaşantıların birer habercisidir.[10] Ne var ki kişi duyularıyla varoluşa tümüyle teslim olmuş olsa bile, tecessüsten uzak bir bedendir yine de kast edilen; güzellik, şahsiyet ya da şahsi bir arzunun nesnesine dönüşen belirli bir bedenle değil, tezyinî bağıntıların kendi kusursuzluğuyla ilintilidir. Duyusal haz -ya da duyusal acı- bile duyan öznenin malik olduğu bir zevk değildir. Ne var ki acı, kişinin kendi eğitimsizliğinin ve gafletinin eseridir.

Ancak egemen söylem tarafından ayıplanmasa ve toplumsal örgütlenmenin idamesi açısından belirli sınırlar çerçevesinde desteklense bile dünya nimetleriyle sınırlı kalmış ve duyusal eğitimden geçmemiş olan bedensel haz, gayba ilişkin metafizik bir hayretten yoksun olan hazdır ve sadece elle tutulur beşeri nesneye yöneliktir. Aynı yoksunluk, kendi bedeniyle sınırlı kalan acı için de geçerlidir: "Onlar (insanlar) duyusal algı sayesinde dört amaçtan hiçbirine götürmeyen şeyleri duyumsar ve arzularlar... Haz, *arzunun mümtaz nesnesinin zevk doku algısından başka bir şey değildir."*[11] Farabî'ye soracak olursak sözü edilen dört amaç, insan bedeninin, duyuların ve sağlığın yanı sıra, insana beden üzerinden sağlık ve duyu veren şeyi kavrayabilme yetisidir.

Asal olan, bedeni beden kılan bu şeyi kavrayabilme yetisi olduğu için, bedenin cemâlinde duyusallık ve duyu-ötesi kesişir: Bedenin güzelliği, ona ibadet ederken onu aşan ve yaratmış olan şeye duyulan sevgiyi beraberinde getirmelidir. insan bedeninde duyusallıkla duyu-ötesinin kesişmesi, ancak insana verili bu yeti sayesinde kadirdir; onun için bedenin dışsal güzelliği, içsel bir uyumluluk ve kusursuzlukla elele yürümekte ve Farabî'nin sözünü ettiği yetiyi kavramaya yarayan ilim, bu nedenle amelin başlangıcına dönüşebilmektedir. içindeki yetiyi kavramış olan ve ona göre yaşayan kişi, bir yandan şehvet, lezzet, zevk, sevinç ve eğlence gibi şeylerden feragat etmeden onları arzunun mümtaz nesnesinden cemâlin kendine yönlendirmeyi bilirken, öte yandan kendi şahsi ve bedensel acılarını da denetim altında tutabilmeyi öğrendiği içindir ki ilmi yüzünden mükâfatlandırılarak güzel bir varoluş hak etmektedir. Cennetin elde edilmesi, Allah'ı ve ahireti unutmadan bu dünyada gerçekleşen bedensel bir *amel-i sâlih* gerektirir. **"Erkek olsun, kadın olsun, bir mümin olarak kim sâlih bir amelde bulunursa, hiç şüphesiz biz onu güzel yaşatırız."** (Nahl, 16, 97)

Ne var ki bu türden bir kavrayış ve ilim için yalnızca dışsal değil, içsel bir görü ve şüphesiz içsel bir terbiye gerekir. Esasen terbiye, kuvvette ve yaratılışta olanı fiile çıkarmak içindir. Sözünü ettiğim içsel görünün üstünde yalnızca irfan ilmi değil, İslâmî kelâmın yanı sıra örnekse optik alanda on birinci yüzyılda yaptığı çalışmalarla *camera obscura'yı* keşfeden İbn Heytam da durmuştur. Ona göre görmek, algılamanın yanı sıra düşünselliği ve içsel bir görüyü de içeren bir eylemi dile getirir. Gözün fiziksel ve duyusal olarak algıladığı şeyi beyni sayesinde yorumlamasına ve varoluşta parça parça görünen farklılıkları bir bütünde toplamasına bağlı olan bir eylemdir bu; ancak beyin sayesinde gerçekleşen bu yorumlama ve bireştirme süreci bir nesnenin -ya da doğrusu: nesnelerin bağıntılığının- güzel olduğunu söyleyebilir. Çünkü güzelliği güzellik olarak belirleyen ve ayırt eden kategoriler gözün kendinde ve bakışında değil, içsel olan görüde verilidir ve sözü edilen görü ile daha önceki algıları depolamış olan belleğin işbirliği, ancak sınıflandırma ve çözümleme gibi işlevleri yerine getirdikten sonra güzelliğin bütüncül takdirine vâkıf olabilir. Onun için güneşin, ayın ya da yıldızların ışığı güzeldir. Yine aynı nedenle yakınlık ve uzaklık ölçütleri, hareketlilik ya da renklerin düzeni güzel olarak algılanabilir. Harflerin uyum içinde bir araya gelişini güzel kılan da aynı şeydir. Dışsal güzelliğin içsel güzelliğe bağlı olduğu ve her ikisi arasındaki sınırı koruyan bir görüdür bir bakıma sözü edilen; Kur'an'da yer alan müteşabih ayetler nedeniyle kelâm ilminde içsel bir çatışmaya yol açmış olmasına karşın aslında kelâm ile irfan arasındaki kopuşu belirleyen içsel görünün kökeni, şu ayette gizlidir: "Biz onlara ufuklarda ve kendi nefislerinde ayetlerimizi göstereceğiz ki, onun gerçek olduğu onlara iyice açık olsun." (Fussilet, 41, 53)

Ayetler kutsal sözcükler ve harflerdir; işaret ya da simge anlamına gelirler ve kendilerini ufukların cemâlinde ve insanın nefsinde açığa vururlar. Ufuklarda ve nefislerde kendini okunur kılan ayetler

meselesi, İslam düşünce geleneği içinde bir kırılmaya yol açmış ve her türlü teşbihten münezzeh olan tanrı anlayışı, insanın bedenine ve suretine yazılan harfler nedeniyle müteşabihleşen bir tevil ilkesi sayesinde bilgisine vâkıf olunabilen —bir diğer deyişle: okunabilen— bir tezyine dönüşebilmiştir. Egemen söylem tarafından yadsınan bu görüş, gaybın ilmiyle batınî ilmi birbirinden ayırmış ve yalnızca tecelliyi değil, gayb âlemini de hakkında bilgi sahibi olunabilen ve dışsallığı içselliğe tevil edilebilen bir metne evriltmiştir. Yani *irfan,* tanrının batınî ve zahirî olmak üzere birbirine zıt görünen veçhelerini geçirgenleştiren ve duyu ile duyu-ötesini *vahde—i vücud* da buluşturan bedensel bir metin bilgisidir. irfan, *arefe* fiilinin mastarıdır ve *marifet* ile eşanlamlıdır. Varlığın her türlü teşbihten münezzeh olan neliği ve tecelligâh sınırı ardında yatan isimsiz yüceliği, içselliği dışsallıkla kesiştiren bir *kalp bilgisi* vasıtasıyla bilinebilmektedir. En geniş anlamıyla *kalp,* şahsi bir duygulanım aracı değil, varoluşta parça parça bulunan her şeyi içsel bir görü sayesinde toplayabilme yetisidir: " **'Allah Âdem'i kendi sureti üzere yarattı'** hadisinin manası da budur. Bu toplayıcı vasıf, insanın kalbindedir. Bu gerçeğe işaret için bazı büyükler, arşı ve içindekileri insan kalbine koysanız, kalbin bir köşesini bile tutmaz demişlerdir. Çünkü kalp bütün unsurları, arşı, kürsüyü, aklı, mekânı, hatta imkân dahilinde olan her şeyi kuşatmıştır... İnsanın kalbi bedeniyle birlikte şahitlik etmedikçe Allah bir kulun amelini kabul etmez."[12]

Sözünü ettiğim kalp bilgisi ya da kalp gözü, insan bedeninde tanrısal vücudun veçhelerini görebildiği için temsili imkânsız olan bir şeyi —tanrısal varlığın aşkınlığını— temsil etme olanağı tanımış ve yalnızca tanrının cemâline değil, tanrısal neliğin kendine de öykünme fırsatını sunmuş olduğu için İslâmî temsil mekanizmalarında bilgisel bir sıçramaya yol açmış; bir yandan beden üzerinden beden olmayan şeyi görünür kılarken diğer yandan beden içinde görünmez olan yüceliğe ulaşabilmek uğruna bedensellik içinde bedeni aşma buyruğunu beraberinde getirebilmiştir. Onun için bedenin cemâli, kelâm ilmine göre yalnızca aşkın ilkenin nasılını gösterirken, irfana göre tanrısal neliğin de kavranabileceği bir niteliğe evrilir. Eğer irfana göre amaç, tanrısal varlığın aşkınlığı içinde esrimek ya da bir diğer deyişle tanrının içinde yitmekse, o zaman tanrısal vücudun kendini gösterdiği insan bedeni de aşk sayesinde tanrıya götüren bir basamağa dönüşebilmekte; kişi, belirli bir insan bedenine duyduğu mecâzi aşkı, ilahi aşkın bir ön aşaması olarak değerlendirebilmektedir. Ne var ki bu, çift uçlu bir açılım içerir ve ilahi aşk uğruna mecazi aşkın aşılmasını, onun ardında yatan kutsallık uğruna belirli bir insana ait olan ve arzulayan ya da arzulanan bir bedenden —herhangi bir bedenden— feragat edilmesini gerektirir.

Dolayısıyla ilk aşamada hem içsel bir görüyle göze gelen işaretler ile dışsal bir görüyle bakılan simgelerin güzelliği arasında ayrım getirmeli, hem de onların bağıntılılığını vurgulanmalıdır. Göz, yalnızca ışık ve aydınlık sayesinde değil, karanlık sayesinde de görebilir: Eğer ışık, tanrısal tezyinin cemâlini göze getiriyorsa, insanın içindeki terbiyeye ancak gözlerin kapandığı bir görüyle bakmak mümkündür - gözlerin ve dudakların kapalı tutulduğu bir hâli betimleyen *myein* sözcüğünden türetilen mistik görüdür bir bakıma bu; güzellik, tecellinin görünüşüne ya da bedenin dış yüzeyine değil, bedenin içindeki nefse ve bu nefsin temizliğine de ilişkindir. **"insan kalbinde gözün eksikliklerinden tamamen uzak olgun bir gözün olduğu bilinmektedir."**[13] Bir anlamda başka bir bağlamda Ovidius'un söylediği ve Leonardo da Vinci'nin tekrar ettiği gibi, **"Işık gölge nedir bilmez"; bu ışığa içsel bir yetiyle sahip olma ve onu keskinleştirerek terbiye etme özelliğine tam da bu nedenle iffet denir ve o yüzden "cemâlin zekâtı, iffettir."**[14]

Fiziksel bir bakışla görünmeyen soyut ve aydınlık değerdir iffet; aynı anda afiflik, temizlik ve namus anlamına gelir — yapıp ettiği her eylemle tanrısal güzelliği yad eden ve tanrıya öykünen kişi, onu ancak kendi iç güzelliğini koruduğu, diri tuttuğu ve inceltiği sürece yad edebilir. Bu nedenle **"cemâl... vücuda nispetle ne ise, ... ruha nispetle iffet odur."**[15] Çünkü tanrı, çokluğu birliğe bağlayan ilkedir ve ilahi sıfatların yansıması yalnızca bedenin dış yüzeyinde değil, aynı zamanda içindedir. Nasıl evrenin cemâli, tanrısal ve kusursuz güzelliğinin izdüşümüyse, insanın nefsindeki emanettir iffet; bir bakıma göklere, yerlere ve dağlara sunulmuş olan cemâli yüklenebildiği gibi kişiden iffeti de yüklenebilmesi ve ürkmemesi, onu taşıyacak güce sahip olması beklenir. iffet, duyuların keskinleştirildiği, tanrısallığın bakışı uğruna duyusal saflığın ve temizliğin korunduğu, insanın ilahi sıfatların içindeki yansımasına saygıda kusur etmediği hâldir. İslam peygamberinin aynı anda iffetli ve şehvetli olmayı başardığı söylenmiştir. O yüzden Hz. Muhammed salla'llâhu aleyhi ve sellem, aynı anda güzele bakmanın sevap ve günah olduğunu söylemiştir: **"Peygamber güzel yüze bakmak ibadettir dedi ve yine güzel yüze bakmak günah ve zillettir dedi. Kim güzel yüze bakarsa, kırk yıl günah işlemiş gibi olur. Bakış aynı, yüz aynı. Hem ibadet, hem günah. Bu ne demek? Hak ile yaratılana ve yaratana bakarsan, bu ibadet olur. Yaratılana nefis ile bakarsan, bu günahtır; uzaklaşmak ve tanrıdan kopmaktır."** 16

Bedenin içinin dışıyla, duyusallığın duyu-ötesiyle gerçek anlamda kesiştiği andır iffet. Ne var ki bu türden bir kesişme, bedenin yüzeyinde, içerisini dışarıdan ayıran yerde gerçekleşir. Keza iffet, aynı anda hem nefsi zapt etme, hem de Allah'ın nimetlerinden yararlanarak zevk alma anlamına gelir. Çünkü insanın ne bedeni kendinindir, ne bedenin cemâli ve iffeti ona aittir: Her ikisi de kişiye emaneten verili olduğu için kişi bedene özgü duyusallıklardan ve duygusallıklardan bir yandan haz almayı bilirken öte yandan onları denetim altında tutmayı başarmalı, yaratanın hakkını yaratana teslim etmelidir. Arzuları, hevası ve hevesi ile nefs aracılığıyla dünyaya bağlanan şeydir beden; onları nefsin egemenliğine alet etmekten korumak gerekir. Sözü edilen, *emmâre* sıfatının ağır bastığı nefstir; bu, bedeni hazlara yönelten, **"lezzetle ve şehvetle emreden, kalbi süflî yöne çeken kuvvet"**tir.[17] İbranice "nepheş" karşılığı kullanılan *nefs-iemmâre,* bedenin şiddetli arzularını ifade eder ve Yeni Ahid'de "et" diye geçer. İslam peygamberi, insanın en büyük düşmanının onu iki koltuğu altında tutan nefsi olduğunu söylemiştir. Çünkü *nefis, verdiğin sürece fazlasını ister, aza alıştırılırsa kanaat eder.* Nefsi kendi elinde kar gibi erimeyenin elinde kalbi kar gibi erir. Kalbe dair bir içsel görüden ve ruhun durdurucu gücünden yoksun olan böyle bir nefsin denetlenmesi, gerek insanı hayvana indirgememek, gerekse onu tanrı katına çıkardığını düşünen kibirden esirgemek içindir. Çünkü yalnızca bedene bağlı kalmak değil, aynı zamanda "bir damla kandan yaratılmış olan" bedeni nefsin kibriyle büyüksemek de bedeni kendi şahsına ve tecessüsüne alet edecek; kişi kendi benliğinin ötesindeki tezyinin cemâlini kirletecektir. Bu nedenle Yusuf suresinde bahsi geçen *nefs-i emmâreyi* yenmek uğruna tanrının buyurduğu bedensel nasibi unutmadan denetlemelidir bedeni. Bu nedenle "dünyaya aldanan herkes zillete mahkûmdur," diye yazar Gazzâlî, "dünyalık ile böbürlenen her insanın sonu hasrettir."[18] Dünya sevgisi, ancak kalbe girmediği ve kalbe yerleşmediği sürece iffetlidir. Gazzâlî ile Mevlâna sanki bu konuda hemfikirdir: Deniz suyu içine girmediği sürece yol alan bir tekne gibidir kalp; su, geminin içine bir kez girmeye başlamayagörsün, geminin batmasına neden olur. Dünya sevgisi de insanın kalbine girmediği sürece ona zarar vermeyen, ahireti anımsatan bir şeydir. Bu, bir yere değin kelâm ile irfanı birleştiren bir tutum iken, bir aşamadan sonra irfan, Allah aşkı uğruna Allah'a karşı gelerek Allah'ın tecellisini yadsımaya gidecek; bedeni bedenden indirgemeyi önerecektir.

İffetin şahsa ait olmayan, ancak şahıs tarafından korunan ve taşınan bir değer olması bu nedenledir; ne kelâma ne irfana göre şahsi bir çıkarın ya da kibirin tartısına vurulabilecek bir erdem değildir o. Bu yüzden ne toplumsal bir rant ne duyusal bir çıkar gözetir; tersine, saflığının nedeni, amaçsızlığıdır. Nefsin düşkünlükleri ve istekleri, gerek egemen söylemin gerekse tasavvufun iffet anlayışıyla çelişir. ***Heva kulun, Allah 'ın en çok kızdığı ilahıdır,*** "ibadet kibri" denen ve benliği büyükseyen iffet yoksunluğu bir yana, duyusal hazzın nefsin şehevî tatminine indirgenmesi de "büyüklüğe yaraşmayan" bir şeydir. **"Halkın şehveti tatsızdır,"** diye yazar Mevlâna, **"kadının yalnız tenasül aletine karşı şehvetle hayatını geçirmek ve sonra da son nefesini vermek, bir nevi köpekle ve domuzla ortaklık, eşekle ve öküzle arkadaşlıktır."**[19] Kadınları kösnüllük yönünden seven erkeklerin kösnüllük bilgisi noktasında zayıf olduğunu yazar İbn Arabî de; eğer duyusal hazların doruğunu oluşturan kösnüllük kendi dışında bir şeye gönderme yapmıyor, kendiyle sınırlı kalıyor ve kösnüllüğe ilahi sevgi eşlik etmiyorsa, duyusallık, *ruhsuz bir kalıp* olarak kalmaya mahkûmdur ve içine ruh üflenmemiş bir şekil, zaten güzellikten azadedir. iffet, güzelliğin manevi değeridir ve insan bedeniyle ilgili olsun ya da olmasın, bütün amellerde kendini göstermeli; kişi tevhid ilkesine göre eyler ve tanrıya öykünürken, öykünme eylemi, dışsal ve içsel veznin beraberliği uğruna gerçekleşmelidir. Eğer vezin yasası **"binaların uyumundan ve çeşitli halı, kumaş ve giysi türlerinden içinde su akan kanalların uyumuna değin"**[20] her şeyi kapsıyor ve "varolan bütün el işçiliğinde ve sanatlarda kesinlik, ustalık ve özen" gerektiriyorsa, o zaman "tek tek parçalarının biçimi ve görünüşü değiştiği ölçüde kendi aralarında sağladıkları uyumun arttığı bütün bu sanatların" ortak özelliği, "yapıtlardan yayılan tansık olduğu için ... yaratan ustalığı konusunda daha büyük bir iltifat hak etmektedir."[21] Böyle anlaşılan bir vezin, kendi içinde kendi ötesine gönderme yapan kusursuzluğu ve yasallığı göze getirebilmelidir; mizanı açık edebilmelidir. Bir bakıma iffet, dışsal bir görüyle kavranabilen geometrik ve aritmetik idrakin içsel karşılığıdır ve mevzun olma vasfıyla farklılıkları uyumda ve afiflikte bireştirmektedir. O nedenle iffet, elle tutulmayan, gözle görünmeyen bir ölçüdür ve içsel bir tartıyla uyumun miktarını belirlemektedir. Beslenmede ya da dinlenmede, eğlenmede ya da cinsellikte olsun, ılımlılık ve uyumluluk edimlerine eşlik etmelidir insanın. Nitekim Arapça'da "orta yol" anlamında *vasattiye* sözcüğü kullanılır: Bununla kastedilen, birbirine karşıt ya da birbiriyle çelişir görünen hiçbir kuvvetin ya da öğenin bir diğerine ağır basmaması ve muvazene içinde kalması, hiçbir şekilde değiştirilemez ve "insanın nefsine yerleştirilmiş olan mizanın" (Şems, 91, 7) yasallığına uymasıdır. *işlerin hayırlısı, vasat olanıdır.* "Taşkınlık yaparak dengeyi bozmayın." (Rahmân, 55, 8) Beden, kişinin bu dünyada konakladığı bir evdir ve iffet, üstü bedenle örtülü olan bir değerdir; onun içselliği ancak güzel bir terbiye ve hicap ile muhafaza edilebilir.

iffet, kişinin içsel dengesini ve ritmini belirleyen, ama dışsal görüyle görülemeyen özelliktir — evren yasalarının aynı anda hem dışarıda hem içeride yakalandığı ve insan bedeninde kesiştiği hâldir. ister evrenin ilahi ruhu anlayışıyla ister Pisagoryen uyum kuramı ile açıklansın, güzellik her koşulda iffete tâbidir: İbn Haldun'a göre sevgililerin sevişirken buluşan ruhları gibi dışsallığın ve içselliğin, erilliğin ve dişilliğin kesişmesine, duyusallığın ve duyu-ötesinin kusursuz ve sonsuz bir esrime içinde iç içe geçmesine bağlıdır — iffetin bir yüzüyse cemâl, cemâlin diğer yarısı iffettir. Onun için tanrısal bir buyruk olan tezyin, yalnızca güzelliğe ilişkin değil, aynı zamanda ahlaka ilişkin bir edimdir ve iffet, tanrının insanların kalbine işlediği tezyindir: "Allah size imanı sevdirdi, onu *kalplerinizde tezyin edip* çekici kıldı ve size küfrü, fıskı ve isyanı çirkin gösterdi." (Hucurat, 49, 7)

Ama yine de güzelliğin karşıtı olan çirkinlik, varlığa özgü bir hâl ve nitelik değil, sadece güzellik eksikliğidir. Karanlığın ve kötülüğün doğrudan varlığı yoktur. O, içsel görünün ışığı görünmez olduğu an boy gösterir. Bir diğer deyişle, tezyinî bir kusur aslında kötülük değil, yalnızca çirkinlik ve uyumsuzluk içerir: **"Gözünüzü açın! Bedeninizde bir et parçası vardır ki, o sağlam ve temiz olunca tüm benlik sağlam ve temiz olur; o bozulunca tüm benlik fesada girer. O et parçası kalptir."**[22] Dolayısıyla platonik-hıristiyan düşünce geleneğinin tersine, çirkinlik ile güzellik arasında kurulan bir karşıtlık ilişkisinden söz etmek mümkün olmayacaktır: Uyumun ve dengenin bozulmaya yüz tuttuğu andır çirkinlik ânı - ve iffetin karanlık yüzü olan zillet de kötülüğün değil, içsel bir bozulmanın ifadesidir. O nedenle zillet, içsel bir değerin irtifa kaybetmesi, dengesini yitirmesi ve kirlenmesi anlamına gelir. Bu, bazen aşırıya gitme *(ifrat),* bazen de geride kalma *(tefrit)* şeklinde belirir. Aşkın ilkenin varlığı, kirliliğe asla maruz kalamayacağı için tenzih, onu eksikliklerden ve noksanlıklardan tam da bu nedenle azade kılmaktadır. Oysa kendi başına vücut bulamayan varoluş, onu zamana ve mekâna bağlı kılan ve "başka bir cevherle meydana gelen hâl ve keyfiyet" anlamına gelen arazlar içerir ki, "arazlar, varlığın devamlılığı olmayan şeylerdir. Onlar cevherlere ve cisimlere ilişirler. Varoluşlarından hemen sonraki hâlde yok olurlar."[23] Bu anlamda kirlilik, varoluşun arazlarına bağlı bir değişkenliktir. Onun için kimi -dahası çoğu- koşulda yeniden temizlenebilir. Tanrının gözyaşını sevmesi de bu yüzdendir: Kirliliği yıkayan, içselliği temizleyen bir pişmanlıktır gözyaşı — tanrı esirgeyici ve bağışlayıcıdır. Tövbe, "esvabını yıkayıp temizlemendir."[24] Tanrı, iffet bağışını her an yeniden geri verebilir kişiye.

Güzelliğin ve iffetin vebalinden uzaklaşıldığı, ama iffete geri dönmenin olanaksız kılınmadığı an zelildir. O, bir tür günah pisliğidir ve güzelliğin istemediği bir yakınlıktır. Mide bulandırması, tahammül edilemez olmasına rağmen ondan kaçılamaz olmasındandır. Zillet, duyunun ve duyu-ötesinin kesiştiği bedende şahsi çıkara yönelik duyusal hazların ağır bastığı, gönülde, vurgunun tanrıdan arzunun mümtaz nesnesine ve kendine kaydığı bir unutma hâlidir. Tiksindiricilik ve iğrençlik *-kubh-* ve kötülük *-sû*— zillete dairdir. Kirlenme, mizanı unutturur. Nitekim İblisin bile cemâl nezdinde hatası, unutmaktan kaynaklanır: *ştn* harflerinden türeyen şeytan sözcüğü, **"uzak olmak, yâdlaşmak, yabancılaşmak"** anlamına gelir. Ne var ki güzelliğe ve uyuma asla eşit bir güç sayılamayacak olan şeytan, hiç kimseyi kirlenmeye zorlayamayacağı için mizanı unutmak kişinin kendi içsel cehaletinden ve zafiyetinden, kendi gafletinden -nâm-ı diğer, unutkanlığından- soluk alır. İnsana "güzellikten ne ilişirse Allah'tan, çirkinlikten ne ilişirse kendisindendir." (Nisa, 4, 79) **Unutkanlık mizanın değil, insanın düşmanıdır.** Aynı nedenle zillet, evrensel uyuma ilişkin olacağına şahsı bağlayan bir yaşantıdır: Müptezellik, acı, dehşet, ürkü gibi şeyler şahsa özgü bir yaşantıyı dile getirdiği için onların temsili, *ame-i sâlih*le çelişir. Sanat, bu türden bir fesadın temsilini kapsamaz. Sâlihlik, açıkça tezyinin cemâlinden neşet eder ve cemâle yakınlıkta son bulur. Sâlihler, zilleti temsil ederek müptezellik bozgunculuğuna *-fitsid/fesad-* dahil olmama gayreti içinde olan, tanrısal bedenin iffetini tahrip etmeyen kişilerdir. **"Kim Allah'a iman eder ve sâlih işler yaparsa, Allah onun çirkin işlerinin üstünü örter."** (Teğâbün, 64, 9)

"Amel ile kastedilen, nefsanî şehvetlerin riyazeti, gadabın tutulması ve bu sıfatların kırılmasıyla akla baş eğmelerini sağlamaktır... Amel, temizlik içindir ... Organlara yapılan ameller, ancak kalbe tesir etmeleri için yapılır."[25] Beşeri hazlar ve arzular sayesinde unutulan, kutsal varlığın kendisidir. Nitekim yalnızca sevgililerin sevişirken buluşan ruhları değil, bedenleri de temiz kalsın, iffetin afifliğine leke sürülmesin ve tanrıya rakip sevgili kılınmasın diye kösnüllük anını yıkanma izlemelidir. Gözyaşı misali gusül, içsel bir arınma içindir: "Vaktaki erkek Allah'ın sevdirmesi ile kadına muhabbet etti, ona kavuşmak istedi... Onlar için sevişmekten daha büyük bir vuslat vâki olmadı. Birbirlerini sevip cima talep ettikleri için şehvet... vücudlarının tümüne egemen olup... erkek kadının ve kadın erkeğin suretinde ve şehvette fâni oldular... Onun için kişinin yıkanması emredilmiştir... Zira Hak Teâlâ hazretleri kulları üzerinde kıskançtır. Kendinden gayri bir şeyle lezzet bulunmasını kıskanır ... Onun için erkeği fâni olduğu kadından ve kadını fâni olduğu erkekten tekrar kendilerine dönmeleri için temizlemiştir."[26] Oysa tanrıya

geri dönmenin unutulduğu ve kişinin kirli kaldığı bir durumdur zillet; alçaklık ve çirkinlik, nefsin zilletini gerektirir. Tecellinin kusursuz tezyininde birdenbire yarıklar ve gedikler açılır, marifetler ve faziletler, amellerden çekilir.

Bunun nedeni, sonsuz bir gönenme içinde buluşan içerisinin ve dışarısının artık neyin içeride neyin dışarıda olduğunu bilmemesi, ama bunu gönenmeye ters orantılı bir dışavurum ve içekaçış sayesinde bilmemesidir. En büyük ziynet olan iffetin hatırlanmadığı ve saklı kalması gereken kuvvetin üstünden örtünün kalktığı andır zillet; ancak içsel bir görüyle görülebilen bir şeyin tersinden bir açılma hareketiyle dışsal bir görüye görünür kılındığı ve saflığını yitirdiği; dışsal uyumun içeride saklanmaya başladığı; aydınlığın ve karanlığın beraberliğinin dengesini kaybettiği, *hicap* ın ortadan kalktığı ve gecenin bir elbise gibi insanı örtmekten vazgeçtiği, Mevlâna'nın benzetmesiyle ***kalpteki edep perdesinin yırtıldığı*** andır.

Denge, *izzet-i nefs* ten -haysiyetten, kuvvetten, ve kudretten- *zillet-i*

nefse kayar ve cemâle hakaret ederek varoluşu şerefsiz kılar. Zillet, içeriden dışarıya akan cerahat gibi bir şeydir. Bu yüzden gerek evren düzeninde yara açan, gerekse evrene uygun olması gereken toplumsal örgütlenmeyi de çirkinliğe maruz bırakan şeydir zillet; iffetin şahsa dönük değerinin topluma yönelik hâli olan haysiyete de engeldir. iffetin toplumsal örgütlenme biçimleri için gerekli olan yüzüdür haysiyet; biri, amellere eşlik eden içsel değeri, diğeriyse amelleri toplumsal bir uzlaşıma evrilten kamusal saygınlığı dile getirir. Aynı anda itibar ve saygı ve bu itibarın hak ettiği ilgi demektir *hays;* zillete düşen kişi varoluşa hakaret etmiş olmakla kalmadığı gibi gördüğü bütün toplumsal itibarı ve ilgiyi de yitirir. Eğer iffet ile haysiyet arasındaki temel ayrımı saptamak gerekirse, iffet, kişinin kendi içsel saflığıyla ilgilidir ve tanrısal bir bakışa ve bakışın duyduğu arzuya yöneliktir. Oysa haysiyet, kişinin güzel ve iffetli duruşunun yol açtığı toplumsal imgeyle ve bu imgenin sağladığı saygınlıkla ilgili bir kavramdır: Zillete düşen kişi, yalnızca iffetini yitirmekle kalmaz, başkalarının gözünün içine bakamaz olur ve toplumsal itibardan uzaklaşır. iffet yoksunluğunun saptanabilmesi için ya ifşa, ya da kirliliğe bakan üçüncü gözler gerekir. Ötekinin bakışı, gönendirdiği gibi utandırabilir de: Kişiyi kendi çıplaklığıyla ve bu çıplaklığın ayıbıyla baş başa bırakır. Ancak içsel bir cemâle sahip olan kişi toplumsal itibar hak eder: Ne var ki itibar hak eden *hays* da aslında onun şahsi bir özelliği değil, içindeki tanrısal değerin toplumsala katlanmış imgesidir. Örnek vermek gerekirse Şiî muhayyilesinde imam Hüseyin'in değeri böyledir. İnancı uğruna Hüseyin ölmeyi ve bedensel parçalanmayı göze almış, ucuna ölümü katarak koruduğu iffet, ona haysiyet bahşetmiştir. Böyle bakınca iffetin ve haysiyetin arzuladığı iki ayrı bakıştan söz etmemiz gerekir: İkincisi, ilkinin türevi olsa bile kamusal bir imgeye, ilkiyse kişinin kendi çıplaklığının afifliğine ve bu çıplaklığa bakan tanrısal göze yöneliktir. Her iki bakışın da ötekiliği, tanrıda kesişmektedir.

Kişinin tanrıya karşı duyduğu doymak bilmez İslâmî arzusunun toplumsal itibara ağır bastığını düşündüğümden, bu metinde toplumsal haysiyet kavramı yerine öncelikli olarak güzelliğin ve iffetin temsil mekanizmaları içindeki konumu üzerinde duracağım. İslâmî bir bağlamda "temsil" sözcüğünü kullanarak kendimle çeliştiğimin farkındayım: Ne var ki İslâmî bir öykünmenin bile tersinden bir benzeşim vasıtasıyla kendini kaçınılmaz olarak temsil alanına dahil ettiği, çünkü tersinden bile olsa tanrısal münezzehliği kayıt altına aldığı görüşündeyim. Diğer bir deyişle kişi kendi varoluşunu koruduğu ve kendini amelleriyle ortaya koyduğu sürece tanrısal aşkınlığın içinde ne denli yitmek isterse istesin, kendini özdeşliğiyle değil, farklılığıyla ortaya koymak zorunda olduğu içindir ki kişinin öykündüğü zaman bile ister istemez öykündüğü şey ile arasında bir mesafe açtığı ve öykündüğü şeye *baktığı* düşüncesinden hareket ediyorum. Oysa malûm: Arzu ile bakış birbirine düşmandır - aynı anda bakmak ve arzulamak mümkün değildir; arzu mesafesizlik, bakış ise mesafe gerektirir. Tanrısal bedenin içinde yitmeyi arzulayan bir öykünme, kendini kaçınılmaz olarak *bakmaya* evrilttiği için baktığını temsil etmekte, kendini baktığı şey ile arasında açtığı mekânsal ve zamansal bir gecikmişlik ve farklılık içinde konumlandırmaktadır.

Nitekim İslâmî kültürlerde tanrının içinde yitmek arzulandığı anda aslında toplumsal ve kamusal haysiyetin önemini yitirmesi beklenir; bir diğer deyişle *nâm* ile *şân* arasındaki ilişkinin haysiyet üzerinden değil, dolayımsız bir tanrısal bakış üzerinden gerçekleşmesi arzulanır. Demek istediğim şu: Eğer şânımız, nâmımızın eksikliğindense, bu, kişiye ait bütün özelliklerden sıyrıldığı için ötekilerin kamusal bakışının önemini yitirmesi anlamına gelir. O hâlde nâm eksikliği kedere yol açmamalı ve iffet, nâm eksikliği ile başa baş gitmelidir. Diğerlerinin imgesine ve haysiyete yol açan şöhret, sufilerin deyimiyle âfettir: Başkalarının bakışı üzerinden yaşamak, başkalarının bakışını merkez alır ve tanrının arzusunu arzulayan bir içsel görüyle, nâm-ı diğer iffetle çelişir. Çünkü kişi, kendi nâmıyla büyüklenmekte ve kalbine giren kibir, temizliği alıp götürmektedir. **"Gariptir ki, şu vefasız dünyanın güzelliğine bağlananlar ve**

yalan süslerine gönüllerini kaptıranlar, 'dünya sevgisi bütün yanlışların başıdır' sözünün manasını bilmezler ve 'şöhret belâdır' hadisine dikkat etmezler. Onlar dünyanın yularına... o denli hırsla sarılmış, dünyanın süsleri onlara öyle bir hırs vermiştir ki... istedikleri yâr, gaddar dünyanın süprüntüsü olmuştur."[27] Bu bağlamda haysiyet ve temsil kavramları birbirine yaklaşır ve her ikisi de tevil eden bir etkinlik üzerinden kurulur: Arzulanan görü, tanrısal bakışın yanı sıra ötekilerin imgesi olduğu anda, İslâmî bir temsil kavramı sözcüğün gerçek anlamıyla gerçeklik kazanacaktır: *Temsil, tanrısal bir arzu için değil, diğerlerinin tanrısal arzunun arzulandığını sanması içindir.* İslâmî bir öykünme, öykündüğünün bilinmesini istediği anda temsile evrilecektir: Haysiyet kavramı da, yalnızca temsile dairdir.

Bu nedenle temsil mekanizmaları derken İslâmî bir bağlamda bile dilin -ister doğrudan, isterse tersinden bir benzeştirme sayesinde olsun- geniş anlamıyla genel bir çevrimleme ve yeniden üretme hareketinden söz ediyor ve ilk aşamada temsiliyet içi farklılıkları değil, ortaklıkları vurguladığım için, yazınsallıkla görselliği ayrıştırmıyorum. Farklı adımlara ve hamlelere yol açan temsili ayrımlar, kanımca ancak ikinci aşamada önemli. Kaldı ki İslâmî bir bağlamda "amel" deyince anlaşılan edim, yaşamın bütün alanlarını kapsadığı için iffete ve zillete ilişkin bir tartışmayı yalnızca sanat denen bir alanla sınırlı tutamıyor, onu en geniş taşkınlığıyla ele almak zorunda kalıyorum.

Ancak diğer bütün kavramlar gibi allengirli bir kavram iffet ve İslâmî temsil -ya da öykünme- biçimlerinden söz ederken zaten olmayan bir ortaklığa gönderme yaparak *İslamiyet* sözcüğünü -Laclau ve Mouffe'un terimiyle- bir *gezici gösteren* olarak kullanıyorum: Tek bir anlamdan fazlasını anlamaya yol açan ve gösterilene dair bir anlam fazlasına sahip olmasına rağmen yine de hayalî bir ortak gösterilen paydasına işaret ederek beyan ile irfanı, Osmanlı'yla Endülüs'ü buluşturan bir gösteren *İslam.* Kendi içindeki kopuşlara ve sıçramalara rağmen gönderme yaptığı dizgeyi bir arada tutan ortak bir bilgiden hareket ettiği için "İslâmî" derken bir yandan bu ortak hayali bilgiye, diğer yandan bu bilginin kendi içinden kırıldığı ve *tasavvufve vahdet-i*vücuddüşüncesinin İslam kelâmını yardığı ana aynı anda işaret ediyor ve ilk aşamada bu türden bir yarılmayı iffetin ve güzelliğin yarıldığı başka bir anla, aşk anıyla ya da daha doğrusu, *aşkın bakışsızlığıyla* ve *aşk ile ötekinin bakışı arasında açılan yarıkla* ilişkilendirmeyi amaçlıyorum. Böyle bakınca yalnızca iffete ve zillete ilişkin bir tartışmanın da sınırlarını zorlayan, onu aynı anda başka bir yere taşımayı amaçlayan bir tartışma bu. Sözünü ettiğim, Levinas'ın tanımladığı türden ve ötekini öteki olarak çıplaklığı içinde algılayan, kendini gözle bakış arası konumlandırdığı için *yarık* diyebileceğim bir *aralık* aslında. Bu bağlamda ilk aşamada Kur'an'ın kıssaların en güzeli diye tanımladığı *Yusuf ile Züleyha* kıssasını tartışacağım.

Çünkü iffetin ya da güzelliğin üstündeki hicap perdesini kaldırdığı ve kendini ötekinin bakışına sunduğu, ötekinin öteki olmaktan çıktığı ve kişinin onun içinde yitmeyi arzuladığı bir an aşk anı; kastedilen, ister tasavvufların anladığı türden ilahi bir aşk, isterse dünyevi bir aşk olsun, âşık maşuka öykünerek onun içinde esrimeyi diliyor. Böyle bakınca temsile gerçek anlamda karşı çıkan ve tercihini öykünmeden ve özdeşliğin yüzde yüz örtüşmesinden yana kullanan bir şey aslında aşk. İffet nezdinde çelişkili bir biçimde tahammül edilmesi güç ve istenmez bir yakınlık bir bakıma. Çünkü kişinin egemen olacağına ona egemen olan bir şey olduğu anda terbiyeye karşı gelerek edebi tersine çeviriyor: Gerek peygamberin sünnetini gerekse nefse yazılan ayetlerin mizanını edepsizliğe evriltiyor. Vezin ve mizan uyumsuzluğa dönüşüyor, içerisi ile dışarısı ayrımlarını yitiriyor. İslâmî dünya, aşkı yüzünden iffetinden ve haysiyetinden olan figürlerle dolu: II. Mehmet devrinde vezarete değin yükselen Ahmet Paşa'ın hikâyesi bunlardan biriyse, ölçüyü tümüyle kaçıran Osmanlı şairi Ferahî bir diğeri. Bir debbağın -deri terbiye eden kimsenin- oğluna tutulan Ferahî, mektebini medresesini bırakıp sevdiğinin yanında sepici oluyor. Debbağlık ise, bu işte kullanılan köpek pisliğinden ötürü en zelil mesleklerden biri sayılıyor. Kaldı ki *Mantıku't-tayr* da aşkı yüzünden sevgilisinin domuzlarını güden Şeyh Sananın öyküsünü anlatır Feridüddin Attar. Böyle bakınca İslam çerçevesi içinde varlık düzenine karşı geldiği için imam Hüseyin'in başka bir bağlamda söylediği gibi, "minnet ile ele geçirilip zillet ile bırakılan"[28] bir yoğunluk içeriyor aşkın yasası; kişi kendi çıplaklığını gözler önüne serdiği ve kendinin olmayan bir şeyi başkasına verdiği için iffeti zillete çevriliyor; zillet sayesinde ötekinin bakışına maruz kalıyor ve mesafesizlik olan arzusu, bakışın mesafesine kapı aralıyor.

Bir diğer deyişle güzellik yasasına karşı gelen zillet, güzelliği içsel bir görüyle ayırt etme yeteneğini bir yandan imha eder ve aşkı gözleri kapalı yaşantılarken, diğer yandan diğerinin gözünü bakışa indirgiyor ve *göz He bakış arasındaki ayırt edici sınır* belirliyor. Çünkü bakış, tahammül edilmez bir yakınlık ifade eden zillete mesafe kazanmayı arzularken aşkın ve zilletin bire bir katılımcısı olan göz, yaşantıladığı şeyle olan yakınlığından ötürü gördüğüne bakamıyor. Maşuka öykündüğü için temsilin olanaksızlaştığı bir an aşk

anı; ne var ki bu türden bir öykünme, tezyinî düzene değil de onun içinde yer alan küçücük bir parçaya -maşuka- öykünüyor. Bu türden bir gafletin -unutkanlığın- müptezellik yarığına uzanması kaçınılmaz. **"Zillet ağacının dalları, ancak arzu tohumu üzerine gelişip yükselir."** [29] Hicap, bu noktada iki anlamda devreye giriyor. Aşka dair körlüğün mesafesizliği zillete yol açsa ve istenmeyen bir yakınlığa mesafe kazanmaktan aciz olsa bile bakışın mesafesi yapılmaması gereken bir şeyi yapıyor ve *bakıyor*. Oysa kalp gözüyle bakılabilen bir şey değil zillet; bakan gözü onu *ame-isâihten* uzaklaştırıyor: "Güzel işle çirkin iş bir değildir. Sen çirkini daha güzeliyle defet!" (Fussilet, 41, 34) Kendi "defedilemez" çıplaklığından kendi utanıyor aşk önce; sonra ona bakan gözün bakışındaki mesafeye ve temsile meydan okuyor. Bakışın yasası, icazetini tanrıdan alan bir yasa olsa bile, yine yasal bir buyruk olan gözün -kalp gözünün-dolayımsızlığına karşı geliyor çünkü; aşk, şahsa dair bir acıyla ve dehşetle yalnızca mizanı zedelemekle kalmayıp, bakışı da kışkırtmış oluyor. Bakış, haysiyet misali ötekine önceden verili imgelerle ve ezberlerle yaklaşmanın tanrısal yasada bir gedik açmasının kanıtına dönüşüyor ve kendini zilletin mesafesizliğiyle ortaya koyan aşk, tanrısal yasa uğruna yasanın aşılmasını buyuruyor.

Sonunda Yusuf ve Züleyha kıssasında olduğu gibi yenilen ve dizgeye yedirilen kendi olsa bile, ayrıksı bir şey talep ediyor aşk: Kendi yasası uğruna tanrısal yasanın kendine dönüşmesini istediği için tanrı aşkı uğruna tanrıya isyan eden ve cenneti bile bir zulüm uzamı olarak kurgulayan tasavvuf! aşktan da -"isteyene ver sen onu, bana seni gerek seni"/ Yunus Emre- bir adım daha ileri giderek tanrısal bakışın kendine iki anlamda karşı geliyor. İlkin, tanrısallığın tekelinde olan bir şeyi, bakmayı kışkırtıyor. İkinci olaraksa eğer temsil etmek, bakmakla ilgili bir eylemse, hicapla bakılmaması gereken bir şeyi açık ettiği için evrensel uyumun kendini yarıyor; onun içinde uyuma karşı çıkan zilleti göze getiriyor. Ne var ki isimlendirilmemesi ve görselleştirilmemesi gereken ve uyum uğruna "ıskalanan" bir şey zillet; bu özelliğiyle bütün temsil mekanizmalarına meydan okuyor. Tersine benzeşim, tanrıya öykünürken bundan böyle uyumu değil, uyumsuzluğu da içinde barındırmak, ama uyumsuzluk travmasını bastırmak ve yok saymak zorunda kalıyor. Böyle bakınca aşk bir bakıma, içinde yitmek istediği şeye öykündüğü an kendinden hareketle onu kendine benzetiyor. Ama kendine elbette dönüşmüyor maşuk; ne yasa aşka, ne aşk yasaya dönüştüğü için ikisi arası bir ara-lık açılıyor. Kendini göz ile bakış arası konumlandıran ve aşkın mesafesizliğiyle bakışın mesafesi karşılaştığı an oluşan bir yarıktan; yasaya kendi kör noktasını göstermeye kadir bir "katlamadan" söz ediyorum. Kur'an bunu *fücûr*ya da *fecr,* bir bütünlüğü genişliğine yarıp parçalama olarak tanımlıyor. Oysa "çevir gözünü de bak" diyor yasa; "birbiriyle uyum ve ahenk içinde yedi gökleri yaratan odur. Onun yarattıklarında hiçbir uyumsuzluk göremezsin. Bir kez daha bak! Hiçbir çatlak, hiçbir uyuşmazlık görebiliyor musun?" (Mülk, 77, 2-3) İslami yasa, kendi belirlediği sınırların ve hicabın korunmasına bağlı; sınırların ihlâli, bakışı tersine çevirerek gözünü yasanın kendine dikiyor. Yasanın bakışı, kaçınılmaz bir şiddet içeriyor ve kendi simgesel düzeninin idamesi uğruna aşkın kurbanını gerektiriyor. "Sonra bakışını iki kez daha döndür! Umudunu kesmiş olarak döner sana göz. Usanmış, bitkin düşmüştür." (Mülk, 77, 3)

Aşkta içerisi ile dışarısı arasında getirilen ayrımı sarsan, içi ve dışı İslami bir uyumda buluşturan anlayışı alt üst eden bir özellik; iffeti kendinden ittiği ve zilleti çektiği an yeniden kendine çeken bir ortaklık, bir vezin eksikliği bulunuyor kanımca; her ikisi de duyuyu ve duyu-ötesini yüzeyde bireştiren bedeni sakatlıyor, onu içsel ritminden ediyor ve yasanın bakışına bakan bir ara-alan açıyor. Zillete hiyerarşik bir üstünlük konumundan bakıldığı zaman oluşan ve zillet ile iffet arasında ayrım getiren yasadan soluklanan, ancak ona bakan bakışı gören bir alan bu. O nedenle önce seyirlik bir nesneye indirgenmiş olması gerekiyor. Bu türden bir ara-alan, ortak bir gösterilen paydasına gönderme yapan gösteren anlayışını kendi içinden çökertmeye sahip bir yıkıcılığı içinde barındırıyor. Biri diğerine eklemlenen bir değerler silsilesi içinden geçen, onu kökünden sarsan bir güçten, dizgenin içinde onun kendini göremediği noktaya işaret eden ve denetim altında tutulmaya çalışılan bir yapıbozumu olasılığından söz ediyorum. Çünkü bakışın egemenliği, ancak kendi de zelil olduğu ve zilletini sakladığı sürece egemenliğini koruyabiliyor.

II

"Sevgilinin yanında hüsn-ü kabul görse bile, aşk âşığı zelil eder."

İbn Arabi, *İlahî Aşk*

Divan-ı Kebir de âşıklara seslenen Mevlâna, aşkıyla ne aşağıda ne yukarıda durduğunu, ama kepaze bir âşık olduğunu söyler: **"Ey, âşıklar, ey âşıklar! Ben kepaze bir âşığım."**[30] Bir yandan alttan ve üstten beri olan bir şeydir aşk, iffetin ve zilletin ötesindedir; öte yandan yine onların içindedir. Çünkü

insanın aklını başından, arzusunu tanrıdan alır. **"Gönlü bir tutkunun esiri, tutkusu çok aşırı olan kimse sonunda öylesine sevinir, öylesine sevinir ki, şehevî duygusu üste çıkar, aklına egemen olur; dinini alaşağı eder."**[31] Oysa herkesçe bilinir: "Allah, sevinç şımarıklarını sevmemektedir." (Kasas, 28, 76) Elindekiyle yetinmemek demektir sevinçten şımarmak; kişi bir yandan nefsini denetleyememekte, öte yandan şımarıklıkla kendini üstün görmektedir. Ne var ki İslam dünyasında âşıkların en kepazesi, sanırım Mevlâna değil, Yusuf suresinin kıssaların en güzeli diye andığı Yusuf ile Züleyha kıssasının kahramanı Züleyha'dır. Elbette kadınlar erkeklerden daha zelildir, ama bütün âşıkların yüz karasıdır Züleyha; afifliği bozan şeyleri, bir kâfirin ruhu gibi, kendine huy edinmiştir.

Yakub'un oğlu maşuk ve âşık Yusuf un hikâyesi ünlüdür: Önce kıskanç kardeşleri tarafından kör bir kuyuya atılır, sonra Mısır'a giden İsmailî kervancılar tarafından kuyudan çıkarılır ve Mısır veziri Potiphar'a —ya da Azîz'e- satılır. Ne var ki Yusuf u seven, onu evinin nazırı yapan ve bütün mal varlığını ona teslim eden Potiphar'ın karısı Züleyha'nın gönlü, Yusuf a umarsız bir arzuyla tutuşur. Oysa Züleyha, cemâli ve iffetiyle Mısır'da eşi bulunmayan, İbn Kayyim el-Caziyye'nin betimlediği türden bir kadındır: **"Bir kadının iffeti yüzünde, tenindeki afiflikte, burnundaki cemâlde, gözlerindeki tatlılıkta, dudaklarındaki kıvrımda, belagatindeki nezakettedir."**[32] Uzun boyludur, hoş hareketlidir, tatlı dillidir. O kadar güzeldir ki saraya gelen Çin ressamları onun güzelliğini resmeder. Ne var ki Züleyha Yusuf un cemâlinden kendini alamaz ve parayla satın aldığı bu köleyi gördüğü an ona bağlanır. Çünkü zaten kendini görmeden önce Yusuf'u üç kez rüyasında görmüş, gördüğü hayale vurulmuştur. Ama söylenenlere göre, Yusuf Züleyha'nın evinde yedi yıl kalır ve yanındayken başını kaldırıp ona bakmaz bile. Kendi cemâlini bildiği için yaptığı kötücüllük değil, iyicilliktir. Züleyha göremesin diye, gözlerinin cemâlini göstermez. Halife Ömer'in güzelliğiyle baş döndüren insanları Medine'den uzaklaştırmak istediği söylenir. Güzellik, korkunçluğun başlangıcıdır. Bir kez bakan, bir daha bakmayı dileyecek; cehennem gibi, ne kadar versen, o kadar isteyecektir. Göz, cemâli görmeye asla doymaz ve gönül onu izler. Ama Züleyha'nın önüne koydurduğu kürsüye oturur Yusuf ve yüksek sesle Kur'an okur. Züleyha'nın onu suretiyle görmesini değil, sesiyle işitmesini ister. "Her şeyin bir tezyini vardır ve Kur'anın tezyini ise güzel sestir."[33] Suret ile ses arasındaki ihtilaf, Züleyha ile Yusuf un aşkında da kendini gösterir. Yusuf ister ki Züleyha bir suret görmesin, bir ses işitsin. Yusuf un sesi öylesine güzeldir ve ahengi öylesine eşsizdir ki, onu dinleyenleri sonsuz bir özlemle tutuşturur. Yusuf un cemâli öylesine karşı konulmazdır ki, Mısır sokaklarından geçerken yüzünün nuru güneşin gökyüzünü aydınlatması gibi duvarları aydınlatır. Yüzü yalnızca güneşi değil, aynadaki sureti karşısında kendini bile şaşırtacak denli güzeldir, ona bakan kişi sanki aynaya bakıyormuş gibi Yusuf un yüzünde kendini görür. Şahsına özgü hiçbir niteliği kalmamıştır Yusuf un, duyduğu aşkla tanrıya öylesine öykünmüştür ki, kendine özgü özellikler yerine yüzünü tanrının aydınlığı kaplamıştır. Cildi o kadar narin ve saydamdır ki, boğazından geçerken yediği yemeğin rengi belli olur, içtiği sıvı görünür. Ağız, boğaz ve mide, İslamiyet'e göre insanın dünyevi iştahının simgeleriyken, içerisini dışarıdan saklaması gereken bir ayıbı ve şehveti bile yoktur Yusuf un, teninin içiyle dışı öylesine birdir ki, ayak tabanına bakan, onun yüzünü görebilir. Kişinin tanrının içinde kendini yitirmesi için onunla tanrıyı ayıran evrensel perdeyi *-el-hicâb-* aşarak tecellileri şeffaf hâle getiren tekvin sürecini tersine çevirmesi gerekir. Bu süreç, benliğin kurban edilmesiyle başlar. Yusuf un tutulduğu ilahi aşk onun tenini şeffaflaştırmış, sevenlerin tutkusuyla iffet afifliğini göstermiş; bedeni ete değil, aşka sarmalanmıştır: **"Gönül verdiğim benim, ben de gönül verdiğim/ biz iç içe geçmiş iki ruhuz, ama tek beden/ O'nu görürsün bana baktığında sen/ Yine biz'i görmüş olursun O'nu görsen."**[34]

Çünkü yalnızca aşk bu türden bir bakışa katlanabilir: Kişinin onu koruyan tenini bile aradan çektiği, savunmasız yüreğini sevdiğine verdiği andır aşk - nasıl Züleyha Yusuf a âşıksa, Yusuf da tanrıya âşıktır. Nasıl sevenler sevdiklerinin tenine değil, yüreğine dokunmak isterlerse maşuku yüreğine dokunabilsin diye tenini bile saydam kılmıştır Yusuf; iffetin giysisi tertemizdir. Böyle bir güzellik kadınların yüreğini deler. Söylenene göre bir davette Yusuf u gören kadınların heyecanı öylesine güçlüdür ki, ellerindeki meyveyle bıçağın sırtını bile ayırt edemez ve meyve niyetine parmaklarını keser, acıyı hissetmezler. Aşk, bedenin içinden geçen ve yüreği yaralayan bir deliliktir. Onu gören kadınların tümü bedensel dengesini ve ritmini yitirmiş; bedenlerini parçalayan bıçak, arzuladıkları aşkın yerine geçmiştir. Bedensel aşkın bedeli, bedenin yarılması sayesinde gerçekleşebilmesidir. **Kadınlardan kimi bayılır, kimi parmaklarından değil, cinsel organlarından kanamaya başlayarak âdet görür. ilginçtir ki, Meryem Ana'nın bile tanrıdan hamile kaldığı an arzu duyduğu söylenmiştir.** Kadınların nezdinde Yusuf aslında bir beşer değil, bir melektir. Ancak aşkın kesiciliğiyle yaralanan kadınlar, Yusuf tan murad alamazlar. Melek Allah'tan başka bir şey düşünmez ve Allah'tan başka bir şeyi arzu edemez; onun arzusu

saf ve temizdir. O, kadınların güzelliklerinden etkilenmez ve muradını diğer kadınlara vermediği gibi Züleyha'ya da vermez. Bedeni teninden eden bir gönenme, yalnızca tanrıya aittir. Çünkü insanın *nefsini* göze getirecektir. Onun için ten giysisini giyinmek gerekir. Aksi takdirde bedenin içindeki kan dışarı akacak; ayıbını gözler önüne serecektir. Bedeni açık bir yaraya dönüştüren utanmazlıktır aşk; onları örten damarları teninden eden, Marsyas'ın acılı ve derisi yüzülmüş aczine dönüştüren zillettir. İçerisi ile dışarısı arasındaki sınırı belirleyen deri ortadan kalktığı an dünya ile kişi arasındaki ilişki belirsizleşecek, varoluş düzeni zedelenecektir. Onu sevdiğini ve sevgisi yüzünden ne yapacağını bilemez olduğunu söyleyen Züleyha'ya, sevginin ne işe yarayacağını sorar: Babasının beşerî sevgisi kıskançlığa, köleliğe ve gurbete yol açmış, Yusuf un itibarını zedelemiştir. Dünyevi sevgi, geçmek içindir, kalmak için değil. Yusuf, Züleyha'ya onun sevgisi yüzünden başına daha hangi belaların geleceğini bilmediğini söyler. Sevgi, maşukun iffetini ondan alamasa bile onu haysiyetinden eden bir tehlikedir. Ama ilginçtir, sevildikçe cemâli artar yine de Yusuf un: **"Yusuf un o günden güne artan güzelliğinden anladım ki aşk, Züleyha'yı iffet perdesinden çıkarırmış."**[35]

Sonunda arzusuna karşı gelemez ve dadısıyla birlikte bir hile tasarlar Züleyha; evin duvarlarına onunla Yusuf u yatakta gösteren minyatürler asar; arzusu, bu resimlere baktığı an Yusuf un gönlünün yanması ve Züleyha'ya bağlanmasıdır. ilginçtir, aslı karşısında heyecanlanmayan Yusuf u, sureti karşısında kışkırtabileceğim düşünmüştür. Genç Mısır prensi İbrahim, Cemile'nin bir kitapta gördüğü suretine sevdalanmış, diyar diyar onu aramıştır. Oysa Züleyha farkında değildir: **"Gerçek ve sevilen bir varlığın hayalini ruhlarında seyreden ve kendi gözleriyle onun gerçek varlığına bakarak onunla cismani, somut ve nesnel her buluşmadan kat kat yüce ve tatlı bir birleşmede buluşan kişiler vardır. Kays el-Mecnun'un arzuladığı ve sevdiği Leyla'dan yüz çevirmesine yol açan buluşma böyle bir buluşmadır. Git benden der Mecnun Leyla'ya, tasavvurundaki Leyla gerçeğinden ve bedenselinden daha nazik ve daha güzeldir."**[36] Onun için Züleyha bilmez: Çıplak, kösnül ve derisi yüzülmüş suretini Yusuf a göstermesi, zilletin başlangıç anıdır. Üstelik bu, çifte katlanmış bir zillettir: Acımasızca ve mesafesizce hazmı zor bir içselliği dışa vurmakla kalmamış, aynı zamanda dışavurumun çığlığini almış duvarına asmıştır. Kur'an'ın dediğine göre aşktan yüreğinin zarı delinmiş, tam bir çılgınlığa düşmüştür. Yusuf u odaya götürür ve kapıya yedi zincir vurdurur, nereye baksa kendiyle Züleyha'yı yatakta gören ve ondan uzak duran Yusuf la sevişmek için yalvarır. Yusuf un gözlerinin cemâline baktığı için, onun bakışını görememektedir; kamaşmışlık, Sartre'ın betimlediğinin tersine bir körelmedir: "...bana yöneltilmiş olan bakışı, bana bakan gözlerin ... imhası bedeline algılarım: Bakışı yakaladığımda, gözleri algılamaktan vazgeçerim... Bize bakan gözleri asla güzel ya da çirkin bulamayız, onların rengini saptayamayız. Ötekinin bakışı gözlerini gizler; sanki onların önüne geçer... Aynı anda dünyayı algılayamaz ve bize sabitlenmiş bir bakışı kavrayamayız... Gözlerin... bakışı... benim kendime işaret eder."[37]

Bakıldığını görememektedir Züleyha; mesafesizliğinin zilletini kavrayamamakta; Yusuf un sevgisinin dışarıda değil, gönlünün içinde olduğunu anlayamamaktadır. Dadısıyla birlikte tasarladığı hileye "yüz gösteren hile evi" denir: Züleyha, cemâliyle etkilemek isterken içinin cemâli, çirkinliğe evrilmiş, kendini mesafesizliği yüzünden açık etmiştir. Birinin iffeti, diğerinin zilletidir. "Züleyha nefis isteklerine uyup suç işler ve emirken esir olurken, nefis isteklerini terk eden Yusuf, emir olur."[38] Efendisinin güvenini sarsamayacağını, ona kötülük yaparak günaha düşmeyeceğini söyler Yusuf. Ondan ancak temiz ve saf bir murad alınabilir ve bu murad, imandır.

Nitekim Yusuf un Züleyha'ya bakışı ve onunla ilgili kuşkuları haklı çıkar: Yusuf un iffeti, onu bir kez daha itibarından eder ve Yusuf, zindana düşer. Çünkü Yusuf a onunla yatması için yalvaran Züleyha'nın ısrarından ancak sırtındaki gömleği Züleyha'ya teslim ederek kaçar. Yusuf un yırtık gömleği, artık bir suç delilidir ve Züleyha'nın zilleti, bencil, sahtekâr ve hilecidir. Yusuf u tecavüze yeltenmekle itham ederken Yusuf hâlâ nezaketli ve iffetlidir: "Doğrusu, bu sizin düzenlerinizden biridir. Gerçekte sizin düzeniniz büyüktür." (Yusuf, 12, 28) Yusuf tan ayrı düştüğü için Züleyha canına kıymayı düşünmekte, dadısıyla zindana gidip gizlice Yusuf u seyretmektedir.

Züleyha, zilletini ve bencilliğini koruduğu sürece Yusuf'a asla erişemeyecektir. Çünkü aşk, kişinin kendini aradan çekerek kendini tümüyle aşka vermesini gerektirir ve Züleyha'nın hasreti, kendini aşka perde kılarak maşuktan murad almak, kendini Yusuf a bırakmak yerine Yusuf üzerinden bedenini doyurmak istemektedir. Onun için Züleyha'nın gönlü tebah, teni pistir. Oysa Yusuf, ömrü boyunca aşk içinde yaşamış, tanrı aşkından gönlünü zaten yitirmiştir. O, yüreğinde tanrıdan başka maşuk tanımayan, Züleyha'nın aşkını görmeyen bir peygamberdir. Nakledilene göre Züleyha'nın gönlünü ve arzusunu çaldığı söylendiğinde, ona arzuyu nasıl geri verebileceğini bilmediğini, zaten kendi arzusunu yitirmiş

olduğunu söyler. Arzu, arzunun mümtaz nesnesine takılıp kaldığı ve ondan medet umduğu sürece, zelildir. Nitekim Züleyha, kadın olduğu için, nefsine yenilir. Aşkı için karşılık bekler, diyet talep eder. **Kaldı ki dilbilgisel açıdan dişil olan *nefs* sözcüğü, kişinin içsel benini dile getirir: Sonraları özellikle tasavvufta bedenden ayrı bir cevher olarak kullanılan bu sözcük, aslında bedene bağlı ve bedenle beraber var olan, kişinin içindeki gizli ben demektir. Aşk, içsel benin denetimini elden kaçırdığı için iffetsizdir. İslâmî muhayyilede kadınların nefslerini denetlemeleri, erkeklere oranla çok daha zor olduğu için *nefs* dişildir: Nefs nasıl doyumsuz ise, kadın da öyledir.** Kendi benini ve kendi bedenini doyurmak istemektedir. "Girer emrine, arzusunu yerine getirdiğin kimse/ lakin nefs, daha da emreder murada erdikçe." Yusuf un şeffaflaşan bedeninin aksine yalnızca dişil bir ağız, boğaz ve mide değil, cinsel organın yarığı da Züleyha'nın doyumsuz ve dünyevi iştahının simgesidir ve onu her türlü âfetin elinde dal gibi titretmektedir. Kaldı ki bir şeyi yarıp parçalama anlamına gelen *fücur* ile aynı kökten gelmese bile yine yarık ifade eden *ferc* sözcüğü sanki birbiriyle bağlantılıdır. Biri bütünü parçalayan bir günah, diğeri aynı anda hem kadının cinsel organı hem kurtuluş anlamına gelir. işin ilginç yanı, kadının "edep yeri"nden akan kan bile *nefs-i* emmâre'dir: Çünkü Arapça *nefs* kan anlamına da geldiği için yeni doğurmuş kadına *nüfesa,* lohusalık zamanına ise *nfâs* denir: Anlaşılan *nefs* ile dişillik ve zillet ile yarılma arasındaki ilinti, gerek Züleyha, gerekse Yusuf un cemâli karşısında hayız olan kadınlar söz konusu olduğunda bire birdir. Ve sanırım *emmâre* sıfatının Kur'an'ın Yusuf suresinde (12, 53) geçmesi rastlantısal değildir. Nitekim bu doğrultuda kimi başka İslâmî yazar gibi İbn Hazm da "kadınların erkeklerin organını, erkeklerin kadınları arzuladığından çok daha fazla arzuladığı" fikrindedir. İbn Hazm ne söylediğini çok iyi bilir görünmektedir: "inanın bana, bu meseleleri biliyor ve yakından tanıyorum."[39]

Nitekim Uhud savaşında paygamberin azı dişlerinden biri kırılınca Allah, Cebrail'i yardıma çağırmış, Hz. Muhammed salla'llâhu aleyhi ve sellemin kanı yere damlamasın diye kanı kanadına almasını istemiştir. iffetin, zillete doğru akmaması gerekir. Çünkü "iffet şudur: Erkek iktidar sahibi iken bedensel zevkleri tatmak uğruna şehvetten kaçınır. Nefs-i emmâreyi kendi heva heveslerinden zorla alıkoyar. Nitekim sıddık Yusuf da Züleyha kıssasında böyle yapmıştır. Bu kuvvet, sadece peygamberlerde bulunur. Onlar ismet ridası örtünmüşler ve taharet ipine sımsıkı yapışmışlardır. Daha sonra veliler de bundan nasiplenmişlerdir. Onlar melekut mektebinde akli bilimlerle uğraştıkları ve kuds âleminde ruhani zâtın iştiyakı içinde bulunduklarından, bu özellikleri onlara cismani lezzetler ve şehevani isteklerle kirlenme cesaretini vermez."[40]

Çünkü işin aslına bakacak olursak yalnızca Züleyha Yusuf u değil, Yusuf da Züleyha'nın bedenini istemiş, ama erkek kendi isteğine kendi iradesiyle karşı gelmiştir. Yusuf, şalvarının yedi iliğini çözdükten sonra kendine karşı koymayı başarabilmiştir. Rivayet, onun Züleyha'nın bacakları arasına girdiğini söyler: **"Kadın onu arzulamıştı. Eğer Rabbinin zinayı yasaklayan kesin kanıtını görmeseydi, Yusuf da onu arzulamıştı."** (Yusuf, 12, 24) Gönül meyletmedikçe, beden zillete düşmez. **"Ve maşuklar da âşıktır içlerinden. isterler gizliden gizliye âşıkları."** Ama Yusuf, arzusuna rağmen kendini Züleyha'ya vermez. Geriye tek bir çare kalır: Yusuf kaçar, Züleyha kovalar. Her ikisi de sevdalıdır: Ama biri tanrıya, diğeri Yusuf a sevdalıdır. içinde bulundukları odanın kapısı kapalıdır**. "Kapıya doğru her ikisi de koştular."** Biri, kapıyı açıp dışarı çıkmaya, öteki onu içeride tutmaya arzuludur. Ve Züleyha, bir kez daha zilletine yenilir: **"Kadın onun gömleğini arkadan çekip yırttı."** Zillete yenilmenin bedeli, içeriyle dışarının, önle arkanın yer değiştirmesidir. Erkek dışarıda, kadın erkeğin peşindedir. **"Tam kapının yanında kadının efendisiyle karşılaştılar. Kadın dedi ki: Ailene kötülük isteyenin zindana atılmaktan veya acı bir azaptan başka cezası ne olabilir? Yusuf dedi ki: Onun kendisi benden murad almak istedi."** (Yusuf, 12, 25)

Kuşkusuz Potiphar'ın sözünü dinlediği Yusuf değil, Züleyha olur. Ama gönlü Züleyha'ya değil, sadece aşka açık olan Yusuf, ettiği itiraftan bile utanır, çünkü onun amacı kendini haklı çıkarmak değil, sadece belirli bir nesneye yönelik olan arzunun, bedeni zillete yenik düşürdüğünü vurgulamaktır. **"Bu itiraf, vezirin yokluğunda gerçekten kendisine ihanet etmediğimi ve ihanet edenlerin hileli düzenlerini başarıya ulaştıramadığını kendisinin de bilip öğrenmesi içindi. Yine de ben nefsimi temize çıkaramam. Çünkü gerçekten nefis, Rabbimin kendisini esirgediği dışında, var gücüyle kötülüğü emredendir."** (Yusuf, 12, 52-53)

İlginçtir ki, Yusuf bir üvey oğul olduğu için aslında Yusuf ile Züleyha kıssasında yakın akrabayla zina söz konusu olamaz. Aslında o saniye ve o mekânda gerçekleşmesi yakışıksız olsa bile, Yusuf un muradını alarak Züleyha'ya muradını vermesi, olanaksız değildir. Yusuf ile Züleyha kıssasında, isimleri bir düzene, aşklarıysa başka bir varoluş düzenine ait olan Romeo ve Juliet öyküsündeki gibi bir tragedya

yoktur; İslâmîyette -Şiiliğin taziye geleneği hariç- tragedya zaten yoktur; Yusuf, eğer Züleyha'nın davetini kabul etmiş olsa sadece arzunun mümtaz nesnesine yenik düşmüş olacak, ama iffet yerine sonsuz bir zillet yüklenmek zorunda kalmayacaktır. Çünkü Züleyha'nın zilleti bile kırk yıl sonra yeniden iffete evrilecektir.

Oysa Yusuf ve Züleyha kıssası, birdenbire aşkın yasa ile aşkın yasasını karşı karşıya getirir: Aşkın düzeni kendi ağlarını örmek istemekte, arzusuyla zilletiyle yasal düzene karşı gelmektedir. Ama İslâmîyete göre tanrının esirgediği dışında aşk olmaz ve aşkta ortaklık yoktur. **Bir gönülde iki sevgi bulunmaz ve Yusuf Züleyha'yı değil, ancak sadece tanrıyı sevdiği sürece iffetini koruyacak; tanrının cemâli ya her tecellide tanrıyı görerek onu arzulamayı, ya da tecellinin içinde onu aşan şeyi arzulayarak tecelliye gözleri kapamayı getirecektir.** Tanrısal aşk, kıskanç bir aşktır ve Yusuf un babasına yazarken kullandığı mürekkep katran gibi siyah bile olsa, mektuplar süt gibi beyaz kesilir. Yusuf un, tanrıdan başka maşuku yoktur. Onun uğruna bedenin iffeti, bedenin kösnüllükten fani olmasına, arzu ve aşk yetisini bedenin ötesinde yatan şeyin saflığına yöneltmesine bağlıdır. **Yusuf, Züleyha'nın değil, tanrının bedeni içinde yitmeyi ve esrimeyi istemektedir.** Onun için nefsine karşı gelmemiş olsa bile bir insana, belirli bir insana duyulan aşk her zaman olmayan bir yoksunluktan soluklanacak, Yusuf u her zaman hayal kırıklığına uğratacaktır. Mutasavvıfların ebced aşkı ya da mecazi aşk dedikleri şey bile Yusuf için geçerli değildir: O, iffetinin ve duyularının inceltilmesi ve arınması için önce başka bir bedene gereksinmemekte, işin başından tanrısal bedenin kendini özlemektedir. Yusuf ebcedi, elif cüzünü zaten öğrenmiş olan bir erkektir.

Züleyha, Yusuf u arzulayadursun, Yusuf nezdinde kadının farkı yoktur; çünkü o, baktığı her kadında zaten maşuku görmekte, dolayısıyla hiçbir kadın görmemektedir: **"Gazellerimde bazen seni Lebna diye anarım/ Bazen Leyla, bazen de Sadi derim sana/ Bunu da kimse farketmesin diye yaparım/ Yoksa benim için ha Leyla ha Lebna."**[41] Yusuf un âlemde herhangi birine aşkı haramdır. O nedenle kıssa, Züleyha'nın duyduğu tutkunun yıkıcılığını düzenin uyumuna eklemlemek zorunda kalacak; aşkın düzenini varoluşun yasasına çevrimleyecektir. Yusuf ile Züleyha kıssasının Kur'anî bir deyişle "kıssaların en güzeli" olmasının nedeni, yasal bakışa karşı gelen ve zilletini açık eden Züleyha'nın hikâyenin sonunda elbette iffetlenmesidir: Malik ile memlûku, âşık ile maşuku, kıskanan ile kıskanılanı, erkeğin iffetiyle kadının zilletini anlatan bu kıssanın Sâmânîler devrinden on dokuzuncu yüzyıl sonlarına değin Osmanlıca ve Farsça defalarca nazmedilmiş ve resmedilmiş olmasının nedeni, Züleyha'nın aşkının sonunda yasal düzene yedirilmesidir. Bir yandan İslâmî kelâmın iffet anlayışına denk düşen bir kıssadır Yusuf kıssası, diğer yandan ucu zühd buyruğuna değin uzanan irfanî aşk anlayışının betimidir. Çünkü hangi açıdan bakılırsa bakılsın, arzunun mümtaz nesnesi ile iffet birbiriyle uyumlu değildir. Zaten *kıssa* kelimesinin kendisi kesinti anlamına gelir ve tanrıya ulaştırmayan bir aşkı kendi içinden kesmekte, Züleyha'nın aşırılığın sonuna değin gitmesine izin vermemektedir. Onun kusursuz bir güzellik anlayışında açtığı yarığın üstü, iffetle yeniden örtülmelidir. Böyle bakınca her iki geleneğe göre de Yusuf, cemil ve iffetlidir. Aşkın ve arzunun aydınlık nesnesinin tek bir bedenle doymayacağını işin başından bilmekte, bedeni bedenden esirgemektedir. Ama Yusuf ile Züleyha kıssası, yalnızca ayrılığa ilişkin değil, aynı zamanda vuslata ilişkin bir kıssadır.

Çünkü söylenenlere göre Potiphar, Yusuf un suçsuzluğunu gördükten ve Züleyha'nın itirafını dinledikten sonra Züleyha'yı boşamış, bütün evlenme tekliflerini geri çeviren Züleyha'nın aşkı ise azalacağına gün be gün artmıştır. Yusuf un hüsnü, Züleyha'nın basiretinden fazladır. Kadın giderek düşkünleşmiş, yoksullaşmış, yaşlanmış, kör olmuştur. içsel güzelliğin yitimi, dışsal güzelliğin yitimiyle koşut gitmektedir. Nasıl cemâl, iffetin aynasıysa çirkinlik de zilletin yansısıdır. Eğer bedensel güzellik, Gazzâlî'nin söylediği gibi aynı anda bir nimet ve kuvvet ise, nimetini de kuvvetini de yitirmiş bir çehredir Züleyha'nın çehresi; İbn Hazm'ın geçmişte sevmiş olduğu bir kadın için söylediği gibi, **"güzelliği hemen hemen tamamiyle gitmiş, yüzünün parlaklığı kaybolmuştu. Çekiciliği yok olmuştu... Yüz çizgilerine o denli büyüleyici bir güzellik katan o güzelim, serin kaynak kurumuştu; sapsarı bir kılıcı ya da Hint aynasını andırıyordu."**[42] **Rivayete göre karnını Yusuf un hayaliyle doyurmakta, yine Yusuf un hayaliyle aç kalmaktadır. Yusuf un nurundan nasiplendiği için ölümü düşler olmasına karşın Yusuf la soluk almakta, Yusuf la soluk vermekte, arzunun onu zelil ettiğini görürken zilleti yenmek istememekte, ömrü aşk içinde solup gitmektedir: Aşk acısının bitmesi, aşk acısından daha büyük bir cezadır çünkü; "acıyı unutmak demek, ... bir daha herhangi bir şeyi sevmeye kadir olamayacağını"**[43] itiraf etmek ve aşkın yıkıcılığından feragat etmek demektir. Acıdan saçları ağarır, gözleri ağlamaktan görmez olur ve yoldan atlılarıyla beraber geçen Yusuf un sesini dinleyerek avunur.

Yıllar sonra bir gün Yusuf la yolda karşılaşınca Yusuf tanrı aşkıyla genç ve güzel kaldığı için yaşlanan

ve çirkinleşen Züleyha'yı tanıyamamıştır - Züleyha kendini tanıtır: **"Ben bir gün vardım ama sen hep varsın... Senin aşkını seçen, senin vuslatına koşan ve kendini aşkının yolunda efsane eden ben. Sabır ve takva seni aziz yaptı, yüceltti. Hırs ve şehvetim de beni zelil ve düşkün biri haline getirdi."**[44] Kadının özlem dolu gözyaşlarını ve geçen yılların ağırlığını gören Yusuf un yüreği yumuşar, tanrıdan onu hidayete erdirmesini diler. Çünkü Yusuf bilir, tanrı ağlayanları sever, ve isterse onların yazgılarını değiştirir. Yusuf, Züleyha'ya iffetinin ve güzelliğinin nereye gittiğini sorar. Züleyha, Yusuf un yolunda gittiğini söyleyince, -âşığını gizliden gizliye seven ya da daha doğrusu sevilmeyi seven her maşuk gibi- kanıt ister. Züleyha bu kez nefsine esir düşmez, Yusuf la yatmayı talep etmez, eline Yusuf un kırbacını alır ve yüreğinden gelen bir ateş kırbacı tutuşturur. Ateşin sıcaklığı Yusuf un eline değince, Yusuf kırbacı yere atar. Gönlü olmayanın gönlü yanmaz. **"Ey dayanıksız," der Züleyha, "bir kadın kadar değilsin. Kırk yıldır bu ateşi içimde taşıyor, onunla yanıyorum... Bu ateşten korkmuyorum... Bu ateş bir an için göğsümden çıkıp kırbaca gelince attın elinden."**[45] Ama Yusuf, sonunda Züleyha'nın onun iffetini sevdiğine ikna olmuş, tanrısından bağış dilemiş, dileği kabul edilmiştir. Züleyha, artık Yusuf un bedenini değil, Yusuf un gönlünde taşıdığı aşkın hakikiliğini sevdiği için zilleti yenmiştir. Hakiki aşk, arzunun bütün cismaniliğini Züleyha'nın gönlünde eritmiş, aşkın saflığı, yüreği ele geçirmiştir. Gitmek üzere atının dizginlerini ele aldığında Yusuf bir ses işitir: "Geri dön ve biçarenin ayrılık ateşini söndür... Onun aczini görüp sana yalvarışını işittiğimizde, bu aczin dalgalanmasıyla bağış denizi çalkalanmaya başladı. Onun gönlünü umutsuzluk kılıcıyla yaralamadık. "[46]

Gariptir ki, Yusuf un gördüğü kanıt, Züleyha'nın muradına eremeyeceğine rıza göstermiş olmasına rağmen Yusuf u sevmeyi sürdürmüş olmasıdır. Artık Züleyha'nın amacı vuslata ermek değil, aşkın kendidir ve kadın bu ilahi sevginin sonlanmayacağını, sakinleşip teselli bulmayacağını bilmektedir. Bunun içindir ki Züleyha ile Yusuf un aşkı, vuslatla son bulur: Züleyha eski güzelliğine kavuşur, gözleri yeniden görmeye başlar ve Yusuf ile Züleyha evlenir. Önce Züleyha'nın aşkı Yusuf a da geçer ve bir daha birbirlerinden ayrılmak istemezler gibi görünürken duyuların ve nefsin denetim altında tutulduğu ve mecazi sevginin yerini ilahi aşka bıraktığı bir sevgide buluşur sevgililer. Yusuf ve Züleyha aşkta birbirlerini değil, tanrıyı bulurlar. Hakiki aşk, yeşerince gönülde arzu kapısı kapanır. **Züleyha, cemâline bakmaya doyamadığı ve tanrı olsa değişmeyeceği Yusuf'u unutur:**

İslâmî tasavvura göre unutkanlık, Adem'e nispet edilen (Tâhâ, 20, 111) ilahi bir vasıftır ve arzunun mümtaz nesnesi, tanrı aşkı sayesinde unutulur. Züleyha'nın yüreğinde artık tanrı aşkı dışında bir aşk yoktur ve Yusuf, ilahi sıfatların yalnızca bir tecellisidir. Yusuf u severken Yusuf u değil, ilahi tezyinin Yusuf suretinde cemâlini sevmektedir. Züleyha, artık neredeyse Meryem katındadır ve beşer suretinde görünen bu meleğe ya da melek suretinde görünen bu beşere sanki Meryem'in söylediği sözleri söylemektedir: **"Ben, senden Rahmân olan Allah'a sığınırım. Eğer Allah'tan korkuyorsan bana dokunma."** (Meryem, 19, 18)

NOTLAR:

1. Hazreti Ali kerrema'llâhu vechehû ve radıya'llâhu anhya rivayet edilen bir cümle; Gürer ve Dürer'den alıntı, cilt 1, s. 313; Cevadi Amuli içinde, Celâl ve Cemâl Aynasında Kadın, İstanbul, 1996, s. 20. (Ejder Okumuş'un yapmış olduğu çevirideki "süslenme" fiilinin "tezyin etme"yi karşılamadığını, çünkü "ziynet"in kapsayıcılığından farklı olarak "süsleme" ve "bezeme" sözcüklerinin süsleyici ve bezeyici olma özellikleriyle süslenen ve bezenen bir asıl'a gönderme yaptıklarını, dolayısıyla bir ikincilliği dile getirdiklerini düşündüğüm için, çeviriye müdahale ederek "süsleme" sözcüğünü "tezyin" ile değiştirdim.)

2. el-Cahiz'den alıntı, Charles Pellat, Arabisehe Geistesıvelt. Dargestellt von CharlesPellat auf Grund der Sehriften von al-Cahiz777-869içinde, Zürih/ Stuttgart, 1967, s. 421.

3. Nizami'den alıntı; Johnan Christoph Bürgel, Allmaeht und Maehtigkeit. Religion und Welt im İslam içinde, Münih, 1991, s. 223 vd.

4. İhvân-ı Safî, Resâil II, 20; Yalçın Çetinkaya'dan alıntı; İhvân-ı SafâdaMüzik Düşüncesi içinde, İstanbul, 1995, s. 80.

5. Plotinus, Enneadlar, I, 4-5.

6. Platon, Şölen, 210b.

7. Murtaza Mutaharrî, Hieab. Örtünmenin Felsefesi, İstanbul, 1999, s. 93; bu dipnotta bir ayraç açarak mimesis kavramını mimosa -aslın, ilksel kökenin, sözcüğün kök hecesine- gönderme yapan ve onun içinde yitmeyi arzulayan bir kavram olarak; imitatioyu ise taklit olarak kullandığımı belirtmem gerek.

8. İmam Cafer-i Sadık'tan alıntı, a.g.e., s. 171.

9. "Hz. Peygamberin en fazla kızdığı sözlerden biri de 'ben' yani 'ene' sözcüğüydü. Ashabdan Câbir b. Abdullah şöyle diyor: 'Babamın bir borcunu ödemek üzere Hz. Peygamber'in evine gitmiştim. Kapıyı çaldım. Kim o? diye sordular. Ben diye cevap verdim. Kızdığını belirten bir ifadeyle 'ben, ben' diye söylendiler." Yaşar Nuri Öztürk, İslam'da Büyük Günahlar, İstanbul, 1998, s. 247; yada Öztürk Kurân'a göre Sünet ve Tasavvuf İstanbul, 1998, s. 111.

10. "Cinsel dürtü kuşkusuz yalnızca üremeye yaramaz ve başka bir açıdan da bilgece bir hazdır. Eğer zamanı kısa süreli olmasaydı diğer hiçbir hazla karşılaştırılamayacak olan bedensel doyum, cennette vaadedilen zevklere işaret etmek için vardır. Çünkü kişinin hiç hissetmediği bir zevki vaadetmek yararlı olmazdı... Bedensel zevkler, cennette sonsuza değin sürecek olan hazzı uyandırdıkları ve bu nedenle T anrının hizmetine kışkırttıkları için anlamlıdırlar." Gazzâlî; Abu Hamid Muhammad al-Ghazali, Von derEhe. Das J2. Buch von al-Ghazalis Hauptıeerk, Halle, 1917, s. 90.

11. M. Mahdi, Alfırabis PhilosophyofPlatoand Aristotle, New York, 1962, s. 73 ve s. 71 (İtalikler bana ait).

12. Ahmed Fâruk es-Sehrhedî Rabbânî, Mektûbat, İstanbul, 1977, 1/ s. 95 ve peygambere rivayet edilen bir hadis, Muhammed Gazzâlî, İslam'ın Manevi Boyutu. Bütün Eserleri: 2, İstanbul, 1999 içinde, s. 129.

13. Gazzâlî'den alıntı, Mahmut Çamdibi, Şahsiyet Terbiyesi ve Gazali içinde, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1994, s. 196.

14. Gureru'l Hükm'den alıntı, Fasl: 37, Rivayet: 5, Cevadi Amuli içinde, a.g.e., s. 195

15. Sûfiyullâh Yâr, Murâdu'l-'arifin'den alıntı; Musa Carullah, Hatun içinde, Ankara, 1999, s. 36.

16. el Sittînu'l-câmi'den alıntı, Celâl Settârî, Züleyha'mn Aşk Derdi içinde, İstanbul, 1999, s. 72.

17. Bkz. Ahmed Ziyâeddin Gümüşhanevî, Camiu'l-Usûl, İstanbul, 1980, Nefsbölümü.

18. el-Gazzâlî, İhyâ'u Ulûmiddin, İstanbul, 1975, III, s. 451 vd.

19. Mevlâna Celaleddin Rumi, Divan-t Kebirden Seçme Şiirler, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1965, s. 153.

20. al-Cahiz'den alıntı, Charles Pellat içinde, a.g.y.

21. al-Curcânî'den alıntı, Al-Jurjâni's Theory of PoeticImagery içinde, Londra, 1979, s.

282.

22. Nureddin Ali b. Ebû Bekr el-Heysemî'den rivayet edilen hadis, 1/ 62-63.

23. el-Bâkkılâni'den alıntı, Muhammed Âbid el-Câbirî, Arap-İslam Kültürünün Akıl Yapısı. Arap-İslam Kültüründeki Bilgi Sistemlerinin Eleştirel Bir Analizi içinde, İstanbul, 1999, s. 245.

24. Mevlâna, a.g.y.

25. Gazzâlî'den alıntı, Çamdibi, Şahsiyet Terbiyesi ve Gazâliiçinde, a.g.e., s. 256

26. Ibn Arabi, Eüsüs'l-Hikem Tercüme ve Şerhi, haz. Dr. Mustafa Tahranlı-Dr. Selçuk Eraydın, cilt IV, s. 342

27. Kastamonulu Abdullatif Latifi, Tezkire-iŞu'ara, Halet Efendi, İstanbul, Süleymaniye Kütüphanesi Halet Efendi Yazmaları 342, yk. 166a.

28. İmam Hüseyin'den alıntı, Fuzulî, Erenler Bahçesi, Kültür Bakanlığı Yayınları, yayın yılı eksik, s. 279.

29. Gazzâlî, İslam'ın Manevi Boşyutu, a.g.e., s. 125.

30. Mevlâna, a.g.e., s. 92.

31. İbn Hazm, Güvercin Gerdanlığı. Sevgiye ve Sevenlere dair, İstanbul, 1998.

32. İbn Kayyim el-Caziyye; İbn Qayyim al-Dschauziyya, ÜberdieErauen. liebeshistori- en und liebesefahrungausdem arabischenMittelalter, Münih, 1986, s. 326.

33. Mecmeu'l-Bahreyn'e rivayet edilen bir hadis, Mecmeu'l-Bahreyn, VIII, s. 123, Hadis no: 3480; Nebi Bozkurt içinde, Hadiste Folklor ve Eylenee, İstanbul, 1997, s. 77.

34. Hallac-ı Mansûr'dan alıntı, Nasr Abu Zeyd, "Sufi Düşüncesinde Hakikat-Dil İlişkisi Üzerine. İbn Arabi'de Dil, Varlık ve Kur'an", İslâmiyât dergisi içinde, Temmuz-Eylül 1999, cilt 2, Sayı 3, s. 15-39, orada: s. 16

35. Camî'den alıntı, Celâl Settârî, Züleyha'mn Aşk Derdiçinde, a.g.e., s. 90.

36. İbn Arabi'den alıntı, A. E. Khairallah, love, Madnessand Poetry. An İnterpretation of theMağnunLgendiçinde, Beyrut, 1980, s. 78.

37. Jean-Paul Sartre, Das Sein und dasNichts - Versuch einer phanomenologischen Ontolo- gie, Reinbek, 1991, s. 466 vd.

38. Settârî, a.g.e., s. 198.

39. İbn Hazm al-Andalusî, Das Halsband der Taube. Über die Liebe und die liebenden,

Frankfurt/M., 1961, s. 156.

40. Tefsir-i Gazor'dan alıntı, Settârî, Züleyha'nm Aşk Derdi içinde, a.g.e., s. 140.

41. Ragıb İsfahanî'den alıntı, Ebu'l-Alâ Afifi, Tasavvuf İslam'da Manevi Devrim içinde, İstanbul, 1996, s. 233.

42. İbn Hazm, a.g.e., s. 201.

43. Clement Rosset, DasPrinzp Grausamkeit, Berlin, 1994, s. 76.

44. Settârî, a.g.e., s. 113.

45. Camî'den alıntı, Celal Settari, Züleyha'mnAşkDerdiçinde, a.g.e., s. 114.

46. A.g.y..

** Yazının ilk bölümüne bir önceki sayıda yer vermiştik. Zeynep Sayın o bölümde Batı sanatında estetiğin ayrı, özerk bir alan olarak belirişini ve bedenin temsil edilme biçimini ve nasıl haysiyetli bir nesne olarak kurulduğunu, 18. yüzyıl itibariyle tartışmış, ayrıca 20. yüzyılda buna karşı gelişen sanatsal girişimler olarak Francis Bacon'ın resimleri ile Dijkstra'nın bir fotoğrafını incelemişti. Gerek o yazının, gerekse İslâmî beden temsilini ele alan buradaki bölümün, yazarın halen sürdürdüğü bir araştırmanın alt bölümleri olduğunu belirtmeliyiz. -Defter.*

[slideshare id=54926135&doc=zeynepsayn-batdavedoudabedenintemsilindehaysiyetvezilletiiislamibedentemsiliiffetvezillet2-151109204201-lva1-app6892&type=d]

KADINLARIN FELSEFESİ

Nilüfer Kuyaş

Defter in bir önceki, 35. sayısında (Kış 1999) Tahsin Yücel'in **"Özgür Kadınlar"** başlıklı yazısıyla "parlak" kadın dergilerini eleştirel çözümleme girişimini ciddiye alıp almamakta önce tereddüt ettim. On sekiz sayfalık uzunca incelemenin büyük bölümü bu dergilerin içeriğinden örnekleri tekrarlıyordu. Çoğu da bildiğimiz basmakalıp popüler psikoloji öğütleri ve gülünç "el kitabı" dersleriydi, birini görünce hepsini görmüş kadar olduğumuz bu tüketim kültürü ürünlerine farklı ve özgün bir eleştirel bakış da getirilmiyordu üstelik.

"Bir erkeği nasıl elde edersiniz?" yahut **"Daha çekici olmanın beş altın kuralı"** gibi yazıları ciddiye alarak ne erkek elde edebileceğini, ne de daha çekici olabileceğini bu dergileri okuyan kadınlar bile gayet iyi bildikleri halde, Tahsin Yücel gibi bir edebiyat ve kültür adamı neden zahmet edip bu cinsel öğütleri ve erkek tavlama yöntemlerini, eleştirmek adına, ballandıra ballandıra tekrar etme ihtiyacını hissetmişti, sözde hicvetmek adına?

> *Cevap maalesef gene çok bildiğimiz, alışageldiğimiz, hazin bir cevap galiba: kadınların özgürlüğü, özellikle de cinsel özgürlüğü karşısında erkeklerin duyduğu büyük korku ve dehşet.*

Yazarın sözü tekrar tekrar getirip bağladığı nokta da buydu zaten. Özgürlüğün cinselliğe indirgenmesinden, erkeklerin nesne haline getirildiğinden, ama böylece elde edilen özgürlüğün de çok çelişkili ve çıkmazlarla dolu olduğundan dem vuruyordu yazar.

Birçok erkek gibi Tahsin Yücel'i de irkilten bu örnekler, yani edilgen değil, tersine neredeyse saldırgan bir cinsellik, cinsel arzuları açıkça kabullenerek eyleme dökmek, bedenini ve cinselliğini tanımak, özgürce karar vermek bütün bunlar belli kuşaktan ve belli sınıftan kadınların birçok ülkede uzun zamandır süregelen bir feminist mücadeleden ve kadın hareketinden elde ettiği kazanımlardır, üstelik de gerçekten çok çelişkili kazanımlardır, tüketim kültürü tarafından böyle dergilerde tekrar allanıp pullanarak aynı kadınlara yeni eğilimler ve özgürlükler gibi pazarlanır, bu dergiler daima eğilimlerin öncüsü gibi sunarlar kendilerini ama gerçekte olan bitenin birer sonucudurlar, bir pazarlama hüneridirler ve bu dergileri satın alan kadınların büyük kısmı da bunu bilir.

Gene de alırlar bu dergileri, çünkü her zaman tehdit altında olan bu kazanmaların doğrulanması, tekrar edilmesi, sahiplenilmesi, kadınlar arası bir dedikodu sohbeti gibi abartılması gereklidir, tıpkı fala inanmayan birisinin gene de yıldız falı okuması gibi, modern yaşamdaki toplumsal ve cinsel kaygıların bastırılmasıdır, erkek dergilerinde prostat yahut iktidarsızlık gibi endişelerin durmadan işlenmesinden farkı yoktur pek.

Türkiye için gene de önemli bir farktan söz edilebilir belki. Son yıllarda kentleşmeye koşut olarak sayıları artan bu dergilerin çoğu yabancı kökenlidir, yerli üretilenlerin de yazıları büyük oranda dışarıdan devşirilir, hele Türkiye gibi söz konusu cinsel özgürlüğün henüz çok az oranda kadına nasip olduğu bir ülkede bu dergiler çoğunlukla toplumun genelinden kopuktur, görece bir azınlığa hitap ederler. Ama 1980'den sonra bu toplumun özgül sorunlarına el atan ciddi bir kadın hareketinin ivme kazanmasıyla birlikte hatırı sayılır dozda yerel bir feminizm bu dergilere sızmıştır, sızmak zorunda kalmıştır. Gucci marka çantaların yanı sıra ailede şiddetten, dayaktan, doğum kontrolünden, kendi bedenine sahip çıkmaktan söz ederler, dolayısıyla da Türkiye'de hâlâ egemen olan kaba ataerkil zihniyeti azıcık da olsa kemirmeye başlamışlardır ve bu nedenle de bir meydan okuma ve bir tehdit unsurudurlar.

Burada garip olan şey, Tahsin Yücel gibi bir yazar ve düşünce adamının düzeyinde bu tehditin algılanıyor ve cevaplanıyor olması. Hem de, anamalcı tüketim toplumunun kadınları nasıl çelişkilere hapsettiği mealinde sözde liberal bir eleştiri kisvesi altında cevaplanıyor olması. **Yani aslında hayli muhafazakâr bir açıdan ele alınıyor olması. Tahsin Yücel'i okurken, kadın özgürlüğüne ve feminizme sempati duyan, kendisi de özgürleşmiş bir erkeğin, feminizmin nasıl pazarlamacılar tarafından kullanıldığına işaret ettiği aydınlatıcı bir yazı okumuş olmuyoruz pek; "özveri" yahut "analık" yahut "paylaşmak" gibi değerlerin hiçe sayıldığından dem vuran, erkeklerin nesneleştirildiğinden şikayet eden bir erkeğin telaşlı sesini duyuyoruz.** Nazım Hikmet'in feodal bir haksızlığı yermek üzere yazdığı "Karasabana koşulan" ve ağıllarda basılıp şiddetle elde edilen kadın imgelerini sanki olumlu birer imgeymiş gibi nostaljiyle alıntılayan, hayli rahatsız ve kafası karışık bir erkek sesi bu.

Tahsin Yücel, tek gecelik ilişkilere heves duyan, işyerinde cinselliğini kullanan ve erkeği tüketim maddesi gibi kullanan kadın imgelerinin, aslında istenilenin tam tersini yaptığını, erkek egemenliğinden kurtulmak yerine farklı bir bağımlılık geliştirdiğini ve kazanılan özgürlüğün gene kaybedildiğini söylüyor. **Artık basit fanzinlerde bile kalmayıp aynı parlak dergilere giren lezbiyen literatürüne herhalde hiç bakmamış.** Heteroseksüelliği tercih eden kadınların cinsel özgürlük arayışındaki çelişkilere ise, bir kültür eleştirmeninden beklenecek soğukkanlılıkla bakamıyor. Kadın özgürlüğünün, özellikle de cinsel özgürlüğün en büyük tehdit olarak algılandığı ve bu cinselliğin kutsal kitaptan türbana kadar her yöntemle kontrol edilmeye çalışıldığı ümmetçi muhafazakâr kültürle arasında maalesef sadece bir nüans kalıyor böylece.

Merak ediyorum, acaba şöyle bir pasaj okusa, Tahsin Yücel ne düşünürdü:

> "Kocaya varıp da ömrümüzü bir erkeğe bağımlı olarak yaşamak gibi kölelikten daha şiddetli bir hal içinde geçirmektense, evceğizimiz mükemmel, gelirimiz yerinde, kütüphanemiz dolu, kardeş kardeş oturup yer içer ve hergün çeşit çeşit kitaplar okuyarak bilgimizi artırırız. Dünyada bundan büyük mutluluk olur mu?"

Herhalde Tahsin Yücel, şu kadın dergilerine bak, kadınları evlilikten soğutup erkek düşmanı yapıyorlar demez miydi? Ama bu cümleler modern bir kadın dergisinden değil, Ahmet Mithat Efendi nin 1870'te yayınladığı Kadınların Felsefesi (Felsefe-i Zenan) adlı romanından. Üstelik, erkek kölesi olmakla tek başına özgür yaşamak gibi iki karşıt tezi temsil eden iki kız kardeşten, erkeği ve cinsel aşkı tercih edeni acıya ve ölüme göndererek, özgürlük tezini haklı çıkartan bir Ahmet Mithat'ın tümceleri bunlar. Yani bugün kadın dergileri erkekleri her şeye rağmen lüzumlu görürken, Ahmet Mithat onları iyice saf dışı bırakmış. Günümüz aydın erkeklerinden, 130 yıl aradan sonra, Ahmet Mithat kadar radikal değilse bile, biraz daha feminist olmalarını beklemek artık biz kadınların hakkı değil mi?

Türkiye gibi, kadınlara özgürlüğün erkekler tarafından verildiği dolayısıyla da bu özgürlüğün sınırlarını gene erkeklerin belirlediği toplumlara kıyasla, kadın özgürlüğünün mücadeleyle kazanıldığı ve sanayi toplumunun bütün çelişkileriyle birlikte düşe kalka geliştirildiği batı toplumlarında kadının kendi bedenine ve cinselliğine hakim olması ilkesi, artık demokrasinin temel unsurlarından biri sayılıyor. **Öte yandan kadın cinselliğini kontrol etme arzusu, her yerde ve her zaman muhafazakârlığın son kalesi olmaya devam ediyor. Bu konuda İslamcı ve Hıristiyan köktenciler arasında hiç bir fark yok.**

Bir yandan da, cinsel aşk kapitalizmin son umudu olmaya devam ediyor tabii. Modayı da, otomobili de, dergileri de, müziği de cinsellik kullanarak satıyor. Bizi ihtiyaçları hep çoğalan

asalak tüketicilere çeviren kapitalizm, en tükenmez ve asal ihtiyacımıza, yaşama enerjimiz olan aşk dürtüsüne musallat oldu, asla da bırakmayacak. Kadın dergileri, erkek dergileri, yelkencilik yahut bilgisayar dergileri, her şey ve herkes nasibini alıyor bundan. Ama Tahsin Yücel gibi bir kültür adamından, kadınların özgürlüğünü, genel olarak insanlığın özgürlük mücadelesinin önündeki engellerle ilişkilendirerek, daha sevecen bir bakışla ele almasını beklerdim, Türkiye'yi boğan muhafazakârlığın her fırsatta ürettiği telaşlı ve buyurgan sesle değil.

Saçma sapan birçok şeye para harcayan bir tüketici olduğum halde, bugüne kadar hiç kadın dergisi satın almadım. Bazen kuaförde görüp karıştırdığım bu dergilerin yayın çizgisini savunmak gibi bir kaygım da yok. Hatta Tahsin Yücel in bazı eleştirilerine katılıyorum da. **Ama bu eleştirileri dile getiriş tarzındaki küçümseyiş ve buyurganlık bence cevapsız kalmamalı.** Eğer cevapsız kalırsa, bu dergileri satın alanlar ya da tek gecelik ilişkileriyle bu dergilere konu olan kadınlar bir şey kaybetmez **belki, ama çarşıya fazla indi yahut sinemaya gitti diye namus cinayetine kurban giden gencecik kızlar, cinsel baskı yüzünden intihar eden kadınlar boşuna ölmüş olur. Çağdaş uygarlık, cinsel özgürlüğü ölüm kalım meselesi olmaktan çıkartamamıştır. Üç beş derginin saçmalıklarını değil, bu uygarlık ayıbını tartışmamız gerekiyor.**

Kaynak: Defter Dergisi

Ek: Bu durumu insan yaratılışındaki noksanlık mı fazlalık mı diye düşünebiliriz. Fakat görünen o ki erkek sevdiği kadına veya sahip olduğu eşine karşı bir bağlılık geliştiriyor. Bu bağlanmadan kadın hoşlanmamış değildir. Erkek kadını için yeri gelip katil oluyor veya vahşete bulaşıyor. Eğer evrimle bu iş çözülse idi, Kabil ile bu kıskançlık başlamazdı. Ve çok zaman **erkek zalim, kadın mazlum** oluyor. Bu şiddete rağmen değişmeyen bir tutku ki, kadının çocuk sahibi olmak arzusu. Bu zayıflık var olduğu sürece erkeğin baskısına karşı zayıflığı var olacaktır. Ancak kadınlar çocuk heveslerinden vazgeçerlerse, o zaman kıyamet kopmuş demektir.

Kıyamet kopunca bütün meseleler biter. Perde kalkar hakikat açığa çıkar. Hepimiz görürüz. Kim haklı, kim haksız.

Allah Teâlâ'yı haksız bulamayacağımıza göre yanlışlık bizde demektir.

İhramcizâde İsmail Hakkı

ARADIĞIM BEN [DE] İSE NEDEN ARANIYORUM?

Makamlar ve hallerin bir öyküsü sufı şair Feridüddin-i Attar'ın eşsiz eseri Mantık-al Tayrda verilmektedir. Feridüddin-i Attar alegorik yapıtı Mantık-al Tayr ya da Kuşların Mantığında (M.E.B. Yayınları, çev. A. Gölpınarlı, 2 cilt, İstanbul, 1990) nefisleri Hüthüt kuşunun rehberliğinde yolculuğa çıkan kuşlar olarak resmetmektedir. Bu bilinen öykünün özetini ve kısa bir yorumunu Afifî'den okuyoruz:

"Kuşlar Çin semasında uçarken kendisinden düşen bir tüyünden yaratıldıkları kralları Simurg'a ulaşmak istemektedirler.

Kuşlar, hüthütün irşadından sonra, meşakkatli bir yolculuk için gereken hazırlıkları tedarik ederler. Sonra, Attar'ın **'taleb, aşk, marifet, istiğna, tevhid, hayret, fakr-gına vadileri'** diye isimlendirdiği yedi vadiye dalarlar.

Kuşların bazıları seferin zorluk ve tehlikeleri karşısında **geriye dönerken**, bir kısmı da gayelerine ulaşamadan **helak olurlar.**

Kalanlar ise gevşeklik göstermeden ciddiyetle **devam ederler.** Arzular onları engelleyemez, karşılaştıkları korkular iradelerini kırmaz. Böylece, **'fakr ve gına vadisi'** olan son vadiye ulaşırlar. Fakat, oraya yalnızca yolculuğun sıkıntı ve tehlikelerine göğüs geren **otuz kuş** ulaşabilmiştir.

Simurg'un huzurunda benlikleri silinir, krallarıyla aralarındaki perdeler kalkar. Simurg'a baktıklarında, kendisinde otuz kuş müşahede ederler. Böylece çokluğu (kesret) birlikte (vahdet) müşahede ettiler. Kendilerine baktıklarında ise yalnızca Simurg'u görürler. Bundan hayrete düşerler ve sebebini araştırdıklarında kendilerine şöyle denir:

> *'Bu mertebe bir aynadır.*
> *Ona ulaşan, sadece kendisini görür.*
> *Otuz kuş olarak geldiniz ve otuz kuş (simurg) gördünüz.'*

Kuşlar beşeri nefislerdir, **simurg Hakk**'tır; vadiler ise sufı yolun makamlarıdır. Kuşların yolculuğu manevi vadilerde gerçekleşen **'bâtını bir sefer'**den ibaretti. Orada nefsin garip ve acaib hallerini, karanlık ve nurunu, bu dünyaya ve Allah sevgisine taalluk eden durumlarını müşahede ettiler.

> *Son vadiye ulaştıklarında ise, saflaşıp temizlendikleri için perdeler kalktı.*
> *Artık karşılarında üzerinde Cemal-i llâhî'nin yansıdığı bir ayna vardı.*
> *Aynaya baktıklarında, aslında kendi zatlarından başka bir şey olmayan matlubları simurg'u görmüşlerdi."*

Kaynak: Ebu'l-Alâ Afifi, Tasavvuf, çev. E. Demirli-A. Kartal, Iz Yayıncılık, İstanbul, 1996. s. 119-20.

GEÇMİŞİN BİLGELİĞİ BUGÜNÜN PSİKOTERAPİLERİ

Büyük düşünür Rene Guenon sufizm sözcüğüne ve tasavvufun İslâm mistisizmi olarak tanımlanmasına itiraz etmektedir.

"Batılılar İslâm tasavvufunu belirtmek İçin sufizm diye bir kelime uydurdular. Ama bu terim tamamen itibari bir adlandırma olmakla kalmaz, ayrıca oldukça üzücü bir sakınca da arzeder, şöyle ki:

Bu sözcüğün bitim şekli (–izm), hemen hemen kaçınılmaz bir şekilde, sadece belli bir ekole ait bir düşünceyi çağrıştırmaktadır. **Oysa gerçekte böyle bir ekol yoktur.**

> *"... "İslâm tasavvufunun mistisizm ile uzaktan yakından alakası yoktur.*
> *Mistisizm tamamen Hıristiyanlığa özgü bir şeydir, öte yandan mistik, sürekli edilgen bir tutum İçinde olduğundan, kendisine gelecek bir şeyi kendi katkısı olmadan kabule hazır olduğundan bir yöntemi de olamaz."*

[İslâm Maneviyatı ve Taoculuğa Toplu Bakış, çev. M. Kanık, insan Yayınları, İstanbul, 1989, s. 30–4.]

Ruhsal bunalımlar içinde olduğu bir sıra dostları M. Rilke'ye psikoterapiyi salık vermişler, o da önce razı olmuş, ancak hekime gideceği gün vazgeçmiş. Nedeni sorulduğunda şöyle demiş büyük ozan:

> *"Şeytanlarımı kovalayayım derken meleklerimi ürkütmekten korktum."*

[Rilke, Seçilmiş Şiirler – DuinoAntları, Turan Oflazoglu'nun "Önsöz"ü, iz Yayıncılık, İstanbul, 1997]

Melekleri ürkütmeyen bir psikoterapi, insanın içsel arayışına yabancılaşmamış bir zeminden çıkış noktası bulabilir. Yunus gibi **"ballar balını buldum, kovanım yağma olsun"** diyebilmek için üzerinde yaşadığımız toprağın imkânlarına daha bir dikkat kesilmemiz, kalbimizi bu toprakların eşsiz hâzinesine yaklaştırmamız gerekiyor.

Kaynak: Kemal Sayar, PSİKİYATRİ VE KUTSAL-Geçmişin Bilgeliği Bugünün Psikoterapileriyle Buluşabilir mi?- Sufi Psikolojisi Örneği, Defter Dergisi

[slideshare id=54904019&doc=kemalsayar-psikiyatrivekutsalgemiinbilgeliibugnnpsikoterapileriylebuluabilirmisnfpsikolojisirnei2-151109114038-lva1-app6892&type=d]

"MÜ'MİN BUĞDAY BAŞAĞI GİBİDİR. BAZEN EĞİLİR, BAZEN DOĞRULUR. "

Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem buyurdu ki:

"Günahlarından rücû edip, Allah'ı zikirle yarışanlar yarışı kazanmışlardır. "

"Mü'min buğday başağı gibidir. Bazen eğilir, bazen doğrulur. "

"Allah Teâlâ her aldanışında tevbe edeni sever. "
KÛTU'L KULÛB

ANDRE GİDE, NECİP FAZIL ve «DOĞU»

Hzl: Yalçın KÜÇÜK

Şiir mi. daha has bir sanattır, yoksa trajedi mi?

Neden artık şiir kaybolmaya yüz tuttu ve trajedi yazılmaz oluyor?

İnsanlığın şiiri kaybetmesi ve trajedinin bitmesi insanlığın büyük dramı olmuyor mu?

Şiirin kaybı, insanoğlunun kendi derinliğini duymamaya başlamasıdır. Trajedinin tükenmesini, insanoğlu'nun bireysel yazgısıyla toplumsal yazgısı arasındaki çatışmanın sona ermesi olarak ele alıyorum: toplumsal yazgı, mutlak egemenliğini mi kuruyor?

Toplumsal mantığın mutlak egemenliğinde insan bir kukladır; kukla, hiç bir zaman insan olmuyor. Çocuklara kukla oynatılması insanlığın bir yaygın ve çok büyük yanlışı sayılmalıdır; kukla, ölülere ya da en çok İhtiyarlara oynatılmalıdır. **Aslında İnsanlık çocukluğunda hep trajedi oynadı; trajedi Atina'da doğuyor.** İnsani olan hiç bir yazım bireysel olanla toplumsal olanın karşılıklı ilişkisi işlenmeden gerçekleştirilemez; trajedi, İhsanın ilkel yazımı oluyor. Eğer bugün trajedi bir yana trajik insan bile yazılmıyorsa, bu, ya yazımın bittiği ya da insanın kuklalaştığı anlamına geliyor. İki almaşığın da reddedilmesi gerektiğini düşünüyorum, İnsan, hem bireysel ve hem de tarihseldir. Revolüsyon ["değerini yükseltmek"], ise bir patlamadır; her devrimde bireysel sınır tarihsel duvarla çatışıyor. Böyle olduğu için, her revolüsyon da, bireyin ufku determinizmin imkânlarını aşıyor. Bu nedenle de devrimi, zorunluluğun özgürlüğe dönüşmesi olarak görmek doğru olmakla birlikte anlatım dar kalıyor. Revolüsyon revolüsyoneri de değiştirdiğine göre, her devrimde birey, zorunlulukları da zorluyor.

Revolüsyon revolüsyoneri de değiştirdiğine göre, her devrimde birey, zorunlulukları da zorluyor. Revolüsyon, bireyi, yıldızlara uzatıyor. Her devrimde güneş değil yıldızlar doğuyor. Oportünist, yıldızlara sahte yoldan uzanmak isteyendir. Ve revolüsyon yolunun oportünistleri restorasyon döneminin yıldızlan oluyorlar. Restorasyon döneminin yıldızlan nasıl oluyorlar?

Balçıktan bir lamba mıdır?

Yoksa bir fanusla havasızlığa mahkûm edilmiş bir insan mıdır?

Yoksa hedonist [keyfine düşkün] bir iskelet midir?

Çatal parmaklarıyla, dünyanın nimetlerini, kurukafa ağzına taşıyan obur bir iskelet algılayabiliyorum: Restorasyon döneminin yıldızlarım görüyorum. Restorasyon dönemleri, aynı zamanda, dünya nimetlerini o, burca tüketmenin bir ahlâk haline getirilmek istendiği dönemler oluyor. Emek tutumunun değil hazzın maksimizasyonunun bir bayağı bilim 'haline

getirilmek; istendiği dönem de restorasyon dönemidir; bir rastlantı olarak görmüyorum. Büyük İngiliz iktisatçısı Alfred Marshall, yayınlandığı andan itibaren Batı iktisat düşüncesini tutsak alan Principles of Economics kitabını 1890 yılında yazıyor. Burada belki de surpius value kavramına bir karşılık, ilk kez "consumer's surpius" kavramını ileri sürmeye çalışıyor. Bu dönem, emperyalizmin, tarih sahnesine çıktığı ve dünyanın her yerinde emekçilerden, imbiklenen değerlerin "dünya nimetleri" olarak Batı Avrupa İle Kuzey Amerika'ya transfer edildiği zaman kesitini anlatıyor. Artık değere karşı çıkartılan tüketici artığı kavramına göre, tüketiciler, bir metayı satın alırken ve toplam olarak çok tüketmeleri nedeniyle, her mala, tüketmemeleri halinde oluşacak fiyattan daha düşük fiyat ödüyorlar. Böylece çok tüketmeme halinde oluşacak fiyatla, çok tüketerek oluşan daha düşük fiyat arasındaki farkın mal miktarıyla çarpılması, tüketici artığını tanımlıyor.' **Tüketmek, bir ahlâk oluyor.** Andre Gide, Alfred Marshall' dan on yedi yaş daha küçüktür; aralarındaki bağlantı Andre'nin amcası Charles Gide'nin Fransa'nın büyük iktisatçılarından birisi olmasından kaynaklanmıyor. Andre Gide, Principles of Economics'den yalnızca yedi yıl sonra Nouriture Terrestres adıyla ve yayınlandığı zamandan daha çok Birinci Savaş'tan sonra Fransa'yı etkisine alan denemelerini yayınlıyor. Dünya Nimetleri'nin yayınlanması, Lenin'in Razvitiya Kapitalizma v Russii'sînden bir yıl öncesine denk düşüyor. Gide, Dünya Nimetleri'nin birinci sayfasını, Kuran'dan aldığı **«işte yeryüzünde beslendiğimiz meyveler»** sözüyle tezyin ediyor; süslemeye çalışıyor. Andre Gide, insanın sınırsızlığını tarihle sınırlı toplumsal engelleri aşmada değil, vücudun, daha kısaca insan etinin alabileceği hazzı sınırsız yapmada bulmayı deniyor. Gide, yeni bir ahlâk kurmayı, insanın ve özellikle insan etinin duyabileceği sınırsız hazzın önüne konmuş ahlâk frenlerini yıkmada buluyor. Bir yandan, tam bir cahilleşmeyi savunuyor ; **« Başkaları kitaplar yayınlarken, çalışırken, ben kafadan öğrendiğim herşeyi unutmak için tam üç yıl yolculuk ettim. Ağır oldu, güç oldu bu bilgilerden kurtulma; ama insanların zorla verdiği bütün bilgilerden daha faydalı geldi, gerçek bir eğitim başlangıcı oldu.»** Baba yanından Huguenot bir kökten gelen, ancak annesi Norman asillerinden olan ve bu yüzden de Onaltıncı Yüzyıl'dan kalma bir şatoda yaşayan, çalışma sorunu bulunmayan Gide, cahilleşme süreci için kendisine Kuzey Afrika'ya seçiyor ve Dünya Nimetlerini yazmadan önce üç yıl Afrika ilkelliğini tadıyor. **«Değer fikrini silmeliyiz içimizden, akıl için çok büyük bir engeldir o.»** Yerine, haz almayı tek değer yapmadan başka bir düşüncesi yok; bütün bunları, Hafız'ın **«uzun zaman uyuklamış tembel mutluluğum uyanıyor»** dizesiyle süslediği, kitabının birinci sayfasında yazıyor. Aynı yerde şunu da yazıyor: **«Sevinçle cezalandırıyordum etimi, ceza suçun hazzından da büyü k bir haz veriyordu yalnız günah işlemekle kalmamak gururu öylesine sarhoş ediyordu beni!»** [2] Hiç günah işlemiyor; günah'ı kaldırıyor.

«Sapkınların en sapkınıydım, sapa kanılar çekti hep beni, düşüncelerin şiddetle yön değiştirmeleri, aykırılıkları çekti. Her kafa yalnız ve yalnız başkalarından ayrılan yarayla ilgilendiriyordu beni. Bu yüzden sonunda sevgiyi kovdum içimden. Bunda yalnız ortak bir coşkunluğun minnetini görür oldum.»

Kitabı Nathanael'e hitap ederek yazıyor ve sürdürüyor:

«Durgun durgun yaşamaktansa, acı bir ömür daha iyi, Nathanael. Ölüm uykusundan başka dinleniş istemem ben. Ömrüm boyunca doyurmayacağım her arzu, her güç, sonraki yaşayışlarında beni rahatsız ederler diye korkuyorum. İçimde bekliyen her şeyi boşalttıktan sonra, dolduktan sonra, tamimiyle umutsuz öleceğimi umuyorum.»[3]

Andre Gide, Doğu emekçilerinin sömürüsünün sınırsız olduğu bir zamanda, gemilerin, tek yanlı bir yolla artık ürün transfer ettikleri bir dönemde bunları ve insanın etini çeşit çeşit

tüketmeyi bir ahlâk haline getirmek isterken Kuran ya da Hafız örneği, Doğu kitap ya da yazarlarına dayanmak istiyor. Gerçekte Doğu'da bunlar var; isteyen dayanabiliyor. Ancak Doğu'da bunun yanında bir derviş geleneği de bulunuyor; peki, dervişlik, bir inanmışlık uğruna, dünya nimetlerinin tümüne oruç tutmak değilse, ne oluyor?

Belki de acı ve oruca sonsuz dayanıklılık ile hazza' sonsuz esaret, Doğu'nun iki yüzünü gösteriyor. İki yüz birden, birbirinden ayrılmaz bir biçimde, belki Doğu'da yalnız devrimcide yaşıyor, Gerçekten revolüsyoner olmak, hazza sonsuz susamışlıkla birlikte hazzı eşitlikle paylaştıran bir düzene kadar büyük bir orucu aynı zamanda yaşamak değilse, ne olabilir?

İster Doğu' da, isterse Batı'da hazza sonsuz bir susamışlığı en derininde saklı tutmayanın bir revolüsyoner olabileceğine inanamıyorum. Eşitlikle hazzı paylaştıran düzene kadar insan en derininde yaşayan varlıktır. Şiirin kaybolmaması, en çok bu nedenle gerekli oluyor. Şiir devrimcinin derininde ve kendiliğinde yaşaması değilse, peki ne oluyor?

Doğu'nun şairi Sadi, **«tövbekar olmuşum, çile çekiyormuşum / Yok canım, pişmanlık bana mı kalmış? »** derken, Doğu'dan ne kadar çok uzaklaşıyor; kestiremiyorum. Kes üremediğim için olabilir; bu dizeler, Gide'in Dünya Nimetleri'nin son. bölümünde yer alıyor. Bütün özentileri Doğu'ya yönelik Andre Gide, günahı kaldırdığı için, büyük bir doğallıkla pişmanlığı da kaldırabiliyor.

★

Züleyha! Sizin için bırakırdım

Sakinin doldurduğu şarabı.

Gırnatada Genaraliffe'in zakkumlarını, Boabdil,

Ben sizin için suladım.

Belkıs, ben Süleyman oldum,bana muammalar sarmaya geldiniz

Güney illerden. Tamar, kardeşiniz Amnon'dum ben, size sahib olamadığım için can çekişiyordum.

Bethsabe, sarayın en yüksek taraçasına kadar bir altın güvercinin ardından gelip de sizi, yıkanmaya hazır, çırılçıplak, iner gördüğüm zaman, Davut oldum, kendim için kocanızı kendi eliyle öldürttüm.

Sulamite, ben sizin için öyle türküler söyledim ki duyanlar dinsel sanırlar.

Fornaire, ben senin kollarında aşktan haykıran kimseyim. Zübeyde, bir sabah, meydana giden sokakta rastladığınız tutsağım, ben; başımın üstünde boş bir sepet taşıyordum, siz onu ağaç kavunlarıyla, limonlarla, hıyarlarla çeşitli baharatlar, değişik çerezlerle doldurttunuz, ardınızdan geldim; sonra, hem hoşunuza gittiğim, hem de yorgunluktan dert yandığım için, geceleyin, iki bacınızla üç kalender şehzadenin yanında alıkoymak istediniz beni. Sonra her birimiz, sırasıyla, hikâyeleri dinledik, herkes kendi hikâyesini anlatıyordu. Benim de anlatma sıram gelince; Sizinle karşılaşmadan önce hayatımda bir hikâye yoktu. Zübeyde, dedim; şimdi nasıl olsun, bütün hayatım değil misiniz?

Ben bunları söylerken, uşak meyveler atıştırıp duruyordu.

★

Çünkü dudaklarımız vardı dolu kadehlere yaklaşacak, Öpüşlerden çok kadehlere uzanmış dudaklarımız; Dolu kadehler öyle çabuk boşalmış. En büyük sevinçleri duyularımın Dinmiş susuzluklarımdı...

★

Dünya Nimetleri, yazıldığı 1897 yılında değil, Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra, nerede ise, moda oldu. Hem savaş ve hem de Ekim Devrimi'nin yayılacağı korkusundan kurtulmak, 1920 yıllarında, dünya nimetlerine bir saldın doğurdu. Necip Fazıl işte tam bu sırada Paris'teydi; yükseköğretim için devlet bursuyla gönderilmiş olmasına karşın dünya nimetlerini tahsil ediyordu.[4] **Fransız anaokulunu, İngiliz anaokulunu, Heybeliada Deniz Lisesi'ni, İstanbul Darülfünununu bitiremediği gibi Paris'te üniversiteyi de bitiremedi**.[5] Daha sonra miskin Yunus'u propaganda edecek olan yakın arkadaşlarından Burhan Toprak'ın kimlik kartıyla bir kumarhaneye üye oldu ve Paris günlerini kumarhane ve sefahathanelerde geçirdi.[6] Yabancı bankalarda küçük memur olarak çalıştı. Hiç kimsenin yazgısı yalnızca kişisel olamıyor. Toplumsal ve tarihsel kalıyor. Şiir de yazıyor; yıldızını parlatamayacak şiirler olarak kalıyor. **1930 yıllarının ortasına gelindiğinde şiirini tümden kaybettiğine hükmedilebilir; ancak toplumsal ve tarihsel olarak Nazım Hikmet"in yok edilmesi gerekiyor. Yerine bir başkası konmadıkça hiçbir yokluk kesinlik kazanamıyor.** Zamanın güçlülerinden Celal Bayar, para veriyor; Ağaç Dergisini çıkarıyor. Agaç'ın üçüncü sayısında Sabahattin Eyüboğlu, «Bilmeceler Cennetinde» yazı dizisini tamamlıyor ve son cümlesini aktarıyorum; **«Andre Gide dünya nimetlerine bilmecelerdeki sevinçle sarılmış ve her meyvenin içinde bilmeceler gibi bir cennet sezmişti.»** Böylece Andre Gide' in dünya nimetleri, birer bilmece olup, restorasyonun hazırlıkları içinde, bir hedonist takım tarafından Türkiye'ye getiriliyor. Yüzellilik'lerden Refi Cevat Ulunay'a Ali Naci Karacan şunları söylüyor:

«Sen bu Necip Fazılın gençliğinde ne işler karıştırdığını bilir misin monşer?

Adam gençliğinde Macar, Polonyalı, Fransız bar kızlarıyla al takke ver külah. Bir şey dediğim yok, bilakis severim böyle serserilikleri. Bu bizimki de eski Bahriye Mektepli ya, ense kulak yerinde; Osmanlı Bankasında mı, Hollanda Bankası'ndamı, yani maaş da fena sayılmaz, mesai bitiminde pat damlıyor Beyoğlu'na. Düşüp kalktığı bir bohem grup var, Peyami*, Çallı, Fikret Adil, başka kim, ha Elif Naci, galiba Nizam ettin Nazif falan; bunları ararsan ya Raşit Rıza'nın Bizim Lokantasında, ya Petrograt Pastanesi'nde, ya Asmalı Mescit'in oralarda meyhanelerde, böyle yaşanıyor. Gece kimin pansiyonunda kimle kalındığı bile hatırlanmıyor. Üstelik bizimkisinde kaş göz oynuyor, tik'ler berdevam ama, henüz genç, kalıp kıyafet yerinde. Bizim Peyami gibi gözlük kafa ve çöp misali iki bacaktan ibaret çapkınların yanında herkül geçiniyor. Kırmadığı ceviz kalmamış. Arkadaşlarının gözdelerini bile ayartmasıyla meşhur. Daha o tarihte, kendisinin bu Türkiye için fazla büyük bir şair, bir oyun yazarı, bir düşünce adamı olduğuna inanıyor. Boru değil. 'Kaldırımlar Şairi'. Tohum 'un, 'Bir Adam Yaratmak' ın yazarı. Adamın hakkını yemeyelim monşer, hışır değil, yaratıyor, üretiyor, durmadan bir şeyler düşünüyor, yazıyor. Yalnız bir tarafı var ki, sinir. Herkes ona borçlu. O yaşadığı toplumda hiç bir kayıtla bağlı değil. Paşa gönlü ne isterse öyle yapar, hareket eder, kim senin ona dil uzatmak haddi değildir; ama o herkesi, her şeyi lanetleyebilir. Fakat bu iddia henüz edebiyat sahasında, öyle ideolojiye filan taşmış değil. İdeolojik özenme zannediyorum Nazım 'dan geliyor. Nazım da şair, Nazım da oyun yazıyor, üstelik Necip Fazıl'ın etrafı boşalırken. Nazım 'm hayranları çoğalıyor. Böylece, bizim Cumhuriyet döneminin şöhretli şairi, rejimle ters düşmez, hatta tek partinin edebiyat ödüllerinden birini**

bile kazanırken, birdenbire sağa çark ederek, mukaddesatçı ve muhafazakâr bir 'eskiler alayimci kesiliyor başımıza.*

Uzun, ancak çok yararlı bir aktarma olduğunu düşünüyorum. Necip'in Nazım'ın yerini almak istemesini kişisel motiflere bağlıyor; doğrudur. Ancak bütün ampirisistlerin doğrulan türünden, doğrunun yalnızca bir yanını gösteriyor. **Nazım, bir siyasal mücadelenin içinde baskıların hedefi olurken ve buna rağmen, çevresi artıyor. Necip, şiirini kaybediyor ve çevresi boşalıyor; kişisel bir durumdur. Necip'in çevresini doldurmak istemesi de kişisel olmak durumundadır; bunun tersini iddia etmenin mümkün olmayacağını düşünüyorum.** Ancak Necip' in çevresinin doldurulması işi siyasal ve toplumsaldır. Bu kısır ve eski şaire; Sedat Simavi'nin, Yunus Nadi'nin birdenbire övgüler dizerek hayranlıklar yazmaları, hiç kuşkusuz işaretle oluyor. Abidin Dino'nun Nazım hapse atılınca Necip kampında kendisine bir korunak araması korkaklığı, hedonizmi kadar, sığlığından ileri geliyor, Türkiye solculuğunun sığlaşma kararı almış olmasının da, hiç kuşkusuz, bunda rolü var. Fakat bu kadar değil; belki de bu dönemi ve restorasyon süresini açıklamaya en çok yardımcı olabilecek aktarmayı yapmak durumundayım. Ağaç'ın beşinci sayısında baş yazı yine Necip'e ait ve «SağSol» başlığını taşıyor. Başyazıda Necip Fazıl, **«çok sevdiğim bir fikir adamı bana bir gün sol cereyanlar için»** şunları söyledi, diyor ve söylenenleri yazıyor. Aktarıyorum :

«Bunları artık fikirle, nazariyeyle, mantıkla durdurmaya imkân yok. Onu aynı cinsten bir pratik jenisile, aynı ateşle yanan bir hayat ve iman hamlesile önlemek mümkündür.» Çok açık görünüyor; solun karşısına çıkartılabilecek *«aynı ateşle yanan bir hayat ve iman hamlesi»* yalnızca mistisizm oluyor. Necip Fazılın basit trajedisi burada yatıyor; Kemalizmin kendisine sipariş ettiği kirli işi sürekli ve değişmez kabul ediyor. Giderek bu kirli işi kendisine kariyer yapıyor. Necip Fazıl'ın bütün kavgaları, karyerinin zorladığı kavgalar oluyor. 1940 kuşağı solculuğun sevgililerinden Asaf Halet Çelebi, Necip'in Ağaç'ında, rejimin izniyle, bir kaç sayı «Mevlânâ'nın Rubaileri»ni yayınlıyor. Necip, 25 Temmuz 1936 tarihinde yayınlanan Ağaç'ın Onaltıncı sayısında bir haber veriyor: **«Hilmi Ziya Ülken, Ağaç'a, İslâm mistizması isimli bir seri makale hazırlamaktadır. Büyük bir ehemmiyet ve kıymet temsil eden bu etüdü çok yakında bu sütunlarda okuyacaksınız.» Fakat okunamıyor. Bu sayıdan sonra ve birdenbire Ağaç kapanıyor,**

NOTLAR:

1) «The excess of the price which he woııld be willing to pay rat her than go without the thing, over which he actuaily does pay, is the economic measure of this surplus satisfaction. It may be called consumer's surpLus.» Alfred Marshall, Principles of Economics, London, 1890 1906, s. 103.

2) Andre Gide, Dünya Nimetleri, Tahsin Yücel çevirisi, Varlık Yayını, 1897-1959, s. 5.

Ayrıca şunları da ekleyebiliyorum: **«Bedenimin her gün ne kadar şehvet istediğini, kafamın ne kadarına dayanabildiğim bilirim, ben. Sonra uykum başlayacaktır. Benim için yerle göğün bundan öte hiçbir değeri yoktur.» Ben etimin kurtuluşunu ruhumun çaresiz zehirlen işi ne borçluyum, başka bir şeye değil.» «Ben artık günaha inanmıyorum,"**

Ibid., s. 2021 ve 25.

3) İbid., s. 7.

4) **«Genç Şairi Paris'te müthiş bir illet yakalamıştır: Kumar. Bir lokantada bir Türk'ten**

nazariyesini öğrendiği pokere o türlü kapılıyor ve peşinden bakara oynanan klübe öylesine dadanıyor ki, 'şehrin, başlan üstünde yük selen kapkara çatılarını ve esrarlı bacalarını manalandıramayanlar' diye anlattığı Türk lerden en zavallısı kendisi oluyor.» «Bütün bir mevsim, Paris'te gündüz ışığını görmedim. Paris'te gündüz nasıldır; haberim olmadı. Gün doğarken yatıyor, gecenin başlangıcında da hafa kanlarla yatağımdan fırlayıp klübe koşuyordum. Necip Fazıl Kısakürek, Babıâli. İstanbul, 1975, s. 28.

5) «1924 ve 1925 yıllan boyunca böyle. Ya üniversite, şu namlı Sorbon Üniversitesi, sormayın. Karşısında ve Sorbon Sokağın daki Ermeni lokantasını tanıyor ama Sorbon diye içinde nefes aldığı bir mekândan haberi yok.» İbid,, s. 29.

6) «Genç Şairin klübe aza olabilmesi için, polisçe verilen kendi card d'identitö —kimlik belgesini ona teslim etmiştir. Zira Genç Şair burjuva teamüllerini sevmemekte ve polise kadar gidip kimlik kartı almayı külfet saymaktadır. Klüpte ismi de, Fransız ağzıyla Mösyö Burhan.» İbid, s. 2829.

* Peyami Safa. ** İbrahim Çallı.

Kaynak: Edebiyat Dostları, AYLIK KÜLTÜR SANAT DERGİSİ, Yıl, 1, Sayı: 12, Nisan 1988

****

NECİP FAZIL VE DOLAYISIYLA

Hzl: Mehmet Fikri ÜNAL

Necip Fazıl "güzel şey değil" dediği ölüme Mayıs 1983 te kavuştu.
79 yıllık ömrüne, hak etsin ya da etmesin; 'dahî', 'büyük şair', 'suitanüşşüera', 'dilimizin bayraktarlarından', 'bir mısraı millete, şeref verecek şair', 'büyük düşünür' gibi ünvanları sığdırdı, gitti.
O'nu yattığı yerden artık neden rahatsız etmeli, 'Ölüler içinde en yalnız ölü'yü'?

O, Türkiye'de sağ düşüncenin bayraktarlarından biriydi. Bu misyonu şimdi de yaşamaktadır. Yaşarken bir 'dahi' olarak görüldü. Oysa temelleri geçmiş toplumca atılmış bir düşüncenin 'mücahidi' olmaktan öteye gidemedi, gidemezdi. Gençliğinde geleneğe yaslanmış bir dil tadı dışında hiçbir değer seçmedi. Sonradan seçtiği 'değer'ler ise, eklektik cumhuriyet ideolojisinin, kabuğu çatlamış, sağ yana düşmüş, bölük pörçük kısımları oldu. Necip Fazıl bu parçalarla bir sistem, bir eylem kurmak istedi, bir 'ideolocya örgüsü'. İşte bu yanıyla önemlidir. **Onun dışı da şiiri, ne Türkçeye bir genişlik, ne de Türk duyarlılığına bir katkı sağlamıştır.** Necip Fazıl'm yaşam biçimi, geçtiği süreçler, bir Cumhuriyet çocuğu olmasına karşın, ortaçağda katmış ruhunu besleyen kaynaklar düşündürücü ve öğreticidir. Onun ne kumar tutkusu, ne megalomanisi, ne de mitomanisi yazımıza konu olmayacak. Yaşamındaki önemli dönüm nokralarını, etkilendiği çevreleri, ilişkilerini yine kendi sözleriyle vermeye çalışacağız.

II. Meşrutiyet yıllarında İstanbul'a getirilen ilk otomobillerden birini satın atabilecek kadar kapitalizmin nimetlerine hevesli, Duikadiroğullarına kadar dayanan soyuyla övünen, İstanbul cinayet masası ve istinaf reisi Maraşlı Kısakürek zade Mehmet Hilmi Efendi'nin oğlu olarak dünyaya gelen Necip Fazıl, gençliğini dünyanın altüst oluş çağında yaşadı. Bahriye mektebinden sonra, Darülfünun'da felsefe okudu. Öğrencilik yıllarında şiirle ilgiliydi, hatta Yahya Kemal şiir okulunun önde gelen öğrencilerindendi. İlk şiiri (Örümcek Ağı, 1922) yayımlandığında **'çocuk sen bu sesi nereden buldun'** (Ahmet Haşim) denecek kadar coşkuyla ve sevgiyle karşılandı. Yahya Kemal'in yönettiği Yeni Mecmua'da peş peşe yayımlanan

şiirlerinde, nedeni belli olmayan soyut bir acı, çile vb. temalarını işler. Dünyanın altüst oluş çağında, eylemsiz kalmış kişinin mistik evreni, şiirinin beslenme mekanıdır. **'Korku, cinnet, ölüm, cin, peri' şiirlerinin neredeyse vazgeçilmez motifleridir.** Dostoyevski'nin roman dünyasının dar ve kısır mekanlarında gezmen bu şiirler, genç Cumhuriyet aydının henüz nereye varacağı belli olmayan serüveninde, belli bir dünya görüşünün işaret ışıkları olmasına karşın; yandaş karşıt herkesin alkışını alabilecek parlaklıktadır. Hece vezniyle yazar. Milli edebiyat akımının 'milli vezin' saydığı heceyi kullanmak o yılların ileri davranışlarından biridir. Necip Fazıl, o yıllar tam bir bohemdir. **Arkadaşları, Peyami Safa, Fikret Adil, Eşref Şefik, Çallı İbrahim, Abidin Dino, Arif Dino, Burhan Toprak gibi 'çiçeği burnunda' sanatçılarla sıkı bir dostluk içindedir.** Birlikte oturup birlikte kalkarlar. Yaşamın anlamı, kadın. Don Juan'lık gibi konularda bol aforizmalı tartışmalar yaparlar. Sıkılınca " haydin kadın aramaya çıkalım'' önerisine hemen uyulacak denli bir ahbap çavuşluk tekkesidir arkadaşlıkları. Kurtuluş savaşının romantik ruhuyla, geçmişle bağlar koparılmaya çalışılıp, yeni yeni değerler aranırken Necip Fazıl ve çevresi olan bitene kayıtsızdır. Genç Cumhuriyet, Batı'ya hayrandır, ama. Batı kültüründen habersiz, bilinçsiz bir kadroyla hiçbir şey yapılamayacağını da bilmektedir. Batı tezgahlarında yetişmek üzere, bir grup öğrenci devlet hesabına okumaya gönderilir. Bunların arasında Necip Fazıl da vardır. 1925'te gittiği ve bir yıl kaldığı Paris'i şöyle yaşar: " Bütün bir mevsim, Paris'te gündüz ışığı görmedim. Paris'te gündüz nasıldır, haberim olmadı. Gün doğarken yatıyor, gecenin başlangıcında yatağımdan fırlayıp kulübe koşuyordum" (Babıali, sf. 32). Kumarla zengin olmak, Paris'te fikir ve sanat ortamını fethetmek ve bir koca metropolisi satın alabilecek bir servet kazanmak tek tutkusudur, öylesine kapıldığı bir tutkudur ki masada babasının ölüm haberini alması bile onu sarsmaz, oyuna devam eder. Kumarda kaybettiğinde tam bir yıkım içinde yalvarır: **" Allahım, beni kendimden kurtar" .** Ünlü 'Kaldırımlar' şiiri böyle bir anda yazılmıştır: **'Ölse kaldırımların kara sevdalı eşi'.** Okulu bitirmeden ve bir yılı bile doldurmadan, apartopar dönecektir. Bu dönüş oldukça anlamlıdır. Onun ve benzerlerinin kişilik sorunlarının odaklandığı yerlerden biridir. Megalomanileri de, mitomanileri de kimliksiz gidiş ve yine kimliksiz dönüş kompleksiyle yakından ilgilidir. Turgut Uyar, o kuşağın ve Necip Fazıl'ın dönüş olgusunu şöyle betimler:

" Bu dönüş hem onlarda hem toplumda büyük bir kompleksin ortaya çıkmasına yol açar. Gidişte kişiliksiz bir Türk, dönüşte yine kişiliksiz bir batılıdırlar; Batıyla ilintisinin yarattığı yetersizlik duygusu, Türkiye'ye dönünce " üstün insan" olmaya dönüşür. Bu dönüşme en zararsız şekilde başla züppelik, megalomani ve umumimi görünümünde belirir. Sınıflamasız, sentezsiz bir kültürleri vardır, kavgacı ve demağogdurlar. Fikir ve taraf değiştirmeyi batı kültürünün gereği gibi kullanırlar. Nasırın nasıl kesileceğinden, mayonezin nasıl yapılacağından, Nietzsehe'ye ve Elazığ kelimesinin etimolojisine kadar bilmedikleri şey yoktur ama hepsinde sınıflamasız, biçimlenmelerine katılmamış bir bilgi katalogu halinde kalır, Toplumca bunların kaleminin kuvvetli olduğu sanılır; aslında düzyazı beğenileri, Süleyman Nazif'ten arta kalmıştır, derleme toplama bilgilerini kullanmaları toplamda çök kültürlü oldukları izlenimini uyandırır. Ve böylece üstün insanlıklarının pekişmesine ortam hazırlamıştır **(Kendi kendini yetiştirenlerden Peyami Safa yi hatırlayalım)** (Bir şiirden, sf. 69). Necip Fazıl, yurda döner dönmez, baba mirasından payına düşen 500 Lirayı doğruca kumara yatırır ve yitirir. Hiç bir değere sahip olamayış, kumarın yarattığı kişilik çözülmeleri, psikopatik kişilik, septik düşünceler ipin besleyici öğeleridir. Peyami Safa ile şüphecilik üzerine şu konuşmaları, o dönemki ruh durumlarını yansıtır:

Peyami Safa **Başta sen, bence bütün insanlar mitoman (yalan hastası) dır. Sığamadıkları bir dünyayı yalanla genişletmek isterler ve yalanlarına önce kendileri inanırlar... Sen Paris'e gidip geldin mi sahiden?**

Necip Fazıl: **Gittim ama gördüğüm Paris miydi, ben de ondan şüphe ediyorum,**

Peyami Safa: **Bravo! Seninki benimkini aşıyor.** (Babıali, sf. 72).

Vakit gazetesinde muhabirlik yapar. Arkadaşlarıyla eski bohem yaşamını sürdürür ve " **Biz Babıali vahşilerine kadar da kadından anlamaz mahluklarız, ne kadar da kadınsızız"** diye düşünür, ayrıca parasızdır. Osmanlı Bankası Ceyhan şubesinde Bankacılığa başlar, İstanbul ve Giresun'da bir süre çalışır. İşi gücü kumardır ama, Bablali'deki ilişkilerinden hiç kopmaz. Çünkü, Babıali Roma'dır, bütün yollar oraya çıkmaktadır; **" Fikir, sanat, ilim, politika, pafta pafta, bu memlekette düşünce ve duygu kıvranışı belirten kim varsa, çarşısını pazarını Babıali'de bulur zira... (kim varsa) herkes, kıymet hükümlerini ve kahramanlık şehadetnamelerini Babıali'den bekler"** (a.g.e., sf. 1314). O yıllar Ankara'da oluşturulmaya çalışılan resmi kültür, sanat çabası henüz yerleşmemiş, kimin nereye doğru yöneleceği belli değildir. Mehmet Akif, Mısır'a gitme, Yahya Kemal, elçiliğe atanma hazırlığı içindedir, Rejime muhalif sağ, fare deliğinde mızıldanmaktan öteye birşey yapmamaktadır. Böyle bir ortam da 'Kaldırımlar' yayımlanır (1928). Resmi kültür taraftarları; Yakup Kadri'den, Nurullah Ata(ç)'ya kadar herkes Necip Fazıl'ı göklere çıkarır. Nazım, " 835 satır'ı yayımlayana kadar genç şairlerin en iyisidir. Nurullah Ataç, Nazım'ın kitabı üzerine yazdığı yazıda, Nazım'ı genç şairlerin en büyüğü sayacaktır ama, Necip Fazıl da vardır. Nazım'ın, bütün şiir beğenilerini sarsacak devrimci çıkışıyla hececi şiir darbe yer. Necip Fazıl'ın kılı kıpırdamaz, üstelik Nazım'ın yazdıklarını 'takırtukur' bulur, Burada bir parantez açmakta yarar var: aruz, hece ya da serbest vezin... bir edebiyat biçimi olmasına karşın, bir dönemin dünya görüşü seçiminin sembolü olmuştur. " O korkunç baskı günlerinde herhangi bir nedenle tutuklanan sanat adamları ve yazarlar polis odalarında **'Sen aruz veznini mi, hece veznini mi, yoksa serbest nazımı mı seversin? '** diye sorguya çekiliyorlardı. Aynı odalarda yine sorarlardı **'Sen realizm taraftan mısın, yoksa hayalizm taraftarı mı"** (Cevdet Kudret, Bir Bakıma). Necip Fazıl, edebiyat sosyetesinde Yahya Kemal'in, Ahmet Haşİm'in, Ab dülhak Hamit 'İn en yakınındadır. Onların dostudur, öyle ki, Abdülhak Hamit, onun bulunmadığı toplantılarda hayıflanır: **"Ah, nerede kaldı, neden gelmedi"** . Necip Fazıl, hepsiyle dosttur ama, 'şairi azam'lıkta birbiriyle yanşan bu 'büyükler', birbirlerini her fırsatta yerin dibine batırırlar. Bu çatışmayı, bunların arasında edebiyat kimliği bulmuş Necip Fazıl anlatsın:

"O zamanlar Osmanlı Bankasında çalışan Ahmet Haşim'i görmeye gidersiniz:, Sızı koridorda karşılar ve bir aşağı bir yukarı gidip gelerek sadece Yahya kemal'i yermekle dehasını göstermeye bakar: O burun delikleri huni gibi açılan ve herşeyi içine çeken öyle bir esatiri hayvandır ki, kocaman bir sebze hali veya et sergisinin çöplüğünden geçse yerde toz bile bırakmaz. Şair değil, zemin üzerinde ne bulsa midesine indirici bir elektrik süpürgesi, Nişli Agah Bey, şiiri de en adi bir pastiş (dıştan kopya) "Yahya Kema'e gidiniz, sizi Serki d'oryan kulübünde kabul eder ve yumar gözünü açar ağzını;

— Ha şu Bağdat fellahı öyle mi, başı büyük 'Alüsi'lerdendir o.., (Halbuki Alusiler, Bağdat'ta adlarına abideler dikilmiş ve bilhassa dini eserleriyle meşhur, soylu bir familye, NFK).

Nesebini unutuyor da bir de Türklük satmaya kalkışıyor. Şiirine gelince, o ne sunilik, zorakilik ve özenti'(sembolizm)... ve o ne çetrefil, ağdalı dolambaçlı dil...)"

Necip Fazıl fazlaca yüceltilmiş olmanın verdiği güçle bu kişiler arasında ezilmeden durabiliyor. Öylesine iddialıdır ki kendisini kendisinden başka kimsenin eleştirmesine tahammülü yoktur, iddiasına göre Nurullah Ata'yı tokatlayacak kadar pervasızdır. Daha çok güzel kadınların cazibe merkezi olduğu edebiyat ortamlarının gözdesidir. Kadınlara yalnız fizik üstünlükle değil, ruh üstünlüğüyle hükmedilebileceğine dair nutuklar atar. Çevresindekileri 'eser vermeyen eserin vecdini yaşayamayan küçük yaratışların, ancak dedikodu ile birbirini yeme planlarında hayat gösterebileceği sefil cümbüş planı' diyerek küçümser, bu ahlaka 'Babıalİ ahlakı' adını verir (a.g.e,). İş Bankasının 'umum muhasebe şefi' olarak. Ankara'ya atanır. Kısa zamanda resmi ideoloji savunucularının çevresinde yerini alır. 'Onların fikirlerine katılm az' ama, kadroculardan, özellikle de hanımlarından gerekli ilgiyi görür. Kadroculara göre 'Bay Mistik'tir, 'Mistik şairidir ama, Falih Rıfkı'nın karısına Necip Fazıl için söylediği şu sözler, onun bu çevredeki yerini gösterir: **Bir gün gelecek ben eve döndüğümde, bu delikanlıyı benim pijamamı ve terliklerimi giymiş, 'bana bir kahve yapar mısınız' derken göreceğim."** (Aynı sözü, 'O ve Ben'de de yineler, ama 'bana bir kahve yapar mısınız' sözü, yerini 'Hoş geldiniz'e bırakmıştır MFÜ). İstanbul'la ilişkisini hiç koparmamıştır. Bu geniş ilişki ağı içinde en çok Abdülhak Hamit'in dostluğuna önem verir. Onunla sık sık buluşur ve Cumhuriyetin başlattığı kültür hareketlerine karşı, mızıldanmalar düzeyinde muhalif düşünceler geliştirirler. Bir aristokrasi özentisi ne tutulmuştur. Toplantılarda, hiç eksik etmediği beyaz eldivenleri ve smokiniyle hazırdır. Bu yıllarda **'kadın kokusuna'** yakalanır: **"Dün akşam bir ateş duyup içimde/ Kadın kadın diye içimi oydum." Ya da "Açılırdı kör olan gözlerime sürseler / İsa'nın eli diye bir kadın bacağını"** gibi şiirler bu dönemde yazılır. (Bu şiirlerini 'mürşit' olduktan sonra, şiir tarihinden silmek istercesine 'Çile'sine almaz). Lüsyen Hanım'ın (Abdülhak Hamit'in karısı) tanıştırdığı edebiyatsever bir kadına tutulur. Hiçbir kitabına adını almadığı, yalnızca **'nokta nokta'** diye andığı, yaşamının çok önemli dönüm noktasında etkili olmuş bu kadınla ilişkisinin şiirini şöyle söyler: **"Ondan bir temas gibi rüzgar beni bürür de / Tutmak, tutmak isterim, onu koynuma alıp, / Bir türlü yetişemem fecre kadar yitir de, / Heyhat, o bir ince ruh, bense etten bir kalıp."** Necip Fazıl artık genç şair değildir ama, bu ilişki sonucu, cinnet sınırlarında dolaşan yan deli bir aşıktır. Sık sık sinir krizleri yaşar. Böyle bir kriz sonucu önüne, **Ömrünün sonuna kadar kapılanacağı Nakşibendi şeyhi Esseyid Abdllihakim Arvasi hazretleri çıkar. Krize tutulduğu günlerde annesiyle ziyaretine gittiği bu 'hazret' ona: " Buraya sık sık geliniz. Sohbet sizi açar. Bu halin ilacı ziyaret ve sohbettir. Ne zaman İsterseniz buyurun" diyerek psikoterapiler uygular. Ziyaretler sıklaşır. Hazret onu yola kabul eder, 'kütüğe yazar': "Bundan böyle şu vazifelere başla. Şu bu toplantılara katli ve ayinlerde, merasimlerde bulun" der** Onu krizden kurtaran yalnız 'öteki dünyanın sözcüsü' değil, 'bu dünyanın sözcüsü' Celal Bayar'dır. Celal Bayar: **" Gel bakalım şair, tekrar bankaya girmek ister misin? "** dedikten sonra, bir telefonla iş bağlanır: hemen hiç bir görevi olmayan 'teftiş heyetine' atanmıştır. Maddî ve manevi, büyük bir rahata kavuşmuştur. Oyunlar yazmaya başlar. ilk oyun **'Tohum',** Muhsin Ertuğrul'un yönetmenliğinde sahnelenir, tutmaz. Ardından yazdığı **'Bir adam yaratmak'** olağanüstü ilgi görür (1937). Celal Bayar'ın yardımı yalnızca rahat bir iş bulmakla bitmez. Onun önerisiyle 'memleketin ihtiyacı olan bir fikir ve sanat dergisi çıkarmak İçin' 1600 lira 'katkıda' bulunur. Bu daha sonra sürdürülecek olan örtülü Ödeneklerin ilkidir. Ve Ağaç dergisi yayımlanır. Maddeci dünya görüşüne karşı ruhçu, mistik dünya görüşünün savunulduğu bu dergide kimler yoktur ki: Ahmet Kutsi Tecer, Sabahattin Ali, Ahmet Hamdi Tanpnıar, Ahmet Muhip Dıranas, Cahit Sıtkı Tarancı, Sabahattin Eyüboğlu.. vd.. Dergi tutmaz, 17 sayı dayanır. Necip Fazıl tam bir kötümserlik içindedir:

" Bu memlekette ne duygu ne düşünce vericisinden bir nisan var, ne de abasından.. Kaybedilen bir (kosmos-dünya) arkasından kaos hiçlik.." (a.g.e. s. 244). Ve artık arkadaşlarım da yitirmiştir. **Arkadaşlarının çoğu C H P 'ye sırtını dayamış, kimi milletvekili. kimi milli şair ya da resmi sanat ve politika savunucusudur.** **O, yine de, devlete bunca yakın olmasına karşın, tek parti diktatörlüğünün 'on yılda onbeş milyon genç yarattık her yaştan' gibi ucuz böbürlenmelerine tenezzül etmeyecek denli mistik ruhuna bağlıdır.** Zamanını doldurmuş bir yaşam biçiminde kendini bulmakta, sık sık tekkesini ziyaret etmektedir. O tekkenin Bablali'deki sözcüsü durum undadır. Parolası şudur: **"Ya ol. Ya öl" .** Bunca kararlılığına karşın hiç bir çevrede netçe tanımlanabilecek durumda değildir:

> *Burhan Belge'ye göre: 'İslam komünisti',*
> *Falih Rıfkı'ya göre; 'İslam faşisti' ,*
> *Yakup Kadri 'ye göre de 'neo müsülman'dır.*
> *Necip Fazıl, bu değerlendirmeleri şöyle niteler:*
> *"Bunlar beni değil, İslâmî hangi şartla kabul edebileceklerini ilan ediyorlar".*

O yıllar İstiklal marşı üzerine bir tartışma başlar. CHP ideologları marşın yeniden yazılması taraftandırlar. Falih Rıfkı, marşın yeniden yazılması için öneride bulunur. Nedp Fazıl, **"milli marş denilen; ısmarlama ve adi kalıplardan dökülü işleri sevmem"** yanıtını verir. Ama, teklif o kadar çekicidir ki (her şartı kabul edilecektir) yazar **(Allahın seçtiği kurtulmuş millet / Güneşten başını göklere yükselt).** Şiir kabul edilmez, ilerde başlatacağı Büyük Doğu hareketinin marşı alarak kalır. Bankadaki görevinden ayrılarak Haşan Ali Yücel'in gayretiyle Ankara Yüksek Devlet Konservatuarı'na öğretmen olarak atanır. Bir ayağı Ankara'da bir ayağa İstanbul'dadır. Çok sürmez, Robert Kolej'e edebiyat öğretmeni olarak İstanbul'a yerleşir. Bu arada Son Telgraf gazetesinde fıkra yazarlığını sürdürür. II, Dünya Savaşı yıllarıdır, Sovyetlere karşı Nazi Almanyası'nın azgın taraftarlarındandır. Politikanın doğrudan içindedir artık. Adı edebiyat çevrelerinde 'sabır şair'; politika çevrelerinde, **"kürsüye çıkınca nereye kadar varacağı belli olmayan tek adam "**dır (H.Ali Yücel). Stratejisini de belirlemiştir: **"İlk modeli 1839 markalı sahte inkılapların ürettiği mesnetsiz cemiyeti taş üstünde taş bırakmaksızın yıkma, yerle bir etme davası.."** (a.g.e. s. 297) İslami temelde bir örgütlenmenin gerçekleştirilmesi amacıyla Büyük Doğu dergisini yayımlar (1943). **'Allaha inanıyor musunuz? '** gibi bir soruyla, o dönemin kimin tokatı kimin ensesinde belli olmayan ortamına bir ayraç gibi girer. Derginin kadrosunda dönemin umut bağlanan gençleri vardır: Faik Baysal, Özdemir Asaf, Fahri Erdinç, Salah Birsel, Emin Ülgener, Oktay Akbal, Bedri Rahmi vd. Yazıların hemen hepsinin denetimini Necip Fazıl yapar. Ağaç dergisindeki şair mistisizmi, Büyük Doğu'da politik Öneriler getiren bir dünya görüşüne dönüşmüştür, ilk sayısını koşturarak yetiştirmeye çalıştığı piri, 'hazret', artık öbür dünyaya göçmüştür. Yalnızdır. Ya dergi, ya hocalık' diyen Hasan Ali Yücel'e ikirciksiz restini çeker, 'Büyük Doğu' der. Çevresinde Özellikle gençlerden oluşan güçlü bir örgütlenme yaratmış, hattâ anlara ünlü Tan gazetesi baskınını ve kundaklamasını azmettirebilmiştir. Bir yıl sonra dergi Necip Fazıl'ın askere alınmasıyla kapanır. .Askerden döner dönmez yeniden yayına başlar. Yeni yazı kadrosu daha çok akademik çevrelerdendir. **"Bu ne tezat İslâmdan rahatsız olanlar da olmayanlar da, Büyük Doğu'ya yazı verenlerin hiçbiri, nakışları ruhlarına mutabık şekilde, ideolojik bir terkip halinde davaya bağlı değil ve sabır şair, buna rağmen kakafoniye meydan vermeksizin orkestrayı idare edebilmekte"** (Kendisi için söylüyor). Dergi 1947'de kapatılır ve **N.Fazıl, 'milleti kanlı ihtilale teşvik' suçuyla yargılanır. Yoksuldur, çaresizdir.** Tam bu anda 400 liralık bir havale kağıdı alır. Gönderen: Başvekalet hususi kalemi. Yani Fuat Bayramoğlu, yani Recep Peker. Hemen ardından Ankara'ya gelmesi istenir. Gider, Recep

Peker'den şöyle bir öneri alır: **Sadece DP aleyhinde cephe almak ve İslamiyeti fazla açığa vurmamak şartıyla yüzbin lira. İddiasına göre, N.Fazıl, parayı elinin tersiyle iter.** **Aynı yıl karısı ve kendisi hapsedilir.** Mahkumiyet gerekçesi, Rıza Tevfik'in **'Ulu Hakan Abdülhâmit Han'dan özür dileyen şiirini yayımlamasıdır. Hapisten çıkar çıkmaz** Büyük Doğu Cemiyeti adı altında fikirlerini örgütlemeye başlar. Yıl, 1950 olmuş ve DP iktidara gelmiştir. 'Doğuştan muvaza' bir partidir ama, içinde esiri finansçısı Celal Bayar, süt gibi temiz Adnan Menderes vardır. Menderes'le tanıştırılır, Necip Fazıl'ı dikkatle dinler ve Büyük Doğu'yu günlük olarak çıkarma önerisinde bulunur, örtülü ödenekten gereken yardım yapılacaktır, Yayın başlar ve Menderes düşmanlarına karşı çetin bir savaş açılır. Bir taktik hata: mason locaları meselesi de kurcalanmış, 'zülfü yâre' dokunulmuştur. üstelik Samet Ağaoğlu'ndan azar işitir; 'çok fena yaptın'. Ardından Ahmet Emin Yalman, Malatya'da Büyük Doğu taraftan bir 'çocuk' tarafından vurulunca Necip Fazıl içeri alınır. **27 Mayıs gelir ye toplam 100 yıla mahkum olur.** Genel basın affıyla kurtulur. Sonrası bilinen yıllar: MHP ajitatörlüğü, propagandistliği, örgütçülüğü. Islami kanadın sözcüsü, hatibidir ama, geçmişi 'küfür' dolu olduğu için tam benimsenmez, ölmeden önce Erkekçe dergisinin sorduğu 'Meramınızı anlatabildiniz mi? " sorusuna: **"Katiyyen efendim, katiyyen"** yanıtını verecektir. **"Ne azap ne sitem bu yalnızlıktan / Kime ne aşılmaz duvar bendedir."** **Yalnız bir insan olarak öldü. Cenazesindeki binlerce kalabalığa ne demeli?**

Kendisine bir mit, bir sözcü, bir kahraman yaratmak isteyen, bunun sancılanın çeken sağın örgütlediği kalabalığa mı?

Necip Fazıl'a yaklaşamamış kalabalığa? ...!!

Farklılığının bilincindeydi, müritlerine kendi değerini yine kendisi öğretmeye çalıştı. Yanaymış gibi göründü ama, hiçbir zaman demokrasiden ve cumhuriyetten yana olmadı. **'Dava'sı uğruna yüzlerce kez yargılandı: Türklüğe, Atatürk'e hakaret davaları, Ahmet Emin Yalman, Menderes davaları vb. Bu davaların hepsinde savunmalarını parlak bir söyleve dönüştürebildi. Sokrates'ten, Danton 'dan vb örnekler verdi.** Resmi çizgi dışına çıktığında Babıali, onu ne biçimde olursa olsun suçlu göstermek istiyordu. Babıali ahlakçılarına şu ünlü yanıtı verdi:

"Benim yaptığım, bu ebediyet süvarilerinin büyük kervanına topal ayağıyla katılmış bir köpekçik rolüdür.

Fakat bu köpekçik rolü, o kadar üstün bir makamdır ki, onu çevrelemeye küfür yobazlarının beyninde müsamaha yoktur.

Fakat bilin ki, hakiki mürşitlerin, benim gibi köpekçiklerle şirin kahramanlarınız arasında, hakiki mürşitle hakiki köpek arasındaki fark vardır."

Turgut Uyar, O'nun edebi ve politik kişiliğini şu sözlerle niteledi:

> *"O, tam anlamıyla yalnızlığın, büyük ve duyulmuş, tadılmış bir yalnızlığın, kendinin seçmediği onaylamadığı şartların farkına varmadan içine üflendiği bir yalnızlığın adamıdır, hatta ölüsüdür."*

Kaynak: Edebiyat Dostları, AYLIK KÜLTÜR SANAT DERGİSİ, Yıl, 1, Sayı: 2, Haziran 1987

****

"Allah Teâlâ kime hidayet ederse işte hidayete eren odur. Kimi saptırırsa artık onlar için Allah Teâlâ´dan başka asla yardımcılar bulamazsın. Onları kıyamet gününde körler, dilsizler ve sağırlar olarak yüzleri üzerine haşr ederiz. Onların varacakları yer, cehennemdir. Her ne zaman alev azalırsa, onlar için cehennem ateşini arttırırız." (İsra, 97)

MÜSLÜMAN HİRİSTİYANLAR

'İnançlı biri fakirlikten bahsedip firavun hayatı süremez'

Övgü Pınar
Vatikan
6 Kasım 2015

Vatikan bürokrasisindeki yolsuzluk, yozlaşma ve savurganlıkları ifşa eden yeni "Vatileaks" skandalının yankıları sürerken, Papa Francesco **"para ve yükselme düşkünü"** din adamlarını sert şekilde eleştirdi.

Hollanda'da evsizler için yayımlanan sokak gazetesi Straatnieuws'e bir mülakat veren Papa, **"İnançlı biri, fakirlikten ve evsizlerden bahsedip de firavun gibi bir hayat yaşayamaz"** dedi.

Katolik Kilisesi'nin lideri 'fakirliğin olmadığı bir dünya istediğini ancak insanların aç gözlülüğü, dayanışma yoksunluğu ve bencilliği yüzünden fakirliğin ortaya çıktığını' söyledi.

Papa, **"İsa'nın da dünyaya evsiz olarak geldiğini ve fakir bir hayat sürdüğünü"** belirterek **"Kilise de fakir olmalı"** diye konuştu.

Papa Francesco ayrıca Vatikan'da ikamet ettiği Santa Marta Konukevi'ndeki sabah ayininde de yine para peşinde koşan din adamlarını hedef aldı:

> "Kilise'de de böyleleri var, başkalarına hizmet edip, başkalarını düşüneceklerine Kilise'den faydalanıyorlar: yükselme hevesli̇leri, para düşkünleri. Böyle kaç tane rahip, piskopos gördük. Bunu söylemek üzücü, değil mi?"

Birçok kez Kilise'nin kâr amaçlı bir kuruma dönüştüğü eleştirisinde bulunan Papa, **'başkalarına hizmet eder gibi görünüp aslında kendi çıkarlarına hizmet eden din adamlarının ikili bir hayat yaşadığını '** söyledi.

Katolik Kilisesi'nin liderliğine gelmesinden bu yana fakirleri ve muhtaçları odak alan Papa Francesco, Papalık ismi olarak da fakir bir hayat yaşamayı seçen ve muhtaç durumdakilere yardım etmesiyle bilinen Aziz Francesco'nun ismini seçmişti.

Saray yerine konukevinde ikamet ediyor

Papa, geçen yaz yayımladığı genelgesi "Laudato Si'" başta olmak üzere, yaptığı konuşmalar ve verdiği mesajlarda da sık sık ekonomik adaletsizlik ve sömürü sistemini eleştiriyor.

Gelirlerin eşit dağıtılması, para hırsıyla dünyanın kaynaklarının yok edilmemesi mesajları veren Papa, bu yüzden bazı çevrelerce **"komünist"** olarak da anılıyor. Papa ise bu yakıştırmaya, **"Komünist değilim, fakirleri sevmek İncil'in öğretisidir"** diye cevap veriyor.

Santa Marta Konukevi'nde Papa'nın yaşamını sürdüğü daire.

Lüks Papalık Sarayı yerine 70 metrekarelik bir konukevi dairesinde ikamet etmeyi tercih eden, seyahatlerinde de gösterişsiz araçlar kullanan Papa Francesco'nun bu mütevazı tutumu, Vatikan yönetiminin alt kademeleri tarafından her zaman örnek alınmıyor.

Vatileaks: Din adamları bağış paralarını lükse harcadı

Vatikan'dan sızdırılan belgelere dayanan ve İtalya'da bu hafta yayımlanan iki kitapla, üst düzey yöneticilerin kiliseye bağlı kurumlara yapılan bağışlardan gelen paraları şaşaalı hayatlar yaşamak için kullandıkları açıklanmıştı.

Vatikan'ın başbakanlık makamı konumundaki Devlet Sekreterliği görevinde bulunmuş olan Kardinal Tarcisio Bertone'nin, Vatikan'a bağlı çocuk hastanesi Bambin Gesu'ya yapılan bağışlardan 200 bin euroyu, lüks evinin tadilatı için kullandığı da sızan bilgiler arasındaydı.

Papalık Ekonomi Sekreterliği Başkanı Kardinal George Pell'in de, 6 ay içinde business-class uçak biletleri, lüks kıyafet ve mobilyalar için 500 bin euro harcadığı iddia edilmişti.

Vatikan'ın yatırım ve gayrimenkullerini yöneten APSA kurumu hakkında da kara para aklama ve piyasa manipülasyonu suçlamalarıyla soruşturma açıldı.

APSA'nın eski muhasebecisi de La Repubblica gazetesinde yayımlanan söyleşisinde "APSA, mühim müşterileri tarafından para aklamak için kullanıldı" itirafında bulundu.

Papa Francesco göreve geldiği 2013 yılından itibaren, Vatikan'a yakın çevrelerde **"bilinen bir sır"** olan kilise kaynaklarının sömürülmesine karşı bir reform ve mali şeffaflık girişimi başlatmıştı.

Ancak Papa'nın reform çabalarının Vatikan bürokrasisinde büyük bir direnişle karşılaştığı da biliniyor.

http://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/11/151106_papa_firavun

Ey İnsanlar!
Görüyorum ki evleriniz Rum Kayserleri evine
Lüks hayranlığınız, Kisra'nın tutumuna
Servet peşinde koşmanız Karun anlayışına
Saltanatınız firavunun saltanatına
Nefisleriniz Ebu Cehil'in nefsine
Gururunuz Ebrehe'nin gururuna
Yaşayışınız sefihlerin yaşayışına benziyor.
Allah için söyleyin,
Muhammedî olanlar nerede?

Yahya bin Muaz radiyallahu anh

SİYONİST ÜLKÜDEN SALDIRGAN ÜLKEYE-İSRAİL

Saldırganlık, Hukuk Tanımazlık, Devlet Terörü Tarihi

"Bir Yahudi Devleti kurmak yerine, hep beraber barış içinde yaşamak için Araplarla makul bir anlaşma yoluna gitmeyi tercih ederim. Pratik gerekçeler bir yana, benim anladığım anlamda Musevilik, ne kadar mütevazı olursa olsun, sınırları, ordusu ve askerî gücü olan bir Yahudi Devleti fikrine karşı çıkar. Bunun Museviliğe vereceği zarardan endişe ediyorum..."

Albert Einstein

"Dışarıdaki siyasi tartışmalarımızda Arap muhalefetini önemsiz gösteriyoruz. Kendi aramızda gerçeği inkar etmeyelim. Siyasi olarak saldırgan biziz, onlar kendilerini savunuyor. Ülke onların, çünkü onlar oturuyor burada, biz ise gelip yerleşmeye çalışıyoruz."

David Ben-Gurion, İsrail Başbakanı

"Mısır ordusunun Sina'ya yığılması, Nasırın bize saldıracağının kanıtı değildi. Kendimize karşı dürüst olmalıyız. Ona saldırmaya biz karar verdik."

Menahem Begin, Devlet Bakanı

"(İsrail) kılıcı tek değilse de ana araç olarak görmeli, onunla moralini yüksek tutmalı. Bunun için tehlikeler icat etmeli ve bunu yapmak için provokasyon ve intikam metodunu uygulamalı. Bütün bunların üstünde -Arap ülkeleriyle yeni bir savaş umalım, böylece belalarımızdan kurtulabiliriz."

Moşe Dayan, İsrail Savunma Bakanı

"Devletin kurulması sayesinde Filistin'e yayılacağız."

David Ben-Gurion

"Kusura bakmayın beyler, Siyonizmin başarısından endişe eden yüzbinlere söylemek zorundayım. Seçmenlerim arasında yüzbinlerce Arap yok."

Harry Truman, ABD Başkanı

[slideshare id=54859610&doc=ntvtarihzeldosyaisrail-151107185206-lva1-app6891&type=d]

İZZEDDİN HÜMÂYÎ ELÇİOĞLU (1875-1950)

hzl: Ünzile ÇUHADAR

İzzeddin Hümâyî Elçioğlu 1875 yılında İstanbul Fâtih'de Nişanca Mahallesi'nde doğdu[1]. Babası aynı semtteki Bülbülcüzâde Tekkesi Şeyhlerinden Hâfiz Şemseddin Efendi, annesi Kamer Hanım, gene o tekkenin evvelki şeyhi Şemseddin Efendi'nin kayınbabası Halim Efendi'nin kızıdır[2]. Saadettin Nüzhet Ergun, Hâfiz Şemseddin Efendi'nin Nişanca Kâdirî Tekkesi şeyhi olduğunu söylemekte[3], bu da bize, Bülbülcüzâde Tekkesinin bir Kâdirî Tekkesi olduğunu düşündürmektedir. Nitekim, kendisiyle görüştüğümüz **Şemseddin Efendi'nin kardeşinin torunu Osman Elçioğlu, bize ailesinin Kâdirî kökenli olduğunu söylemekte ve şecerelerinin Abdülkâdir Geylânî Hazretlerine kadar uzandığını bildirmektedir.** Bu geleneğin devamı olarak İzzeddin Hümâyî Bey'in ağabeyi Bahâeddin Efendi'nin de, babasından intikâlen bir Kâdirî Şeyhi olduğunu ilave etmeliyiz. Her ne kadar edindiğimiz bilgilere göre bu âile kan yoluyla

---

1 Nûri ÖZCAN "İzzettin Hümâyî Elçioğlu", İslâm Ansiklopedisi. İstanbul 1994, c.n, s. 18.

2 S. Nüzhet ERGUN. **Türk Mûsikîsi** Antolojisi. İstanbul 1943, **c.II,** s.651.

3 İslâm Ans.. c. 13, s. 18.

Kâdirî ise de, Saadettin. Nüzhet. Ergun'un, İzzeddin Bey'in dedesinin Yanbolu'da bir Rifâî şeyhi olduğunu ifâde etmesi, bu ailenin bir yandan da Rifâîlik'le ilgisi bulunduğunu ortaya koymaktadır. Rifâîlik'e olan bu alâka, İzzeddin Hümâyî Bey'in, Ken'an Rifâî Hazretlerine intisâb etmesiyle de devam etmiş, bestekârımız en önemli eserlerinin Rifâî tekkesinde okunmak üzere bu yolda bestelemiştir[4].

İzzeddin Hümâyî Bey'in dedesi, Rifâî Şeyhi Mustafa Efendi Yanbolu'ludur. Biz Yanbolu'nun bugün hangi il veya ülke sınırlan içinde bulunduğunu tespit edemedik.

Ancak bestekârımızın hayatı ile ilgili bize önemli bir kaynak olan Osman Elçioğhı'nun ifâdesine göre, Âile, önceleri Osmanlı sınırları içinde bulunan Bulgaristan'dan İstanbul'a göçmüştür. Bu bilgilere göre Yanbolu'nun Bulgaristan'a bağlı bir belde olduğunu düşünebiliriz.

İzzeddin Hümâyî Bey, ilk öğreniminden sonra girdiği Hırkâ-i Şerifteki Altay Rüştiyesi'ni (bugünki ortaokul) bitirerek, Çemberlitaş İdâdîsi'ne (lise) devam etti. Çemberlitaş İdâdîsi'nden mezun olduktan sonra, Dâhiliye Nezâreti Mektebi Kalemi'nde göreve başladı. Bu arada Adliye Nezâretin'de de çalışan İzzeddin Bey, yirmi yıl Bâb-ı âli'de görev yaptıktan sonra muallimlik mesleğinde karar kıldı.

Uzun yıllar Üsküdar, Kabataş, Davutpaşa ve Gelenbevî Liseleriyle diğer bazı orta öğretim kurumlanıl da çalıştıktan sonra, On altıncı İlk Mektep mûsikî muallimi iken[5] geçirdiği felç sonucu elli yaşından sonra mâlûlen emekliye ayrıldı. İsmâil Hakkı Bey'in Şehzâdebaşı Feyziye Kıraathanesi üstündeki Mûsıkî-i Osmânî Mektebi'nde muallim olarak göreve başlayan İzzeddin Bey, hocasının bulunmadığı zamanlarda oranın müdür muavinliğini de üstlendi[6]. Bundan sonraki bahsimizde daha detaylı olarak bahsedeceğimiz gibi, pek çok kıymetli musikişinasın yetişmesinde büyük payı oldu. **Talebeleri arasında Yesâri Âsim Arsoy'u ve Hayri Yenigün'ü bilhassa zikretmek gerekir[7].**

Ud ve tanbur icrâsının yanında, tabîi bir ses güzelliğine de sahip olan İzzeddin Bey, mevlîdhanhğı ile de tanınmıştır. Dînî mûsikîye olan alâkası, intisâb ettiği Hırka-i Şerifteki Ken'an Rifâî Tekkesindeki Zâkirbaşı'lık görevi ile de pekişmiştir.[8] Tekkelerin kapatılmasından

---

“Osman Elçioğlu, mülâkat Mayıs 1995

*Osman Elçioğlu, İzzeddin Hümâyî Elçioğlu’nun amcasının torunudur. İ.Ü. İktisat Fakültesi 1956 mezûnu ve Halk Bankası müdürlüğünden emeklidir. Hâlen İst. Fetih Cemiyeti İdâre Müdürüdür.

5 İslâm Ans.. c.İL, s. 18.

* Necdet Tanlak ,mülâkat.Nisan 1995

*Izzeddin Hümâyî Elçioğlu’nun öğrencisidir. Yüksek Ticâret mezûnu ve banka memurluğundan emekli olan Necdet Tanlak amatör olarak mûsikî ile ilgilenmektedir.

7 Yılmaz ÖZTUNA, **Türk Mûsikîsi** Ansiklopedisi. İstanbul 1969, c.I, s. 188.

8 İbnülemin Mahmut Kemâl İNAL, Hoş Sadâ. İstanbul 1958, s. 169.

sonra nüzûllü haline rağmen Nişanca'da, babası, Şemseddin Efendi ve ağabeyi Bahâeddin Efendi'nin şeyhlik yaptığı Kâdirî Tekkesi'nin yanındaki camide, büyük bir şevkle talebelerine mûsikî meşkettiğini kıymetli kudümzen Necdet Tanlak'tan öğrenmekteyiz.

İzzeddin Bey, doğup büyüdüğü semt olan Nişanca'da, Çarşamba asfaltına yakın bulunan sokak üzerinde ahşap bir evde otururmuş. Oldukça eski, iki katlı bu ahşap evi, yeğeni Osman Bey bir çocukluk hatırası olarak bize nakletmektedir. Evin alt katında küçük bir oda, odanın arka tarafında bir taşlık, taşlıktan sonra da mutfak varmış. Üst kata ahşap merdivenlerden çıkılır, merdivenlerin sonunda da cumbalı bir oturma odasına gelinirmiş. Evin üst katında oturma odasından başka, arka tarafta bir de küçük oda bulunurmuş. Bu evde, Nişanca Dâhi Grubu adı altında, İzzeddin Bey'in, Necdet Tanlak'ın da aralarında bulunduğu talebelerine dînî mûsiki meşkettiğini yine Osman Bey'den naklediyoruz.

İzzeddin Bey Suat Hanım'la evlenerek Selma, Belkis ve Nimet adlarında, üç kız sahibi olmuştur, İzzeddin Bey'in büyük kızı Selma Hanım, babası gibi öğretmenliği tercih etmiş ve bu alandaki hizmet yılı sonunda emekliye ayrılmıştır, İzzeddin Bey, Selma Hanım'dan biri kız biri oğlan, iki torun sahibi olmuştur, ikinci kızı Belkis Hanım, babasından mûsıkişinalığı devralmış ve iyi bir ud sâzendesi olarak yetişmiştir. Hatta Cumhuriyet öncesi kurulan Hünkar Kadınlar Topluluğu'na uzun zaman udu ile iştirak etmiştir. Belkis Hanım'ın da Fahrettin ve Akgün adında iki oğlu olmuş, her ikisi de müzik alanında iyi yetişmişlerdir. Ancak, gerek anneleri Belkis Hanım, gerek dedeleri İzzeddin Bey gibi klâsik mûsikîmize hizmet yerine Batı müziği alanında ilerlemeyi tercih etmişlerdir. Fahrettin Özguç violensel sanatçısı olarak konservatuarda görev yapmış, Akgün Özgüç ise Devlet Opera Sanatçısı olarak temsillerde rol almıştır. İzzeddin Bey'in küçük kıyı Nimet Hanım ise Sirkeci'deki Sansaryan Han'da sivil polis olarak görev yapmış, biri kız biri erkek iki evladı olmuştur.[9]

Mûsıkişinaslığının yanında aynı zamanda Ken'an Rifâî Dergahı'na intisabıyla da derviş olan İzzeddin Hümâyî Bey, 3 Ekim 1950 târihinde Sarıgüzel'de kızının evinde vefat etmiş, ailesi, talebeleri ve arkadaşları tarafından Edirnekapı surları dışında kalan Edirnekapı Mezarlığına defnedilmiştir.[10]

İzzeddin Hümâvî Elçioğlu'nun Mûsıkîşinaslığı

Daha ziyâde besteleri ve yetiştirdiği öğrencileri ile tanınan İzzeddin Hümâyî Bey, daha küçük yaşta iken, san'at aşkına uyarak mûsikî meşkine başlamış, aşın istek ve kabiliyeti onu, zamanın değerli hocalarından meşketmeye sevk etmiştir.[11]

İlk mûsikî bilgilerini babası Şemseddin Efendi'den alan İzzeddin Bey, Eyüp'lü Şeyh Mehmet Efendi'den İlâhi, Bahriye imamlarından Hâfiz Mehmet Efendi'den Mevlevî âyinleri meşkettiği gibi, diğer bazı hocalardan da Batı Müziği öğrenmiştir, mûsikîde en çok faydalandığı kişi ise

---

9 Osman Elçioğlu.

10 İslâm Ans., c.n, s. 18.

11 Mustafa RONA. 20. Ytizvıl Türk Mûsikîsi. İstanbul, 1970, s. 199.

şüphesiz Muallim İsmâil Hakkı Bey olmuştur.[12]

Kâtip olarak yirmi yıl Bâb-ı âli'de görev yapan İzzeddin Bey, daha sonra muallimlik mesleğine geçmiş, uzun yıllar Üsküdar, Kabataş Liseleri gibi, daha önce adım saydığımız pek çok okulda müzik hocası olarak vazife yapmıştır. Orta öğretim kuramlarında bu çok sevdiği mesleği hakkıyla îfa etmiş daima iyi bir hoca olarak anılmıştır. Nitekim, Çalışkan Mektepli **Marşı “Biz çalışkan mektepliyiz”,** Çalış Yavrum Marşı “Hiç bir zaman boş durmayız”, Tayyare Marşı “Ufuklarda gezen bir hayal gibi”, Sancak Marşı “Şanlı bayrak, Şanlı bayrak”, Arş ileri Marşı “Arş ileri, arş ileri, isteğimiz ilerlemek” gibi, yeni müzik tedrisâtında yer alan otuz’a yakın okul marşı bestelemiştir.[13] Ayrıca Ethem Rûhi Üngör, “Türk Marşları” isimli araştırmasında, İzzeddin Hümâyî Bey'in, İstiklâl Marşı bestesini seçmek üzere açılan yarışmaya da katıldığım tahmin ile şunları söylemektedir: “Beste yarışması, güfte yarışması kadar ilgi görmedi. Bu da, memleketin o zamanki mûsikî durumunu kolayca göstermektedir. Beste yarışmasına ancak yirmi dört besteci katılmıştı Bunlardan tesbit edebildiklerim şunlardır: Ahmet Cemâlettin Çinkılınç, Ahmet Yekta Madran, Ah Rıfat Çağatay, Asım Bey (Giriftzen), Bedri Zabaç, Haşan Basri Çantay, H. Saadettin Arel, İsmâil Hakkı Bey, İsmâil Zühtü, Kazım Uz, Lem’i Atlı, Mehmet Baha Pars, Mustafa Sunar, Rauf Yekta, Saadettin Kaynak, Zati Arca, Zeki Üngör. Bu on yedi bestekârdan başka, yedi bestekârın da bunlar arasında olduğunu kuvvetle tahmin ediyorum: Ahmet Muhtar Ataman, Bimen Şen, İsmail Fenni Ertuğrul, İzzeddin Hümâyî Elçioğlu, Leyla Saz, Muhlis Sebahattin, Musa Süreyya Bey, Mustafa Nezihi Albayrak, O. Şevki Uludağ, Santûri Ethem Efendi, Sedat Öztoprak, Suphi Ezgi.

Uzun araştırmalarıma rağmen, henüz bunları elde edemediğimi esefle kaydederim”. Araştırmacımız yukarıda zikredilen bestekârların İstiklal Marşı bestelerinin elimizde bulunmayışını şu sebebe bağlamaktadır. “Güfte yarışması sonuçlandırıldıktan sonra, Anadolu'daki savaş iyice kızıştığı sıralarda, beste yarışması ilgisini tabiî olarak kaybetmiştir. Buna rağmen muhiti olan bestekârlar, faâliyetten geri durmamışlar ve kendi bestelerini yaymaya uğraşmışlardır.”[14]

İzzeddin Hümâyî Bey'in bu faâliyetlerine, mehter repertuarına ek olarak bestelediği güzel marşları da ilâve edebiliriz. Bizce onun marş besteciliği, eğitimciliğinin yanında, milli hislerinin de kuvvetini ortaya koymaktadır. Bugün sevilerek çalınan ve Mehter Marşları arasında seçkin bir yere sahip olan “Ertuğrul'un Ocağında Marşı” bunun güzel bir örneğidir:

ERTUĞRUL'UN OCAĞINDA

Ertuğrul'un ocağında uyandın

Şehitlerin kanlarıyla boyandın

Nice düşman kal'asına uzandın

---

[12] İslâm Ans.. c.n. s. 18.

[n] Ethem ÜNGÖR, Türk Marşlan. Ankara 1966, s. 139.

[14] Türk Marşları, *s.71.*

Sana selâm ey Osmanlı Bayrağı

Çırpınarak dalgalanır kanadın

Gökyüzüne çıkmak mıdır muradın

Gölgende can vermek ister evladın

Sana selâm ey Osmanlı Bayrağı[15]

İzzeddin Bey'in Mehter Marşı bestelemesi ile gösterdiği çalışkanlık, bizce, bugün dahi bestekârlarımıza örnek olacak bir harekettir. Çünkü bilindiği gibi 1826'da mehterin lağvedilmesinden itibaren, maalesef mehter repertuarımız; neredeyse büsbütün unutulmuştur. Bu repertuara katkıda bulunmak üzere gerek, Muallim İsmâil Hakkı Bey, gerek İzzeddin Hümâyî Bey'in bestelediği marşlar, mehter mûsikîmizin yeniden nefes almasını sağlamıştır diyebiliriz, İzzeddin Bey'in, Mehter Marşı besteleme konusunda, hocası İsmâil Hakkı Bey'in tesirinde kaldığını, ya da en azandan onun teşvikini gördüğünü söylemek mümkündür.

İzzeddin Hümâyî ve hocası İsmâil Hakkı Bey'in hayatlarım incelediğimizde görüyoruz ki, onların münâsebeti, öğrenci-öğretmen diyalogunu aşarak, önce bir ağabey kardeş, soma iyi bir mesâi arkadaşlığına dönüşebilmiştir. Eski tabirle muallimlik yani öğretmenlik ve mûsikî, her iki dost içinde hayatm vazgeçilmez unsurları olmuştur. Bu mûsikî aşkı ve öğretme şevkiyle, o günün konservatuarı mahiyetinde olan Mûsıkî-i Osmânî Mektebi'ni kuran İsmâil Hakkı Bey, kendisiyle aynı hisleri ve düşünceleri paylaşan, aynı çalışma azmi içinde bulunan dostunu yanında görmek istemiş, bu sebeple de İzzeddin Bey, Mûsıkî-i Osmânî Mektebi'nde müdür muâvini olarak da görev yapmıştır.[16] Aynca mûsikî meclislerinde birlikte bulundukları zamanlarda İsmâil Hakkı Bey'in, topluluğu yönetmesi için defi İzzeddin Bey'e uzattığım da, Necdet Tanlak hikâye etmektedir.[17]

Gençliğinde iyi ud ve tanbur icracısı olduğunu bildiğimiz İzzeddin Hümâyî Bey, devrinin tanınmış mûsıkîşinaslan arasında yer almış, pek çok musikişinasın yetişmesine katkıda bulunmuştur. Mûsıkî-i Osmânî Mektebi'ndeki çalışmaları bunun en güzel delilidir. Bununla birlikte İzzeddin Hümâyî Bey'in öğrencilerinden en çok bilinen iki ismi burada vermek isteriz. Bunlardan birincisi, ileride biyografisini de takdim edeceğimiz Yesâri Asım Arsoy'dur ki, bestekâr olarak eserleriyle mûsikîmizin en önemli isimlerinden biridir. Hayri Yenigün ise yine hocası İzzeddin Hümâyî Bey'le birlikte anılan bir şahsiyetimizdir. Mûsikî meselelerimiz ve mûsikî târihimizle ilgili yazdığı yazılar bugün hâlâ istifâde etmeye değer fikirler taşımaktadır. İsimlerim bulabildiğimiz diğer öğrencilerinden bir kaçı, Fatih Müezzin başısı Aziz Mahmud Efendi, Tabak Yunuslu Kemâl Efendi, Büyük Hâfiz Kemâl Efendi, Süleymâniye Camii Müezzinbaşı Hâfiz Şevket Efendi'dir. Son devirlerde kendisine inen nüzûl dolayısıyla mecbûren emekliye ayrılan İzzeddin Bey'in, daha sonra da, öğrecilerine meşki bırakmadığı

---

15 Necmettin ŞAHİNER, Mehter ve Marşlan. İstanbul, 1990, s.65.

16 TürkMûs. Ans.. c.I, s. 188.

17 Necdet Tanlak

anlaşılmaktadır. Onun bu son dönemlerinin şahidi olan kıymetli öğrencisi Kudümzen Necdet Tanlak Beyfendi'yi ve adım bilmediğimiz nice kıymetleri burada anmak isteriz.

Güzel bir ses ve iyi bir üslûba sahip olan İzzeddin Bey'in, aynı zamanda devrin meşhur bir mevlîdhanı olduğunu'da vurgulamamız gerekir.[18] Eminiz ki bu vasfim hocalığı ile birleştirerek iyi mevlîdhanlar da yetiştirmiştir. Kendisinden istifâde ettiğimiz Osman Elçioğlu'nun da büyük amcası İzzeddin Hümâyî Bey gibi, üslûbu dahilinde mevlîd okuyacak kadar mevlîdhanhk kültürüne sahip olması, bize onun bu şifâhî kültürü ailesinden aldığını düşündürmektedir. İzzeddin Bey'in âileden gelen bu mevlîdhanhğı ilerletmesinde, önce babası Şeyh Şemseddin Efendi, daha sonra da Bahriye İmamlarından Hâfiz Mehmed Efendi ve Eyüplü Şeyh Mehmed Efendi'nin payı vardır.

Yeğeni Osman Bey'in ifâdesine göre; İzzeddin Bey, eş dost meclislerine mevlîd okumak üzere çağırıldığında, bu davetlere samimiyetle icabet eder, mevlîdhanlık vazifesini îfâ edermiş. Günümüzde, mevlîd okuma geleneğindeki bozulma düşünülürse, İzzeddin Bey gibi iyi bir bestekâr ve musikişinasın hiç yüksünmeden çeşitli meclislerde mevlîd okumasının, dînî mûsikî kültürümüz açısından ne büyük bir hizmet olduğunu takdir edersiniz. Nitekim bu kuvvetli bestekârımızın mevlîd okuma geleneğine katkısı büyük olmuştur. Kendisi mevlîd bahirleri arasında okunmaya müsâit, Müsemmen, Devr-i Hindi usûlünün kullanıldığı İlâhîler besteliyerek, câmi mûsikîmize bu usûllerin kullanıldığı yeni eserler kazandırmıştır. Bu gün mevlîd aralarında en çok okunan İlâhîler arasında Müsemmen usûlünde ve Sabâ Zemzeme makamında olan, **"Ey habıbî muhterem, lûtf et şefaat kıl bize"** mısralı İlâhîsini en başta sayabiliriz. Bestekârımızın, elimizdeki İlâhîlerini incelediğimizde, zikir temposunu ifâde eden Sofyan ve Düyek usûllerinin dışında, ilâhî formunda pek sık rastlamadığımız Müsemmen usûlünü

kullanması dikkat çekicidir. Zikir temposunun dışında kalan bu İlâhîleri zannediyoruz ki, bestekârımız mevlîd aralarında okunmak üzere bestelemiştir. Nitekim Müsemmen usûlü, Hacı Arif Bey'in şarkılarıyla tanıttığı yeni bir kalıptır.[19] Bunu göz önüne alırsak, bu usûlü İlâhîde kullanmanın da bir yenilik olduğunu görmemiz gerekir.

İzzeddin Hümâyî Bey'i, rahatsızlığından sonra tanıyarak öğrencisi olan Necdet Tanlak Bey, bestekârımız hakkında şunları söylemektedir: "İzzeddin Bey, oldukça iyi tanbur ve ud icrâcısı idi. Ancak geçirdiği hastalık sebebiyle sol tarafı tutmadığından, bize, eserleri geçerken, bilhassa usûl üzerinde durur ve notasız olarak hâfizamıza yerleştirmeye çalışırdı. Hocamızın hastalığı, rahat hareket etmesine, yürümesine, hatta istediği gibi konuşmasına mânî olduğu halde, eserleri gâyet güzel okurdu. Bu da ondaki mûsikî aşkının, rahatsızlığının üzerine çıkacak kadar kuvvetli olduğunu gösterir.

Türk mûsikîsinin Türk Milleti'ne yasak edildiği ve tekkelerin kapatıldığı sıralarda İzzeddin Bey, benim de içinde bulunduğum talebelerine gizlice mûsikî meşkederdi. **Hatta kışın en soğuk günlerinde bile, bu işten vazgeçmeyerek, fırından alınan közü tenekenin içine koymak suretiyle ısnıp, meşke devam ederdik. Bütün bu zor şartlara rağmen mûsikî meşketmek, bizim için en büyük zevki idi."**

Mûsikîmizin ma'rûz bırakıldığı zor şartlara rağmen, İzzeddin Hümâyî Bey, yüksek mânevî değerlerinin verdiği güçle, mûsikîmize hizmet etmekten bir an dahî geri durmamıştır. Kabul etmeliyiz ki, mûsikîmizin bugün hâlâ dimdik ayakta kalması, İzzeddin Hümâyî Bey benzeri kültür askerlerinin ibâdet anlayışıyla, mûsikîmize verdikleri hizmetler sâyesinde olabilmiştir.

İzzeddin Hümâyî Bey, mûsikî hocalığının yanında velûd bir bestekârdı. Yaptığımız araştırmalara göre hemen hemen bestelemediği hiç bir form ve tarz kalmamıştır. Yaklaşık olarak üç bini bulan bu eserlerden günümüze ancak yüze yakını ulaşabilmiştir. Bestekârımız velûd yâni kolay ve çok eser vücûda getirebilecek kabiliyette olduğunu söylemiştik. Bunu, yine Necdet Tanlak'tan dinlediğimiz bir hâtıra ile pekiştirmek isteriz. "Miraç Kandili'nin yaklaştığı zamanlarda Büyük Hâfiz Kemâl Bey, hocası İzzeddin Bey'den kandil dolayısıyla bir ilâhî bestelemesini istemiş. Bu talepten hemen sonra eve dönen İzzeddin Bey, mutfakta iken, güftesi ve bestesi kendisine ait olan Devr-i Hindî usûlünde ve Hüzzam makamındaki İlâhîsini bestelemiştir".

> Bugün mi'râc-ı pâk-i Mustafadır.
> Bugün sertâç-ı nûri istifâdır
> Bugün halvet serâ-i kibriyâdır
> Muhammed bir Resûİ-i müçtebâdır
> Ol sultâna bütün canlar fedadır.

Necdet Tanlak, bu eseri bizzat İzzeddin Hümâyî Bey'den meşkederek notaya almak süretiyle dînî mûsikî, repertuarımıza kazandırmıştır.

Mûsikî tasavvurlarım rahatlıkla besteye dönüştürebilen İzzeddin Bey'in, elimize ulaşan eserlerinin azlığı doğrusu esef vericidir. Çünkü, bestelerindeki yol açıcı, değişik, orijinal yaklaşımlar mûsikîmiz için önemli birer katkı olarak mütalâa edilmelidir. Meselâ, o dönemlerde, çoktan târihe karışmış bulunan Nevruz, Rast-ı Cedîd gibi makamları kullanması, yukarıda bahsettiğimiz gibi Müsemmen usûlünde ilâhî bestelemesi dikkat çekicidir. Bunun yanında İzzeddin Bey'in Batı müziği tahsili görmüş olmasının da, eserlerine yansıyan, fakat rahatsız etmeyen, özümsenmiş, yeni unsurlar olarak kendini gösterdiğini söyleyebiliriz.

Her çeşit formda eser bestelediğini bildiğimiz İzzeddin Bey'in, lâdini mûsikîmize ait sadece şarkıları günümüze gelebilmiştir. İsimlerini tesbit ettiğimiz on altı şarkısı içinde, Aksak usûlünde ve Evc makâmında “Saf-be saff-olsun, dizilsin meclise mehpâreler” ile Müsemmen usûlünde ve yine Eve makamında olan, **“Hâl-i perîşânıma merhamet et ey perî”** eserleri, önce, İcrâ Heyeti, sonra Radyo repertuarında en çok okunan eserler olarak mûsikî severlere sunulmuştur.

Şarkı, marş gibi din dışı bir çok eseri bulunan İzzeddin Hümâyî Bey, dînî mûsikî formunda da güzel eserler meydana getirmiş, bestelediği âyin, tevşih ve İlâhîlerle mûsikîmizin her türünde kendini göstermiştir. Bestelemiş olduğu İlâhîlerinin büyük bir kısmı, Yusuf Ömürlü ve Dinçer Dalkılıç'ın hazırladığı İlâhîyât- ı Ken'an adlı İlâhî mecmuasında[18] toplanmış olmasına rağmen âyin-i şerifinin notasını elde edemedik. Yukarıda bahsettiğimiz İlâhîyât-ı Ken’an adlı İlâhî mecmuâsında İzzeddin Hümâyî Bey kendisine terakkinin kapılarını açan mürşidi Ken’an Rifâî Hazretlerinin hikmet dolu veciz şiirlerim İlâhî olarak bestelemiştir. Nitekim elimizdeki İlâhîlerinin güfteleri Ken’an Rifâî’ye aittir. Bu, şeyhinin kendi üzerindeki tesirin en büyük göstergesi sayılmalıdır. İleride hayatından kısaca bahsedeceğimiz Ken’an Rifâî neyzen ve bestekârdır. Kendilerinin şiirleri, bu şiirlerin besteleriyle birlikte ilk olarak 1922/1341'de eski harflerle basılmış ve bu eser bizzat İzzeddin Bey tarafından tertib edilerek hazırlanmıştır[19]. Daha sonra bu eser yeni Türkçeye çevrilerek ilâveler yapılmıştır.

Sesinin güzelliğini, mûsikî bilgisine katarak Rifâî dergâhının Zâkirbaşısı olan İzzeddin Bey, zikir aralarında okunmak üzere, Evsat usûlünde cumhur İlâhîleri de bestelemiştir.[20] Yukarıda da bahsettiğimiz gibi İzzeddin Bey, Ken’an Rifâî Hazretlerine intisâbıyla, Zâkirbaşılık vazifesini üstlenmiş, sol tarafının tutmamasına rağmen bu görevini başarı ile sürdürmüştür.[21] Aynı zamanda İzzeddin Hümâyî Bey'in iyi bir idareci olduğunu, Zâkirbaşı olarak üstlendiği vazifeden anlıyoruz. Nitekim ritim duygusu kuvvetli olmayan birinin zâkirbaşı olması beklenemez. Daha önce de zikrettiğimiz gibi, mûsikî meclislerinde, İsmâil Hakkı Bey'in, topluluğu idare etmesi için defi İzzeddin Bey[1] e vermesi, bestekârlarımızın gerçekte kuvvetli bir ritim duygusuna sahip olduğunu, dolayısıyla, mûsıkîşinaslar arasında iyi bir idareci olarak tanındığını göstermektedir.

Bütün bu özelliklerinin yanında aynı zamanda iyi bir notist olan İzzeddin Hümâyî Bey, yaptığı şarkı, marş ve İlâhîlerini* notaya alarak günümüze kadar gelmesini sağlamıştır. Notaya almış olduğu eserlerinin otuz tanesini üâhiyât-ı Ken'an adlı eserde toplamış, hayatında önemli bir yere sahip olan mürşidi Ken'an Rifâî Hazretleri’nin de bestelediği İlâhîleri notaya almak

---

[18] **İlâhivât-ı Ken’an.** Hazırlayan Yusuf Ömürlü, Dinçer Dalkılıç, İstanbul 1988

[19] **İlâhivât-ı. Ken'an.** (İlâhî mecmuası, Hazırlayan izzettin Hümâyî Elçioğlu, İstanbul, 1341/1922.

[20] Yusuf Ömürlü, mülakat, Mayıs 1995

*Güzel Sanatlar Akademisi’nden yüksek mîmar olarak mezûn olan Yusuf Ömürlü hâlen mûsikîmize, san’at yönetmenliğini yaptığı sesli yayınlar, neşrettiği dînî ve dindışı nota neşriyatı ve yetiştirdiği yüzlerce talebeyle, en fazla hizmet etmiş şahsiyetlerdendir. Kendisi mâlûlen emeklidir ve şu anda Kubbealtı Kültür ve San’at Vakfi Mûsikî Bölümü Şefliğini yapmaktadır.

[21] Ken’an Rifâî, **Sohbetler.** İstanbul 1992, **c.II,**s.449.

suretiyle unutulmasına, mânî olmuştur. Bugün büyük bir zevkle okuduğumuz bu İlâhîler, İzzeddin Hümâyî Bey sayesinde, dînî mûsikî repertuarına girmiştir.

Bestekârlığı, hocalığı, icrâcılığı ve mevlîdhanlığı ile tanınan İzzeddin Hümâyî Bey, Türk Mûsikîsinin ayakta durmaya çalıştığı zor dönemlerinde büyük hizmetler îfa etmiştir. Zira, İzzeddin Bey mûsikîmiz ve kültürümüze hor bakılan bir devrin mûsıkîşinası olarak, insanların ümitsizliğe düştüğü dönemlerde, sıhhatinin bütün elverişsizliğine rağmen, son günlerine kadar mûsikîden ve mûsikîmize hizmet etmekten geri durmamıştır. Bu vasıflarıyla, İzzeddin Hümâyî Bey, yeni yetişen genç nesle örnek teşkil edecek bir şahsiyettir.

İZZEDDİN HÜMÂYÎ ELÇİOĞLU'NUN, DÎNÎ BESTELER VÛCÛDA GETİRMESİNDE KENDİSİNE BÜYÜK TESİRİ OLAN ŞEYHİ BESTEKÂR KEN'AN RİFÂÎ

Ken'an Rifâî kuddise sırruhu'l-âlî Hazretlerinin Hayâtı

1867'de Selanik'te dünyaya gelen Ken'an Rifâî, Filibe hanedanından Hacı Haşan Bey'in oğlu Abdülhalim Bey'le, Hatice Cenan Hanım'm çocuklarıdır. Oğluna manevi dünyanın, Allah Teâlâ yolunun kapılarını açan annesi Hatice Cenan Hanım daha sonra, onu kendi mürşidi Şeyh Ethem Efendi'ye teslim etmiş, bu suretle Ken'an Rifaî'nin manevi şahsiyeti bu müstesna kaynaklardan bestelenecek kıvamım bulma yoluna girmiştir.

İstanbul'da Galatasaray Sultânîsi'ne devam edip bu mektebi bitirdikten sonra Bâb-ı âli Hariciye Kalemi'nde vazife almış, Acem Mektebi'nde verilen tabiat muallimliğini yaparken Posta-Telgraf Nezâreti'nde Alman müşâvir Groll'un muâvinliğine getirilmiş, bu arada da Hukuk Fakültesi'ne devam etmiştir.

İç ve dış irfanı et-tımak bilen Ken'an Rifâî, günün birinde kendini Maarif çatısı altında bularak sırasıyla Balıkesir İdâdîsi, Adana, Manastır, Üsküp, Trabzon Maarif Müdürlükleri, daha sonra Numûne-i Terakki ve Medîne-i Münevvere İdâdî-i Hamidî Müdürlükleri yapmış, bu vazifeler esnâsında Medine'de Şeyhü'l- Meşâyih Hamza Rifâî'den icâzet almıştır. Tekrar İstanbul'a döndükten sonra Erkek Muallim Mektebi Fransızca hocalığı, Tedkikat-ı ilmiye Encümen Azâhğı, Dârüşşafaka Müdürlüğü ve Meclis-i Maarif Azâlığı vazifelerinde bulunmuş, emekliliğinden sonra da onüç sene Fener Rum Lisesi Türkçe hocalığı yapmış, 1950 senesinde dünyâ hayâtına vedâ etmiştir.

Eserleri: Muktezâ-yı Hayat, Camille Flammarion'dan tercüme Dünyânın inkılâbı, Rehber-i Sâlikin, Tuhfe-i Ken'an, Ahmede'r-Rifâî, İlâhiyât-ı Ken'an ve bir cilt şerhli Mesnevî-i Şerif.

Fakat Ken'an Rifaî'nin asıl eseri insanlardır. Bütün ömrünce ve bütün samimiyeti ile acz ve yokluk bâbında kalmış, faili, mevcûdu Hak bilip etrâfindakileri de bu tevhid cennetinin birlik ve huzûruna dâvet etmiştir.

Nitekim ululuğun, rehberliğin şanı insanoğluna hakikati göstermek doğruyu söylemek, birliğe ve gerçeklere çağırmak değil midir?

Esasen, bu ulular olmasaydı beşeriyet, bütün varlık ve ihtişâmına rağmen ne kadar yoksul ve fakir kalacaktı. İnsanlık, ancak onların, hayâtın içine karışıp yayılmış rahmeti ile şifalandığı nisbette îman, aşk ve selâmete ererek hayâtın şuuruna doğru yol alabilecektir.[22]

İZZEDDİN HÜMÂYÎ ELÇİOĞLU'NUN ÖĞRENCİLERİ

Yesâri Asım Arsoy

---

[22] Ken'an Rifâî, Sohbetler, İstanbul 1992, c.II.

Asım Arsoy, Drama'da Namazgah Mahallesi'nde doğmuştur. (Kim Kimdir de doğum târihi 1892, 20. yy. Türk Mûsıkîsi'nde ise 1898 olarak verilmiştir).

Babası Berkofçalı Ömer Lutfi Efendi, Konya'nın Bozkır kasabasından göçüp, Kosova'da Prizrin'e yerleşmiş ve kendi adıyla anılan bir tekke kurmuş olan Şeyh Ömer Efendi'nin torunudur. Annesi Zübeyde Hanım, Büyüktürkoğlu ailesinden Ahmed Ağa ile Emine Hamm'ın kızıdır.

Asım Arsoy, solak olduğu ve solak elle ud çaldığı için "Yesâri" diye tanınmıştır. Drama İdadisi'ni bitirdikten sonra pek gençken bu şehirde müezzinlik yapıp Kur'an okumuştur. Son derece hassas, şâir ruhlu ve derviş meşreblidir.

1917'de Drama'dan Adapazan'na göçüp, bir müddet Antalya'da çalıştıktan sonra tekrar Adapazarı'na dönmüştür. 1920 sonlamda ailesi ile beraber İstanbul'a yerleşen Arsoy, İzzeddin Hümâyî'den mûsikî öğrenmiştir. Bir buçuk yıl İzmit'te kaldıktan sonra Fehmi Tokay ve Zeki Arif Ataergin'den faydalanmış, İzmir ve İstanbul'da çeşitli işlerde çalışmıştır. 1929'dan itibaren şarkı bestelemeye başlamış, 1930'dan itibaren hemen bütün eserlerini plağa okumakla, milletin malı haline getirmeği tercih etmiştir. O yıl Konya, Adana, Tarsus ve Mersin'de konserler vermiş, 1949'da Zehra Hanım'la evlenip 1954'te ayrılmıştır.[23]

Yesâri Asım'ın eserlerine gelince.... Bu eserlerin, şarkı ve bestelerin başlıca vasfi, büyük bir hassasiyeti aksettirebilmeleridir. Şeklen tamamen Türk Mûsikîsi hususiyetlerine bağlı kaldığı halde; zevk, ahenk ve akış, kısacası üslûp itibariyle batı müziği intibaını uyandırdığından, her iki kültüre sahip dinleyiciyi de aynı zamanda tatmin etmiştir.[24]

1956'ya kadar ikiyüz on bir şarkı ve fantezi bestelemiş, bu târihten sonra da aynı işe devâm etmişse de bir kaç yıl sonra bu sayı ikiyüz elli üçe çıkmıştır.

Yesâri Asım Arsoy, kullandığı makamlar gibi, üslûbu da yeknesak ve mahduttur. Devrin modasına uygun çok tutulmuş parçaları olup, kendisine mahsus bir okuyuş tarzı vardır.[25]

Hayri Yenigün

1895 yılında, İstanbul'da Kumkapı Nişanca Mahallesi'nde dünyaya gelmiştir. İlk ve orta tahsilini Tefeyyüz Rüştiyesi'nde, idâdî tahsilini Kumkapı Fransız Mektebi'nde, yüksek tahsilini de İstanbul Yüksek Ticaret Okulu'nda yapmıştır.[26]

Rüştiyenin ilk sınıfında, Zekâi Dede'nin talebesinden Salâhaddin Bey'den ders alarak mûsikîye başlamış, üç yıl ondan nota, solfej öğrenip saz ve söz eserleri meşketmiştir. Oniki yaşında kemana başlayan Hayri Bey, bir yıl Aris Şahinyan'dan, daha sonra Kemânî Memdûh'tan keman öğrenmiş, bahriye subaylarından Şehâbeddin Bey'den usûl vurarak fasıl şarkıları geçmiştir.[27]

Hayri Bey Frasız Mektebine devam sırasında, mektebin Alafranga korusuna iştirak etmiş, hocaları olan Per Jak ve Per Anatol'dan da Garp mûsikîsi öğrenmiştir.

1912'de Yüksek Ticaret Okulu'na devam ettiği sırada, Muallim Ismâil Hakkı Bey'in Lâleli'de

---

[23]Türk Mûs. Ans., c.H, s.71.

[24]20. vv. T.M. s.446.

20. yy. T.M.. s.446.

[26]**Türk** Mûs. Aııs c.H, s.389.

[27]20. w. T.M.., s. 384.

bulunan Mûsikî mektebine devam ederek burada Kanûni Âmâ Nâzun, Vital, Kemânî Necâbettin, Eyüplü Mustafa, Serkis, Udi Şevki, Mahyeci Nûri, Neyzen Ali Rıza, Şevket Gavsi, Kahveci İhsan, Tanbûrî Şişman Ahmed ve İzzeddin Hümâyî, Hanende Nezih, Hâfiz Yaşar, Hâfiz Yâkup, Sadrettin, Piyanist Ahmed Dede ve zamanın diğer kiymetli mûsıkîşinaslarından istifâde etmiş, bilâhare bunların arasına karışıp, pek çok konsere katılmıştır.

Balkan Harbi sıralarında İran'a giden Hayri Bey, Tahran'ı tanımış ve orada bulunduğu iki buçuk yıl zarfında İran mûsikîsi hakkında bir hayli mâlûmat ve eserler elde etmiştir.

Rusya yoluyla Avrupa'ya geçen Hayri Bey, İstanbul'a gelince yedek subay olarak Makedonya ve Filistin Cepheleri'nde bulunup, Filistin'de Bisan'da İngilizler'e esir düşmüştür. Esir kampında İngiliz subaylarının, çavuşlarının ve müzisyen esir Türk subaylarının katıldığı orkestrada Batı müziği parçaları çalan Hayri Bey, birçok faydalar sağlamıştır.

Mütârekeden sonra serbest bırakılan Hayri Bey, beş ay Kâhire‘de kalarak Arap mûsikîsini öğrenmiştir. Kâhire’den İstanbul'a döndüğünde Gümrük Muhâfaza Müfettişi olmuş, bir müddet sonra da memuriyet sebebiyle Berlin'e gitmiş, tekrar İstanbul'a döndükten sonra İzmir Sanayi ve Mesâi Müdürlüğü'ne tayin edilmiştir. 1940'a kadar İzmir'de onyedi yıl belediye ve maliye memurluklarında çalışarak kalan Hayri Bey, 1940-47 arasında Tokat'a tahvil edilmiştir. Burada kaldığı yedi yıl zarfında yeniden talebeler yetiştirmiştir.

1947 yılında Ankara'ya tahvil edildikten üç yıl sonra Kemânî Cevdet Çağla ile birlikte Türk Mûsikîsi Derneği'nde solfej dersleri vermekte iken, henüz pek küçük ve biricik kızı Hâver’in zatürreden vefâtıyla, cismen ve ruhen pek büyük sarsıntılar karşısında kalınca, mûsıldyi de, mûsikî toplantılarını da tamamen terk etmiş ve münzevî bir hayat yaşamaya başlamıştır.[28]

Hayri Bey, 1952 yılı Şubat'ında emekliye ayrılmış olmakla beraber Devlet Su İşleri Proje Dairesi'nde ücretli olarak çalışmıştır.

Fehime Yenigün ile evli olup, Hurşit adında bir de oğulları vardır.

Son zamanlarda münzevî bir hayat süren Hayri Bey 8-10 yıldan beri hiç bir eser bestelememiştir. Evvelce yapmış olduğu eserlerin miktarı 150'den fazladır. Bunlardan mühim bir kısmının notaları basılmış olduğu gibi, hayli miktarda Münir Nûrettin Selçuk, Bedriye, Süheyla, Fikriye Hanımlar gibi devrin kıymetli okuyucuları tarafından plaklara okunmuştur.

MukâUid ve nüktedan olarak da tanınan Hayri Bey, 1930'da Sahibinin Sesi[1]he 4 monolog plâk doldurmuştur. 1919'de İnci Mecmuâsı’na “İran'da Mûsikî” makalesini yazmış, sonradan Yeni Asır (İzmir); Dünya Gazetesi ile Türk Mûsikîsi Dergisi ve Mûsikî Mecmuası'nda mûsikî üzerinde epey yazısı çıkmış, bilhassa klâsik bestekârları tanıtan yazılar yazmıştır. Üslûp sahibi olmuş, güzel şarkılar bestelemiştir.[29]

İZZEDDİN HÜMÂYÎ ELÇİOĞLU'NUN ESERLERİ

[28]20. w. T.M., s. 384

[29]Türk Mûs. Ans.. c.n, s.389.

Marşları

İzzeddin Hümâyî Elçioğlu'nun Bestelediği Marşların Listesi:

Fâtih Marşı
Rast Sancak Marşı "Ertuğrul'un ocağında uyandın"
Nihâvend Türk oğlu Marşı "Türk oğluyum, ölmek isterim"
Mahur İzci Marşı "Haydi İzciler, yurdun erleri"
Rûhnüvaz Kafkasya Marşı "Kafkasya dağlarında çiçekler açar"
Güzel İzmir Marşı "Güzel İzmir, duman vardır başında"
Millet Marşı (Güftesiz)
Türk azmi Marşı "Türk azmini kıldın ayân"
Spor Marşı "Sıra ol, sıra ol, bacakları iyi ger"
Arş ileri Marşı "Arş ileri, Arş ileri, isteğimiz ilerlemek"
Bekleriz Marşı "Kahr-ı â'da etmiye bir kerre ruhsat bekleriz"
Cehle Karşı Marşı "Biz çalışmaktan usanmaz, muhterem kardeşleriz"
Çalışkan Mektepli Marşı "Biz çalışkan mektepliyiz"
Sancak Marşı "Güneş gibi parıldayan, şu verimli güzel bayrak"
Sancak Marşı "Şanlı bayrak, şanlı bayrak"
Mustafa Kemâl Paşa Marşı "Vâr olup nâmın ilâ- yevmi'l kıyâm olsun medid"
Tayyâre Marşı "Göklere kanatlan ki yere sürünmiyesin"
Tayyâre Marşı "Kartalların adı var, Türklerin kanadı var"
Kemâl Paşa Marşı "Ufaklarda gezen bir hayâl gibi"
İsmet Paşa Marşı "Candan hürmet sana"
Muhterem Kumandanlarımız Marşı "Hepsi imanlıdır, hepsi kahraman"
İşçi Marşı "Güneş doğarken işçiler"
Çalışmak Eğlencedir Marşı "Çalış gündüz hem gece"
Çalış Yavrum Marşı "Hiç bir zaman boş durmayız"
Gayret Marşı "Geceyi uykuda işsiz geçiren"
Çiftçi Marşı "Ne hoş yaşar şu çiftçiler"
Çalış Türk Yavrusu Marşı "Çalış ey Türk yavrusu, tembellikle yaşama"
Çalışmaya andımız Marşı ("Hiç bir zaman boş durmayız")

Şarkıları

İzzeddin Hümâyî Elçioğlu'nun Bestelediği Şarkıların Listesi:

Eve- Aksak "Saf-be saff-olsun, dizilsiıı meclise mehpâreler"
Eve- Müsemmen "Hâl-i perîşânıma merhamet et ey peri"
Dügâh- Ağır Aksak "Gel ey mihr-i vefa-kânm, mükedder dil-i zânm"
Dügâh-Semâi "Zannetme müebbed bu fenâ-gâh olacaktır"
Nevruz-Aksak "Neş'e buldum hâlet-i sevdâ.-fezây-î nağmeden müseddes"
Nevruz-Sengin Semâi "Kaldı yine nâlende gönül kûşe-i gamda"
Nevruz-Devr-i Hindî "Geldi cânânm hayâli gönlüme"
Acemaşiran-Curcuna "Üzme dil-i bîçâremi çevrinle, yazıktır"
Hicaz-Aksak "Bana hemdem olacak yâr-i vefâ-dâr ararım"
Mahûr-Sengin Semâi "Yaktı yine aşkın beni cânâ"
Muhayyer
Sünbüle-Yürük Semâi "O yâr-i şive-kâr ağlar benimçün" Şehnâz-Curcuna "Neden küstün, aman söyle"
Şevk-Efza-Devr-i Hindî "Çeşm-i fettânınla oldum serseri"
Uşşak-Aksak "Ne kaçarsın gözüm nûru efendim"
Yegâh-Türk Aksağı "Sevdim seni ey gül-beden"

Dînî Eserleri

İzzeddin Hümâyî Elçioğlu'nun Bestelediği Dînî Eserlerin Listesi:

Âyin-i Şerîf
Hüzzam, Devr-i Hindi İlâhi "Bugün mir'ac-ı pâk-i Mustafa'dır"
Mahur, Düyek İlâhî "Kadem bastı bugün rûy-i zemine server-i âlem"[30] *Rast, Sofyan İlâhî "Neye beyhûde emekler, neye bu sây'ü emel"*
Rast-ı Cedid, Müsemmen İlâhî "Yâ şefia'l müznibîn, şemsü'l hüda şahım meded" Mahur, Sofyan İlâhî 'Yâ Resûlâllah bana, sensin penâh"
Mâhur, Düyek İlâhî "Cenâb-ı Hakk'a hamd olsun"
Büzürg, Düyek İlâhî "Sen bilki müsemmâsı münezzehtir Hüdâ'nın"
ZâviL, Düyek İlâhî "Bahr-i vahdet kaplamıştır kâffe-i mahlûka bak"
Sûznak, Sofyan ilâhî "Şükredelim Hakkâ ki Allah Allah Allah diyoruz" Hicazkâr, Sofyan ilâhî "Ten-i âdemdeki cân bil kî edebdir"
Hicazkâr, Sofyan ilâhî "Bir nokta idim kıldı beni kâmet-i Tubâ"
Nihâvend, Evsat ilâhî "Hasbihâl ettim bütün şeb, âh-ı sûzânımla ben"
Uşşak, M. Devr-i Revân İlâhi "Ey habîb-i muhterem, yâ emnete'l emnil-emân" Uşşak, Düyek İlâhi "Elâ ey pâdişahlar pâdişâhı"
Uşşak, Sofyan ilâhî "Yâr-i cânı bulmak istersen yürü var aşkı bul"
Uşşak, Sofyan ilâhî "Şâh iken lâhutta ey aşk semigûn ettin beni"
Hüseyni, Düyek ilâhî "Neden şekvâ bu nefsinden revâ mı bilmemek kıymet"
Hicaz, Devr-i Hindi ilâhi "Öyle bir mahbûba verdim gönlümü almak muhâl"
Şerefnümâ, Düyek ilâhî "Mücrim ü âsi, günahkâr bir kötü âvereyim"
Ferahfeza, Devr-i Hindi ilâhî "Kalbimin levhinde ancak kâmet-i yâr elfi var"
Şed-Araban, Düyek ilâhî "Lafza-î ism-i Celâl'in kalbi âh"
Acemaşiran, Müsemmen ilâhî 'Yâ Rifâî ben seninle ahd-ü peymân eyledim"
Acemaşiran, Sofyan ilâhî "Ben ben isem canda değil"
Sabâ-Zemzeme, Müsemmen ilâhî "Ey habîb-i muhterem lûtf et şefaat kıl bize"
Bestenigâr, Düyek ilâhî "Aşkı yoktur kimsede târife kudretle mecâl"
Irak, Devr-i Hindi ilâhî "Aşkla kâim cümle âlem cevher-î ervâhdır aşk"
Eve, Evsat ilâhî "Kelîme-î tayyibe ki tevhîd-i Rabb-i Kibriyâ"
Segah, Düyek ilâhî "Arkadaş at kıyl ü kâli"
Hüzzam, Düyek ilâhî "Nâmımız yokken âdemde var eden kimdir bizi"
Tâhir Buselik, Evsat ilâhî "Ehl-i aşkın nây-ı cisminde demâdem müncelî"
Tâhir Buselik, Sofyan ilâhî "Allah demek Allah, ne büyük lûtf-ı Hûda'dır Uşşaka gıdadır"[31]
Şehnaz, Düyek ilâhî "Gubâr-ı pâyine almam cilânı Yâ Resûlâllah"[32]

Tevşihlerinin Güfteleri

Bugün mi'râc-ı pak-i Mustafâdır

Bugün sertâc-ı nûr-ı istifadır

Bugün halvet serâ-yi kibriyâdır

Muhammed bir Resûl-i müctebâdır

Ol sultâna bütün canlar fedadır.

Kadem bastı bugün rüy-i zemine Server-i âlem,
Zulâm-ı şirki isyandan rehâ buldu beni âdem,
irişti nûr-i sübhânî, kapandı cehl-ü zûlmânî,
Kudümün Fahr-i âleme bütün dünyâ olur hürre.[33]

---

[30] Osman Elçioğlu

[31] **İlâhivât-ı Ken'an,** Yusuf Ömürlü, Dinçer Dalkılıç.

[32] Necdet Tanlak

[33] Osman Elçioğlu.

**

Kadem bastı bugün rûy-i zemine Server-i âlem
Zulâm-ı şirki isyandan rehâ buldu beni âdem
İrişti nûr-i sübhânî, kapandı cehl-ü zûlmânî
Kudümün Fahr-i âleme bütün dünyâ olur hürre[34]

****

Na't-i Hazret-i Nebevi

Yâ şefîa'l-müznibîn, şemsü'l-hüdâ şâhım meded

Hiç azâd etmem kabul, kurbânınım şâhım meded

Aşık-ı meftununum bezm-i elestten ben senin

Şem'i aşkınla yanar pervânenim şâhım meded

Zulmet-i isyân ile kapkare olduysa yüzüm

Şems-i lutfun nûru, nûr eyler beni şâhım meded

Cümleden geçtim büründüm yokluğun ihrâmma

Kâbe-i vechin tavâf etmekteyim şâhım meded

Bir avuç toprak vücûdum girdi bahr-i lutfuna

Merhamet, şefkat, inayet senden ey şâhım meded

Afvına lâyık değil gerçi vücûd-i pür-zünûb

Rahmetin deryâsı hadsizdir, ulu şâhım meded

Derdimin dermânı ancak aşk u nûrundur benim

Dest-gîrimsin efendim, şâh ü sultânım meded

Sen inâyet kılmasan yer gök kabûl etmez beni

Melce ü âmân-ı cânımsın benim şâhım meded

Her tarafda vechini görmekte cânım dâimâ

Cümle âlem sensin ancak, gayrı yok şâhım meded

Tâib ü müstağfirim ben cürmüm efzûn ise de

Dergehinden dönmem aslâ lutfu bol şâhım meded

Kuldan isyân u hatâ, Şehden mürüvvetle atâ

Sen gibi Sultâna kulda yok fütûr, şâhım meded

Hakk'a makbûl bir işim yok, ben zebûn-i nefsim âh

Dîn ü îmânım emânettir sana şâhım meded

---

[34] Osman Elçioğlu.

Yâ Resûlallah Cenân, Ken'ân da, can da hep senin

Vuslatından etme mahrûm el-meded şâhım meded

Hamdiye

Cenâb-ı Hakk'a hamd olsun

Edip ihsân-ı lâ-tuhsâ

Muhammed ümmeti kıldı

Bizi, şükrân-ı bî-hemtâ

*

İbâdetten asıl maksad

Heman Allâh'ı sevmektir

Edeple aşk u îmânı

Bu yolda rehber etmektir

*

Değil makbûl Hudâ'ya hiç

Demek benlikle İllallah

Eğer vermez ise kudret

Muhâl Allah demek Allah

*

Güzel dinle sözüm bil ki,

Büyük nimet saâdettir

Bugün Allâh'ı zikr etmek

Ulu devlet, inayettir

*

İbâdet yüz kısım olsa

Biri tâat onun ancak

Kalan doksan dokuz kısmı

Hudâ'dan bil hayâ elhak

*

Güvenme ilmine, et sen

Âmânı kendine terfik

Eder bir anda Allah bu

Nice sıddîkları zındık

**

Allah'ını İsteyene Lâzım Olan Nedir?

Sen bil ki müsemmâsı münezzehdir Huda'nın

Farz eylediğinden de muazzam ve müberrâ

Halk oldu beşer görmek için kendi cemâlin

Etti onu mevcûda bütün, şâh-ı muallâ

--

Âdem var iken bilmeyen. Allâh'ını bilmez

Maksad ne imiş âleme gelmekten o bilmez

--

Nefsinde hem eşyâda Hudâ'yı göremezsen

'Ulâike ke'l-en'âm"[35] hitâbını alırsın

Hâlin ne olur fırsatı burda bilemezsen

Mehcûr-i lika dûzah-ı hicranda kalırsın

--

Abdest-i şerîatle girip bâğ-ı tarîka

Hayretlere dal kendini sal bahr-i amîka

--

Vechinle bütün uzvunu yuğ, kalmasın hiç kir

Gaflet ile cehl hem de sivâ olmasın hemrâh

Ağyarı fikir eyleme aşk bahrine dal gir

Göz. cümlede Allah'ı görüp olmaya gümrâh

--

Abdestini kim böyle alır kurtulacaktır

Tür'unda tenin Allah ile söyleşecektir

--

Bir nurdan Huda nuru ile nur-ı Nluhammed

Zâhir sıfatı zâtta onun zâtı sıfatta

Zât ism-i Hudâ. hem de sıfat ism-i Muhammed

Melfüz-ı hurûf aynıdır hem her ikisinde

--

Vech-i beşere bunları yazmış ulu Mevlâ

Tâhir olana zâhir olur âyet-i kübrâ

---

35 "... işte bunlar hayvanlar gibidirler... "A'raf. 129.

--

İslâm dininin cümle binâsında ne varsa

Âdemdedir hep cümle maânî ve meâlî

Allâh'ını ister isen at sende ne varsa

Tut dâmen-i Pîr'i ki odur Şâh-ı Rifâî

--

Gaflet bürümüş gözlerini artık ol âgâh

Ken'ân gözün aç ki göresin "Bâkî hüv-Allâh"36

**

Sirr-ı Alî'nin Nay dan Zuhuru

Ehl-i aşkın nây-ı cisminde demâdem müncelî
Feyz-i envâr-ı Muhammed nûr-ı esrâr-ı Alî

Nefh-i cânânla bu naydan her çıkan âhdan celî
Sırr-ı esrâr-ı belî hem nûr-ı cewâl-i Alî

Bâ-i Bismillah Muhammed, nokta-i bâ'dır Alî
Şehr-i ilmin şâhı Ahmed, bâbıdır mevlâ Alî

Yâ Resûlallah dedi Ken'ân yanıp aşkınla hep
Canda cânânım Muhammed, tende öz cânım Alî

Hazırlayan: Ünzile ÇUHADAR, İzzeddin Hümâyî Elçioğlu'nun Hayatı Ve Eserleri T. C. İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Mûsikîsi Devlet Konservatuarı Temel Bilimler Bölümü, (Bitirme Ödevi), 1995, İstanbul

---

*' Bâkî kalan o Allah Teâlâ'dır.

EVRENİN SAHİPLERİ, L.PAUWELS /J. BERGIER, (Le Matin des magiciens)

Hzl: Nihal ÖNOL

El becerisinden tümüyle yoksun oluşum beni çok üzer. Oysa ellerimi çalıştırabilseydim ne iyi olurdu! Üvey babam (ki burada ona babam diyeceğim çünkü beni yetiştiren odur) terziydi. Pırıl pırıl bir zekâsı vardı. Derdi ki, melekleri kanatlı olarak göstermek yanlıştır, çünkü gökyüzüne ancak ellerle tırmanılır.

Kitaptan Seçilen Bölümler

BASKI DÖNEMİ

Bu beceriksizliğime rağmen, gene de bir kitap ciltlemeyi başardım. Onaltı yaşındaydım. Yoksul bir kenar mahallede lise Öğrencisiydim. Şiir okuduğum zamanlardı. Babamın otuz kadar kitabı vardı. Bunlar işliğinin daracık dolabında, makaralarla, tebeşirlerle, patronlarla bir arada yığılmıştı. Çalışmakla geçirdiği uykusuz gecelerde tezgâhının kıyıcığında aklına gelenleri çiziktirdiği binlerce küçük not kâğıdı da bunların arasındaydı. Kitapların bazılarım okumuştum. Bir ara Walter Rathenau'nun Dünya Nereye Gidiyor' unu ciltlemeye koyuldum, hem de binbir güçlükle: Rathenau, Nazilerin ilk kurbanıydı ve yıl 1936'ydı. Ciltlediğim kitabı 1 mayıs işçi bayramı günü babama armağan ettim.

Onun, altım çizmiş olduğu şu uzun cümleler, hiç silinmemek üzere hafızama kazınmıştır:

> *«Baskı dönemi bile saygıya değer, çünkü yalnız insanların değil, insanlığın yani yaratıcı doğanın eseridir. Ve doğa, çetin olabilir ama asla saçma olamaz, içinde yaşadığımız dönem eğer çetinse, onu sevmek büsbütün görevimizdir. Onu sevgimizle öylesine işlemeliyiz ki, sonunda öte yanda parıldayan aydınlığı gizleyen ağır madde yığınlarım bir yana itebilelim.»*

Sh: 7-8

BİR KARGA KADAR OLAMADIN!

"Yazıklar olsun bana, şu karga kadar bile olamadım. Gözümün önünde durdukça bana acı çektirmeye devam eden kardeşimin cesedini gömmekten aciz miyim ben?" dedi. Ve yaptığına pişmanlık duyanlardan oldu. [Maide ,31]

Tekrarlıyorum: Bizim gözümüzde gerçeği incelemeye koyulmuş güçlü bir muhayyile, olağanüstü Üç deneysel arasındaki ya da daha doğrusu, görülebilen evren ile görülmeyen evren arasındaki sınırın inceliğini ortaya koyabilir. **Belki de bizimkine paralel bir ya da birkaç evren daha vardır. Eğer yaşamımız boyunca gerçekten ve fiziksel olarak başka bir âlem ile ilişki kurduğumuzu sezmemiş olsaydık bu işe girişmeydik.**

Amerikalı antropolog Loren Eiseley ne demek istediğimi belirleyen bir hikâye anlatır :

«Başka bir dünya ile rastlaşmak insanların olduğu gibi hayvanların başına da gelebilir. Kimi zaman sınırlar kayar ve birbirinin içine girer: O anda orada bulunmak yeter. Bunun bir karganın başına geldiğini gördüm ben. Bu karga komşumdur. Ona hiçbir kötülüğüm dokunmadı, gene de ağaçların tepesine konmaya, yükseklerden uçmaya ve insanlardan uzak durmaya çaba gösterir. Onun evreni benim zayıf görüş alanımın bittiği yerde başlar. Bir sabah, bütün yöremiz çok yoğun bir sise bürünmüştü, gara doğru el yordamıyla yürüyordum. Birden gözlerimin hizasında, koskocaman iki kara kanat belirdi, bir de dev gibi gaga. Ve yanımdan yıldırım hızıyla geçti, bir dehşet çığlığı atarak, Öyle bir çığlık ki, ömrüm boyunca bir daha böylesini işitmek istemem. Gün boyu bu çığlık kulaklarımdan gitmedi. Bu kadar korkulacak neyim var acaba diye aynaya bile baktım...

Sonunda anladım, ikimizin evreni arasındaki sınır, sis yüzünden kaymıştı. Her zamanki yüksekliğinde uçtuğunu sanan bu karga, ansızın onca doğa kanunlarına aykırı bir şaşırtıcı görünümle, bir karganın aklına gelebilecek en garip olayla karşılaşmıştı kendince: **Uçan bir insan ile...**

Şimdi yükseklerden beni gördüğünde, küçük çığlıklar atar ve ben bu çığlıklarda evreni sarsılmış bir yaratığın kuşkularını sezinlerim. Artık öteki kargalar gibi bir karga değildir o ve bir daha da hiç olamayacaktır...»

Sh: 16–17

«YALNIZ MIYIZ?» SORUSUNUN HEMEN ARDINDAN «SON -BİZ MİYİZ?» SORUSU

İnsan aklının evrende yaşayan ve etken olan tek akıl olmadığı gibi çok şaşırtıcı bir kavrama,, bir de bizim aklımızın da bizimkilerden başka dünyalara ulaşabileceği, onların yasalarını kavrayabileceği, ve bir bakıma, aynanın Öte yanında çalışabileceği kavramı eklemiş bulunuyor. Meraksızlık ve bilgisizlik yüzünden, şiirsel denemeyi, çağdaş dünyanın düşünsel devriminde en önemli olay sandık durduk. Oysa en önemli olay, matematik dehanın patlak vermesidir, insan artık kendi matematik dehasının karşısında, dış evrenin bir yaratığının karşısında olduğu durumdadır. **Çağdaş matematik birimler, ulaşılamayan, her tür insan deneyimine yabancı âlemlerde yaşar, gelişir, çoğalır.**

Mer. Like Gods (Tanrı Benzeri insanlar) adlı kitabında H. G. Wells, koca bir kitapta kaç sayfa varsa o kadar evren olduğunu hayâl eder. Biz bu sayfaların ancak (birinde yakıyoruz. Ama matematik deha tüm kitapta geziniyor: insan beyninin emrindeki gerçek ve sınırsız gücü oluşturuyor o. Çünkü, böylece başka evrenlerde yolculuk ederken, bu gezilerinden, içinde yaşadığımız dünyanın değişime uğratılması için geçerli araçlarla dolu olarak dönüyor. Hem olmak, hem yapmak onun elinde. Başka evrenlere yolu açan matematik önsezi, bizim evrenimizi somut olarak değiştiriyor. Katıksız müzik dehasına bu kadar yakın olan matematik deha, ayni zamanda da madde üzerinde en geçerli olan dehadır. Sonunda, matematik düşünceyi en yüksek soyutlama derecesine yüseltirken insan, bu düşüncenin belki de sadece kendine has olmadığını farkediyor. Sözgelimi böceklerin, uzayın özellikleri üzerine bizim bilmediğimiz şeylerin bilincine vardıklarını ve belki de evrensel bir matematik düşünce olduğunu, belki de yaşayan şeylerin tümünden bir yüce akıl türküsü yükseldiğini anlıyor.,,;

İnsan için artık hiçbir şeyin, ne kendisinin, ne de eskiden benim sene gelmiş gerçeklerin ve yasaların anlattığı biçimiyle dünyanın kesin olmadığı şu dünyada, son hızla bir yeni mitologya doğuyor. Sibernetik, elektronik beyinin, insan aklını aştığı kavramını yaratıyor ve alelade insan, «düşünen» makinenin yeşil gözünü tıpkı Sfenksi düşünen eski Mısır'lının ürkütüsü ve kaygısıyla düşünüyor. Atom, elinde yıldırımı, Olimpos dağına yerleşmiş. Marcoule'deki frangız atom fabrikası henüz kurulmuştu ki, çevredeki tarımcılar domateslerinin bozulduğu sanısına kapıldılar. Bomba, zamanların ayarını bozuyor bize canavar çocuklar doğurtuyor. Ruhbilimsel edebiyattan çok daha verimli «kurgu bilim» yazını denen bir yeni edebiyat, Marslılar ve Değişkinlerle, yüzyılımızın Odyssea'sını ve mekânı da, zamanı da yendikten sonra yurduna dönen o fizikötesi Ulysses'i anlatıyor.

«Yalnız mıyız?» sorusunun hemen ardından «Son -biz miyiz?» sorusu geliyor. Evrim insanda duruyor mu?
Üstünvarlık oluşum halinde mit değil mi?
Aramızda değil mi?
Ve bu Üstünvarlığı da birey olarak mı, yoksa topluluk olarak mı düşünmeli, mayalanmakta ve pıhtılaşmakta olan bütün insan yığını, tümüyle birliğinin ve yükselişinin bilincine varmaya yönelmiş bir insan yığını olarak mı düşünmeli?
Yığınların çağında birey ölür ama yeniden doğmak için ölür, kurtarıcı ölümdür bu. Ruhsal bilinçte ölüp ucunsal bilinçte doğar.

Sh: 324-326

TANRININ SİLİNMEZ ADI, BÜYÜK SIRRINI BULMAK İÇİN

Jorge Luis Borges anlatmıştı: Bir adam, bir bilge, bütün ömrünü doğanın sayısız işareti arasında, Tanrının silinmez adını, büyük sır'ın şifresini aramaya adamış. Bu arada başına gelmedik kalmamış ve günün birinde bir hükümdarın gizli polisince yakalanıp bir panterin önüne atılmaya mahkûm edilmiş. Bir kafese kapatmışlar onu. Parmaklığın öte yanında, vahşi hayvan, kapının açılıp da bir an önce karnını doyurabileceği o şölen anının gelmesini beklermiş. Bizim bilge hayvana bir bakmış ki ne görsün? **Onca zamandır ve onca yerde aradığı o ad, o şifre, hayvanın postunu kaplayan beneklerin biçimlerinin uyumunda gizli değil mi?** **O zaman niçin öleceğini anlamış ve anlamış ki, dileği yerine gelmiş olarak ölecektir ve bu ölüm, ölüm sayılmaz.**

Ona bakmasını bilip bilmediğimize göre evren de ya bizi yer yutar, ya da sır'rı bize verir. Yaratılmış her şeyin kaderinin ve yaşamın en ince ve en derin yasalarının, bizleri kuşatan madde dünyasında yazılmış olması ve **Tanrının eşya üzerinde yazısını bırakmış olması pek muhtemeldir ve bunları okuyabilmek için de pek muhtemeldir ki bizim bilgenin panterin postuna bakışı gibi, belli bir bakışla bakmak, yetecektir..**. İşte uyanık insan, bu belli bakışla bakabilen insandır

Sh: 387-388

TANRI BİZE BEL BAĞLAMIŞTIR

1948'de savaş bitmişti artık ama şimdi de atom savaşı tehlikeleri doğuyordu. Ama babam gene de o işçi yaşamının son günlerinde, sonsuz iç acılarına rağmen, çağma geniş bir güven ve umut beslemekteydi.

31 aralık gecesi kollarımda öldü ve gözlerini kapamadan bana dedi ki :

«Tanrıya fazla bel bağlamamak gerek, ama belki de Tanrı bize bel bağlamıştır...»

Sh: 9

(TANRININ DOKUZ MİLYAR ADI — Arthur C. Clarke'ın hikâyesi.)

Doktor Wagner kendini güç tuttu. Haksız, değildi. Sonra devamla:

«İsteğiniz beni şaşırttı. Bildiğim kadarıyla, bir Tibet manastın ilk kez bir elektronik hesap makinesi siparişi veriyor. Yersiz merak göstermiş gibi olmayayım ama, böylesine bir kuruluşun bu makineye ihtiyacı olacağı hiç mi hiç aklıma gelmezdi doğrusu. Acaba ne yapmak istediğinizi sorabilir miyim?»

Lâma, ipek giysisinin kıvrımlarını düzeltip ülkesinin parasını dolara çevirme hesabında kullandığı hesap cetvelini masanın üzerine koydu:

«Hay hay, katalogunuzdan anladığım kadarıyla tip 5 elektronik hesap makineniz, 10 ondalığa kadar bütün matematik işlemleri yapıyormuş. Ne var ki beni ilgilendiren, sayılar değil harflerdir. Sizden, makinede, sayı yerine harf basacak biçimde değişiklik yaptırmanızı rica edecektim.»

«Pek anlayamadım ama...»

> *«Bizim manastır kurulduğundan beri yani üç yüzyılı aşkın bir süredir, kendimizi bir işe adamış bulunuyoruz. Bu belki de size garip gelecektir, onun için beni büyük bir hoşgörüyle dinlemenizi rica ediyorum.»*

«Buyurunuz.»

> *«Çok basit. Tanrı'nın bütün adlarının listesini hazırlamakla uğraşıyoruz.»*

«Anlamadım ? »

Lama hiç istifini bozmadan sözlerini sürdürdü:

«Bütün adlarının alfabemizin en çok dokuz harfinden oluştuğuna bizi inandıracak güvenilir nedenlerimiz var.»

«Ve üç yüzyıldır bununla uğraşıyorsunuz, öyle mi?»

«Evet, görevimizi tamamlamak için onlbeş bin yıl gerektiğini hesaplamıştık.»

Doktor çok şaşırmıştı:

«Anlaşıldı, şimdi anladım makinemizi niçin kiralamak istiyorsunuz. İşlemin amacı ne peki?»

Bir an lama duraksadı ve Wagner de, ta Lhassa'dan kalkıp safran renkli harmanisinin cebinde bir hesap cetveli ve Elektronik Hesap Makineleri Şirketinin bir kataloguyla New York'a gelme zahmetine katlanmış olan bu olağanüstü müşterinin canını sıkmış olmaktan korktu. Lama :

> *«İsterseniz (buna bir tür dinsel âyin yöntemi deyiniz, dinimizin temellerinden biridir. Yüce Varlığa verilen adlar, Tanrı, Allah, Jüpiter, Yahova, v.b. ne olursa olsun, insanların yapıştırdığı etiketlerden öte bir şey değildir. Burada açıklayamayacağım kadar karmaşık bir felsefe yürütme sonucu, şu kanıya vardık ki, harflerin bütün karışımları arasında, Tanrının gerçek adları bulunmaktadır, işte bizim amacımız da bu adların tümünü bulup yazmaktan ibaret.»*

«Anlıyorum. Yani A. A. A .A. A .A. A. A, A Man başladınız ve Z.Z.Z.Z.Z.Z.Z.Z.Z/ye ulaşacaksınız.

«Evet ama tabii kendi alfabemizde. Kuşkusuz sizin için, elektrikli yazı makinesini bizim alfabemizi kullanacak biçimde değiştirmek güç olmasa gerek. Ama asıl sizi ilgilendirecek sorun, yararsız karışımları önceden ayıklayacak özel devrelerin ayarlanmasıdır. Sözgelimi, harflerin hiçbiri birbiri ardından üç kezden fazla çıkmamalıdır.»

«Üç mil? Yani iki demek istiyorsunuz.»

«Hayır, üç. Ama dilimizi bilseniz bile bunu açıklamak çok uzun sürer şimdi.»

Wagner telâşla atıldı :

«Tabii, tabii, devam edin.»

«Otomatik sayışınızı böylesine ayarlamanız zor bir iş değildir umarım. Uygun bir programla bu türden bir makine, harfleri birbiri ardından sıralayıp bir sonuç basabilir. Böylelikle, onbeş bin yılda tamamlayabileceğimiz bir iş yüz günde bitmiş olacak.»

Doktor Wagner kendini hayâl dünyasında sandı. Pencereden, New York'un ışıldan görülüyor, sesleri geliyordu. O ise bambaşka bir âlemdeydi sanki. Orada, ta uzaklarda, dağların tepesine tünemiş barınaklarında, Tibet keşişleri, kuşaklar boyu, üç yüzyıldan beri bir takım anlamsız adlardan listeler hazırlayıp duruyorlardı demek. İnsanların çılgınlığının sınırı yok muydu kuzum? Ama doktor Wagner, düşüncelerini belli etmeye yetkili değildi. Müşteri her zaman haklıydı...

«Tip makinemizi istediğiniz biçimde değiştirebileceğimize kuşkum yok. Beni asıl düşündüren, makinenin kurulması ve bakımı. Üstelik, Tibet'e göndermek de kolay olmayacak,» dedi.

"Orasını bize bırakın. Makine parça parça sökülünce, uçakla taşınabilir. Zaten sizin markayı seçmemizin nedeni de budur. Parçaları Hindistan'a gönderin siz, ötesine kanşmayın."

«iki mühendis de ister inisiniz?»

«Evet, makineyi kurup çalıştırmak ve yüz gün boyunca işlemesini sağlamak için yararlı olur.»

Wagner not aldı :

«Personel müdürüne haber vereyim, Ama geriye iki sorun kalıyor,.»

O daha sözlerini bitirmeden lama cebinden bir kâğıt çıkarmıştı:

«İşte Asya Bankasındaki hesabımın numarası ve belgesi.»

«Çok teşekkür ederim. Tamam, mükemmel,.. Ama izninizle, ikinci sorun, o kadar basit ve önemli ki söylemeye çekiniyorum. Çak zaman böylesine bir ön şartın unutulduğu oluyor da ondan. Elektrik enerji kaynağınız var mı?»

«50 kilovatlık, 110 voltluk bir Dizel elektrik jeneratörümüz var. Beş yıl önce kurmuştuk, iyi işliyor. Manastırda yaşamımızı kolaylaştırıyor. özellikle dua değirmenlerini döndürebilmek için almıştık.»

«Ha! öyle ya, neden düşünmedim bunu?...»

Dağın tepesinden görünüm başdöndürücüydü ama insan zamanla herşeye alışır.

Aradan üç ay geçmişti ve Georges Hanley artık manastırı, düzlükteki tarla dörtgenlerinden ayıran dikine altı yüz metreden etkilenmez olmuştu. Rüzgârın yuvarlaklaştırdığı taşlara dayanan mühendis, admı bilmediği uzak dağları sıkıntılı gözlerle seyrediyordu. Şirketten şakacı birinin deyimiyle **«Tanrı adı harekâtı»** hiç kuşkusuz katıldığı işler içinde en beter deli işiydi.

> Haftalar boyu 5 tipindeki, değişiklik yapılmış makine, binlerce sayfayı, akıl almaz harf kargaşasıyla doldurup durmuştu. Sabırlı ve yılmaz makine, Tibet alfabesinin harflerini, olabilecek bütün bileşimlerde bir araya toplamış, ardarda sıralamıştı. Keşişler, kimi kelimeleri, elektrikli yazı makinesinden çıktığında kesiyor ve koca koca defterlere büyük bir dinsel saygıyla yapıştırıyorlardı. Bir hafta sonra işleri bitecekti.

Hanley, hangi karanlık hesaplara dayanarak on, yirmi, yüz, bin harflik bileşimleri ineelenim gerektiği sonucuna vardıklarını bilmiyor ve bilmeyi de hiç mi hiç istemiyordu. Geceleri kâbuslarda, büyük Lamanın ansızın işlemi biraz daha ileri götürmeye karar verdiğini ve işin 2060 yıla kadar süreceğini görüyordu. Zaten şu garip herif bunu yapacak olsa hiç de şaşmazdı.

Ağır tahta kapı açılıp kapandı. Ghuk yanına geldi. Her zamanki gibi bir yaprak sigarası tüttürüyordu. Bu sigaraları dağıtmakla kendini lamalara pek sevdirmişti. Hanley'e göre bu adamlar belki de kafadan iyice çatlaktılar ama, zevklerine de pekâlâ düşkündüler hani. Köye sık sık gitmelerinin de nedeni buydu ya...

Chuk : «Bak Georges, başımız dertte,» dedi.

«Makine mi bozuldu?»

«Hayır.»

Chuk korkuluğa ilişti. Şaşılacak şeydi doğrusu, çünkü her zaman başın m dönmesinden çekinirdi:

«işlemin amacım öğrenmiş bulunuyorum.»

«Biliyorduk ya zaten?»

«Keşişlerin ne yapmak istediklerini biliyorduk, niçinini bilmiyorduk ki?»

«Adam sen de! Hepsi de kafadan çatlak bunların,.,»

«Dinle Georges, ihtiyar demin anlattı bana. Sanıyorlar ki, bütün bu adlan yazdıkları zaman (ki onlara göre dokuz milyar kadarmış) tanrısal, kutsal amaca erişilmiş olacak; insan ırkı, hangi görev için yaratılmış İse görevini tamamlamış olacak.»

«Ne çıkar yani? intihar etmemizi mi bekliyorlar yoksa?»

«Yararı yok. Liste tamamlanınca Tanrı işe karışacak ve tamam.»
«Yani bizim işimiz bitince dünyanın da sonu gelecek, öyle mi?»

Ghuk, sinirli sinirli güldü :

«Ben de ihtiyara böyle dedim işte. O zaman garip garip baktı suratıma, bir öğretmenin pek aptal öğrencisine baktığı gilbi ve dedi ki : «Yok canım bu kadar önemsiz olmayacaktır herhalde!...»

Georges bir an düşündü: «Anlaşılan pek geniş görüşlü bir adammış. Ama neyi değiştirir ki söyledikleri? Bunların kafadan çatlak olduklarım zaten bilmiyor muyduk?»

«Evet biliyorduk ama neler olabileceğini kestiremiyor musun? Eğer liste tamamlanır da Tibetli Cebrail meleğinin boruları ötmezse, bunun bizim yüzümüzden olduğu –kanısına varabilirler. Ne de olsa kullandıkları, bizim makinemiz değil mi? Hiç de hoşuma gitmiyor bu...»

«Aldırma, ben böyle vartaları çok atlattım. Çocukken bir papazımız vardı, ertesi pazar kıyametin kopacağını söylemişti de yüzlerce kişi inanmıştı ona. Hattâ evini satan bile oldu. Ama ertesi pazar kimse Öfkelenmedi. Sadece papazın hesaplarında biraz yanıldığını sandılar, o kadar. Hattâ inançlarını bile yitirmeyenler var hâlâ.»

«Şurasını unutuyorsun ki şimdi kendi vatanında değilsin. İkimiz yüzlerce keşişin arasında yalnızız. Onları pek seviyorum ama, ihtiyar lama, işlemin amaca ulaşmadığını anladığı an gene de uzaklarda olmayı tercih ediyorum ben.»

«Bir çözüm yolu var. Kiiçiik ve zararsız bir baltalama. Uçak bir hafta sonra geliyor, makine ise, günde 24 saat çalışsa işi dört günde tamamlayacak. İki üç gün bir şeyleri onarırız tamam. îyi ayarlanabilirse, son ad makineden çıktığında, biz aşağıda, havaalanında oluruz.»

Yedi gün sonra, katırlarla döne döne aşağıya doğru inerlerken Hanley dedi ki :

«Doğrusu vicdanım beni rahatsız ediyor. Korktuğum için değil, üzüntümden kaçıyorum. Makine durduğunda şu yiğit kişilerin halini görmek istemezdim doğrusu.»

«Bana kalırsa, dedi Chuk, onlar kaçtığımızı pekâlâ anladılar. Ama umurlarında değil. Bu makinenin ne kadar otomatik olduğunu biliyorlar artık, başında durmaya gerek olmadığını da biliyorlar. Ve sonrası olmadığını düşünüyorlar zaten.»

Georges dönüp arkasına baktı.

Batan gün ışığında manastır binalarının silueti beliriyordu. Şurada burada küçük ışıklar parıldıyordu. Bunlar 5 tipli makineyi besleyen akımdan ışık alan lâmbalardı. Kendi kendisine sordu. Acaba makinenin âkibeti ne olacaktı? Keşişler hayal kırıklığına uğramanın vereceği öfkeyle onu parça parça mı edeceklerdi? Yoksa herşeye yeni baştan mı başlayacaklardı?

Şu anda dağda, duvarların ardında neler olup bittiğini kendi gözleriyle görüyormuş gibi biliyordu. Büyük lama ile yardımcıları sayfalan incelerken çıraklar da garip adları kesip kesip koskocaman deftere yapıştırıyorlardı. Ve bütün bunlar kutsal bir sessizlik içinde oluyordu. Makinenin, tatlı bir yağmur gibi kâğıda vuran tuş seslerinden başka bir şey işitilmiyordu. Saniyede binlerce harfi birleştiren makinenin kendisi de sessiz çalışırdı çünkü...

Chuk'un sesiyle uyandı.

«İşte. Amanm dünya varmış!»

Küçücük bir gümüş haç gibi, eski D.C. 3 tipi taşıt uçağı, aşağıya o uydurma küçük havaalanına konmuştu. Bu görünüm insanda koskoca bir buzlu viski yuvarlama isteği uyandırıyordu. Chuk türkü çağırmaya başladıysa da hemen vazgeçti. Dağlar cesaretini kırıyordu.

Georges saatine bir göz attı.

«Bir saat sonra alandayız. Ne dersin. Hesap bitti mi acaba?»

Chuk karşılık vermedi ve Georges başını kaldırdı ki arkadaşının yüzü bembeyaz kesilmiş, göğe dönmüştü, «Bak,» diye mırıldandı. Georges da gözlerini kaldırdı. Başlarının üzerinde, dağların sessizliğinde, yıldızlar son kez, teker teker sönmekteydi...

Sh: 157-166

ZEKA VE KANSER İLİŞKİSİ

Üstün zekâlı çocukların çoğu, eskiden erişkin yaşa geçince bu yeteneği yitirirlerdi. Şimdi ise öyle görünüyor ki, bunlar alışılmış insan tipiyle hiçbir ortak yönü olmayan üstün zekâlı erişkinler haline gelmekteler. Normal, aldı başında bir insandan otuz kez daha etkendir zekâları. «Başarı ölçekleri» ise yirmibeş katıdır. **Sağlıktan kusursuzdur, duygusal ve cinsel dengeleri de öyle. Üstelik, ruh hastalıklarına ve Özellikle kansere de pek yakalanmazlar.**

Kesin mi bu?

Kesin olan bir şey varsa o da bütün dünyada akıl yeteneklerinin giderek hızlanmasına ve buna paralel olarak fizik yeteneklerinde hızlanışına tanık olduğumuzdur. Bu fenomen o derece belirgindir ki başka bir Amerikalı bilgin olan, Ohio Üniversitesinden doktor Sydney Pressey, vaktinden önce gelmiş, çocukların eğitimini öngören ve yılda kanısınca üçyüz bin üstün zekâ yetiştirebilecek bir plân hazırlamış bulunmaktadır.

Yoksa insan türünde bir değişme mi sözkonusu?

Dış bakımdan bize benzeyen ama gene de başka yaratıklarla mı karşılaşıyoruz?

İşte şimdi de bu büyük sorunu inceleyeceğiz. Kesin olan bir şey varsa, o da bir mitosun, değişken mitosunun doğuşuna tanıklık ettiğimdir. Şu teknik ve bilimsel uygarlığımızda ise, bir mitosun doğuşu büyük anlam ve dinamik değer taşır.

Sh: 403

KÖTÜLÜK EVRENİNDE

Görülen ve Görünmeyen Tarih

Bir görülen tarih, bir de görünmeyen tarih vardır. Nedir Görünmeyen Tarih? Bu deyim tuzaklarla doludur. Görülen tarih o kadar zengindir ve o kadar az bilinir ki, herhangi bir varsayımı doğrulayacak nedenleri ve olayları onda bulmak, her zaman olağandır. Tarihteki kimi olaylann nedeninin Yahudilerin, Farmasonların, Cizvitlerin ya da Milletlerarası Banka'nıngizli eylemleriyle açıklandığına çok rastlanmıştır. Bu açıklamalar bize yeterli gelmiyor. Öte yandan, gerçeksiz gerçekçilik diye adlandırdığımız şeyi gizlilik bilgisiyle ve gerçeğin gizli kaynaklarını gazete romanıyla karıştırmaktan her zaman çekinmişizdir.

**

Gözle görülmeyen tarihi araştırmak» akıl için oldukça yararlı bir çalışmadır. Doğal olan ama çoğunlukla bilinci felce uğratan o inanılmaz şeylerden çekinme duygusunu uzaklaştırmaya yarar.

**

Alman Düşüncesi Hitleri Çıkarır

Bir Fransız tarihçisi, bir Makalesinde, oniki yıl Füshrer'in basın servisi şefliğini yapmış olan doktor Otto Dietrich tarafından yayınlanmış Hitler'in maskesi düşürüldü kitabım eleştirirken şöyle yazıyor :

«Herhalde doktor Dietrich'in fazlasıyla sık tekrarladığı bir sözcük var ki bu, olgucu bir yüzyılda Hitler'in bütün yaptıklarını açıklamaya yetmez. **'Hitler, diyor, kendini çılgınca milliyetçilik fikirlerine kaptırmış, iıblis gibi bir adamdı!** Ne demek iblis gibi? Ne demek çılgınca? Ortaçağ'da olsaydı belki Hitler için «cinlere karışamış» denirdi. Ama bugün? Ya «iblis gibi» sözcüğü hiçbir anlam taşımıyor, ya da iblise karışmış anlamına geliyor. Ama şeytan nedir? Doktor Dietrich şeytanın varlığına inanıyor mu yoksa? Bu konuda anlaşmak gerek. Bana kalırsa, «iblis gibi» sözcüğü beni hiç de doyurmuyor.

«Çılgınca» sözcüğü de öyle. Çılgınca demek ' akıl hasıtalarINa yaraşır biçimde demektir. Ve Hitler'in bir psikopat hattâ bir paranoyak olduğundan hiç kuşku yok. Ama sokaklarda psikopat da, paranoyak da dolu. Ama bu başka şey, hastaneye kapatılacak derecede deli olmak başka şey. Başka bir deyimle, Hitler sorumlu mudur? Benim anladığım kadarıyla, evet.

Ve bunun içindir ki ilblis sözcüğünü benimsemediğim gibi çılgınca sözcüğünü de benimsemiyorum. Bunların bizim gözümüzde hiçbir tarihsel değeri yoktur çünkü.»

Doktor Dietrich'in açıklamasıyla yetinenleyiz. Hitler'in kaderi ve yönetimi altındaki büyük, çağdaş bir ulusun giriştiği serüven, çılgınlık ve şeytanlık gibi kavramlara dayanarak açıklamasını bulamaz. Ama Dietrich'i eleştiren tarihçiyle de yetinemiyoruz biz. Ona göre

Hitler, hastanelik deli değildi. Ve Şeytan diye bir şey yoktur. Bunun içindir ki sorumluluk duygusundan yakayı sıyıramaz. Burası doğru. Ne var ki bizim tarihçi, bu sorumluluk kavramına, büyülü erdemler tamyora benzer. Bu kavramı öne sürer sürmez sanki hitlerizmin akıl almaz tarihçesi aydınlanmış ve içinde yaşadığımızı öne sürdüğü olgucu yüzyılın ölçülerine uydurulmuştur. Ama bu, yeterli mi?

Hitler eğer deli de, cinlere karışmış da olmasa bile, ki muhtemeldir, gene de nazizmin tarihçesi bir « olgucu yüzyıl »IN ışığı altında aydınlatılabilir türden değildir. Derinlikler ruhbilimi bize, insanın görünürde mantığa uygun eylemlerinin aslında kendisinin de bilmediği ya da kısmen olağan mantığa tümüyle yabancı bir simgeciliğe bağlı olan güçler tarafından yönetildiğini açıklar. Öte yandan da, biliyoruz ki evet Şeytan vardır ama, ortaçağdaki anlamında değil. Hitlerciliğin tarihçesinde ya da daha doğrusu bu tarihçenin kimi yönlerinde, öyle görünüyor ki, temel düşünceler, alışılagelmiş tarih eleştirisinin dışında kalmakta ve onları anlayabilmek için, eşya üzerindeki olgucu görüşümüzü bir yana bırakarak Dekart'çı mantık ile gerçeğin birbirinden koptuğu bir evrene girmek için çaba harcamamız gerekmektedir.

Bu konuda uzun uzadıya durmamızın nedeni, Hitler'in çıkardığı savaşın, salt faşizm ile demokrasi, ya da liberal anlayış ile otoriter anlayışı arasında bir savaş olmamasıdır. Bu savaş bir tür «tanrılar savaşımdır ve gezegenimizde son bulmuş değildir. İnsan bilgisinin gözkamaştırıcı ilerlemeleri birkaç yıl içinde ona bambaşka biçimler vermektedir. Bilginin kapılan sonsuza açılıyorken bu savaşın anlamını çözebilmek çok önemlidir. Günümüzün bilinçli insanı yani geleceğin çağdaşı olmak istiyorsak, gerçekdışının gerçeği altettiği, anı yakından ve doğru olarak bilmemiz gerekir.

> *Rauschning diyordu ki:*
> *«Aslında her Almanın bir ayağı, daha iyi bir vatan ve daha iyi bir mülk aradığı Atlantik'tedir. Almanların bu çifte yaradılışı, onlara hem gerçek dünyada yaşama imkânı kazandıran hem de hayal âlemine atılmalarına fırsat veren bu ikiye bölünebilme yeteneği özellikle Hitler'de belirir ve o büyülü sosyalizminin anahtarıdır.»*

> *Ve Rauschning, bu «gizli dinin büyük rahibinin» iktidara gelişini anlatmaya çabalarken, tarihte birkaç kez, «ulusların tümüyle anlaşılmaz bir heyecana kapıldığına» kendi kendini inandırmaya çalışıyor. Ve, «işte nasyonal sosyalizm de» diyor, «XX. yüzyılda patlak vermiş, bütün ulusun kapıldığı böylesine bir heyecandır.»*
> *İyi ama nereden geliyordu bu garip hastalık? Buna doyurucu bir karşılık bulamıyor. «En derin kökleri, gizli bölgelerdedir hâlâ.»*
> *İşte biz, bu gizli bölgeleri araştırmayı yararlı görüyoruz. Ve burada yolumuzu aydınlatacak olan da bir tarihçi değil, bir ozandır.*

**

İnsanda Gerçek Kötülük, Ermişlik Ya Da Deha Gibi Bir Şeydir

İnsanda gerçek kötülük, ermişlik ya da deha gibi bir şeydir, bilinçin dışında kalan, ruhim kendinden geçme halidir. Bir insan son derece kötü olabilir de kendisi bunun farkına varmaz. Ama (bence sözcüğün tam anlamıyla kötülük, seyrek rastlanır bir şeydir hattâ sanıyorum ki gittikçe de azalmaktadır. Gerçek günah öylesine bir dereceye ulaşır ki onun varlığından, bile kuşkulananlayız. Gerçek bir günahkâr ile karşılaşacak ve günah işlediğini anlayacak olsanız hiç kuşkusuz dehşete kapılırsınız. Ama belki de bu adamdan «hoşlanmamanız» için ortada hiçbir neden yoktur. Tersine, büyük bir ihtimalle, eğer işlediği günahı unutabilseniz, belki

onun yaptığı işi olumlu bile karşılayabilirsiniz. Hayır hayır, kötülüğün ne kadar korkunç, dehşet verici ıbir şey olduğunu hiç kimse tahmin edemez.

Evet, gerçek kötülük pek az rastlanır bir şeydir. Çağımızın, ermişliği yok etmek için çok uğraşmış olan maddeciliği, kötülüğü silmek için belki daha da çok uğraşmıştır. Şu dünyayı Öylesine rahat buluyoruz ki, canımız ne çıkmayı, ne inmeyi istiyor. Sanki Cehennem uzmanı, salt arkeolojik çalışmalarla yetinmek zorunda kalmış gibi bir durum var.

**

Korku Hükümdarı

İnsan, bitmiş tükenmiş değildir. –Eskilerin tanrılara tanıdıkları güçleri ona tanıyacak pek büyük bir değişimin eşiğindedir. Dünyâda, bu yeni insanın birkaç örneği vardır bunlar belki de zaman ve mekân sınırlarının ötesinden gelmiştir.

Doğu'da bir yerlerde gizli bir kentte hüküm süren **Dünyanın Sahibi ile, «Korku Hükümdarı»** ile ilişkiler kurmak mümkün olabilir. Onunla bir anlaşmaya varabilenler, binlerce yıl için dünyanın yüzünü değiştirecek ve insan serüvenine bir anlam kazandıracaklardır.

**

Vril Cemiyeti- Üstün Yaratıklar

Berlin cemiyetinin adı «Vril Cemiyeti» idi. Vril, günlük yaşantımızda pek küçücük bîr bölümünü kullandığımız o sonsuz enerjidir. Vril'e hâkim olan, kendi kendine de, başka dünyalara da egemen olur. Bütün çabamızı buna yöneltmeliyiz. **Dünya değişecektir.** Efendilerimiz yer altından yeryüzüne çıkacaklardır. Eğer onlarla anlaşamazsak bizler de efendi olamazsak, köleler arasına katılırız.

Okurumuz, yazar Arthur Machen'in Golden Dawn adındaki gizli bir İngiliz cemiyetine üye olduğunu hatırlayacaktır sanırız. Bulwer Lytton da bu cemiyetin 144 Üyesinden biriydi. Dünyada Pompei'nin Son Günleri adlı romanıyla ün yapmış olan bu yazar herhalde, romanlarından birinin on yıl kadar sonra, Almanya'da bir naziöncesi esrarcı grupuna esin kaynağı olacağını hiç ummuyordu. Ama bu arada «Bizi Ezecek Olan Irk» Ya da «Zanoni» gibi eserlerinde de, tinsel dünyanın ve özellikle cehennem dünyasının gerçeklerine parmak basıyordu. İnsanüstü güçlere sahip yaratıkların varlığından emin olduğunu ifade ediyordu. Bu yaratıklar bizleri ezecek ve aramızdan seçtiklerini de pek büyük bir değişime uğratacaklardı.

Bu ırk değişimi düşüncesine dikkat ediniz. Hitler'de de buluyoruz onu ve günümüzde de silinmemiştir. «Bilinmedik Yüksek Kişiler» kavramı da ilgi çekicidir. Bu kavrama, Doğu ve Batı'nın bütün kara sırlarında rastlanır. Hıtler'in de buna inandığı bizce kesindir. Hattâ dahası da var : o, «Üstün Yaratıklar» ile İlişki kurduğunu da sanıyordu.

Aslında Hitler'in gerçek amacı, ne efendiler ırkını yerleştirmek, ne de dünyayı ele geçirmekti. Onun asıl amacı, biyolojik değişimi sağlamaktı. Sonunda insanlık, henüz çıkamadığı bir düzeye erişecekti1. **«Kahramanlardan, yarı tanrılardan, tanrı insanlardan oluşmuş bir insanlık» yaratılacaktı.**

**

Gizli Güçlerden Yararlanılmaz -Gizli Güçler Sizden Yararlanır

Hitler'in bir tür insanüstü enerjiye sahip olduğu, bunu karşısındakine sezdirdiği ve bu enerjinin kaynağının ancak bizim ruh bilimimiz dışında kalan bir güç olabileceği söylenir.

Başlangıçta Hitler, şiddetli bir yurtseverlik ve toplumculuk tutkusuna kapılmış alelade bir insandır. Hayalleri sınırlıdır. Birdenbire, sanki bir mucize olmuş gibi, ileri atılır, her tuttuğu işi başarır. Ama enerjilerinin yayılmasına aracılık eden bu medyumun, enerjinin genişliğini ve yönünü anlaması ille de şart değildir kil

Kendinin olmayan bir havayla dans eder o. 1934'e kadar, attığı adımların doğru olduğunu sanır. Oysa, oyun havasına tam olarak ayak uyduramamıştır. Gizli Güçlerden yararlanmasının yeterli olduğunu sanır. Oysa Gizli Güçlerden yararlanılmaz, Gizli Güçler sizden yararlanır, onlara hizmet edilir. Böylelikle Hitler'ın ulusçu ve toplumcu sandığı eylem, gizli öğretiye daha sıkı sarılmış bulunmaktadır. Hitlerin biyolojik değişim tutkusuna tam olarak ne gün kapıldığını söyleyebilmek güçtür. Bu tutku, aslında nazi hareketinin bağlanmış olduğu o gizli öğretinin eşitli yönlerinden, ancak birisidir.

S.S. örgütünden doğrudan doğruya Himmler sorumlu kılınmış ve onu gerçek bir dinsel tarikat gibi düzenlemiştir. Hiçbir zaman olduğu gibi açıklanamayan öğretinin, olağan insan güçlerini aşan güçlere duyulan mutlak bir inanca dayandırıldığı anlaşılıyor. Önemli olan nokta şudur ki, Hitlerci parti yon değiştirdiği yani gizli öğreti yoluna girdiği andan itibaren, artık ulusçu ve siyasal bir hareketten söz edemeyiz. Gerçi temalarda genel olarak bir değişme yoktur ama kalabalıklara aşılanan düşüncelerin ardında bambaşka amaçlar yatmaktadır. Artık işitilmemiş bir hayalin gerçekleşmesinden başka hiç bir şey sözkonusu değildir. Eğer Hitler'in eline, o saplantısına Alman ulusundan daha iyi hizmet edebilecek bir ulus geçmiş olsaydı, alman ulusunu feda etmekte bir an duraksam azdı. Daha doğrusu o, bir grupun saplantının aracısıdır. Eğer boyun eğdiği '6 esrarlı görev ondan emret şeydi, yalnız kendisinin değil, hem ulusunun, hem de tüm insanlığın mutluluğunu, hiç sakınmadan feda edebilirdi.

Rauschning'e diyor ki:
«Size bir sır vereyim merkezi olacak ölçü adam, Tanrı insan oradan çıkacaktır. Tanrı insan, Yaratığın gözkamaştırıcı örneği. Ama henüz açıklamama izin verilmeyen başka şeyler de var...»

Kara tarikatın etkisinde olan dünya

Kara Tarikat, bütün üyelerini, dünyadan ayırıyor. Temel kuram ve araçları bilenler, S.S. İerin ancak birkaç, yüksek rütbeli subayıyla büyük şefleriydi. Üyeler, evlenmeden önce izin istemek zorundaydılar, ayrı ve çok sert bir yargılama yetkisine giriyorlardı, sivil otoritenin yetkisi dışındaydı onları yargılamak. Tarikat yasaları dışında, onların hiçbir ödevi, özel yaşantısı yoktu.»

Napola denen apayrı bir seminerde eğitime başlıyorlardı. Burada «ölümü karşılamayı ve vermeyi öğreniyorlardı herşeyden önce. Bağlılık andı içiyorlar ve «geri dönülmez, insanüstü bir kadere giriyorlardı. Ve biliyorlardı ki partiden atılacak kişi yalnız kendi canını yitirmekle kalmayacak, ailesinin, karısının ve çocuklarının da ölümüne yol açacaktır. S.S.'lerin sert yasaları böyleydi.

İşte burada dünya dışına çıkmış oluyoruz. Artık ölümsüz Almanya'da ya da nasyonal sosyalist devlette değil, Tanrı insanın gelişinin büyülü hazırlığındayız. S.S.'lerin tarikata alınış töreni, Toton Şövalyeleri tarikatındaki kabul törenini yakından andırır. Bu törene, yapıldığı Marienburg şatosundaki Remter salonunun son derece gerdin ve Olağanüstu havasından dolayı «Yoğun Hava Töreni» de deniyordu! Lewis Spence gibi kimi gizli bilim araştırmacıları, bunu salt iblis geleneğinde bir tür kara âyin olarak görürler. Buna kargın, kimi de, «Yoğun

Hava»yı, katılanların tümüyle sersemlettiği bir an olarak yorumlarlar. Bu iki tez arasında, daha gerçekçi ve dolayısıyla daha gerçekdışı bir yoruma da yer vardır.

Gen dönülmez, Vazgeçilmez kader: Ölü kayasından ömür boyunca ayırmak üzere tasarılar hazırlanmıştı ...

Gerçek bir S.S., kendince, iyinin de, kötünün de üzerindedir.

....

> *—Kara Tarikatin eylemi hiçbir siyasal ya da askeri ihtiyaçtan doğmuş değildir. Tümüyle büyü gereğidir, gizli güçlere dayanır. Toplama kampları, aslında bir simgesel davranış, bir makettir. Tüm halklar kökünden kopartılıp alınacak, koskocaman bir göçebe kavim haline, rahatça yoğurulabilecek bir hammadde haline dönüştürülecektir.*

Gizli öğretinin bir bölümü şöyle özetlenebilir:

> *«Canlı varlık olarak tek şey vardır: Evren ya da Dünya. İnsan dahil, bütün öteki yaratıklar, bunun çeşitli biçimlerinden, yönlerinden başka bir şey değildir.»*

Bizi çevreleyen, saran ve bizim aracılığımızla başka biçimler hazırlayan bu Yaratığın bilincine varmadıkça bizler de canlı sayılmayız. Evren ruhunun Tanrılarca bize aktaracakları buyruklarına dikkatle kulak verelim. Bizler, yaman büyücüler, kanlı ve kör insan hamurunun yoğurucularıyız.

...

Örgütün açıklanan amaçları şunlardı: **«Hind cermen ırkının doğduğu yerleri, anlayışını, eylemlerini, mirasını araştırmak ve bu araştırmalın Sonucunu halka, ilgi çekici biçimde aktarmak.»**

**

> **İki şeytan vardır.**

Gerçi eğer çağdaş dünya çoğumuzun sandığı gibi, hâlâ maddeci ve bilimci XIX. yüzyılın bir mirası olarak kalsaydı, naziler hiç kuşkusuz üstün gelirlerdi. **İki şeytan vardır. Biri tanrısal düzeni düzensizliğe dönüştürür, öteki de düzeni, tanrısal olmayan başka bir düzen haline getirir,**

...

«Bir yanağıma vurduklarında, öteki yanağımı uzatmam, yumruğumu da sallamam: Yıldırım yağdırırım ben.»

Yer altının efendileriyle yerüstünün küçücük adamları arasındaki, karanlık Güçlerle ilerleme halindeki insanlık arasındaki bu savaş da Hiroşima'da, tartışmasız gücün apaçık belirtisiyle son bulacaktı işte.

Sh: 209-311

Kaynak: L.PAUWELS /J. BERGIER, EVRENİN SAHİPLERİ, (Le Matin des magiciens), Fransızca aslından çeviren; Nihal ÖNOL, Altın Kitaplar Yayınevi 1. Baskı : Mart 1974,İstanbul

Not: Kitabın tamamını okuyabilirsiniz. Son zamanda Ortadoğudaki olayları körükleyen devletin İsrail olduğunu düşünüyordum. Onların kullanıldığını bir daha görebiliyorum. Asıl fitne ve terörü körükleyen bahsedilen inancın sahibi olan Almanlardır. Yine birşeyler

planladıkları ihtimali çok kuvvetli. Çünkü onlar dünyayı savaşa sürükleyen bir millet olmaları ile ünlüler. İki defa savaşa soktular. Üçüncüsünüde denemekten vazgeçmeyecekleri kesin.

İhramcizâde İsmail Hakkı

KADINLARIN FELSEFESİ- FELSEFE-İ ZENÂN- AHMET MİTHAT-

Tanzimat dönemi romanlarında Türk kadınının hayat, ahlak ve aile anlayışında meydana gelen değişiklikler önemli ölçüde yer alır. Eski yaşam biçiminden modern hayata yöneliş, **Müslüman-Türk kadınının ikilemde kalmasına sebep olur.** Avrupa ile olan ilişkilerin her geçen gün daha da ilerlediği bu geçiş döneminde kadının benliğini bulma çabası, dönem romanlarında okuyucunun dikkatine sunulur. Bu husus, Felsefe-i Zenan ve Jön Türk"te geniş olarak işlenir. Vakaların oluşmasında tamamen kadın kahramanlar ön planda olduğundan, uzun hikâye/roman özelliği taşıyan Tanzimat dönemi romanlarından Felsefe-i Zenan"dan bahsetme gereği duyduk.

Ahmet Mithat'ta Kadının Ahlaki Konumu ve Feminizm

Felsefe-i Zenan, Ahmet Mithat Efendi"nin 1870"te kaleme aldığı ve kadınla erkeğin eşit olduğu, kadının ekonomik özgürlüğe sahip olması gerektiği, kadınların evlenmeden de hayatlarını devam ettirebileceklerini ve temel sorun olarak eğitim almış kadının kadınlık rollerini sürdürüp sürdürmeyeceği ya da nasıl sürdüreceğiyle değil, eğitim süreciyle kadınlık rolleri arasındaki çatışmayı bu konuyu alır.

Felsefe-i Zenan'da, hayatını okumaya ve öğrenmeye adamış olan Fazıla, evlat edindiği iki kızına da kendi yaşam felsefesini aşılar. Gerçekte kardeş olmayan fakat kardeş gibi bir arada büyümüş Akile ve Zekiye, Fazıla Hanım'dan terbiye görmüşlerdir. Fazıla Hanım onları, evliliğin doğuracağı aksaklıklardan, evlendikleri zaman bir esaret altına gireceklerinden bahsederek evlilik kurumundan soğutmuştur. Günlerini okuyarak, araştırarak geçiren bu kardeşlerden Zekiye, Muhsin Paşa'dan eğitmenlik teklifi alır. İki sene Halep'te kalacak ve dönecektir. Fakat burada Sıtkı adlı bir kâtiple tanışır ve her ne kadar evliliğe karşıda olsa onunla evlenmeyi kabul eder. Evlendikten kısa bir süre sonra eşinin kendisini aldattığını görür. Üzüntüsünden hastalanır ve ölür.

Akıle ve Zekiye onun izinden giderler. Ancak hayata uygulanmayan bilginin aslında bir anlamı olmadığına inanan Mithat Efendi, birbirinin alternatifi olmak üzere yarattığı Akıle ve Zekiye'den birini, evin dışına hayata gönderir. Diğerini evin içinde bilgisi ve öğrenme aşkıyla bırakır. **Sorun karşısında açık bir seçim yapamamış olan yazar, eserinin bu tarafıyla toplumun eğitim görmüş ya da kendine yetiştirmiş kadına hazır olmadığı kadar, bu kadınların da hayata ve topluma hazır olmadıkları mesajını vermek ister.** Kendini bütün Osmanlı kadınlarının manevi babası sayan Mithat Efendi'nin ilk eseri Felsefe-i Zenan'dan son eseri Jön Türk'e kadar konuyla ilgili görüşlerinde büyük değişiklik olmaz. Ancak yazarın son eserine kadar aynı konuda ısrarlı duruşu, böyle bir toplumsal sorunun varlığını düşündürür.

AHMED MIDHAT EFENDININ FELSEFE-I ZENÂN'I

MÜGE CANPOLAT

> Gelenekler kadını yalnız bir erkeğe ait kılıp, erkeğe ise birden fazla kadını mümkün kıldıkça ve erkekler de bu nimetten yararlanmakta kusur etme[dikçe] (...) bir kıza namus taslayabilirler mi?
> (Ahmed Midhat, s. 53)

Gelenek içindeki kadın-erkek eşitsizliğine karşı söylenen bu sözler, Ahmed Midhat'ın Felsefe-i Zenân adlı eserindeki **ayrıksı bir kadın tipinin başkaldırısıdır.** Tanzimat döneminde Batının da etkisiyle kadının toplumdaki yeri tartışılmaya başlanmıştır. Bu dönemde türlerle

beraber konular da Batıdan gelmektedir. Ahmed Midhat'ın manevî kızı olan ilk kadın yazarımız Fatma Aliye Hanım da eserlerini bu dönemde vermiştir. Şinasi, Namık Kemal, Şemsettin Sami gibi yazarlar, kadını konu eden eserler yazmışlardır. Ahmed Midhat, kadını toplumda bulunduğundan daha iyi bir konumda görmek isteyen bir yazardır. Bunun da ancak eğitimle mümkün olacağına inanır. **Handan İnci, Ahmed Midhat'ın Felsefe-i Zenân adlı eseri için "yeni Türk edebiyatında kadın sorunlarını doğrudan doğruya işleyen ilk eserdir" denebileceğini belirtir** (s. v).

Handan İnci, Ahmed Midhat'ın Felsefe-i Zenân adlı eserini Latin alfabesine aktararak kitaplaştırmış ve eseri günümüz okuruna ulaştırmıştır. Kitap iki taraflıdır. Bir tarafında Handan İnci'nin Felsefe-i Zenân ile ilgili görüşlerine yer verdiği "Felsefe-i Zenân Hakkında" başlıklı girişi ve eserin bugünkü harflere aktarılmış hali yer almaktadır. Bu kısmın başlığı Felsefe-i Zenân'dır. Kitabın diğer tarafında ise sadeleştirilmiş metin bulunmaktadır. Bu kısmın başlığı ise Kadınların Felsefesi'dir.

Felsefe-i Zenân, Ahmed Midhat'ın ilk eserlerindendir. 1870 (hicrî 1287) yılında yazılmıştır. Letaif-i Rivayat adlı eserler serisinin üçüncü kitabında yer alan Felsefe-i Zenân için Ahmet Hamdi Tanpınar "Garp hikâyesi", Kenan Akyüz ve Olcay Önertoy "büyük hikâye", Mustafa Nihat Özön de "hikâye" terimini kullanır. Handan İnci'nin çalışmasının kapağında ise "roman" terimi yer almaktadır. Ahmed Midhat Efendi hakkında en kapsamlı çalışmayı yapan Orhan Okay'ın Batı Medeniyeti Karşısında Ahmet Midhat Efendi adlı araştırmasında ise bu eser için hem "uzun hikâye" hem de "roman" terimi kullanılmıştır.

Ahmed Midhat, eserlerinin hemen hemen hepsinde eğitim, evlilik, kadının eğitimi, tutsaklık gibi toplumsal konulara yer vermiştir. Bu konuları işlerken gelenekten uzaklaşan bir tavır sergilediği söylenebilir. Yine toplumsal konular arasına giren kadın-erkek arasındaki eşitsizlik, yazarı düşündüren bir durumdur. Ahmed Midhat kendisini rahatsız eden bu durumu Felsefe-i Zenân'da işler. Felsefe-i Zenân, kadının özneleştirildiği, erkeğin ötekileştirildiği bir eserdir ve tamamen kadın bakış açısıyla yazılmıştır. Ama esas ilginç olan, bir erkeğin yaşama bu açıdan bu derece bakabilmiş olmasıdır.

Felsefe-i Zenân, iyi eğitimli ama neredeyse erkek düşmanı olan Fazıla, Akıle ve Zekiye'nin yaşam "felsefe"lerini konu alır. Eser, yazar-anlatıcı tarafından sunulan olaylar ve Akıle ile Halep'e giden Zekiye'nin birbirlerine gönderdikleri mektuplar sıralanarak kurulmuştur. Ahmed Midhat, mekân değişikliğine bağlı olaylar zincirinin bir kısmını Zekiye'nin ağzından mektup yoluyla aktarır. Böylece okuyucuya seslenirken girişik bir üslup kullanmış olur.

Ahmet Hamdi Tanpınar, Ahmed Midhat'ın ilk eserleri için "ne psikoloji, ne canlı karakter, ne de etraftaki hayatı canlandırmak endişesi" taşır diyerek genel bir yargıda bulunmuştur (19 uncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi, Çağlayan Kit., 1997). Ancak bu sözlerin Felsefe-i Zenân için geçerli olduğunu söyleyemeyiz.

Eser, Fazıla Hanımın tanıtılmasıyla başlar. Büyük Ayasofya mahallesinde yaşayan Fazıla Hanım okumayı çok seven bilgili bir kadındır. Bunda babası Bedreddin Efendiden aldığı özenli eğitimin büyük payı vardır. Fazıla Hanım, babası öldükten sonra da okumayı bırakmaz. Olanca vaktini "kendine ait" evinde okumaya ayırır ve kimselerle görüşmez. Tek arkadaşı Ayasofya Kütüphanesinin memurudur. Bir gün kütüphane memuru, Fazıla Hanımın kapısına

yanında yedi-sekiz yaşlarında bir kız çocuğuyla gelir ve Fazıla Hanımdan kimsesiz olan bu kıza bakmasını ister. Fazıla Hanım evliliği düşünmez ancak bir çocuğu olmasını ister. Bu nedenle kızı sevinerek kabul eder. (Tanpınar'ın aktardığına göre Ahmed Midhat sadece kendi çocuklarıyla değil semt çocuklarıyla da ilgilenen bir babadır; Ahmed Midhat Efendinin çocuk sevgisi bu eserine de yansımıştır.) Fazıla Hanım bu kıza Akıle adını verir. Bir süre sonra eski komşusu Fatma Hanım, kızıyla birlikte çıkagelir; parasızlık yüzünden, görevinden azledilmiş bir vali olan Muhsin Paşanın yanına sığınmak zorunda kaldığını anlatır. Fatma Hanım, kızının cahil ve haylaz büyümesini istemez. Bu nedenle de Fazıla Hanımdan kızını yetiştirmesini ister. Fazıla Hanım, Zekiye adındaki bu kıza bakmaya razı olur. Bundan sonra olanca vaktini Akıle ve Zekiye'nin eğitimine ayırır. Ahmed Midhat burada okuyucusuna "kızların yetiştirilmesinde eğitime önem verilmelidir" mesajını iletmek istemektedir. Bir buçuk yıl kadar sonra Fatma Hanım ölür. Bunun üzerine Fazıla Hanım, Akıle ile Zekiye'yi evlat edinir. Kızlarının eğitimiyle uğraştığı beş yıl boyunca da evliliğin kötülüğünden söz edip onlara bu düşüncelerini aşılamaya çalışır. Fazıla Hanım bir gün bir rüya görür ve bu rüyadan daha çok vakit yaşamayacağı anlamı çıkararak Esham-ı Umumiye Nezaretine gidip elindeki hisse senetlerinin yarısını Akıle'ye, diğer yarısını da Zekiye'ye devreder. Bir ay kadar sonra da Vakıflar'a gidip bütün malvarlığının yarısını Akıle'nin diğer yarısını da Zekiye'nin üzerine geçirir. "Rüya" motifi Türk halk edebiyatında sıkça kullanılan bir motiftir. Âşık şiirinde "rüya" motifi kimlik değişiminin habercisi olarak kullanılır. Burada Ahmed Midhat'ın bu motifi bilinçli olarak kullandığını söyleyebiliriz. Çünkü Ahmed Midhat, Boratav'ın deyişiyle "eski Türk halk hikâyeciliğinin üzerine Avrupa roman sanatının aşılanması ile meydana gelen Tanzimat sonrası hikâyeciliğin ilk eserlerini" veren yazarımızdır (Halk Hikâyeleri ve Halk Hikâyeciliği, Adam Yay., 1998). Boratav'ın da belirttiği gibi bazı motifler, birçok eserinde aynen veya biraz değiştirilerek tekrarlanır. Burada dikkati çeken bir durum da Ahmed Midhat'ın geleneğe karşı çıkarken geleneksel unsurları kullanmadaki başarısıdır. Ahmed Midhat, Fazıla Hanımın öleceğini rüya motifiyle okuyucusuna sezdirir. Tahmin edilebileceği gibi, bu rüyadan bir süre sonra Fazıla Hanım hastalanıp ölür. Kızlarına vasiyeti de özgürlüklerine sahip çıkmaları ve evlenmemeleridir.

Kızları Fazıla Hanımın vasiyetine uyarlar. Annelerinin ölümünden bir buçuk yıl sonra Muhsin Paşa Halep Valisi olur. Paşanın eşi, çocuklarına orada öğretmenlik yapması için Zekiye'ye yüklüce bir aylık teklif ederek Halep'e onlarla birlikte gelmesini istediğini söyler. Akıle, Zekiye'nin gitmesini istemez. Ancak Zekiye kararlıdır. Zor da olsa ayrılırlar. Böylece Zekiye "yeni Türk edebiyatında çalışma hayatına atılan ilk kadın olur" (s. ix). Zekiye Halep'e gittikten sonra ablasıyla mektuplaşmaya başlarlar. Halep'te gayet rahattır Zekiye. Paşanın otuz yaşlarında, zeki ve yetenekli bir divan efendisi vardır. Sıtkı Efendi adındaki bu genç, Zekiye için sıradan bir koca adayı değildir. Çünkü Sıtkı Efendi, sıradan kadınlara güven duymaz ve evlilik karşıtı yazılar yazar. Zekiye de geleneğe karşı olan kendi yaşam felsefesi ile Sıtkı Efendinin bu görüşlerinin birbirine uygun olacağını ve evliliklerinin diğer evliliklere benzemeyeceğini düşündüğünden kalemine aldandığı bu adamla evlenir. Duygulara göre değil düşüncelere göre verilmiş bir karardır bu. Ahmed Midhat, bu noktada okurlarına "evlilik kararında duygular kadar düşünceler de önemlidir" mesajını iletmeyi amaçlamıştır muhtemelen. Akıle, Zekiye'nin evlenmesine çok üzülse de artık elinden bir şey gelmeyeceğini bildiğinden "belki kocasıyla mutlu olur" diyerek kendini avutur. Aradan üç yıl geçer. Zekiye'nin bir de oğlu olur. Ne var ki Sıtkı Efendi, evlenmeden önceki düşüncelerine aykırı

davranarak Zekiye'yi konaktan bir cariyeyle aldatır. Bu ihanete dayanamayan Zekiye verem olur ve ölür. Eser çok bildik bir şekilde bitiyor. Bu, Ahmed Midhat'ın eserin düşünsel yönüne biraz fazlaca değer vermesinden kaynaklanıyor.

Ahmet Hamdi Tanpınar, Ahmed Midhat'ın eserleri için "onun eserine hayatından girmek bu eseri yakalamak için sanılacağından çok daha faydalıdır" der. Midhat Paşa 1869'da Bağdat'a tayin edilince, Ahmed Midhat Efendi de onunla birlikte gider. Bu yolculuğun Halep'e kadar olan kısmını Felsefe-i Zenân'da anlatır. Tanpınar, Ahmed Midhat Efendinin bu yıllardaki hayatı için "üst üste bir kâinat keşfidir" der. Gerçekten de Ahmed Midhat, bu kâinat keşfini Zekiye'nin mektuplarında uzun uzun anlatmıştır. Felsefe-i Zenân "yeni Türk edebiyatında mektup türünün kullanıldığı ilk eser"dir (s. x) aynı zamanda. Mektup türünün eser içinde önemli işlevleri vardır. Ahmed Midhat, mektuplar aracılığıyla kişilerin öznel yanlarını sunma gayreti içindedir. Ayrıca halk diline yakın bir dille yazma isteğinin sonucudur bu.

Ahmed Midhat, toplumsal yaşamda kadının hangi nitelikleriyle ön planda olması gerektiğini eserindeki dört kadın karakterin adlarıyla belirtir: Akıle, Fazıla, Kamile ve Zekiye. Yazar vermek istediği mesajların aracısı olarak Zekiye ve Akıle karakterlerini kullanmıştır. Her iki karakter de yedi-sekiz yaşlarındayken Fazıla Hanımın yanına gelir. Bu yaşlar eğitimin etkilerinin en kuvvetli olduğu yaş döneminin başlangıcıdır. Akıle de Zekiye de karakterlerini işte bu dönemde öğrenimle kazanır. Fazıla Hanım çocuklara özgürlüğün önemini anlatsa da aslında onların benliklerini sınırlamaktan öteye gidemez. Ayrıca, kölelik-özgürlük karşıtlığının yanında bekârlık-evlilik, bilgili olma-cahil olma gibi karşıtlıklar da eserin yapılanmasında etkili olmuştur.

ROMANDAN ALINTILAR

Evliliğe karşı büyük bir nefret ve tiksinti duyan Fâzıla Hanım, okumaktan başka hiç bir şeyden tad almazdı. Sırası geldikçe evliliğin kötülüğünden söz ederek ve dünyada her şeyden el çekip sadece okuyarak yaşamaktaki tadları sayıp dökerek çocuklara da bu düşüncelerini aşılamaya çalışırdı.

Kısacası, Fâzıla Hanım kızların eğitim ve terbiyesiyle uğraştığı beş yıl boyunca düşüncelerini bunlara tamamıyla aktarmayı başarmıştı. Âkile on yedi yaşına geldiğinde, çevresinde ün kazanan olgunluğu yüzünden büyük aileler tarafından istendiği halde kocaya varmamak için verdiği kesin kararını özür göstererek kabul etmemiş ve on dört yaşındaki Zekiye de bu konuda Âkile ile aynı şekilde hareket etmişti.

Sh:7

"Gözümün nuru Zekiyeciğim,

İkinci mektubunu aldım. O kadar hayretle okudum ve içindekileri anlayabilmek için o kadar kafa yordum ki kaç kere okuduğumu sayamam ve mektuptan ne gibi sonuçlar çıkardığımı da hakkıyla anlatamam. Mektupta sözünü ettiklerin üç maddeden ibaret.

Birincisi hanımların, beylerin bile özgür olmadığı;

> *İkincisi divan efendisinin güzelliğinin yeteneğinden, yeteneğinin güzelliğinden çok olması; üçüncüsü ise yazı ve şiir derslerine başlanması meselesidir.*

Bunların birincisinde düşüncelerin pek yerinde, fakat benim kafamda özgürlükten başka bir şeyin olmadığına dair yersiz inancın hakkımda büyük bir iftiradır. Ben kölelik üzerine uzun uzadıya düşündükten sonra kafamı özgürlük sevdasıyla doldurdum. **Hatta sana kaç kereler demedim mi ki bir adam dış görünüşte ne kadar büyürse gerçekte köleliği de o ölçüde artar.** Galiba bu söylediklerimi unutmuşsun. **Kuzum ben bu konuda düşüncelerimi o kadar geliştirip derinleştirdim ki hatta özgürlüğün son noktasında bile kölelik buldum**. Artık bu hal üzerine hanımların, beylerin özgürlük şeklinde görülen köleliğini, hâkimiyet görüntüsündeki mahkûmiyetlerini ve rahat tarzında görülen rahatsızlıklarını ölçememiş olduğumu meydana koymak doğru mudur, yanlış mıdır?

Bunu sen düşün.

Canım bunları bize merhum annemiz de söylemez miydi?

> "Kızlarım yükselmek arzusu iyi bir şey değildir. Çünkü insan git gide yükseldiği yerin kölesi olur. Çünkü insan yükseldikçe, büyüdükçe, huzur ve rahatı kaybolur. Çünkü o zaman kendisi gibi yükselmiş olan diğer insanlarla rekabete kalkışır. Filan hanımefendinin elmaslarının pırlanta, kendi takımlarının ise Flemenk taşıyla süslü olması onun için bir iç yarası olur. Karşısında kul, halayık çoğaldıkça rahat edecek yerde bunları kumanda etmek ve her birinin bilerek veya bilmeyerek günde bin defa işledikleri hataları düzeltmek için yüreği üzüm üzüm üzülmeye başlar. Bunlar da bir şey değil. Belanın daha pek büyüğü var. Efendisinin veya paşasının bunlara yüz verdiğini gördükçe hayatından vazgeçmek derecelerine gelir. Çok hanımefendi vardır ki bir hamal karısı olup da yüreği rahat yaşamak ister"

demez miydi?

> Bir kimsenin yükselme arzusunu yenerse, yükselmiş olanlarla rekabet etme derdinden de kurtulacağını ve yükseldiği yerin kölesi olmaktansa yoksulluğunun sultanı olmanın çok daha iyi olduğunu hatırlatmaz mıydı?

Demek oluyor ki sen bunları unuttun. Fakat ben unutmadım. Hatta annemin verdiği şu ders üzerinde düşüncelerimi derinleştire derinleştire, yazmış olduğum gibi, **özgürlüğün en uç noktasında bile kölelik buldum.** Evet buldum ya! Çünkü özgürlük aşkı bile gerçekte o kadar acımasızdır ki kendisine tutkun olan zavallıların başını sokmadık bela bırakmaz. O gaddarın bu kadar kahrını çekmek ve dayanmak bile kölelik demektir.

Her ne ise, ben sözü bu kadarcık açtıktan sonra, özgürlük ve kölelik üzerine söyleştiğimiz şeyleri belki hatırlarsın. Hatırlarsın ama, neyleyim ki orada hanımların köle, hizmetçilerin ise özgür olduğunu düşünmeye başlamışsın. İşte ben buna teessüf ederim. Çünkü hanım olup da zalim gibi göründüğü halde mazlum olmak ne kadar fena bir şeyse, bu hanıma hizmet edip de zulüm gören örtüsü altında bir zalim olmak daha fenadır.

Gelelim İkincisine. Divan efendisinin yeteneğini güzelliğiyle ve güzelliğini yeteneğiyle ölçmek hayra alamet değildir sanırım. Çünkü dünyada bu kadar zavallıların başlarım ateşe yakan ve kitapları dolduran maceraları okuyanları bile ağlatan haller ya yetenek veya güzellik dedikleri şeyden gelir. Eğer bunların ikisi bir yerde toplanırsa artık sonucu neye varır Allah bilir. Sen bile divan efendisinde öncelikle bunları görmüşsün. Hem de ikisinin de birbirine uyumlu ve eşit olduğunu farketmişsin. Ama sen dersin ki ben sevda aleyhinde olan düşüncemi böyle iki küçük şeyle zayıflatmam. işte bunu yalan söylersin. **Çünkü şimdiye kadar nefret ettiğin ve reddettiğin köleliği nasıl ki hoş görmeye başladın ve bu konuda daha önce aldığın dersleri bile unuttun, yavaş yavaş aşkın zararlarını da gözünde küçülterek sonunda kendini onun hain pençesine kaptırırsın da haberin bile olmaz. Hiç bir aşk yoktur ki masallarda denildiği gibi görür**

görmez canı gönülden ortaya çıkıversin. Bu bela insanı o kadar sessizce yakalar ki sana bunun nasıl olduğunu anlatmak istersem insanın vücudunu elektrik akımıyla doldurmalarını örnek gösterebilirim. Hani insanı dört ayağı cam iskemleye oturtup diğer taraftan vücuduna elektrik vermezler mi. O zaman insan hiç bir şey hissetmez, fakat beş dakika sonra o hale gelir ki vücuduna dokunulacak olsa ateşler saçar.

Şunları sana acizane bir hatırlatma olarak sunuyorum. Çocuk değilsin ya. Başını bu gibi belalardan korumak ve kurtarmak görevi bana değil sana ait bir şeydir.

Sözü üçüncü konuya getirince, yazı dersleri alışına ve özellikle şiir hevesine düşmekliğine adeta gülüveririm. Gerçi biz söz sanatları diye birçok şeyler gördük. Hatta bunun üzerine seninle bir de tartışmamız olmuştu. Hani **"Söz sanatı ne demektir?"** diye bunu küçümsediğim zaman, sen bana karşı çıkarak "Belâgat37, fasâhat38 *, kitâbet39 ve bilmem ne mecazı olmayınca söz söz olur mu? Böyle bir söze adeta saçma sapan sayıklama derler" demiştin. İşte sanırım ki bu defa seni yazı ve şiir hevesine düşüren şey de o zamandan kalma bir düşünce olmalıdır. Kuzum bu söz sanatı filan festekiz, bunlar dünyada sözden başka bir sanatın olmadığı zamanların ürünüdür. Bilim adamları kafa yoracak başka bir şey bulamamışlar da buna kafa yormuşlar. "Ve leyse kurbe kabri Harb'in kabru"40 yok ağırdır yok hafiftir çekişmesine kadar varmışlar. İçinde bulunduğumuz şu yüzyıl bunların hepsini bir kenara bırakıyor. Sözün, konuşulan kişiye düşüncelerini anlatmak demek olduğu meydana çıkıyor. Sözü kısaltmak, genişletmek filan davaları mahvolup gidiyor. Konuşanın, dinleyene düşüncelerini anlatacak kadar söz söylemesi gerektiği anlaşılıyor. Çünkü yüzyılımızın edebiyatçıları görüyorlar ki söz sanatlarına bağlı kalarak yazılan kitaplar sağlam oldukları halde anlaşılamadıkları için her birine ayrıca beş on tane açıklama kitabı yazmak gerekiyor. Bu yüzden öyle açıklamaya, notlamaya gerek kalmayacak şekilde yazmak hevesindeler.

Hele şiir hakkındaki düşüncen adeta gülünç bir şeydir. **Hem özgürlük sevdasındasın, hem de köleliğe heves ediyorsun. Şiir dilin köleliği değil midir? Dili sınırlı bir daire içine sokmak ve söylemek istediğin bir şeyi söyleyemeyip, söylemenin gerekmediği bir şeyi de ya vezin doldurmak veya kafiye bulmak, kısacası şiirin kurallarına uymak derdi yüzünden söylemek dil için adeta bir kölelik demektir.** A kuzum! Biraz da doğayı sevsen a! Doğa insana nesri mi öğretiyor nazmı mı? Şimdi doğanın okulundan aldığın dersle yetinmek fena mı olur. Buna karşılık doğanın dışına çıkacağım diye nefsini zorlamak iyi bir şey midir?

Özetle ey Zekiyeciğim, sözü edilen ikinci mektubun pek garip geldi. Güya benim düşüncelerimle beslenmiş bir fikir değil de, adi ve bayağı bir fikrin ürünü gibi göründü. Sen adeta benim istemediğim bir yola girmeye başlamışsın. Eğer yol yakınken dönersen diyecek yok. Fakat bu yolda devam edersen beni çok ağlatacağın açıktır, işte sözüm bu kadar. Kâmile Hanım'ın hayır duada bulunduğunu belirterek sözlerimi bitiririm.

Âkile

---

37 Sözün düzgün, kusursuz, yerinde ve adamına göre söylenmesini öğreten bilimin adı.

38 Güzel ve açık konuşma, iyi söz söyleme kabiliyeti.

3 Bir konuyu yazı kurallarına uygun şekilde kaleme alma.

40 "Harb’in mezarının yanında (başka) bir mezar yoktur" anlamındaki bu Arapça mısra eskiden söyleyiş zorluğuna örnek vermek için kullanılmıştır.

Sh:26-30

"İki gözüm, Sevgili Zekiyem,

Son mektubun geldi. Defalarca okunmasıyla hem beni hem de Kâmile Hanım'ı zehirledikçe zehirledi. Rüyam yorumladık ve sonuçta kalbinin divan efendisi hakkında neler hissettiğini anladık. Herkes kendisine ait davranışlarında serbest olduğu için bu konuda seni engellemeye yetkimiz yoktur. Bununla birlikte ayıplamamız da yasak değil ya? Doğrusu böyle beş ay içinde düşüncelerinin bu derece değişmesini ayıplamaya değer gördük.

Şimdi **sen dersin ki sevmek, sevilmek ayıp bir şey midir?**

Hayır, ayıp değildir. Fakat senin gibi iyinin fenanın farkına varmış ve kocaya varmak konusunda gördüğü fenalıklar üzerine on sekiz on dokuz yaşlarına kadar bunun aleyhinde düşünmüş olan bir kız için ayıptır.

A kuzum! Sen değil miydin ki, "Âkıleciğim bu gece yatakta bir şey daha hayal ettim. Düşündüm, baktım, gördüm ki evlenen ve kocaya varanların dirliği, düzenliği pek geçici bir şey. Aradan altı ay veya bir yıl geçtikten sonra geçinmeleri mecburiyet halini alıyor da onun için birbirlerini sever gibi görünüyorlar.

Bir erkek bir kadına ne yapsa yapsın bir yıl sonra yaranamaz olur. Bir kadın için de aynen böyle olduğu açıkça görülüyor.

Mesela bir erkek fakir olsa karısı "Kocam fakir bana bir şey yapmıyor", zengin olsa "Mutlaka beni beğenmeyip üstüme evlenmek veya odalık almak arzusunda", sert mizaçlı olsa "Aman bu herifin yüzünden düşen bin parça olacak", pek güler yüzlü olsa "Artık böyle karı gibi erkeği de ne yapmalı. Erkekliğini göstermiyor" denir.

Bir adamın karısı ise zayıf olsa "Şu sıska kadından usandım", etlice olsa "Bu şişman kadından da bıktım", lepiska saçlı olsa "Aman sarışın !", siyah saçlı olsa "Pek de kara yağız", yaradılışı ağır olsa "Of! Bunun da nazından geçilmiyor", alçakgönüllü olsa "ne kadar sırnaşık ve yılışık" demeye başlar. Bunlar "her gün gül koklayan gülden de usanır" hükmüne göre birlikte yaşamaktan zevk almanın azalmasından ileri geliyor" derdin

Ey, şimdi bunun aksini düşünmen nereden kaynaklanıyor? Acaba Halep'te görüşünü değiştirecek başka türlü durumlara mı rastladın? Etme bu çocukluğu iyi değildir a kuzum.

Gerçi ben bilirim ki benim bu sözlerimi sen kulak arkası edeceksin. Belki bu karşı çıkışım senin aşk ateşini bir kat daha alevlendirecek. Fakat bir kere de kendi kendine düşün. Divan efendisi hakkındaki kuruntularının sonucu neye varacak. Biraz da bunu düşün. Şimdi onun sohbet ve yakınlığından alacağını tahmin ettiğin tadlar daha sonra çekeceğin eziyet ve sıkıntılara değecek mi? Buralarını ölç. **Bir erkekle bir kız evlendikleri zaman ömürlerini daima sevgili gibi geçireceklerine inanırlarsa da sonra bunun ne kadar yanlış bir şey olduğunu görmezler mi?**

O sevgililer bir süre sonra birbirlerine hizmetçi, ardından hakim ve sonunda zalim olmazlar mı?

Ve insan kısmı daima hayranlıkla seyredecek ve ve bu hayretten tad alacak bir şey aramaya mecbur olduğundan, karı koca bir kere zalim derecesine vardıktan sonra herif kendisine bir eğlence aramak azmine düşmez mi? Ve dünyada ahlak perdesi gerçekte o kadar da sağlam

olmayan bazı biçareleri onu parça parça etmeye zorlayan da bu hal değil midir?

İşte iki gözüm, şu sözlerim sana kardeşçe bir öğütten ibarettir, Yoksa benim neme gerek? Sen kocaya vardığın zaman, seni şehvet hisleri için bir ... bilen herifin şehvet ve hırs kucağında gerek isteyerek, gerek istemeyerek geçirdiğin geceler ben burada böyle bir felaketten uzak, yatağımın içinde tatlı tatlı nice hayallerin tadına vararak, mutluluk yatağında uyurum veya hayallerime çeşitli yazarların düşüncelerini de ekleyip hep birlikte eğlenmek istersem elime bir de kitap alırım. Çünkü dünyada mutluluk denilen şey bir tür rüyadan ibarettir. Hatta dünya bile rüyadır. Rüyadan ibaret olan bu dünyada benim hayallerimin güzelliğini bozacak bir arkadaşı kabul edersem akılsızlık etmiş olurum.

Bu mektubu yazarken Kâmile Hanım da yanımdaydı. Yazdıktan sonra kendisine okudum. "Ah kızım yazdıkların azdır bile. Koca güzel bir sadberk gülüdür. Fakat içine biber doldurmuşlar, insan onun dış özelliklerine baktığı zaman alıp koklamaya can atar. Fakat bir kere koklarsa gözlerinden yaş akar" dedi. Ben bu sözü ilk defa işittim. Bu benzetme sizin gibi bilgili bir kadına alaylı bir gülümese verse de hükmü aklı olanı ağlatacak küvettedir. Aman unutmayayım. Kâmile Hanım özel olarak gözlerinden öptü ve selam eyledi. Bildiririm.

Âkile

Sh:35-37

Âkile o geceyi ve ertesi günü keder ve üzüntüyle geçirdi. İkinci gece odasına bir genç kız geldi ki halinden paşanın kızı ve Zekiye'nin öğrencisi olduğunu anladı. Fakat kız güya Zekiye'den haber getirmek için mezardan çıkıp da gelmişti. Gözler batmış ve kanla dolmuş olduğundan kan kuyusundan başka bir şeye benzetilemezdi. Bet beniz kül. Güya yüzü çelikten yapılmış gibi. Güler yüze işaret edebilecek ve gülümseme zannedilecek derecede olsun büzüşmek ihtimali yok. Odaya girdiği halde misafire ne "safa gelsin" ne "keyfiniz nasıldır?" gibi bir söz bile söylemeyip erkân minderi üzerine çıkıp oturdu. Sanki geri döneceği yer yine mezar olacakmış da oranın halini aklından geçiriyormuş gibi bakışını sadece bir noktaya dikerek ve o noktayı değiştirmeyerek derin derin düşünür ve akciğer rengi gibi bir renk almış olan dudakları durmaksızın titrerdi. Âkile zannetti ki kız yedi yıldır hastalık çekmiş.

Bu sessizlikle aradan bir saat kadar vakit geçtikten sonra Kâmile Hanım konuşmaya yeltenip "Efendim sizi pek kederli görüyorum" dediğinde kız yalnız bir "Ah!" ile karşılık verdi. Bunun üzerine Âkile, "Evet, bize göre sözün başlangıcı da sonu da ah olacak" dedi.

Meğer zavallı kız derdini deşmek için bir vesile aramaktaymış. Âkıle'nin bu kadarcık bir söz açmasıyla birlikte kız "Ah hanım! Siz yalnız hocamın ölümünden haberdar olduğunuz halde bu kadar üzülüyorsunuz. Ya ben ne halde bulunmalıyım? Ben ki nelerden haberdarım" dedi. Âkile, paşanın kızında şu yeteneği görünce, çok merak ettiği Zekiye'nin ölümüne dair ayrıntılı bilgi alabilmek için, "Ah! Kardeşim Zekiye ile hasret kıyamete kaldığından dolayı bu derece kederin yeterli olmadığını ben de bilirim ve üzüntümü arttırarak ta ömrümün sonuna kadar ağlayabilmemi sağlasın diye sizin haberdar olduğunuz şeyleri ben de öğrenmek isterim" dedi. Kız hıçkıra hıçkıra "Zekiye'nin başından geçenleri hikâye etmeye gücüm yetse bile sizin nasıl dayanıp dinleyebileceğinize şaşarım. Her ne ise, merhumenin sırlarım benden başka bilen olmadığından sizi bu sırlardan yoksun bırakmamak için durumu anlatmaya kendimi zorlamalıyım" deyip söze başladı.

"A efendim! Hocama kalsaydı ömründe kocaya varmazdı. Bu konuda bana o kadar şeyler söyledi ki ben bile soğudum. İşte evliliğin bu derece aleyhinde iken yine bunu kabul edişi sadece Sıdkı Efendi'nin kalemine aldanmasından ileri gelmiştir. O vefasız herif kendisine neler yazdı bilseniz. Sonunda kalemiyle hocamın sevgisini kazandı. Hatta annem evliliği kendisine teklif eylediği zaman hocam o gece bana ders veremeyip bütün gece Sıdkı Efendi'nin lakırdısını etti. Kendisine böylesine nefret ettiği bir şeyi niçin kabul ettiğini sorduğumda "A yavrum! O düşünce sıradan bir koca aleyhindeydi. Fakat Sıdkı Efendi'nin bunlardan farklı olması gerekir. Yazdığı şeyleri sen de okudun ya. Baksan a o da sıradan kadınlara güvenemediği için evliliğin aleyhinde bulunuyor. Genel âdete karşı olan iki fikir birbirlerine uygundur. Şu hale göre ben Sıdkı Efendi ile evlenirsem bizim karı kocalığımız diğer karı kocalıklara benzemez. Evlilik konusunda mutluluk denilecek bir şey varsa ona da biz sahip oluruz" demişti. Eyvah ki zavallının tahmini yanlış çıktı. Şöyle ki; **bizde Mâhıtâbân isminde bir cariye vardı.** Hocam gelin olacağı zaman babam kendisine çeyiz halayığı gibi bir şey olmak üzere bir cariye vereceğini söyleyerek hangisini isterse onu almakta hocamı serbest bıraktı. O akşam Mâhıtâbân gelip hocamın eline ayağına düştü. "Canım hanımcığım, beni iste" diye bin- bir türlü ricalarda bulundu. O da kabul etti. Ben bunu duyar duymaz koştum, Mâhıtâbân'ı kabul etmemesi için uyardım. Bu Mâhıtâbân öyle bir Mâhıtâbân'dır ki Halep'e geldik geleli Sıdkı Efendi için yanıp tutuşuyor. Hatta kendisini çırak ettirmek41 suretiyle paşadan istemesini Sıdkı'ya bir vasıtayla bildirmiş idiyse de Sıdkı Efendi kabul etmemişti" dedim. Kimbilir o zaman ne gibi bir düşünceyle hocam uyarımı kabul etmedi. Galiba düşündü ki Sıdkı Efendi'nin böyle bir aşifteyi kabul etmeyişi ahlak ve doğruluğundan, yaradılışının yüceliğinden ileri gelmiştir. Bu düşünce üzerine Mâhıtâbân yüzünden bir felaket yaşanmayacağına emin oldu. Kısacası kızı kabul edip götürdü.

> *Hiç erkeklere inanılır mı?*
> *Şehvet elinde köle olan bir erkek o kölelik kemendinden boynunu kurtarabilir de ahlak kuralları gereğince hareket edebilir mi?..*
> *Özellikle gelenekler kadını yalnız bir erkeğe ait kılıp, erkeğe ise birden fazla kadını mümkün kıldıkça ve erkekler de bu nimetten yararlanmakta kusur etmezken, hazır kendilerine istekle gelen bir kıza namus taslayabilirler mi?*

Hele Mâhıtâbân bir erkeği kendisine bağlayabilecek güzellik ve inceliğin birkaç katına sahip bir kız olduğundan, Sıdkı Efendi ne kadar perhizkâr bir çocuk olursa olsun Mâhıtâbân'ın güzellik ve çekiciliğinin mutlaka perhizini bozduracağı daha işin başından anlaşılmaktaydı, işin sonu da böyle oldu ya.

Bir gece hocam uykudan uyanır. Bakar ki efendisi yatağında yok. Besbelli dışarı çıkmıştır diye bekler, gelmez. Halep'in hali malum ya. Vakit yaz olduğundan damlarda yatılırdı. Hocam damın diğer ucunda Mâhıtâbân'ın yatağım saklayan perdenin arkasında42 bir fısıltı işitir. Başından aşağı soğuk su dökülmüş gibi bir şeyler hisseder. Hemen kalkar. Yavaş yavaş perdenin yanma sokulur ve bir delikten içeriye bakar ki Sıdkı Efendi uzanmış ve Mâhıtâbân'ı da yanına alıp elele vermiş konuşuyor. Konuşmanın başlangıcını işitememişse de en çok gerekli olan yerini herhalde duymuş. Mâhıtâbân **"Sizi istediğim zamanlar hanımın üzerine gül**

---

41 Yaşlı köle veya cariyelerin geçimini sağlayarak veya evlendirerek bağımsız bir hayat sürmelerine izin vermek.

42 Arabistan'da yazın damda yattıkları zaman herkes yatağını duvardan duvara bir perde çekerek saklar (not metne aittir).

koklamam. İnsana bir eş yeterlidir derdiniz. Şimdi sizi kazandığıma siz de şaşırırsınız ya" dermiş. Efendi de buna "**O sözler eski atasözlerini birer kere daha tekrarlamaktan ibaretti. Bir şey şeriata uygun olduktan sonra onu kabul etmemek olur mu?"** cevabım verirmiş.

> *Artık bunun üzerine hocam dayanamayıp perdeyi kaldırıvermiş, kaldın vermiş ama söyleyecek bir lakırdı bulamayıp dona kalmış. Sonunda Sıdkı Efendi'nin "Ne oldun?" demesiyle hocam da*
> **"Ne olacağım? Sen beni bir erkekle bulmuş olaydın ne olur idiysen ben de aynıyla öyle oldum"** *deyip dönmüş ve işte o gece öksürdüğü zaman bir de kan tükürmüş. Bu kan sonunda ölümüne sebep oldu."*

Paşa'nın kızı hikâyeyi bu şekilde bitirdikten sonra Âkile ile birlikte bir süre daha ağladılar. Kız hikâyenin kalan kısmını anlatacak olduğunda ne kendisi söylemeğe ve ne de Âkile dinlemeğe kuvvet bulamayacaklarım anladıklarından birbirlerinin yüzüne bakıp kaldılar.

Âkile bir hafta kadar bu kederle yas tutup, ondan sonra İstanbul'a dönmeye karar verdi. Dönmeden önce Zekiye'nin mezarını ziyaret etmeyi istedi ve paşanın kızı ve Kâmile Hanımla birlikte mezarı görmeye gitti. Paşa, Zekiye'nin ölümüne çok üzüldüğü için zavallının mezarım güzelce düzelttirip taş diktirmiş ve etrafına parmaklık çevirtmişti. Âkile bunu görünce kederli bir gülümsemeyle "Ah Zekiyeciğim! Vah iki gözüm! Ben seni dünyanın gürültüsünden patırtısından kurtulmuş ve şuracıkta dünyadan el çekerek mutluluk uykusuna dalmış zannediyordum. Meğer henüz dünyadan el çekmemişsin. Veya çektirmemişler. Dünyanın bu gibi yalancı süslerinden ne mutluluk gördük ki, şimdi sonsuzluk yurdunu bile böyle süslemişler" deyip paşanın kızıyla Kâmile Hanım Fatiha okurken o da kendisini mezarın üzerine atarak taşlarını öpüp koklamaya başladı.

"Ah! Kokladığım şey bayağı bir taştan ibaret. Fakat bunda güya Zekiye'nin kokusu hissolunuyor zannediyorum. Ey taş! Sen ne kadar şanslıymışsın ki buracıkta sonsuza kadar Zekiyeciğime eşlik etmek mutluluğuna sahip olmuşsun...

Aman yine hata ettim, dünyada hangi sonsuz mutluluk var ki sahip olabilesin. Yarın felek senin de belini büker.

Ey Zekiye!

Sen bilirsin ki dünyada ben hiç bir arzuda bulunmamıştım. işte ilk defa olarak bende şimdi bir arzu ortaya çıktı. O da şuracakta hayatın yükünden kurtulup seninle koyun koyuna yatmak ve kıyamet gününde mükafat kapısından da elele tutuşup girmektir.

Yarab! Acaba bu arzu gerçekleşir mi?.. Hayır hayır. Bu ümidin de kapısı kapalı. Yarab! Sen galiba Âkıle kulunu bir mutsuzluk örneği olarak yaratmışsın. Eğer benim bir isteğimi kabul ederek sevindirmek isteseydin şuracıkta Zekiyeciğime kavuştururdun" dedi ve hüzünlü hüzünlü gökyüzüne bakıp gözlerini acının kanlı yaşlarıyla doldurarak "Yine hata ettim. Yine kulluk dairesinin dışına çıktım. Beni yarattığın zaman karışabildim mi ki şimdi öldürmek konusunda da görüş belirtmeye yetkim olsun" dedi ve vakit geçmekte olduğu için ağlaya ağlaya konağa dönmek zorunda kaldı. Paşanın kızı Âkıle'den pek çok hoşlanmıştı. Onun İstanbula dönmek kararına canı sıkılarak babasından ve annesinden aldığı izin üzerine Halep'te kalması ve kendisiyle vakit geçirmesi için Akıle Hanım'a rica ettiyse de Âkile Hanım **"Kurtuluş yalnızlıktadır"** düşüncesini enine boyuna kıza anlatarak nasılsa elinden kurtuldu ve arkadaşı **Kâmile Hanım'la birlikte İstanbul'a dönerek ömrünün kalan kısmını eskisi gibi yalnızlık ve el çekmişlik köşesinde mutluluk ve güvenlik içinde geçirdi gitti.**

Sh: 51-55

Kaynak: Ahmet Mithat- Kadınların Felsefesi–Felsefe-i Zenân, Yayına hazırlayan: Handan İnci, Birinci Baskı Osmanlıca 1287 (1870), İstanbul, İkinci baskı 1998, İstanbul

[slideshare id=54751228&doc=kadnlarnfelsefesiahmetmithat-151104203124-lva1-app6892&type=d]

"KITMİR"İN ŞİKAYETİ ÜZERİNE

Şiir:

Ben hep senin köyünde kemik topluyorum ki,
Oraya hiç bir köpek ayak basmasın diye.

Makalat-ı Şems , 185

İçeriği güzellik ve sevgi ile dolu bir sitede rastladığım fotoğraf üzerine tefekkür etme ihtiyacı duydum. Fotoğraf ve altındaki yazı gerçekten insanı düşündürmekten geri bırakmıyordu. Fakat unutulan bir husus vardı. Ledünnî boyut ve Rahmet peygamberi Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellemin bize emanet bıraktığı hayat ilkeleri. Daha önce bu köpek konusunda geniş bir yazı hazırlamıştım.

Bakabilirsiniz. KÖPEK SEVGİSİNDE ORTA YOLU BULMAK

Sevgi yaratılışın madenidir. Ancak Allah Teâlâ, yaratılışta sınırlar koymuştur.

"Birbirleriyle kavuşmak üzere iki denizi salıverdi. İkisi arasında bir berzah/engel vardır; birbirlerinin sınırını geçmezler." (Rahman Suresi, 19-20)

Sınırlar. Aşılmaya çalışıldığında sorunlar çıkaran berzah.

Bu meyanda **"Vücud Vilâyetinde"** kıtmır (köpeklerin reisi), melekler, cinler ve insanların vekilleri arasında temsilî bir mahkeme kurulmuştur.

Huzurda geçen diyaloglar şu şekilde gerçekleşmiştir.

Kıtmır:

-Biz köpekleri neden bazı insanlar aşağılınıyor.

Bizler kıymete haiz birer mahluk değil miyiz?

Bizim için Ebuyezid Bestâmi hazretleri 70 haccını feda etmedi mi?[43]

---

[43] Bayezidi Bistami kuddise sırruhu'l-âlî hacaa çok defe yaya olarak giderdi. Yetmiş defa hac etmişti. Bir gün hac yolcularının, çölde su sıkıntısından çok perişan olduğunu gördü. Nerede ise susuzluktan ölüyorlardı. Hacıların toplanmış oldukları bir kuyu başında bir köpek gördü.

Bir hadisi şerifte bir fahişe kadın cenneti bizim yüzümüzden bulmadı mı?[44]

Allah Teâlâ, Ashabı Kehfin yanında bizi anmadı mı?

Biz insanların köpeği değiliz. Siz bizim insanları mızsınız?

İnsanların vekili:

-Sevgideki yönü karıştıyor gibisiniz, sevmek, acımak, hayatı paylaşmak. Bunlar ayrı ayrı şeylerdir. Biz size karşı zulüm edersek haklısınız, fakat siz ayrı bir ümmet biz ise Allah Teâlâ'nın yeryüzünde seçtiği halifesi olma sıfatı bahşedilmiş kullarız.

Köpek olarak bizler sizi aşağılamayız. Ancak köpeklik vasfı bir çok meziyetlere haiz olsa da insan vasfına hiçbir zaman erişemez. [Dışı insan içi hayvanlar müstesna] Bu Allah Teâlânın kanunudur. Bizler gibi değilsiniz. Neticede hayvan sınıfı kıyamette toprak olma ile cezalandırılacaktır. Biz insanlar ise birçok sorumluluk içerisinde ya cennet ya cehennem ile karşıkarşıyayız. Bir canlı olarak benim taşıdığım haklara sahip olmak isteyebilirsin ama aramıza berzah çekilmiş. Bu takdiri ilahiyi neden kabullenmiyorsun?

Mahkeme reisi meleklerin vekiline sordu:

-"Siz, neden burada bulunuyorsunuz?"

Hayvan bitkin bir halde kendine bakıyordu. Bayezid'e ilham geldi. **Bu köpeğe su yetiştir** diyor ve bağırıyordu: **Makbul bir hac sevabına bir bardak suyu kim satar?** (M.282)
Hiç kimse bu çağrıya aldırış etmedi. Sonra artırdılar: Yaya olarak yapılmış beş hac sevabı, altı, yedi derken yetmiş hacc sevabına kadar artırdılar. **O ben vereyim** diye seslendi. Bayezid'in hatırından şöyle geçti. **Ne mutlu bana ki, bir köpek için aldığım bir bardak su ile yetmiş piyade hac sevabı satın aldım.**
Suyu hemen bir çanağa döktü, köpeğin önüne koydu. Köpek yüzünü çevirdi. Bayezid yüz üstü kapanarak tövbe etti. Kendisine ilahi bir ses geldi:
Allah için yaptığın bir iş dolayısıyla, daha ne kadar zaman, şunu yaptım, bunu yaptım diyeceksin? Görüyorsun ki bir köpek bile bunu kabul etmiyor.
Bunun üzerine Bayezid, **Yarabbi!** dedi; **tövbe ettim. Bundan böyle bir daha yanlış düşünceye kapılmam.** Bunun üzerine derhal köpek başını çanağa batırdı, suyu içmeyebaşladı.
Şiir:
Sen öyle bir sevgilisin ki,
yüz türlü şefaat dileklerim,
yüz türlü yalvarışlarımla,
Ayağına bir öpücük kondurayım diyorum bırakmıyorsun.
Makalat, 281-282
[44] "Miracta Hz. Muhammed salla'llâhu aleyhi ve selleme cennet, gösterilir. Orada fahişe olan bir kadını görünce, Cennete girme nedenini sorar. Kendisiyle beraber olan melek şöyle cevap verir:
Bu kadın bir köpeğin çok susadığını görür. Eteğini çıkarır ve kuyuya salar. Daha sonra ıslattığı eteğini köpeğin boğazına sıkar. Bunu köpek doyana kadar devam eder. Bu nedenle cennete girmiştir."
Tûsî, Şeyhu't-Tâife Ebû Cafer Muhammed b. Hasan, el-Mebsût fî Fıkhi'l-İmâmiyye, Tahrân: el-Mektebetu'l-Murtaziyye, 1387, VII s.47.

Meleklerin vekili:

-Burada bir şikayeti dile getirmek için mecburen geldik. Allah Teâlâ bizleri iyilik üzerine yaratmıştır. Ayrıca görevimiz olarak insanlara hizmet etmemiz gerekiyor. Fakat köpekler hakkında Allah Teâlâ'nın koyduğu ve Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem ile tebliğ ettiği bir emir var. Bu hususta insanlar sınırları aşıyor. Aştıkları için cinler ile sorun yaşıyorlar, başlarına olur olmaz sıkıntı açıyorlar. Şimdi bulunduğumuz zamanda cinlerin hayat alanları gitgide daralınca insanların nevrotik hastalıkları daha da arttı. İnsanlar, dua etsede bu sıkıntıları aşamıyorlar ve zarar görüyorlar.

Şöyleki; Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem buyurdular ki:.

> *"İçerisinde cünüb (boy abdestsiz) kişi ve köpek bulunan eve melekler girmez."*[45]
> *"Melekler, köpek ve resim bulunan eve girmezler."*[46]

Bizim yaratılışımıza zıt olan bu durum, nedenleriyle insanlara yakınlaşamıyoruz. Bu bazen yıllar bile alıyor. Çünkü yine Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem buyurdular ki;

> *"Köpek bir yemek kabını yalarsa, o yemeği dökün o kabı da önce toprakla olmak üzere yedi defa yıkayın"*[47]

Bu konuda Allah Teâlânın emrinde cansız eşyanın temizlenmesinde toprak ile tekrar kavuşması gerekiyor. Bunun ise bir şekilde yapılamaması ile yıllarca o eşya, o insan veya ev halkı için zulmet ve karanlık oluşuyor. [48] Neticede bulunmadığımız alanlara cinler ve şeytanlar, bu kirli yerlerden sürekli giriş yapıyorlar.

İnanç konusunda bu tür bilgiye karşı itaat gerekmiyor mu?.

---

[45] Ebû Dâvud, Tahâret, 90 / 227, Libâs45; en-Nesâî, Tahâret, 168, Sayd11.

[46] Abdurrezzak, Musannef,X, s.433

[47] (Tirmizi Taharet:91)

[48] Köpeğin yediği veya içtiği kabın temizlenmesinde, necasetinin gitmesi için yedi kerre yıkamak lâzımdır. Ancak Ebû Hanîfe'ye göre böyle olmayıp, eğer bir defa ile içindeki şey izâle ediliyorsa, bir defa yıkamak yetişir, yoksa zann-ı gâlib ile temizleninceye kadar onu yıkamak lâzımdır isterse yirmi defa olsun; ille yedi dememelidir, buyuruyor, imam Mâlik ise, temizdir, yediği kabı yedi defa yıkamak gerekir. **Bu necis olduğundan değil, emir böyle olduğundandır; sebebi bilinmez.**

Köpek, bir uzvunu kaba soktuğu zaman da aynıdır. Çünkü köpeğin bir uzvunu, yiyecek veya içe-cek kabına sokması, ondan yemesi ve içmesi gibidir. İmam Mâlik ise, buna muhalif olarak, yedi defa yıkamağı, sadece köpeğin yediği ve içtiği kab için buyurmuştur.

Böylece iş, Mîzânın (hükmün] iki mertebesine râci' oldu. Ayn ve sıfatı birlikte söyleyip, her iki bakımdan necistir diyen, sıfatın zâttan ayrılması söz konusu edilemez yönünden demiştir. Zatî olarak temiz oldu-ğunu söyleyenin veçhi[yönü] ise, eşyada asıl olan temizliktir, necaset ise arızî-dir. Çünkü o, temiz ve her ayıbdan mukaddes olan Allahü Teâlâ'nın yaratmasından sâdır olmaktadır. Aynının temiz olması sözümüz edebdendir. Ama eserlerini, alâmetlerini bedene veya dîne zararlı görürsek, ondan sakınırız, **Keşf sahihleri, sözbirliği ile bildiriyorlar ki, köpeğin artığını yemek veya içmek, kalbe kasvet, katılık verir. Hattâ bir va'z nasîhat karşısında incelmez ve hayırlı bir iş yapmaz.**

Tabii ki evet. Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem insanlara köpek konusunda açık bıraktığı kapı **"bekçilik-hizmeti izni"**

Bu yerlerde ruhsat bulunduğundan ve dış mekanda bizim içinde sorun yoktur. Çünkü dış mekandan insanlar bir şekilde mazur bırakılımıştır.

Bu arada cinlerin vekili söze karıştı.

-Evet. Biz insanlardan çok rahatsız oluyoruz. Yeşil alanlar istila edildi. Boş mekanlar bırakılmadı. O sebeble, bahsedilen hususa dikkat edilmeyen evleri mekân etmek zorunda kalıyoruz. [49]

Aynı mekanı paylaşınca tabiki huzursuzluklar çıkıyor. Sıkıntıları olunca okuyorlar. Bundan ençok rahatsız olan yine bizleriz. [Nefes bizim düşmanımız.] Biz müslüman cinler insanlar zarar görmesin diye mekanı terk edince azgın ifritler evlere yerleşiyor. [Veya müslüman cinler zikir yapanları severler. Zeka seviyeleri 12 yaş üzerinde olduğu için tıpkı çocuklar gibi iyilik yapayım derken kötülükleri dokunuyor.] Birde bulundukları yerdeki insanlar zayıf yaratılışlı evhamlı ise daha çok zarar vermeye başlıyorlar.

Kıtmır söze atıldı.

-Bütün kötülüklerin sebebi köpekler mi?

Meleklerin vekili;

-Hayır, fakat birçok konuda parçalanmanın sebebi sizler kadar insanların emr-i ilâhiyi hafife almaları. [Bakıma muhtaç köpekler konusu ayrı bir mevzudur.]

Kıtmır:

-Biz insanlara yakınlaşmamızın bedeli olarak bu aşağılanmayı haketmiyoruz ki,

İnsanların vekili söze karıştı:

-Manevi ve büyük ahlak sahibi insanlar sizi aşağılamadıkları gibi bir değer mertebesi olarak görürler. Ancak Allah Teâlâ'nın koyduğu berzahı hiçbirimizin aşmaya hakkı yoktur. Çünkü sizinde mükellef olmasanızda uymaya mecbur olduğunuz ilâhi emir vardır. Onun için insanlara teslim olmamanız gerekiyor. Fakat Ademe itata emri de bir yerden sizi bağlıyor. Biliyoruz ki Allah Teâlâ'nın koyduğu emirleri Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem dahi aşamaz. **O hevasından sözde söylemediğine** göre O da kul makamındadır. Bunu izah için İsmail Hakkı Bursevî kuddise sırruhu'l-âlî bir hikaye nakleder.

> Ma'lûm ola ki, bir beldede bir meczûb uryân (çıplak) gezerken o belde hâkimi o meczûbu darb (dövdükten) ettikten sonra Rasûlullâh'ı ma'nâsında (rüyasında) görür, "incitme" diye emr alır.
>
> Hakimde; **Getirdiğiniz şeriatta nehy (yasak buyurduğunuz için darb ederim** dedikten sonra yine ol meczûb uryân gezmekte ısrar edince [470-b] hakim yine darb etmeye başlayınca, meczûbun keşfi açık olduğundan, **Rasûlullâh sana tenbîh etmedi mi? Der.**

---

[49] Müslüman Cinler tuvaletleri tercih ederler. Hiç olmazsa insanları ifritlerden biraz korumak için.

> Hakim, **şer'de nehy ettiği için yine darb ederim** dedi. Sonra Rasûlullâh o meczûba **"Bir daha uryân gezme"** diye emr ettiler. (Hakimin hükmü geçerlidir.)[50]

Bu cevap karşılığında Kıtmır söyleyecek söz bulamadı.

Son sözü hakim ele alıp dedi ki:

-Köpeklerin insan hayatına girmesi konusunda iradeleri olmadığından, suçları yoktur. Fakat onların boyunlarına tasma takıp sahiplenen insanların başlarına bir musibet geldiğinde, bu sıkıntı ister cinler veya başka bir nedenlerden ötürü oluşan olaylar hakkında;

İnsanların yaşam tarzlarındaki noksanlıkları ve duaları yüzünden cinlerin gördükleri sıkıntıya karşı verdikleri tepkilerden dolayı (dua nedeniyle oluşan enerji alanlarıyla cinlerin saçmalamaları ile beliren sıkıntılar da] cinlerin sorumlu olmadığı;

Meleklerin görevlerine engel olacak ortam hazırladıklarından ve manevi hırz korumalarının kalktığı için, insanların sıkıntılı bir hayat yaşamaları ile cezalandırıldıkları;

tespit edilmiştir.

Bu meyanda yapılması gereken müeyyide Allah Teâlâ'nın koyduğu sınırı zaruretlerin dışında aşmanın geticeği külfetten dolayı sorumlu olmaktan kurtulmak için tedbir alınması ve bilgilendirilmenin gerekli olduğudur..

Allah Teâlâ buyurdu ki:

> *Şüphesiz biz emaneti göklere, yere ve dağlara teklif ettik de onlar onu yüklenmek istemediler, ondan çekindiler. Onu insan yüklendi. Çünkü o çok zalimdir, çok cahildir.*
> *AHZAB ,72*

KÖPEK SEVGİSİNDE ORTA YOLU BULMAK

[50] (Hitab-ı Hakkı Efendi) Kaynak: İhsan KARA, Tasavvuf Istılâhları Literatürü Ve Seyyid Mustafa Râsim Efendi'nin Istılâhât-ı İnsân-ı Kâmil'i, T.C. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlahiyat Anabilim Dalı Tasavvuf Bilim Dalı, Doktora Tezi I-II, 2003, İstanbul

ESHABU'L-KEHF (Yedi Uyurlar)

Hzl: Prof. Dr. Faruk SÜMER

Eshâbü'l-Kehf, yani "mağara arkadaşları", müslümanlarca kutsal insanlardır, velilerdir. Çünkü delikanlı yaşta olmalarına rağmen, doğru yolu bulmuşlar, inançları uğrunda, ölüm dâhil, her türlü güçlüğü göze almışlar ve karşılaştıkları güçlüklere katlanmışlardır. Ölümden sonra dirilineceği, Kıyamet'in kopacağı, hem Hristiyanlık'ta hem de İslâmiyet'te onların başından geçenler ile ispat edilmiştir. **Bundan dolayı Müslümanlar arasında Cuma Namazı'ndan önce, Kehf suresi okunurdu.** Fakat son zamanlarda Türkiye ile diğer bazı İslâm ülkelerinde, bu geleneğin her zaman yerine getirilmediği görülmüştür. [51]

---

[51] AHMET GAZZİ kaddese'llâhü sırrahü'l-azîzin HAYATI:

Ahmet Gazzi, Kudüs civarında Gazze'de 1054 (1643) yılında dünyaya geldi. İsâ oğlu Müferrec'in oğludur. Doğum yerinden dolayı "Gazzî" diye anılmıştır. Tam adı şöyledir:
Ahmed el-Gazzi b. İsâ b. Müferrec Pak b. Abdullah Paşa b. Abdulhalık Paşa bin Abdullah b. Haşim el-Hüseyni (kaddese'llâhü sırrahümü'l-azîz)
Oldukça itibarlı ve dindar bir aileye mensup olan Ahmed Gazzî malı, şan ve şöhreti bir kenara bırakarak bütün gayretiyle ilme yönelmiştir.
Rivayetlere göre 24 evladı olmuş 3 tanesinin dışında kalan 21 çocuk kendisi hayatta iken ölmüştür. Kendileri Hakk'a yürüdüğü zaman iki kızı ve bir oğlunun oğlu kalmıştır. O da oğlu Abdullatif'in (hyt.1143/1731) oğlu olan Mustafa Nesib'dir. (hyt.1202/1787)
Ahmed Gazzî oniki yaşında iken yani (1066 /1655) de Mısır'daki Ezher'e gitti. Orada bir odaya kapanıp ilim tahsiline başladı. Babası Ahmed'in arkasından adam göndererek hasretine doyamadığını geri ailesinin yanına; Gazze'ye dönmesini istedi. Gazze'ye dönmesini istedi. Geri geldiği takdirde kendisine her türlü imkânın seferber edileceğini mektup yazarak, elçi göndererek defalarca bildirdi. Fakat bu yola kesin karar veren Ahmed Gazzî gerek elçiler vasıtasıyla gerekse mektuplara yazdığı cevaplarda geri dönmesi konusunda kendisine ısrar edilmemesini bildirerek bu kararın anne ve babasından özür dileyerek ilim tahsili hususunda kararının kesin olduğunu bildirdi.
Tahsiline zamanın en yetkili âlimlerinden olan Ahmed Beşişi (104l-1096/1631-1685) nin yanında devam etti. Ahmed Gazzî'nin yedi sene tefsir-hadis ve sair ilimlerde hocası Ahmet Beşişi (hyt.1096/1685) den istifade ederek daha sonra Ezher'e hadis hocası olarak tayin olunmuştur.
Ahmed Gazzî kaddese'llâhü sırrahü'l-azîzin Mısır'da geçirdiği süre toplam 30 yıldır. Diğer bir ifadeyle on iki yaşında Camiü-'l Ezher'e gelen Ahmed Gazzî yedi yıllık bir tahsil hayatı yaşamıştır. Onaltı yaşında iken önce çok mevzu hadis

ezberlemiş, daha sonra iki yıl içinde seksen bin hadis ezberleyerek onsekiz yaşında ilmî hadis dalında mezun olmuştur. Daha sonra tefsir ile fıkıh ilminde ve sair ilimlerde ve irfanda iyi yetişmiş bir âlim olarak Mısır uleması arasına katıldı. Cami'ül-Ezherdeki hizmetlerine başladı.

Gazzî, muallim ve müderris olarak dini ilimler de 100 (yüz) den fazla kişiye icazet iverdi. Mısır'a verilen icazetnamelerinin çoğundaki silsilelerde Ahmed Gazzî kaddese'llâhü sırrahü'l-azîz adını görmek hiç de zor değildir.

Ahmed Gazzî'nin nesebi konusunda da belirttiğimiz gibi, dedeleri Emirül-Hac olup asıl ve seçkin olan sülalesi sebebiyle de herkes katında ikram gören, değer verilen saygın bir kişiliğe sahip olmalarından dolayı Mısır istikametinden on-dört defa hacca gittiler. Son hac seferinde veda tavafı yaparken gaybden şöyle bir ses duydu:

"Ya Şeyh Ahmed, diyar-ı Rum'da nasibin var, oraya git ki hakikat perdelerinin sırları iki cihanda aynel- yakîn-den hakkal-yakîne ulaşmakla gönlün şad ola,"

Nitekim kutsal topraklarda veda tavafını yaparken ulaştığı bu fikri gerçekleştirmek için görev yaptığı Ezher'e dönüp hemen bir gün içinde oradaki talebelerini, mesai arkadaşlarını ve diğer dostlarını bırakarak yola çıkar. Artık Ahmed Gazzî'nin Mısırdan ayrılışı gerçekleşmiştir.

Ahmed Gazzî kaddese'llâhü sırrahü'l-azîz hac esnasında kararlaştırdığı Anadolu'ya gitme fikrini gerçekleştirmek niyetiyle bir gemiye binerek Mısır'dan İstanbul'a doğru yola çıktı. Yolculuk esnasında hava şartları son derece kötü idi. Ahmed Gazzi kaddese'llâhü sırrahü'l-azîz geminin kamarasında oturup Allah Teâlâ'ya yönelerek kaside-i münferice'yi okumaya başladığı zaman ona, başında Halveti tacı önünde kuzu kürkü olan bir zat gelerek:

"Korkma Ey Ahmed, selamettir. Kehf suresine devam et ve bizi Bursa'da bul" dedi.

[Gelen kişi Niyâzî-i Mısrî kaddese'llâhü sırrahu'l azîzdir. Ahmed Gazzî için fitneden ve deccâliyetin şerrinden emin olması için bu tavsiyede bulunmuştur.**"Kim Kehf suresinin başından on ayet ezberlerse Deccal'in fitnesinden korunur"**Müslim(1/555) Hâkim (2/399) Bizlerin de bu konuda duyarlı olmamız gerekmektedir.]

Gerçekten de biraz sonra fırtına dindi ve 1086 da İstanbul 'a ulaştı. Bir müddet İstanbul'da ikamet ettikten sonra Edirne'ye geçerek oradaki meşâyıhı ziyaret edip daha sonra Bursa'ya geldi. Ancak Bursa'ya gelmeden İstanbul'da geçirdiği günler esnasında Ayasofya Camiinde hadis ilmi ile meşgul olduğuna dair kaynaklarda bilgi vardır.

Mısır'dan İstanbul'a gemiyle gelirken tutulmuş oldukları fırtınadan kurtulmaları için yolda kendisine tavsiyede bulunan şahsı bulmak gayesiyle 1087(1676) tarihinde Bursa'ya gelen Ahmed Gazzî Ulu Cami civarında bir hocanın evinde misafir oldu. Bir iki gün sonra şehirde ne kadar meşayıh varsa hepsiyle görüştü.

Bu arayış devem ederken Ahmed Gazzi çeşitli medreselerde hocalık yapmayada başlar. Bursa'ya geldiği (1087/1676) senesinden Niyaz-i Mısrî ile buluştuğu 1103 (1691) yılına kadar aradaki on altı yıllık zaman diliminde müderrislik yaptığı yerler

ve görev yapma şartları hakkında kaynaklarda bilgi bulmak zor değildir. 1087/1676'da Ulu Cami'de ilim dersine başlayarak, tefsir, hadis ve fıkıh dersleri okutmuştur. Rivayetlere göre o yıllarda Ulu Cami'de 50-60 dersiam var idi. Önce Ahmed Gazzî'yi dinler daha sonra ise kendileri ders okuturlardı.
Bu zaman zarfında ehl-i tarîk ile dostluk kuramamıştır, Hatta bazı sufîlerin tavır ve davranışlarını gördükçe onları kınar ve müdahale ederdi. Bir taraftan Cenab-ı Hakk'dan o zata kavuşmayı temenni edip dua ve niyazda bulunuyordu.
Bu yıllarda Limni'de bulunan Niyâzî-i Mısrî kaddese'lâhü sırrahu'l azîz (hyt. 1105/1694) lehine ve aleyhine çok şeyler işiten Gazzi, meşrebinde taasub galip olduğundan Mısrî'ye çok kızıyordu. Limni'de sürgünde olan Niyâzî-i Mısrî kaddese'lâhü sırrahu'l azîz (hyt.1105/1694) hakkında leh ve aleyhinde duyduğu sözlerden etkilenerek onun Bursa'ya geleceğini duyunca konuyla ilgilenmez.
Ancak Niyâzî-i Mısrî kaddese'lâhü sırrahu'l azîz ise dualarında ona yer veriyordu. Şöyleki:
Ve dahi **Hazret-i Rasül-i Ekrem ve Nebiyy-i Muhterem ve şefi-i ümem sallâlahu teâlâ aleyhi ve sellem Hazretleri evâil-i biletlerinde Rabb-i müteâl celle celâluh Hazretleri dergâhından din-i mübîni ki şerîât-i mutahharadır. "ömereyn" (iki Ömer) in biri ile takviye ve mazarrat ricasında olub duâları makbul ve Hazret-i adalet meâb Ömer ibn-i Hattâb radiyallâhü teâlâ anh hazretleri islâm ile ümmet-i erbaine vâsıl ve anlar yüzünden bu kadar âsâr-ı azime hâsıl oldığı gibi ben kara yüzü Mısri dahi Hudâ-yı mucîbü'd-daevât bârigâh-ı bı iştibâhından hâlâ bu şehr-i Burusada rükn-i rakin ve tarz u çavırları makbul u güzîn iki Ahmed Efendi ki vardır. Biri fahrü'l-müderrisînü'l kirâm İshak Hâcesi dinmekle matuf Ahmed Efendidir ve biri yine fahrü'l-müderrisinül-ızâm Gazevî Ahmed Efendidir. Bu ikiden birini takviye-i tarikat ve temşiye-i âyın-i evliya râh-ı hidâyet içün isterim deyu nice (69a) defa taleb ü ricâ-yı manevîde** olduklarından sonra bu taleb-i ilhâmileri zib-i mesâmi ahbâb olub esâtize-i asrın efzal ü âlemi musevvid menâkıb bendelerinin üstâz ve'l-eşrâdı mefharülmü'ellifin ve kıdvetü'l-musannifin muma ileyh fazîletlü İshak Hocası Ahmed Efendi merhumun dahi bu husüs guşzedleri oldukda Hazret-i şeyhin bendegân u dostânından bir mutemed zât-ı şerifin delâleti ile hakipâyılerin ziyarete âzim ve âsitânelerinde hücre-i seniyyelerine vâsıl u dâhil olduklarında destmâllerin kendü gerdenlerine talık ve iki avucun bir idüb ve sağ eli ile çût-ı pîşgâhlarında sultânım Hazretleri bu Ahmed kulunuz efendimin kemter-i abd-i derem-i harıdesidir. Misilli edâ-i hulüs-i nişan ile dest-i meyâmın pirâmenlerine rûmâl olmuşlar. Anlar dahi lâyık oldığı vech üzre rüy-ı dil ü kabul ve ber âdet-i kadîm tevkır ü tazim buyurub o meclisleri vahy-i lezâiz-i enfâs-ı tayyibe ve cevâhir-i vâridat-ı seniyye ile güzâr ve nihayet ve sohbet-i şeriflerinden memnünen ve mahzüzan mufârakat ve sa'âdethânelerine teşrif idüb lâkin ba'dezâ Hazret-i şeyhe kemâl-i tekarrub ve zır-i dest terbiyelerine girmek müyesser olmak zemânı bir mikdâr berây-ı maslahat mümtedd ve melhüzları olan fikirleri sedd oldığı ezmân hilâlinde müşârun ileyh şeyh

Yalnız Suudi Arabistan'da bu surenin her Cuma mutlaka okunduğu haber veriliyor. Bazı hadislere göre, Cuma günleri bu sureyi okuyan, ilhâm-ı Rabbanî'ye mazhar olacaktır. Deccal, bu sureyi okumuş olan müslümanlara her hangi bir kötülük yapamayacaktır. Yine O'nu okumuş olanlar, nurlar içinde Mekke'ye gidecek ve kıyamet gününde nurlar içinde

---

Ahmed Gazzî Hazretleri Hazret-i şeyhe tâlib ü râğib ve testgîr-i inâbet (70a) ve ğüy-ı rubâ-yı himmet ve nâil-i kimyâ-yı saadet inzâr-ı fütüvvetleri olub zır-i dest-i terbiye ve erbain ve baedehu hilâfet bulub ricâ-yı Hazret-i şeyh anlar hakkına işâbet eylediği tevatür bulmuşdur. Hattâ Hazret-i Merhumdan menkûldür ki
"benim tarîkatimde Ahmed nâm benden sonra Bârı teâlâ celle şânuh dört aded fâzıl ve biri birinden kâmil âlim ve âmil zâtı mesned nişin i meşihat buyuracakdır" deyu keşf-i ilham buyurmuşlardır ki evveli Hazret-i şeyh Ahmed Gazzi idügi zahir ve bahirdir. (İbrahim RAKIM, 1750), v. 69a-70a
Bu şekilde oluşan muhabbet Ahmed Gazzi'nin hilafet yolunu açacaktı. Talebelerine bir gün evvel Mısri'yi karşılamaya değil, seyretmeye bile çıkmamalarını tembih etmişti. Sabah namazından sonra âdeti üzere Camii Kebir'e gelip derse başladı. Ders tamamlanmak üzere iken Niyâzî-i Mısrî kaddese'lâhü sırrahu'l azîzi karşılamaya çıkan dervişlerin zikir ve tevhid sadâlarıyla Ulu Cami değişik bir atmosfere girmişti.
Böylece "Ahmed Gazzî'nin kulaklarına zikir sesi gidip dimağı, canı her şeyi zikir ile müzeyyen olur. Yıllardır hasretiyle yanıp tutuştuğu zatın vuslat-ı rayihası karşısında mübarek vücudu titremeye başlayınca dünya ve onun içindeki dünyevî duygular gözünden çıkıp bir halet-i zaide gelip hemen tahta başından kalkıp sağına soluna bakmaksızın Niyâzî-i Mısrî kaddese'lâhü sırrahu'l azîzin seyrine çıkar. Şöyle bir kenarda meczup sıfat olurdu. Gittikçe muhabbeti artıp dururken Mısri Efendi tahtırevan içinde görünür. Ahmed Gazzî'nin olduğu mahalle gelince kendisi selâm verir. Ahmad Gazzî görür ki ilk defa Gazze'den gelirken gemide zuhur edip,
"Nasibin benim yüzümdedir, gel bizi Bursa'da bul" diyen o zatın ta kendisi olduğunu müşahede eyleyince suratla varıp tahtırevanda Niyâzî-i Mısrî kaddese'lâhü sırrahu'l azîzin elini öptüğü zaman Gazzi'nin elini sıkıca tutup:
"Ahmed sizi çok beklettik, kader bu güne imiş" deyip elini salıvermeden dergâha kadar beraber geldiler. Kaynaklarda ittifakla bildirilen tarih (1103/1691) dir
Niyâzî-i Mısrî kaddese'lâhü sırrahu'l azîz bir fatiha okuyarak Ahmed Gazzî'yi çilehane-ye koyar. Bunu gören talebeleri meseleyi kavrayamadıkları için **"hocamız elden gitti"** diye üzüldüler. Kırk günde seyrü-sülûk görüp rütbe-i kemâlâta nail olup erbainin sonuna kadar rütbesini doldurup makam-ı cemiul-cem'e vasıl oldu. Zira daha önceden kendileri takvanın kemâliyle müşerref idi. Mürşid-i kâmil olan Mısrî'nin elinden aşk şarabını içti.

http://ismailhakkialtuntas.com/2010/09/22/niyazi-i-misri-kaddese%E2%80%99llahu-sirrahu%E2%80%99l-azizin-hayati/

görüneceklerdir. [L. Massignon, Les Sept dormants d'Ephese (Ahl al Kahf) en İslam et en Chretiente', Revue des etudes Islamigues, Paris, 1953, s. 70-71.]

Bundan başka halkımız arasında şu inançlar da vardı:

1- Mağara arkadaşlarının adları yazılı bir kâğıt, yangına atılırsa, yangın sönmektedir.
2- Aynı kâğıt, çok ağlayan bir bebeğin yastığının altına konursa, ağlaması derhal kesilir.
3- Doğumda zahmet çekmekte olan bir kadının uyluğuna bu kâğıt bağlanırsa, doğum kolaylaşır.

Eshâbü'l-Kehf'in adı, Karınca Duası'nda da zikredilmektedir. Bu duanın da müşterisi eksik olmasın diye dükkânlara asıldığını biliyoruz. Fakat bu isimler, niçin bu duaya ilâve edilmiştir? İşte bu iyice bilinemiyor. Müslüman dinî folklorunda, Eshâbü'l-Kehf ile ilgili ve bunlar gibi daha bir çok inanışlar olduğu şüphesizdir.

Eshâbü'l-KehFin mağaraları, halkımızca, evlenme, çocuk sahibi olma, bir illet veya hastalıktan kurtulma ve bunlar gibi diğer bazı dileklerin gerçekleşmesi gayesi ile veya sadece sevap kazanmak maksadıyla, bilhassa Ramazan Ayı'nda çokça ve sıkça ziyaret edilmektedir.

Eshâbü'l-Kehf, kaç kişi idi?

Kurân'da mağara arkadaşlarının kaç kişi olduklarının, ancak Allah Teâlâ tarafından bilineceği ifade edilmiştir. Bununla beraber en tanınmış İslâm râvilerinden İbn Abbas, onların yedi kişi

olup, sekizincisinin Kıtmir adlı köpek olduğunu, kesin bir şekilde ileri sürmüştür. Diğer ünlü bir râvi olup, Hz. Peygamberin hayatını kaleme almış olan, İbn İshâk da (ölümü:768), onların 8 kişi olduklarını ve dokuzuncusunun da köpek olduğunu bildirmiştir. Hıristiyan rivayetinde de adlan verilerek yedi kişi olduklarının söylenmesi, hatta bu yedi kişiye "Yedi Uyurlar" denmesi, İbn Abbas radıya'llâhu anh ın sözlerini doğruluyor. Esasen onlar, İslâm geleneğinde de yedi kişi olarak kabûl edilmiştir.

Taberî'de dokuz kişinin adları geçiyor:
Meksemlîna, Malisemlina, Yemlihâ, Martûs (Martinus), Kesutûnis, Yabrunis, Resmûnis(?), Batûnis, Qâlûs.

[Tarih, s.777; tefsir, s. 124. Diğer bir çok tefsirde bazı isimlerde farklar var ise de bunlar, daha ziyade eski yazının hususiyetlerinden gelmektedir.]

Halkımız arasında onlardan yedisinin adları şu şekilde söylenmektedir.

Yemlihâ, Mekselinâ, Mislinâ, Mernuş, Debernuş, Şâzenuş, Kefeştatayuş, köpeklerinin ismi de Kıtmîr dir.

Taberî, mağara arkadaşlarının reisinin Mekselminâ olduğunu yazıyor. Bir rivayete göre de bunlardan ilk üçü, Melik Dakyanus El- Cebbâr'ın, yani zalim hükümdar Dakyanus'un, sağ kol danışmanları, diğer üçü de sol kol danışmanları idiler . Kefeştatayuş ise, yolda kendilerine katılan çobanın adı olup, Kıtmîr, onun köpeği idi. Bana bildirildiğine göre, Maraş bölgesi ile

komşu yörelerde, Eshâbü'l-Kehf'in isimlerinden çoğu, şimdi de, çocuklara konmaktadır. Müslümanların, Eshâbü'l-Kehf i, Recep ve Zilkade aylarında andıkları bildiriliyor.

Kurân'da geçen "Er-Raqîm'e gelince, bunun, mağaranın bulunduğu dağın veya vadinin, mağaranın, mağarayı kapatan taşın ve hatta köpeğin adı olduğu ileri sürülmüş ise de, bunların hiç biri isabetli görüş sayılmaz. Er-Raqîm, müelliflerden çoğunun söyledikleri ve Hıristiyan rivayetlerinin de doğruladığı gibi, mağara arkadaşlarının adları ile, başlarından geçenleri anlatan taş veya madenî kitabeyi ifade etmektedir".

Sh: 20-22

Kaynak: Prof.Dr. Faruk SÜMER Eshabu'l-Kehf (Yedi Uyurlar), TÜRK DÜNYASI ARAŞTIRMALARI VAKFI 1989, İstanbul

[slideshare id=54742937&doc=kehfashab-151104170243-lva1-app6892&type=d]

MAKALÂT, (KONUŞMALAR) --ŞEMS-İ TEBRİZİ (Kaddesa'llâhu sırrahû ve efâza aleynâ birrehû ve ihsânehû)

AYNA KIRILMADAN

Hacamatçı, küçük çocuklardan kan almak için onlara nasıl ceviz, kuru üzüm gibi yemişler vererek önce avutur ve duyacakları acıyı unutturmak için okşar, sonra neşterini saplarsa; ululuğu en yüce olan Allah da kulunu bu türlü işlerle uğraştırarak önce cemâlini gösterir sonra aynayı kırar. O zaman, gönül ehli erenler Hak ehli olurlar; garip bir şaşkınlık içinde kalırlar.

Makâl [Söz] ,95, c. I, sh: 221

ÖLMEZ AŞKA SAHİP OLMAK İÇİN

Mevlânâ, Hak yolunu arıyordu. Bir kadına veya bir gence âşık olan kimse, bir gün dükkânını, tezgâhını terk eder; işini gücünü bırakır. Öyle bir insana, **«Seni asacaklar,»** deseler, **«Zaten ben de onu arıyorum, asın beni,»** der. Âşıkta can korkusu yoktur, malın mülkün de değeri yoktur. O, bekası olmayan fâni bir sevgili için ölür; her ikisi birlikte toprağın altına giderler. Şu halde başlangıcı ve sonu olmayan her türlü eksiklerden arı, tertemiz ulu Allah Teâlâ'nın âşıkı olun, onu sevin ki, o ölümsüzdür.

Makâl, 11, c. I, sh: 54

ÜSTÜN BİR ŞEY YOK

Lâkin biliyorum ki, bende de bir hal var. **Ben buna bakmıyorum ve bizi kınayanlara karşı asla aldırış etmem.** Bu bencilliktir. Şüphesiz ben bunu söyleyince sen de aynı şeyi söylüyorsun, ikimiz de bu konuda birleşiyoruz. Ama bana gelince, daha söylemediğim şeyler kat kat fazladır. Bu noktadaki kuşkularım sonsuzdur. Bundan dolayı sözü çok özetliyorum, konu dışına da çıkamıyorum. Bazen vaz geçiyorum, söze yalvarıyorum. Beni şüpheli duruma düşürme diyorum. **Allah'ı arayanlardan hiç bir talip yoktur ki, aradığı yolda olgunlaşmış olmasın.** Talip isteğinde kemale ermiş, aranılan sevgili sevilmek bahsinde henüz olgunlaşmamış ise, o kararsızdır. Ama sevgili, sevilmek bahsinde olgun hale gelmişse, her ikisi birbirleriyle anlaşmış ve kaynaşmış demektir. **Bu bakıma göre, ariften daha üstün bir şey yoktur. Ama (diğer bakıma göre) ondan da üstün bir şey vardır.'**

Diyelim ki, bir vezir vardır. Sultanın her halinden anlar. Huyunu, mizacını, öfkelendiği ve hoşlandığı şeyleri bilir. Bunu kimseye sormadan kavramıştır. Ama o vezir bütün bu yakınlığı ile beraber canından güvenli değildir'. Çünkü nice vezirlerin boynu vurulmuştur.

Makal: 71, c.I, sh: 182

SEN ARADAN KALKAN O MİMİ CİHAN FARZET!

Allah, "Göklerim ve yerim beni kapsayamadı, ama imanlı bir kulumun gönlüne sığdım," (Kutsal hadis) buyurmuştur. **Ahmed'den Ahad'e kadar açık bir mimden fazla bir şey yoktur. Bu mim ise mânanın perdesidir.**

Mısra: Sen aradan kalkan o mimi cihan farzet!

Adem oğlu ne kutludur!

Yedi iklime, bütün varlıklara değer. Hele Âdemoğullarından Muhammed salla'llâhu aleyhi ve sellem ümmeti olanlara ne mutlu!

Muhammed'in gözü Muhammed değil mi?

Muhammed'in gözü aydın ki, sen ona ümmet oldun. Ona ümmet olunca, Hak Peygamber seninle iftihar eder, elini tutar. Musa'ya, İsa'ya göstererek seninle öğünür; **bu adam benim ümmetimdir,** der.

Hazreti Resul, o geniş yenleri ile, Arş üzerinde ve Arş sakinlerine göstererek, bakınız, **görünüz** der. Bir aralık ansızın bir Sütun gözüne erişir, sonra görünmez olur. Kayıplara karışır. **Tertip ehli erenler, gitmeyi düşünürler ve o zamanı korurlar. Onun etrafında toplanarak birlikte yürümek isterler.**

Makal, 250, c.II, sh: 51

ELİF HARFİ BAĞIMSIZDIR

Bu gün acaba neden onun bütün sözleri böcek üstünedir. Onun [Fahri Razî] bütün kitapları, eserleri hep böcektir.

Elif, herkesçe bilinir ki, Eliftir; onu başka harflerle tanımlamaya gerek yoktur. Ama başka bilinmeyen harfleri açıklamak gerektir.

B harfi ile beraber bütün Ebced harflerini yorumlamak ister. Başkaları bunu anlamaz. Kur'an'a da yorum gerektir:

Elif harfi bağımsızdır. Allah kelimesinin başına oturmuştur.

B harfi gönlünde onun sevgisini taşır, onun ayağına baş koymuştur.

Şimdi sen insaf et!

Böyle bir yaşantıya kimin gücü yeter?

Birine alçakgönüllülük gösterdim mi benden ürküyor; düşmanca dışarı fırlıyor.

Makal, 232, c: II, sh: 230

Not: Bu hikmete binaen kızlarımıza Elif ismi koymak sakıncalı görünüyor.

TANRI TANRIDIR

Yaratılmış olan kimse Allah olamaz, ister Muhammed (salla'llâhu aleyhi ve sellem) olsun, ister Muhammed'den başkası.

Makal, 355, cII, sh: 155

BİZİ NEDEN ANLAMAZLAR Kİ

Sana önce çok kuvvetli bir ilgim, sevgim vardı. Ancak başlangıçta görüyordum ki, o zaman işaret yolu ile söylemek mümkün değildi. Eğer söyleseydim beni mazur görmezdin. Bu saatte de zararlı çıkardık. O zaman bu hal yok idi.

Bana diyorlar ki: **Bir topluluk senin hakkında o bidatçıdır, yapmacık şeylerle uğraşıyor** diye beni ayıplamaya başlamış.

Ben de, **«Doğru söylüyorlar**, dedim. **«Bidatçıyım. Şimdi sen bana söyle bakayım, bu namazın hakikati, içyüzü nedir?»**

Önce felsefecilerden bazıları. **«Başını yere koymak, vücudunu ayakta tutmak ayıptır, eksikliktir,»** derler. Yüzüstü düştü ki, benim de maksadım bu idi, bunu istiyordum zaten. Maksadım ne idi? Felsefecilerden naklederek anlattım ki, onlar imanlı kişilerden değildirler. Şimdi müsaade et de bir söz daha söyleyeyim. Hazreti Muhammed (salla'llâhu aleyhi ve sellem) bile, **«Bırak ne söylüyor dinliyeyim,»** buyuruyor. Yersiz bir laf söylerse onu bilirsin. Asıl söz eri, benim maksadım bu idi diyebilen kişidir. Bugün mademki o kişi sensin bu da sana yaraşır. **Ben hiç kimse için, «O fasıktır, günahkârdır,» diyemem.**

Hiç kimseyi ne kötü işlerle ilgili görürüm, ne de kötülük düşünürüm. Yarlıganmayı da, ancak kötü düşüncelerin içimden temizlenmesi için Allah'dan dilemekteyim.

Ben diyorum ki, **marifet kaynağı bu şeytanın getirdikleridir.** Senin istediğin ve aradığın şeye de engel olur. Sana, içini o marifetten boşaltmak gerekir. Öyle ki, o marifetin üzerinde hiç bir şey olmasın. O zaman zaman bizi gerçekler; gözünde yaş birikir, külah ister. Zaman zaman da, **«Bize bir eşek kadar değer vermiyorsun, hiçe sayıyorsun,»** der. Biz seni bilgin bir müftü tanıyoruz. …

….

Beni cennetin kapısına götürseler, önce kapıdan bakarım. O orada mıdır? Orada yoksa, nerede diye sorarım. Hayır onu gözümle görmeliyim. Böylece birlikte olalım. Eğer cennette bulamazsam cehenneme koşarım. Cehennem benden sorar. Kaç kerre görmüşüz?

Açık konuşalım: Benim seninle işim yok. Onu bana ver. Sen bilirsin, bundan sonra her ne söyleyecekse o bilir. Benim onunla görülecek başka işim yok. Bunu söyleyince gitti. Onun

tarafından da böyle yapmak gerekirdi. İçi boş ise, tekrar içeriye uğrar, iman getirir. **O kimseler ki içerden değildir, onlara yüz binlerce mucize göstersen iman etmezler.** Hazreti Ebubekr, (Allah ondan razı olsun) hiç mucize istemiyordu. Diyordu ki: **«Peygamber ne söyİedi ise inandık ve gerçekledik.»** Bana para verdi. On beş gün sonra tekrar gel o zaman gidelim. Bu gün beni bırakmazlar ki, gideyim. Beni niçin serbest bırakıyorsun? **Dostlar elden gider, halk da bizim sözümüzü anlamazlar, anlamak da istemezler.** O ihtiyara, **«Bu adama niçin eğri gözle bakıyor?»** diye sor. **Halk Yahudilere bile, selâm verirken bugün bizi sormuyor.** Biz onu yüz türlü kurnazlıkla nâz ve niyazlarla elde ediyoruz. Sen onun teveccühüne layık olduk mu sanıyorsun?

Efendi! Halk, her şeyi kendi kuvvetleri ölçüsünde görür.

Makal, 174- 175, c.I, sh: 330-332

NEDEN ?

Bunları eğer şehirde bir topluluğa söyleseydim bana yüz binlerce saygı gösterir, (M. 302) büyük bir halk kümesi bana mürid olurlardı.

Bir zümre de birbirinin saçlarını yolarak kavga çıkarırlardı; tatlı canlarını, sevgili mallarını bağışlarlardı. Halbuki sende hiç bir iz bırakmadı, sanki taş veya ondan daha katı dedikleri gibi, kalbin yumuşamadı. Bir yumuşak huyluluktan bahsederler ki, o gerçekte yumuşaklık değildir. **Ancak o bir eşeklik sayılır. Yoksa öğüt, insanda iz bırakır.**

Makal, 302, c.II, sh; 104

TOZLAR KALKINCA

Beyit:

Senin güzelliğin belâ tuzağında bizi avlayan bir danedir.

O öyle bir mumdur ki, hep bizim pervanemizi yakar.

Ey sevgili senin zülfünün zencirini şundan dolayı seviyorum ki

O bizim divane gönlümüzün ayağına yaraşır.

Tozlar yatışınca altındaki at mıdır, eşek midir göreceksin.

Makal, 320, c.II, sh: 122

Kaynak: Şems-i Tebrizi, Makalât, (Konuşmalar), Çeviri: Mehmed Nuri GENÇOSMAN, Hürriyet Yayınları, 1974, İstanbul

Ya Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem SEVENLERİN HAKKI İÇİN

İnsanın ufku mümindir.
Müminin ufku Peygamber,
Peygamberin ufku da, mutlak gerçeklerin habercisi, her peygamberi şahsiyetinin katlarında bir yaprak gibi bulunduran son Peygamber...
Peygamber nasıl insanın ufkuysa, Na't da şiirin ufkudur.

İlk Çağlar medeniyetinde sevgi, maddenin büyüsüyle anlatılıyordu. Mermer şarap gibi bir etki yapıyor ve insanı çarpıyordu. Ruh, fizik bir baskıyla, red ve kabul; imkânlarından, istiklâlinden ve hürlüğünden mahrum ediliyordu. **Heykel, ilk adına dikildiği adamdan kopuyor, bizzat tanrı, tapınak, adına yapıldığı inançları siliyor, din ödevlerinin yerine getirildiği yer değil, bizzat din oluyordu.** Ruhun köleleşmesi böyle başlıyordu. Kehanet, adaletin ve şuurun yerini alıyor ve medeniyet, ilkeleri kısa zamanda bir zulüm anayasası haline geliyordu. Ve bir başka alternatife yer kalmıyordu.

İslâmla başlayan Yeni Çağlar medeniyetiyse ruhim ve zihnin zaferi ve medeniyetidir. Şiirden cebire kadar ruhun ve zihnîn aydınlık vasıtaları yeni bir dünya örüyor. Putların saltanatı sona eriyor. Madde madde sınırında, insan insan sınırında duruyor. Duygunun maddeden çok kelimeyle tesbit edilmesi gibi tarihin en büyük inkılâplarından biri bu mutlaklık medeniyetinin, bir safhası oluyor. Sevgi ve övgü, ruhun ve şuurun da refakat ettiği ve iptal edilmediği, bütün zenginlik ve verimiyle ayakta durduğu bir vasıtaya sahiptir. Na't, bunun en iyi modeli.

Na't, insanın, insanı, kendini Peygamberde araması, gerçeği O'nun çevresinde dolaşarak bulmaya çalışması, O'na yaklaşmağa çalışarak yaradılışın sırrına eriteceğini idrâk edişidir.

Na't, Peygamberin şiirle yapılmak istenen bir portresidir. Her şâir, durduğu yerden ve görme kabiliyeti ölçüsünde O'na bakar; O büyük mükemmelliğin karşısındaki duygularını zapt etmeğe çalışır. Bütün na'tlar âdeta, tarih boyunca yapılan tek bir portrenin farklı cephelerden birer örneği gibidir ve tek bir portre içindir. Bir portre ki, tarih ve insan devam ettikçe bitmeyecektir, bütün na'tlar, bir meşale ormanı gibi pırıldar insanlığın üstünde; ve insanlık, Peygambere doğru bu ışıkların altında sevinçle, aşkla, güvenle yürürler.

Na't, en ileri ve en mükemmel bir sevgi âbidesidir. Eski çağlardaki gibi bir tehlike, Peygamberi tanrılaştırma tehlikesi yoktur. Çünkü: Kelimelerin bir anlam taşıma mecburiyeti bir garanti sağlar ve bu anlamların prensiplere aykırı olmaları halinde derhal görülerek tasfiye edilebilmeleri mümkün olur. **Şiir şuura bitişiktir. Şuur, taş ve mermerin tesirinde olduğu gibi iptale uğramaz.** Öte yandan, aklın dar çerçevesine de mahkûm olmaz. Şiir, ses, biçim ve derinlik, perspektif zenginliği, çok yanlılığı gibi anlamın etrafında toplanan ve onu akıl üstü ve akıl ötesinin de bütün imkânlarından faydalandıran bir mahiyet taşır.

Eski medeniyette, bir heykelin karşısında onu seyr edenin bütün şahsiyeti ve ruhu siliniyor, yalnız heykel ortada kalıyordu. Bir na'tın okuyucusu ve dinleyicisi ise, ruhunun bütün cepheleriyle uyanışına ve dirilişine, gelişmesine şahit olur. Bütün benliğiyle, ledün dünyasının

havasını alır ve orada yaşar. Bir heykelin etkisi, hipnotik bir etkidir. Ona maruz kalan sanki bir medyum gibi uyutulmuştur ve ondan kurtulunca bir uykudan uyanmış ve bir kâbustan kurtulmuş gibi olur. Cadı büyüsü çözülmüş gibi. **Na'tın etkisiyse bir neşvünema etkisidir. Ruhu besler, eğitir, yetiştirir ve geliştirir. Tazeler.**

Heykel, na'tın yanında, portrenin yanındaki bir natürmorttur.[cansız resmi] Na'tta, bütün unsurlar, kelimeler, mısralar ve bütünüyle şiir canlıdır. Na'fın atmosferi, sahabelerin, içinde bulunduğu atmosferden bir örnektir. Peygamberlik yolunun diri havasını tatmak. Yani na't, sahabeliğe bir uzanış, o ideal dünyadan bir ışık, bir renk, bir ses getirmek, oraya bir yürek, bir gönül taşımak geleneğinin şiirdeki çalışmasının bir verimidir.

Heykel, insanı; belki, kendi vücudunun ölü şemasına ve bilgisine götürür. Na'tsa, ruhunun görünmez görünüş ve oluşlarına bilinmez bilgilerine.

★

İki eşsiz na'tı örnek verelim :

«Su kasidesi» nden insan, denizi arayan bir kaynak suyu gibi, o âleme doğru gider. O âlemin aşk ve ayrılık acısıyla başım taştan taşa vurup gezer. Şeyh Galib'in na'tında da insan, ebedî sultanlığı İlâhî takdirle takdir ve İlâhî hükümlerle teyid edilmiş olan Peygamberi, sonsuza kadar bütün ufukları dolduran ümmetinin ortasında, dimdik ve pırıl pırıl durur gibi görür.

★

Günümüz Türk şiirinde aruz geleneğinin hemen hemen tek temsilcisi şâir Abdullah Öztemiz Hacıtalıiroğlu arkadaşımızın hazırladığı bu na'tlar sergisi, Türk şâirlerinin İslam'a ve Peygamberine duydukları eşsiz sevgi ve bağlılığı, din inançlarına en ufak bir gölge getirecek inanç sapmalarının bir noktasına bile düşmemenin mucizevî saadetiyle birlikte Peygamber sevgisinde nasıl eridikleri ve O'na bir cepheden baktıkları halde yalnız Onu gördükleri ve nasıl büyük bir aşk çizgisi çektiklerini bize bir sinema şeridi gibi gösteriyor. Bu ruhun büyük senfonisi içinde ve ulvilikler kamerasının Önünde insan, kıl gibi ince, kılıçtan keskin bir yol üstünde hiç sürçmeden yürür ve- gider. İşte bu da O'nun mucizelerinden biri değil midir?

★

Yüzlerce şiiri içine alan bu eseri, Türk aydınına ve edebiyatına kazandıran, şâir Abdullah Öztemiz'e ve Yağmur Yaymevi'ne teşekkür etmek bir borçtur ve bir ödevdir. Hele bu, edebiyatımızda, yeni şiir ve sanat imkânlarıyla, na't vadisinin, Peygambere yolculuğun yeniden doğuşunun bir işareti olursa...

Ama şüphesiz ki, bu değerli emeklerin en büyük karşılığı, bütün bu şiirlerin asıl sahibinin bir lütuf bakışma ermektir ve ermektedir.

Sezai KARAKOÇ

****

Peygamber Efendimiz için yazılan manzum ve mensur eserler genel olarak beş çeşit içinde incelenir . Na't, Mevlid, Hilye, Mi'râciyye, Siyer.

1) Na't-ı Şerif: «Na't», geniş anlamda vasf ve methetmek demektir. Özellikle Peygamber Efendimizi öğmeğe ve yine O'nu öğmek için yazılan şiirlere de na't adı verilir. Türk edebiyatında, İslâmiyetin kabul edilmesinden başlayarak günümüze gelinceye kadar sayısız şâirimiz na't'lar yazmışlardır. Bilhassa dîvan şiirimizde birçok şâirlerin dîvanlarında tevhîd ve münâcatlardan sonra na'tlar yer alır. Ayrıca, mesnevî biçiminde yazılmış müstakil eserlerin başlangıcında da münâcat ve na'tlarla karşılaşılır.

Kaside biçiminde na'tlar bulunduğu gibi, rubâî, terkîb-i bend, terci'-i bend, kıt'a, mesnevî, muhammes, müseddes, murabbâ v.s. biçimlerinde yazılmış na'tlar da bulunur. Ayrıca halk şâirlerinin bâzı koşmaları ile tekke şâirlerinin bâzı İlâhileri de na'ttır.

Fuzûlî'nin «Su» redifli kasidesi Türk edebiyatının en ünlü na'tları arasındadır. Nef'î'nin, Çelebizâde Âsım'm ve Şeyh Gaalib'in natları da çok tanınmış na'tlardandır. Şâir ve bestekâr Nazîm'in şiirlerinin çoğu na'ttır. Bunlar beşyüz büyük sayfalık divanının üçte ikisini tutar. Na'tları yüzünden halk arasında ün kazanmış, hattâ velî tanınmıştır. Söylentilere göre eğlenceye pek düşkün bir kimse iken, Peygamber Efendimiz şâire bir gece düşünde, sâlih kişilerden biri ile selâm göndermiş. Nazîm de bunun üzerine tövbekâr olarak ömrünü na't yazmaya hasretmiş. Neccar zâde Şeyh Rızâ Efendi ve Şeref Hanım da çok sayıda na't yazan şâirler arasında göze çarpmaktadırlar.

Biz bu güldestemizi yüzlerce yazma ve matbu dîvanı tarayarak ortaya koyduk. Bâzı şâirlerden çok sayıda na't alınıp bâzılarından az sayıda alınmıştır. Çok sayıda na'tını aldığımız şâirler çok sayıda na't yazanlardır. Bâzı pek ünlü şâirlerimizin notlarının bulunmadığı göze çarpıyor. Belki de bunların yazdıkları na'tlar ele geçmemiş olabilir. Matbu dîvanların çoğu esasen yazmalara göre çok eksik olduğundan bu durum daha iyi anlaşılır. Öyle de olsa böyle de olsa, bütün dîvan şâirlerimiz Peygamber Efendimize sonsuz sevgi beslerler ve şiirlerinde bunu sık sık belirtirler. Dîvanında na't bulunmayan Nedîm bir gazelinde bu duyguyu şöyle belirtir:

Hac yollarında meş'ale-i kârvan gibi
Erbâb-ı aşk içinde nümâyansın ey gönül

Hayâli, Âhî, Bâkî, Bahâyî Efendi, Nedîm, Tâlib, Hâmî-i Âmidî, Koca Ragib Paşa, Haşmet, Antakyalı Münif gibi ünlü şâirlerin dîvanlarında na't bulunmamasına karşılık dünyânın en büyük şâirleri arasında bulunan Goethe, Puşkin, **Rilke ile ünlü Alman birliği kurucusu Prens Bismarck'ın Peygamber Efendimiz için yazdıkları na'tları vardır.** Bunlardan birkaçı güldestemize alınmış bulunmaktadır. Büyük Alman şâiri Goethe esâsen ömrünün son yıllarında bâzı mutaassıp Hıristiyan çevrelerce hücuma uğrayarak "müslüman" olarak vasıflandırılmıştır. Kendisinin bu ithamlara cevap vermesi **«eğer samimî bir Hıristiyan ise müslüman olmadığını açıklaması»** teklif edilmesine rağmen büyük Goethe bu soruları karşılıksız bırakmıştır. Bu sebeple doğu ve batıda Goethe'nin müslümanlığı üzerine sayısız tartışmalar olmuştur. Bu konu bugün için de bütün esrarını muhafaza etmektedir.

Cumhuriyet devrinde yetişen şâirlerimiz arasında da seyrek olmakla birlikte na't yazan şâirlerle karşılaşıyoruz. Arif Nihad Asya, Necip Fâzıl Kısakürek, Ali Ulvi Kurucu, Feyzi Halıcı, Sezâi Karakoç, Vedad F. Belli v.s.. bunlardan başlıcalarıdır.

2) Mevlid'i Şerîf: Konusu Peygamber Efendimiz olan müstakil uzun mesnevî biçiminde manzumelerdir. Çağımıza gelinceye kadar otuzsekiz Türk şâirinin kaleme aldığı Mevlid-i Şerifler arasında en ünlü olanı Süleyman Çelebi'nin yazarak 1409 yılında bitirmeyi başardığı şaheserdir. Yüzyıllardan beri vecd ile okunup dinlenmekte olan Mevlid-i Şerif, İngilizce dâhil, birçok batı ve doğu dillerine çevrilmiştir..Çelebi'nin çağına göre pek açık bir halk dili ile yazdığı bu eşsiz dinî eser edebiyatımızın da sayılı âbidelerindendir. Mevlid-i Şerif de,

Peygamberlik nurunun Hazret-i Âdem Aleyhisselâm'dan başlayıp bütün Peygamberlerden geçtikten sonra Hazret-i Muhammed salla'llâhu aleyhi ve sellemde karar kıldığını, Peygamberimizin doğuşunu, o anda cümle âlemin nura büründüğünü, cihânın bütün zerrelerinin bu mübârek ânı kutlamak için merhabâ diye çağırttıklarını, feleğin sevincinden raksa girdiğini, Kâ'be'nin bile **«yâ Muhammed beni putlardan temizle, müşriklerden kurtar!»** diye feryâd ettiğini; Hazret-i Muhammed salla'llâhu aleyhi ve sellemin kırk yaşına geldikten sonra başına Risâlet tacının konulduğunu, Kur'ân-ı Kerîm'in âyet âyet nazil olarak sırasıyla bütün mucizelerin ortaya çıktığını, mi'râcı, Peygamberimizin Cibrîlin delâletiyle Burak'a binerek bir anda âlem-i Kuds'e ayak bastığını, daha sonra Sidre'ye en sonunda da Refref ile Sidre'den öteye geçerek Allah'ın huzuruna çıktığını, Cemâlullahın keyfiyyetsiz ve kemmiyyetsiz olarak Peygamber Efendimize göründüğünü, Peygamberimizin hitâb-ı îlâhiyeye mazhar olduğunu, en sonunda Peygamberimizin vefatını çok sâde, samimî ve heyecanlı bir dil ile tasvir eder.

3) Hilye-i Şerîf: Peygamber Efendimizin vasıflarını anlatan uzun mesneviler biçiminde yazılmış eserlerdir. Edebiyatımızda en ünlü hilyeyi Hâkaanî Mehmed Bey kaleme almıştır.

4) Mi'râciyye : Peygamberimizin «Mi'râc» nı tasvir eden kısa vezinli uzun mesnevî biçiminde yazılmış manzumelerdir.

5) Siyer: Peygamberimizden bahseden mensûr eserlere siyer denir. Alaşehirli Veysî Efendi'nin yazdığı Siyer-i Veysi bunların en ünlüsüdür.

Bir iddiâsı olmayan bu güldestemiz, son yıllarda artan bir ihtiyâca cevap vermek üzere tertiplenmiştir. Bundan- sonra daha geniş olarak bu konudaki çalışmalara bir başlangıç olursa, bu, bizim için bir sevinç olacaktır.

İstanbul: 31 Ekim -1965
Dr. Abdullah Öztemiz Hacıtâhiroğlu

NA'T
Seccaden kumlardı..
....
....
Devirlerden, diyarlardan
Gelip, göklerde buluşan
Ezanların vardı! .

Mescit mümin, minber mümin...
Taşardı kubbelerden tekbir,
Dolardı kubbelere "amin"..

Ve mübarek geceler dualarımız;
Geri gelmeyen dualardı...
Geceler ki pırıl pırıl
Kandillerin yanardı..

Kapına gelenler ya Muhammed,
- uzaktan, yakından –
Mümin döndüler kapından...

Besmele, ekmeğimizin bereketiydi,
İki dünyada aziz ümmet;
Muhammed ümmetiydi.

Konsun –yine- pervazlara güvercinler,
"Hû hû"lara karışsın âminler...
Mübarek akşamdır;
Gelin ey Fâtihalar, Yâsinler!

Şimdi seni ananlar,
Anıyor ağlar gibi...
Ey yetimler yetimi,
Ey garipler garibi;
Düşkünlerin kanadıydın,
Yoksulların sahibi...
Nerde kaldın ey Resûl,
Nerde kaldın ey Nebi?

Günler, ne günlerdi, yâ Muhammed,
Çağlar ne çağlardı:
Daha dünyaya gelmeden
Mü'minlerin vardı...
Ve bir gün, ki gaflet
Çöller kadardı,
Halîme'nin kucağında
Abdullah'ın yetimi
Âmine'nin emaneti ağlardı.
Hatice'nin goncası,
Aişe'nin gülüydün.
Ümmetinin gözbebeği
Göklerin resûlüydün...

Elçi geldin, elçiler gönderdin...
Ruhunu Allah'a,
Elini ümmetine verdin.
Beşiğin, yurdun, yuvan
Mekke'de bunalırsan
Medine'ye göçerdin.
Biz bu dünyadan nereye
Göçelim, yâ Muhammed?

Yeryüzünde riyâ, inkâr, hıyanet
Altın devrini yaşıyor...
Diller, sayfalar, satırlar

“Ebu Leheb öldü” diyorlar.
Ebû Leheb ölmedi, yâ Muhammed
Ebû Cehil kıt’alar dolaşıyor!

Neler duydu şu dünyada
Mevlidine hayran kulaklarımız;
Ne adlar ezberledi, ey Nebî,
Adına alışkın dudaklarımız!
Artık, yolunu bilmiyor;
Artık, yolunu unuttu
Ayaklarımız!
Kâbe’ne siyahlar
Yakışmamıştır, yâ Muhammed
Bugünkü kadar!

Hased gururla savaşta;
Gurur, Kafdağı’nda derebeyi...
Onu da yaralarlar kanadından,
Gelse bir şefkat meleği...
İyiliğin türbesine
Türbedâr oldu iyi.

Vicdanlar sakat
Çıkmadan yarına,
İyilikler getir, güzellikler getir
Âdem oğullarına!

Şu gördüğün duvarlar ki
Kimi Tâif’tir, kimi Hayber’dir...
Fethedemedik, yâ Muhammed,
Senelerdir.

Ne doğruluk, ne doğru;
Ne iyilik, ne iyi...
Bahçende en güzel dal,
Unuttu yemiş vermeyi...
Günahın kursağında
Haramların peteği!

Bayram yaptı yapanlar;
Semâve’yi boşaltıp
Sâve’yi dolduranlar...
Atını hendeklerden -bir atlayışta-
Aşırdı aşıranlar...
Ağlasın Yesrib,
Ağlasın Selman’lar!

Gözleri perdeleyen toprak,

Yüzlere serptiğin topraktı...
Yere dökülmeyecekti, ey Nebî,
Yabanların gözünde kalacaktı!

Konsun -yine- pervazlara güvercinler,
"Hû hû"lara karışsın âminler...
Mübarek akşamdır;
Gelin ey Fâtihalar, Yâsinler!

Yüreklerden taşsın
Yine, imanlar!
Itrî, bestelesin Tekbîr'ini;
Evliyâ, okusun Kur'ân'lar!
Ve Kur'ân-ı göz nûruyla çoğaltsın
Kayışzâde Osman'lar
Na'tını Galip yazsın,
Mevlid'ini Süleyman'lar!
Sütunları, kemerleri, kubbeleriyle
Geri gelsin Sinan'lar!
Çarpılsın, hakikat niyetine
Cenaze namazı kıldıranlar!

Gel, ey Muhammed, bahardır...
Dudaklar ardında saklı
Âminlerimiz vardır...
Hacdan döner gibi gel;
Mi'râc'dan iner gibi gel;
Bekliyoruz yıllardır!

Bulutlar kanat, rüzgâr kanat;
Hızır kanad, Cibril kanad;
Nisan kanad, bahar kanad;
Âyetlerini ezber bilen
Yapraklar kanad...
Açılsın göklerin kapıları,
Açılsın perdeler, kat kat!
Çöllere dökülsün yıldızlar;
Dizilsin yollarına
Yetimler, günahsızlar!
Çöl gecelerinden, yanık
Türküler yapan kızlar
Sancağını saçlarıyla dokusun;
Bilâl-i Habeşî sustuysa
Ezânlarını Dâvûd okusun!

Konsun –yine- pervazlara güvercinler,
"Hû hû"lara karışsın âminler...
Mübarek akşamdır;

Gelin ey Fâtihalar, Yâsinler!

Arif Nihat Asya
(Rahmetu'llâhi aleyh, kuddise sırrûhu ve nefe'anâ'llâhu bi-berekâtihî ve füyûzâtihî ve şefâatihî. Âmin, bi-hurmet-i Tâhâ vü Yâsîn.)

Derleyen: Abdullah ÖZTEMİZ HACITAHİROĞLU, Hazreti Peygambere Şiirler Antolojisi (Na'tlar), Yağmur Yayınevi 19 6 6, İstanbul

ARİF NİHAT ASYA (1904 - 1975)

Hacı Ahmed Amîş kuddise sırruhu'l-âlî Efendinin Güllerinden

Türk Edebiyat Tarihi'ne "Bayrak Şairi" olarak adını yazdıran Arif Nihat Asya, 7 Şubat 1904 yılında Çatalca'nın İnceğiz Köyü'nde dünyaya geldi. Babası Tokatlı Zîver Efendi, annesi **Tırnovalı Fatma Hanım**dır. Nihat Asya bir aylıkken babasının ölümü üzerine, akrabalarının himayesinde büyümek zorunda kaldı. İlköğrenimine köyünde başladı fakat daha sonra İstanbul'a geldi. Önce Haseki Mahalle Mektebi'ne daha sonra Gülşen'i Maarif Rüştiyesi'ne devam etti. Yatılı olarak girdiği Bolu Sultanisi kapatılınca, Kastamonu Sultanisi'ne aktarıldı. Liseyi bitirdikten sonra, İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu'nun Edebiyat Bölümü'nden mezun oldu.

Milli Mücadele Dönemi'nde Ankara'da bulundu. Bu dönem onun şiire başladığı, Türklük ve vatan aşkı ile şiirler kaleme aldığı tarihlerdir. 1928 yılında Darülmuallimin'i Aliye'den edebiyat öğretmeni olarak mezun oldu ve Adana kolej ve öğretmen okullarında edebiyat öğretmenliği ve yöneticilik yaptı. 1948 yılında Edirne'ye tayin edildi. 1950-54 döneminde Adana Milletvekilliği, 1954 yılında Eskişehir milletvekilliği yaptı. 1962 yılında ise Ankara Gazi Lisesi'nden emekli oldu. 5 Ocak 1975 tarihinde Ankara'da vefat etti.

Edebiyatımızda "Bayrak" şairi olarak tanınan Asya, Bayrak şiirini Adana'nın kurtuluş günü olan bir "5 Ocak"ın heyecanı ile yazdı. Birçok dergi ve gazetelerde yazılar yazdı. Şiirlerinde hece, arûz ve serbest vezinleri kullanan Arif Nihat, nazmın her tür ve şekliyle eserler vermiştir. Fikrin ağır bastığı şiirlerinde milliyetçilik konusu büyük bir yer tutar. Çok renkli ve değişik biçimli şiirler yazmış olan Asya, son şiirlerinde biraz da mistisizme yönelmiştir. Şiirinde daima bir yenileşme çabası içinde olan şair, etkilerden uzak kalarak kendine özgü bol renkli şiir dünyasını oluşturmuştur.

Güzel ve zarif benzetmelerin yanı sıra, keskin zekâsının, şakacı mizâcının mahsûlü olan nükteleri, hicivleri, kelime oyunları üslûbunu tamamlayan önemli unsurlardır. Tarihimizin şanlı sayfalarını şiirleştiren şair, Rubai türünün yeni Türk edebiyatında önemli şahsiyetlerinden kabul edilir. Bayrak ve vatan, onun mısralarında en usta anlatıcısını bulmuştur.

Şiir Kitapları:

Heykeltıraş (1924), Yastığımın Rüyası (1930), Ayetler (1936),

Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor (1946), Rubaiyyat-ı Arif (1956), Enikli Kapı (1964),

Kubbe-i Hadrâ (1956), Kökler ve Dallar (1964), Emzikler (1964),

Dualar ve Âminler (1967), Aynalarda Kalan (1969),

Kanatlar ve Gagalar (1946), Kıbrıs Rubaileri (1964),

Avrupa'dan Rubailer (1971), Kova Burcu (1967).

RÜBAİYYAT-I ÂRİF: III (1964)

NİSAN (KISMÎ ALINTI)

NİSAN TASI
Sen "dol" demesen kalırdı boş can kadehi;
imrendi gören bu elvan elvan kadehi…
Yanmışlar için seninki, ey Hünkâr'ım,
Nisan Tası'dır, benimki Nisan kadehi.
CAM
Bir mu'cizedir nur, ki kıymet biçemem;
Eşkâli de, elvanı da onsuz, seçemem…
Lâkin, hasedim, çöreklenir göğsümde :
Camdan o, geçer gider; niçin ben, geçemem
LEYLA -I-
Hâlâ, o büyük seferlerin gökte izi…
Erler aŞarak bin dağı, bin bir denizi,
Varmışken asıl güzelliğin kaynağına,
Leylâ, akkor - boş yere - yollarda bizi!
AYNALI ÇEŞME
-İŞ-
Birgün, suyun ufkunda dumanlar görürüz;
Birgün, kıyıdan engine taş yüzdürürüz…
Yelken, yakamoz,, kandil, ırıp, ağ… derken
Bahtın bize gösterdiği yoldan yürürüz.
DÖŞEK
Biz, dünkü oyuncak geminin tayfaları,
Tiryakisi olduk denizin, sonraları…
Birgün, sereriz döşek denizkızlarına;
Birgün, güderiz diyar diyar dalgaları.
YAKAMOZ
Pendik kıyısında sırçalar, camlar ışık…
Enginde de, şimdi yer yer, akşamlar ışık
Sandaldayız., altın yakamozlarla sudan
Çıktıkça kürek, şıpır şıpır, damlar ışık.
KIVILCIMLAR
Dal, "kendine yandı; asma, salkımlarına..
Öfkeyle, deniz, atıldı rıhtımlarına…
Sahilde sinip, bir kayadan bir tokadın,

Baktık, göğe fışkıran kıvılcımlarına!

SAĞNAK

Dağ yolcusunun duası, artık, boşadır;
Sağnak, bora yardan yara, taştan taşadır..
Görsen tanımazsın bu sükûn ülkesini :
Köknar, meşe, çam saç saçadır, baş başadır

YELPAZE

Âlemde en âsûde günün dün geçti;
Kalb ağrıların silindi, hüznün geçti..
Dünyaya, duyurmadan gelip gittiğini,
Yelpaze hafifliğiyle bir gün geçti.

EMİR

Emrin götürülmeden henüz imzaya,
Hasretlilerin hızıyla koş, Leylâ'ya…
Doğmak, ne demek, bir anadan? çek atını..
Dört nal sürerek, atlayıver dünyâya.!

DÖNÜŞ

Beslendin ışıklarla., yuvan, aydı senin!
Ey kuş, gagan ok, kanadların yaydı senin !
Dünyâyı yadırgasan da dönmezdin aya
Dünyâda eğer bir eşin olsaydı senin!

CENNET

İmrendi melekler bile hürriyyetime;
Dağlar, ovalar yol oldu zürriyyetime…
Dünyâyı beğendim de kalıp yerleştim;
Ben, yoksa, dönerdim istesem Cennet'ime!

B E R D A N

— Murat Asya'ya –
Yüzler çekilir, yavaş yavaş, meydandan;
Bir ninni gelir, mırıl mırıl,
Berdan'dan… Tarsus'ta, bu hulya ve bu rü'ya gecesi,
Gök'ten yere yıldız dökülür her yandan!

KIŞ

Birgün, yine, toprakta sıcak harelenir..
Dal, kendi kanatlarıyla yelpazelenir…
Şeftali tebessüm kesilir hazzından..
Kor hâli gelir elmaya; nar tanelenir!

SADETTİN KAYNAK

Akşamları rü'ya dolu sesler, yendi;
Varlıkları, hep besteni söyler kendi..
Sâkîsi, güzellerdi bu ses sofrasının;
Sundukları içkiler, fakat, sendendi.

İŞSİZ

Git, git., sonu yoktur bu yolun, ey yolcu..
Dağlar, ovalar; sağın, solun, ey yolcu…

Eller yuva. ‘kurdu., sen niçin boş durdun;
Yok muydu senin elin, kolun, ey yolcu?

YAPILAR

Üstümde binalar çıkıyor Şeddadî;
Katlar, “Yetişir!” dedikçe ben, yükseldi..
Sırtımdan atıp hepsini döndüm sana, ey
Koynunda göz açtığım ilâhî vâdî!

MARTI

Bildim : tepelerle kubbeler kardeşmiş;
Köprüy’le Haliç, ayrı değilmiş, eşmiş…
Gördüm, ki bugün, martı da İstanbul’da
Kumruyla güvercin gibi ehlîleşmiş.

YAHYA KEMAL

Âşıkların, andık seni sohbet sohbet..
Andık seni, yandık sana gurbet gurbet.
Ardında teselli, yine, şi’rindi Kemâl..
Şi’riıı ki şurup şuruptu, şerbet şerbet.

T E Z A D L A R

Ömrümde tezâd, alay alay, Allaah’ım!
Fâniliği zannetme kolay, Allaah’ım!
Saymakla tükenmez suçu.. Arif bulunun
Tefritini ifratına say, Allaah’ım!

MEDÎHA DEMİRKIRAN

Târihimi açtın bana destan destan;
Canlandı sesinde eski ruh, eski vatan…
Karşında benim, söylediğin Gencosman,
Karşımda sen, ey Demirkıran, Bağdat’san

SARGILAR

Hep hâtıralar, hâtıralar, hâtıralar…
Günler, geceler misâli aklar, karalar!
Bir mutlusu, sargılar sararken yarama
Bir içlisi, hâlâ, beni içten yaralar!

TAHT

Yirminde misin, söyle, on altında mısın?
Akşam, yine sultan gibi, tahtında mısın?
Ey sevgili, yattın mı cenûb uykusuna :
Yıldızların üstünde mi, altında mısın?

HUĞ

Kızlar neye saklandı; bu nazlar, bana mı?
Dünyâdaki, halden anlamazlar, bana mı?
Dostlar, bu harem harem salonlar, size de,
Huğ yapmak için Ağba’da sazlar, bana mı?

AV

Yok faydası, baksak öne, baksak arda;
Bir kıstırılan av gibi kaldık darda…

Artık, peşimizde koşmasın dün., yetişir; .
Artık, pusu kurmasın yarın, yollarda!

MES'UT CEMİL

Parmakları perdelerdi, çalgıydı eli..
Ömrünce bu yurdun yayı, mızrapla teli
En şuh fasıllarda dahî sızlayacak
— Ey yolcu – hatırladıkça Mes'ut Cemil'i!

YASTIK

Bir şilte hazırlamış tüyünden kuşlar;
Son uykun için zamanı durdurmuşlar;
"Rü'yâlara dalsın!" diyerek, yastığını,
Kardeş periler, bulutla doldurmuşlar!

ACIMAK

Tanrım, ne çıkardı, gelmesem âleme ben;
Lâyık torun olmadım dedem Âdem'e ben…
Çoktan hazırım gitmeye., lâkin acırım
Bir kuytuda Öksüz kalacak anneme benî

SARHOŞ

İçtikçe hafifler gibi bir hoş gezeriz..
Harman, dövülür, bağ bozulur; boş gezeriz…
Ey sevgili, birgün şarabın rengiyle,
Birgün kadehin sesiyle sarhoş gezeriz!

ZEMZEM

Hâlâ içecek bol, yiyecekler taze..
Lâkin can, ayaktan çekilip çıktı dize…
Son Lûtfuna lâyıksak eğer dünyânın
Zemzem getir, ey yâr, bu ellerle bize!

KARANLIK

Yerlerde yürür sisle bulut., akşam olur;
Gök, gitgide alçalan, basık bir dam olur..
El, varmaz ateş yakmaya… insan, gecenin
Korkunç karanlığıyla sırsıklam olur.

OLMAK

Biz yavrularız., bakarlar, endam oluruz!
Biz, Fâtiha'yız, okurlar, ikram oluruz!
Bizler, dişiyiz., râm ederiz, ram oluruz!
Biz mermerler, dilersek, ehram oluruz!

NOKTA

Ardında ne varmış yenimin, yelkenimin?
Her sırrını söyletme ilâhî tenimin
Hilkat, bitirip nokta komuş san'atına..
Mânâsı budur tenimde, ey gün, benimin!

PAY

Leylâ'sı olurdun, istesen, Kays'ın sen;
Gökten, bize lâyık görülen paysın sen!

Nerden geliyor bu, yıldız olmak hevesi?
Ey tatlı çocuk, beyaz çocuk, aysın sen!
TAŞMAK
Hilkat, taşarak, köpük köpük, seddinden
Olgunluğunun, haber verir, meddinden..
Tat tat, eriyip susuzluğun ağzında,
Birgün, bu köpükler de geçer kendinden!
K **A** L **B**
Günden güne, bilmedik neden solduğunu..
Saklardı güzel gözlerinin dolduğunu…
Birgün eğilip kalbine, ondan gizli,
Kalbindekinin, anladık aşk olduğunu.
BÜYÜ
Onlar, çözemezler bu adanmış düğümü;
Kaçtım sana,, arkamda bıraktım köyümü…
Teller koparıp duvaklar attım, geldim..
Sen çöz, sıcak ellerinle sen çöz büyümü!
SOYUNMAK
Başlarsa eğer kendini bir soymaya o
Benzer bulutundan soyunan bir aya o…
Her cepheden, ayrı seyreder ayna, onu;
Her uzvunu ayrı baktırır aynaya o!
Y A N M AK
Bir hoş koku, gözlerimde sisler bırakır;
Ruhumda kesik sesler, akisler bırakır;
Yandıkça damar damar bu kıvrak gövde,
Kıvrandığı yerlerde kavisler bırakır.
AYAKLAR
Saçlar, su olup omuzlarından dökülür;
Yanmış gibi kıvranır vücudun., bükülür…
Mermerlere, küt küt, her ayak vurmanda,
Ey sevgili, bir yürek, yerinden sökülür!
GERÇEKLER
“Ben belki ateşliyim, diyor, belki deli..
Gerçekleri dünyâda neden gizlemeli :
Bir suçsa hayâtım ve kesilmekse cezam
Olsun kesecek boynumu, bir erkek eli!
NİÇİN
Canlar buluşur., tamamlanır eksiğimiz;
Bir başka hayât olur beraberliğimiz..
Ancak, o zaman anlaşılır, ey sevgi,
Ey sevgili, dünyâya niçin geldiğimiz!
PERVANELER
Kızlar, hava oynak, yuvalar şakraksa;
Mızrâb kıvılcım gibi, yay kıvraksa

Sabretmek için zorlamayın kendinizi..
Pervane hafifliğiyle, kalkın raksa!

NİNNİ

Yer, gök duman artık., ne açık var, ne koyu;
Kayboldu zamanın da, mekânın da boyu…
“Yoksul” demedin; “kurak, çelimsiz” demedin;
Koynunda uyuttun beni., koynumda uyu!

LAMBALAR

Bir kuytuda saklı şaheserler bilirim!
Akşamla, definem beni bekler, bilirim!
Sönsün –ne çıkar– yerin, göğün lâmbaları
Dünyânı, çocuk, ben senin, ezber bilirim!

ZELLE

Heyhat, gönül, sanma üveyler öz olur!
Sevsek söz olur burda, sevişsek söz olur…
Tenhâda buluşsak da bir olsak iki can
Gök, zellemiz üstünde, serapa, göz olur!

SEVMEK

Bir bardağa dolmaz, gülüm, aşk içki değil
“Rü’ya” mı, dedin? Belki odur. belki değil
Sevmek ve sevilmek ne ilâhî ihsan!
Lâkin tenimiz, ruhumuzun dengi değil

KÜÇÜK

Fanî dünyâda, başka yoktur kimsem!
istersen eğer, sen dalım ol, sen öksem!
Al, koçyiğitim, küçüksem aşkınla büyüt;
Aşkınla güzelleştir, eğer çirkinsem!

AĞIRLIK

Ömrüm, ne güzel bitti karanlık masalın;
Kuşlar, kelebekler, arılar, hoşça kalın!
Onsuz, bana dağlar gibi bir yüktü hayât;
Yelpazesi, üstümde ağırlıktı daim.

GÖRMEK

Yollar, tepecikler, sıra dağlar; inanın :
Altıntopu, bir haremdedir nîsânın!
Heyhat, ki biz görmeyiz, en şâhâne
Mehtabım aynalar, görür dünyânın!

EVLİLİK

Sensiz günüm, olmaktadır aydan yorucu;
Yoldur, ki görünmez bu ucundan o ucu
“Kâfi iki günde bir buluşmak..” dersin…
Evlenme değil bizimki, Dâvûd orucu!

GÖKLER

Günlük ve buhur yüklü bu rüzgâr, senden
En tatlı ve en gizli ıtırlar, senden!

Sen huri değil, melek değilsin., lâkin,
Kat kat açılan göklere yol var, senden!

MEZAR

Leylâ, bırakıp gitti çeyiz sandığını!
Duyduğuna inanmazdı bu toprak yığını
Bir söyliyecek, anlatacak çıksaydı,
Dündenberi, koynunda kimin yattığını!

IŞIK

Dallar da, kanatlar da kırık, sen yoksan;
Hilkat boş emek, ömre yazık sen yoksan!
Kalmaz kokunun, tadın, sesin mânâsı,.
Bilmem, kimi gösterir ışık, sen yoksan?

SANDAL

Elbisemi biçmiş biçen eller, yensiz;
Bekler beni surda sandalım, yelkensiz…
Sen gelmeye kalkışma peeşimden., dünyâ
Bensiz olur, ey gül, fakat, olmaz sensiz!

GÜZEL

Tek çizgimi dünyâya bedel gösterdin!
Benden daha üstünleri el gösterdin!
Tanrı'm, sana bin şükür, ki Leylâ kulunu
Mecnûn'a kusursuz ve güzel gösterdin!

MECNÛN

"Mecnûn, benim., şimdi bu şöhret hakkım!
Bir âşıkım işte., var mı senden farkım?"
Mecnûn bakıp derin derin, gözlerime,
"Ey Yolcu, der, âşık değilim ben, aşkım!"

DÜNYA

Karşımdasm, ey ümîd, rü'yâda değil!
Gönlün – bilirim – bendedir, eşyada değil!
Aşkın, çağırır aşkımı dünyâ evine :
Ey sevgili, dünyâ evi, dünyâda değil!

KAPI

Bin yıl yaşadım, cüda cüdâ.. aç kapıyı!
Kubbende sesim, nida nida., aç kapıyı!
Yırtıp geleceklerin de takvimlerini
Geldim sana ben, fedâ fedâ.. aç kapıyı!

YILAN

Dünyâda yılan ıslığıdır ıslığımız;….
Aylarca, derinlerinde saklandığımız,
insan diye beslemişti karnında bizi;
Doğduk., anamızda kaldı insanlığımız

TÜRBE

Her yâdına bir Fatiha eklerken halk,
Bir lâhza için, gazapla isyan ile kalk!

Sor dilcilerinden, ey şehidim, ki neden
Türben “mozole”ymiş, neye lahdin “katafalk”?

YALAN

“Gel., gitme, dedim: kesti, bugün, yolları kar..”
Öfkeyle dedin : “gitmeliyim, karsa ne var?
Hem, söylediğin yalan, senin!” “öyle mi, ben
Yanlış da, yalan da söylesem doğru çıkar!”

ŞARK

Himmetler, Ölür bizde revaçsızlıktan;
Şark, ağlaşır açlıktan, ilâçsızlıktan..
Kânunu giyerken insan, elbise diye
Dağlar, tepeler, üşür ağaçsızlıktan!

TAŞ

Heyhat, onun ellerinde taşlar, şimdi;
Şerden korusun kendini başlar, şimdi!
Biz şeytanı taşlarken iş altüst oldu..
Ey gökyüzü, şeytan bizi taşlar, şimdi!

BOŞLUKLAR

Günler dışı, dünyâ dışı bir yerdeydim;
Boşlukta kanadlanmaya amadeydim…
Mes’ûd fezalarında nûr ülkesinin
Şeklimden, ağırlığımdan azadeydim!

DÖNMEK

Günler dışı, dünyâ dışı bir yerdeydin..
Şeklinden, ağırlığından azadeydin….
Heyhat, iki günde özledin dünyânı;
“Dönsün!” deseler dönmeye amadeydin!

DÜNYÂ

Artık, ne demir perde, ne hür dünyâdır;
Çektikleri, çok söz götürür dünyâdır..
Ey hemşeri, istersen eğer doğrusunu,
Dünyâmız, şimdiden, öbür dünyâdır.

ÖLÇÜ

Düşsek yola biz, az gideriz, uz gideriz..
Dağ, taş; ova, çöl; iniş, yokuş, düz gideriz…
Kurtulmadık eski ölçülerden., gitsek
Gitsek, iki iğne, bir çuvaldız gideriz.

ÂDEM

Her değdiğinin, bahtı kapanmakta bugün;
Havva, “nasıl ettim?” diye yanmakta bugün…
Pişman, yüce hilkat, seni halkettiğine..
Âdem, baban olmaktan utanmakta bugün!

TOKAT — II —

Çarparsam eğer beynine fetvanı senin
Yamyassı eder bu sille, simanı senin!

Dünyâna sığınmış, sövüyorsun geçene..
Birgün, tıkarım ağzına dünyânı senin!

SOY

Üstün yaratılmış gibi her fâniden,
Nefretle döner yüzleri, bir "âdi" den..
"Bizler, ulu soydanız, asiliz!" derler;
Başlar, bilirim, soyları "lâedrî" den

SAKAL

Hoşlanmıyor, artık, gerilikten, kabadan :
Aydın delikanlım, dedelerden, babadan
Gördüğüne "yobazlık" diye fetva vererek,
Siması için sakal getirtir Küba'dan!

SON

Göz nuru Muhammed'le nübüvvet bitti!
Ardınca Alî göçtü… fütüvvet, bitti!
Bulmuştu kerem de, bir zaman, Hâtem'ini…
Hâtem, çekilip gitti., mürüvvet, bitti!

İKBÂL

Ey yolcu, bu yolda gün geçer, hafta geçer..
Yollar… kimi, okşar; kimi, çarpıp da geçer…
İkbâline yâr olursa dünyâ şayet
Gölgen öpülür, öksürüğün zapta geçer.

HÜRRİYET— II —

Âvâre geçen ömrü ömür zannederiz;
Yolcum, suyu keyfince yürür zannederiz..
Gıptayla bakıp, zaman zaman, gökyüzüne
Rüzgârları hür, kuşları hür zannederiz.

MEŞ'ALE

Kandil, mum, ocak… yazlığımız, kışlığımız;
Yıllar yılı, toplanıp bütün yaktığımız
Bir meş'ale olsun… geceden bir köşeyi
Fethetmeye yetmez, yine, aydınlığımız.

İBLİS

Dîn, ismini mundarın "necis" koymuştur..
Şer, ismini temkinin "aciz" koymuştur…
Uğraşma, erenler de hidâyet veremez
Bir ruha ki îblîs, haciz koymuştur!

O K

Yollar geçerek kumbaradan, kurşundan,
En sonra, atom doğsa da şundan, bundan,
Ey mutsuz yolcu, her savaş dünyâda
Başlar atılan bir okla Yay Burcu'ndan.

OYUNCAK

Çok geççe de, artık bugün anlar gibiyiz :
Oynarken oyuncağını kıranlar gibiyiz;

Ey sâkı delik deşik kalan mutlu ağaç,
Gövdende senin, ağaçkakanlar gibiyiz!

İKİZLER

Ey yolcu, bakıp "yeterdi bir yavru…' deme!…
Bir yavru için verilmemiş çifte meme..
Dünyaya ikizler getiren hâlim ben;
Geçmiş, oturur sol; gelecek, sağ dizime!

KÖK

Takdir bırakmış gibi yersiz, göksüz,
Bir gövdeyiz ortalarda dalsız, köksüz;
Sen söyle: nasıl, nasıl yaşarlar, Tanrı'm,
Dünden de, yarından da kalanlar öksüz?

F A NÎ

Hülyamız için, gerçi, biraz darsın sen..
Lâkin bizi imkânlara bağlarsın sen;
Diller, inanışlar sana "fâni" derler..
Fâni olsan da, ey beden, varsın sen!

GÜVERCİNLER

Birgün ne dua kalır, ne âminlerimiz;
Seyrekleşiyor, git gide, Yasin'lerimiz..
Bilmem ki, bu akşam, ne umarlar bizden
Göklerdeki ma'sûm güvercinlerimiz ?

DÂİRE

Bir kalkanı vardı : armağan, maziden..
"Korkum ne, deyip, haramiden, âsîden?"
Etrafına hanedanının, çepçevre,
Bir dâire çizdi Âyet-ül-Kürsî'den.

ONLAR

Son sofrada âşinâlarım, onlardı;
Bahçem, havuzum, semâlarım, onlardı..
Yollar mı silindi,., nerdeler, Allaah'ım?
Na'tim, gazelim, dualarım onlardı!

HAC C-I VEDA'

Ey âbideler,, şahikalar tacı, veda' !
Ayîni, semâ'i, devri, mi'râcı; veda !
Hak bir daha kılmazsa mülâkaatı nasîb,
Ey Kâ'be-i Uşşak, bu hac Hacc-ı Veda' !

TAKDİR

Yerden göğe yükselen nidalar bilirim;
Kısmet dağıtan kutlu semâlar bilirim;
Takdire açılmış mütevekkil kapılar,
Takdiri değiştiren dualar bilirim.

BAHAR

Gönderdi dalından Sarıköy, bülbülümü;
Ey Gül Baba, at sen de uzaktan gülümü!

Leylek Dede'den geldi baharım bu sefer.
Sünbül Sinan, açtırdı bu yıl sümbülümü.

CUMHURBAŞKANINA AÇIK MEKTUP

Yazan: Ömer Öztürkmen
Orta Doğu Gazetesi,
1 Eylül 1975

Bir Sezai Karakoç vardır Sayın Cumhurbaşkanım, Adını, sanını belki de ilk defa benden duyduğunuz 43 yaşındaki bu mülkiyeli genç, uzun müddet mâliyede çalıştıktan sonra istifa etmiş, kendi halinde, alçakgönüllü bir insandır. **İnsandır Sezai Karakoç ama, alelade bir insan değil, Milletlerin tarihinde ancak beşyüz yılda, bin yılda bir tesadüf edilen ve bu mesut tesadüfle o milletlerin kültür ve sosyal hayatlarında büyük değişikliklere sebep olan bir sanat ve fikir adamıdır o.**

Karakoç, bizim sanat ve düşünce hayatımızda Mevlâna ve Yunus'dan beri eşine ve benzerine rastlamadığımız bir şair, bir mütefekkirdir. O yalnız Türkiye'miz için değil, dünya edebiyatında ve çağdaş düşünce âleminde daha şimdiden başköşeyi alacak insanüstü bir kabiliyet ve şahsiyettir. Hepsi orijinal, hepsi birbirinden güzel tam 22 eseri vardır Karakoç'un. Tarihe bakış tarzı, Doğu ve Batı medeniyetleri üzerindeki değer yargıları ve estetik dünyamıza kazandırdığı yeni perspektiflerle o, bizim dünyaya tanıtacağımız ve iftihar edeceğimiz büyük bir dehadır.

> Sezai, Batı düşünce ve sanat hayatında büyük tesirler bırakan ve hala aşılamayan bir Heidegger, bir Schopenhauer, bir Rimbaud, bir T.S.Eliot'u çok gerilerde bırakmış, onları fersah fersah aşmış bir fikir ve sanat mucizemizdir.

İşte böylesine büyük bir değer, bir değil bin Nobel'le hakkını veremeyeceğimiz bu büyük insan, şu anda Cağaloğlu'nda sekiz metrekarelik bir odada ve ondan çok daha geniş olmayan bir evde Türk toplumuna yeni sanat eserleri kazandırmanın sancısını çekiyor.

Gönlüm elvermedi Sayın Cumhurbaşkanım, böyle bir dehayı, bizim devrimizde dünyaya gelen böyle bir kafayı, bir şans eseri olarak aramızda yaşayan bu büyük insanı tanımamış olmanıza gönlüm elvermedi. Onu size ve sizin şahsınızda bütün Türk Münevverlerine tanıtmak, anlatmak, yalnız Türkiye için değil, dünya medeniyeti ve insanlık tarihi için de bir kazanç ve iftihar vesilesi yapabileceğimiz bu üstün insan etrafında bir ilgi halesi kurmak, bana uzun müddettir ağırlığını duyduğum tarihi bir sorumluluk gibi geldi,

Napolyon Alman topraklarına girdiği vakit bütün harp planlarını bir kenara itip ilk iş olarak devrin dehası Goethe'yi görmek ve onunla tanışmak istemiştir. Kendi devrinde yaşadığı halde büyük fikir ve sanat adamlarıyla tanışmayan, onlarla ilgilenmeyen, onlardan takdir hislerini esirgeyen devlet büyükleri, daha sonraları tarihin acı ve ağır hükmünden kurtulamamışlardır.

Türkiye'nin ikiyüz yıldan beri geçirdiği kültür ve medeniyet buhranının bir gün bizi bugünkü siyasi keşmekeşe ve sosyokültürel kaosa sürükleyeceği beklenen bir gelişme idi. Çıkış yolu ise, ne Batı medeniyetinin yüzyıllardır denediğimiz kapitalizm modeli, ne de son yıllarda yarı aydın kesimin heveslendiği Marksist rejimdir. Biz bunca denemeden ve zaman kaybından sonra kurtuluşu tendi tarihimizde, kendi kültürümüzde aramak, bu tarihten ve bu kültürden gelen sentezci kafaları bulmak, onlara sarılmak ve tıpkı Japonya'nın yaptığı gibi benliğimizi kaybetmeden kendi kalkınmamızı kendimiz gerçekleştirmek mecburiyetindeydik, Bu neden böyle olmamıştır. Burada bunun üzerinde uzun uzadıya durmayacağım. Esasen bunun sebeplerini araştırmak benim ihtisasım da değildir.

Benim, üzerinde durmak istediğim husus, bin yıllık tarihimizin yükseliş devirlerinde devlet başkanlarımızın ve lider mevkiindeki Türk büyüklerinin kendi devirlerinde yaşayan ilim ve sanat adamlarımıza gösterdikleri hürmet ve onlara sağladıkları itibardır. Eğer bugün hala kültürümüzün ana kaynakları olan bir Gazali, bir Mevlana, bir. Yunus Emre, bir İbni Kemal, bir Akşemseddin, bir Baki, bir Şeyh Galip, bir Nedim, hatta hatta bir Yahya Kemal gibi tarihi şahsiyetler aramızda yaşıyorlarsa, bu, biraz da onların yaşadıkları devirlerde devlet büyükleri tarafından gördükleri itibar ve alakadandır.

Çankaya köşkünde zaman zaman siyasi şahsiyetlerle veya yakınlarınızla yaptığımız görüşmeler ve akşam sohbetleri gibi ayda yılda bir defa olsun toplumumuzun Sezai Karakoç çapındaki değerli fikir ve sanat adamlarıyla da bir araya gelinmemizi gönül ne kadar isterdi. Her Allah'ın günü kavga, itham, iftira ve çekişmeleri ile geçen bu siyasi atmosferde zamanınızın bir kısmım böyle kültür ve sanat sohbetlerine ayırmanız, hem memleketimizin

kültür ve sanat sohbetlerine ayırmanız, hem memleketimizin kültür hayatına bir canlılık getirmiş, hem de zatı alinizin dinlenmesi için güzel bir fırsat yaratmış olmaz mı?

Çankaya Köşkünde neden bir Hukuk, müşavirliği, bir basın müşavirliği olsun da bir kültür müşavirliği olmasın. Gönül isterdi ki, Cumhurbaşkanlığı gibi güzide bir devlet müessesesinde Türk kültürü ve Türk tarihi alanlarında otorite olan şahsiyetlerden kurulu bir kültür müşavirliği bulunsun, haftada veya onbeş günde bir toplanmaları sağlansın, işte sayın Cumhurbaşkanım, o zaman Sezai Karakoç'u ve onunla beraber nice ilim, kültür ve sanat adamlarımızı tanımak, onlarla istişarelerde bulunmak gibi hayırlı bir fırsat elde etmiş olurdunuz.

Emin olunuz böyle, bir teşebbüs, hem zatı aliniz, hem de Türk kültürü için büyük bir kazanç olacaktır.

Bugünkü nüshamızın iç sahifelerinde Sezai Karakoç'un sanat ve fikir cephesini elimden geldiği kadar anlatmaya çalıştım **(Bkz. Tanıdığım Şairler : Sezai Karakoç).**Okumak zahmetine katlanmanızı rica edeceğim sayın Cumhurbaşkanım.

Umarım ki cüretimi bana bağışlarsınız.......

En derin saygılarımla.

Kaynak: SEZAİ KARAKOÇ, Hayatı, Sanatı, Düşüncesi Üzerine Bir Derleme Çalışması, Bir Heyet tarafından hazırlanmıştır. TEKSİR YAYINLARI: 5, Ankara, 1976

YENİ BİR YAYIN ALANI: KOMPLO TEORİLERİ
YENİ BİR ARAŞTIRMACI TÜRÜ: KOMPLO TEORİSYENLERİ

Hzl: RIFAT N. BALI

İnsan bilinmeyen veya izahı güç olaylar, felaketler, kazalar karşısında genellikle duraklar, resmî mercilerin yaptığı açıklamaları kimi zaman hiçbir şüpheye kapılmadan, kimi zaman ise oldukça şüpheli bir şekilde kabul eder. Resmî izahatlara şüphe ile yaklaşan kesim çoğu zaman siyasi, ideolojik veya stratejik nedenlerle hareket eden bazı gizli veya yarı gizli güç odakları, istihbarat servisleri veya süper güçlerin bu felâket veya kazalara sebep olduklarını izah eder. "Komplo teorileri" diye adlandırılan bu "izahatlar" Batı'da aşırı sağ ve neo faşist çevrelerde son derece yaygındır. Türkiye'de geçmişte bu tür yayınlara gösterilen ilgi aynen Batı'da olduğu gibi İslamcılar ile aşırı milliyetçilerden oluşan aşırı sağ kesimle sınırlıydı. Ancak önce 17 Ağustos 1999 Marmara Depremi, ardından 11 Eylül 2001 İkiz Kuleler saldırısı ve nihayet İkinci Irak Savaşı ile birlikte "komplo teorileri"ne gösterilen rağbet sadece aşırı sağ kesimle sınırlı kalmadı, görsel ve yazılı medyanın desteğiyle çok geniş bir kesimde itibar gördü, âdeta meşruiyet ve inandırıcılık kazandı. Bu gelişmeler sonunda "komplo teorileri" şeklinde adlandırılabilecek yeni bir kitap dizisi yayın dünyasında yerini aldı. Bu dizinin "araştırmacı yazarları" da doğdu. Aynı "araştırmacı yazarlar"ın bir kısmı yabancı komplo teorisi kitaplarının çevirmenleri, bir diğer kesimi komplo teorilerine hasredilmiş web sitelerinin moderatörleriydi. Velhasıl artık belli başlı bir "sanayi" ile karşı karşıyayız. Bu "sanayi"nin hacmi ve büyüme hızını anlama açısından bu yazıda 1999-2003 yıllarına ait telif ve çeviri komplo teorisi kitaplarının bir bibliyografyasını vermekte, aynı zamanda Türkiye'de en yaygın komplo teorilerinin bir özetini de eklemekteyim.

1999 - 2003 ARASI 'KOMPLO TEORİLERİ' YAYINLARI

. Mahir Kaynak, Komplo Yok, Timaş Yayınları, İstanbul, 1999.

. Aydoğan Vatandaş, HAARP Kıyamet Teknolojisi, Timaş Yayınları, İstanbul, 2000.

. Aydoğan Vatandaş, Apokalipse Kıyametin Gizli Tarihi, Timaş Yayınları, İstanbul, 2000.

. Aydoğan Vatandaş, Agharta Elektromanyetik Savaş Başladı, Timaş Yayınları, İstanbul, 2001.

. Atilla Akar, (derl), Kıyamet Komplosu, Gendaş Kültür, İstanbul, 2002.

. Fehmi Koru, 11 Eylül O Kader Sabahı..., Timaş Yayınları, İstanbul, 2002.

. Hakan Yılmaz - Ali Çimen, İpler Kimin Elinde Komplo Teorileri, Timaş Yayınları, İstanbul, 2002.

. Aydoğan Vatandaş, Ezoterika, Timaş Yayınları, İstanbul, 2002.

. Aydoğan Vatandaş - Mustafa Aydın, Kod Adı Kılıç Balığı: 11 Eylül Senaryosu, Karakutu Yayınları, İstanbul, 2002.

. Texe Marrs, (çeviren Ali Çimen), İlluminati, Entrika Çemberi, Timaş Yayınları, İstanbul, 2002.

. Texe Marrs, (çeviren Ali Çimen), Dark Majesty Uluslararası Güç Odakları, Timaş Yayınları, İstanbul, 2002.

. Ömer Özkaya, CIA Belgeleriyle Zihin Kontrol Operasyonları, IQ Yayıncılık, İstanbul, 2002.

. Mutlu Çölgeçen, Şüphe, Sorular ve Senaryolar, Kim Yayınları, İstanbul, 2002.

. Harun Yahya, Tapınak Şövalyeleri, Global Yayıncılık, İstanbul, 2002.

. Aytunç Altındal, Vatikan ve Tapınak Şövalyeleri, Yeni Avrasya Yayınları, İstanbul, 2002.

. Erol Bilbilik, CFR-Bilderberg-Trilateral, Kaynak Yayınları, İstanbul, 2002.

. Grace Hallsell, (çeviren Mustafa Acar-Hüsnü Özmen), Tanrı'yı Kıyamete Zorlamak, Kim Yayınları, İstanbul, 2002.

. Aydoğan Vatandaş, Kızıl Tarikat Tokyo-Moskova-Washington Üçgeninde Kıyamet Silahları, Karakutu Yayınları, İstanbul, 2003.

. Aydoğan Vatandaş Kurukafa ve Kemik Tarikatının Gizli Tarihi, Q-Matris Yayınları, İstanbul, 2003.

. Atilla Akar, Komploların Yüzyılı Yüzyılın Komploları, Timaş Yayınları, İstanbul, 2003.

. Atilla Akar, Derin Dünya Devleti Gizli Doktrinin Küresel Efendileri, Timaş Yayınları, İstanbul, 2003.

. Nedret Ersanel, Kara Otlar, Q-Matris Yayınları, İstanbul, 2003.

William Cooper, (çeviren Zeki Enes Akkan), Apokalips'in Atlıları Gizli Örgütler ve Yeni Dünya Düzeni, Selis Kitapları, İstanbul, 2003.

. Mustafa Aydın, Onların Savaşı Brezinzski Kissinger Huntington, Kutup Yıldızı Yayınları, İstanbul, 2003.

.Frederic Morton, (çeviren Özgür Yılmaz), Dünya'nın Gizli Seçkinleri: Rotschild Ailesi, Q-Matris Yayınları, İstanbul, 2003.

. H.A. Gwynne, (çeviren İlker Özyaşar), Derin İhtilal Küresel Entrikanın İçyüzü, Selis Kitapları, İstanbul, 2003.

. Turgut Gürsan, Yeraltındaki Gizli Dünyalar, Selis Kitapları, İstanbul, 2003.

. Bülent Bengisu, Tapınak Şövalyeleri, Nesil Yayınları, İstanbul, 2003.

. Nuh Gönültaş, Küresel Kıyametçilik, Bush ve Evanjelizmin Mesih Planı, Q-Matris Yayınları, İstanbul, 2003.

. İsmail Vural, Evanjelizm Beyaz Saray'ın Gizli Dini, Kara Kutu Yayınları, İstanbul, 2003.

. Dr. Süleyman Adem, Kıyamet Sendromu, Q-Matris Yayınları, İstanbul, 2003.

Bu bibliyografyadan görülebileceği gibi 1999 da bir, 2000 yılında iki, 2001 yılında bir kitap yayınlanmışken, 2002 yılında oniki, 2003 yılında ise ondört kitap yayınlanmıştır. Bunun en önemli nedeni tabii ki 11 Eylül 2001 İkiz Kuleler saldırısı ve ardından başlayan "komplo teorileri" furyasıdır. Timaş Yayınları onbir kitap ile ilk sırada yer almakta. Onu altı kitap ile Q Matris Yayınları, üçer kitap ile de Kara Kutu Yayınları ve Selis Kitapları izlemekte. Böylece Timaş 1999-2003 arasında yayınlanan toplam otuz kitabın onbirini yayınlayarak "piyasa"nın üçte birini elinde tutmakta. Bu alanda yayın yapan yayınevlerinin ortak ideolojik çizgisi sağ (İslami) kesime ait olmalarıdır. Bunun tek istisnasi Kemalist Sol'da yer alan Kaynak Yayınları ile çizgisi belli olmayan Kim ve Yeni Avrasya yayınlarıdır. Çeviri eserler Amerika'daki aşırı sağ çevrelere ait yazarlara aittir. Son beş yılda cereyan eden bu gelişmenin önümüzdeki yıllarda artan bir hızla devam edeceğini ve böylece Türk fikir dünyasını kayda değer bir kesimini esir

alacağını öngörmek çok zor değil. Bu da fikir hayatımız için hiç de sevinilecek bir durum değil.

KOMPLO TEORİLERİ YELPAZESİ

Türkiye komplo teorileri üretme açısından son derece mümbit bir görünüm arz etmekte. Aşağıda başlıklar halinde sıralanan komplo teorilerinin dışında siyasi gündemin aldığı şekle göre değişen veya yeniden üretilen birçok teori daha mevcuttur. Bunlardan bir bölümü Şermin Sarıbaş tarafından Hürriyet Pazarın 29 Nisan 2001 tarihli nüshasında sıralanmıştı. Bu tabloda sıralanlar ise hem bu sözü edilen kaynakta yer alan teorilerin bir kısmını içermekte, hem de geçmişten günümüze dek süre gelen komplolar yelpazesinin değişik renk tonlarını vermektedir.

Hiçbir Zaman Güncelliğini Kaybetmeyenler

Dönmeler Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran kadrodur. Mustafa Kemal Dönme'dir. Günümüzde Türkiye Cumhuriyeti'ni yönetenler onlardır. Her yerde kadrolaşmışlardır. (Tekrarlayanlar: İslamî kesimin yazarları, Millî Gazete, Anadolu'da Vakit gazeteleri, yetmişli yıllarda Yesevizade müstear adıyla yazan Şakir Alpaslan Yasa, MHP'nin Ülkücü tabanı, Mehmed Şevket Eygi, Abdurrahman Dilipak, Prof. Dr. Yalçın Küçük).

Türkiye'yi yönetenler arasında sadece Yahudi Dönmeleri değil Ermeni Dönmeleri de önemli yer tutmaktadır. (Tekrarlayan: MHP ve İslamî görüşlü basın)

Lozan Barış Konferansı'nda Türk resmî heyetinde müşavir sıfatıyla yer alan Osmanlı Devleti'nin son Hahambaşısı Hayim Nahum İngilizlerle anlaşarak hilafetin lağvedilmesine sebep vermiştir. Lozan Konferansı'nın Gizli Protokolleri mevcuttur. (Tekrarlayan: Mehmed Şevket Eygi)

Siyonizm ve Dünya Yahudi Lobisi'nin amacı Türkiye'yi hâkimiyeti altına almak, Eski Ahit'teki ayeti hayata geçirerek "Nil'den Fırat'a kadar büyük İsrail" hayalini gerçekleştirmek ve Anadolu'yu işgal etmektir. İsrail'in GAP bölgesinde yatırım yapılması bunun ilk merhalesidir. (Tekrarlayanlar: Başta Necmettin Erbakan olmak üzere Millî Görüş hareketi ve İslamî kesimin yazarları)

Türkiye'yi Dönmeler'in yanı sıra Masonlar, Rotaryenler ve Lions Kulübü üyeleri yönetmektedir. (Tekrarlayanlar: İslamî kesimin yazarları ve MHP'nin ülkücü tabanı)

Siyonizm, Siyon Önderlerinin Protokollerinde belirtildiği üzere yüzyıllardan beri belli bir plan çerçevesinde bir ahtapot misali dünyaya hâkim olmaya çalışmaktadır. (Tekrarlayanlar: İslamî kesimin yazarları, Türkiye gazetesi köşe yazarı M. Necati Özfatura, MHP'nin ülkücü tabanı)

Dünyayı yöneten Trilateral, Council of Foreign Relations (kısaca CFR), Bilderberg ve B'Nai B'rith örgütleridir. Bunlar Amerikan Yahudi lobisi ve Siyonizmin bir parçasıdır. (Tekrarlayanlar: Aydınlık yazarı emekli Dz. Binbaşı Erol Bilbilik, MHP'nin Ülkücü tabanı, Harun Yahya, 1970 li yıllarda Yesevizade müstear adıyla yazan Şakir Alpaslan Yasa, Atilla Akar, Millî Gazete yazarları, İslamî kesimin yazarları)

Yahudiler Hıristiyan çocukları iğneli fıçılara atar, kanlarını toplayıp hamursuz imal ederler. (Tekrarlayanlar: Cevat Rıfat Atilhan, MHP'nin Ülkücü tabanı, İslamî kesimin yazarları)

Ellili Yıllar

Türkiye'de basın "Yahudi basını"dır zira hep Dönmelerin elindeydi. Vatan gazetesi sahibi Ahmet Emin Yalman, Tan gazetesi sahibi Sabiha Sertel, Halil Lütfü Dördüncü, Hürriyetin kurucusu Sedat Simavi, Sabah ve Yeni Asır gazetelerinin sahibi Bilgin ailesi Dönme idi. (Tekrarlayanlar: İslamî kesimin yazarları, MHP'nin ülkücü tabanı, Prof. Dr. Yalçın Küçük)

Altmışlı Yıllar

27 Mayıs 1960 ihtilâli öncesindeki öğrenci olayları sırasında bazı öğrenciler Et ve Balık Kurumu'nun makinelerinde kıyma yapılmıştır. (Işıl Alatlı'ya göre bunu söyleyen İstanbul Üniversitesi Rektörü Ord. Prof. Sıddık Sami Onar'dı. Kaynak: Hakkı Devrim, "Işıl Alatlı kıyma makineleri ayıbının kaynağını söylüyor", Radikal, 3 Aralık 2002)

Yetmişli Yıllar

1970-80 yıllarında yaşanan "kardeş kavgası"ve ideolojik çatışma Siyonizm ve Beynelmilel Yahudiliğin "böl ve yönet" planıdır. Amaç Türkiye'ye hâkim olmaktır. Karl Marks Yahudi'ydi. Milliyet gazetesi Genel Yayın Müdürü "Solcu" Abdi İpekçi Dönme'dir. Yeğeni "Solcu" TRT Genel Müdürü İsmail Cem İpekçi Dönme'dir. Bu Dönme marksistlerin maksadı Türkiye'ye ele geçirmeyi amaçlayan siyonist planı gerçekleştirmektir. (Tekrarlayanlar: İslamî kesimin yazarları, MHP'nin Ülkücü tabanı)

Seksenli Yıllar

Kültür ve Turizm Bakanı Tınaz Titiz'in emekli Amerikalı Ermeniler için Van Gölü çevresinde tatil beldesi kurma tasarısı Doğu Anadolu topraklarına göz diken "Büyük Ermenistan" tasarısının ilk adımıdır. (Tekrarlayanlar: MHP'nin Ülkücü tabanı, Necmettin Erbakan)

1986 Neve Şalom Sinagoğu baskınını gerçekleştiren Mossad'dır. (Tekrarlayanlar dönemin FKÖ Ankara Temsilcisi Ebu Firaz ve İslamî kesimin yazarları)

Doksanlı Yıllar

Kalp yetmezliğinden ölen Turgut Özal aslında zehirlenerek öldürüldü. (Kaynak: Şermin Sarıbaş, "Türkiye'nin En Ünlü Komplo Teorisyenleri", Hürriyet Pazar, 29 Nisan 2001)

Bir uçak kazasında ölen Jandarma Genel Komutanı Org. Eşref Bitlis aslında bir suikaste kurban gitti.

1995 yılının Ocak ayında Bolu'da kayak yaparken kaybolan Amerikalı yarbay aslında kaybolmamıştı. Bu ABD'li yetkililerin bir planıydı. ABD'nin denetimine izin verilmemiş bir bölgeyi araştırıyordu. (Tekrarlayan: İslamî basın)

Beyaz Saray stajyerlerinden Yahudi asıllı Monica Lewinsky'nin Başkan Clinton ile ilişkiye girmesi Mossad'ın bir tertibidir. (Tekrarlayan: İslamî basın)

Fener-Balat Kentsel Rehabilitasyon Projesi'yle canlanan bölgede bütün evleri Yunanlılar satın alıyor. Amaç Vatikan'a benzer bir devlet kurmaktır. (Kaynak: Şermin Sarıbaş, "Türkiye'nin En Ünlü Komplo Teorisyenleri", Hürriyet Pazar, 29 Nisan 2001. Tekrarlayanlar: Aytunç Altındal, MHP'nin Ülkücü tabanı, Aydınlık dergisi)

Haliç'teki tersanelerin boşaltılmasının asıl nedeni Haliç'in temizlenmesi değildir. Bu Fener'de bulunan Rum Ortodoks Patrikhanesi'nin bir komplosudur. (Kaynak: Şermin Sarıbaş, "Türkiye'nin En Ünlü Komplo Teorisyenleri", Hürriyet Pazar, 29 Nisan 2001.Tekrarlayan: Tersane İşçileri Sendikası)

Rum Ortodoks Patriği'nin elini öpen ve ondan yumurta alan Rahmi Koç gizlice din değiştirerek Hıristiyan oldu. (Tekrarlayan: Mehmed Şevket Eygi)

Gizli bir silahı deneyen Amerikalılar 17 Ağustos 1999 Marmara Depremi'ne sebebiyet vermiştir. (Tekrarlayan: Aydoğan Vatandaş)

Abdullah Öcalan Ermeni asıllıdır. PKK aslında Ermenilerin bir örgütüdür. (Tekrarlayanlar: Milliyetçi çevreler, Öcalan için siyasi literatüre "Ermeni dölü" lafını yerleştiren dönemin İçişleri Bakanı Meral Akşener)

İkinci Dünya Savaşı sırasında Nazilerin gerçekleştirdiği Yahudi Soykırımı uydurmadır. Rakamlar abartılıdır. Gaz Odaları uydurmadır. Maksat İsrail Devleti'nin kurulmasına zemin hazırlamaktı. (Tekrarlayanlar: İslamî kesimin yazarları ve Harun Yahya)

Yeni Dünya Düzeni Amerika ve Siyonizme hizmet etmektedir. Amacı küresel hegemonyadır. (Tekrarlayanlar: Harun Yahya, Millî Gazete ve Anadolu'da Vakit gazeteleri, Millî Görüş mensupları, İslamî kesimin yazarları)

Prof. Dr. Mehmet Ali Kışlalı'yı öldüren (a) "derin devlet", (b) gizli servisler, (c) köktendinci gruplar, (d) Merve Kavakçı olayı vesilesiyle İslamcıların lehine değişen konjonktürün tekrar İslamcılar aleyhine kaydırmak isteyen bir "grup" tur. (Kaynak: Sedat Ergin, "Kışlalı Suikastı ve Komplo Teorileri", Hürriyet, 26 Ekim 1999)

İkibinli Yıllar

İşadamı Üzeyir Garih İsrail Devleti'ne haraç ödemeyi reddettiği ve İsrail'in Filistin'le ilgili politikasına karşı çıktığından Mossad tarafından öldürüldü. (Tekrarlayanlar: Millî Gazete ve Anadolu'da Vakit gazeteleri ve yazarları)

11 Eylül 2001 New York İkiz Kuleler saldırısının ardında Mossad vardır. Bunun en bariz işareti de İkiz Kuleler'de çalışan 4.000 Yahudi'nin o gün işe gitmemesidir. (Millî Gazete ve Anadolu'da Vakit gazeteleri ve yazarları, Türkiye gazetesi yazarı M. Necati Özfatura, Doğu Perinçek, Taha Kıvanç müstear adıyla yazan Fehmi Koru)

11 Eylül eylemini dünyayı yönetmeye aday "küresel kraliyetçiler" gerçekleştirdi. (Tekrarlayan: Prof. Dr. Oktay Sinanoğlu. Kaynak: Atilla Akar, Kıyamet Komplosu, Gendaş Yayınları, İstanbul, 2002, s. 91)

11 Eylül saldırılarını Derin Dünya Devleti yaptı. (Tekrarlayanlar: Alev Alatlı, Mahir Kaynak. Kaynak: Atilla Akar, a.g.e., s.105-120 ve 239-244.)

11 Eylül saldırısını Kur'an'da tarif edilen "Dâbbetül-arz" yapmıştır. Bu örgütü kuranlar Amerikan Yahudi lobisi içinde yer alan materyalist-siyonist görüşe sahip Yahudilerdir. (Tekrarlayan: Prof. Dr. Hüseyin Hatemi, Abdurrahman Dilipak. Kaynak: Tutkun Akbaş, "ABD'yi Dâbbet-ül-Arz vurdu", Tempo, 15-21 Kasım 2001, sayı 46-727, s. 32-34 ve Atilla Akar, Kıyamet Komplosu, Gendaş Yayınları, İstanbul, 2002, s. 253-266)

11 Eylül eylemlerini İslâmî bir örgüt yapamaz. Başka bir ülke veya odak onları taşeron olarak kullanmıştır. (Tekrarlayanlar: İslamî kesimin yazarları. Kaynak olarak temsili mahiyette şu örnekler zikredilebilir: M. Akif Aydın, "Günah Keçisi", Yeni Şafak, 14 Eylül 2001 / M. Akif Aydın, "Elbette ipucu", Yeni Şafak, 25 Eylül 2001.)

15 Kasım sinagog ve 20 Kasım HSBC Bank Genel Müdürlüğü ve İngiltere Başkonsolosluğu saldırılarını Mossad tertip etti. (İslamî kesimin yazarları, Doğu Perinçek)

Türkiye Cumhuriyeti halkçı devrimci bir Cumhuriyet olacaktır. 28 Şubat 1997 MGK Kararları bu sürecin başlangıcıydı. (Kaynak: Şermin Sarıbaş, "Türkiye'nin En Ünlü Komplo Teorisyenleri", Hürriyet Pazar, 29 Nisan 2001 .Tekrarlayan: Doğu Perinçek)

Diasporada yaşayan Yahudilere yönelik her türlü saldırı, cinayet ve eylemin tek müsebbibi İsrail Devleti ve Mossad'dır. Mossad bu eylemleriyle diasporada yaşayan Yahudileri tedirgin edip İsrail'e göç etmelerini amaçlamaktadır. (Tekrarlayan: İslamî basın)

Kürt lider Barzani Yahudi asıllıdır. İsrail Kürt Yahudileri vasıtasıyla Irak'ta ikinci bir İsrail Devleti kurmayı tasarlamakta. (Tekrarlayan: Mehmed Şevket Eygi, İslamî kesimin yazarları)

15 Kasım sinagog baskınlarını azmettirenlerin amacı Türkiye'yi Ortadoğu'da Amerika-İsrail eksenine çekmektir. (Tekrarlayan: Aşırı sağ ve sol cenahlara mensup komplo teorisyenlerinin ezici çoğunluğu ve Korkut Özal. Korkut Özal için kaynak: Nilüfer Kas, "Terörün ardında ABD-İsrail var", Tempo, 27 Kasım-3 Aralık 2003, sayı 48-833, s. 36-38)

Dünyayı 5000 yıllık gizli bir örgüt ele geçirmeye çalışmaktadır. Çünkü kendilerini dünyanın efendileri, diğer insanlarında kendilerine hizmet için yaratılmış köleler olduklarına inanıyorlar. İnançları bu. Mesela buradan uçakla Amerika'ya gideceksiniz, aldığınız uçak biletinin yüzde 9'u bunların kurduğu kuruluşa gidiyor. Ben uçakla gitmeyeceğim, gemiyle gideceğim derseniz yine bir şey değişmiyor. Orada da bunların kurduğu kuruluşa yüzde 9 ödüyorsunuz. Böyle bir imparatorluk bu. Her devlette var bunlar. Bu planın en önemli ayaklarından biri Nil'den Fırat'a kadar uzanacak büyük İsrail Devleti'ni kurmaktır. Bu örgüt Gizli Dünya Devleti'dir. **(Tekrarlayanlar: Millî Gazete, Millî Görüş, Necmettin Erbakan ve yandaşları. Kaynak: "Milli Görüşü Dış Güçler Böldü",** 13 Haziran 2003,

www.sp.org.tr/iframe.asp?nereye=habergoster&ID=491)

Bir ucu yurt dışında, bir ucu yurt içinde olan organize suç örgütlerinin etrafında ikinci bir çember var. Bu çemberde yer alanlar o suç örgütünden ekonomik olarak nasipleniyor. Aynen Tapınak Şövalyeleri'nde olduğu gibi. (Tekrarlayan: eski İçişleri Bakanı Sadettin Tantan)

2003 yılı içinde Türkiye'ye Amerikan Büyükelçisi olarak atanan Eric Edelman'ın annesi Türkiye'de doğmuştur. Türkçe bilir. Kendisi Yahudi'dir. Gittiği her ülkede karışıklık yaratmıştır. Sıra şimdi Türkiye'ye gelmiştir. Dolayısıyla ataması tesadüf değildir. (Tekrarlayanlar: İslamcı yazarlar, Yeni Çağ gazetesi köşe yazarı Arslan Bulut, Milliyet köşe yazarı Can Dündar, Aydınlık dergisi, Cumhuriyet köşe yazarı Deniz Som)

Amerikalı Hıristiyan Evanjelistler Siyonistlerle işbirliği halindedir. Eski Ahit'e göre kıyametten bir süre önce Mesih'in gelişiyle birlikte Yahudiler ve düşmanları arasında büyük bir savaş (Armagedon) yaşanacak, Yahudiler galip gelecek ve dünyanın egemenliğini de geçirecekler. Başkan George W.Bush evanjelistlerin etki alanı içindedir. (Tekrarlayanlar: önce Zaman şimdi Dünden Bugüne Tercüman gazetesi köşe yazarı Nuh Gönültaş, Ali Bulaç, İsmail Vural, Necmettin Erbakan, Lale Müldür, Millî Gazete ve Anadolu'da Vakit gazeteleri, Abdurrahman Dilipak, Dr. Süleyman Adem).

Yazılar 155

Azınlık Vakıfları konusunda hazırlanan yasa değişikliği Türkiye'nin Türk'ten, Müslüman'dan arındırma projesidir. (Tekrarlayanlar: İşçi Partisi ve yayın organı Aydınlık dergisi, Prof.Dr. Oktay Sinanoğlu, MHP'li siyasetçiler.)

ŞAİRLERİN ÖN VE ARKA BAHÇELERİ

Cumhuriyet dönemi şair portreleri

Edebiyatımızın karşı sesi Ece Ayhan, Cumhuriyet dönemi şairlerini kapsayan farklı bir antoloji hazırlıyor.

Mehmet Atak

Türk şiirinin belki de en özgün ismi Ece Ayhan. 1931, Datça doğumlu. Ankara Siyasal Bilgiler fakültesi mezunu. ilk şiiri 1954'te Türk Dili dergisinde basılmış. Kınar Hanınım Denizleri, Bakışsız Bir Kedi Kara, Ortodokslular, Devlet ve Tabiat, Yort Savul (bütün şiirleri), Zambaklı Padişah, Çok Eski Adıyladır Ece Ayhan'ın şiir kitapları. Bugün her ne kadar cici çocukların da hit'leri arasındaysa da, bu aslında maddenin tabiatına aykırı bir şey, çünkü Ece Ayhan ebedi kaka çocuktur ve her daim kaka çocuk söylemindedir. Egemen söylemin dışına çıkmadığı sürece o söylemin o ya da bu şekilde kaçışsız maşası olacağının fazlasıyla farkındadır çünkü. Ece Ayhan, yaygın adıyla İkinci Yeni'nin ya da daha doğru bir isimlendirmeyle Sivil Şiir'in içinde bir şairdir. Aydın olmak devlete karşı olmayı da gerektirir, bizde de bu geçerlidir. Lâkin bu geçerlilik teori düzlemini aşmaz. Olsa olsa bir ölçüde devletin dışında kalmayı becerenler vardır. **İsmet Özel, Sezai Karakoç, Cemal Süreya, Süreyya Berfe** gibi. Ece Ayhan'ın karşılığı ise teori düzlemini aşıp pratik düzleme ulaşmış bir karşılıktır. Yapı Kredi Bankası şu sıralar Ece Ayhan'ın Başıbozuk Günceler adıyla 'Bütün Defterlerini basacak. On yıl sonra çıkacak yeni şiir kitabı da yolda. Bir de (dergimizde ilk kez küçük bir bölümü yayımlanmakta olan)

Cumhuriyet dönemi şairlerini devletle ilişkilerini de kapsayacak biçimde, bilinen antoloji kalıplarının dışında zaman ve mekân içinde yerlerine oturtmaya yönelik bir değerlendirme-inceleme. Bunun haberi bile pek çok kişinin şimdiden korkmasına yetebilir. Dediğimiz gibi Ece Ayhan kaka çocuktur ve pratik yaşamını her türlü gebeliğin dışında sürdürür. Fakat korkuya mahal yok, dilenci dilencinin, hırsız hırsızın, şair şairin düşmanıdır mantığının bir ürünü değil bu. Yani korkuyu sadece yarası olan gevşek şairler duysun, kâfi. İşte birkaç örnek:

Yahya Kemal (1880 - 1958)

Bir "Devlet Şairi". 1912 Paris'ten geldiğinden beri önce yavaş yavaş, sonra da hızla "Devlet Şairi" oldu. Taksim'de Park Otel'in balkonunda Adalar'a ve Marmara Denizi'ne karşı otururken şunu düşünürmüş zaman zaman: Osmanlı İmparatorluğu'nun başlarında, Fatih Sultan Mehmet 1481'de ölür. Bir sefere çıkıyormuş. Nereye gideceği bilinmiyor. Gebze ile Kartal arasında bir yerde birdenbire ölür. Fatih ölür, üzerine hemen bir otağ çatarlar. Özellikle, Yeniçeriler ayaklanmasın diye. Küçük oğlu Cem Sultan Konya'da; büyük oğlu Sarı Beyazıt ("Sarı" olmak zaten biraz sofu, yobaz olmak demektir; zaten Sarı Beyazıt'ın bir adı da tarihte Sofu Beyazıt'tır) Amasya'da validir. Kısacası ikisine de haber gönderiliyor. Hangisi İstanbul'a varırsa o babası Fatih'in yerine tahta, iktidara geçecektir. Cem Sultan'a gönderilen altı haberci bir menzil konağında ya da yolda öldürülür. Sarı ya da Sofu Beyazıt tam 12 gün sonra Amasya'dan İstanbul'a gelip tahta çıkıyor. Bizim "Devlet Şairi" Yahya Kemal balkonda şöyle düşünürmüş: "Acaba bu 12 gün içinde Fatih Sultan Mehmet kokmadı mı?" Şimdi şunu eklemem gerekir. Bir kez her tarihte kesinlikle padişahlar kokmazlar! Ayrıca: Osmanlılar, hele

başlangıçtaki Osmanlı Beyliği Domaniç'te, Söğüt'te, Yarhisar'da bulunurken açık bir biçimde bildikleri en güzel zenaat dericilik, debbağlık ya da sepicilikti. Sürüleriyle geçinen ve hayvana bir kabile olan Osmanlı Beyliği ilk kez tarihe bu özelliğiyle geçer, geçmiştir. Yahya Kemal'in serin balkonda bunu bile düşünmemesi, bunu bile bilmemesi beni çok yadırgatmıştı. Kuşkuya düşmüştüm. Ki harcıalem ve pek de gerçekleri yansıtmayan edebiyat tarihleri kendisini Osmanlı tarihini çok iyi bilen şairlerden biri ya da başlıcası olarak tanıtmıştı. Burdan anlaşılıyor ki işin künhünü, işin çekirdeğini yani işin özünü pek de bilmiyormuş. Sonradan öğreniyorum ki, Yahya Kemal yalnızca çok sayıda Osmanlı fıkraları biliyormuş. O da tarih bilgisi sayılırmış. Oysa gerçek tarih bilgisi ve de tarih bilinci çok başka boyutlu bir şey.

DENİZ KIYISINDA BİR OTAĞ

1. Ordu bir sefere çıkıyor. Bilinmiyor nereye gittikleri. Kocalmış bir boğa çökmüş.
2. Ölümün üzerine bir otağ çatar Osmanlılar.
3. Üç oğlu vardır; en küçüğü Cem, Beyazıt en sarı. Haberler salınır taht'a ulaşamayana vay!
4. On iki gün ve gece kalır bir otağ, kök boya, Gebze.
5. "Fatih kokmadı mı?" diyedir düşünürmüş sepici Kemal, Şehzade Adaları'na karşı.

Çok Eski Adıyladır minyatürleri'nden, 1982

Nâzım Hikmet (1901 -1963)

Genişçe bir perspektif içinde düşünürsek; Nâzım Hikmet'in kendisi ve şiirleri doğrudan doğruya Kemalist söylem içinde ele alınabilir.

Ayrıca; cumhuriyetle, dipte, hiçbir sorunu da olmamıştır. Oysa şu ya da bu biçimde, kimi şairler **"cumhuriyetle yaralanmışlardır".** Hem uzak, hem yakın tarihimizde. Stigmalar, çentikler bile var.

Nâzım Hikmet'in zaman zaman hapislerde yatışı; Kemalistler arası bir "iktidar kavgası"dır sonuçta. Programlar kapışıyordu. Ve Nâzım Hikmet, rahatlık ve kolaylıkla cumhurbaşkanı olabilirdi. İsmet İnönü de hapislerde yatabilirdi, tersine. Sözgelimi; İsmet İnönü, hasbelkader, bir şair olsaydı; 1951'de o da kendi öz dilinden "koparılabilirdi". Bir büyük ve önemli şairin dilinden "koparılması" korkunç ve ürkütücü bir olgudur! İşin neresinden bakarsak bakalım.

Yine kimileri küplere binecek ama Türkiye'deyken benzersiz bir şair olan Nâzım Hikmet'in, 1951'de "koparıldıktan" sonra yazdığı hemen hemen bütün şiirleri "kartpostal" şiirleridir. Kimse bunun aksini bana söyleyemez.

Attilâ İlhan

Attilâ İlhan, bilinir ki, İzmir'in "medarı iftiharıdır". Bu yüzden, bütün Türkiye'nin değil ama, daha yerel bir şair sayılabilir. Sözgelimi; İzmir'de Karşıyaka'da bir parka heykelinin dikilmesi yerinde olur.

Yine, tabu bence, giderek şiirden çok uzaklaştı gibime geliyor. Sanki temelde "arabesk bir şarkı şairi" oldu. Ne yapalım eskiden beri "romantikliği" o biçimde ve öyle sandı. Şimdi yapacak bir şey yok tabu. Hırçın ve huysuz bir şair olarak ve kendisini deneye sınaya düşünce bakımından gerçekten çok sıkı bir konuma geldi. (Özellikle yeni kuşaklara "sabun köpüğü çocukları" demesi ve oraya varması beni şaşırttı hem de sevindirdi.) Onu bu erdiği noktadan

kimse koparamaz artık. (Pek zorunda değilim, ama özel olarak, Attilâ İlhan'm şiirlerinden biraz uzağım. Ama Sivil Şairler'den Cemal Süreya, hele gençken, Attilâ İlhan'm şiirlerinden etkilendiğini bana söylemişti.)

Yıllar önce aldığı Halk Partisi şiir ödülü kendisi için elbet bir handikap. Bir çelişki, hatta bence bir leke! Bunu için için kendine yediremiyor gibime geliyor. Ve de kesinlikle "Sivil Şair" falan değil. Belki de kendisine yarı-askeri şair denebilir. Kemalist oluşu ise apaçık.

İsmet Özel

Gerçekten ve her alanda "cumhuriyetle yaralanmış" olan bu "cins ve özgün şair" ve sıkı düşünürün İslama girişi ya da "iyiler taifesi"ne geçişi o kadar da önemli değildir (Bir bakıma her biri ayrı ayrı nedenlerle İlhan Berk de, Cemal Süreya da, Sezai Karakoç da "cumhuriyetten yaralanmışlar"dır ayrıca ve bence).

Sözgelimi, uçbeyi ve düşünür İdris Küçükömer'in, o garip ve inatçı düşünürün açısından düşünürsek: Pekâlâ ve pek de zorlukla değil, Mehmet Ali Ağca ile Yılmaz Güney yer ve konum değiştirebilirler özde. M.A. Ağca solda olabilir, Y. Güney de sağda! **Çünkü 'masa'nın bir yanıyla öteki yanı arasında ayrım yoktur.** Hele şimdi, 1992'de çok kimsenin nasıl savrulduğunu gözlerimle görüyorum! Ayrıca, düşünür İdris Küçükömer, yıllar önce **"Türkiye'de, dipte sol sağdır, sağ da soldur"** derdi. Böylesi bir 'kötülük toplumu'nda maalesef her şey olabiliyor. Fransız felsefecisi, çok ilginç ve özgün Louis Althusser de **"İnsanın temel niteliği, tahmin edilemeyiş oluşudur"** derdi. Böylesi bir yargıya varması beni çok ve uzun uzun düşündürmüştü. Hâlâ da bu sözü enine boyuna düşünüyorum. Bu bakış aslında ortalığı karıştıran, kimi insanları ise küplere bindiren bir görüş de olabilir. Ben sivri, aykırı, daha önce hiç söylenmemiş 'ilk kez düşünceler'den hiç korkmuyorum. Gerçekte hiç kimseden ve hiçbir kurumdan da korkmam. Ama ne yapalım olgu olarak durum böyle. Ve maalesef her alanda ve her konuda da böyle.

Şerif Mardin gibi büyük bir düşünürün, İsmet Özel'i yakalamış olmasına, Dergâh dergisindeki araştırmasında ve yazısında meramım İsmet Özel'i vesile kılarak, ondan yola çıkarak anlatmış olmasına, gerçekten çok sevindim. Şerif Mardin gibi bütün Türkiye'nin büyük bir sosyologunun ve yine Türkiye'nin bir siyaset bilimcisinin.

Nilgün Marmara (1958 -1987)

Nilgün Marmara'nın "dünyanın arka bahçesini görüşü", çılgın aşkı, garip bir kız oluşu ve kimselere benzemezliği başlangıçta pek farkedilmemiştir. Yalnız ve yalnız kendisinin 'marjinal' oluşuna baktılardı. Üstelik yanlış bir bakışla, 'marjinallik'i; 'ilginç' olmakla, 'özgün' olmakla karıştırdılar bilerek ya da bilmeyerek! Evet Nilgün Marmara hem ilginç, hem de çok ilginç, hem de özgün ve de kimseciklere, hiçbir arkadaşına hiç benzemeyen bir kızdı. Ve yukarda dediğim gibi **"dünyanın binbir renkli ve bin- bir çiçekli arka bahçesini de görmüştü".** Bunlar doğrudur. Ama Nilgün Marmara yalnız bunlardan oluşmuş ve oluşan bir insan değildi. İşte benim yanlış anlaşılmıştır dediğim budur!

Tekrar ediyorum! Evet, "bu dünyanın renkleri solmuş arka bahçesini de görmüştü ayrıca". Ve bir kez, alabildiğine ve görülmemiş bir biçimde "sahiciydi". "Sahicilik" konusunda ender biriydi. Zaten **"Sen alçakgönüllü davranırsan, kendiliğinden özgünlük ortaya çıkar".** Bunu bile yanlış algıladılar; hınzırlıkla ve saflıkla. Doğrusu ne olursa olsun. İş yanlışlıktaydı. Fiziksel olarak değil ama, kendisi yalnız güzel bir kız değil, aslında (mecazi anlamda) tam bir erkekti. Ona Turgut Uyar'ın öldüğü 1985 yılında yazardım: **"Şiir yalnız dallara özgü bir olgudur".** Nilgün

Marmara erkek ya; mektuplarıyla birlikte bana ilginç ve değişik şiirlerini gönderdi postayla ve de ısrarla. Bence şiirlerinin bütünü, sonradan bulunan, şiirlerle birlikte, yeniden basılması gerekir. Bir dolu kimi yeni şairden, özellikle sahicilik ve kimseye benzemezlik açısından bin kat daha iyidir. Nilgün Marmara'nın şiiri, o iki kitabı da, varsın Anglosakson şiirinin etkisinde olsun! Bundan ne çıkar. Biraz Sylvia Plath'a yakınmış filan! Ama kesinlikle bir arayış ya da arama içinde filan değildi. Şiiri bulduğu yerde: Libya'da, Avusturya'da, Bodrum'da, Marmaris'te ve İstanbul'da da deşiyor ve derinleştiriyordu durmadan.

Küçük İskender

Küçük İskender'in ilk adı gerçekten 'küçük' ama kendisi bir büyük şair bence. (Adam Sanat'ın bu son Haziran sayısında belki de en güzel ve en yetkin ve en önemli şiiri var. Bu noktaya nasıl vardığım kendisine sordum; akla yatkın bir karşılık alamadım. Mustafa Irgat'ın da Beyaz dergisinin 18. sayısında Osiris Merdiveni adlı şiiri beni şaşırtmıştı ve çok başarılı bir şiire nasıl eriştiğini, vardığını da sormuştum.)

Küçük İskender bence hagaragort şairlerden biri. Elele dergisinde geçmişti, bu Haziran sayısında Gösteri dergisinde de korkusuz yazılarım ve açıklamalarım okudum. Türkiye'de böylesine pervasız ve cesaretli şair yok gibi geliyor bana. Bütün Türk şiirinde birçok şeyi ya da hiç değilse çok şeyi göze alamazsan hiçbir şey yapamazsın! Bir büyük atılım ve yırtıklık gerekiyor bence. Kopuş. Hatta zorunludur da belirli bir açılış ve atılım için. Küçük İskender birtakım şeyleri tasarladığı gibi ya da olduğu gibi çekinmeden söyleyebiliyor. (Sözgelimi **"Benimki 12 santim doktor bey. Sunay Akın'ın şiirleri ise daha kısa. Hem de çok kısa."** diyebiliyor.) Ben hayatımda insan olmuş bir doktora rastlamadım şiirde! **"Dünyada şiirden başka ne var"** mıdır ki? Sorarım size!

Bir doktor şu ya da bu biçimde kirli ve çarpık mekanizmaya doğrudan doğruya girer. Hem devletin tam da kendisidir doktor. (Hiçbir doktor kendisini aldatmasın! Tersini söylerler ama bütün doktorlar devletten ve iktidardan korkarlar ve hem devletin, hem de devletle iç içe iki kaşık gibi geçmiş olan, iktidarın adamlarıdırlar. Doktorların çaktırarak ya da çaktırmadan iktidarla işbirliklerini Foucault enine boyuna çok iyi anlatır.)

1992, Nokta

Sh: 54-60

Kaynak: ECE AYHAN ,Aynalı Denemeler, Ya Da Yalyanak Bir Türkçeyledir , Yeni Denemeler, Yapı Kredi Yayınları, 4. baskı: Mart 2012 , İstanbul

OSMANLI DEVLETİNİN ORTAYA ÇIKIŞINI VE DEVAMLILIĞINI MÜJDELEYEN DOĞRU HABERLER VE SADIK RÜYALAR

Müverrihlerden [tarihçilerin] birçoğunun rivayet ettiğine göre, Ertuğrul Gazi, Osman Gazi doğmadan, bir gece rüyasında, ocağından bir suyun kaynayıp gittikçe çoğaldığını, büyük bir deniz haline gelerek bütün yeryüzünü doldurduğunu gördü. Uyanınca gördüğü rüyayı ârif bir kimseye anlattı, tabir etmesini istedi. O da Ertuğrul Gazi'nin rüyasını **«senin bir çocuğun doğacak. O ve soyu bütün yeryüzüne, yahut da büyük bir kısmına hükmedecekler»** şeklinde tabir eyledi. Bir veya birkaç gün sonra da Osman Gazi doğdu. Yine Ertuğrul Gazi, bir gece, ülemâdan bir kimseye misafir olup, bulunduğu odada bir kitap gördü. Sordukta, ev sahibi, **«bu kitap, Allahu sübhanehü ve teâlâ hazretlerinin, Resul-i Ekremine inzal buyurdukları Kur'an-ı Kerim'dir»** dedi. Sonra ev sahibi uyumak için gidip de Ertuğrul Gazi mushafın bulunduğu odada yalnız kalınca, kalkıp sabaha kadar mushafı şerifin huzurunda, hürmet ve ta'zim için ayak üzere durdu. Fakat bir ara uykuya varınca, rüyada kendisine «sen benim Kelâmıma hürmet ve saygı gösterdin, ben de senin evlâdına kıyamet gününe kadar daim olacak bir ulu devlet ihsan eyledim» diye hitap olunduğunu işitti.

Müverrihlerden birçoğunun naklettikleri rivayetlerden biri de şudur. Osman Gazi, sık sık, asrının meşâyıhinden Şeyh Edebali'nin zaviyesine giderdi. Şeyh Hazretleriyle ülfeti vardı. Bir gece rüyasında, Şeyhin koynundan bir nur çıkıp kendi koynuna yahud içine girdiğini gördü. Sonra göbeğinden bir ağaç bitip o kadar büyüdü ki, gölgesi bütün yeryüzünü tuttu. Bütün insanlar onun gölgesinde toplandılar. Uyandığında rüyasını Edebali Hazretlerine anlatınca, Edebali Hazretleri, O'nu, ulu bir devletle müjdeledi ve kızı Malhun Hatun ile nikâhladı. Osman Gazi'nin bu evlilikden iki oğlu oldu: Alâaddin Paşa ve Orhan Gazi.

Bu meseledeki sahih rivayetlerden bir diğeri de şudur: Şeyh-i Ekber Muhyiddin îbni Arabî kuddise sırruhu'l-âlî cifr ilmi yardımıyla ve ayetlerin gizli manâlarından Osmanlı Devleti'nin şânınm yüceliğini ve kıyamete kadar daim olacağını keşfetmişlerdir. Bunu **«Daire-i Nu'maniye fi'd-Devlet'il-Osmaniyye»** adlı eserlerinde zikretmişlerdir. Bu, cifr ilmini bilenlerin malûmudur. Şeyh-i Ekber, bunu Osmanlı Devleti'nin zuhurundan yetmiş sene evvel istihraç etmişlerdir.

Mevlâna Celâleddini Rumî hazretleriyle —kuddise sırruhu'l-âlî— ilgili bazı menkıbelerde hikâye olunduğuna göre, Ertuğrul Gazi, Konya'ya her gelişinde kendilerini ziyaret ederlerdi. Bir keresinde, henüz küçük bir çocuk olan Osman Gazi'yi de beraberlerinde Şeyh'e getirip hayır dualarını rica eylediler. O sırada Selçuklu hükümdarı bulunan kimsenin kalenderi olan bir şahsa bağlandığını işiten Hazreti Mevlânâ **«hoş şimdi hükümdar kendine bir baba bulduysa biz de kendimize bir oğul bulduk»** diyerek Osman Gazi'nin elinden tutup hayır dua eylediler. O'nu ulu ve devamlı olacak bir devletle müjdelediler. Madem ki «bunun oğulları ve torunları benim neslime inanırlar ve bağlanırlar, devletleri daim olsun» diye de dua buyurdular.

Eflakî, Menakibü'l-ârifin (Ariflerin Menkıbeleri) adlı eserinde bu hadiseyi şöyle nakleder:

Hikâye: **Yine arkadaşlarının en gözdeleri rivayet etliler ki: Selçuk oğulları devletinin yıkılmasının ve yok olmasının sebebi şu idi:**

Sultan Rükneddin, Mevlâna hazretlerine mürid olup onu kendine baba yaptıktan bir zaman sonra eşi benzeri olmayan büyük bir toplantı yaptırdı. Derler ki o zamanda Şeyh Babayı Merendî denilen ihtiyar bir adam var idi. Riyazet sahibi, zahid ve bilgin bir adamdı İnsan yüzlü bir takım şeytanlar bu şehyle arkadaş olmuşlardı Bunlar, Sultanın yanında bu şeyhi o

kadar övdüler ki Sultan onun sohbetini büyük bir arzu ile istedi. Nihayet emretti, sarayın holünde bir semâ terdip edip tam bir ikramla Şeyh Babayı Merendî'yi getirdiler. Bütün büyükler onu karşılayarak i'zaz ve ikramla başköşeye oturttular. Sultan da bir kürsü koyarak kendi tahtının yanında oturdu. O sırada Mevlânâ içeri girdi, selâm verip bir köşeye çekildi. Kur'an-ı Mecid'in okunmasından sonra muarrifler fasıllar okudular. İslâm Sultanı, Mevlâna hazretlerine bakarak: **Hüdavendigâr'ın, ulu şeyh ve bilginlerin malûmu olsun: Bu halis kul, Şeyh Baba hazretlerini baba edindi, o da beni oğulluğa kabul etti** dedi. Orada bulunanların hepsi «Aferin mübarek olsun» dediler. Hüdavendigâr hazretleri, kıskançlığından **«Gerçekten Sa'd çok kıskançtır, ben Sa'd'dan daha kıskancım. Tanrı da benden daha kıskançtır. Eğer Sultan onu baba edindi İse, bi7 de kendimize başka birini oğul ediniriz»** dedi ve nara atarak yalınayak çıkıp gitti. **(Şems el-Din Ahmed el Eflâkî el-Arîfî, Menakıb el-Ârîfîn, c. I, sh. 146, yayınlayan. Tahsin Yazıcı, Ankara 1959; tercümesi; Ariflerin Menkıbeleri, c. I, sh. 140, çeviren Tahsin Yazıcı, İstanbul 1964)**

İdris Bidlisi'nin «Heşt Behişt» adlı tarihinde naklettiğine göre, o devirde, Kumral Abdal adlı salih bir kimse vardı. Yenişehir havalisinde oturur, zaman zaman dervişleriyle küffâr köylerine gaza ederdi. Bir gün, Hazreti Hızır aleyhisselâm yahut evliyâullahdan bir kimse Kumral Abdal'la buluşup **«Allahu Teâlâ Osman Gazi'ye kıyamet gününe kadar devam edecek ulu bir devlet ihsan eyledi, var müjdele»** diye emretti. Kumral Abdal, Osman Gazi'yi bilmezdi. O kimse, Osman Gazi'nin tanınmasına yarayacak bazı işaretleri bildirdi. Kumral Abdal, o işaretler yardımıyla Osman Gazi'yi bulup müjdeyi verince, Osman Gazi çok sevindi ve **«şimdi bir kılıç ile bir maşrabam var, ikisini de sana veriyorum»** dedi. Kumral Abdal sadece maşrabayı uğur olarak (teberrüken) aldı. Bir müddet sonra Osman Gazi, onun için bir zaviye yaptırıp Yenişehir yakınlarındaki birçok köyü ve tarlayı bu zaviyeye vakfettiler.

Çok eskiden beri Rum ili'de, Siroz yakınlarındaki bir dağ üzerinde bir kilise vardı. İsmine Margirit kilisesi derlerdi. İçinde birçok keşiş otururur, ilmi nücum, felsefe gibi ulum-u kadîmeyle meşgûl olurlardı. Bu keşişler Osmanlı Devletinin zuhurunu ve kendi memleketlerini de istilâ edeceğini istihraç ettiler. Sorup soruşturarak Osman Gazi'nin varlığından haberdar olduklarında huzurlarına kıymetli hediyelerle bir elçi göndererek kilise ve vakıf köyleri için bir emannâme istediler. Osman Gazi de istedikleri emannâmeyi verdi. Bir zaman sonra, Sultan Murad bin Orhan Han hazretleri, o memleketleri fethetmek istediklerinde ruhbanların gelerek o emannâmeyi gösterdikleri Türkçe bir tarihte görülmüştür.

Müverrih Ruhi'nin tarihinde zikrettiğine göre, eskiden Türkmen kabileleri arasında, **Korkut Ata** adlı keşif ve kerâmet sahibi bir kimse vardı. Bir gün buyurdu ki «**saltanat ve hanlık sonunda Oğuz Han'ın vasiyeti üzre Kayı Han'ın oğullarına geçecek ve ahir- zamana kadar onlarda kalacaktır»**. Osman Gazi'nin kabilesine de Türkmenler arasında, beyleri ve ileri gelenleri Kayı Han evlâdından olduklarından, Kayı Hanlı denirdi.. **(Muharrem Ergin, Dede Korkut Kitabı, sh. 73, İstanbul, 1958)**

Sh:44-48

Kaynak: Yazan: MÜNECCİMBAŞI AHMED DEDE, SAHAİF-ÜL-AHBAR fî Vekayi-ül-a'sâr, Arapça aslından Türkçeleştiren : İSMAİL ERÜNSAL, BİRİNCİ CİLT, Tercüman 1001 Temel Eser.

TÜRK KÜLTÜRÜNDE LOKMAN HEKİM

Hzl: Prof. Dr. Ali Haydar BAYAT

LOKMAN HEKIM'E ATFEDİLEN FIKRALAR

1. Lokmân'a, "Âlim kimdir?" demişler: "Zamanın muhalefetinden gönlü daralmayandır" demiş. [239.263,267]

2. Lokmân'a, "Hikmet sahibi kimdir?", demişler, "âhiret nimetini, dünyaya tercih edendir" demiş. [239].

3. Lokmân'a, "Zengin kimdir?" demişler. "Aklı başında olan" demiş. [239]

4. Lokmân'a, "Tadına bakanı en çok cezbeden şerbet hangisidir?" demişler: "Şehvet" cevabını vermiş. [239.263,267]

5. Lokmân'a, "Hangi ateş, onu tutuşturanı yakar?" diye sormuşlar. "Haset" demiş. [239,263. 267]

6. Lokmân'a, "Hangi bina hiçbir zaman harap olmaz?" demişler. "Adalet" cevabını vermiş. [239,263,267]

7. Lokmân'a, "Öncesi acı, sonu tatlı olan şey nedir?" diye sorduklarında "Sabır" demiş. [239, 263,265, 267]

8. Lokmân'a, "Öncesi tatlı sonu acı olan şey nedir?" diye sorduklarında, "Telâş ve acelecilik" cevabını vermiş. [239]

9. Lokmân'a, "Hangi hastalığın tedavisinde tabipler aciz kalır?" diye soruldukta, "Aptallık ve budalalık" demiş. [239, 267]

10. Lokmân'a,"Edebi kimden öğrendin" dediler. "Edepsizlerden!" diye cevap verdi. "Çünkü bana bunların neleri hoş görünmediyse onları yapmaktan kaçındım". [93, 209, 263]

11. Lokmân'a, "Yüzün kadar çirkin!" demişler. "Nakşı mı ayıplıyorsunuz, yoksa nakkaşı mı?", demiş. [93]

12. Lokmân oğluna, "Daima tatlı ye" demiş. Oğlu da, "Babacığım her zaman ben tatlıyı nerede bulayım?" deyince, "Az ye de tatlı olsun" demiş [931.

13. Lokmân'a, nasıl hakîm olduğu sorulduğunda, "Doğru konuşmak, emâneti yerine vermek ve kendimi ilgilendirmeyen şeyleri terk ederek" demiş. [87,931.

14. Lokmân'a, "Hikmeti kimden öğrendin?" diye sordular. "Körlerden, çünkü emin olmadan adım atmazlar". [93.209]

15. Lokmân'a, dediler: "Hastalanmışam". Dedi, "get bağa yarpağının yanına". [122]

16. Lokmân, yağla şorun kıymeti ayni olan şehirden kaçınış. [97] '

17. Lokmân, her gün bir avuç fındık yiyende dert aramış da bulamamış [20i],

18. Lokmân'a, "Hastaya ne yedirelim?" denmesi üzerine, "Acı söz yedirmeyin de ne yedirirseniz yedirin" demiş. [205]

19. Lokmân'a, "Fakirin biri ne yiyeyim de olmayayım?", sorusuna "Gam yeme de ne yersen ye" demiştir. [238.242.244]

20. Lokmân'a, sormuşlar, "En büyük nimet nedir?". "İyi huylu olmak". "En hayırlı mal nedir?, "Sağlık" cevabını vermiş. [31.274]

21. Lokmân'a, "İnsanın en acı ve en tatlı organı hangisidir?" demişler. "Yürek ve dil" demiş. "Bunlar sahibinin iyi olmasıyla tatlı, sahibinin fena olmasıyla acı olur." [311

22. Lokmân oğluna **"Ben ihtiyarladım, sana üç şey vasiyet edeceğim, hükümet adamları ile dost olma, sonradan görmüşlerle alış veriş etme, karına sırlarını söyleme.** [2381

23. Bir gün Lokmân'a Davut Peygamber, "Nasılsın?", demiş? O da, "Ben başka bir kuvvetin tasarrufu altındayım" cevabını vermiş. [263]

24. Lokmân'a, zenci, kalın dudaklı kaba saba biri olduğu halde nasıl hikmetli sözler söylediğini sorduklarında, "Yüzüm siyah olsa da kalbim aktır. Dudağım kalın olsa da ondan çıkan sözler incedir" demiş. [93J

25. 'Lokmân'a, "İnsanların alçak ve en rezili kimdir diye sorduklarında, "Halk arasında kepazelik edip de kendisine utanma ve sıkılma gelmeyendir" demiş. [93,263,265]

26. Dostlarının, "Niye yalnız oturuyorsun? Topluma karışıp kaynaşsan daha iyi olmaz mı?" diye sorduklarında Lokmân, "Yalnızlık,-tefekkür için daha uygundur. Tefekkür, insanı cennet yoluna sokar demiş. [93]

27. Lokmân Hakîm'e sordular kim, "Halkın hangisi hayırlıdır?". Eytdi: "Ganî". Dediler. "Mal ile mi gani?". Eytdi: "Yok, belki gani oldur ki onun katında hayr isteseler buluna ve illâ nefsi müstağni kıla", ve dediler: "Halkın şerlisi kimdir?", "Ol kimsedir ki halk onu yaramaz iş üzerinde görse kayırmaya ve gam yemeye. [227]

28. Süleyman Peygamber Lokmân'dan hikmet dersleri alırken merak edip sormuş: "Uzun yaşamanın sırları nedir?". Lokmân **"Beş şartı vardır, az taam, az kelam, az selam, az intikam ve çok sabır"** demiş. [238]

29. Lokmân Hekim, "Uzun yaşadım, ama iki şeye akıl erdiremedim: birisi sıcak suyun ölüleri diriltmediğine, diğeri ise ikindi ile akşam arasında uyuyanların kalktıklarında mecnun olmadıklarına" demiş. [239] _

30. Otların, hayvanların padişahı olan Lokmân, bir gün yakınlarından birinin kızının sayrı olduğunu öğrenmiş. Otlardan bütün dertlerin şifasını öğrenmiş. Lokmân, bu kez bir çare bulamaz. Bar zaman sonra kızın iyileştiğini öğrenince nasıl şifa bulduğunu sorar. Ayvanın suyundan şifa buldu dereler. Ayvanın kendisinden gizini sakladığını kızıp: "Suyun kurusun" der. O gün bugündür ayva susuz ve kurudur. [31,238]

31. Uzun bir seyahatten köyüne dönen Lokmân, yolda kölesiyle karşılaştığında ailesinin durumunu öğrenmek istemiş. "Anan, baban öldüler". "Haklarına riayette kusur etmek endişesinden kurtuldum". "Kız kardeşin de vefat etti". "İnsanlık hali, kendisinden bir fenalık çıkar da ailemizi mahcup edebilir endişesinden kurtuldum". "Erkek kardeşin de öldü". "Eyvâh, şimdi kolum-kanadım kırıldı". "Oğlun da vebâya kurban gitti". "Şimdi yüreğim yandı, ciğerim parçalandı", diyerek ağlamağa başlamış. [31, 270, 271]

32. Lokmân bir gün kuşları toplayarak, Cennet ve Cehennem arasındaki can suyundan getirene beş yüz yıl ömür vereceğiini söylemiş. Akbaba, istenilen suyu getirmiş, fakat gagasındaki suyu verirken dökmüş ve bir damlasını da yutmuş. Bundan dolayıdır ki akbaba uzun ömürlüdür. [31]

33. İshale yakalanan Lokmân, tedavilere rağmen rahatsızlığını giderememiş, bitkin düşmüş ve umudunu yitirmiş. Talebelerini toplayarak, "öldüğümde hamamda vücudumu hamur gibi yoğurun ve şu kalıba yerleştirin. Sonra, raftaki Uç şişenin birincisini göbeğime, İkincisini başıma, üçüncüsünü de göğsüme dökün. Bu deney başarılı sonuçlanırsa ebedî hayatın sırrını bulmuş olacağız" demiş. Ölümün arkasından öğrencileri hocalarının dediklerini aynen uygulamışlar. İlk iki şişeyi döktükten sonra Lokmân Hekim canlanmaya başlamış. O heyecanla öğrenciler üçüncü şişeyi göğsüne dökerlerken şişe ellerinden düşüp kırıldığından canlanma mümkün olmamış. Bundan dolayıdır ki "Lokmân bile ecele çâre bulamadı" sözü kültürümüze yerleşmiştir. [31]

34. Lokmân Hekim, ölümü karşı baş su, orta su ve son su adını verdiği üç su bulmuş. Daha sonra kendi vücuduna göre bir kalıp yaptırıp, çırağına kendisini kesip parçalamasını, parçalan bir kalıba dökmesini sonunda da sırasıyla döktüğünde canlanacağım söylemiş. Çırağı söylediklerini yerine getirmiş. Birinci su etleri toparlamış, ikinci su canlılık verir gibi olmuş, ama çırak tam üçüncü suyu dökeceği sırada, Tanrı şişeyi düşürtüp kırmış ve sular arpa tarlasına akmış. Arpa suyu bu yüzden şifalıymış. [156,245,252]

35. Gençleşmek arzusuyla baş vuran kadına, Lokmân Hekim, “Çaresi yok”, demiş. Bir süre sonra genç ve dinç olarak üstadın karşısına dikilerek “Hani gençleşmeye çâre yoktu” deyince, Lokmân, “Evlendiğin genç delikanlı ne oldu?” demiş. Kadın “öldü” deyince, “ben gencin hayatını senin gençleşmek arzuna tercih etmiştim” cevabını vermiş. [265, 263, 267]

36. Efendisi, yemeği önce Lokmân’a yedirir, sonra kendisi yer ve bundan büyük zevk alırmış. Bir gün Lokmân. efendisine bir karpuz hediye getirmiş. Efendisi de Lokmân’a karpuzdan bir dilim vermiş. Lokmân da kapuz dilimi şeker, bal yer gibi zevk ile yemiş. Bu durum efendisinin hoşuna gitmiş ve bir dilim karpuz kalıncaya kadar Lokmân’a yedirmiş. Son dilimi de kendisi yemiş fakat acılığından dili yanmış, dudakları uçuklamış. Lokmân’a, “A benim canım, böylesine zehiri nasıl oldu da şerbet gibi içtin; bu kahrı nasıl lütuf sandın. Bu ne sabırdır, niçin buna sabrettin. Yoksa canına düşman mısın” dedi. Lokmân da, “Sizin nimetler bağışlayan elinizden o kadar nimetler yedim ki utancım iki kat oldu. Elinden, bir de acı bir şey yememek ayıp geldi bana. Şekerler bağışlayan elindeki tad, bu karpuzda acılık bırakır mı hiç?” der. [9i, 220,237]

37. Lokmân, Hz. Dâvud’un demirden zırh yaptığı sırada yanına varır. Daha önce böyle bir şeyi görmediği için, ne yaptığını sormak isterse de susmayı tercih eder. Dâvud işini bitirdikten sonra, “Bu, savaş için zırh oldu” deyince Lokmân, “Sükût hikmettir, fakat susmasını bilenler azdır” der. [92,93,209]

38. Efendisi, Lokmân’la arkadaşlarını bahçeye meyve toplamaları için göndermiş. Tarladaki bütün meyveleri yiyip bitiren arkadaşları efendilerinin yanına eli boş dönerek, bütün meyveleri Lokmân’ın yediğini söylemişler. Bunun üzerine Lokmân efendisine, gerçeğin, herkese sıcak su içirilerek ortaya çıkacağını söyler. Efendileri hepsine sıcak su içirtip ata bindirip koşturur. İçleri bulanan hizmetçilerin ağzından bütün yedikleri, Lokmân’dan ise sadece sıcak su çıkar. Lokmân, “Behey gafiller, yarın Allah’ın huzurunda ben etmedim, ben demedim, ben yapmadım demeyle kurtulamazsınız, orada sıcak su içirir koştururlarsa her şey açığa çıkar” der. [45.93]

39. Sarhoş olduğu bir an bütün denizi içeceğini bahse giren efendisi, daha sonra Lokmân’dan bu iddiadan nasıl kurtulacağını sorar.

O da bahse girenlere önce nehirlerin denize dökülmelerinin engellenmesinin gerektiğini, çünkü efendisinin elbette dökülen nehirleri değil, yalnız denizin suyunu içmekle öğündüğünü söyleyerek, efendisini kurtarır. [93]

40. Lokmân Mısır karalarından idi. Bir gün mevlâsına bir koyun boğazladı, mevlâsı eyitti: “Bu koyunun eyüce yirinden iki para et getür”. Pes Lokmân dahi koyunun dili ile kalbin alıp getiirdi. Mevlâsı hayli zaman tefekkür itdi. Bir koyun daha boğazlatdı ve eytdi: “Yaramaz

yirinden iki para etin yabana bırak”. Lokmân dilin ve yüreğin yabana bırakdı. Çün mevlâsı gördi, eytdi: “Kim ne acab işi işledin, eyüsin istedüm dilin ve yüreğin getiirdün, yaramazı bırak didüm yine dilin ve yüreğin bırakdun didi” didi. Lokmân eytdi: “Dilden ve yürekden tayyib yokdur, kaçan tayyib olsalar; ve bunlardan habis dahi yokdur, kaçan habis olsalar. [227]

41. Lokmân, efendisinin bir koyun kesip, en iyi iki parçasını getirmesini isteği üzerine, dil ve kalbi getirmiş. Bir süre sonra yine ayni işlemi yaptırıp en kötü iki parça getirmesini istemesi üzerine yine dil ve kalbini getirmiş. Efendisi, “Sana en iyi iki parça getirmeni söyledim, dili ve kalbi getirdin. Sonra kötü iki parça getir dedim, yine dili ve kalbi getirdin?”. Lokmân da, “Onlar iyi olursa onlardan daha iyisi; kötü olursa da daha kötüsü olamaz” demiş. [93,267]

42. Lokmân bir cemâ’at ile hikınetden söz söylerdi. Bir gişi geldi. Meğer Lokmân’ı bilürdi, çytdi: “Sen ol değül misin ki benümle fülân yiıde koyun güder idik?” Eytdi: “Beli, olam”. Eyitdi: “Pes bu mertebeye neden irüşdün?”. Eyitdi: “Andan irişdüm ki söylesem, gerçek söyler idim ve gerekmez söz söylemez idim”. Lokmân çok söylemezdi ve dâyım tefekkür içinde idi, ve derin nazarlu idi ve gündüz uyumazdı ve adam gördügi yirde bevl itmez idi ve ayblu iş işlemezdi ve çok gülmezdi ve oğlancıklarından nicesi âhırata intikal itdi, Lokmân Hakîm sabr idüb ağlamadı, anun sözlerinden ki kur’ân’da hikâyet olınur. Ba’zısı oldur kim oğluna nasihat itdi. [227]

43. Lokmân, tarlaya susam ekmesini isteyen efendisine rağmen arpa ekmiş. Baharda tarlada susam yerine arpa filizlendiğini gören efendisi, “Ben sana tarlaya susam ekmeni söylemiştim, sen ise arpa ekmişsin” deyince Lokmân, “Arpa ekmiştim, susam bitmiş” demiş. Efendisi, “Nasıl olur” diye hayretini ifade edince, “Efendim, nasıl olur da bu dünya tarlasına kötülük eken âhrette iyilik biçer? Sen bu dünyada kötülük ekiyorsan, âhrette nasıl iyilik biçip cennete girebilirsin?!” demiş. [93. 263. 267]

44. Bir gün Lokmân gündüz ortasında ııyurıdı, gökten bir ün geldi kim, “Yâ Lokmân, dilermisin kim, Tanrı seni bir yiizinde halife kıla kim, âdemiler içinde adi eyesin ve hak buyurasın”. Pes Lokmân ol üne cevap virdi ve eyitti: “Eğer Tanrım beni erklü kılursa sağlığı ihtiyâr kılam ve belâyı kabul kılmayam”. Pes, ferişteler bir tinile Lokmân’a işittüre eyittiler kim, “Yâ Lokmân, kadılığı niçin kabul kılmazsın? Lokmân eyitti: “Anun içün kim, halife ve hakîm yollarım düşvarırağına yürür ve menzilleriin katırağı içündedür; her kim dünyayı âhiret üzerine yiğlerse dünya elinden çıka ve ahiret dahi eline girmeye. [190.263]

45. Lokmân’a, “Allah’ın vekili olarak yeryüzünde hükmetmek ister misin? demişler. “Allah bu hususta beni kendi halime bırakırsa başıma belâ alamam. Eğer emrederse başüstüne derim” demiş. [263]

46. Lokmân, hastasını muayenesi sırasında, raflardaki şişelerden içinde zehir olan kaynamağa başlamış. Lokmân, "Zehiri hastaya versem ölür, canını almaya benim ne hakkım var" diye düşünerek, "Senin derdinin dermanı yok" demiş. Buna üzülen hasta şehri terk ederek bir mağaraya sığınmış. O sırada mağaraya giren bir yılanın kustuğunu görmüş. Hasta, "Nasıl olsa öleceğim, hiç olmazsa bunun zehiri ile hayatıma son vereyim" düşüncesiyle yılanın çıkardığı kusmuğu yemiş, uykuya dalmış. Uyandığında hastalığından hiçbir iz kalmamış. Şehre dönerken karşılaştığı çobana olayı anlatmış. Çoban koyunlardan birini sağarak sütünü adama içirmiş. Hasta Lokmân Hekim'e başından geçenleri anlatmış. Lokmân, belirli miktarda alınan zehrin ilâç olabileceğini, arkasından içilen sütün ise ona panzehir olduğunu söylemiştir. [239]

Bütün vücudu çıbanlarla dolan biri tedavilerden fayda görmeyince Lokmân Hekim'e gitmiş. Lokmân, "Senin derdinin çaresi yok" demiş. Çaresiz kalan hasta kendini öldürmeye karar vermiş. Mezarlıktan geçerken kapağı açık bir mezarın içine girip uzanacağı sırada çürümüş bir yılan görmüş. Ölmek arzusuyla yılanı yemiş ve kendinden geçmiş. Uyandığında iyileşmiş. Şehre döndüğünde Lokmân Hekim'e giderken onu uzaktan gören Lokmân, "Yılanı yedin iyileştin" demiş. Adam da "Madem çareyi biliyordun neden söylemedin" deyince, "O zaman sana mezardaki yılanı ye deseydim, yemezdin" demiş. [Özbekistanlı Burhaneddin Semer-kantlı'dan]

47. Lokmân Hekim hazırladığı ilaçları şişeler içinde rafa dizermiş. Bir hasta geldiği zaman da hangisinin faydalı olacağını ilaçlara sorarmış. Faydalı olanın şişesi sallanırmış. Bir gün bir hasta geldiğinde Lokmân ilaçlara sormuş. Ama şişelerin hiçbiri sallanmamış. Bunun üzerine Lokmân Hekim, "Senin hastalığının devası yok elimden bir şey gelmez" demiş. Hasta ümitsiz bir şekilde oradan çıkmış, kendini dağlara vurmuş, öleceğim diye dağlarda deli gibi dolaşmaya başlamış. Bu arada bir taş üzerinde beyaz renkte peynir gibi bir şey görmüş. Nasıl olsa öleceğim diye hiç düşünmeden yemiş. Ama günden güne iyi olmaya başlamış, çünkü derdinin ilacı yediği o şeymiş. İyi olunca da Lokmân Hekim'in yanma gelmiş ve "Bak sen derdimin ilacı yok diyordun, kırlarda dağda yediğim bir şeyle iyi oldum" demiş. Lokmân da **"Ben nerede bulayım kara yılanı, kara koyunun sütünü. Kara yılan kara koyununu sütünü emsin, taş üstüne kussun, sen de onu yiyesin, iyi olasın"** demiş. [238]

48. Lokmân Hekim bir gün bir hastası için ilâç yapmak üzere kırda çiçeklerle konuşurken, bir çiçek dile gelmiş: "Aradığın ilaç bendedir. O ilaç olarak falanca eczanededir" demiş. Lokmân Hekim bunu işitir işitmez hemen belirtilen eczaneye koşmuş. İçeri girer girmez raflara bakmış. İçinde çiçeğin söylediği ilaç olan kutu sallanmış. Lokmân sallanan kutuyu alarak, hastasını şifaya kavuşturmuş. [267]

49. Lokmân Hekim, tedavi için gelen hastaları muayene etmez, raflarda bulunan şişelerine bakar, hastanın derdine derman olan ilacın bulunduğu şişeler titreyerek kendini belli edermiş. [267]

50. Yaz günü tarlada kan-ter içinde çalışan köylüleri gören Lokmân Hekim, bunların hastalanıp kendisine başvuracaklarını düşünürken, köylülerin işe ara verip yoğurt yediklerini görünce, “Bunların neden hasta olmadıklarını anladım, yoğurt yiyerek hastalıklardan korunuyorlar” demiş. [239, 267]

51. Dünyadaki bütün bitkiler Lokmân’a “Falan derde çâreyim, ben şu illete iyi gelirim” diye konuşurlarmış. Bu yolla öğrendiği ilaç formüllerini defterine kaydetmiş. Eksik bir şey kalmasın diye okurken Azrail, Allah’ın irâdesine aykırı olduğu gerekçesiyle bir kanat vuruşuyla defteri yakınış. Lokmân’ın elinde yanık birkaç sayfa kalmış. Şimdi insanlığın elindeki tıp bilgisi diye ne varsa o birkaç sayfadan ibâretmiş. [120]

52. Lokmân Hekim bütün hastalıkların ve ölümün çaresini bulunca bunlardan bir kitap oluşturmuş. Adana'da Misis veya Amasya’da Kunç Köprüsü’nden geçerken Cebrail gelmiş. Kitaba vurarak ölümün çaresinin yazılı olduğu sayfayı suya düşürmüş ve “Artık ölüme çare bulamayacaksın” diyerek uzaklaşmış. Bu yüzden ırmağın suladığı arpa tarlaları, şifalı sayılır ve arpa suyu da şifa niyetine içilirmiş. [1 I, 156, 234. 244. 246]

53. Lokmân Hekim ab-ı hayatı ve hayatın sırrını bulmuş ve bunları bir kitaba kaydetmiş. Bir gün bir köprüden geçerken Cenabı Hak Cebrail’e, “Git bunun kitabını Fırat nehrine at”, de- iniş. Cebrail emri aldı ya, hemen Lokmân’ın yanma vararak köprüde “Ya Hakim, sen hekimsin. Cebrail şimdi nerededir? Sualine Lokmân hesaplamış ve düşünmüş, “Cebrail ya benim veya sen, derken Cebrail kolunun altındaki kitaba vurmuş. Fırata düşürmüş ve Hakkın emri yerini bulmuş. [263]

54. Lokmân her gün yaptığı tecrübeleri bir kitaba yazar, not edermiş. Bir çok araştırmalar sonunda ölümün de çaresini bulmuş ve sırlarını deniz kenarında bir kayanın üstüne oturup defterine kaydetmeye başlamış. Fakat eser tam biteceği zaman Allah tarafından bir rüzgâr çıkmış, defteri denize uçurmuş. İhtiyar Lokmân ancak birkaç yaprağı kurtarabilmiş. İşte bugünkü hekimlerin hekimliği de orada yazılı imiş. [133, 263]

55. Lokmân Hekim ölümsüzlüğe çareyi bulmuş. Bunu bukağıda yazmış, ancak nehir kenarından geçerken suya düşürmüş. Bu su arpa tarlalarını sulamış. Bunun için arpa suyu içmek sıhhî sayılmakta ve faydası görülmekteymiş. [263]

56. Lokmân ihtiyarlığında kitabım alıp bir kayığa binip, ölüme çare aramaya giderken yanı başında bir adam peyda olur. Lokmân, “Bu yaşta tek başına nereye gidiyorsun?”. “Ölüme çare aramaya”. “Ölüme çare var mı?”. “Yok, yok! Ama aramak ta mı yok?”. “Bak hele şu kitabına ne

kadar ömrün kaldı?" Yoksa sen Azrail misin?" der demez Azrail, bir kanat darbesiyle kayığı devirir, Lokmân boğulur, kitap suya düşer. Dalgalar kitabın ancak birkaç sayfasını sahil-i selâmete ulaştırabilir ki bütün hekimliğimiz de orada yazılı imiş. [135]

57. Bir gün Lokmân Hekim kırlarda dolaşırken bir bitki ona seslenmiş, "Ey Lokmân, bende ölümsüzlüğün sırrı var" deyince bitkinin yanına gitmiş, suyunu çıkarıp bir şişeye doldurmuş. Sonra "Ölümsüzlük sırrını elimde bulunduruyorum. Bunu ben mi içsem, yoksa başka birine mi içirsem? Acaba bir başkasına içirecek olsam, insanlığın hayrına bir iş yapmış olur muyum? Ben içecek olsam, dünya ve insanlık benden ne fenalık görebilir? Kendim kadar güvendiğim biri var mı ki?" diye düşünürken ölümsüzlük sırrım bizzat kendisi içmeye karar vererek, şişeyi eline almış. Tam bu sırada, o zamana kadar görmediği bir kuş meydana çıkmış, şişeyi Lokmân Hekimin elinden kapıp bir ağaç üzerine konmuş. Ölümsüzlük sırrını içmek ve sonsuz hayata kavuşmak isteyen kuş; şişeyi gagasıyla kırmış, yudumlamak isterken, boğazı delinmiş ağaçtan düşmüş, şişede kalan sıvı da dökülmüş. Lokmân Hekim kuşu yerden aldığı zaman, boğazının delinmiş olduğun görmüş ve ölümsüzlük suyunun kaybolduğunu anlamış.

58. Lokmân Hekim ölüme çare bulmak için kitaplarını alarak dağlara çiçek toplamaya giderken, önüne çıkan köprünün üzerinden geçerken, Cenâb-ı Hak Cebrail, "Lokmân Hekim ölüme çare bulmak için köprünü üzerinden geçiyor. Hemen git elindeki bütün kitapları suya at" diye emreder. Cebrail hemen köprü üzerinde Lokmân Hekim'in önünü keserek, "Dur nereye gidiyorsun? "Ecel derdine derman buldum, şu karşı ki dağdan çiçeklerini toplamaya gidiyorum". "Öyleyse şu anda Cebrail nerede bulunuyor, bil bakalım?". Lokmân Hekim cevap verir, "Gökleri aradım, göklerde bulamadım. Yerleri aradım, yerlerde bulamadım. Yerle gök arasında su üzerinde kurulmuş bir köprü üzerinde bir insanlar konuşurken buldum. Öyle ise Cebrail sensin" demesi ile Cebrail hemen kolunu vurarak Lokmân Hekim'in bütün kitaplarını suya düşürmüş. Lokmân Hekim'in elinde sadece birkaç yaprak kalmış. Başka bir rivayete göre; Lokmân Hekimin elinde bulunan ölümsüzlük formülünü, bir balık kaparak sulara karıştırmış. Ölümsüzlük suyunu gagasında getiren bir karga, ağzını açarak, arpa tarlasına düşürmüş. Karganın boğazında kalan bir damla su yüzünden, ömrü uzun olmuş. [267]

59. Hükümdarın hastalanan kızına yapılan tedaviler fayda vermeyince, son çare olarak Lokmân'a baş vurmuşlarsa da o bir sonuç alamamış. Saraydan ayrılırken hükümdara, "Kızınız temiz havalı bir yerde yıllanmış üç şeyin bir araya gelmesiyle iyileşebilir" demiş. Bahar geldiğinde çaresiz kalan baba hasta kızını Haruniye'de ki Düldül Dağı'nın tepesine Tanrı'nın lûtfuna bırakılmasını kabul etmiş. Ertesi gün, dağda sürüsünü otlatan bir çoban kızı baygın bir halde görmüş, acıdığından orada bulduğu bir kaplumbağanın kabuğu içine yaşlı keçisinden sağdığı sütü koyarak uzaklaşmış. Bir yılan gelerek sütün bir kısmını içmiş, arta kalana da zehirini akıtıp kaybolmuş. Bir ara uyanan kız yanındaki sütü içmiş ve kısa zamanda iyileşmeye başlamış. Çoban, her sabah kızın uykuda olduğu sıralarda oradan sürüsüyle

geçerken süt bırakıyormuş. Yaptığından pişman olan hükümdar dağdan kızını almaya gittiğinde kızının sapasağlam bir halde görünce sevinçten ne yapacağını şaşırmış. Kız olayları anlattığı sırada çoban oradan geçiyormuş. Sütü kendisinin bıraktığını söyleyince hükümdar kızıyla onu evlendirmiş. Lokmân Hekim'e kızının iyileştiğini söylediğinde Lokmân, "Temiz dağ havası, yüz yıllık kaplumbağanın kabuğu, yüz yaşındaki keçinin sütü ile şifalı yılanın zehirini ben nereden bulayım?" demiş, [i i]

60. Lokmân Hekim' le Bergama'daki büyük doktor/gavur doktor (Galenos) hangisinin dünyanın en büyük hekimi olduğu konusunda iddialaşmışlar. Lokmân demiş ki, "İkimiz de birer zehir ve panzehir hazırlayalım. Herkes hasırımın verdiği zehiri kendi panzehiri ile önlemeğe çalışsın" demiş. Lokmân, Büyük doktora "önce senin hazırladığın zehiri ben içeyim" demiş. Gavur doktor "Hazırlığı yok" deyince? "O halde önce ben hazırlayacağım zehri sana vereyim" demiş. Hemen havanda kırınızı bir maddeyi dövüp bir kese içine koyup bir dala asarak kırk gün beklemesini söylemiş. Her gün oradan geçen Gavur doktor kesedeki zehirin ne olduğunu düşünürmüş. Zehiri içeceğine birkaç gün kala korkusundan ölmüş. Lokmân Hekim keseyi boşalttığında kiremit tozu olduğu görülmüş. O zaman Lokmân demiş ki: "Dünyada en büyük öldürücü zehir vehimdir. Evhamın ölümden başka çaresi yoktur. [Mestan Yapıcı'dan derlenmiştir]

61. Lokmân'ın, daracık bir odası vardı. Bütün gece azap ve ıstıraplar içinde kıvranırdı. Öğle sıcağında da gider güneşe yatardı. Aptalın biri "bu iki ayak basımı kadar küçük olan bu oda sana nasıl kâfi geliyor diye sordu. O da ah çekerek ve ağlayarak: "bu ölecek bir insan için çok bile" diye cevap verdi. [67]

62. Bir gün Lokmân Hekim, Oltu'dan Ardanuç'a doğru giderken Dikmede iri yarı tunç gibi doksanlık bir ihtiyara rastlar. Lokmân Hekim memleketinizde doktor var mı? siz hep böyle dinç misiniz? diye sorar. İhtiyar cevap olarak: Biz yazın yaşa, kışın taşa oturmayız. Yazın dere suyu, kışın pınar suyu içmeyiz. Kızılcık çorbası ile pancar aşı yer, sırt üstü yatarız" demiş. [139]

63. Lokmân günün birinde ölümsüzlüğün çaresini bulma sevdasın kapılmış. Dağları aşa aşa, kırları dolaşa dolaşa, diyar diyar gezerek yolu Diyarbakır'a düşmüş. **Urum (Urfa)** kapısından içeri girmiş, zerzevatçılar (sebzeciler) meydanına gelmiş. Orada, gözü yığın yığın duran patlıcanlara değince, "Hayret" demiş, **"Bu patlıcanları yiyen halk, nasıl oluyor da hastalanmıyor?"** Biraz daha yürümüş, dağlar gibi üst üste yığılı karpuzları görünce "Ha", demiş, "Yemekten sonra bu karpuzlardan bol bol yiyorlar, sebebi bu" demiş. [39.94]

64. Lokmân Hekim Allah'tan ölümün çaresini sormuş. O da söylemiş. Ama Allan demiş ki: Bu ilaçlarla insanları diriltirsin ama rızkını vereceksin, rızkı veren benim. Diriltiklerinin karnını nasıl doyuracaksın? O da demiş ki: "Ben dirilteyim gerisi kolay." Lokmân Hekim deniz

kıyısına gitmiş. Boğulan adamları diriltmiş. Yanındaki adamlara demiş ki kazanlarla yemek yapın, bunların karının doyurayım" yemekler pişmiş. Dirilttiği kimselere yiyecek verecekken bir balık denizden başım uzatmış. Lokmân'dan yiyecek istemiş. O da yanındakilere bir kepçe çorba vermelerini söylemiş. Balığa çorba vermişler, biraz sonra balık tekrar başını uzatıp çorba isteyince yine vermişler, üç kazan yemek bitmiş balığın karnını doyuramamışlar, bunun üzerine Lokmân Hekim hatasını anlamış, "Aman Allah'ım, ben hata ettim. Rızk vermek sana mahsustur. [238]

65. Lokmân'ın oğlu hastalanmış, Lokmân çaresini bulamamış, oğlu ölmüş, hastalığını merak eden Lokmân oğlunun cesedini yararak, midesinden bir ur çıkartmış. Bunu oğlundan bir yadigar düşünerek cebinde taşımış, bir dere kenarında otururken, oradaki yarpuzlardan (Yabani nane) cebindeki urun eriyerek yok olduğunu görmüş ve nanenin şifalı etkisi o zamandan beri bilinmekteymiş (Doğu Türkistan'da). [238]

66. Lokmân Hekim'in babası da hekimdi. Ölmeden karısına bir defter vererek, "Doğacak çocuğumuz büyük bir hekim ve bilgin olacak. Bu defteri zamanı gelince ona verir" der. Bir süre sonra kadının bir oğlu olur ve adını Lokmân koyar. Okuma çağında bir türlü okuma-yazmayı sökemez. Evin geçimin sağlamak amacıyla odunculuk yapar. Bir gün yine odunlarını satmış, yorgun argın eve dönerken kırda bir inleyen insan başlı, ak yılan gövdeli bir yaratık görür. Çok korkar. Yılan, "Ey insanoğlu, benden korkma. Ben yılanların padişahıyım, bana yardım edersen bir gün bunun karşılığını mutlak öderim" der. Lokmân, onu kucağına alır, tarif ettiği yerlerden geçerek bir mağara önüne götürür. Yılanın mırıldandığı bazı sözlerden sonra mağaranın kapısı açılır. Eşsiz güzellikte olan bu mağarayı bekleyen karayılan Şahmeran'ı sarayına götürür. Kısa bir tedaviden sonra iyileşir. Kırk gün sonra Lokmân eve dönmek isteğini söyleyince Şahmeran, gördüklerini kimseye söylememesini tembihler ve "Ölümümün insan elinden olacağını biliyorum. Öldüğümü duyduğunda sana yapacaklarını anlatayım. Sakın unutma dediklerimi aynen yapacaksın" der. Meresinin hangi hastalığa iyi geleceğini, ilâçların nasıl hazırlanacağını bir bir anlatır. Lokmân eve döndükten sonra bambaşka bir insan olmuştur. Bütün zamanım okumaya, yazmaya ve öğrenmeye ayırmaktadır. Aradan uzun bir süre geçer. Şahmeran sarayındaki billur suda evreni izlerken, birden gözü Tarsus beyinin güzeller güzeli kızına takılır. Ona tutulur, yamadan içmeden kesilmiştir. Günün birinde de, kızın hamama gittiğini görür ve hemen hamama gider. İslak mermerler üzerinden kayıp düşer. Hamamcı ve kızın hizmetkârları Şahmeran'ı göbek taşında öldürürler. Şahmeran'ın öldürüldüğünü duyan Lokmân Tarsus'a gelir. Bu sırada Tarsus beyi çâresiz bir hastalığa yakalanmıştır. Vezirinin baktığı fala göre, Bey, Şahmeran'ın gözlerini ve ciğerini yerse iyileşecektir. Vezir, Şahmeran'ın olağanüstü gücünü bildiğinden, bey olmak amacıyla ilâcı kendisi hazırlamak ister. Lokmân da ilâç hazırlamak isteyince Bey bu işi ona verir. Şahmeran'ın dedikleri aynen yaparak, önce onu üçe bölerek kaynatır. Parçalar kaynarken, her biri, hangi hastalığa iyi geleceğini söylemektedir. Bu sırada, Lokmân'ın yanına

gelen vezir hasta olduğunu söyleyerek, insanlara olağanüstü güçler veren parçanın suyunu ister. Hangi parçanın hangi hastalığa iye geleceği konusunda yanlış bilgiler verir. Lokmân kötü niyetini anlar ve kuyruk suyundan vererek onu öldürür. Gövdenin ikinci suyunu kendi içer. Hazırladığı ilâçla Bey'i iyileştirir. Lokmân saraydan ayrılıp, kırda yürürken birden bitkiler dile gelerek hangi hastalığa şifa olduklarım söylemeğe başlar. O da duyduklarını defterine kaydeder. Ünlü Hikmetü'l-Lokmân kitabı böyle meydana gelir. [9. 11.47, 158. 196, 226]

67. Dağdan topladıkları odunları şehirde satan üç arkadaş, bir gün ormanda içi balla dolu ağzı taşla kapatılmış bir kuyu bulmuşlar. Balı bitirinceye kadar her gün bir miktar şehre getirip satmışlar. Sonunda, kuyunun dibindeki balı alması için aşağıya indirdikleri ineni diğer arkadaşları parayı üçe taksim etmemek için orada bırakmışlar. Dışarıya çıkamayan delikanlı yorgunluktan uyuya kalmış. Rüyasında anahtarla bir kapıyı açtığını görmüş. Uyandığında gerçekten de orada bir anahtar ve kapı varmış. Anahtarla kapıyı açmış. Yer altındaki bütün hayvanat orada imiş. Yılanların oğlanı öldüreceği sırada Şahmeran yılanları durdurmuş ve yanına almış. Yedi sene yer altında yaşayan çocuk, annesini özlediği için Şahmeran'dan izin istemiş. Şahmeran, "Oğlum, benim ölümüm senin elinden olacak, bu sebepten seni bırakamam" demişse de çocuğun yalvarmalarına dayanamayıp kabul etmiş ve bir yüzük vererek, "sıkıştığında bu deliğin ağzına gelerek yüzüğü yala" demiş. Bir süre sonra, çaresiz derde tutulan devrin hükümdarına hekimler bir şey yapamamış. Sonunda bir hekim tedavi edebileceğini söylemiş ve herkesin soyunup sarayın önünden geçmesini istemiş. Bu isteği yerine getirilmişse de hekim aradığını bulamamış ve başka gelmeyen olup olmadığını sormuş. Yedi senedir evinden uzak kalmış birinin olduğu söylenince hemen onu bulup elbisesini çıkarttığında çocuğun yılanlarla yedi sene beraber olmaktan sırtının yılan alası görünce, "Sen padişahımızın derdine deva bulacaksın. Sana kırk gün müsaade" demiş. Otuz dokuz gün bir şey yapamayan delikanlı nihayet kuyunun başına gelip yüzüğü yalamış. Şahmeran peyda olmuş, "Demedim mi oğlum, ölümüm senin elinden olacak. Neyse, kader böyleymiş. Beni kesin, belimi kaynatıp suyunu padişaha içirin. Sakın kuyruğumu hiçbir şey yapmayın, o zehirlidir. Kafamı da kimseye verme, kaynatıp suyunu sen iç" demiş. Oğlan Şahmeran'ın dediklerini aynen yapmış, padişah iyileşmiş; oğlan da yılanın kafasını kaynatıp suyunu içtikten sonra herkesin bildiği meşhur hekim Lokmân olmuş. [42]

68.

69.

70. Lokmân Hekim oğluna, "Ormanda veya ağaçlık altına yatıp uyuma, ekmeğini şekerle ye, büyüklerin sözlerini dinle", demiş. Bir zaman sonra, oğlan uzun bir yolculuğa çıkmış. Yolda yaşlı bir zat ile tanışmış ve seyahati beraberce yapmaya karar vermişler. Ağaçları sık bir ormana geldiklerinde, yaşlı zat, çok yoruldukları için, "Oğlum şu ağacın altına yatarak

biraz dinlenelim" demiş O sırada oğlanın aklına babasının, "Ağaç altında yatıp uyuma" nasihati gelmiş. Dedeye dönerek, "Babam ağacın altında yatma derdi", demiş. "Baban sadece bunu mu sana nasihat etti oğlum. Büyüklerinin sözlerini dinle, ekmeğini şekerle ye de demiştir, ben senin büyüğünüm, neden ağacın altında yatmıyorsun?" Bu söz karşısında delikanlı, ağacın altında yatmaya mecbur olmuş. Biraz sonra ağaçtan inen bir yılan uyumuş oğlanı tam ısıracakken, dede ile atılarak yılanı öldürmüş. Oğlan uyandığında yanında ölü yılanı görünce, "Gördün mü dede, babam ağaç altında yatma demişti. Ben daha ağaç altında yatmam" demiş. Yolculuktan geri döndükten sora başından geçenleri babasına anlatmış. Babasının diğer nasihati olan "Ekmeğini şekerle ye" sözünden bir şey anlamamış ki, babasına sormuş, "Her zaman şekeri ben nereden bulayım da ekmekle yiyeyim baba?". Lokmân Hekim gülerek, "Oğlum ben sana şekerle ekmek ye demiyorum. Yemek yiyeceğin zaman iyice karnın acıksın. Acıktığın zaman sadece ekmek yesen bile, sana şeker gibi gelir. Karnının doyduğunu da hissedince, hemen sofradan kalk. Karnını tam doyurma", demiş. [267]

71. Bir gün Lokmân Hekim oğluna bir çuval buğdayı teslim ederek değirmene götürmesini ve yolda çuval düşerse oradan geçen adamlara seslenerek Lokmân Hekim'in oğlu olduğunu, yardım etmelerini söylemesini tembihlemiş. Bir süre gittikten sonra hakikaten çuval eşeğin sırından düşmüş. Çocuk oradan geçen bir adama seslenmiş, "Amca ben Lokmân Hekim'in oğluyum, yardım edin de şu çuvalı eşeğe yükleyelim". Adam, "Ben Lokmân Hekim, mekim tanımam, yazın dere suyu, kışın göze suyu içmem. Senin çocıık hatırın için yardım ederim, demiş ve yere düşen çuvalı eşeğin sırtına yüklenmesine yardımcı olmuş. Oğlan değirmenden dönünce, babası sormuş, "Yolculuk nasıl geçti?'–. "Çuval eşeğin üzerinden yere düştü. Oradan geçen bir adama bana vardım etmesini söyledim. Adam, ben Lokmân Hekim, mekim tanımam, yazın dere suyu, kışın göze suyu içmem dedi". Lokmân Hekim gülümseyerek, "Oğlum ben Lokmân Hekim'im ama. o adam benden daha Lokmân Hekim imiş". [267]

72. Lokmân, ömründe karısı ile bir defa cinsi ilişkide bulunmuş ve bir çocuğu olmuş. Kocasının bu durumuna tahammül edemeyen karısı, bir gün oğlunu yanma çağırarak, "Git babanın yanına de ki, bana bir kardeş yap ne olur babacığım". Çocuk babasının yanına giderek annesinin söylediğini aynen söyler. İsteğin karısından geldiğini anlayan Lokmân Hekim, oğluna. "Oğul, sana kardeş lâzımsa, bana da can lâzım ". 1267]

73. Adamın biri nefes darlığına tutulmuş. Lokmân Hekim'e koşmuş: "Göğsüm tutuluyor, ne yapayım?" demiş. Lokmân da, "Arpayı kaynatarak suyunu iç". Lokmân'ın tavsiyelerini uygulayan hastanın hemen göğsü açılmış. [267]

74. İhtiyar bir kadının tek oğlunun gözleri kör olmuş. Gözlerinin açılması için Lokmân Hekim'e gitmelerini isteyen çocuk, "Gözlerimin kör olduğunu Lokmân Hekim'e aktardığında,

onun ilk söylediğini aklında tutmasını istemiş. Oğlunun isteği üzerine ihtiyar anne Lokmân Hekime giderek, durumu anlatmış. Lokmân Hekim, “Ah o elleri olmasaydı” demiş. Eve dönen ihtiyar kadın, Lokmân Hekim’in söylediği ilk sözü oğluna aktarınca çocuk annesine ellerini sıkıca bağlamasını söylemiş. Bir hafta sonra çocuğun gözleri açılmış ve gözünün yaralan iyi olınış. [267]

75. Bir gün adamın biri Lokmân’a. “Senin oğlun neden altına işiyor? Madem sen büyük bir hekimsin, neden bunun önüne geçemiyorsun?” demiş. Lokmân Hekim, “Ben oğluma ata binme dediğim ve defalarca ikaz ettiğim halde yine binmeye devam etti. Başa çıkamayacağımı anlayınca, sidiğin nerede gelirse orada atından in ve ihtiyacını gider dedim. Yine sözümü dinlemedi, at üzerinde iken sidiği geldiğinde inat edip işemiyor ve sidik damarları düğümleniyor. Yatağa yattığı zaman altına ıslıyor. [267]

76. Lokmân Hekim bir gün hastalanmış. Ailesine kendisini pamuklara sarmalarını söylemiş, bunun üzerine bütün vücudunu pamuklara sarmışlar. Yüz sene pamuklar içersinde kalmış. Sonra Allah’ın emri ile Cebrail, Lokmân Hekim’e can \ imiş. Bir daha hiç hastalanmadan yıllarca yaşamış. [267]

77. Lokmân Hekim bir gün bağ sulamaya gitmiş. Karşısına bir adam çıkarak, su vermemek istemiş. Lokmân Hekim’e ileri - geri kötü sözler söylemesi üzerine, “Allah senin belânı versin” diye beddua etmiş. Hastalanıp, yataklarına düşen adam uzun zaman tedavi edilememiş. Nihayet Lokmân Hekim’e götürmüşler. Hastayı tanıyan Lokmân, “Seni affettim, Allah şifanı versin” demiş. Aradan birkaç gün geçtikten sonra hasta iyileşerek ayağa kalkmış ve bir daha başkalarının kötülük yapmamaya yemin ederek, Lokmân Hekimden özür dilemiş. [267]

78. Lokmân Hekim arkadaşlarıyla birlikte bir gün bir hamamın önünden geçiyorlarmış. Hamamdan gebe bir kadın çıkmış. Lokmân yanında bulunan arkadaşlarına, “Yarım saat sonra bu kadın ölecek” demiş. Arkadaşları şaşırmışlar. Gerçekten yarım saat sonra gebe kadın ölerek, cenazesini kaldırmak için tellallar bağırmaya başlamışlar. Lokmân Hekim ile arkadaşları kadının evine gitmişler. Lokmân, hastanın karnına çuvaldızı batırır ve biraz sonra kadın canlanır, ayağa kalkar. Lokmân Hekim, kadının ölmediğini söyleyerek. “Hamile hamamda çok fazla kaldığından, çocuğu içeride bunalmış. Bu yüzden anasının ciğerine el atmış. Nefesi kesilen da kadın bayılmış. Çuvaldızı kadının boşluğundan çocuğun eline soktum. Eli acıyan çocuk elini anasının ciğerinden çektiğinden anne rahatlayarak kendine geldi” demiş. Gebe kadınların hamamda fazla kalması doğru değildir. [267]

79. Devrin padişahın güzel bir kızı varmış. Kızını hiç dışarı çıkarmazmış. Kız günlerini pencere önünde yoldan geçenleri seyrederek geçirirmiş. Bir gün yoldan geçen bir delikanlıya aşık olmuş, günden güne erimeye başlamış. Kızının bu hale gelmesi padişahı çok üzmüş,

Lokmân Hekim'i getirterek, kızın derdine bir çare istemiş. Muayenede Lokmân. kızın sevdalandığı için bu hale düştüğünü tespit etmiş. Bir kuzu kestirip güzelce kızarttırdıktan sonra sofraya koymuş. Bu sırada kız, "Ben Dal Yusufa yandım, sen niye böyle yandın ay kuzu" der. Böylece kızın, Dal Yusuf adlı birine aşık olduğunu anlar. Padişaha bu durum aktarılınca, kızın sevgilisinin yanma gitmesine izin verir. İki gün sonra Dal Yusuf un babası, oğluna haber yollayarak, oğlunu kendi seçtiği bir kız ile evlendireceğini bildirince delikanlı ülkesine gitmeye mecbur olur. Kız sevdiğinin yerini tespit eder. Ve gerdek gecesi, oğlanın evinin bahçesindeki servi ağacına saçlarından kendini asar. Sevgilisinin aşkına dayanamayan Dal Yusuf da sevgilisinden habersiz kendisini başka bir ağaca asar. İki sevgili sabaha kadar ağaçlar üzerinde ölümle pençeleşirler. Sabah, onların durumunu görenler padişaha haber verirler. Ağaçlardan indirilen sevgililer Lokmân Hekim'e götürerek tedavi ettirilir. Aileler yaptıklarına pişman olurlar ve bu iki genci evlendirirler. [267]

80. Lokmân'ın babası ölümünden sonra yapılmasını istediği bazı şeyleri oğluna vasiyet eder. Babasının ölümünden sonra Lokmân Hekim kırlarda babasının istediği çiçekleri toplayarak bir terkip hazırlayarak babasının vücuduna döker. Lokmân Hekim döktükçe, mezarın içerisinden "Dök!, dök!" diye bir ses işitilmiş. Bu ameliyatın yapılmasından birkaç hafta sonra Lokmân Hekimin babası dirilmiş. [267)

81. Lokmân ölürken talebesine vasiyet etmiş: "Ben ölünce vücudumu iyice ufak parçalara ayır ve bir kavanoza doldur, üzerime şu sudan dök ve bir gübreliğe göm. Dokuz ay sonra çıkarırsınız". Ölünce, talebesi vasiyetini yerine getirmiş. Lokmân'ın karısı da çok sabırsızmış. Her gün gübreliğin etrafında dolaşır, talebesine daha kaç gün var diye sorarmış. Aradan yedi sekiz ay geçmiş, bir gün sabrı tükenen kadın fırsatını bulup kavanozu gübreden çıkarmış. Lokmân'ın uzvu teşekkül etmiş vaziyetteymiş. Kadın kavanozun ağzını açınca Lokmân'ın şu sözleri işitilmiş: "Biraz daha! Biraz daha!". [133j

82. Lokmân'ın oğlu bir gün at üzerinde çarşıdan geçerken çişi gelmiş. Kalabalık yanında attan inerek bir kenara idrarım boşaltmış. Bu durumu görenler Lokmân Hekim'e giderek, oğlunun densizliğinden dert yanmışlar. Lokmân Hekim gülerek, "Ben oğlumun yerinde olsam atan inmeden işerdim" demiş [267]

83. Lokmân'a "Bu kadar uzun süren hayatında dünyayı nasıl gördün? Diye sorduklarında, "Dünyayı iki kapalı han olarak gördüm. Birisinden girdim, birisinden çıktını" demiş. [2671

84. Lokmân Hekim etrafında bulunan kimselere dört öğütte bulunmuş, "bunlardan ikisini unutacak, ikisini de unutmayacaksınız. Unutmayacaklarından biri Allah'ın var olduğu, diğeri ise ölümün varlığıdır. Unutacaklarınız ise, başkaları tarafından sana yapılan kötülükler ve başkalarına yaptığınız iyiliklerdir. [2671

85. Bir adam çok ağır hasta imiş. Bütün hekimlere bakıldığı halde, tedavi olamamış. Sonunda Lokmân Hekim"e gelmiş. Lokmân, ameliyatla hastanın karnından bir kurt çıkarmış. Hekimlerin daha önce hastaya verdikleri bütün ilaçları kurda yedirmiş ve kurt iyice büyümüş. Daha sonra kurdun üzerine limon sıkmaya başlamış. Limon sıkılan kurt erimiş. "Şimdiye kadar çektiğin bütün çileleri boşuna çekmişsin. Hekimlere verdiğin paralar ve aldığın ilaçlar boşuna gitmiş. Devamlı olacak limon yese idin, hemen iyi olurdun" demiş [2671

86. Lokmân Hekim zamanında büyük bir kuraklık olmuş. Ekinler kurumuş, dağlar çıplak kalmış, sular kesilmiş, toprak susuzluktan çatlamış. Bütün hayvanlar kuraklık yüzünden çeşitli hastalıklara tutularak ölmüşler. Halktan da ölenler olmuş. Halk yağmur yağması için günlerce beklemiş. Nihayet Lokmân Hekim'e gitmeye karar vermişler. Lokmân Hekim, gelenlerden bir miktar zeytinyağı istemiş. Zeytinyağlarını fıçılara dolduran Lokmân Hekim bir meydanda oturarak "Yağ, yağ" diye bağırarak halka dağıtmış. O, "Yağ" dedikçe, yağmur yağmaya başlamış. Zamanla yağmur sel halini almış. Yağmur isterken sellere kapılan halk, bu sefer de yağmurun durması için Lokmân Hekim'e "durdur şıı mübareği" demiş. Bu sefer de torbasının içini fındık ve fıstıkla doldurup, sokakta oynayan çocuklara "Yağma, yağma, yağma!" diye bağırarak dağıtmaya başlamış. Biraz sonra yağmur kesilmiş. [267]

87. Öleceğine yakın Lokmân Hekim kızını yanma çağırarak, "Kızım, ben öldüğümde, vücudumun ağırlığının üç misli sarımsak alarak iyice ezin. Etimi kemiğimden ayırarak, oynak yerlerime ezdiğiniz sarımsağı iyice doldurun. Bütün vücudumu da sarımsak ezmesi ile kapatın. Öldüğümü kimseye sakın söylemeyin. Allah'ın izni ile yirmi dört saat sonra dirileceğim, der ve ölür. Vasiyeti üzerine kızı, babasının dediklerini aynen yapar. Biraz sonra kapı vurularak Cebrail insan kılığında içeriye girer, Lokmân Hekim'in nerede olduğunu sorar. Kızı babasının evde olmadığını söyler. Cebrail, kızı doğru söylemesi için çok sıkıştım'. Sonunda kız. babasının öldüğünü itiraf eder. O anda Cebrail ortadan kaybolur. Bir gün sonra dirileceğini söyleyen Lokmân'ın dediği çık- ınamış. Eğer kızı, babasının öldüğünü Cebrail'e söylemeseymiş, dediği saatte dirilecekmiş. [267]

88. Lokmân Hekim zamanında, bir suçluyu yer altı hapsine mahkûm ederler. Durumuna dayanamayan mahkuma Lokmân Hekim'i götürürler. Lokmân Hekim hükümlünün bulunduğu zindana gider. Ölüm halinde bulunan mahkûmun önüne her gün bir tane haşlanmış koyun kellesi asılmasını söyler. Bir ay sonra Lokmân Hekim tekrar hükümlünün bulunduğu kuyu önüne gelerek hastanın durumunu gözden geçirir. Kuyuya bu anda bir ip sarkıtılır. Hükümlünün bu ipten tutunarak dışarı çıkması söylenir. İpten tutmaya çalışan mahkumun gücünün olmadığı görülür. Lokmân Hekim, fazla miktarda pamuk getirmelerini söyler. Hemen pamuk getirilir. Hükümlünün sağına ve soluna pamuk doldurulur. Bu işlem devamlı tekrarlanarak mahkum kuyudan çıkarılır. Pişirilmiş koyun kellesi kırk gün daha hükümlünün

önüne asılır. Kırk gün sonra hükümlü ayağa kalkar. Bundan sonra, koyun kellelerinin bir çok derde deva olduğu söylenir. [2671

89. Lokmân Hekim'e hastalar geldiğinde, raflardaki ilaç dolu şişelerden hangisi hastaya iyi gelecekse sallanmaya başlarmış. Bir gün, hastayı muayene sırasında, içinde zehir bulunan şişe sallanmış. Zehir şişesinin sallandığını gören Lokmân Hekim, hastayı tedavi edemeyeceğini belirterek evine yollamış. Her muayene ayni şeyler olunca, "Bu hastanın çaresi budur" diyerek zehri hastaya verir. Hasta tamamıyla iyi olur. O zaman Lokmân Hekim, "Zehir de bir ilaçtır" demiş. [267]

90. Lokmân Hekim öldükten sonra, oğlu babasının bu nasihatlerini dinlemek ister. Bir zaptiyeyi dost edinen oğlu, cemiyetin nefret ettiği alçak bir adamdan bir miktar borç para alır. Bir kuzuyu parçalayıp kızarttıktan sonra bir çuvala bırakır, evine getirerek bir adam öldürdüğünü karısına söyler ve beraberce cesedi gömerler. Bir süre sonra oğlu karısını döver. Hiddete gelen karısı kocasının bir adam öldürerek evlerine gömdüğünü ihbar eder. Dost zaptiye çocuğu kadıya götürürken, alacaklısı yolunu keserek parasını ister, mahkeme idama mahkum eder. Babasının nasihatlerinin doğruluğunu gören Lokmân, son isteği olarak evinde gömülü cesedin çıkarılmasın talep eder. İsteği kabul edilerek evine gidilir. Bir torba içerisinde ceset yerinde, kızartılmış kuzu çıktığını gören ilgililer çocuktan özür dilerler. Babasının nasihatlerinin doğruluğunu gördüğünden bir daha insanlara güvenmez, inanmaz olur. [267]

91. Bir iftira yüzünden, devrin padişahı Lokmân Hekim ile oğlunu zindana atar. Bir torba badem çekirdeği veya bir torba fındıkla yüz sene zindanda günlerini geçirir. Lokmân Hekim vasiyetlerini geyik derisi üzerine yazarak, zindanın bir duvarına asar. Bu vasiyetler arasında yüz sene sonra kendisini ilk önce badem yağı ile yıkamalarını, pişmiş koyun kellesi koklatılmasını ve on yedi yaşlarında üç kız ile sarılmasını ister. Lokmân Hekim zindan içerisinde sığabileceği kadar oyuk açarak buraya yerleşir ve badem tanelerin yiyerek günlerini geçirir. Bu çileye oğlu dayanamayarak birkaç sene sonra ölür. Aradan yıllar geçer. Devirler değişir. Padişahların biri gelir, biri gider. Lokmân Hekim zindanda unutulur. Zamanın birinde devrin padişahının boğazında bir ur çıkar. Baş vurmadıkları hekim ve ilaç kalmaz bu illetin ortadan kalkması için. Padişah bu hastalığı her geçen gün biraz daha fazlalaşır. Ülkenin bütün tabipleri bu illete çare bulamazlar. Saray kişilerinden birkaçı "Ah Lokmân Hekim, şimdi senin yerindi. Sen olsaydın padişahımızın bu illeti iyi olurdu." diye söylenirler. Lokmân Hekimin zindanda olduğu öğrenilince, hemen zindana koşulur, Lokmân Hekimin sağ, fakat kalbi yavaş yavaş attığı görülür. Vasiyetindeki işlemler yapıldığında Lokmân Hekim canlanarak padişahın huzuruna çıkarılır. Padişahın boğazındaki illeti gören Lokmân Hekim, tedavisinin, "Padişahın on beş yaşındaki oğlunu kesilerek kanından boğazındaki bu illete sürerseniz hemen iyi olur." der. Lokmân Hekimin bıı teklifine ilk önce üzülen padişah, canının sağlığı ve ülkesinin selâmeti için oğlunun kesilmesine razı olur. Saray ortasında ayrı

bir yer hazırlanarak, Padişahın oğlu kesilmek üzere getirilir. Lokmân Hekim padişahın genç oğlunun yanma sokularak, kendisini kesmeyeceğini, korkmamasını ve bıçağın arkasına boynuna sürdüğü zaman gücü yettiği kadar bağırmasını gizlice söyler. Feryat ve figanlar sarayın duvarlarından yankı yapmaya başlar. O anda oğlunun kesildiğini zanneden padişahın boğazında şiddetli bir acıma feryadı yükselir. Feryadın arkasından, yıllardan beri çekilen ve bir türlü çaresi bulunamayan illetin dışarı çıktığı görülür. “Derdim boğazımdan dışarı çıktı, oğlumu kesmeyin” diye bağırır. Lokmân Hekim ile padişahın oğlunun karşılıklı olarak oturdukları görülür. Bu sahneyi bilerek hazırladığını ileri süren Lokmân Hekim, “Padişah bu şekil feryat etmeseydi, boğazında bulunan ur dışarı çıkmazdı” der. Lokmân Hekim padişah tarafından mükafatlandırılır. Uzun yıllar padişahın yanında kalır. Hastalarını şifaya kavuşturur. [267]

92. Lokmân Hekim ailesine bir sandık bırakarak, “Ben öldükten sora bu sandığı açmadan satın” demiş. Lokmân’ın ölümünden sonra sandığı satın alan kişi kapağını açtığında, içinde bir kemik üzerinde yazılı şu ibareyi bulmuş: Ayağını sıcak tut başını serin, kendine bir iş bul düşünme derin [252,263, 267]

93. Lokmân Hekim’e kör ve sağır biri Lokmân Hekim’e çırak olur. Aradan günler, aylar ve yıllar geçer. Bir gün Lokmân Hekim ameliyat yaparken, çırağı hocasının kusurunu görerek nasıl yapılması gerektiğini anlatır. Daha sonra evine giderek bir çanak süte kör gözleri ile bakar. O anda çanaktaki sütün bir küçük derya olduğunu ve daha büyük deryaları aramasının şart olduğunu gaipten gelen ses fısıldar. Çırak, memleketinden ayrılarak başka ülkelerde tecrübesini artırır. Nihayet memleketine dönerek, hocası olan Lokmân Hekimle imtihan olmak ister. Lokmân Hekim çeşitli otlardan zehir yaparak, çırağına içirir. Çırak ta daha önceden hazırladığı panzehirle zehirin etkisini giderir. Böylece birbirlerinin büyük hekim olduklarını etraflarına daha ispat ederler. Çırak, geçmişte yaptığı densizlikten dolayı, Lokmân Hekimden af diler. Lokmân Hekim gururlanan çırağının bu hareketini affeder. [267]

94. Süleyman peygamber Lokmân’dan hikmet dersleri alırken merak ettiğinden, “Uzun yaşamanın sırları nedir?” diye sormuş. Lokmân da “Uzun yaşamanın beş şartı vardı: Az taam, az kelâm, az intikam ve çok sabırdır. Hz. Adem, Nuh ve diğer peygamberler bin yaşın üstünde yaşadılar. Bu kadar çok yaşamak arzu ettiler, ölüm korkusu akıllarına bile gelmedi. Ben bile bugün bin yaşın üstündeyim. Az yemek yerim, hiçbir zaman tıka basa karnımı doldurmam, gözüm sofrada kalkarım. Vücudumun hücrelerini yemekle zehirlemem. Dişlerimle mezarımı kazmam. Az konuşur öz konuşurum. Boş yere nefes tüketmem. Az selâmdan murat nefse hâkim olmaktır. Karıma bile ancak yılda bir selâm verir, ona bir evlât bağışlarım. Boş yere selâm vermem. İntikama gelince: Bana kötülük edenlere kin beslemem, tanrı onların cezasını verir, intikam ateşi beni hiçbir zaman yakmamıştır. Sabır etmeğe gelince, herhalde benden sabırlı bir kimse yoktur. Baban Davut her gün örsün başında demir

döver zincir yapardı, ben altı ay onu seyrettim, ne yapıyorsun diye sormadım. Bir gün gördüm ki o zincirlerden kendine bir zırh yapmış ve onunla harp meydanına indi. O vakit ne yaptığını anladım. Uzun yaşamanın sırlarını Lokmân'dan öğrenen Süleyman Peygamber bu sayede yüz beş yaşma kadar yaşadı, kocamadı, bunamadı. Ölüm korkusu içine düştüğü zaman bir mağaraya çekildi ve orada öldü. [136]

95. Diyâr-ı Rûm'da, içinde Lokmân'ın da bulunduğu bir kervan soyulur. Kervandakiler, Lokmân'a "Soygunculara biraz nasihat etsen belki mallarımızın bir kısmını geri verirler" demişler.

O da cevaben, "Mallardan ziyâde bunlara israf edilecek nasihate yazık" demiş. [93, 263, 267]

96. Lokmân Hekim her uzvun bir huyu olduğunu pek iyi bilirmiş. Lokmân Hekim ameliyat yaparak hastasının karnındaki derdini keser ve o esnada dışarı çıkan bağırsaklara, "Haydi içeri girin" der. Onlar da Lokmân'ın sözüne, "Peki" diyerek sükûnetle girerler. Lokmân yarayı diker ve hastasını da ayağa kaldırır. Bu ameliyatı öğrenen talebesinden bir muavini, hocasını Lokmân Hekim'in bulunmadığı bir sırada yine böyle bir hastasının karnını açar, derdini çıkarır. O sırada dışarı çıkan bağırsaklara: "İçeri giriniz" der. Bir türlü girmezler, tıpkı ustası Lokmân Hekim'in söylediği gibi söyler, lâkin onun sözünü dinlemezler. Barsaklar da dışarıda dururken hocası Lokmân Hekim gelir. Muavini böyle şaşalamış görünce ne yaptığını sorar. O da: "Tıpkı sizin gibi açtım. Açtım, hastanın kamındaki derdi çıkardım. Dışarı çıkan barsaklara tıpkı sizin dediğiniz gibi içeri giriniz dedim. Girmediler. Tekrarladım, lâkin o taraflı olmadılar. Ben sokayım dedim, dinlemediler." cevabını verir. Lokmân barsaklara sert bir dil ile "Haydi bakayım, çabuk içeri girin" deyince barsaklar bu emri dinleyerek içeri girerler. Yardımcısı, bunu görünce şaşırır. Sonra Lokmân Hekim, "Geçen gün benim ameliyat ettiğim hastanın barsakları söz dinleyen takımdandı. Bu seninkiler söz dinlemeyecek kadar aksi, onu iyi anladığımdan benimkiler tatlı dil ile dediğimi yaptılar, bu da ancak sert bir dil ile mutavaat gösterdi. Tedavi ettiğin her bir uzvun böyle bir huyu vardır. Onu da anlamak lazımdır." der. [263]

97. Lokmân Hekim ölüme karşı üç su bulur. Baş, orta, son. Kendi vücuduna göre kalıp yaptırır ve çırağına beni kesip parçalayacaksın, kalıba dökeceksin. Bu suları sıra ile kullanarak beni tecessüm ettireceksin diyor. Çırağı da bunu yapıyor. Eti döküyor, kalıba koyuyor. Fakat üçüncü su dökülüp gidiyor. Allah bu suyun kullanılmaması için şişesini düşürterek kırdırıyor. İşte bu su arpa tarlasına aktığından arpa suyunu şifalı sayarlar. Lokmân Hekime otlar ben filan hastalığa yararım diye söylerlermiş. **Sütleğenin sıtmayı kestiğini bulmuş.** [2451

98. Lokmân Hakîm'in zamanında puta tapan bir padişah hüklim sürmede. Bıınun Sâdık ve Sâduk adlı iki veziri var. İkisi de inanmış kişi. Padişah, bunların inancını duyunca onlardan

kurtulmak için, ikisini de Lokmân'a gönderiyor. Bir müşkülüm var, gidin, sorun; cevabını getirin diyor. Bunlar Lokmân'a gidip padişahın sorusunu arz ediyorlar. Cevabını Padişaha bildirmek üzere döndükleri zaman Padişahın emriyle bunları sınırdan içeriye sokmuyorlar. Onlar da dönüp Lokmân'a gidiyorlar. Lokmân, onlara yıldız bilgisini, rüya yormayı, hastalara ilaç yapmayı vs. öğretiyor. Gidin diyor, meydana bir sayvan (gölge yapan şey) kurun, kitaplarınızı koyun, halka ilaç satın, rüyalarını yorun, yıldızlara bakın, buna karşılık da para alıp hayatınızı idâme ettirin." [2131

99. Lokmân her gün yaptığı tecrübeleri bir kitaba yazar, not edermiş. Bir çok araştırmalar sonunda ölümün de çaresini bulmuş ve sırlarını deniz kenarında bir kayanın üstüne oturup defterine kaydetmeğe başlamıştır. Fakat eser tüm biteceği zaman Allah tarafından bir rüzgar çıkmış, defteri denize uçurmuş, ihtiyar Lokmân ancak birkaç yaprağını kurtarabilmiş.

100. Lokmân Hekimlikte o kadar ilerlemiş ki hastasını görmeden kapıdan uzattığı bir iple muayene etmeğe başlamış. Gelen hasta ipi koluna bağlar Lokmân da içeride telin hareketine göre teşhisini kor ve ilacını gönderirmiş. Halk vaziyetten şüphe etmeğe başlamış ve Lokmân'ı imtihana karar vermişler. Bir gün hasta yerine aç bir kedinin ayağını tele bağlamışlar. Lokmân içeriden bağırmış. "Buna sıçan eti yedirin!". [133. 263. 2671

101. Lokmân'ın hocası bir gün mühim bir ameliyat yapmak üzere bir hamamı hazırlatmış, hastası ile beraber içeri girmiş fakat Lokmân'ı içeri almamış. Merakını yenemeyen Lokmân da hamamın kubbesinden ameliyatı seyretmeğe karar vermiş. Hocası hastanın kafatasını açmış, beyin zarları arasındaki bir böceği oynaşır durur ve hastayı rahatsız eder bir şekilde görmüş. Hoca, böceğin çengelli ayaklarıyla zara sıkıca tutunduğunu görünce böceği almakta tereddüde düşmüş. Kafatasını kapatmak üzereyken, Lok- mân yukarıdan bağırmış: "Ateş ister! Ateş göster!". Hocası denile- ni yapınca, ateşten korkan böcek kaçmış. Hasta da kurtulmuş. [133]

102. Hz. Süleyman, Lokmân'dan hikmet dersleri alırken merak edip sordu:

- Uzun yaşamanın sırları nedir?

- Uzun yaşamanın beş şartı vardır: Az taam, az kelâm, az selâm ve çok sabır.

- Bunlar nasıl olur?

- Hz. Adem, Hz. Nuh ve diğer peygamberler bin yaşın üstünde yaşadılar. Bu kadar çok yaşamak arzu ettiler. Ölüm korkusu akıllara gelmedi. Ben bile bugün bin yaşın üstündeyim. Az yemek yerim. Hiçbir zaman tıka basa karnımı doldurmam, gözüm sofradan kalkarım. Vücudumun hücrelerini yemekle zehirlemem. Dişlerimle mezarımı kazmam Az konuşur öz konuşurum. Boş yere nefes tüketmem. Az selâmdan murat nefse hâkim olmaktır. Karıma bile

ancak yılda bir selâm verir, ona bir evlât bağışlarım. Boş yere selâm vermem. İntikama gelince: Bana kötülük edenlere kin beslemem, Allah onların cezasını verir, intikam ateşi beni hiçbir zaman yakmamıştır. Sabır etmeğe gelince, benden sabırlı kimse yoktur. Baban Davud her gün örsün başında demir döver zincir yapardı, altı ay onu seyrettim, ne yapıyorsun diye sormadım. Bir gün gördüm ki o zincirlerden kendine bir zırh yapmış ve onunla harp meydanına indi. O vakit ne yaptığını anladım. Benim bütün tecrübelerim sabır ile elde edilmiştir. Bir hikmet söyleyebilmek için bazan bir yılda binlerce tecrübe yaparım.

Uzun yaşamanın sırlarını Lokmân'dan öğrenen Süleyman Peygamber, bu sayede yüz beş yaşına kadar yaşadı, kocamadı, bunamadı. Ölüm korkusu içine düştüğünde bir mağaraya çekildi ve orada öldü. [134]

104. Hz. Süleyman bir gün Lokmân olmak sevdasına düşmüş. Adamları ona çölün ortasında bir kale tarif etmişler, orada ancak hekimlik sırrını öğrenirsin demişler. O da kalkmış kaleye gitmiş, fakat içerde hiç kimseyi bulamamış. Nihayet bir siyah yılana rast gelmiş ve sormuş, "Lokmân olmanın sırrı nedir?" Yılan da, "Şu taşı kaldır görürsün", demiş. Süleyman taşı kaldırmış, esmer ve beyaz olmak üzere iki küme un görmüş, bunları alarak dönmüş. Fırıncısına ikisinden de ayrı ayrı ekmek yapmasını söylemiş. Ekmekler pişmiş, tam o anda kapıya bir fakir gelmiş ve dilenmiş. Fırıncı bu adama acımış. Süleyman esmer ekmeği ne yapacak diye hepsini dilenciye yedirmiş, beyazlan da götürmüş. Biraz sonra dilenci şehirden uzaklaşmış, amma yürüdüğü yollardaki otlar dile gelmiş ve biz şu derdin devasıyız diye konuşmaya başlamışlar. Fakir Lokmân oluvermiş. Süleyman ise vaziyeti öğrenince Lokmân'ı yanma alınış, ne yapalım Allah hekimliği bize kısmet etmedi demiş. [133]

Kaynak: Prof. Dr. Ali Haydar BAYAT, Türk Kültüründe Lokman Hekim, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı İstanbul - 2000

BİR DELİNİN HATIRA DEFTERİ -GOGOL-

Allah'ım artık dayanacak gücüm kalmadı! Bittim, tükendim!..

Neden dinlemiyorlar?

Bakıyorlar, ama görmüyorlar. Kulakları var ama duymuyorlar... Benden ne istiyorlar?

Onlara ne zararım dokundu ki, işkence ediyorlar?

Başımla ne alıp veremedikleri var?

Vücudum ateşler içinde yanıyor!

Dünya gözlerimin önünde topaç gibi dönüyor... Ben zavallı bir adamım... Onlara verecek hiçbir şeyim yok...

"Krallıktan vazgeçtim, yalvarırım beni bırakın da gideyim!" diyorum; gülüp geçiyorlar!

Yok mu beni bu canavarların elinden kurtaracak bir kahraman?

Hani, İspanya'nın o şerefli şövalyeleri nerede?

Bir çobanı korumak için krala kafa tutan o cesur yiğitlerden biri sürsün atını, kılıcı elinde dalsın içeri, alsın beni, uçursun bu cehennem diyarından!

Uzağa, çok uzağa, hiçbir şeyi göremeyeceğim, duyamayacağım insansız bir dünyaya götürsün beni!..

"ÜST TASARIMCILAR"

28 Kasım 2012 · ihramcizade

Aytunç ALTINDAL Beyefendinin

videolarındaki bilgilerden derlenmiştir.

DÜNYAYI KİM YÖNETİYOR?

İnsan dünyayı yönetendir. Hayvanın yöneticilik vasfı yoktur. Peki, yönetmek ve yönetilmekteki kıstas nedir?

Bunda esas olan bilenler, bilmeyenleri yönetmekle hükümlü kılınmış olasıdır. Ancak "Bilen Yöneticiler" çıkar çizgisinde olunca sorunlar çıkmaktadır. Tarihin geçmişinden gelen yönetenlerden en güçlü olanlar okült örgütlerdir. Bunların yönetimdeki etkinlikleri ve dünya yöneticilerini fark etmekte zor olmaktadır.

Gizliliğin içinde olan okült yönetenleri bilebilmek için gizli ilimlere ulaşan bilgiye sahip olmak ve onların kendi aralarında kullandığı takvimi bilmek gerekir. **Onların takvimi 360 gün üzerinedir.** Bu nedenle onların bize göre gaybî kendilerine göre huzûrî bilgileri bugün itabarıyla 2500 gün öncedendir. Onların bu bilme özellikleri ile yönetilen dünya üzerinde hâkimiyet kurmaktadırlar.

Dünyayı yönetenlerdeki hâkimiyette bir ayrıcalık var mı diye düşündüğümüzde, onlar için devletlerin esası ve varlıkları üzerinde **"üst tasarımcılar"** diye adlandırılırlar. Bu hâkimiyet her zaman bir şekilde kendilerini yok eder gibi, görünerek bir diğer guruba intikal ettirilir.
Dünyada olaylar bahsedilen takvim esasına göre 36 yıllık periyotlar ile 108 yıllık zaman çevresinde doğudan batıya dönüşümlü olarak devreder. Her otuzaltı yılda insanlar bir önceki yılın inkârı ve çelişkisi ile uğraştırılırken "üst tasarımcılar" yönetilen bilmeyenlere hâkim olurlar.

Günümüz itibarıyla yönetenler, 19 yüzyılın izimleri iken, gelecek yüzyılı kuantum ve teknoloji terorileri bilgileri ile mücehhez olanlar yönetecektir, denilebilir.

Yöneten "üst tasarımcılar" koydukları kuralları tespit eder. Yönetilen insanlara bildirdikleri kavramlar da kozmik âlemde pek değer taşımayanlardır. Her 36 yılda değişim tekrar eder. (1989 baz aldığımızda enigma oprasyonlarının bu yüzyıl için başlangıç kabul edilmektedir.) eski bilgiler paçavraya dönüştürülmekte ve yeni bilgiler ile insan bilgilikleri sarsıntıya uğratılmaktadır. İşte bu sebeple bazı kimselerin önceden bildikleri komplo türüne varacak kadar olan bu bilgiler ve olaylar 2500 gün önceden tasarlanmış ve uygulamaya sokulmuş planın aksiyon şeklidir.

Kavramlar, bilgiler **"üst tasarımcılar"** elinde oyuncak gibidir. Bu şekilde oluşan gelecek zaman zuhuratı, daha önceden yönetilenlere kehanet ve öngürü gibi sunulması ve ön aşamada kastî bilgi sızdırılması ile mümkün olmaktadır.
Neticede bu tür bilgiler toplumda tatmin sağlama yanında bir korku imparatorluğu da oluşturulmaktadır. Bu korku yönetilen gurubta tahliye, tasfiye ve mankurtlaşmayı sağlamaktadır.

TAVİSTOCK ENSTİTÜSÜ

İlluminati, gül ve haç kardeşliği vesair örgütlerin en tepesinde bulunan ve bir çatı vazifesi gören bu örgütlenme CIA'in kontrol etmek istediği ülkelerde operyasyon yapabilmek için kurduğu bir enstitüdür. Bunlar anglo sakson kökenlidir ve dünyadaki atmosfere İngiltere kanadından gizli olarak yön verildiği kanısı oluşurken göz ardı edilmemesi gereken örgütlenmedir. Haklarında çok geniş bilgiye ulaşmak mümkün değildir.

Tavistock enstitüsü'nün ilham kaynağı ünlü psikanalist Sigmund Freud'un **"insan davranışlarının kontrolü"** konusundaki araştırmaları olmuştur. Zihin kontrol operasyonları, toplumların psikolojileri ve insanların psikolojileri üzerinde çok derin araştırmalara sahiplerdir ve bir enstitü olmasından dolayı bu alanda çok önemli çalışmaları vardır. Bu örgütün en üstte olduğunu düşünmek, işlerini gizliden yönetmeleri ve doğrudan insan ve toplum psikolojileri üzerine çalışmalarından dolayı gayet mantıklı bir yaklaşımdır. Teknolojik yapılanma ve tasarımda bu örgüt ve silsilesinde on yıllar olacak kadar en üst düzeydedir.

AMERİKA'NIN DIŞ SİYASETİ

Amerika tarihte tek başına bir savaş kazanamamıştır. Bir tek 81 ölü vererek Ordusu olmayan Panama'ya karşı kazanmıştır.

Amerika'da her şey olağanüstüdür. Hiçbir olay, suikast vb. onun imajını zedelemez.

Amerikan toplumunda ekonomik çıkarları zedelenince temizleme operasyonları vardır. Kovboy demokrasisi olduğundan Amerika'nın imajı hiç zedelenmez.

Amerikan, son dönme dış siyasette Afganistandan Suriye meselesine kadar 40 000 askeri öldüğü için Amerika artık **HOLİSTİK DIŞ POLİTİKA** uygulamasına geçmiştir.
HOLİSTİK, şumulî bütünselci, bütüncülük, eşyaların bütün birimler olduğu ve bunların böylece muamele görmesi ve birbirinden ayrılmaması teorisi dir. Yani bedensel hastalıkların tedavisi ancak beden tarafından yapılmalı, dışarıdan müdahale edilmemelidir. Ancak dışardan yardımcı olacak takviye yapılarak bedene yardımcı olmaktır. Bu nedenle son dönemde Amerika İslâm âlemine bir bütün olarak bir hastalığı var olarak bakmaktadır. Hastalık vardır, bu İslâm Dininin kendisidir ve bu din getirmiştir demektedirler. Öyle ise biran önce İslâm Devletlerine **Laikleşme ve sekülerleşme** ilacı verilmelidir. Dil yapısına göre Fransızca konuşanlara ve kültürüne yakın olanlara laisizm, İngilizce konuşanlara ve kültürüne sahip olanlara sekülerizm ilacı verilmesi gerekiyor, diye dış politikalarını geliştirmektedirler.

Dünya bankası Amerika'ya ı değil, BM ye bağlı ekonomik Ve sosyal Konseye bağlıdır. Bu Konseyde 26 şirkete bağlıdır. Son Arap Baharı da Finans sektörüne 65 Milyon Kredi kartı kullanıcı sağlanması için demokratikleşme paketi altında canlandırma operasyonlarının görünmeyen yüzüdür.

İSRAİL HAKKINDA

İsrailin güvenliği Ortadoğu'daki terörle korunmakta olduğundan Siyonistlerin iktidarda kalabilmeleri için bir Orta Doğuda 20-30 yıl daha sürmesi beklenen Kürt problemi çıkartılmıştır. Çünkü Amerika'nın İsrail'in toprak büyütmesine izin vermemesi ve Filistin arasında büyük bir savaş yükünü çekmek artık mümkün değildir.

Yakın zamanda bir İsrailli ere karşılık 1073 Filistinli serbest bırakılması, İsrail için bir vatandaşının ne kadar değerli olduğunu göstermektedir. Ayrıca Filistin BM devlet olmak için başvurduğu için İsrail'in ona direk olarak bir saldırı yapması mümkün olmadığından pasif görünümden kaçınma politikalarına örnek teşkil eder.

İsrail'in hedefleri için yeni "çatışma bölgeleri" oluşturulması gerekiyordu. Bu nedenle sorun merkezi için Türkiye en uygun bölge seçilmiş ve 1960 larda PKK yı İsrail bir örgüt olarak dizayn etmiştir**. Burada unutulmaması gereken hiçbir zaman PKK istese de dahi kendi iradeleri ile silah bırakamazlar.**

İsrailin gerçek adı "İsrail Siyonist Devleti" dir. Yahudiler ikiye bölünmüştür. Siyonizm tutarsızlıkları nedeni ile çökecek önümüzdeki 20 yılda birçok değişim tedbirleri almazsa sıkıntılara düşeceği görülmektedir. Çünkü Siyonizm İsrail'in de başına bela olmuştur.

KÜRT AÇILIMINDAN SONRA GELECEK DİĞER AÇILIMLARDAN

Türkiyenin bütünlüğünü bozmak için Kürt açılımından sonra **"Laz açılımı"** da hazırlanmaktadır. Almanya'da yaşayan Lazlar kendi anadillerine sahip çıkmak için kurdukları **Lazebura Birliği**'yle dillerine sahip çıkmaya çalışıyorlar adı altında Lazebura, 1983'te bir çalışma gurubu olarak Almanya'nın Stutgard yakınlarında Üç kişi tarafından kuruldu.. Aralarında etnolog Wolfgang Feurstein de vardır. Lazca'ya uygun bir Latince alfabe geliştirdiler. Ayrıca 1984'te Kafkasoloji Kongresi'ne sunulmuştur.

IRAK DEVLETİ

1930 yılında Irak hükümeti bağımsız bir devlet olma yolunda İngiltere ile 25 yıllık bir anlaşma imzalarken, 1932 yılında Milletler Cemiyeti'ne bağımsız bir devlet olarak katıldı. Irak Devleti (1932)de BM girişinde 12 maddeyi kabul etmiştir. Bu 12 maddeden biri Sınırlarında Irak'ın kontrol edemediği bir sınır çatışmasında ve bir şiddetle karşılaştığı zaman sınırdaşı olduğu komşu ülkeyi davet etme hakkı vardır. **(Yani Amerika'dan izin alması gerekmez.)**

Irak tarih boyunca kaynayan kazan gibi etnik çatışma kabiliyetine sahip konumdadır. 1933 Kral Faysal'ın ölümünün ardından ülkede dinsel ve etnik çatışmalar arttı. Son

zamanlarda Amerika Kuzey Irakta tam teçizatlı 600 Binlik taşeron bir ordu kuruluşuna yardım ettiği için ileride Irak kendi arasında çatışmalara sahne olacaktır, denilebilir.

TESETTÜR SOYGUNU- İTALYA İLİŞKİSİ "SEVAB, KEBAB, MENFAAT ÜÇGENİ"

Nino Lo Bello tarafından yazılan The Vatican Empire **"Vatikan İmparatorluğu"** isimli kitabın son bölümünde 1958 de Katolik kadınlar nasıl tesettüre girme yani başlarına şapka giydirdiklerini ve örttürdüklerini izah etmiştir.

1958 baharında, Amerika (İtalyan Menşeli) şapka üreticileri **"Dinsel araştırmalar Merkezi"** diye bir paravan örgüt kuruyorlar. Guido Orlando adında bir gazeteci Amerika Şapkacılık Enstitüsü tarafından işe alındı.[1] Orlando derhal ilan Araştırma Enstitüsü, oluşturulan yirmi milyondan fazla **"bir anketin sonuçları"** Kuzey Amerika'da kadınların her hafta ayinine katılırken başlarını kapatmadan gitmedikleri hakkında bir rapor hazırlayarak **Papa Pius XII** giderek sundular. Katolik kadınların kiliseye giderken başlarının örtmesi gerektiğini belirterek papayı yönlendirip bir açıklama yapmasını istediler. Papa kiliseye ve dini törenlere giderken şapka giysinler diyerek bildiri yayınlandı. Sonuçta şapka üreticileri 63 Milyon şapka satıldı.

Daha sonra aynı şirket İran'da ortaya çıkıyor. Şahın döneminde bu İtalya'daki şirket İran'da eşarp, çarşaf ile İranı din adına soydular. Daha sonrada Türkiye'de aynı senaryo dindarlık adına uygulamaya sokuldu ve başarı sağlandı. **Şimdilerde Lüks Eşarplar ve giyim tarzı Lümpen burjuva** (Paçavra burjuvası)nın bütün hayatî alanlarını da kapsayacak şekil ve tarzda muhafazakar ve mutaassıp geçinen elit tabaka tarafından temsil ediliyor. Yeni olarak İtalyanlar Kuzey Irak'ta Kürt kadınlarına başlarını nasıl modern örtmeleri gerektiği şekilleri empoze ediyorlar.

ARAP KARNIBAHARI

Arap baharından sonra Mısır Libya hepsi ikiye bölüncektir. Doğu- batı, şii- sünni, kuzey güney diye ayrılacaktır, öngörüsü hâkimdir.

TÜRKİYENİN İÇ VE DIŞ SİYASASI[2]

Üniter Devlet Tevhid anlayışını kabul eden Merkezi sistem içerisinde bireysel özgürlükleri savunan Müslüman devlet tipine denir. İslam devletleşme tipidir. **Muhammedanlar** da denir.

Avrupa'da üniter devletler yoktur. 12 tane krallık vardır. **Türkiye devleti üniter devlettir.** Osmanlıdaki Ümmet toplumundan Cumhuriyet Türkiye'sinde millet toplumuna geçilmiştir.

Anayasada Türk Devleti değil, Türkiye devleti denmiştir. Niçin, Özellikle bir ırka dayalı devlet kurulmadığını belirtmek için denmiştir. Ayrıca Hilafet makamı TBBM bünyesinde mevcuttur.

ULUS DEVLET

Ulus Devleti demek kendi içerisinde başka ulusları barındıran ve anayasal vatandaşlıktır. Bir kişinin Çerkez olması kültürel kimliktir. Ancak Türkiye Cumhuriyeti vatandaşıdır. Osmanlı döneminde insanlar Ümmet kategorisinde "kul" vasfındadır. Cumhuriyet dönmesinde Ulus devlet içinde bir vatandaştır.

Dilleri **ana, resmi ve meşru dil** diye ayrım yapılarak ayrışıma gidenler, meşru dile literatürde yer bulamazlar, bu uydurma bir terimdir.

***

"Dış siyasette ve komşularla sıfır sorun yoktur" bir masaldır.

***

Türkiye'de her genelge ve söylevle 30 yıldır irticai faaliyetler ve bölücülük terimleri ile süslendiğinden bölünmenin psikolojik alt yapısı zihinlerde hazırlanmış bu şekilde Türk insanının beyni yıkanmıştır. Bu meyanda bu iki unsurun biri iktidarda diğeri dağda faaliyet göstermektedir.

***

Türkiye de siyasetçi kıtlığı vardır. Osmanlıda Siyasî at cambazı olarak geçmektedir. Bizdeki siyasilerin ekseriyeti devlet adamı da olamamışlardır.

***

"Türkiye hiçbir şeye hazır değildir" politikası her zaman geçerlidir.

***

Avrupalılar Türkiye'yi merak ederler. Türkiye bir şey yapmayacak olsa bile Tarih Türkiye'yi bir şey yapmaya zorlamaktadır.

***

Ortadoğudaki insanların davranışları incelenmiş, Anadolu'daki insanların olaylar karşısındaki tepkiler tahmin edilemeyen ülke insanların kategorisinde olduğu görüldüğünden yabancılar Türkiye İnsanı ile güven sorunu yaşarlar.

NOT: Aytunç ALTINDAL Beyefendinin videolarındaki bilgilerden derlenmiştir.

[1] http://tr.scribd.com/doc/13225339/Bello-The-Vatican-Empire-The-Authoritative-Report-That-Reveals-the-Vatican-as-a-Nerve-Center-of-High-Finance-and-Penetrates-the-Secret-of-Papal-We

[2] **Siyasa,** İngilizcedeki policy sözcüğünün karşılığıdır**. Belli bir konuda belirlenen hedef, izlenen yöntem ve izlemler bütünüdür.** Örneğin Türkiye'nin kurduğu barajlar, Türkiye'nin su siyasasının bir parçasıdır. Siyasa sözcüğü, siyaset bilimi dışında fazla yaygın değildir. Onun yerine siyaset ya da politika sözcükleri kullanılmaktadır. **Siyaset biliminde en çok kullanılan kelimelerden biridir. Yerini "siyaset" kelimesi almıştır.** ama aralarında ince bir nüans farkı yok değildir. Buna göre, siyasa, daha ziyade kâğıt üzerindeki temel, genel planı ifade ederken siyaset, işin daha çok eyleme geçirilmiş, somutlaştırılıp daraltılmış halini anlatır.

Siyaset, siyasadan daha özel ve somuttur. Siyasa ise daha genel ve daha soyuttur.

****

OSMAN NURİ KOÇTÜRK
FOOD MATTERS (2008)
MİLLETİN BESLENMESİ
ROTANIZI DEĞİŞTİRİN
FORKS OVER KNİVES (2011)
MONSANTO KERAMETLERİ
THE CENTURY OF THE SELF (BEN ASRI) 2. BÖLÜM
HAŞHAŞ VE EMPERYALİZM - Aytunç ALTINDAL
ZEİTGEİST: MOVİNG FORWARD (2011)

YA RABBÎ ARAMIZA NEDEN GİRDİLER?

Mevlâna Celaleddin Rûmi (Kuddise sırruhu's-sâmî) buyurdular ki:

1720. Musa, yolda bir çoban gördü. Çoban, şöyle söylenip duruyordu:

> " Ey kerem sahibi Tanrı!
> Neredesin ki sana kul, kurban olayım.
> Çarığını dikeyim, saçını tarayayım.
> Elbiseni yıkayayım, bitlerini kırayım..
> Ulu Tanrı, sana süt ikram edeyim.
> Elceğizini öpeyim ayacığını ovayım.
> Uyuma vaktin gelince yerceğizini silip süpüreyim.
> Bütün keçilerim sana kurban olsun.
> Bütün nağmelerim, heyheylerim senin yâdınladır Tanrım!"

1725. O çoban, bu çeşit saçama sapan şeyler söyleyip duruyordu. Musa **"Kiminle konuşuyorsun?"** diye sordu.

Çoban, **" Bizi yaratanla, bu yeri göğü halk edenle"** diye cevap verince,

Musa dedi ki:

> " Vah ,vah, sen sersemlemişsin. Daha Müslüman olmadan kâfir oldun, Bu ne saçma söz, bu ne küfür, bu ne olmayacak şey? Ağzına pamuk tıka. Küfrünün pis kokusu dünyayı tuttu. Küfrün, din kumaşını yıprattı.
> 1730. Çarık, dolak, ancak sana yaraşır. Bir güneşe bu çeşit şeylerin ne lüzumu var?
> Böyle sözlerden ağzını kapamazsan bir ateş gelir, halkı yakar.

Zaten ateş gelmedi de bu duman ne? Can niye kapkara bir hale geldi, ruh merdutlaştı?

Tanrının her şeye kadir ve her hususta âdil olduğunu biliyorsan nasıl oluyor da bu hezeyanlara, bu küstahlığa cüret ediyorsun?

Akılsız dost, zaten düşmandır. Ulu Tanrı, bu çeşit hizmetlerden ganidir.

1735. Sen bunları kime söylüyorsun. Amcana, dayına mı? Tanrı sıfatlarında cisim sahibi olmak ve ihtiyaç var mı?

Büyüyüp gelişmekte olan süt içer. Ayağı muhtaç olan çarık giyer.

Eğer bu dedikodu, kulu içinse... Tanrı, onun hakkında da " O, benim" dedi. Yine beyhude ve bâtıl.

Tanrı, onun hakkında, " Hastalandım da yine halimi hatırımı sormadın? Yalnız o hastalanmadı, ben de hasta oldum" demiştir.

Bu çeşit sözler, " Benimle duyar, benimle görür" haki katına erişen kişi içinde bâtıldır.

1740. Tanrı haslarıyla edepsizce konuşmak gönlü öldürür amel defterini kapkara bir hale koyar.

Sen bir erkeğe Fatma desen; erkekle kadın, hep bir cinsten olmakla beraber,

İmkân bulursa kanına kasteder, isterse haddi zatında halîm ve mülâyim olsun!

Fatma sözü, kadınlar için övünçtür. Fakat erkeğe söylersen kılıç yarası gibi tesir eder.

El ayak.. bizim için övünç vesilesidir; fakat Tanrının arılığına nispetle kusur.

1745. " Doğmaz, doğurmaz" vasfı ona lâyıktır . Babayı da halk eden o, oğlu da.

Doğma, cisim olanın vasfıdır. Doğan, ırmağın bu yüzüne mensuptur.

Çünkü doğan, Kevnü Fesat âlemindendir, aşağılıktır, sonradan olmadır. Elbette onu bir meydana getiren lâzım."

Çoban, **" Ya Musa ağzımı bağladın, pişmanlıktan canımı yaktın"** dedi;

Elbisesini yırtıp yana, yana bir ah çekti, başını alıp çöle doğru yola düştü.

Ulu Tanrı'nın Musa'ya çoban yüzünden darılması

1750. Musa'ya Tanrı'dan şöyle vahiy geldi:

> " Kulumuzu bizden ayırdın. Sen ulaştırmaya mı geldin, yoksa ayırmaya mı?
> Kaadir oldukça ayrılığa ayak basma. Bence en hoşlanılmayan şey ayrılıktır.
> Ben, herkese bir huy, herkese bir çeşit ıstılah verdim.
> Ona metih olan söz, sana zemdir; ona göre baldır, sana göre zehir!

1755. Bizse temizden de münezzehiz, pisten de. Ağırlıktan da arıyız, çeviklik ve titizlikten de!

Kullara ibadet edin diye emrettimse bir kâr, bir fayda elde edeyim diye değil, kullara ihsanlarda bulunayım diye.

Hintlilere, Hintlilerin sözleri metihtir. Sintlilere, Sintlilerin.

Onların beni tespih etmeleriyle münezzeh, mukaddes olmam. Bu tespih incilerini saymakla kendileri temizlenirler.

Biz; dile, söze bakmayız; gönle hale bakarız.

1760. Kalp huşu sahibiyse kalbe bakarız, isterse sözünde kulluk ve aşağılık olmasın!

Çünkü gönül cevherdir.. söz söylemekse araz. Bu yüzden araz, âriyettir, maksat cevherdir.

Mânası gizli kapalı, yahut başka olan bu çeşit lâflar, ne vakte kadar sürecek? Yanıp yakılmak isterim ben, yanıp yakılmak. O ateşe düş!

Canda sevgiden bir ateş tutuşur.. düşünceyi, sözü, baştanbaşa yakıver!

Musa, edep bilenler başka, canı, ruhu yanmış âşıklar başka.

1765. Âşıklara her nefeste bir yanış var. Yıkık köyden haraç, âşar alınmaz.

Hatalı söz söylerse bile ona hatalı deme. Kanına bulanıp şehit olursa yıkamaya kalkışma.

Şehitlere kan, sudan yeğdir. Bu yanlış sözde yüzlerce doğrudan yeğ!

Kabenin içinde kıbleden eser yoktur, dalgıcın ayağında dolak olmazsa ne gam!

Yürü, sarhoşlardan kılavuzluk arama. Elbisesi paramparça olana yamadan bahsetme.

1770.

> Aşk şeriatı, bütün dinlerden ayrıdır. Âşıkların şeriatı da Allah'tır, mezhebi de.
> Lâlin, lâl olduğunu ispat eden bir damgası olmasa da ne çıkar? Aşk, gam denizinde gamlanmaz ki!

Musa Aleyhisselem'a o çobanın mazur olduğuna dair vahiy gelmesi

Ondan sonra Hak, Musa'nın sırrına dile gelmeyecek sırlar söyledi;

Musa'nın gölüne sözler döktüler.. görmekle söylemeyi birbirine karıştırdılar.

Nice defa kendisinden geçti, nice defa kendisine geldi.. kaç kere ezelden ebede uçtu!

1755. Eğer bundan ötesini anlatmaya kalkışırsam ahmaklık etmiş olurum. Çünkü bunu açmak, bunu anlatmak, anlayışın ötesindedir.

Söylesen akıllar hayran olur. Yazsam birçok kalemler kırılır!

Musa Tanrıdan bu azarı duyunca çöle düşüp çobanın ardınca koştu.

O hayran âşığın izini izledi, çöldeki otların tozunu silkti.

Âşık ve hayran adamların ayak izleri, başkalarının izlerinden ayrılır, hemen belli olur.

1780. Âşık, Ruh gibi bir ayağını yukardan aşağıya atar; bir ayağını fil gibi eğri büğrü basar.

Bazen bir dalga gibi bayrak diker, yücelir. Bazen balık gibi suyun içinde gider, görünmez.

Bazen de remilcinin remil dökmesi gibi ahvalini toprak üstüne yazar.

Musa nihayet onu bulup gördü. Dedi ki:

> "Müjdemi ver! Tanrı'dan izin geldi.
> Hiçbir sebep ve tertip yolu arama; daralan gönlün ne isterse onu söyle!

1785. Senin küfrün, din, dinin can nuru.. Sen emniyete erişmişsin; bütün bir cihan da senin yüzünden amanda.

> Ey " Tanrı dilediğini yapar" sırrına erişip o sırla her şeyden affedilmiş olan kişi; pervasızca yürü, dilini aç!

> Çoban " Ey Musa, ben o halde, o sözden geçtim. Şimdi kendi gönlümün kanına bulandım.
> Ben Sidret-ül Müntehâ'dan da aşmış, oradan bile yüz binlerce yıl öte gitmişim.
> Sen bir kamçı vurdun, atım şahlanıp sıçradı, kâinatı aştı.
> 1790. Nâsutumuzun mahremi Lâhut'u olsun artık.Aferin eline koluna!
> Şimdi benim halim, söze sığmaz. Zaten bu söylediğim de benim ahvalim değil.
> Ayna da bir suret görürsün ya.. fakat o senin suretindir, aynanın değil.
> Neyzen, ney üfler. Fakat bu nefes ve bu nefesten çıkan ses, neyin midir, neyzenin mi.. Bu ses, neyin harcı mı, neyzenin harcı mı?" dedi.

Kendine gel, kendine! Tanrı'yı övsen de bu övüşünü, çobanın lâyık olmayan övüşü gibi bil, öyle tanı.

1795. Senin övüşün, çobanın övüşüne nispetle daha iyidir. Ama Tanrı'ya nispetle onun da değeri yok, onun da sonu gelmez.

Ne vakte dek ben Tanrı'ya hamlederim deyip duracaksın? Perde kaldırılınca oldu sanılan nice şeylerin olmamış bulunduğu meydana çıkar.

Tanrı'yı anışımın mâkul olması Tanrı rahmetindendir. Âdeta istihaze olan kadının namaz kılması gibi bir ruhsattan ibarettir.

Onun namazına nasıl kan bulaşmışsa senin Tanrıyı anışına da benzetiş ve zannediş bulaşmış!

Kan pistir ama bir parçacık su ile temizlenir. Fakat içte öyle pislikler vardır ki,

1800. Tanrı'nın lütuf suyundan gayrı bir şeyle arınmaz, ibadet eden kişinin gönlünden eksilmez.

Keşke secdende kıbleden yüzünü çevirmiş olaydın da tek “ **Sübhane rabbiyel A’lâ”**’nın mânasına ereydin!
“Tanrım secdem de varlığın gibi sana lâyık değil. Sen, kötülüğe iyilikle mukabele et” diyeydin.

Bu yeryüzünde Hakk’ın hikmetinden eser vardır. Ondan dolayı pislikleri giderir, çiçekleri bitirir.

Bizim pisliklerimizi örter, karşılığın da ondan koncalar biter.

1805. Kâfir vergide, cömertlikte topraktan daha aşağı, daha verimsiz verimsiz olduğunu görüp,

Varlığından çiçek ve meyve bitmediğini, hattâ bütün temizlikleri bozup pislemekten başka bir şey yapmadığını anlar da

“ Ben aykırı anlamış, yanılmışım, yazık, keşke toprak olsaydım;
Keşke topraktan sefer etmeseydim,keşke bir avuç toprak gibi ben de bir tane düşürüp yetiştirseydim..
Topraktan sefere düştüm ama beni yol imtihan etti, bu yolculuktan ne armağan getirdim ki?” ***der.***

1810. Kâfir yolculuğundan bir fayda görmez, ondan dolayı da bütün meyli toprağadır.

Adamın yüzünü geriye çevirmesi, hırstan tamahtandır…yüzünü yola çevirmesi; doğruluktan niyazdan.

Büyümeye meyli olan her ot, büyüyüp durur, yaşar günden güne gelişir!

Fakat başını yere eğdi mi de günden güne küçülür, kurur, noksan bulur, mahvolur!

Ruhunun meyli, yüceliklere ise yücelir durursun, varacağın yer de orasıdır.

1815. Aksine olarak başını yere eğdin mi battın gitti, Hak “ Ben batanları sevmem” demiştir.

Mesnevî-i Şerif c.II

RUHUN HASRET GAZELİ

Seyyid Osman Hulusi Ateş Efendi
kuddise sırruhu'l-âlî

1.
Bu fenâda cümle âlem şâd oluben güldüler
Bu benim baht-ı hazînim şâd oluben gülmedi
2.
Her biri buldu safâ-yı lezzeti hâlince hep
Vasl-ı dil-dâra erip gönlüm murâda ermedi
3.
Bahtiyâr olan erişdi nice nice devlete
Bu benim gibi bî-bahtı devrân görmedi
4.
Ağlamakdan hasret ile gözlerim oldu pınar
Rahm edip hâlim bilip gözyaşlarımı silmedi
5.
Derde düşenler nihâyet bir devâya erdiler
Bî-devâ olan bu derdim daha dermân bulmadı
6.
Cümle sâiller kapısında çok oldu müstefîd
Ben gedâ bî-çâresine lutf u ihsân kılmadı
7.
Ey Hulûsî ol şehe sen varını eyle fedâ
Varını yok etmeyenler hiç visâle ermedi

ÖLÜMÜ GÖRSELLEŞTİRMEK

Hzl: Neşe Dijlay AKBAŞ

Giriş

Görüntülerden oluşan bir alanda yaşamaktayız ve kimi zaman birbiriyle çelişen bu görüntüler, ortak kavramsal alanlar içerisinde belirmektedir. Birbiriyle çelişen görüntüleri barındıran kavramsal alanlardan bir tanesi de ölümdür. **Bir fenomen olması ile ilgili olarak 'ölüm', 'ben' olmayandır, ötekidir; 'ölüm', bir yer olarak olmayan bir yerdir.** Ancak insan aklının varoluşsal yetersizliği nedeniyle ne 'ölüm'ün ne de 'öteki'nin ontolojik bir analizini yapmak mümkün değildir.

Yine de 'benim ölümüme', 'ben'in bir algılama geliştirmesi mümkündür. Ama 'benim ölümüm'ün, 'ölü ben' tarafından deneyimlenip deneyimlenemeyeceği sorulduğunda durum paradoksal bir hal alır. Benim bedenim, benim beynim, benim hatıralarım, düşüncelerim, inançlarım, fikirlerim; herhangi bir şekilde hangisi daha çok 'ben' olabilir?

Martin Heidegger Varlık ve Zaman (Being and Time)'ın başlangıcında şöyle der: **"Bugün 'olmak'** kelimesiyle gerçekten ne demek istediğimiz sorusuna verecek bir yanıtımız var mı? Asla, o halde kaçınılmaz olarak 'olmak' ne anlama gelir sorusu tekrar ortaya atılmalıdır"(1).

'Olmamak' sözcüğü ile ne demek istediğimiz sorusuna doyurucu bir yanıt bulabilmek bir yana 'olmak' sözcüğünün ne olduğuna ilişkin tatmin edici bir cevaba ulaşmak neredeyse imkânsızdır. Sorun, doğal olarak çözümsüzdür. Kişinin hem çok tanıdık hem de tamamen yabancı olduğu kendi ölümüyle olan ilişkisi üzerinden ölümü algılayışı, ve diğerlerinin –kendiyle özdeş olan ve olmayanların–ölümleriyle olan ilişkisi bu kavramların ne kadar esrarengiz ve tekinsiz olduğunu gösterir.

Ölüm kavramının ve ilişkili sorunların görsel olarak iletimi ya da görsel sanatlardaki tasviri paleolitik dönem mağara resimlerine konu olacak kadar eskiye uzanır. Fransa'da bulunan Lascaux mağarasında, üst-paleotik döneme ait ünlü mağara resimlerinde ölümün görsel sanatlardaki belki de en eski tasvirine rastlarız. O dönemden günümüze her tür mecrada ölüm kavramı sayısız defa tasvir edilmiştir. Tüm yaşamımız ölümün yükü altındadır. Bu nedenle ölümle ilgili bir görüntü ya da dehşet verici bir ölüm, bizi o yapıta sürükler.

Kişinin kendi ölümünü kavramsallaştıramamış ya da kavrayamamış olmasına rağmen ölümlü oluşunu idrak etmesi 'ölüm kültürleri'nin doğuşuna sebep olmuştur. **Bu kültürler, 'ben' ya da 'benlik' algısının ve ilişkili tüm özellik ve uzantıların, şekillenmesini sağlar.** Öldüğümüzde tüm bilinç sürekliliğimiz sona erecek, başka bir deyişle 'ben' yani kişisel hafızamız, inançlarımız, düşüncelerimiz buharlaşıp uçacaktır.

Son cümleyi tekrar başa saracak olursak başka bir açıdan: **'Öldüğümüzde, bir sonraki yaşama geçiş yapmış olacağız ve orada...'** Bu son cümle her ne şekilde sonlanırsa sonlansın birçok gelenekte 'ben', geçiş sağlayacaktır. Bu geçişin muğlaklığı, rahatsızlık verici bir şekilde çelişen görüntüler yaratır. Fakat bu çelişki özünde saklanmış, örtülmüştür ve altında insan aklı kendinden saklanır(2).

Ölümün, ölen kişinin gözünden melekler, cesetler, cennet, cehennem, büyük beyaz ışık gibi klişeler kullanılarak görselleştirilmesi filmlere sıklıkla konu edilmiştir. Çoğu zaman bu temsil, ölüm kültürlerinde öngörüldüğü gibi senaryodaki kahramanın sevdikleriyle ya da daha önceden ölmüş olan atalarıyla tekrar bir araya gelişiyle şekillenir. Ama ölümün doğrudan temsilinin yerine ölüm fikriyle bağlantılı anksiyete ile ölümün muğlaklığı, ölüm algısı ve tabii ki var olma algısı ile meşgul olan, izleyiciye kendi kendisiyle bir karşılaşma sağlayan ya da bunu talep eden yapıtlara referans vermek gerekir. Görsel Sanatların diğer yaratıcı süreçlerden bağımsız düşünülemeyeceği düşünülürse edebiyat alanından verilecek referanslar uygun olacaktır. **Milan Kundera**'ya ait **Gülüşün ve Unutuşun Kitabı**'nda, kitabın birbirinden bağımsız görünen yedi bölümünü oluşturan kısa hikâyelerinden ilkinde ana karakter bir kahvede servis yapan güzel göçmen kızı Taminadır. Tamina için ölüm, genç bir erkek sürücüsü olan, parlak kırmızı bir spor araba olarak temsil edilmiştir. Ana karakter, bileti tek yön kesilmiş bir yolculuğa çıkar ve hiçbir yetişkinin bulunmadığı, garip çocuklarla dolu bir adaya gider. Sartre tarafından yazılmış olan **The Wall'da (Duvar)** ise karakterlerin ölümle olan karşılaşmaları her şeyi yeniden deneyimlemelerine sebep olur. Sartre, başka bir yazısında bu durumu şöyle açıklar **"tek kelimeyle insan kendi özünü yaratmalıdır."** Franz Kafka da, karakterleri için absürd olanın yarattığı terör içerisinde varoluşsal bir ikilem yaratır. Bu da yine varolma ve varolmama deneyiminin temelden tekrar düşünülmesini, değerlendirilmesini talep etmektedir.

Sınır Bedendir

Edebiyatta izlerini gördüğümüz ölümün algılanışıyla ilgili tasvir ve temsilleri benzer şekilde görsel sanatlarda da görürüz. Albert Giacometti'nin yapıtlarında, ince figürlerinde olduğu gibi, varolma ve varolmama bedenle sınırlandırılmıştır. Bu figürler, varolmama sınırına yaklaşarak, küçülerek kişinin özbilincinin ve kendi içerisindeki görüntüsünün kırılganlığını ifade eden, işlevsel olarak neredeyse bağımsız hareket eden göstergelerdir. Ölüm, ölümsüzlüğün yükünden kurtarılmıştır. Giacometti'nin yapıtlarında tıpkı Sartre'ın ünlü kitabının başlığı Varoluş ve Hiçlik (Being and Nothingness)'te olduğu gibi bir aradalık hali gözlemlenmektedir.

Daha pek çok sanat eserinde ölümle ilişkili bedensel tasvirlere rastlamak mümkündür. Bruce Conner'ın 60'lardaki asemblajı, **The Child (Çocuk)**, çürümüş bir çocuk bedenini anımsatır. Burada varolmak ve varolmamakla ilgili varoluşsal sorumluluğun yerini absürd bir eğilim alır. Hermann Nitsch'in yine 60'larda katledilmiş hayvanlarla sergilediği performanslarında, bedeni geri getirerek, gerçek duyguların yoğunluğunu ve ölümü geri getirir. Arnulf Reiner, Cesetler'de (Corpses), Mumyalar'da (Mummies), Ölüm Maskeleri'nde (Death masks) ve İsa Figürleri'nde (Christ figures) ölümü, gerçekliğe dayanan görüntülerin ve kurgulanmış bir simulakrın içinde inceler. Üzerleri boyanmış ve çizilmiş kendi fotoğraflarından oluşan ünlü Face Farces (Yüz Farsları) serisinde ise ölümün hemen öncesindeki histerik anı tasvir ederek ölümle bir karşılaşma öngörür. Ölümü kavramanın güçlüğü, 'İsa Figürleri'nde üzerleri boyanmış ya da çizilmiş İsa fotoğrafları ya da illüstrasyonları olarak yansıtılır. Reiner, yaygın bir ölüm sembolü olan haç'ı varoluşla ilgili sorular sormak ve incelemek için kullanmıştır. Hung-Chih Peng ise çift monitör üzerinden aktardığı Canin Monk serisinde, beyaz bir duvarı yalayarak dini metinlerden pasajlar yazan beyaz bir köpek kullanmıştır. Köpeğin, yazılı olan metinleri yaladığı görüntünün geri sardırılmasıyla elde edilen videoda kullanılan metinler Budist, Taoist ve Hindu dini yazıtlarından alıntılar olduğu kadar Musevilik, Hıristiyanlık ve

İslamiyet gibi batı dinlerinin kitaplarından da alıntılar bulundurmaktadır. Bu kelimelerin bir köpek tarafından aktarılması, içeriği izleyiciye yabancılaştırarak, sunulan metnin algı ve hafızadan bağımsız olarak izlenmesine olanak sağlamaktadır. Varoluşun anlamsızlığını kavramaya ilişkin bu ifade kurma denemesi monitördeki köpeğin iştahıyla çarpışır. Bu da insanı aydınlanmaktan alıkoyan, insandaki arzuyu hatırlatmaktadır(3).

Buraya kadar ele alınan yapıtlarda sergilenmiş olan yaklaşım ister varoluşçu ister absürd olsun, ölüm kendi içinde bir son barındırırken fiziksel beden bu sınırın belirleyicisidir. Sınır çok net ancak çok katıdır. Oysaki insan ölümsüzlüğün yükünden kurtarılmak istemez.

Bedenin Ötesinde

Fiziksel bedenin ölümle ilişkili olarak çizdiği katı sınır metafizik yaklaşımlarla değişirken 'ben'in tanımı ve algılanışı, bedenle olan ilişkisi de farklılaşmaktadır. 1940'ların varoluşçu yazarlarından ilham almış olan Barnett Newman'ın yapıtları, bizi uzlaşmaz, katı metafizik fikirlerle karşı karşıya getirir. Newman'ın Onement (Birlik) serisi ve Zip'leri (Fermuar), uzamsal olarak bireyin kendinden daha geniş bir düzenle olan ilişkisini ve konumunu düzenlemeyi amaçlamaktadır. Benzer metafizik sorunların daha erken formulasyonları, Casper David Friedrich'in 1800'lerin başında yaptığı Monk by the Sea Shore (Deniz Kenarındaki Keşiş) gibi yapıtlarda bulunabilir. Deniz Kenarındaki Keşiş'te arkadan görünen ufacık bir insan figürü, gece vakti uçsuz bucaksız denize ve gökyüzüne bakmaktadır. Bu korkuyla karışık bir kavrayış hissi yaratır. Sonsuz ve buna karşılık kişinin kendi bedeninin önemsizliğini ve ölümlülüğünü fark etmesidir.

Barnett Newman'ın yapıtlarında ve Deniz Kenarındaki Keşiş'te olduğu gibi doğrudan sunulmamasına karşın ölümü bedenin ötesine taşıyan metafizik fikirler, Platon'nun 'önceden var olan ruhları'ndan, Aristo'nun birbirine bağımlı parçalarına, Dualistlerin Kartezyen doktrinlerine ve Judeo-Christian ruhlara kadar hepsinde temeldeki değişmez anlayış küçük değişiklerle sunulmuştur. Daha güncel fikirlerde ise bu anlayış yeni teknolojilerle materyalistik bakış açısı olarak sunulmaktadır. Psikolojik sürekliliği koruyan biyonik bedenler, indirgemecilik gibi pek çok düşünce sistemine konu olmuştur. Hepsinin içerisinde ruh ya da öz fikri, bir başka deyişle ölümsüzlük, kişiliklerin, hatıraların, düşüncelerin sürdürülmesi ile korunmaktadır.

Tüm batı inancı temsil üzerine yapılandırılmıştır ve temsilin gerçeğin göstergesi olduğu varsayılır. Fakat bu durumda temsilin gerçeğin göstergesi olduğu güvencesi gerçek tarafından değil, göstergenin kendisi tarafından verilmektedir. Bu ise hiper-gerçektir; gerçek olmayan değil ancak gerçek olanla ilişkisi bulunmayan, hatta bir gerçek olmadığını saklayan, ağırlıksız bir simulakrumdur. Her şekilde temsil olması gerektiği yerdedir. Göstergeyi yerinden oynatmak görüntünün ardında bir gerçeklik olmadığı gerçeğini ortaya çıkarabilir, yine de simulakra gerçek olmayan değildir(4). Bu hiper-gerçeklik içerisinde öngörülen şey ölümsüzlüktür. İlahilik simulakrası (hiper gerçeklik) içerisinde tanımlanan gerçek yani ölümsüzlük, Barnett Newman'ın yapıtlarında olduğu gibi bunu bedenin ötesine taşırken aynı fikir siber kültür içerisindede korunur ancak temsilin alanı değişmiştir, temsilin alanı artık bedendir.

Sibernetik Bedenler

Bir animasyon filmi olan **Ghost In The Shell'**, 'ben' ile ilgili sorunlarla ilgilidir, bu soru ve sorunların varlığında ölümün muğlaklığı ve bulanıklığı konusunda düşündürücü bir senaryoya sahiptir. Filmde bir cyborg (sibernetik organizma) olan ana karakter, sahip olduğu maddesel bedenden sıyrılır, onu terk eder. Siber beden, kendi kendini gösteren, belirten bir simulakrum mudur yoksa başka şekilde temsil edilemeyecek olanı mı temsil etmektedir(5).

Sibernetik bedenlerde olduğu gibi fiziksel bedenin, 'ben' ile olan ilişkisini sorgulamak için farklı düşünce deneyleri kullanılmıştır; varolmak ve varolmamakla ilişkili olarak ne olduğuyla ilgili, fiziksel varlık ve ölümde olduğu ve fiziksel yok oluşla ilişkisi, kimin böyle bir varlığa sahip olduğu ve gerçekte ne anlama geldiği gibi. Özellikle biliş bilimi, yapay zekâ, nöroloji, psikoloji ve akıl felsefesi alanlarındaki gelişmeler ve etkileşimler sayesinde varsayıma dayalı senaryolar üzerinden kurgulanan çeşitli düşünce deneyleri yayınlanmaktadır. Beden değiştirme, beyin nakli, kaynaşma (iki ya da daha fazla kişinin birbirine karışıp bir kişi olarak birleşmesi), insan kopyalama (klonlama), kişilerin bilinçlerinin bilgisayar beyinlere ya da başka organik beyinlere aktarılması gibi durumlar kurgulanmaktadır. Stelarc, sibernetiğin öneminin bedenin deriden sıyrılabilmesi olarak önerir. Yapıtlarında fiziksel bedenin dayanıklılığını ve yetkinliğini sorgular ki her durumda beden, erken bir ölümle lanetlenmiştir."

Artık döllenmenin rahmin dışında gerçekleşmesiyle ve cenini yapay destek sistemleri içerisinde besleyebilme olasılığıyla teknik olarak hiç doğum olmayabilir. Ve beden üretilen parçaların yenilenebilmesini kolaylaştırmak için eğer modüler olarak tekrar tasarlanabilirse, o zaman teknik olarak ölüm için hiç bir sebep kalmaz"(6).

Ghost In The Shell filminde sahip olduğu maddesel bedeni terk eden ana karakter artık bir cyborg değildir ancak sahip olduğu bedenden sıyrılmak varoluşunu sonlandırmamış aksine ona sanal uzamda sınırsız bir özgürlük ve ölümsüzlük sağlamıştır. Buradaki ölümsüzlük farklı bir uzamda tanımlansada ölümü bedenin ötesine taşıyan metafizik fikirlerle örtüşen bir ölümsüzlük arzulanır. Bu durumda bir bedene sahip olmayan bir 'ben', erken bir ölümün lanetini yenmiş midir?

'Ben'e herhangi bir fiziksel bedenden bağımsız bir yazılım programı olarak bakan düşünce deneyleri, geleneklere uymayan, alışılmadık teknolojilerle ilişkili düşünülse de, temelde yine geleneksel metafiziğin sorunu olan ruhların göçüne referans eder. Sorulması gereken başka bir soruda, genel olarak bilinç ya da 'ben' gerçekten var mıdır? Böyle ontolojik bir soruyu detaylandırabilmek için D.R. Hofstadter ve D.C. Dennett'in küçük bir düşünce deneyini özetlemek faydalı olacaktır. Deneyde herhangi bir bilince sahip olmayan bir bilgisayar olduğu varsayılmaktadır. Bu bilgisayar, roman yazan bir makine olarak programlanmıştır ve bir yazıcıya bağlıdır. Makinenin ve programın tasarımcıları ne ummaları gerektiği konusunda bir fikre sahip değildirler. Yazıcıdan çıkan ilk sayfada, 'benim adım X' yazmaktadır. Daha sonra bu kutu şeklindeki bilgisayarın bir robot olduğu düşünülür ve bu robota 'Y' denilir. Robot bu kez hikâyeleri yazıcıdan çıkarmak yerine sesli olarak aktarır. Y'den öğrendiğimiz hikâyeler X'in hikâyeleridir ama Y'nin başına gelenlerden oluşturulmuş hikâyelerdir. 'Y', 'Bana yardım edin burada kilitli kaldım' dediğinde kime yardım etmek gerekmektedir? X'e yardım etmek gerekmektedir ama 'X' diye biri yoktur, o sadece Y'nin hikâyesindeki karakterdir. Bu durumda konu 'X'in 'Y' adında bir bedene sahip olması mıdır yoksa 'Y' kendine 'X' mi demektedir?

Buna benzer düşünce deneylerinde, varsayımlara dayalı durumlar yoluyla sorulan sorulardan bazıları kişinin, bedenin varlığının sonlanmasıyla ölüp ölmediği ya da kişinin psikolojik sürekliliğinin kısmen ya da tamamen tahrip edilmesiyle ya da beden hala yaşıyorken kişinin bilinç akışının bir bilgisayar beyine aktarılmasıyla ne düşünmemiz gerektiğidir.

Beyin, bilinçsiz bir aktivite olan veri giriş ve çıkışını düzenleme süreci içerisinde farkında olmadan 'ben'i yaratır, ne var ki biz beynimizin durumunu ateşlenen nöronlar seviyesinde algılayamayız, bunun yerine anladıklarımız kavramlar ve kelimelerdir. Gerçekte kişi, her an, o anın deneyimini uygun etiketin altında sınıflandırarak sinaptik yapıyı değiştirmektedir, bunu da gelecekte bu bilgiye yeniden erişebilmek için yapmaktadır. 'Ben', zaman ve mekân içerisinde hareket eden, algılayan, hisseden bedenin kendini belgelemesinin bir süreklilik içerisindeki görüntüsüdür. Bu korunmuş geçmişin tarihinin ve şu anki zamanın; geleceğin belirleyicisi olma durumu, döngüsel bir kendi kendine başvurunun farklı seviyelerde bir geri beslemesidir, tıpkı birbirine bakan iki ayna gibi birbirinin görüntüsünü sonsuzca yansıtır. Ancak düşünce deneyindekinin aksine bu belgeleme eyleminin bir amacı vardır. Toplanmış olan veri geleceğin daima değişen çevrelerinde kullanılacaktır(7). **Bu durumda bedenden yalıtılmış bir ölümsüzlük fikri kendi içerisinde çelişirken fiziksel bedenin ölümle ilişkili olarak çizdiği katı sınır, ister metafizik yaklaşımlarla ister teknolojik ve bilimsel yaklaşımlarla olsun, değiştirilirken aynı şey arzulanmaktadır.**

Sonuç

Daha önce de bahsedildiği gibi ölümün görüntüsü çoğu zaman kişinin 'ben'i nasıl algıladığıyla yakından ilişkilidir, ki bu da belirli bir ölüm kültürüyle örtüşür. Bilincimizde ya da bilinçaltında, daha çok rüya benzeri kareler olmak üzere, hepimizde ölüme ait bir görüntü vardır. Kişinin düşünen 'ben'ini ve bedenini bir obje olarak düşünmesi zor kabul edilebilir bir gerçektir. Kişinin kendi ölümünün getireceği çürüme süreci, gömülme, mezar fikri gibi fiziksel sonuçlara karşı zayıflığı ve bunun neden olduğu anksiyete ilahilik simulakrası içerisinde rahatlar. Bu hiper gerçeklik bazı vasıfları bedene ait tanımladığı gibi insanın ne olduğunu da tanımlar. İnsan, ölümsüzlükle imtiyazlıdır; bir yandan kartezyen geleneği reddederken sibernetik beden aynı geleneksel amacı arzular ama bunu yaparken geleneksel olmayan araçlar kullanır. Siber-kültür gelişmeye başlarken, Platonik ve Kartezyen metafiziğin kavramsal anlayışı ve görüntüsü dışlanır ancak amaç değişmeksizin ölümsüzlük olarak karşımıza çıkar. Bu ruh ya da saf bilgi olarak tanımlanabilir.

Ölümün görüntüsü asla tam olarak ve netlikle tarif ya da temsil edilemez, daha çok muğlak bir sezginin yansımasıdır. Ölümün tasvir edildiği pek çok mecrada olduğu gibi mağara resimlerinde, görsel sanatlarda, edebiyatta veya kutsal metinlerde de bu muğlaklığı görmek mümkündür. Ölüm ve bağlantılı konular, olabildiğince eski olmasına rağmen yine de bu konularda güncel terminoloji ve yaklaşımlara ihtiyaç vardır. Yan yana getirilen siber beden ve ilahilik simulakrası (hiper gerçeklik) gibi kavramlarla ilişkilendirilen, ortak konu olarak ölümün işlendiği sanatsal yapıtların ardındaki görünürde ters düşen felsefi görüşlere karşın, temelde çok benzer ifadeleri içerdikleri görülmektedir.

* Arş. Gör. Bahçeşehir Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Görsel Sanatlar Görsel İletişim Tasarımı Bölümü,

e-posta: nesedakbas@gmail.com

KAYNAKÇA

- Bataille, Georges, The tears of Eros, Trans. Peter Connor, City Lights Boks, San Francisco. 1989.
- Baudrillard, Jean, Selected Writings, Ed. Mark Poster, Stanford University Press, Stanford. 1988.
- Baudrillard, Jean, Simulacra and Simulation Trans. Sheila Faria Glaser and Ann Arbor, University of Michigan Press. 2000.
- Derrida, Jacques, Of spirit: Heidegger and the question, Trans. Geoffrey Bennington and Rachel Bowlby, University of Chicago Press, Chicago. 1989.
- Fineberg, Jonathan, Art Since 1940, Strategies of Being, Prentice Hall, NJ. 2000.
- Flanagan, Owen J., The problem of the soul : two visions of mind and how to Reconcilethem, Basic Books, New York. 2002.
- Gonzalez, Jennifer, "Envisioning Cyborg Bodies: Notes from Current Research" The Gendered Cyborg: A Reader, Ed. Gill Kirkup, Linda James, Kath Wodward, Fiona Hovenden, Routledge, London. 2000.
- Hofstadter, Douglas R. and Dennett, Daniel C., The mind's I : fantasies and reflections on self and soul, Basic Books, New York. 2000.
- Thompson, Mel, Philosophy of Mind, Contemporary Books. 2001.
- Stelarc, "From Psycho-Body to Cyber-Systems: Images as Posthuman Entities", Virtual Futures: Cyberotics, Technology and PostHuman Pragmatism, Ed. J. Broadhurst Dixon and E. J. Cassidy, London: Routledge. 1998.
- Heidegger, Martin, Being and Time, Trans. Joan Stambaugh, State University of New York Press, Albany. 1927.
- http://web.mit.edu/lvac/www/exhibitions/index.html (Anonim)

NOTLAR

1. HEİDEGGER, Martin, Being and Time (Varlık ve Zaman), Trans. Joan Stambaugh, State University of New York Press, Albany. 1927.
2. BATAİLLE, Georges, The Tears of Eros (Eros'un Gözyaşları), Trans. Peter Connor, City Lights Boks, San Francisco, 1989.
3. http://web.mit.edu/lvac/www/exhibitions/index.html (Anonim)
4. BAUDRİLLARD, Jean, Selected Writings, Ed. Mark Poster, Stanford University Press, Stanford, 1988.
5. GONZALEZ, Jennifer, "Envisioning Cyborg Bodies: Notes from Current Research" The Gendered Cyborg: A Reader, Ed. Gill Kirkup, Linda James, Kath Wodward, Fiona Hovenden, Routledge, London, 2000.

6. STELARC,. "From Psycho-Body to Cyber-Systems:Images as Post-human Entities",Virtual Futures: Cyberotics, Technology and Post-Human Pragmatism, Ed. J. Broadhurst Dixon and E. J. Cassidy, London: Routledge, 1998.

7. HOFSTADTER, Douglas R. and Dennett, Daniel C., The Mind's I : Fantasies And Reflections On Self And Soul, Basic Books, New York, 2000.

Kaynak: YEDİ Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi, Sayi 2, Temmuz 2009

Hz. Rasûlu'llâh salla’llâhu aleyhi ve sellemin BÜTÜN DUALARINI KAPSAYAN DUA

Ebu Ümame radıya'llâhu anh, Hz. Rasûlu'llâh salla’llâhu aleyhi ve sellem’e soruyor;

"Ya Rasûlu'llâh [salla’llâhu aleyhi ve sellem]! Siz çok dua ediyorsunuz, onlardan aklımızda hiçbirşey kalmıyor" dedi.

Bunun üzerine Hz. Rasûlu'llâh salla’llâhu aleyhi ve sellem buyuruyor ki :

" Size bütün duaları içine alan bir dua öğreteyimde bu duayı okursunuz "

> "Allahümme inni es'elüke min hayri mâ seeleke minhü nebiyyüke Muhammedün
> ve neûzü bike min şerri me'steâzeke minhü nebiyyüke Muhammedün sallellâhü aleyhi ve sellem,
> ve entel-müsteânu ve aleykel-belâğu velâ havle ve lâ kuvvete illâ billâhil aliyyil azıym."

MEÂLİ:

"Allah’ım!

Hz. Rasûlu'llâh salla’llâhu aleyhi ve sellemin, Zâtı ihsânından istediği şeyleri, O’nun istediği gibi;

Yine Hz. Rasûlu'llâh salla’llâhu aleyhi ve sellemin Zâtına sığındığı şerlerin zararından O’nun sığındığı şekilde istemeyi niyaz ederim.

Yardım ancak Zatı Ecelli Alâ'ndan beklenir. Dünyada da, Ahirette de istenilen şeye ulaştıracak Sensin. Bütün güç ve kuvvet ancak Allah’ın yardımı iledir"

KA'KA'YI ÖNCE KAKAYA ÇEVİR, SONRA HİKÂYE ÜRET

Kamus, bir milletin hafızası, yani kendisi; heyecanıyla, hassasiyetiyle, şuuruyla. **Kamusa uzanan el namusa uzanmıştır.** Her mukaddesi yıkan Fransız İhtilali, tek mukaddese saygı göstermiş: kamusa.

Eski sözlüğe kızıl bir külah geçirdiğini söyleyen Hugo, tek kelime uydurmamış; sembolizm'in üç silâhşoru de öyle. Ama kullandıkları her kelime yeni. Heyhat! Batı'da cinnet bile terbiyeli.

Cemil Meriç – Bu Ülke

Geçen hafta Cuma namazını eda etmek için yolumuzun üzerindeki bir camiye gittik. Namazdan evvel bir hocaefendi sohbeti esnasında konuşmasını **"kaka"** sıfatına/ismine getirip yorum yapmaya başladı.

Sohbeti Yahudilerin hilekârlıklarından biri olan kelime oyunları üzerine getirip neticeyi olur olmaz bir şekle soktu. Gariban, az okuyan cemaatin zihnine birşeyler aktarıyordu, ancak bu ameliye zihin kirliliği yapıyordu.

Bizimde canımız sıkıldı.

Tesadüfi karşılaştığımız bu konuyu bir araştırayım, gerçekten o şekilde bir durum var mı diye içkillendim.

Üstad Cemil Meriç'in **"Kamusa uzanan el namusa uzanmıştır."** ilkesi üzerine arşivimde olan az da olsa bulunan lugatlara bakınca durumun hocaefendinin dediği gibi olmadığı, maalesef bir **Hristiyan misyoner entrikası** olduğunu gördüm. [Eskiden komünistlere gösterilen tepki kapitalistlere olmadığı gibi, bugünde Hristiyanlara yeşil ışık yakan Müslümanlar, Yahudilere gelince tepki gösteriyorlar. Aslında Yahudi ve Hristiyan aynı şekilde Müslümanın düşmanıdır.] Ayrıca internette bu bilgi saçama sapan bir şekilde çoğalmış alakasız bir bilgi kirliliği oluşturmaktadır.

Unutmayalım ki **"En iyi tefrika/komplo, doğru/dindar denilen insanlar eliyle işlenir"**

> Sonuç olarak, Türk milletinin halk lisanında kullandığı kaka kelimesi hiçbir şekilde Ka'ka radıya'llâhu anh ile alakası yoktur.

KELİME İNCELEMESİ:

Ka'k: beksemit ve kurı etmek.

[Kuru ve sert ekmek, beksümat didikleri undan yapılan yolcular ekmeğidir,]

Ka'ka: : hikayet-i savt-is-silah ve nahvehu.

[Silah ve benzeri sesleri anlatmak]

Ka'ka: ismun min ka'ka've şol yoldur ki ana maşakkat ile suluk olunur ve dişleri şakır şakır itdüren ı- sıtma ve **pas.**

[Ka'ka bir isimdir. Meşakkatli bir yoldur, onunla sulûk olunur, dişleri gıcırtacak kadar ateşli bir hastalık ve "pas" manasına gelir.

Kaynak: İsmail E. ERÜNSAL, Mirkâtul Luga-Abdul Gaffar, 1660, İSTANBUL ÜNIVERSİ, Sosyal Bilimler Enstitüsü-Edebiyat Fakültesi- Yeni Türk Dili Anabilim Dalı-Doktora Tezi, 1983, İstanbul, sh:223

----

kak (a.i.) kül çöreği.

ka'kaa (a.i.) kılıç gibi, süngü gibi silâhların birbirine çarpmasından çıkan ses. (bkz. çekâçâk).

Osmanlıca Lugat

Kak: Türkçe [xi] kak kurutulmuş meyve kak[mak

Türkçe [Ka ş xi] kak- vurmak kaka çoc [xix] dışkı, pislik, pis

* **Karşılıkları.** Farsça **kak,** Yunanca **kaká,** Ermenice **kak,** Latince **caca,** Fransızca: **caca** (dışkı).

Kaynak: Sevan Nişanyan SÖZLERİN SOYAĞACI ÇAĞDAŞ TÜRKÇENİN KÖKENBİLİM SÖZLÜĞÜ ,15.07.2008 sh: 403

käkä : merdüm, kişi, recül, bir kimsedür ki evde kocamış ola, şeyh

Kaynak: Zehra GÜMÜŞ, Pîrî Paşa-zâde Cemâlî Mehmed b. Abdülbâkî , TUHFE-İ MÎR [Tuhfe-i Şâhidî Şerhi] (İnceleme-Tenkitli Metin- Sözlük-Tıpkıbasım) ,T.C. Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü EskiTürkEdebiyatı Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi , Temmuz 2006, Kayseri

Kak: Erik,elma ve ayvanın dilimler halinde kurutulması.

Kaynak: ***Yörük Sözlüğü,***

Aşağıda hakikatle batıl murat edilen bir yazıyı da buraya bırakıyorum. Bu türlü bilgiler yayınlanırken kamus araştırması yapmakta gerekir, diye öneri sunuyorum.

CAHİL KALMIŞIZ... Kaka r.a Kimdir? Yahudiler Neden Sevmiyorlardı? Biz Neden Kaka Kelimesini Kullanırız ?

8 Haziran 2014, 11:55

CAHİL KALDIĞIMIZIN BELGESİ

Yahudilerin Yüzyıllar boyunca oynadığı oyunlardan bir tanesi yeni gün yüzüne çıkıyor

Malesef...

KAKA:Büyük komutan büyük sahabe ve yahudilerin en cok nefret ettiği sahabelerden biri KAKA r.a Yahudiler çocuklarını lavaboya götürdüklerinde hz.KAKAya kin kusarak çocuklarinin yaptığına KAKA dediler bizlerde hiç araştırmadan kaka dedik ...

el-Ka'ka' b. Amr b. Mâlik et-Temîmî Hulefâ-yî Râşidîn devrinin ünlü kumandanlarındandır.

Bazı hadisçiler sahâbî olduğu görüşündedir.

Hz. Ebû Bekir döneminde irtidad eden Alkame b. Ulâse üzerine müfreze kumandanı olarak gönderildi ve görevini başarıyla tamamladı .

Aynı yıl Hâlid b. Velîd'in peygamberlik iddiasında bulunan Tuleyha ile yaptığı Büzâha savaşına katıldı.

Ulleys'in ve Übulle'nin fethine Hâlid b. Velid'le beraber iştirak etti .

Hîre'nin fethinde de bulunan Ka'kâ', Hâlid b. Velid'in emriyle bîr süre Hîre'de kaldı.

Daha sonra çeşitli fetihlerde görevlendirildi. Ebû Ubeyde onu Hz. Ömer'in emri üzerine öncü kuvvetlerin kumandanı sıfatıyla Irak'a gönderdi .

Ka'Kâ', Kâdisiye öncesi İran fetihlerinde de önemli rol oynadı.

Ağvâs'ta cereyan eden savaş, öncü kuvvetlerin başında bulunan Ka'kâ'ın gösterdiği gayretler sonucunda kazanıldı.

Hâlid'in emriyle Suriye'deki fetihlere de katılan Ka'kâ', Yermük Savaşı'nda bir süvari birliğinin başında görev yaptı.

Ka'kâ' asıl şöhretini Kâdisiye Savaşı'nda elde etti;

bu savaşın kazanılmasında onun büyük payının olduğu rivayet edilir.

Medâin'in fethinde Kisrâ III. Yezdicerd'e ait zırh, kılıç, miğfer gibi teçhizatı ele geçiren Ka'kâ', daha sonra Hz. Ömer'in emriyle Celûlâ Savaşına öncü kuvvetin kumandanı olarak katıldı.

Savaşın ardın-dan Hulvân'a giderek bir garnizon tesis etti .

Aynı yıl Sa'd b. Ebû Vakkâs kuvvetlerine katılıp onun emrinde çalıştı.

Ertesi yıl Humus'a gönderildi ve bu sıra-da gerçekleştirilen el-Cezîre fetihlerine iştirak etti.

21'de Nihâvend'in ve 24'te Hemedan'ın fethinde görev aldı.

Bir müddet sonra Kûfe'ye yerleşen Ka'kâ'.

Hz. Osman dönemindeki iç karışıklıklarda halifeyi destekledi.

Muhalifler Medine'yi kuşatınca Hz. Osman'ın talebi üzerine yardıma gelenler arasında Ka'kâ" da bulunuyordu.

Hz. Ali döneminde onu destekleyen Ka'kâ', Cemel Vak'ası'ndan önceki müzakerelerde Hz. Ali'yi temsilen Talha b. Ubeydullah ve Zübeyr b. Avvâm ile görüştü. Cemel ve Siffîn savaşlarında Hz. Ali'nin saflarında çarpıştı. Ka'kâ' cesaretiyle tanınmıştı. Hz. Ebû Bekir de onun cesaretinden ve yararlı işlerinden övgüyle söz eder

Aynı zamanda şair olan Ka'kâ'ın şiirleri daha çok savaşlarla ilgilidir.

Şiirleri Âsim b. Amr'ın şiirleriyle birlikte Nûrî Hammûdî el-Kaysî ve Hatim Salih ed-Dâmin tarafından yayımlanmıştır.

https://tr-tr.facebook.com/notes/kadir-kel/cahil-kalmi%C5%9Fiz-kaka-ra-kimdir-yahudiler-neden-sevmiyorlard%C4%B1-biz-neden-kaka-kelim/817068738304250

http://www.ajansnigde.com/ka-ka-kim-_m20.html

ÂLEM-İ ÂŞK

hzl: Nigâr ÖZ

Kainatın, yokluktan varlık sahnesine Çıkarılmasının sebebini mutasavvıflar aşka dayandırırlar. Kutsi hadise göre

" Mutlak güzellik gizli bir hazinedir bilinmeyi, sevilmeyi murad etmiştir; bu arzu ile ayna hükmünde, varlığa vücut vermiştir.
Varlığa vücut veren asıl sebep olan aşk, edebiyatın ve sanatın kaynağını da teşkil etmiştir.

"Aşk imiş her ne var alemde
İlim bir kil ü kal imiş ancak."
Fuzuli

(Alemde var olan şey, aşktan başka bir şey değilmiş. İlim, ancak bir dedikodudan ibaret imiş.)

İşte bu noktada, bütün aşk hikâyelerinin başlangıç halini de sevenin sevgiliye ilk baktığı, ilk gördüğü o kutlu bakış (ilahi kaza) temsil eder.

İlk bakış, bir Çift gözün o yangını alevlendirdiği ve gönüle tüm yükü yüklediği hal. Bu temsili oyunda göz üzerine düşen hali gözyaşlarıyla yerine getirirken, gönüle de yanmak, kül olmak kalmıştır.

Hafız bu durumu ne de güzel dillendirmiştir şu dizelerde:

" Şulesine mumun bile güldüğü ateşe ateş demezler.
Ateş, pervaneyi yakıp kül eden ateşe derler."

Aşk bir mahcubiyet, mağlubiyet hali, sevgili üzerine tefekkür edilen bir ibadettir. Haya elbisesinin aşka giydirildiği, gönülle yaşanan, vuslatla kandırılamayan, hiçbir konuşmanın doyurmadığı ve hiçbir vadide durmayan, duramayan hal...

Gönül, aşk âlemine yapılan yolculukta sevgilinin sırlarını içeresinde taşır, gizler. Göz ise ayna görevi üstlenir. Sevenle-sevilen adeta aynalaşır, birbirlerine aynalık ederler.

Seven, aşk alemini fark ettiğinde aşk başlar. Sevgili görülen ve gösteren iken seven görendir. Sevenin Çilesi henüz bitmemiştir; aşka yaklaşması ve onu yansıtması gerekir. Eğer bunu başaramazsa sevgili tarafından aşağı itilmeye başlanır, eziyet edilir ve aşağılanır. Böylece sevgili gücünü ve yükselişini sevenden alırken, aşkın iki taraf arasında asla eşitlenmeyen bir durum olduğu anlaşılır.

Seven ile sevilen arasında bir Çok ilahi engel tecelli eder; sevene eziyet, onu aşağı öteleme, ağyar ile sohbet...

İşte sıraladığımız bu ve benzeri durumlar seven ile sevilen arasındaki uzaklığın kapanmasına mani oluştururken, aşkın azalmasını da dolayısıyla engeller.

Sevgilinin zoru sadece sevenledir fakat seven aşkın coşkun haliyle cenneti yaşayacağını hayal ederken vuslatın gerçekleşememesi hasebiyle artık seven cehennemi yaşar.

Mutlak güzelliğe ve kemale yangın kalpler yani aşıklar bu ebedi ışığın etrafında hiç durmadan dönen pervanelerdir evet pervane misali, ışığa, ateşe uçma iştiyakı, benliği yok etme, canından vazgeçiş...

Tıpkı Hallac-ı Mansur, Nesimi, Kerem, Mecnun gibi ve dahi Züleyha misali yanmada, yok olmada hüner.

> "Ser-mestim aşk illerinde
> Züleyha olmuşum devran ederim
> Mah-cemaline hayran olmuşum
> Yusuf Yusuf diye seyran ederim."

Aşk makamı, yalnız insana bahşedilen bir makam olup, yaradılışın sırrını temsil eder. Âdemoğlunun tüm özellikleri şeytanda mevcutken, aşk makamında iblise geçit yoktur.

Öyle ise şu beden kafesine aşkı unutturmamak Mutlak güzelliğe doğru yürüyüşü her daim diri tutmak gereklidir.

> " Şeb-i yeldâda uzar fecre kadar kıssa-i aşk
> Ta ki Mecnun bitirir nutkunu Leyla söyler."
> Fuzuli

(Aşk hikayesi, yılın en uzun gecesinde bile şafak sökene kadar sürer; öyle ki Mecnun sözünü bitirse Leyla başlar; Leyla sussa Mecnun anlatır...)

Kaynakça:

-Aşktır Asıl Şarap (Prof.Robert Frager)

-Kitab-ı Aşk (İskender Pala)

-Doğu-Batı Dergisi

-Aşk Estetiği (Beşir Ayvazoğlu)

-Rind ve Zahid (Fuzuli)

**

İKİ DENİZİN BULUŞTUĞU YER

Susuyorum, bugün göz olmayı deniyorum. İstanbul yağmura ve rüzgâra teslim, ama medeniyetleri buluşturan sanat inatla direniyor. Topkapı adres seçilmiş, on bin yıllık İran medeniyeti bir diğer medeniyet olan Türk-İslam medeniyeti tarafından misafir ediliyor. Kapılar açık, Çağın sanatseverleri bu misafirliğe şahit kılınmak için davet ediliyor. Zamanın içinde bir yolculuk hissiyatı ile yürüyor ve bana göz kırpan ilk eserin önünde duruyorum, ama aklım bana bir oyun oynuyor. İran medeniyetinin Mecusilikle olan ilişkisi ve ateşe götüren yüzünü hatırlatıyor. Etrafta ateşten geçmiş, ateşi hatırlatan ilk şeyi arıyorum gayr-ı ihtiyari ve o an göz göze geliyoruz teberle, buhurdanlıkla, kılıçla ve de Uzun Hasan 'ın zırhıyla ...

Ateşin yakıcılığına karşın beni serinletecek, kurtuluşa erdirecek olan Furkan-ı arıyorum ve evet tüm ihtişamı, asırlara meydan okuyuculuğu ile tam da karşımda. Hz. İbrahim 'e ateşi serinleten, yakmayan, selamete eriştirmesini emreden Mutlak İradenin kelamı... Hemen sonra ilahı kelamın etrafını süsleyen nakkaşı hayal ediyor ve yorgun yeşil gözlerini yanı sıra maharetli ellerini görüyorum. Onu daha fazla rahatsız etmeden usulca çıkıyorum yanından. Çift kanatlı sedef kakma kapıdan Çıkmak üzereyken, bir ses 'Merhaba' diyor: 'Buyurmaz mısınız? Bir fincan kahve ikram edelim size.' Hay hay diyor ve davete icabet ediyoruz. Kahvelerimizi yudumlarken, o zatın bir minyatür sanatkarı olduğunu öğreniyoruz. Eserlerini görmemiz için onları bize büyük bir hassasiyetle uzatıyor. Sanki bir cennet tasviri hayal edilmiş ve bu bahar ile temsili olarak yansıtılmış, doğrusu Çok etkileniyor ancak sonraki eseri görmenin heyecanı ile izin istiyoruz.

Mekanı, zamanı, sınırları aşan sanatın gücünü düşünürken, dalgın dalgın yürüyoruz Topkapı' nın koridorlarında. Aniden İran medeniyetinin o muhteşem halıları ile karşılaşıyoruz. Tam da karşılamalarda ve uğurlamalarda serilen; saygınlığın, gücün, kültürün temsili olan halı...

Özetle gitme vaktinin geldiğini hatırlarken, içimizi bir burukluk kaplıyor ve fakat sonraki buluşmayı düşünüp teselli oluyoruz.

Arda ÇAKMAK Tezhip sınıfı öğrencisi Nigar ÖZ

'Sanat, aşk azığını yanına alıp acıya, neşeye ve de hüzne yolculuktur ki; bunu bir Çığlık ile beyan eder sanatkâr.
Adres, tabi ki maneviyatın İstanbul'daki mekânı Üsküdâr'dır.
Zira geçmişe ve dahi geleceğe dokunmanın, feraha ermenin halidir vakıf.
Velhasıl, Nuh'un gemisine ilticadır.'
Nigar ÖZ

http://ktsv.com.tr/125-alem-i-ask

Klasik Türk Sanatları Vakfı http://ktsv.com.tr/

ATEŞÎN, AŞK'A DÖNÜŞÜMÜ

Ateş ve ısı çok değişik alanlarda açıklama araçları sağlar, çünkü bizim için ölümsüz anıların, yalın ve kişisel yaşantıların vesilesidir. Bu yüzden ateş herşeyi açıklayabilen ayrıcalıklı olaydır.

> Yavaşça değişen her şey hayatla açıklanırsa, hızla değişen her şey de ateşle açıklanır. Ateş üstün-canlıdır. Ateş mahremdir ve evrenseldir. Kalbimizde yaşar. Gökyüzünde yaşar. Tozun derinliklerinden çıkıp kendini bir aşk gibi sunar. Maddenin içine dalıp saklanır, kin ve intikam gibi gizli, görünmez. Bütün olaylar arasında, iki karşıt değerlendirmeyi, iyi ile kötüyü aynı açık seçiklikle kabul edebilen yalnız odur. Cennet'te parıldar. Cehennemde yanar. Tatlılık ve işkencedir. Mutfak ve kıyamettir. Ocağın yakınında uslu uslu oturan çocuk için hazdır; ama alevleriyle çok yakından oynamak isteyince her itaatsizliği cezalandırır. Huzurdur ve saygıdır. Esirgeyici ve korkunç, iyi ve kötü bir tanrıdır.
> Kendisiyle çelişebilir: dolayısıyla evrensel açıklama ilkelerinden biridir.

Sh: 13

Eğer ateş aldatıcı, belirsiz ise, nesnel bilginin psikanalizine her zaman ateş sezgilerinin psikanaliziyle başlamak gerekir. İnsan zihninin yansıtıldığı ilk nesnenin, ilk olayın ateş olduğuna inanmaktan uzaklaşmış değiliz; bütün olaylar arasında yalnız ateş, tarihöncesi insanı için tam da sevmek arzusuna eşlik ettiği için bilmek arzusunu hak eder. Şüphesiz ateşin fethinin insanı hayvandan kesinlikle ayırdığı defalarca tekrar edildi, ama zihnin, ezeli kaderinde, şiiri ve bilimiyle, ateşin düşüncesine dalarak şekillendiği belki görülmedi. Homo faber yüzeylerin adamıdır, alışılmış birkaç nesne üzerinde, birkaç kaba geometrik şekil üzerinde zihni katılaşır. Onun için kürenin merkezi yoktur, küre yalnız avuçlarının iç yüzünü bitiştiren yuvarlak hareketi yapar. Tersine, ocağının önünde hayal kuran adam ise derinliklerin adamı ve bir oluşun adamıdır. Ya da daha iyi söylenirse, ateş hayal kuran adama oluş halindeki bir derinliğin dersini verir: alev dalların yüreğinden çıkar. Max Scheler'in yorumlamadan, açık seçik ilkel vasfını elbette görmeden aktardığı, Rodin'in şu sezgisi de bundan ileri gelir:

> "Herşey varlığını borçlu olduğu alevin sınırıdır ancak."

Ateşi fikirlerimizin ve rüyalarımızın etmeni olarak kavrayan, filiz olarak değerlendiren, oluşturucu mahrem ateş anlayışımız olmadan, tamamen yok edici olan nesnel alev, Rodin'in derin sezgisini açıklayamaz. Bu sezgi üzerinde iyice düşünülürse, Rodin'in bir anlamda derinliğin heykeltraşı olduğu ve bu şekilde, mesleğinin gereğine karşın, bir hayat gibi, bir alev gibi, içerinin çizgilerini dışarı ittiği anlaşılır.

Bu koşullarda, ateş kitaplarının bu kadar kolayca cinselleştirilmiş olmasına şaşmamalıyız. D'Annunzio bize Stelio'yu cam ocağında, **"eritme fırınının uzantısı olan soğutma fırınında, hala ateşin kölesi olan, hala ateşin hükmü altındaki parlayan vazoları ... "** seyrederken gösterir.

"Sonra güzel narin yaratıklar babalarını terk ediyor, ondan ebediyen kopuyorlardı; soğuyor, soğuk taşlar haline geliyor, dünyadaki yeni hayatlarını yaşıyor, şehvetli adamların hizmetine giriyor, tehlikelerle karşılaşıyor, ışığın değişimlerini izliyor koparılmış çiçeğe veya sarhoş eden içkiye kap oluyorlardı. Dolayısıyla "ateş sanatlarının yüksek vakarı", eserlerinin en derin insani damgayı, ilk aşkın damgasını taşımalarından ileri gelir. Bunlar bir babanın eserleridir. Paul Valery'nin çok güzel söylediği gibi, ateşin yarattığı biçimler herşeyden çok **"okşama amacıyla"** kalıba dökülür.

Ama nesnel bilginin psikanalizi daha da ileri gitmeli. Ateşin olayın ilk etmeni olduğunu kabul etmeli. Gerçekten de ancak görünüm değiştiren bir dünya karşısında bir olay dünyasından, bir görünümler dünyasından bahsedilebilir. Oysa aslında, yalnız ateşin yol açtığı değişimler derin, çarpıcı, çabuk, harikulade, kalıcı değişimlerdir. Gündüz ve gece oyunları, ışık ve gölge oyunları nesnelerin tekdüze bilgisini pek bulandırmayan yüzeysel ve geçici görüntülerdir. Filozofların da dikkat çektiği gibi, nöbetleşe gelip gitmeleri sebep-sonuç vasıflarını bertaraf eder. Gündüz gecenin babası ve sebebi ise, gece de gündüzün anası ve sebebidir. Hareketin kendisi düşünmeye itmez. İnsan zihni bir fizik dersi gibi başlamaz. Ağaçtan düşen meyve ve akıp giden dere saf bir zihnin önüne hiç bir sır koymaz. İlkel insan dereyi düşünmeden seyrederdi:

Uyuklayan bir çobanın akıp giden suya bakması gibi.

Ama bir de şu tözsel değişimlere bakın: ateşin yaladığı bir şey insanların ağzında başka bir tat bırakır.

Ateşin ışıklandırdığı bir şeyde silinmez bir renk kalır.
Ateşin okşadığı, sevdiği, taptığı bir şey anılar edinmiş ve masumiyetini yitirmiştir. Argoda yanmış, yitmiş ile eşanlamlıdır, cinsellik yüklü kaba bir kelime kullanmamak için söylenir.
Ateşle her şey değişir.
Her şeyin değişmesi istenince ateş çağrılır.

İlk olay yalnızca boş saatte, yaşaması ve parıltısı içinde, temaşa edilen ateşin olayı değildir, ateşin yol açtığı olaydır. Ateşin yol açtığı olay en hassas olaydır; en iyi göz kulak olunması gereken odur kızdırmak veya yatıştırmak gerekir; bir töze damgasını vuran ateş noktasını bir varoluşa damgasını vuran aşk anı gibi ele almak gerekir.

Paul Valery'nin dediği gibi, ateş sanatlarında
"durmak yoktur, dinlenmek olmaz; düşünce, cesaret veya huy değiştirmek olmaz.
İnsan ile biçimin kavgasını en heyecanlı yönüyle dayatırlar.
Temel etkenleri olan ateş en büyük düşmandır da.
Hararetine sunulan madde üzerindeki harikulade işlemi, gözlemi zor bir takım fizik ve kimya sabiteleri tarafından sıkça sınırlanan, tehdit edilen, tanımlanan bir korkutucu kesinlik etkenidir.
Her sapma öldürücüdür: eser mahv olur.
Ateş uykuya dalarsa veya ateş gazaba gelirse, nazı felaket olur"

sh: 54-56

Ateşi yakamazsan kavurucu başarısızlık yüreğini kemirecek, ateş senin içinde kalacak. Ateşi yakarsan esrarengiz canavar seni yakıp mahvedecek. Aşk yalnızca başkasına aktarılan bir ateştir.
Ateş ise ancak yakalanıverecek bir aşktır.

Sh:26

Novalis aynı temayı aşk rüyalarının dünyasına aktaracaktır: **"Aşkımızın bir gün alevden kanatlar haline gelmeyeceğini kim bilebilir, işte o zaman, yaş ve ölüm bize yetişmeden, bizi gökteki yurdumuza götürecekler."**

sh: 53

İnsanda evrensel olanı kendi kalbimizde keşfettiğimiz zaman, kendimizi irdelemeyi dürüstçe ruhî analizden geçirerek ahlak kurallarını psikoloji yasaları ile birleştirdiğimiz zaman ne kadar büyük olur**. İşte o zaman bizi yakan ateş ansızın aydınlatır:**

> Rastlanan tutku istenen tutku olur.
> Aşk aile olur.
> Ateş ocak olur.

Bu normalleşme, bu toplumsallaşma, bu aklileşme yeni anlamlarının yüküyle genellikle soğuma gibi değerlendirilir. İlkel içgüdülerle hala sımsıcak, kendiliğinden, başıboş aşk yandaşlarında ucuz bir alay uyandırır. **Ama mana âlemine yükselen için arınmanın tuhaf bir tadı vardır ve arılık bilinci tuhaf bir ışık saçar.** Derin bir aşkın sadakatini yok etmeden diyalektikleştirmeyi [zıtların sentezine ulaşmayı] yalnız arınma sağlayabilir. Yüklü bir madde ve ateş kütlesini bırakmasına rağmen, arınmanın imkanları doğal dürtünün imkanlarından az değildir, hatta daha çoktur. Yalnız **arınmış aşkın** sevecen buluşları vardır. O bireyleştiricidir. Özgürlükten kişiliğe geçmeyi sağlar.

> "Elbette, der Novalis, bilinmeyen bir sevgilinin büyülü bir çekiciliği vardır. Ama bilinmediğe, beklenmediğe heveslenmek son derece tehlikeli ve uğursuzdur."

Kararlılık ihtiyacı serüven ihtiyacına en çok tutkuda üstün gelmelidir.

Sh: 92-93

Kaynak: ATEŞİN PSİKANALİZİ, GASTON BACHELARD, La psychanalyse du fen Gallimard Collection idees, Fransızcadan Çeviren: Aytaç YİGİT, Bağlam Birinci Basım: Ekim 1995,İstanbul

TÜRK SİNEMASINDA İSLAMIN TEMSİLİ: "TAKVA"

Doç. Dr. Dilek İmançer
Ege Üniversitesi, İletişim Fakültesi,
Radyo-Televizyon ve Sinema Bölümü

Giriş

Çoğunluğun Müslüman olduğu Türk toplumunda, dini kuralların kamusal alanda etkinliğini azaltmaya yönelik düşünce ve uygulamalar batılılaşma olarak nitelendirilir. "Osmanlı'dan Türkiye Cumhuriyeti'ne Batılılaşma serüveninde gelinen noktada sonuç olarak modernizm inşa edilememiş, geleneksel **Ve** modern karşıtlığı, iç içeliği yaşanan bir durum ortaya çıkmıştır" (Yücel, 2007:37-38). Başka bir deyişle 1923 de kurulan Cumhuriyetin Türk kimliğine Oturtmaya çalıştığı Batılı değerler, gelenekten kopuşu sağlayamamıştır. Batıcılığı savunan seçkinler ve gelenekçi halk karşıtlığını doğurmuştur. Böylece Türkiye'nin modernleşme serüveni geleneksel ve modern çatışması üzerine kurulmuştur.

Günümüzde Türk modernleşme süreci, yeni sağ ideoloji ekseninde şekillenen küreselleşme ile birlikte post modernleşme sürecinin parçası olmuştur. Bu süreçte modern - geleneksel ilişkisi yerel- küresel ilişki bağlamında yeniden inşa edilmiştir. Zira yerelleşme olgusu küreselleşmenin içeriğini belirleyen başlıca öğelerden birisidir. Yerel değerler referans alınarak küresel formatlarla biçimlenerek yeniden sunulmaktadır. Önceden Dallas gibi dizilerde Teksaslı petrol milyarderlerinin yaşadığı entrikaları anlatan diziler pazarlanırken, küresel düzende dizi formatı pazarlanarak içeriği yerel motiflerle biçimlenmiştir. Artık Amerikalı petrol milyarderleri yerine Doğu'da aşiret reisi olan ve aynı zamanda Amerika'da öğrenim görmüş, yerel geleneklerin temsilcisi büyük toprak ağalarının entrikalarını izliyoruz. Bu bağlamda yerele ait olgular, 'modern' olarak nitelenen bir formata sokularak modernleştirilmektedir.

"Küreselleşme ile birlikte yaşanan parçalanma, değer yitimi ve hayatın bütünlüklü olarak algılanmasına ilişkin ortaya çıkan karmaşa dini-geleneksel referansların güçlenmesine neden olmuştur. Bütün dünyada geleneğin geri dönüşü olarak ifade edilecek bu durum klasik geleneksel- modern karşıtlığını değil, aksine iç içeliğini ifade etmektedir" (Yücel, 2007:53). Bu bağlamda muhafazakârlığında etkinliğini artırdığı din olgusu günümüzde toplumların önemli bir gerçeği olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda radikal İslami hareketlerin yükselişe geçmesi sorgulanırken çeşitli nedenler sıralanmaktadır. Başlıca nedenlerden biri soğuk savaş döneminde ABD'nin "yeşil kuşak" projesi bağlamında Sovyetler Birliği'ne karşı dinsel hareketleri desteklemesidir. Diğer önemli neden ise dini kamusal alandan bireysel inanç düzeyine çekmeye çalışan modernist düşünceyi aşındıran küreselleşme politikaları mistizmi ön plana çıkaran postmodern anlayışlara prim vererek dinin siyasal **alanda.** yeniden etkinlik kazanmasına neden olmasıdır.

Küreselleşme politikaları muhafazakârlaşmanın artmasına neden olurken özellikle 11 Eylül olayı dikkatlerin din olgusuna özellikle de İslam'a odaklanmasına neden olmuştur.

Bu olay sonrası Doğu ve Batı arasında ayrımlar keskin kutuplaşmalara dönüşmüştür. “Amerika başta olmak üzere Batı medyası tarafından Müslümanların şeytani ve insanlık dışı, Batıkları, çoğunlukla da Amerikalıları da bu şeytani teröristleri yok eden kahramanlar olarak göstermeyi hedefleyen geniş çaplı, bir yanlı film akımı baş göstermiştir. Delta Force (Delta Harekatı 1985) ile başlayan bu akım Indiana Jones destanıyla ve Müslümanların birer şeytan, zorba ve daha önemlisi katil olarak gösterildiği sayısız televizyon dizileriyle devsin etmiştir. Doğu’yu konu alan Hollyvvood filmlerinde artık aşk ve cazibeden çok, sayısız kara maskeli Doğulu ninjaya karşı savaşan kahraman Amerikalı tarzında sahnelere yer veriliyor”(Said, 2000: 28). İslamiyet’ olgusu batı medyasında radikalleşen oryantalist52 bir söyleme doğru kayma gösterirken, bizim gibi hem batı medeniyeti ekseninde kalmış, aynı zamanda da çoğunluğun Müslüman olduğu bir ülkede İslamiyet olgusunun bizim medyamızda nasıl temsil edildiği araştırması gereken bir alandır. Bu bağlamda Özer Kızıltan’ın yönetmenliğini yaptığı

---

52 Oryantalizmi bir söylem olarak kavramsallaştırmamızı sağlayan olgu onun öncelikle metinsel bir ilişkiden ibaret olduğudur. Yani doğuyla ilgili metinler aslında doğuyu yaratır. Bu nedenle Said gerçekliğin bizim düşüncelerimizden bağımsız bir şekilde var olmadığını ve söylemsel olduğunu varsaymaktadır. Böyle bir akıl yürütme sonucunda Said, Oryantalist söylemin, metinsel ilişkilerin yaratmış olduğu pratikleri de içerdiğine inanmaktadır. Said doğunun öncelikle metinsel bir varlık olduğunu varsaydığından, ona göre batının siyasi pratikleri de kaçınılmaz olarak bu metinlerin doğruluk iddialarıyla şekillenmiştir. Yani belli bir dönem ve yerde algılanabilir gerçekliği olan doğunun varlığıyla değildir. Bu şekilde sistematik bir bilgi birikimi olduğu iddia edilen Oryantalizm sadece doğuyu yanlış anlamakla kalmaz, aynı zamanda batıkların üzerinde düşündüğü, araştırdığı ve yönettiği genel kabul görmüş doğruları da yaratır: “doğu despotizmi”, “doğu karakteri” gibi. Said Oryantalist söylemin yaratabileceği imgelerin tek tip olduğunu düşünür. Bu imgeler özellikle stereotipik, değişmez ve tarihsizdir (ahistoric). Oryantalist iktidar biçimini kavramak ve metinler ile somut siyasi pratikler arasındaki ilişkileri ortaya koymak için Said Foucault’nun iktidar/bilgi kavra. mini irdeler. Said’e göre Doğu ile Batı ayrımı çağlar boyu yapıla gelmiş istence dayalı bir ayrımdır ve bu iktidar / bilgi istenci 18. yüzyılın sonunda tam anlamıyla yerleşmiştir. Batılı Özne’nin doğu ile ilişkisini yapılaştıran doğulu toplumların gelenek, ekonomi, kültür, sosyoloji, politika, askeri bilgilerle sınırlı olmadığını aynı zamanda bilinç dışı alanda yani fanteziler, rüyalar, hayaller, saplantılar ve korkulara dayanmaktadır. £i Bu bağlamda “Said’in oryantalizm terimi ile anlatmak istediği şey aynı zamanda hem , sistematik bilgi üretimi hem de bilinçdışının alanı, yani arzu ve fantezinin mekaniz- " masıdır; böylece Said, Doğu’nun nasıl hem bilgi nesnesi, hem de arzu nesnesi olduğunu işaret etmek ister” (Ayrıntılı bilgi için bknz: Said (2004), Çırakman (2002), ,=vYeğenoğlu, (1996)).

"Takva53" (2006) filmi dindar bir Müslüman karakterin hikayesini anlatması ve aynı zamanda yabancı dilde en iyi film dalında Oscar aday adayı olarak Türkiye'yi temsil edecek film olarak seçilmesi dolayısıyla araştırmamıza uygun bir örneklem oluşturmuştur.

Bu çalışmada "Takva" filminin içeriğinin odak noktası olan din olgusunu kültürel olarak algılama ve anlamamıza yardımcı olan kavramsal yapılan ortaya çıkarmak ve bu bağlamda İslamiyet'in temsil biçimini tespit edebilmek için antropolog Levi-Strauss'un yapısalcı yaklaşımından yararlanılacaktır. Levi-Strauss dil kuramı üzerine yaptığı incelemeler sonucu anlamların üretildikleri kültüre özgü olduğunu, ancak bunları üretme biçimleri tüm insanlar için evrensel olduğunun sonucuna varır. "Ona göre, bir sistem içinde kavramsal kategoriler inşa etmek, anlam yaratmanın özüdür ve bu sürecin kalbinde ikili karşıtlık (binary opposition) diye nitelendirdiği bir yapı vardır. İkili karşıtlık, en saf biçimiyle evreni oluşturan birbiriyle ilişkili iki kategori sistemidir" (Fiske,1996:152,153). Yapısalcı çözümlemenin dizisel analiz olarak tanımladığı bu yaklaşımın amacı metnin görünen içeriğinin altında yer alan hayata yön veren bilgi ve deneyimler ile başkalarına kazandırılmaya çalışılan değerler dizisini tanımlamayı amaçlamaktadır. Araştırma yöntemi olarak ikili karşıtlıklar, bir metnin özünü anlamada ve en ince ayrıntılarını ortaya çıkarmada bize yardımcı olmaktadır. Bu tür bir listeleme metnin içerdiği mitlerin, ideolojilerin, görüşlerin çözümlenmesine ve temaların tanınmasına katkıda bulunmaktadır (Aktaran: Seyide Parsa, A. Fatoş Parsa, 2002: 156-157).Bu-çalışmada "Takva" filminde ikili karşıtlıkların neler olduğu tespit edilerek, bu karşıtlıkların hangi psikolojik ve sosyal değerlere sahip olduğu incelenecektir. "Takva"yı incelemeye geçmeden önce Batı sinemasında Türkiye imajı ve Türk sinemasında din olgusunun temsili adlı başlıklar atında yazılanlar araştırmamızın tarihsel ardalanı konusunda yol gösterici olacaktır.

Batı Sinemasında Türkiye İmajı

Batı sinemasında Türkiye açısından oryantalist söylemin temsil biçimlerini sinema tarihçisi Scognamillo'nun "Batı sinemasında Türkiye ve Türkler" (1996) adlı kitabından şöyle özetlemek mümkündür: Sinemanın başlangıcından 30'lu yıllara kadar Türkiye hakkında yapılan filmler yıkılmakta olan Osmanlı İmparatorluğunun şarkiyatıdır. Bu şarkiyatçılığın kalıplan ise, sultanlar, paşalar, saraylar, haremler, gül bahçeleri, camiler, esir pazarlan, değerli halılar, fesler, kavuklar, entariler, göbekçiler, esmer güzeller, dilenciler, hırsızlar, tehlikeli aşıklar, tehlikeli ve genelde güvenilmez Türkler, kalabalık, ilkellik ve bunlardan çıkan "Doğu romantizmi"dir. 10'lu ve **20'li** yıllan kapsayan filmlerin ortak kalıplan gizem, macera, tehlike duygularıyla beslenen sömürge nostaljisini yansıtmaktadır. Türkiye'yi simgeleyen İstanbul kenti diğer doğulu kentler gibi (Mısır, Arabistan, Fas, Tunus, v.b.) romantik bir yaklaşımla ilginç, çekici, maceralarla dolu, egzotik, yabancılar için tekin olmayan bir kenttir. Oysa 20'li yıllar Batı için Birinci Dünya savaşını izleyen yıllardır. Türkiye için ise Kurtuluş Savaşı yıllarıdır, "egzotik" sayılan

---

Takva: Allah korkusu ile günahlardan korunmak, Allah'ın emir ve yasakları konusun da titizlik göstermek.

Türkiye'nin bağımsızlığı ve özgürlüğü için mücadele ettiği yıllardır. Osmanlı saltanatına, kapitülasyonlara, harem, fes, doğulu görkem gibi olgulara alışık olan Batı bu değişimleri izliyor; fakat sinemasında, işine gelmeyen bu "yeni olayları yansıtmaya yanaşmıyor. Başta "düşler fabrikası" Hollywood olmak üzere Batı sineması, kendi seyircisini tatmin etmek ve eğlendirmek amacıyla bilinçli olarak kalıplarını sürdürür. 30'lu yılların İngiliz ve Fransız sinemaları hala Abdülhamit'ten ve kanlı saray entrikalarından vaz geçmezlerken, Türkiye'de ise Cumhuriyet inkılâplarının gerçekleştirildiği ve buna bağlı düzeninin kurulmaya çalışıldığı yıllar yaşanmaktadır. 60'h yılların sonuna dek Türkiye ve Türkler konusunda düşünülenlerin ve bilinenlerin pek değişmediğini görürüz. Türkiye'nin modern yüzü asla yaşayan gerçek, otantik Türklerin yer almadığı, gizemli, çekici, maceralarla dolu, her tür uyuşturucunun pazarlandığı merkez olarak İstanbul lüks oteller, boy boy camiler, kalabalık caddeler, çarşılar, hamamlar ve yalıların yer aldığı bir kent olarak egzotizmi zorunlu olarak çağdışı bırakır ve yapay bir panoramik anlatımla gösterilir. Scognamillo'ya göre Alan Parker'in "Midnight Express (1978)" filmi de bir geleneğin ürünüdür, başından beri "yabancılar" için "tehlikeli" diye sunulan bir Türkiye'nin, bu kez gerçek bir olaya dayanan, yorumların daha çarpıcı bir devamından başka bir şey değildir. Filmin gerçek gibi sunulan öyküsünde olaylar ve kişiler bilinen şablonlara oturtulmaktadır. Türkiye ikinci dünya savaşında tarafsız kalmayı başarıyorsa da, soğuk savaş döneminde de gerçekten pek uzak olmayan bir sinemasal değerlendirme ile casusların cirit attığı, uluslar arası komploların kurulduğu bir mekandır. İstanbul kenti ise bu oyunların şaşmaz merkezidir. 70'lerde ajan furyası sona ermesiyle birlikte İstanbul tümden out olmasa da farklı konuların mekânı olur. 80'li yılların sonlarında İstanbul casusların ajanların çarpıştığı kent değilse bile, halen gizemli kadınların uğrağıdır. Artık egzotik olma vasfını yitirmiş, olsa olsa Batı sinemasında ya geçmişi ele alınır ya da elverişli mekan gibi kullanılmaktadır.

Batı sinemasında Türkiye temsilleri oryantalist söyleme uygun-olarak gelişim gösterirken, Türkiye'de ise Kemalist reformlarla batılılaşma çabalan içinde ülkenin özellikle ekonomik alanda geri kalmışlığının sebebi olarak doğuya özgü dini değerler görülmüş ve bu bağlamda oryantalist bir söylem gelişmiştir. Ülkede batılılaşma çabalan devlet kanalıyla desteklenirken, uygulamada halkın batılı değerleri kabullenmesi kolay olmamış, geleneksel yapılar da etkinliğini sürdürmüştür. Bir yandan batılı değerleri olumlamaya yönelik doğuyu geri olarak dışlayıcı oryantalist söylem benimsenirken, diğer yandan toplumun ahlaki yozlaşmasının sebebi olarak batılı değerleri gören oksidentalist [batıcı] bir söylem de oluşmuştur. Bu iki söylem biçiminin paralel olarak geliştiği bir ülkenin sinemasında doğuya özgü geri kalmışlığın başlıca unsuru olarak görülen din olgusunun temsil biçiminin nasıl bir gelişim gösterdiği "Takva" filmini anlamaya yönelik araştırmamıza katkı sağlayacaktır.

Türk Sinemasında İslami Filmler

Türk sinemasında ilk dini çağrışımlı film 1956 yılında Hicri Akbaşlı tarafından tasavvuf şairi Mevlana Celaleddin Rumi'nin yaşam öyküsünü konu edinen "Aşıklar Kabesi Mevlana" filmiyle yapılmıştır. Bu filmden sonra yine geçmişe ait dinsel kişilik kahramanlarının hayat hikayesini anlatan, onları aşırı derecede abartarak tanıtmayı

amaçlayan, ilkel düzeyde ahlak dersi veren ve bu güne ait bir referanstan olmayan tecimsel filmler yapılmaya devam etmiştir: “Hazreti Ömer’in Adaleti” (1961/Yön: Nejat Saydam), Hazreti İbrahim (1964/ Yön: Asaf Tengiz), Hac Yolunda Hazreti Yahya (1965/ Yön: Muharrem Gürses), Hazreti Ayşe (1966/ Nuri Akıncı), Hazreti Süleyman ve Saba Melikesi/1966/ Yön: Muharrem Gürses), Hacı Bektaş Veli (1967/ Yön: Muharrem Gürses), Hazreti Ali (1969/Yön:Tunç Başaran) v.s. (Evren, 2007:48) Bunların dışında Yeşilçam filmleri Batı sinemasını örnek alan ve taklit etmeye çalışan melodram tarzı içinde dini unsurları (cami, namaz, türbe gibi) kullanırken, “dindar” temsili konusunda toplumun kalkınmasını engelleyici unsur olarak “çember ve takma sakallı, yobaz köy imamı” klişesini sık kullanır. Yeşilçam melodramları bir yandan resmi ideolojinin oryantalist söylemine uygun olarak toplumsal geri kalmışlığın sebebi olarak yobaz dindarlığı tasvir ederken, diğer yandan gelenekselcilikten kaynaklanan oksidentalist [batıcı] söyleme uygun olarak batılı değerlerin yozlaşmışlığına kendini kaptırmış kentli karakteri doğulu, dürüst anonim değerlerini kaybetmemiş karakterin aşkıyla ıslah eden öyküleri konu edinir. Bu öykülerin temelinde başlıca iki görüş hakimdir. Birincisi toplumsal kültürel ve ekonomik alanda bocalamamızın sebebini Batılılaşma çabalarına dayandırarak kendi öz değerlerimize dönmemiz gerektiğini savunan görüştür. İkincisi ise çağdaş medeniyetler düzeyine ulaşabilmek için Batı norm ve kuramlarının benimsenmesini ön görerek Batıyı bir arzu nesnesi olarak tescil etmektedir. Oryantalist söylemin bu iki uçlu yaklaşımının izdüşümünü N. Erdoğan Türk sinemasında şöyle açıklar:

> “Belli bir varyasyonda, arzu nesnesi gösterilen sınıf, aynı zamanda “Batılı” özellikleriyle kurgulanır. Amerikan arabaları, açık saçık giysiler, çılgın partiler, alkol, yoz ilişkiler, toplumsal sorumsuzluk vb., ile çatılan Batı ikonografisi, ya köyden ya da alt sınıftan gelen ve genelde kadın olan kahramanın yalınlık, güzellik, dürüstlük ve sadakat gibi erdemleriyle bir zıtlık ilişkisi içinde verilir. Birçok örnekte, kadın kahraman zaten sevmekte olduğu erkek tarafından tecavüze uğrayıp terk edilir, ardından bir şekilde (genellikle şarkıcı olarak) sınıf atlar ve sevdiği erkek pişman olarak geri dönmek ister ama kadının gururu kavuşmayı erteler (**Sana Dönmeyeceğim, 1969, Ayşem, 1968, Kınalı Yapıncak, 1969).** Kırsal kesimden kente gelen kız, kendisini hor gören erkeğin karşısına yeni bir görünümle çıkar (**Dağdan İnme, 1973).** Taşradan kente gelen kızın “gerçek baba”sının yanında kaldığı akrabası olduğu ortaya çıkar (**Taşralı Kız, 1974).** Bu noktada üst sınıfın kadın kahramana ve erdemlerine duyduğu ihtiyacın vurgulanmasına dikkat çekmek istiyorum: kendi ayakları üstünde durabilmesini sağlayacak, moral değerlerden yoksun batılı kent soylu sınıf, alt sınıfların erdemleriyle yeniden güç kazanabilecektir. Tabi, bu mesajın alt sınıfın ve kırsal kesimin özneleri için kodlandığını düşünüyorum. Kadın seyirciye sunulan özdeşleşme olanakları moral değerleri kullanarak, batılı/kentsoyluya yönelik arzuyu ve onun tarafından arzulanmak fantezisini meşrulaştırır” (Erdoğan, 1995: 188).

Yeşilçam sinemasının klişelerine tepki olarak da muhafazakar dini kültürü savunan Yücel Çakmaklı, Salih Diriklik, Mesut Uçakan, İsmail Güneş gibi yönetmenlerin yaptıkları filmler ise kültürel olarak Batı taklitçiliğine eleştirel bakan, kendi dini kültürümüzün önemini vurgulama amacı edinir. Bu yönetmenlerin temel gayesi İslam'ı doğru yaşama bağlamında ideal Müslüman olmanın tariflerini yapma, Batılı laik anlayışa kendini kaptırmış dinin gereklerini yapmayan şuursuz Müslümanların gözünü açma misyonuyla İslam dininin belirlediği yaşam anlayışına karşı duyarlılık oluşturmaktır. Fakat İslami duyarlıklı filmlerin anlatı yapısı sınıf farklılıklarını yalnızca yozlaşma olarak indirgeyici, dinsizlikten inanca, ahlaksızlıktan ahlaka, yozlaşmışlıktan huzura kavuşma dönüşümleri dinsel temalar, öğütler, yönlendirmelerle şematik bir biçimde yansıtırlar. Toplumun kendi kökünden kopması, yabancılaşması ve giderek kendi değerlerini yadsıyarak yozlaşmanın tezadı olarak kendini arama ve gerçeği keşfederek huzur bulma didaktik bir anlatımla verilir. Bu anlayışa uygun filmlerde ise "dindar" temsili "az önce gökyüzünden yeryüzüne inmiş yan-melek dindar insan" tipiyle karakterize etmek mümkündür.

Islami duyarlıklı filmler ("Birleşen Yollar" 1971, "Gençlik Köprüsü" 1975, "Rahmet ve Gazap" 1982, "Minyeli Abdullah I, II" 1989, 1990, "Yalnız Değilsiniz" 1990, "Müslüman'ın 24 saati" 1991, "Çizme" 1991, "Sürgün" 1992, "Danimarkall Gelin" 1993, "İskilip'li Atıf Hoca" 1993, "Bize Nasıl Kıydınız" 1994, "Beşinci Boyut" 1993, v.b) Yeşilçam filmlerinin de vazgeçilmez çelişkisi olan Doğu / Batı çelişkisi üzerinden öykülerini inşa ederler. Yeşilçam filmlerinde Batılı olarak temsil edilen kentli, uçan, içki içen, kumar oynayan, danslı partilere katılan tiplerken, Doğulu olarak temsil edilen tiplerse mert, namuslu, kırsal kesimden gelen ve gerektiğinde aşkı için Batılı değerlere de uyum gösterebilendir. Islami duyarlıklı filmlerde Doğu / Batı çelişkisi daha keskin hatlarla ayrıştırılmıştır. Bu filmlerde Batı yaşam tarzını benimseyenler yine kadınlı erkekli partilere katılan içki içen, açık giyinen, kumar oynayan, apartman ya da gösterişli konaklarda oturan, ahlaki değerleri zayıf insanlarken, Doğulu temsiller İslamiyet'le özdeşleştirilip, kapalı giyinen, dürüst, namaz kılan, kitap okuyan, kadın ve erkeğin birbirinden ayrı oturduğu sohbet toplantılarına katılandır ve asla kendi değerlerinden taviz vermesi söz konusu değildir, bilakis bilinçsiz Müslümanları bilinçlendirme misyonunu üstlenmiştir. İslami filmlerdeki karakterler "Saf bir Müslüman" olma arayışı çerçevesinde hikayelerini daima bu ikili karşıtlık içinde yaşarlar. "Özenilesi karakterler tebliğ görevlerini yerine getirip, diğer karakterleri aydınlatırlar, aydınlatılmış karakterler de böylece eski hayatları içindeki bütün aidiyetleri geride bırakıp özenilesi karakterler gibi "Saf Müslümanlık" mertebesine ulaşırlar, ama pek çok filmde aynı şekilde yaşanan bu hikaye, İslami karakterleri "gerçek bir karakter" olmaktan çıkararak, bir figür haline getirmiş, adeta nesneleştirmiştir. İslami kahramanlar "Saf Müslüman" olmayı başarsalar da öznelliklerini kazanmayı başaramamışlardır... İlahi birliğin parçalanması mümkün olmayacağına göre "Saf Müslüman" karakterin kendisiyle ve taşıyıcısı olduğu kolektif kimlikle bir sorunu, bir çelişkisi de olmayacaktır, hatta o bir karakter bile değildir artık, bir tebliğcidir, yegâne özelliği de "Saf Müslüman" olarak kurgulanmasıdır. Bundan sonra sinema seyircisine anlatabilecek, kendine ait bir hikayesi yoktur" (Maktav, 2005: 1005). Maktav'ın saptadığı İslami duyarlıklı filmlerin şablonik karakter yapısından farklı olarak, inceleme konusu

olarak seçtiğimiz "Takva" filminin "Saf Müslüman" karakterinin kendine ait bir hikayesi ve bu hikayenin gelişimi içinde taşıyıcısı olduğu kolektif kimlikle sorunları olmuştur.

Takva filmi, kendini Allah sevgisi ve dine adayan bir insanın öyküsüne odaklanır. Bu film diğer İslami duyarlıklı yaklaşımlı filmlerden farklı olarak içinde yaşanılan sosyo-kültürel çevrenin şematik olarak ne olduğunu ve de nasıl olması gerektiği konusunda didaktizm tuzağına düşmeksizin, kendini dine adamış, dindar bir insanın kendi yaşam dünyası içinde dünyayı nasıl anlamlandırdığını ve günümüz kapitalist koşullar içinde düştüğü çelişkileri seyirciye anlatmaktadır. Filme karşı iki perspektifli eleştiriler olmuştur. Bunlardan birisi gericiliğe yol açan tarikatları hoş göstermekle eleştirilmektedir, İkincisi ise objektifmiş gibi yaparken alttan alta oryantalist söylemle İslam'ı kötülediğidir.

"Takva" Filminde İslam'ın Temsili

"Takva" filmi Kuran-ı Kerimden alınmış bir ayetle başlar, ardından herkesin uyuduğu sabahın alaca karanlık saatinde ezan sesinin duyulduğu yan yana iki katlı, cumbalı, ahşap evler görünür. Jenerik akarken orta yaşlı sakallı olan filmin kahramanı Muharrem (Erkan Can) ezan sesi arka fonda duyulurken yatağından kalkıp alışkanlıktan kaynaklanan seri hareketlerle abdest alır, namaz kılar ve tekrar yatağına yatarak uyur. Bu eylemleri gerçekleştirdiği mekan olan ahşap evin duvarında aile büyüklerinin eskimiş resimleri asılıdır, eski geleneksel mobilyalar, kömür sobası, eski mermer lavabo ve kurna tipi musluk gibi eşyalar onun dindar ve muhafazakarlığına dair ilk ip uçları vermektedir. Jenerikten sonra gelen ilk sahnede loş aydınlatmanın olduğu yüksek tavanlı tarihi bir binada olduğu anlaşılan bir salona sakallı siyah uzun cübbe ve siyah takke giymiş bir adam açık olan ağır demir kapıdan girer. Adamın elleri önünde birbirine bağlanmış çekingen, başı öne eğiktir, karşısında yanmakta olan yan yana iki şöminenin önünde ortada bir koltukta oturmuş, sakallı, siyah uzun cübbe giymiş, siyah takke takmış, başını önünde çekmekte olduğu tespihe eğmiş, yanında bir baston bulunan yaşlı adama yaklaşır fakat, rahatsız etmekten çekinen bir tavırla geri geri geldiği yöne doğru yönelir. Yaşlı adam (Meray Ülgen) (daha sonra Yaşlı adamın dergahın Şeyhi olduğunu öğreniriz) gözünü tespihten ayırmayarak, diğer adama gelmesini baba otoritesiyle **"Gel Rauf evladım"** diyerek söyler. Rauf (Güven Kıraç) yaşlı adamın önüne diz Çöker, onun sağ tarafında eteğini öper. Yaşlı adam bir eliyle onun başını yana ittirip, sol yanında yerde serilmiş olan postun üzerine oturması için telkin eder. Rauf, postun üstüne diz üstü oturur, ellerini saygılı bir şekilde dizlerinin üstüne koyar, kaçamak çekingen bakışlarla yaşlı adama bakar. Yaşlı adam elindeki tespihi iki elini birleştirerek avuçlarının arasında ovalar ve tespihi üfleyerek yanma koyar. Rauf dininden ve imanından şüphesi olmadığım açıkladığı bir adamın verecekleri işi yapabileceğinden şüphesi vardır. Yaşlı adam onun bu işi yapabileceğini şu sözlerle dile getirir:

> **—Muharrem efendi gençliğinden beri buraya gelir, zikri aksattığına hiç şahit olmadım. Gönlü açık, imanı tamdır. Lâkin ilmi zayıftır. Allah herkesi çeşit çeşit yaratmıştır her mahlûkatın bir hikmeti, her insanın bir hizmeti vardır, onun gönül kapısı açık Rauf. Dünya işlerini yapmak için zihin açıklığı değil, kalp açıklığı gerekir. Zihin açıklığıyla yapılan işlere şeytanı bulaştırırsın. Sen ona yardımda kusur etme**

> **senin aklın onun yapacaklarına yeter. O işini yaparken sen de ilmine iyice dal. Şimdi ona sıradanlığının sıra dışı olduğunu öğretmek lazım. Bu konuda da ona en yakın arkadaş, bana da en büyük yardımcı sensin.**

Yaşlı adam sözü bitince yerinden kalkmak isterken, Rauf'un uzanıp yardım etmesini reddederek, bastonuna dayanarak oturduğu koltuktan ayağa kalkar, yere diz çöker. Postun üstünde elleri dizlerinin üstünde saygıyla kenetlenmiş, diz üstü bekleyen Rauf a **"gel bakıyım gel şüpheni alıyım"** diye seslenerek yanına çağırır. Rauf ayağa kalkmadan dizlerinin üstünde yürüyerek yaşlı adamın önünde durur. Yaşlı adam alnını Rauf un alnına dayar, elleri birbirinin eline kenetlenir, Rauf tepkisiz beklerken yaşlı adam dua etmektedir.

Filmin ilk birkaç dakikası filmin anlatısının temelini oluşturacak ikili karşıtlık yapılarını inşa etmiştir. Başlangıçta ahşap ev, ezan sesi, kahramanın abdest alıp namaz kılması, dergahta şeyh ve müridinin konuşması domestik alan ile kamusal alan, sevap ile günah, yeni ile eski, bilgelik ile cehalet, otorite ile itaat gibi soyut karşıtlıkların somutlaştırımını sağlama işlevini üstlenir.

Filmin geriye kalan kısmında Şeyh tarafından seçilen Muharrem, tarikatın mali işlerini üstlenir. Muharrem, Dede yadigârı evde yaşayan, eski bir handa çuval alıp satan tüccar Ali Bey'in (Settar Tannöğen) yanında babadan kalma işi ile rızkını temin eden, kendi halinde münzevi ve mütevazı bir hayat sürerken aptesini, namazını ve üyesi bulunduğu dergâhın zikirlerini aksatmayan orta yaşlı bir adamdır. Dünyalık endişesine düşmeden, gece gündüz ibadet ederek, nefsi arzulardan uzak durmaktadır. Muharrem'in istemeden gerçekleştirdiği tek günah ise rüyasında bir kadınla devamlı cinsel ilişkiye girerek boşalmasıdır. Bu rüyalara karşı Muharrem 'tövbe' kalkanı ile hayatına devam eder. Muharrem'in hayatı dergâha bağlı sayısız mülkünün kiralarını toplama, tamir işlerini yaptırma ve dergâhın elektrik su faturalarını yatırma görevlerini üstlenmesi ile değişmeye başlar. Artık çuvalcı dükkânında tüm esnafın saygı ile itaat ettiği şeyh tarafından onun için patron Ali Bey'den dergâhın işlerini yapmak üzere öğleden sonraları izin alınmıştır. Evinden dergâha taşınmıştır. Dergâhın zenginliğinin ve dolayısıyla bereketinin (pahalı saat, kalem, tespih, cep telefonu, laptop, takım elbiseler, lüks araba ve şoför gibi) göstergelerini taşıma görevi ona verilmiştir. İş yerinde kendi patronu bile ona saygı göstermeye başlamış, daha önce Muharrem'in yaptığı ayak işlerini yaparak ona yardım edecek Muhittin (Erman Saban) adında bir çırak daha almıştır. Muharrem para ile bağlantılı işlerle birlikte gelen prestij ve sorumlulukla kendi içinde çelişkiler yaşamaya başlar. Dergah'ın kiralarım toplarken bir yanda dergah dükkanlarından birinde düzenli kira ödeyen, fakat içki içen kiracıyı dükkandan çıkarmak istemesi, diğer yanda hastalanarak yatağa düşen kocasını ve üç küçük çocuğunu bırakıp temizliğe gidemez duruma gelerek parasız kalmış, kira ödeyemeyen çaresiz kalan kadına yardım etme isteği Şeyh ve Rauf tarafından hoş karşılanmaz. Muharrem kira ödeyemeyen kadından kira almazsa dergahta parasız eğitim gören fakir aile çocuklarından birinin eğitimine son verip, ailesine geri gönderme seçimini yapmak zorunda kalacaktır. Şeyh kendi kızıyla evlendirmek ister Muharrem'i, fakat Muharrem Şeyh'in kızı olduğunu bilmeksizin, dergaha geliş sebebinin evlenmek değil, **"yüz sürmek"** olduğu gerekçesiyle teklifi ret

eder. Bu arada sürekli hep aynı kadınla cinsel ilişki kurduğunu rüyasında görmesi, Muharrem'i tedirgin etmektedir. Çuvalcı dükkanında da yanlış hesap sonucu bir müşteriye fazla fiyat söyler ve bu yanlışı telafi edemez. Şeyh'le konuşmak ister, ama şeyh kırk gün "halvet"*e girmiştir ve kimseyle görüşmesi mümkün değildir. Muharrem içsel çelişkileriyle tek başına mücadele etme durumunda kalırken, istemeden kazıkladığı adam yanında başka arkadaşlarıyla gelip aynı maldan tekrar almak ister. Zaten fazla fiyat söylemiş olmanın vicdani sıkıntısını atlatamayan Muharrem, şuursuzca dışarı çıkar, sokaklarda, çarşılarda dolaşır. Kapalı çarşıda bir kuyumcuda rüyalarına giren kadını görür, takip eder, onun şeyhin kızı olduğunu öğrenir ve dergahın kapısında yağmur altında yere düşerek kendinden geçer. Muharrem'in maddi ve manevi değerler arasındaki çelişkilerle baş edemeyerek hastalanması dergahta şeyh tarafından "ermişlik" olarak nitelendirilir. Filmin son sahnesinde Muharrem yatağa bağlanmış şuursuz yatmaktadır, şeyhin kızı da onun bakımını üstlenmiştir.

"Takva"nın ikili karşıtlıklar çerçevesinde yapısal çözümlemesi her ne kadar filmdeki verilerden hareketle yapılacaksa da, İslamiyet hakkındaki üretilen diğer mitler hakkındaki bilgilerimize de bağımlıdır. Elbette filmin İslamiyet'le ilgili tüm mitlere gönderme yapması beklenemez. İkili karşıtlıklar yapısı dört temel guruba ayrılmıştır. Birincisi, filmdeki somut gösterilen öğelerdir. İkincisi, İslamiyet'e ilişkin öğelerdir. Bunlar birinci grubun öğelerine kültüre özgü anlamlar vermektedir. Üçüncü grup, evrensel ve dolayısıyla doğal değerler sistemine ait olan değerleri içermektedir. Dördüncüsü ise, film anlatımına anlamsal katkı sağlayan temel sinemasal tekniklerin oluşturduğu karşıtlıklarıdır: Filmin bütünün de ise kültürel olarak derin biçimde yapılandırılmış temel karşıtlık, İslam inancı ile kapitalist değerler arasındadır. Bu karşıtlıklardan türetilen anlamlar Müslüman doğu toplumlarına özgü anlamlardır:

Domestik alan / Kamusal alan

Kadın / Erkek

Şeyh / Mürit

Taht / Post

Tarikat / Birey

Dini Ayin / Seks

İşveren / İşçi

Türk parası / Dolar

Bekar / Evli

Dini kıyafet / Modern kıyafet

Bilgi / Cehalet

Yeni / Eski

Zengin / Yoksul

Muhafazakâr / Modern

Günah / Sevap

Rüya / Gerçek

Helal / Haram

Haklı / Haksız

Gönüllü / Görevli

Ermek / Ermemek

Maddi / Manevi

Ölüm/Yaşam
Dürüst / Sahtekâr

Savaş / Barış
insanlık / Zalimlik
İyi / kötü

Alt açı / Üst açı

Doğal aydınlatma / Yapay aydınlatma

İSLAM İNANCI / KAPİTALİST DEĞERLER

"Takva" nın ikili karşıtlık şemasında birinci gurubun yorumu ikonik olarak kendi nesnesiyle benzerlik ilişkisinden kaynaklanmaktadır. İkinci gruptakiler ise, kültüre özgü değerler içinde algılanarak doğallaştırılmaya çalışılan değerlerdir. Üçüncü grup ise kültürel olmakla birlikte, kültür yerine doğanın bir parçası olarak doğalaştırılmıştır. Kültürel olanın numunesi olarak filmin içindeki ikili karşıtlıklar soyutu somutun, kültüreli doğalın içine temellendirirler. "Biz anlatıdaki nesnelerin, insanların ve olayların (bilinçli olmasa da) ne anlama geldiklerini biliriz ve anlatıdan aldığımız hazlarm önemli bir bölümü, bildiğimiz şeylerin içine dahil edildikleri yapının (ve dolayısıyla anlam sisteminin) farkında olmamızdan kaynaklanmaktadır. Öyleyse yapıda, somut ile Şpyut, yüzey ile derinlik arasında gidip gelen sürekli bir iki yönlü hareket söz konusudur. Bu tüm mitsel anlatıların bir özelliğidir" (Fiske, 1996: 165). Bu bağlamda miti okumak toplumsal değerleri okumaktır. Aşağıda Türk toplusunun temel karşıtlığını (İslam inancı ile batılı kapitalist değerler) oluşturan anlamları "Takva" filminde ikili karşıtlıklar çerçevesinde araştıracağız.

Domestik alan / Kamusal alan: Filmin başında Muharrem'in domestik iteni dededen kalma ahşap evidir. Kamusal alanı ise çalıştığı çuvalcı dükkânı üyesi bulunduğu dergahtır. Muharrem için domestik alan yemek yenen, Ulunan, erotik rüya görülen ve en önemlisi ibadet edilen yerdir. Kamusal alanda ise babadan devralman işte yükselme hırsı ya da hiçbir maddi çıkar görmeksizin, kanaatkar olarak çalışmaktadır. Sosyalleşme açısından tek yapılı dergahta aksatmadan devam ettiği toplu ibadet ve zikirlere katılmaktır. Bu sayede tanıdığı bir çevresi vardır. Daha sonra Şeyh tarafından fark edilerek, dergahın kira toplama işleriyle vazifelendirildikten sonra dergaha taşınır.

Bundan sonra dergah Muharrem için hem kamusal hem de domestik alan olmuştur. Dergah kamusal alan olarak toplanan kiraların, ödenen faturaların hesabının verildiği ticari işletmeyken, domestik alan olarak yine yemek yenen, erotik rüya görülen ve ibadet edilen yerdir. Bu bağlamda dergah Muharrem'e ikili bir perspektif kazandırmıştır. Bir yanda dini değerleri domestik alan ile sınırlanamazken, diğer yandan kamusal alanda kapitalist değerlerin farkındalığı süreci başlamıştır. Zira Muharrem başlangıçta kendi yalıtılmış dünyasında (hiç evlenmemiş, ailesi ölmüş, dededen kalma evde kira ödemeden yaşamakta, yine iş bulmak gibi sorunu olmadan babasının işini devralmış v.s.) içinde yaşadığı toplumun beşeri ilişkilerinin sorumluluklarını taşımak durumunda kalmadığı dönemlerde hem kamusal alanda hem de domestik alanda inancının gereklerini yerine getirmekte sorunsuzdur. Dergah'ın ona yüklediği sorumluk sayesinde kendi kabuğundan çıkmak durumunda kalmış ve dergahın her ne kadar manevi açıdan dini bir misyon üstlense de, maddi açıdan ayakta kalmasının kapitalist değerlerle mümkün olduğunu görmüştür. Böylece Muharrem'in başlangıçta hem kamusal alanında hem de domestik alanında yaşamaya çalıştığı dini değerler, kapitalist ilişkilerin egemen olduğu kamusal dünyaya katılımıyla sarsılmak durumunda kalmıştır.

Kadın / Erkek: Kadın ve erkek karşıtlığı filmin kahramanı Muharrem'in karşı cinse karşı eylemlerinde açığa çıkar. Muharrem evli değildir, evlenmek gibi de bir niyeti yoktur. Karşı cins onun rüyalarında cinsel tatmin aracını üstlenendir. Başka bir deyişle kadın öncelikle rüyalarında cinsel ilişki kurduğu cinsel haz nesnesidir. Ayrıca bu kadın oldukça frapan, makyajlı, saçı açık modern olandır. Kamusal hayatta ise Muharrem kadın cinsiyeti ile oldukça mesafeli yaşamaya dikkat etmektedir. Örneğin, Muharrem dolmuşta yanma oturan başı açık modern kadına değmekten titizlikle sakınır. Yine filmin sonlarına doğru başka bir sahnede Muharrem binmek istediği bir taksiden yine açık bir kadın indiği için binmekten vaz geçer. Muharrem için modern kadın mağaza vitrinlerini süsleyen cansız çıplak mankenlere benzer bir biçimde açık saçık ve cinsel haz nesnesidir. Yine filmin başka bir sahnesinde Muharrem rüyasında modern spor giysiler içinde yan çıplak elbiseler giydirilmiş cansız mankenlerin arasından ilerleyerek pencere kenannda dekolte giyimli, makyajlı kadınla cinsel ilişki kurar. Başka bir rüyasında ise yine kadın aynı zamanda şeytan rolü üstlenerek kendi bedeninin cinsel cazibesini kullanarak Muharrem'in gerçek hayatta inançlarına ters olduğu için asla içmeyi kabul etmeyeceği içkiyi kendi göbek çukuruna dökerek içirendir. Başka bir deyişle Muharremin bastırılmış duyguları ve arzulan rüyada dışa vurur. Bu aynı zamanda "Yasak Elma" prototipine de bir göndermedir. Modern kadın ve para olgusu da insanı baştan çıkarıcı şeytanın araçları olarak özdeş bir biçimde gösterilir. Filmde kadın erkek ikili karşıtlığı aynı zamanda modern ve dindar kadın ikili karşıtlığını da içinde barındırmaktadır. Dindar kadınlar başları kapalı uzun, bol elbiseler içinde dergahta erkeklerden ayrı bir bölmede oturarak erkeklerin zikir yapmasını izlemektedir. Bu bağlamda zikir aracılıyla ibadet etmede asıl aktörler erkek cinsiyetidir. Kapalı kadınlarda babaya ve evlenilecek erkeğe karşı kusursuz bir itaatle hizmet etme, doğallaştırılmış bir terbiye biçimi olarak kadınların davranışlarında içselleştirilmiş olarak yansır. Baba figürü olan Şeyh'e kızı da tarikatın müritlerine benzer bir biçimde mutlak bir itaat ve saygı içinde davranmaktadır.

Şeyh kızının itaatinden ve saygısından o kadar emindir ki kızının kendi seçtiği bir adamla evleneceği konusunda hiç tereddüdü yoktur. Filmde şaşırtıcı olan ise Muharrem'i rüyalarında baştan çıkaran kadın, Şeyh'in kapalı giysiler içinde dergaha gidip gelirken görülen, fazla dikkat edilmeyen, fakat nedense bilinç altında rüyaların kışkırtıcı erotik kadınına dönüşendir.

Şeyh / Mürit: Manevi bir hiyerarşi içinde Şeyh mutlak otorite sahibidir, Hiürit ise mutlak sadakat göstererek itaat edendir. Bu itaat ve sadakatin en belirgin göstergesi de Rauf un Şeyh'in huzuruna çıktığında diz çöküp onun eteğini üç kez öpmesidir. Başka bir deyişle hiyerarşi ast, üst ilişkisi bağlamında mutlak itaat anlayışı üzerine kurulmuştur. Şeyh tekamülün üst noktasına varmış, bilgili, yaşlı, tecrübeli, hep güçlü ve kontrollü karizmatik lider kişiliği sembolize etmektedir. Müritler Şeyhe göre cahil, sadakat, karar ve talimatlara eleştirisiz uyum gösterendir. Örneğin filmin başında Rauf, Şeyh'in tarikatın mali işlerini yürütmesi için Muharrem'i seçmesini kendi içinden onaylamadığı her ne kadar açığa vurmaya çalışsa da yine de Şeyh'e mutlak itaat ilkesine uyum göstererek onun kararını desteklemek durumunda kalır. Muharrem ise kendinden üstün gördüğü ve saygı duyduğu Şeyh'le göz teması kurmaktan Çekinmekte ya da tedirgin, kaçamak olarak göz teması kurmaktadır. Tarikatın üyesi olmadığı halde Muharrem'in patronu Ali Bey'in de Şeyh'in karşısında saygı ve hürmet göstermesi, Şeyh'in tarikat dışında da tanınmış ve güç sahibi biri olduğunu göstermektedir. Şeyhi gören herkes onun karşısında ellerini önerinde birbirine bağlayarak, başlarını aşağı eğerler. Bu duruş otoriteye karşı saygı, ezik ve uysallık olarak yorumlanabilir. Muharrem Şeyh'in avuç içini öper. Şeyh'in iş yerine gelmesiyle Ali Bey işyerinin bereketinin artacağını söyler. Yine Fatih Cami'sine giderken en önde yürüyen Şeyh'in arkasında Rauf onunla arkasından da Ali Bey ve Muharrem yürümektedir. Şeyh Muharrem'e " **arkada kalma"** diye seslenerek, kendi arkasında yürüyen Rauf un yanma çağırır. Muharrem hiyerarşik sıralamada patronu Ali Bey'i geçmiş, camide namaz sırasında da en önde Şeyh ve Rauf ile birlikte saf tutarken, Ali Bey arkada kalmıştır. Namaz sonrası bu statü değişikliğini fark eden Ali Bey, Muharrem'e "Muharrem Efendi" demeye başlar. Ancak henüz bu statü değişikliğine alışamayan Muharrem bu nitelendirmeyi kabul etmez, ona duyduğu minneti **"siz benim veli nimetimizsiniz"** diyerek dile getirir. Beden dili açısından başrol oyuncusu Muharrem'in omuzlan hafif kalkık başı öne doğru düşük, elleri içe doğru kapalı, iki eli önünde birbirine bağlayarak bir eli diğer elinden destek almaktadır. Muharrem'in beden dili onun uysal, itaatkâr ve tedirgin görünümüne katkı sağlamaktadır. Şeyh'in başı ise yukarı doğru kalkık olması öz güven ve otoritesini göstermektedir. Şeyh genelde diğerlerinden yüksek bir koltukta oturmakta, yanında oturanlara dönerek konuşmamakta, düz oturuş pozisyonunu bozmayarak el kol hareketlerini konuya uygun açıklayıcı şekilde kullanmaktadır.

Taht / Post: Bu karşıtlık tarikat içindeki hiyerarşik düzenin göstergelerinden biridir. Ortada konumlanan tahtta yani yüksek konumda Şeyh oturmakta, onun iki yanında yere serilmiş postlarda manevi olarak Şeyh'den daha alt konumda olan müritler diz üstü elleri dizlerinin üstünde, başları önlerine eğilmiş, saygılı oturmaktadır.

Dini Ayin / Seks: Dini ayin olarak zikir, tasavvufi olarak Allah aşkıyla dolu dünyevi düşüncelerden arınma ve Allah'tan başkasını unutup, Allah aşkı ile bütünleşme cabası olarak tanımlanır. Filmde dergahta yapılan zikir töreni ortada oturan ve zikri y öneten kişinin dua okumasıyla başlar. Zikri yönetenin etrafında diz üstü oturmuş ellerini dizlerine koymuş farklı yaşlardan bir grup erkek, yönetenin tempo tutmasıyla ilahiler eşliğinde giderek artan bir ritimle, gözleri kapalı, bedenlerini öne doğru sağa sola kendilerinden geçercesine sallamaktadır. Bu görüntülerin arkasından filmin kahramanı Muharrem ile bir kadınının sonradan rüya olduğunu anladığımız cinsel ilişki kurduğu sahneye geçilir. Arka arkaya gelen bu iki sahnede zikir manevi aşkı simgelerken, diğeri dünyevi bedensel aşkı simgelemektedir. Aynı zamanda zikir ibadet etme biçimiyken, seks her seferinde tövbe edilmesi gereken günah olarak temsil edilmektedir. Zikir ruhsal olarak tanrıyla bütünleşme arzusuyken, cinsel ilişki jki cinsin dünyevi bedensel birleşme arzusudur. Filmde aşka dair bu iki bütünleşme biçiminin de ortak özelliği hayali olmasıdır, zira ikisinde de somut olarak yaşanmışlık yoktur.

İşveren / İşçi: Filmde çalışanlar işverene karşı saygı ve itaatkar bir tutum sergilerken, işveren ise "velinimet" olarak manevi baba rolü üstlenmektedir.

Türk parası/ Dolar: "Takva" da birkaç sahnede Türk parası yerine dolar kullanımı, ülkedeki ekonomik istikrarsızlık ve yüksek enflasyon dolayısıyla ülke parasının kredibilitesinin düşüklüğünün belirtileri hakkında referanslar vermektedir. Örneğin Muharrem çuvalcı dükkanında yanlış hesaplama sonucu bir müşteriden fazla para alır ve paranın Türk lirası yerine dolar olduğu görülmektedir. Yine Muharrem, rüyasında kadınla sevişirken üstlerinden kâğıt dolarlar dökülmektedir. Kapalı çarşıda bir kuyumcuda alış veriş yapan, sonradan şeyhin kızı olduğunu anlayacağımız kadın alış veriş yaptıktan sonra ödemeyi sarrafa dolarla yapmaktadır.

Bekar / Evli: Filmin baş kahramanı Muharrem hiç evlenmemiştir ve karşı •**cinse** karşı cinsel dürtüleri rüyalar aracılığıyla açığa çıkmaktadır. Kendisine dergahta Şeyh'in yardımcısı Rauf aracılığı ile Şeyhin kızıyla olduğu açıklan- -maksızın evlilik önerildiğinde **"biz buraya yüz sürmeye geldik, evlenmeye de- <ğil"** diyerek ret eder. Muharrem'e evlilik önerisini ileten Rauf için evlilik, be**denin** ihtiyacını giderme ve zinaya düşmemek için helaldir. Muharrem için Onu rüyalar aracılığıyla rahatsız eden cinsel dürtülerine rağmen, evlilik dine .ite ibadete kendini adamakta feragat edilmesi gereken bir olgudur.

Dini kıyafet / Modern kıyafet "Takva"da dini kıyafet olarak cübbe ve **takke** dergah içinde şeyh tarafından kendine özgü giyilirken, müritler tek tip giyinmektedir. Cübbe ve takke giyim açısından dindarlığın ve dindarlıkta belli seviyeye ulaşmışlığın simgesel göstergesidir. Zira Muharrem, Şeyh tarafından dergah'ın mali işlerinde görevlendirildikten sonra sıradan müritlikten daha üst bir seviyeye çıkmıştır ve kendisine dergahta zikir esnasında giymesi için Rauf "tarafından verilen takke ve cübbeyi öpüp alnına koyarak giysinin manevi delerine karşı saygısını ifade eder. Modernliğin simgesi takım elbise ise dini eylemlerin söz konusu olamayacağı kamusal alanda dergahın mali işlerini takip etmesi sırsında giymesi için yine Rauf tarafından Muharrem'e verilir. Birisi dinsel manevi dünyaya aitken, diğeri maddi ilişkilerin hakim olduğu batılı kapitalist

kamusal dünyasının giysisidir. Filmde kadınlar açısından modern ve dindar olmak üzere iki farklı tarzda giyinen kadın tipi vardır. Dini çağrışımlı kıyafet olarak kadınla!' bileklerine kadar uzun bol giysiler ve sadece yüzü görünecek biçimde saçlarını tamamıyla örten giyim tarzı içindedir. Modern kadın giysisi ise dekolte ve başı açıktır.

Tarikat / Birey: Genel olarak tarikat tanımı altında manevi bir kurtuluş yolu arama, tasavvuf ve tarikat geleneğine bağlı olarak, zikir, rabıta54 gibi unsurlarla hareket etme söz konusudur. Aynı zamanda Kuran'ı, dini, manevi değerleri öğretmeyi amaçlayan bir eğitim kurumu, dini duygulan yaşama, sosyal sığınma, yardımlaşma gibi toplumsal işlevleri de yerine getiren, üyelerin bağışlarıyla gelirini temin eden din eksenli bir toplumsal oluşumdur. Filmde tarikat içinde zikir esnasında ayrı bir bölmede her ne kadar kadınlar görülse de daha çok bir erkek cemaatidir. Tarikat olgusunun bireyle düştüğü çelişki filmde, Muharrem'in dinin manevi değerlerini yaşama mekanı olarak gördüğü dergahın maddi yüzünü keşfetmesiyle oluşmaktadır. Dergah Muharrem için kapı tokmağını üç kere Öptüğü kutsal bir mekandır. Muharrem'in bunalımlarının ve çelişkilerinin temel meselesi, mensubu olduğu tarikatın kapitalist anlayışa uygun kar ve kazanç anlayışıyla yüzleşmesinden sonra artmıştır. Oysa ondan beklenen aklını kullanmadan sadece paralan toplamasıdır, Muharrem ise kendi değerleriyle karşılaştığı çelişkiler karşısında akıl yürütmeye başlamıştır. Örneğin Muharrem tarikatın mülklerinin kiralarını toplarken kirasını düzenli ödeyen fakat ikindi vakti içki içen kiracıyı dükkandan çıkarmak isterken, yine kirasını ödeyemez duruma düşmüş fakir bir aileden kira almayarak ya da dergah üyelerinden toplanan zekat ve fitrelerden bu aileye yardım etmek istemiştir. Fakat Muharrem'in bu istekleri kendi üyeleri içinde dayanışma ön-celikliliğine dayanan bir işletme olarak ticari açıdan Şeyh ve onun yardımcısı Rauf tarafından olumlu karşılanmaz. Aynı zamanda tarikat kendi mensuplan içinde dayanışmaya öncelik vermekte, kirada olan mülklerin tamiri sıradan bir tamirci yerine yine üye olan bir tamirci tarafından yapılmak durumundadır.

Muharrem yine herkesin sıra beklediği elektrik, su faturası yatırma kuyruklarında tarikatın nüfusu sayesinde sıra beklemeden kendisine ayrıcalık tanınmasından rahatsız olur, bunu "kul hakkı" olarak görür. Herkes için eşit olması gereken dinin evrensel ahlaki ve manevi değerlerine inanmış bir insan olarak Muharrem'in düşünceleri ya da benimsediği değerlerle, tarikat üyesi olmanın öncelikleri çelişkilidir. Bu bağlamda birey hiyerarşik ilişkilerin dayattığı koşulsuz itaat çemberi içinde kendi yaşam deneyimlerinden kaynaklanan çelişkileriyle çıkışsız kalmakta ve ruhsal bunalıma girmektedir.

---

54 Rabıta: kişisel olarak, uygun bulunan herhangi bir zamanda dua ve istiğfarlarla, dünyevi düşünceleri atarak, bir tefekkür ve tasavvur haline girerek gönlün Allah'a bağlanması şeklinde gerçekleşmektedir. Ayrıntılı bilgi için bknz: Aydın, Mustafa (2005), "Süleymancılık", Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce, Cilt:6, İletişim Yayınları, İstanbul.

Bilgi / Cahillik: Bilgelik, ilmi tam, yani başka bir deyişle dini bilgileri kuvvetli, özgüvenli, sakin, huzurlu, doğru kararlar alabilme yetisi olan, çevresinde güven ve saygı uyandıran, nefsini terbiye etmesini (kırk gün bir odada **tek** başına inzivaya çekilerek) bilen, kendinden emin olma hali ile Şeyh'in bünyesinde temsil edilir. Cehalet ise, Tarikatın müritlerinden olan Rauf ve Muharrem'in bünyesinde kendinden emin olmayan, şeyhe akıl danışan, saygılı, itaatkar, ibadet eden olarak temsil edilir. Şeyh, Muharrem'in cehaletini **"gönlü açık, imanı tam, lâkin ilmi zayıf'** olarak tanımlamaktadır.

Yeni / Eski: Muharrem eski cumbalı bir evde yaşamaktadır. Yine dergahın **Öldüğü** bina da tarihi bir yapıdır. Filmde kahramanın ibadet etme, barınma gibi kişisel ve manevi dünyasını simgeleyen mekanlar eski tarihi yapılarken, maddi dünyaya ait yapılar yüksek katlı apartmanlar, alışveriş merkezleridir. Muharrem'in babadan kalma iş yeri ise hem maddi hem de manevi unsurları öir arada barındıran ara bir kategoridedir. Çuvalcı dükkanı yine tarihi bir binadadır, fakat bu iş kapitalist dünyanın rekabet ortamının ağırlığının hissedildiği, geleneksel babadan oğula işin aktarıldığı, hatır gönül işlerinin geçerliliğini kaybetmediği ilişkilerle gösterilir.

Zenginlik (bereket) / Yoksulluk: Filmde zenginlik, tarikatın bereketinin Yani mal varlığı ve gelirlerinin göstergesi olarak tanımlanır. Bu göstergelerin pahalı saat, kalem, tespih, cep telefonu, dizüstü bilgisayarı, takım elbiseler, 'faks araba ve şoför gibi) taşıyıcısı da Muharrem' dir. Muharrem kendisinin bu ^enginlik göstergelerini Dergahın en üst seviyede temsilcisi olan Şeyh tarafından temsil edilmemesini yadırgar. Rauf ona **"Bahçemizin halinden baharı kıyasla"** diyerek maddi zenginliklerin gelip geçici ve emaneten verildiğini açıklar. Şeyh ve onun temsil ettiği inanca göre önemli olan maddi zenginlikten ziyade ilim irfan sahibi olarak kalıcı olan gönül zenginliğidir. Muharrem'e verilen saat, tespih, ve kalem simgesel olarak kapitalist değerlerle dini değerlerin örtüşmesinin göstergesidir. Saat kapitalist düzende zamanın önemi, kalem iş gücü, tespih de Allah'a olan bağlılığın devam ettirilmesi gerektiğini hatırlatıcı simgesel nesnelerdir. Muharrem aynı zamanda zenginliğin göstergeleri olan bu nesneleri taşırken kendi görüntüsünün buna uygun düşmesi bağlamında sakalım keserek daha modern ve bakımlı bir görünüm kazanmıştır. Artık geleneksel muhafazakar olmaya dair sakallı görünüm terk edilerek daha modern bir yüz tıraşı tercih edilmiştir. Aynı zamanda sakalla simgelenen muhafazakarlık ve dindarlık daha fakir ve kanaatkarlıkla temsil edilirken, maddi zenginlik daha modern görünümle temsil edilmektedir. Yoksulluk ise maddi yardıma muhtaç, ailesinin geçimini sağlayıp kirasını ödeyemeyen aile, ülkenin farklı bölgelerinden gelerek dergahta eğitilen öksüz, yetim, ailesi biçare çocuklar, sokakta dilenci kadın, Çuvalcı dükkanında Muhar- rem'e yârdım etmesi için alınan Muhiddin'in para yardımı toplamaya çalıştığı Kosava'da savaşın yıkımını yaşamış yakınlarıdır.

Muhafazakar / Modern: "Takva" da geleneksellik ve muhafazakarlık çerçevesinde açığa çıkan, doğuya ait olan dini değerlerdir. Filmin kahramanı Muharrem babasından kalan ahşap ev ve iş ile atadan kalma geleneksel yaşantısını herkesin birbirini tanıyıp selam verdiği bir dergaha üyelikle birlikte sürdürmektedir. İbadetini eksiksiz yerine getirmenin yanı sıra bir dergaha üye olarak saygı ve itaate dayanan geleneklerinin de sıkı takipçisi olmuştur. Muharrem kadına karşı, kadın ve erkeğin birbirinden tecrit olmasına

yönelik düşünce ve davranış biçimleriyle muhafazakardır. Batılı modern değerler ve unsurlar ise para kazanmanın insani değerlerden daha ön planda tutulduğu, kadınların cinsel haz nesnesi olarak dekolte giyimli ve erkekten sakınmasız tavırları, yüksek apartmanlar, lüks alışveriş merkezleri, birbirine yabancılaşan ve birbirini tanımayan insanların oluşturduğu kalabalık caddelerdir.

Günah / Sevap: "Takva" da günah olarak tanımlanan olguların başında rüyada bir kadınla cinsel ilişkiye girmek ve içki içmektir. Başlangıçta Şeyh, Muharrem' e maddi imkanlar sağlayacak görevi verirken onun "zihin açıklığında söz konusu olabilecek maddi olanakları kendi çıkan yönünde kullanma yetisinin olmadığını düşünmüştür. Ona göre Muharrem kalp gözü açık bir insandır ve maddi zenginlikler onu kolay kolay değiştiremeyecektir. Zira Şeyh'in telkiniyle Muharrem bilir ki Allah her yerdedir, bu dünyanın nimetlerine kendini kaptınp günah işlerse, Allah onu mutlaka görecektir. Aynca Şeyh kendi günahlarından arınmak için kırk gün halvete girmiştir, Muharrem onunla sorunları hakkında acil görüşmek istemektedir, bu isteğini Rauf'a Şeyh'in **"bütün günahını ben alsam"** da onunla görüşsem olmaz mı diye sorar. Rauf ise böyle bir müdahalenin imkansız olduğunu söyler. Filmde başka bir günahla ilgili yaklaşım biçimi ise, Muharrem'in dergahın işleriyle görevlendirilerek itibar kazandıktan sonra patronu Ali Bey'in ona eskisi gibi çay söyletmenin günah olup olmayacağı konusunda şüpheye düşmesidir. Zira kırk yıllık çırak birden dergahta önemli bir adam olmuştur. Yine günah olgusu Muharrem'e çuvalcı dükkanında yardımcı olarak alman Muhittin'in selam vermeden onunla direk konuşmaya başlamasını; **"önce Allah'ın selamını ver oğlum günahtır"** sözleriyle karşılar. Kosova'da savaşta yakınları ve çocukların öldüğünü gören Muhittin; **"Hepsi de Allah'tan yardım istedi, kendi kanımızla yüzlerimizi yıkattılar. Nerdeydi?"** diye Allah'a isyankar konuşması karşısında Muharrem ona tokat atarak cevap verir:

> **"Sus (tokat atar). Günaha girme beni de günaha sokma (birkaç tokat daha atar), şimdi gebertirim seni sus. Sana ev verdik, iş verdik, yatacak yer verdik, sen hala isyan ediyorsun sus. Gebertirim seni sus. Sadece güle ve dikenine şükretmek yeterli değil, kul gül olmadan da şükredendir... Günahın çirkin olmayan tek yanı ona edilen tövbedir. Tövbe et beni de yabana atma".**

Filmdeki bu diyaloglarda Muharrem ve temsil ettiği dergah dinsel açıdan kendilerini Allah ile kul arasında bilirkişi olarak konumlandırmayla günah olgusunu tanımlayıp tepkisel davranmaktadır. Filmde sevap olgusu Allah'ın her yerde olduğunu bilerek davranma, ibadet etme, fitre ve zekat verme, dergahın çatısı altında yardıma ihtiyacı olanlara yardım etmek ve işlenen günahlara karşı tövbe edip ibadet etmektir. Örneğin Muharrem müşterisinden aldığı haksız parayı dergaha sokamaz, günahını oraya yakıştıramaz ve evine götürüp saklar. Bu günahtan ancak Allah'a sığınıp ibadet ederek kurtulabilir.

Helal / Haram: Filmde Rauf tarafından dile getirilen dergah anlayışına göre bir kişinin evlenmesi bedenin ihtiyacını giderme ve zinaya düşmemek iÇin helal bir olgudur. Yine Çuvalcı dükkanının sahibi tüccar Ali Bey'e göre bir kişi fitre ve zekatını veriyorsa haksızda olsa fazla para kazanmasının bir jakıncası yoktur ve helaldir. Muharrem ise yanlış hesap sonucu haksız kazancı haram para olarak görür ve bu parayı kutsal bir

mekan olarak gördüğü dergaha götürmez, kendi evine pişmanlık ve üzüntü içinde saklar. Yine Muharrem bankalarda sıra beklemek ya da sırada bekleyen insanların önüne geçmeyi önleyici bir çözüm olarak faturaları banka talimatıyla ödeme düşüncesi Rauf tarafından banka faizi haram olduğu gerekçesiyle reddedilir. Muharrem ise bankada sıra bekleyen insanların önüne geçtiği için "kul hakkı" yediğini düşünmekte ve bu kendi dini inancına göre haramdır. Bu konudaki duyduğu rahatsızlığı dile getirdiğinde Şeyh ve Rauf tarafından dergaha hizmet de Allah'a hizmet etmenin bir parçası ve bu bağlamda onun zamanının kıymetli olduğu telkin edilir. Sonuçta Muharrem haram olarak gördüğü olguları istemese de kabullenmek durumunda kalır.

Rüya / Gerçek: Filmin kahramanı Muharrem sık sık rüya görmektedir ve bu rüyalar cinsel fanteziler, para, içki gibi günah olana dair göstergelerle kodlanmaktadır. Hem rüyada, hem de içinde yaşadığı gerçek dünyada kapitalist değerler ve göstergeler Muharrem'in kendi nefsini kontrolünü kaybetmesine neden olan şeytani olgulardır. Şeyh ise bir rüyasında Muharrem'in Allah tarafından kendisine dergaha hizmet etmek için gönderilmiş bir hediye olarak müjdelendiğini söyler. Bu bağlamda rüya ilahi bir boyut üzerinden gerçekle ilişkiye geçmenin bir aracıdır ve insana bağışlanmış bir aydınlanma anıdır.

Haklı / Haksız: "Takva"nm öykülediği dünyada her zaman hiyerarşik ilişkilere göre üst seviyede (Şeyh, İşveren v.b.) bulunan, doğal olarak daima en doğru karar verme yetisine sahip ve haklı olandır. Bu bağlamda daima Şeyh müritlerine, Şeyh'in yardımcısı Rauf, Muharrem'e, işveren Ali Bey, Muharrem'e, Muharrem yardımcısı Muhittin'e göre daima haklı konumdadır.

Gönüllü / Görevli: Dergah üyeliği ve dergaha yardım etme gönüllülük esasına dayanan bir olgudur, fakat bu gönüllülük esasına dayanan kuruluşun idaresi Allah tarafından kullarına emaneten verilen bir görev olarak tanımlanır. Zira dergah insanlara iş vermekle, eğitmekle, beslemekle insanlığa hizmet etmektedir. Yine Kosova savaşı mağdurlan için dergahdan bağımsız, gönüllü olarak yardım etme ve yardım toplama işini gönüllü olarak Muhittin görev edinmiştir.

Ermek / Ermemek: "Takva" nın sonunda kahraman dini değerleri ve kapitalist değerler arasındaki çelişkilerin üstesinden gelemeyerek ruhsal bunalıma düşer. Onun bu bunalımı şeyh tarafında ermişlik ile ermemişlik arasıda kalma olarak değerlendirilir. Onu bu düşünceye şevke eden ise Muharrem' in dergaha bir hediye olduğu rüyasında müjdelenmiş olmasıdır. Şeyh, Muharrem'e evlenmesi için kızını teklif etmiş, fakat Muharrem Şeyh'in kızıyla evlenmeyi ret edecek kadar kendini tamamıyla dine, dolayısıyla dergaha hizmete adamış birisidir. Muharrem onun bu değerlendirmesini sessiz, gözyaşlarıyla dinler. Filmin son sahnesi Muharrem'in bakıma muhtaç bir biçimde yatağa düşmüş halde görürüz. Bu bir taraftan Muharrem'in kendisine yüklenmeye çalışılan manevi değerin altında ezilmişliği olarak yorumlamak mümkünken, diğer taraftan gerçekten inanan ve dinin gereklerini yapmaya çalışan bir insanın jnodern kapitalist koşulların hakim olduğu dünyada sağlıklı bir insan olarak yaşam başarısının imkansız olduğuna dair gönderme olarak da okunabilir.

Maddi / Manevi: Maddi ve manevi açıdan dergah ve onun temsilcisi Şeyh ikili bir işlev taşımaktadır. Bir yandan Şeyh insanlara Allah yolunda kılavuzluk yapan, hakikatin ve saf iyiliğin temsilcisi olarak kutsal adına fikirlerini şöyleyip iyiliğe teşvik edici olarak manevi lider konumundadır. Diğer yandan ise dergah maddi sorumlulukları olan bir işletme ve bu işletmenin kapitalist anlayışa uyum sağlayan idarecisi olarak Şeyh, dünyevi unsurları da kendi jjünyesinde barındırmaktadır. Aynı zamanda başkentten gelen önemli misaller için rutin dışında zikir düzenlenmesi dergahın iktidarla içli dışlılığın ipuçlannı vermektedir. Muharrem'in çelişki yaşamasının temel nedenlerinden piri de birbiriyle taban tabana zıtlıklar taşıyan kapitalist anlayışla İslami yaşam anlayışının örtüştürülme biçimlerini görmesinden kaynaklanmaktadır.

Ölüm / Yaşam: Filmin kahramanı Muharrem ölümden sonra yaşayacağına inandığı dünya ya hazırlanmak için yaşadığı dünyada dinin gereklerine göre davranışlarını kontrol altına almaya çalışmakta ve ölüm korkusuyla yaşadığı hayatı şekillendirir. İbadetini eksiksiz yapar, yalandan, içkiden, kadından kısacası haram olarak nitelediği olgulardan uzak durmaya çalışır, istemi dışında İşlediği günahları için tövbe eder. Adeta bu dünya ölümden sonraki dünya için yaşanması gereken yerdir, fakat içinde yaşadığı kapitalist ilişkilerin hakim olduğu dünya onun bu ideali gerçekleştirmesine olanak vermez.

Dürüst / Sahtekar: Muharrem çuvalcı dükkanında yanlış hesap sonucu bir Müşterisinden fazla para alır ve patronuna aldığı parayı doğru söylemeyerek |ir kısmını kendine ayırır. Bu bağlamda Muharrem hem patronuna hem de Müşteriye dürüst davranmaz. Muharrem'in kendisinden haksız kazanç sağladığı müşteri ise büyük olasılıkla Muharrem'in tarikattaki çevresinden yararılanma ya da onun aracılığıyla tarikatın ticari zincirine girme ya da kara para aklama gibi çıkarsal niyetle yakınlık kurmaya çalışmaktadır. Müşteri bu nn yetini **"Sizinle tanışabilmek bile benim için büyük bir ihsan Muharrem Efenda Çuval işin latif esi önemli olan sizinle tanışıp hasbıhal etmek"** sözleriyle ifade eder. Müşteri için çuval satın almanın Muharrem ile yakınlık kurmak için bil gerekçe olduğunu anlarız. Zira tarikattaki konumu nedeniyle Muharrem'in çevresi genişlemiştir. Belediyeye üstü aranmadan girer, belediye başkanı ild direk görüşebilmektedir. Tarikatın dışarı ile ticari bağlantısını sağlayan bir numaralı adamına dönüşmüştür. Bu anlamda ona çıkar için yaklaşan müşteri de dürüst değildir. Tüm bunlara rağmen Muharrem kendi inancına göre sahtekarlık yaptığının bilincindedir ve harama el uzattığı için pişman olmuştur. Patron Ali Bey ise bu satıştan memnundur ve **"Müslümanlıkta fırsatları değerlendirmek gerektiğini, üstelik de fitre ve zekâtını ödediğini söyleyerek ne kazandıksa helalimdir"** der. Böylece Muharrem'in istemeden de olsa yaptığı sahtekarlık Ali Bey tarafından hafifletici sebep olarak fitre ve zekatı gerekçe göstererek dürüst ve haklı bir eylemmiş gibi yorumlanır.

Savaş / Barış: "Takva"da savaş olgusu Kosova savaşı ile gündeme gelmektedir. Çuvalcı dükkanına Muharrem'e yardım etmesi için işe alman yeni çırak Muhittin Kosovalıdır ve oradaki savaşın vahşetini görmüştür. Muhittin, Kosava'da savaş mağduru yakınları için para yardımı toplamaktadır, onun bu çabası Muharrem tarafından olumlu karşılanmaz. Zira Muharrem'e göre artık Muhittin Türkiyeli olmuştur, onun ülkesi burasıdır ve ona verilen ev ve işe şükretmelidir. Muharrem, savaş mağdurları için maddi

yardımdan ziyade manevi yardımın daha önemli olduğunu düşünmektedir ve bu düşüncesini "**gavurun zulmünden kurtarmak için, sizleri kurtarmak için kaç gece ben dya ettim biliyor musun sen?** " sorusuyla dile getirir. Bu soru aynı zamanda onun açıklamasını ikna edici bulmayan, fakat hiyerarşik olarak kendinden daha alt konumda çalışan Muhittin'e karşı kendini haklılaştırma cabası içinde sorulur. Fakat Muhittin için savaşta kadın erkek çocuk demeden insanların kanı akarken, barış ortamında yaşayan Muharrem'in savaşın dehşetini yaşamış insanlara somut yardımdan ziyade manevi desteğin önemini savunması ikna edici olmaktan uzaktır. Muharrem kendi görüşünü savunmaya **"hayır da şer de Allah'tandır"** sözüyle devam eder ve bu bağlamda ona göre hastalara şifa, ölülere rahmet dilemekten başka alternatif yoktur. Cevapsız sorulan insanın kendine sorması çok anlamlı değildir onun için. Bu bağlamda filmin kahramanı kaderci bir yaklaşımla içinde bulunduğu dünyadaki olumsuzlukları sorgulamaksızın kabul etmeye eğilimlidir. Filmde yine savaş kavramı ironik bir biçimde Muharrem'in çalıştığı handa cay ocağı işleten genç adam tarafından kullanılır. Muhittin bu çay ocağı işleten adamdan da savaş mağdurları için para ister, fakat adam **"Bizde savaştayız be oğlum, ekmek savaşı** " diyerek, geçinmek için para kazanmaya dair ekonomik zorluklara gönderme yaparak, Muhittin'in yardım talebini reddeder.

İnsanlık / Zalimlik: Zalimlik Kosova'da Müslümanların çocuk, genç, kadın, yaşlı demeden katledilmelerinin Muhittin tarafından dile getirilmesidir. Bunun karşıtı insanlık olarak da bu savaş mağdurlarına Muhittin aracılığıyla para toplanması ve yardım çabasıdır. Muhittin'in bu çabası iş yeri çevresinde başta Muharrem olmak üzere fazla ilgi görmez. Zira Muarrem'e göre Muhittin'e yatacak yer, iş vererek insanlık yapılmıştır. Muhittin kendisine yapılan bu insanlığın değerini bilmeli ona kucak açıp barınmasını sağlayan bu ülkeyi geçmişini unutarak vatanı olarak görmelidir.

İyi / Kötü: Muharrem iyi insan olamaya dair kendi yaşam tecrübesini şöyle aktarır:

> **—Yaradan'ın korkusu beni düzene sokar sandım. Ben sadece iyi bir insan olmak istedim. Yaradan her zaman her yerde var. Onun dediklerini yaparsan, onun istemediklerini yapmazsan bu dünyada iyi bir insan olursun hem de öbür dünyada rahat edersin. Ama olmadı, olmuyor. Şeytan her zaman var. Belki de şeytan dediğimiz bizzat kendimiziz.**

Bu bağlamda filmde Allah yolunda olan, ibadet eden, onun emir ve yasaklarına uyan, ondan korkan iyi olandır. İbadet etmemek, Allah'tan korkmamak, günah işleyip tövbe etmemek, isyan etmek, hırsızlık yapmak kötü olandır. Ayrıca Muharrem ve onun üyesi olduğu dergah anlayışına göre dünyevi zevklere kapılmak insana kötülük getirecek, onu yaratandan uzaklaştıracaktır. Dünyadaki mal mülk 'sadece Allah'ın insana emaneti olarak tanımlanarak yine Allah yolunda hizmet için kullanılması gerekendir. Allah yolunda olup, nefsine hakim olabilen Muharrem, huzurlu bir hayata sahip, iyi insanken, para ve kadın onun nefsine hakim olmasını engelleyici kötü unsurlar olarak tasvir edilmiştir.

Alt açı / Üst açı: "Takva" filminin tamamında Şeyh'in gösterildiği çekimler onun saygı duyulan biri olarak onu yüceltmeye yönelik olarak alt açı kullanılmıştır. Şeyh ile konuşurken Muharrem ve Rauf daha alt pozisyonda bulunduklarını destekleyici olarak

üst açıdan gösterilmektedir. Yine Şeyh camiye girdiğinde herkes onun elini öpmeye çalıştığında Şeyh'in büyüklüğünü göstermek için bu davranış alt açı ile gösterilir. Başka bir örnekte ise Muharrem kendisini rahatsız eden onu günahkarlığa davet eden rüyasının etkisinden kurtulmanın yolu olarak inzivaya çekilmiş Şeyh ile görüşmek ister, fakat onun içinde bulunduğu odanın kapısını açmaya, onu rahatsız etmeye cesaret edemeden geri döner, duvarın köşesine gider büzüşerek diz çöker. Kamera onun duvar dibinde başı bedenine eğilmiş, diz üstü, bedenini ikiye katlanmış halde üst açıdan göstererek psikolojik açıdan zayıflığını vurgular.

Doğal aydınlatma / Yapay aydınlatma: Işık ve gölgelerin estetize edildiği yapay aydınlatma dergah iç çekimlerinde kullanılmıştır. Bu aydınlatma ile dergahın manevi gizemi vurgulanmak istemiştir. İş yeri gibi manevi değer ya da kutsal değer atfedilmeyen mekanlarda doğal aydınlatma kullanılmıştır.

Sonuç

Muharrem'in iç çatışmalarını anlatan "Takva" filmi İslami yaşam tarzı ile kapitalist anlayışın örtüşmeleri, geleneksel ile modern çatışması çerçevesinde izleyiciyi aynı zamanda bir sistem sorgulamasına sürükler. "Takva"nın karakteri bir çözüm üretemese de inanç ile kapitalist dünya düzeni arasındaki çelişkilere aracılık yapar.

Modernlik ile gelenek Türk toplumunda tarihsel gelişim içinde belli sosyal olgular hakkında üretilmiş, o olgulara yakıştırılmış kavramlardır. "Takva" da geleneksel olarak kodlanan dini değerler ve modern olarak kodlanan kapitalist değerler filmin kahramanının eylemleri çerçevesinde açığa çıkmaktadır. Buna göre gelenek ve muhafazakarlık para ve yükselme hırsı olmasızın, kanaatkar, verili yaşam koşullarına gönül rızasıyla uyum gösteren, kendi başına karar alıp hayatına yön vermekten ziyade, itaat ettiği otoritenin bilgisine tam güven ve itaat gösteren, ibadetini aksatmayan, kadınla erkeğin birbirinden tecrit yaşaması gerektiğine yönelik düşünce ve davranışları benimseyen, istemeden işlediği günahlarına tövbe etmesini bilen olarak temsil edilmektedir. Geleneğin yaşatılmasını mümkün kılan mekan ise eski cumbalı evlerin yan yana dizildiği sokaktır. Modernlikte ise en önemli değer para kazanmaktır. Bundan başka kadınlar erkeklerle bir arada, erkekten sakınmasız yaşayan cinsel haz nesneleridir. Yüksek apartmanlar, lüks alışveriş merkezleri ve birbirine yabancı insanların dolaştığı kalabalık caddelerin olduğu kentsel mekanlar da, modernliğin göstergeleridir. Geleneksel değerler eski ile, modern değerler ise yeni ile temsil edilmektedir.

Günümüzde modernlikten tamamıyla bağımsız bir geleneğin varlığından ya da gelenek idrakinden söz etmek imkansız hale gelmiştir. Bir başka deyişle modern dönemde yaşayan insanlar olarak bizler "Takva" nın kahramanı Muharrem'in yapmaya çalışıp da başaramadığı gibi geleneği modernleşme öncesinde "olduğu gibi" anlama, kabul etme, benimseme şansına bütünüyle sahip değiliz. Zira günümüz postmodernist eklektizminin hakim olduğu toplumsal koşullar içinde gelenek ile modernliği birbirine karşıt şeyler olarak konumlandırmak ve karşıt kategoriler olarak kurmak mümkün değildir. Zira Kapitalizmin ürünlerinin dünyanın her tarafında kapitalist bir pazarın işleyişi ile tüketicilerini bulması, bu modernliğin yayılışını gösteren en önemli

işaretlerdendir. "Takva" nın geleneksel değerlere sıkı tutunmaya çalışan kahramanının da kapitalizmin ürünlerinin (cep teflonu, diz üstü bilgisayar, saat, araba v.b) tüketicisi olmasının kaçınılmazlığı onun baht dönüşünü hazırlar. Muharrem yaşadığı dünyadaki konjonktürü anlamak yerine Batı'ya ait modernliği Islami gelenek adına dışlamaya çalıştıkça, yaşanmakta olan değişimin boyutlarını ve bu değişimin muhtemel bir İslam fıkhına nasıl bir yansımasının olabileceğini yeterince takdir edememe durumuna düşmüştür. Muharrem'in yaşadığı zamanı ve koşullan anlamaktan ah koyan Müslüman zihniyet yapısını Aktay'ın **"MODERNLEŞME VE GELENEK BAĞLAMINDA DİNİ BİLGİ VE OTORİTENİN DÖNÜŞÜMÜ"** başlıklı makalesinde aktardığı Mısır'lı İslami teorisyen Hasan Hanefin görüşleriyle açıklamak mümkündür: "Müslümanların çağımızda geri kalmışlığının önemli bir sebebi doğrudan teolojik bir sorundur. Allah'la ilgili tasavvurlarındaki bir geri kalmışlık sorunudur. Allah'ı durağan, salt metafizik ve aşkın bir sabitlik olarak düşündükçe, onun yaşanan dünyanın dinamiklerine yerinde ve zamanında çözümler üretmesi düşünülemez. Kaldı ki yaşanan sorunlar her zaman aynı değildir. Bazen sömürgeden kaynaklanan sorunlar yaşanır, bazen salt ekonomik ve içsel sınıf ayrımcılığından kaynaklanan sorunlar yaşanabilir. Tanrı kavramının her duruma uygun olarak pozitif, yani halkın çıkarlarını ön- celeyen bir noktadan yeniden üretilmesi gerektiği halde, İslam kelamcıları her durumda yani dondurulmuş, sabit tanrı kavramının geçerliliğinde ısrar etmişler, çoğu kez bu tann kavramının yaşanan gerçeklerle ilgili hiçbir mesajı olmamış, salt kendisini ilgilendiren sorunları zaten bin bir türlü sorunla yüz yüze olan insanlara dayatmıştır" (Aktay, 2005: 374-375). Hanefi'nin dini bize seslenen bir öğüt olmaktan çıkarıp, modern insanın her şeyi kendi hizmetinde gören insan merkezci teknolojik isteminin ifadesini "Takva" nın alt okumasında keşfetmek mümkündür. Zira filmde Muharrem kapitalist değerlerle dini değerler arasındaki çatışmasının üstesinden gelecek çözümü sahip olduğu tanrı kavramıyla üretemez. O sadece içinde yaşadığı sosyal sorunları edilgin bir biçimde sorgulamaktan uzak, kaderci bir yaklaşıma sığınmıştır. Böylece kendisini Allah'a teslim etmiş ve yaşamı boyunca aileden ve dergahtan aldığı ezbere bilgilere dayanan din algılamasıyla, cemaatin kendisine rehber olmasını doğal bir olgu olarak kabullenmiştir.

"Takva" filminin İslami ve dolayısıyla Doğuya özgülüğe dayanan Türk temsil biçiminin oryantalist söylemle birebir örtüştüğünü söylemek abartılı olmayacaktır. Bu bağlamda filmde ikili karşıtlıklar çerçevesinde saptadığımız verilerden çıkan sonuçlar şöyledir: Dindar birey ölümden sonra var olduğuna inandığı dünya için yaşadığı hayatı biçimlendirmeye çalışır; dini lidere ve işverene karşı mutlak otorite ve itaat anlayışı söz konusudur; bilgi otorite sahibine aittir, itaat edenler cahildir. Cahil olana otorite sahibinin uygun bulmasıyla geçici olan maddi zenginlik emanet edilirken, ilim irfan sahibi olarak kalıcı olan manevi zenginlik ise otorite sahibinindir; birey hiyerarşik ilişkilerin dayattığı koşulsuz itaat çemberi içinde kendi yaşam deneyimlerinin muhakeme gücünden yoksundur; rüya bir yandan Allah tarafından kula gönderilmiş sinyaller olarak gerçek yaşam deneyimleri kadar önemli ve aynı zamanda kişinin eylemlerine yön verici bir olguyken, diğer yandan insanın kendi nefsine yenik düşmesini sağlayıcı şeytanın aracı rolünü de üstlenmektedir; modern kadın rüyada dekolte giyinen cinsel haz nesnesi, baştan çıkarıcı şeytanken, gerçek hayatta mesafeli durulması gerekendir; dindar kapalı

giyimli kadın erkeklerden tecrit bir hayat biçimi içinde babaya ve evlendiği erkeğe karşı itaatkâr ve hizmet edendir; kıyafet kadın ve erkek açısından dindarlığın önemli göstergelerindendir; filmin kahramanı için evlilik, dine ve ibadete kişinin kendini adaması için feragat edilmesi gereken bir olgudur.

"Takva"nın kahramanı Muharrem için kendi geleneksel dini alışkanlıkları ve yaşam tarzının dışına çıkmak aynı zamanda dinden uzaklaşmayı da beraberinde getirmektedir. Başka bir deyişle kapitalist değerlere boyun eğmenin bedeli dini değerlerden feragat etmeyi gerektirmektedir. Diğer taraftan Muharrem'in din ve geleneğe bağlı kalması kendini geliştirmeye ve değişime kapalı, mevcut hantal statik yapının ve şartların devamını gerektirmektedir. Kendi içine kapalı değişime ve ilerlemeye kapalı dini anlayış aynı zamanda Türk toplumunun geri kalmışlığının nedeni olarak görülen ve batılılaşmaya yönelik geliştirilen oryantalist söylemin temel dayanak noktasıdır. Bu oryantalist söylemle gelişen bir başka söylem biçimi de, kapitalist sosyal ilişkiler sonucu Muharrem'in filmin sonunda dini değerlerinin sarsılmasıyla içine düştüğü ruhsal bunalımla somutlaşan oksidentalist [batıcı] söylemdir. Bu söylem biçimi gerçek Müslüman bireyin dinden uzaklaşma ve batılı değerlere yaklaşmasıyla ahlaki ve ruhsal çöküntüye uğramasının kaçınılmaz olduğunu imler. Bu bağlamda "Takva" filmi Türk toplumunun batılılaşma çabalarıyla gelişen oryantalist ve oksidentalist söylemin sınırları içinde kalmaktadır.

Sonuçta "Takva" filminde kahramanın olaylara dinci anlayışla yaklaşması, otoriteye itaati ve yeniliğe karşı muhafazakar tutumu ile açığa çıkan olgular oryantalist söylemi destekler niteliktedir. Bu bağlamda oryantalist söylem açısından "Takva" filmi alternatif bir söylem geliştirecek dil kuramayarak, doğuya ait temsilleri destekler biçimdedir.

KAYNAKÇA

AKTAY, Yasin (2005), "Modernleşme ve Gelenek Bağlamında Dini Bilgi ve Otoritenin Dönüşümü" **Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce. İslamcılık,** İst.: İletişim Yayınları, Sa: 6, s. 345-393.

AYDIN, Mustafa (2005), "Süleymancılık", **Modern Türkiye'de Siyasi düşünce. İslamcılık,** İletişim'Yayaılan, Cilt:6, İst.: İletişim Yayınlar, s. 308-322. •

ÇIRAKMAN, Aslı (2002), "Oryantalizmin Varsayımsal Temelleri: Fikri Sabit İmgelem ve Düşünce Tarihi" Doğu Batı Dergisi, Sa: 20.

ERDOĞAN, Nezih (1995), "Ulusal Kimlik, Kolonyal Söylem ve Yeşilçam Melodramı", Toplum ve Bilm Dergisi, Sa: 66., s. 178-198.

EVREN Burçak (2007), "Türk Sinemasında Dinsel Yaklaşımlar: Yeşilçam ve İnanç Sineması", Sinematürk Dergisi: 9-10, s. 45-51.

FİSKE, John (1996), İletişim Çalışmalarına Giriş, Ank.: Ark Yayınlan.

MAKTAV, Hilmi **(2005),** "Kuran'dan Kuram'a İslami Sinema", **Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce. İslamcılık,** Sa.6, İst.: İletişim Yayınları, s. **989-1019.**

PARSA, Seyide, PARSA, A. Fatoş **(2002), Göstergebilim Çözümlemeleri,** İzmir: Ege Üniversitesi Yayınlan.

SAID, W. Edward **(2004), Şarkiyatçılık Batı'nın Şark Anlayışları,** Çev: Berna Ünler, İst.: Metis Yayınları.

SAID, W. Edward (2000), **Haberlerin Ağında İslam,** İst.: Babil Yayınlan. SCOGNAMILLO, Giovanni (1996), **Batı Sinemasında Türkiye ve Türkler,** İst.: İnkılap Kitabevi.

YEĞENOĞLU, Meyda (1996), "Peçeli Fanteziler: Oryantalist Söylemde Kültürel ve Cinsel Fark", Fuat Keyman, Mahmut Mutman, Meyda Yeğenoğlu, **Oryantalizm, Hegemonya ve Kültürel Fark,** İst.: İletişim Yayınlan.

YÜCEL, Elif (2007), "Geleneksel ile Modern; Küresel ile Yerel Arasında Türkiye'nin Kültürel Kodlan", Yeniden Devrim, s. 33-54.

Kaynak: FİLM ÇÖZÜMLEMELERİ, Prof. Dr. Seyide Parsa/ Yayınlayan: Multilingual/ Baskı: Matbaa 70 Ltd. Şti., 2. Matbaacılar sitesi, Topkapı, 2008 İstanbul.

KARGALAR İLE

BİR METAFOR OLARAK KARGA

Kafka ve Karga

Nabokov; Cervantes'i, Çehov'u, Tolstoy'u, Turgenyev'i, Flaubert'i ve Kafka'yı, incelediği *Edebiyat Dersleri* isimli eşsiz kitabında Kafka'nın *Değişim*'ini irdelerken onun için bir yazarın göğsünü kabartacak şeyler söyler. Kafka ona göre:

> Çağımız Alman yazarlarının en büyüğüdür. Onun yanında Rilke gibi şairlerle, Thomas Mann gibi yazarlar 'cüce' ya da 'alçıdan aziz heykelleri' gibi kalırlar.[155]

Nabokov, Kafka'nın "dehasında örtük dinsel alanlar aranmaması gerektiğini" savunur, bir başka karşı çıktığı konu da Kafka'nın eserlerine psikoanalitik yaklaşılamayacağı konusudur. Neider'in, Kafka'nın *Donmuş Deniz* isimli eserine psikoanalitik bakışım bir "saçmalık" olarak değerlendirir. Hatta daha ileri gider, Kafka'nın kendisinin de Freud'cu görüşleri kıyasıya eleştirdiğini söylemektedir. Kafka'ya göre psikanaliz, "*düzeltilmesi imkansız bir hatadır*."[156]

Nabokov, incelemesinde sadece yukarıda adını verdiğimiz büyük yazarların eserlerini metinçözümsel irdelemekle kalmaz, onlar hakkında ikincil yazı yazarları da topa tutar. Bir polis-hafiye gibi pür-dikkat çözümlediği yazarların hatalarım bulur, onları gülünç duruma düşürür. Yer yer vülger dil de takınan Nabokov, yılların birikimi ile tam bir edebiyat-anlatı ustasıdır.

Kafka'nın dünya edebiyatındaki yeri ve önemini burada anlatmaya niyetimiz yok. Bunu herkes tam anlamıyla kabullenmiş durumdadır. Bizim bu çalışmamızda yapacağımız şey, yüzeysel olarak Kafka'nın aile içindeki, hatta toplum içindeki yalnızlığı ve yabancılığının edebi eserlerine yansıyışını belirlemek, biçim olarak da bunun hayvan şeklinde, böcek, köpek, maymun, kedi, fare hele de *karga* şeklindeki tezahürüne dikkati çekmektir.

"Değişim" isimli öyküde bir böcekleşmenin anatomisi hazırlanmıştır. Bireyin bir böcek olarak dünyaya bakışı, ezik duyguları, aile içi yalnızlığı, dışlanmışlığı, kendini alçalmış hissetmesi trajik bir şekilde dile getirilmiştir. Bir yatay eğretileme doğrultusunda Kafka'nın böceğini ters çevirip karga yaparsak sanırız o kadar da büyük bir gaf yapmış sayılmayız. Zira Kafka'nın kargayı birçok eserinde övgüyle anlattığı, kendini karga gibi hissettiği, karga hakkında argümanları olduğu bilinmektedir. Gustav Janoach, 1921 Mayısında yazdığı ve Ludwig Winter'in de onu Bohemia'nın Pazar Eki'nde yayınladığı zaman bir vesileyle Kafka bu yazıyı okur. Gustav Janoach, babasının Kafka ile aynı sigorta kurumunda çalıştığından habersizdir, bunu sonradan öğrenir, daha genç yaşlarda gece yarılarına kadar şiir

karalamasından dolayı babası onu Kafka ile tanıştırır. Tanıştıktan sonra sürekli görüşmeye ve uzun uzun konuşmaya başlarlar. Janoach şöyle anlatır:

> *"Siz şairi ayakları yere basarken başı bulutların içinde gözden kaybolan olağanüstü bir insan gibi tanımlıyorsunuz, küçük kent soyluların tasarımı geleneğinde kuşkusuz pek alışılmış bir tablo bu. Sadece içteki gizli saklı isteklerden kaynaklanan bir hayal gerçekle bağdaşan bir yanı yok. Gerçekte şair toplumdaki sıradan insanlardan çok daha küçük ve güçsüzdür. Dolayısıyla bu yeryüzündeki yaşamın zahmet ve meşakkatini herkesten daha yoğun ve güçlü biçimde duyumsar. Ağzından çıkan ezgiler, kendisi için birer çığlıktır yalnızca. Sanatçı bir dev değildir, varlığının kafesine kapatılmış az ya da çok renkli bir kuştur sadece...*
>
> *-Siz de mi pöylesiniz? diye sordum ben.*
>
> *-Ben eşine rastlanmamış bir karga -bir kavka'yım.*
>
> *- Teimhof'taki kömürcüde bir tane vardı, hani.*
>
> *Görmüş müydünüz?*
>
> *-Evet. Dükkânın önünde dolaşıp duruyor.*
>
> *-Adaşımın durumu benimkinden daha iyi.*
>
> *Doğru, uçmasın diye kanatları kesilmiş. Ama benim durumumda gerekli değildi bu, çünkü benim kanatların zaten körelmişti. Bu nedenle yüksekler ve uzaklar diye bir şey yok benim için... İnsanların arasında şaşkın şaşkın duruyorum. Herkes kuşkuyla bakıyor bana. Öyle ya -tehlikeli bir kuşum ben, hırsız bir kuş- bir kargayım. Ama bu yalnız görünürde böyle. Gerçekte parlak nesneleri algılamamı sağlayan bir duyudan yoksunum. Onun için değil mi pırıl pırıl siyah tüylerim bile bulunmuyor. Kül gibi gridir rengim. Öyle bir karga ki, taşlar kayalar arasında gözden kaybolmak için can atıyor. Bu söylediklerim yalnızca bir şakadır kuşkusuz, bugün ne berbat durumda olduğumu fark etmeyesiniz diye yapılmış bir şaka."*[157]

Varlığın kafesine kapatılmış az ya da çok renkli bir kuş olarak şair ve yazarın kıvrılımları siyah kargada son bulurken, Kafka'nın bu söylediklerini hayatını deşifre eden önemli izdüşümler olarak algılamak gerekmektedir. Janoach'la söyleşisinde Kafka kendisini bir kargaya benzetecektir. Çek dilinde "Kavka", karga anlamına gelmektedir. Kavka'nın (Karga) durumunun kendi durumundan çok daha iyi olduğunu, onun uçmasın diye kanatlarının kesildiği ama kendisinin kanatlarının zaten köreldiğini, o yüzden kendisi için uzaklık ve yükseklik diye kavramların yok sayıldığını, insanların arasında yitik, şaşkın şaşkın sekip duran, herkesin kendisine kuşkuyla baktığı "*tehlikeli bir kuş*"[158] olduğunu söyler. Kafka, bir kargadır.

Yazarın kendisini kargayla özdeşleştirdiği (identifikation) bir başka örnek verelim. Max Brod *Kafka'da İnanç ve Umutsuzluk* isimli eserinde Kafka'nın bu böceksi-kargamsı yalnızlığını irdeler. Karga aslında yalnız bir varlık değildir, bununla Kafka figürlerini topluluk olarak yaşayan varlıkların arasından seçer. Eserindeki hayvansal öğelere rastlamamız; Kafkaesk eserlerdeki tanrısal olanın tümüyle insanın ve insani ölçülerin dışında olmasındandır. Buna *inkommensurabelite* denir. Bu 'inkommensurabel' özelliği dile getirmek üzere Kafka sürekli yeni benzetilere başvurur. Bu benzetiler hayvansal özelliklerden başka bir şey değildir. Max Brod bu hususta şunları söylemektedir:

> "Nasıl ki Tanrı insan tarafından anlaşılmaz ya da ancak yan buçuk anlaşılabilirse (Eyüb), hayvan da insan tarafından öylece anlaşılmaz ya da yan buçuk anlaşılabilir. İnsanın da hayvan için öylece olduğunu, tanrıtanımazlığının melankolik travesti Bir Köpeğin Araştırmaları'nda ortaya koyar Kafka: Bu öyküde insan köpek için görülüp sezilemez olmuştur. Kafka'nın temel inancını şu cümlelerle özetleyebiliriz. Tanrısal vardır, ama bizim insani kavrayış gücümüzün dışında bulunur, Tanrısal, insanın bilincinde (istisnalar sayılmazsa) pek sık olarak kırılmaya uğrar, duruluğunu yitirir. İmparatorun haberi sana kadar ulaşmaz, ama sen sevgiyle aralıksız beklersen (sana gelince pencerene oturur, akşam oldu mu İmparator'un haberini dinlersin) doğru olanı yapmış olursun.' Az önce sözü edilen mutlu istisnalara gelince, Kafka'nın bir diğer özdeyişi bunun için anlamlıdır: 'Kargalar bir tek karganın göğü yok edebileceğini ileri sürer. Buna kuşku yoktur, ama gök aleyhinde bu hiçbir şeyi kanıtlamaz, çünkü gök kargaların olanaksızlığıdır."[159]

Bu ve buna benzer diğer cümlelerle Kafka, doğrusu Tanrı'nın ontolojik yoldan varlığının kanıtlanmasının bir çeşitlemesini ortaya koyar. Bu çabasıyla bile Sartre, Beckett ve daha başkaları gibi kendisinden sonra gelip transandantal bir dünyayı kapı dışarı edenlerden yani kendi etkisi altında kalmış, ama kendisine karşıt yazarlardan ayrılır. Öyle yazarlar ki, yine de sık sık Kafka'yla bir solukta söylenir isimleri, çağımızın bir umutsuzluk çağı olduğunu, çünkü teknolojik ilerlemenin ilerlemeye düşman nitelik taşıdığım burada ayrıca belirtmenin gereği yok. İnsanların yüreklerinde kökten bir geriye dönüş sağlamadıkça, nasıl bir sonun bizleri beklediğini nükleer araştırmalar açıkça ortaya koymaktadır. Katı us gücü, doğadaki temel öğeleri fazlasıyla kendinden yana çekip almıştır. "*Ancak ebedi bir sezgi birbirinden ayırabilir onları*."[160] Henüz bu sevgiye açılan bütün kapılar kapanmamıştır. Ama insanın aklım başına devşirmesinin zamanı gelip geçmektedir. Şimdi içinde yaşadığımıza benzer bir son dakika dönemi, dünya tarihinde belki de bugüne kadar görülmüş değildir.[161]

Kafka, o müthiş diktatörlüklerin bütünüyle gelişip ortaya çıkmasından, atom bombası dehşetinden, köleleştirilmiş bireyin apokalipse'sinden daha önceki bir zamanda yaşamış, ama bu korkusuzlukları bir peygamber gibi önceden sezerek eserlerinde dile getirmiştir. Romanlarında hissedilen o hayaletimsi-netameli, donuk

ve kasvetli hava, işte buradan kaynaklanmaktadır. Dehşet yüklü bir dönemin, sanatçının kişisel alınyazısından çok ötelere taşıyan bir şekilde önceden sezilmesidir ki (*Dava*'daki tutuklama sahnesiyle gizli yürütülen kovuşturma ve soruşturma gibi) Kafka'nın yasal olan ve duyguların karmaşasına dayanamayan etkisini bir bakıma bize açıklamaktadır.[162]

II.

Kafka, konuşma dili Almanca olan Çek bir anne-babadan doğmadır. Ailesi Yahudi'dir, ama Kafka'nın gece yarılarında uçsuz bucaksız okumalarında elde ettiği sorular için ebeveynlerinin belleği yeterli değildir. Bu vesile ile semavi kitapları özellikle İncil okumalarını sürdürmektedir. Prag'da sanat çevrelerine girmeye çalışsa da, sanat çevreleri ve tiyatro grupları onu aralarına kabul etmezler. Bu kabul edilmeyişi Kafka'nın temel yaşantısının yabancılık, dışlanmışlık, kendi kendine sürgün edilmişlik olduğunu Günter Anders *Kafka Pro et Contra* isimli araştırmasında şöyle açıkkmaktadır:

> "Kafka bir Yahudi olarak tümüyle Hıristiyan dünyasının insanı değildi. Yahudiliğini umursamayan -ki gerçekte umursamıyordu- bir Yahudi olarak tam anlamıyla bir Çek insanı değildi. Almanca konuşan biri olarak tam anlamıyla bir Bohemyalı olması, tam anlamıyla Avusturyalı olmasını önlüyordu. Sosyal sigorta memuru olarak tam burjuva değildi Bir burjuva ailesinin oğlu olarak tümüyle emekçiler sınıfına girmiyordu; ama bir büro insanı da değildi, çünkü bir yazar olduğunu duyumsuyordu. Gelgelelim bir yazar da değildi, çünkü gücünü ailesi uğruna harcıyordu: 'Oysa aile çevremde bir yabancıdan bile yabancı yaşıyorum."[163]

Herkesin kendisine yabancı olduğunu sıkça ebeveynine yazdığı mektuplarda dile getirir Kafka. Kasvetli aile yaşamından nefret eder ama sürekli onun içinde yaşamak durumundadır. Babasının mal varlığı, zenginliği, hele de o zenginliği kendi emeği ve yaşamı ile elde edişi; onun, Kafka'dan daha zeki, daha becerikli, hayata daha iyi bir perspektiften bakma yeteneği gibi gözükmekte, Kafka bu beceriksizliğin sıkleti altında ezilmektedir:

> "Hepiniz bana yabancısınız" der Kafka annesine, "yalnızca bir kan bağı var, ama o da kendini duyumsatmıyor." Kasvetli aile yaşamından nefret eder, ama kurtulamaz. "Bundan da nefret ediyorum; evde annemle babamın yattıkları yatağın kullanılmış çarşaflarını, dikkatle yerleştirilmiş gömleklerin görünüşü, beni kusturacak kadar bunaltabilir, içimi altüst edebilir, öyle ki, sanki değişimi bir türlü tamamlayamamış, bu karanlık evde, kasvetli bir yaşamdan hep yeniden dünyaya geliyorum, o evde sürekli olarak varlığımın onaylanmasını bekliyorum. Çalışkan ve halinden memnun küçük burjuva ailesinin, içlerinden yetişen bu kuraldışı insan karşısındaki anlayışsızlıkları, mutlak ve aşılmazdır.

> Bu nedenle sevgi arayan çocuk, kendi dünyasının bir köşesine kurulur. Çoğu kez kötü giydirilmektedir, kendini giysilerine uydurabilsin diye çarpık durur."[164]

Babası ile olan ilişkisi, annesi ile olan ilişkisinden daha kötüdür. Bu ilişkisinden kalan kinin dışavurumu *Babaya Mektup (Brief an den Vater)* isimli eserde yüz sayfaya gerinir. Şara Sayın, Kafka'nın ebeveyn ilişkisini iyi irdeler:

> "Babası oğlunu son derece kesin kurallara dayanan sert bir eğitim sistemi ile yetiştirmek istiyor. Bu ise önce çocuk, sonra genç Kafka üzerinde tam karşıt bir etki yaratıyor. Babasına önce nefret hisleri besleyen ve bu hisleri zamanla çeşitli kalıplar alan Kafka, anne ve babasını hiçbir zaman terk etmiyor, ama kendine en yakın olan bu insanların arasında, gene de yalnız ve onlara yabancı olarak kalıyor. Çevresine daima yabancı kalan, eserlerinde ise yaşantı dünyamıza yabancı bir dünya yaratan Kafka'ya, bazı eleştirmenler, ruh hastası bir yazar gözüyle bakmaktadırlar. Hasta deyimi, gerçekten yerinde bir deyimdir."[165]

Çocukların yetiştirilmesinden söz ettiği mektuplarında Kafka, Swift'in ana ve babaların çocukları yetiştirmede çoğunlukla en uygunsuz kişiler oldukları yolundaki görüşüne katılır. Aile denen, hayvandan, aile organizmasından söz ederek şunları ekler:

> İnsanlık içerisinde her insanın yeni ya da en azından kendi seçtiği biçimde yıkılıp gitme olanağı vardır, anayla babanın egemenliğindeki ailede ise ancak çok belli kişilerin yeri olabilir: Bunlar kesinlikle belirlenmiş istemlere, ayrıca da büyüklerin koyduğu sınırlara uyan kişilerdir. Uymadıkları takdirde aileden atılmazlar, böylesi çok güzel bir şey olurdu, ama düşünülemez, çünkü söz konusu olan bir organizmadır ve tüketilirler. Bu tüketiliş Yunan Mitolojisindeki ana-baba örneğindeki gibi (Oğullarım yiyen Kronos-onurlu baba) bedenin yem yapılması biçimindeki olmaz; belki de Kronos, sırf oğullarına acıdığı için onları yemeyi, öteki yöntemlere yeğlemiştir.[166]

Kafka'nın canlı, becerikli işinde acıma tanımaksızın yükselmiş olan babası, dünyayı "*güçle, gürültüyle ve öfkeyle*" yöneten bu Kronos ya da Yehova, zayıf oğlunun tüm direnme gücünü kırar. Bu babayla olan ilişkisi Kafka'nın dünyayla olan ilişkisini de önemli ölçüde belirlemiştir. Hiçbir zaman göndermediği büyük eseri "*Babaya Mektup*"unda Kafka, davacı avukat ve davalı konumundadır. Bu mektupta bir dava açılır, ama sonunda verilen hüküm davayı sonuçlandırmayıp, çaresizlik konumunu yıkıma varana dek sürer.[167]

Baba, tam bir duygusuzlukla, darbelerini sözleriyle indirmiştir:

> "Kimseye acımazdın, ne konuşurken, ne de daha sonra, insan senin karşında tam anlamıyla savunmasızdı." *Çocuk için en yıkıcı olan ise*, "Senin, yani benim için bu denli önemli olan senin, bana koyduğun yasalara uymamandı. Böylece dünya benim için üçe ayrılmış oluyordu: Bir köle gibi, yalnızca benim için bulunmuş ve gereklerini bilmediğim bir nedenle, hiç bir

> zaman tümüyle yapamadığını, yasaların egemenliğinde yaşadığım bir dünya, soma benimkinden sonsuz uzaklıkta içinde senin her şeyi öfkelenerek yaşadığın ikinci bir dünya ve nihayet geri kalan insanların buyruklarından ve boyun eğişlerinden uzak, mutlu yaşadıkları üçüncü bir dünya... Ben hep utanç içindeydim... Eğitimde bana karşı kullandığın, en azından benim üstümde hep etkili olan sözlü araçlar, küfür, korkutma, alay, kötü gülmeler ve tuhaftır kendi kendinden yakınmaydı... İnsan bir ölçütte, daha kötü bir şey yaptığının bilincine bile varamadan cezalandırmıyordu."[168]

Ernst Fischer, Praglı Yahudi Franz Kafka ile Prusyalı genç soylu Heinrich von Kleist arasındaki benzerliğin şimdiye dek sık sık belirtildiğini dillendirir. Ailesine, toplumsal konumuna ve ülkesine yabancılaşıp yabancı ülkelere yola çıkan Kleist'ın zaferle dolu bir dönüşün ailesinin ona sunacağı defne tacının düşünü kurduğunu, ama hiç bir başarı kazanmaksızın geri döndüğünü ve bunun utancına dayanamayıp öldüğünü dillendirir.[169] Fischer'e göre Kafka ise aile bağlarından kurtulabilme konusunda Kleist'tan da başarısızdır. Kaçış girişimleri kendine aşın güvenmiş olan genç soylununkinden daha yetersizdir. Ama sonuçta ikisi de birer kaçak, birer yabancıydılar, yetişkinlerle başa çıkabilecek güçte olmayıp, çocukluk yıllarında hapsolmuş kalmışlardır; ne kendilerini kurtarabilmişlerdir, ne de başkalarıyla sürekli bir birlikteliği gerçekleştirebilmişlerdir. Sonunda böyle bir beraberliği kendilerine ancak ölümün getirebileceğine umut bağlamışlardır, Her ikisi de özellikle yabancılarıyla, gelmekte olan bir çağın temsilcileriydiler, tıpkı Rousseau'nun, tıpkı Byron'un abartmaya kaçan bir üslupla yeni bir zamanın belirleyici özelliklerini önceden haber vermiş oluşları gibi.[170]

III.

In meiner Familie lebe ich wie, kavka (Raabe.) (*Tagebücher*)

Ailem içinde karga gibi yaşıyorum. (*Günceler*)

Franz Kafka'nın "Değişim"ini okuyanlar bir sabah kendini bir böceğe dönüşmüş olarak bulan Gregor Samsa'nın aile içindeki alçalmışlığını ve öldürücü yalnızlığım bileceklerdir. "Değişim" isimli o muhteşem esere başlayanlar eserin ilk sayfasından Gregor Samsa-Böceğin ranzanın altında hizmetçinin süpürge sapı ile dürttüğü ana kadar, kendini ezik bir yabancılaşmanın içinde bulacaklardır.

Kafka'nın *Değişim*'i üzerine en yakın arkadaşlarından Max Brod'dan başlayınız Elias Canetti'ye, Nabokov'dan başlayınız Felix Guattari-Gilles Deleuze'a kadar tüm edebiyatçılar, sosyologlar, felsefeciler bir şeyler söylemişlerdir. Kafka'nın eserindeki dönüşümünü (metamorphosis) yazının başına aldığımız alıntıdaki koyulukla açıklayanlar olduğu gibi, bunun gücün simgesi olan, Kafka'ya taviz vermeyen,

baskıcı bir ötekinin (babanın) gölgesi altındaki muzdarip ben'in çığlığı olarak görenler, bir vakit çalıştığı bürodan soğuyan bir kişinin ebeveyni karşısındaki acınacak hak, alçalma kompleksi (Mindervartigkeitskomplex) olarak açıklayanlar da olmuştur. İnsanın bir böceğe metamorfozunun bir başka türü olan kargaya neden dönüşebileceği, ya da insanın kendisini neden bir karga (kavka) gibi hissedebileceğini irdelemek için kargayı büyüteç altına almak gerekmektedir. Peki, nedir bu karga denilen yaratık, ne menem bir şeydir?

Nihat Genç, insanın alamadığı, evcilleştiremediği tek kuşun karga olduğunu söyler:

> Tüm masal ve efsanelerde karganın uğursuz olduğundan bahsedilir, çünkü felaket ve bela habercisidir. Ve ilginçtir ki, hiçbir kuş insanlık kültüründe karga kadar yer kaplamamıştır. Gürültücü, cüretkar, saldırgan bir kuştur, siyah, cırlak sesi, krav kav (gak gak) diye gaklayan, hemen her coğrafyada yaşamasını başarabilen tek kuş türüdür. Kuşların en zekisidir. İnsanlık tarihinde en çok tacize uğrayan 'yaratık'tır. Çünkü kargalar toplumcu kuşlardır, tek bir bireylerini kaptırmaz, intikamlarını acı alırlar.[171]

Nihat Genç, kargaların insanların tarih boyu tacizi, haşinliğine rağmen, insanlarla iç içe ve insanların rızası olmadan yaşamayı becerebilen tek kuş türü olduğunu söyler. Yalnız kargalar insan avucundan yiyecek almazlar, yani tenezzül etmezler. Kolektif yaşama düşkün olduğundan, kurtlardan çok farklı olan ve kafese sığdırılamayan bir yaratıktır karga... "Kargayı yakaladığınızda tüm arkadaşları saldırıya geçer, baş edemezsiniz...[172] Kargaların tarih boyunca asaleti ve başeğmezliği üzerine de Nihat Genç ilginç tespitlerde bulunur:

> "Dinozorlarla başlayan, Adem'le devam eden yeryüzü tarihi içinde 'yenilmeyen' 'baş eğmeyen' ve tarihin en büyük dinleri, halkları, edebiyatçıları tarafından lanetlenip tacize uğrayan karga, özgürlüğü kendi kafasına göre yaşayan tek canlı türüdür. Serçeler, sığırcıklar, leylekler de toplumcu kuşlardır yani birlikte hareket ederler, ancak düşen, yaralanan arkadaşlarına burunlarını döndürüp bakmazlar, kartallar soylu bir gururu, uçsuz bucaksız özgürlüğü temsil ederler ancak, iki gün yem verin yalaka haline gelirler. Neden hiçbir kültür, millet kargayı kendine sembol edinmedi. Siyah, çirkin, bed sesli bu hayvanları insanoğlunun sevmeye niyeti yok, çünkü Yunan'dan beri şekilciyiz, estetiğimize uymaz, formlarımıza uymadığı için de uygarlığımızı bozar."[173]

IV.

Karga kelimesinin sözlük anlamına[174] bakılacak olursa, birinci anlamının kargagillerden ekseriya parlak ve siyah tüyleri uzun kanatlı karakteristik gagalı, insanlara alışabilir, gezici ve ötücü kuş (*corvus* coraks) olduğu görülür. Sözlükte birinci anlamın altında "karga boka konmadan, karga deneyi, karga gibi,

kargasekmez, karga taşlamak, alakarga" gibi deyimler de mevcuttur. Karga tekmesinin ikinci anlamı: 1. Bir şeyin ters dönmesi, baş aşağı olması. 2. Yelken toplama. Karga etmek: Uzun zaman kullanılmamış tulumbayı ıslatarak çalıştırmak. 3. Gemi sirenlerini az yer tutması için veya yes işareti olarak eğik hale getirmek Sözlükte kargaya ilişkin güzel kelimeler de mevcuttur. Kargaburun, kargaburnu, kargabüken, kargacık, kargadelen, kargaotu, kargaşa, kargaşalık, karga tulumba gibi.

Meydan Larousse'da ise karga "*siyah tüylü, geniş kanatlı, gezici ve ötücü kuş*" diye tanımlanır, ayrıca tohumları yediği için tarlalara zararlıdır. Karga türü olarak sadece alakarga insana alışabilen, duyduğu sesleri papağan gibi tekrar eden, tüyleri alacak bir cins kargadır. Karganın ansiklopedik anlamında tanımlaması biraz daha uzun ama özdür. Kargalar, parlak siyah tüylü kuşlardır. Gri ve beyaz karışığı değişik renkte olanları da vardır. Gagası güçlü, kanatlan uzundur. Büyük karga ötücü kuşların en büyüklerinden biridir. Kanat açıklığı bir metreyi geçer. Kuzey yarımkürenin her tarafında bulunur. Hem bitkisel hem de hayvansal besinlerle beslenir. Ruhsal yetenekleri bakımından karga, kuşlar içinde en çok gelişmiş olanlardan biridir. İnsana kolayca alışabilir. Ekin kargası, kara kuzguna benzer, fakat erişkinlerde, gaganın dibi çıplak olur. (Avrupa'da 'kargalık' adı verilen toplu yuvalarda barınırlar.)[175] Karganın yukarıda da değindiğimiz gibi mahsullere zarar verdiğinden dolayı "her mevsimde avının serbest" oluşu[176] ise ayrı bir durumdur.

Karganın kimliği için sanırız bu kadar tanımlama yeter. Bir de karganın semavi kitaplardaki yerini açıklamak gerekir. Mesela *Kur'an*'da karganın konumu nedir, ne değildir? Kargaya *Kur'an* hangi perspektiften bakar bunu irdeleyelim.

Kuran'ın Maide Suresi 29-30-31. ayetlerinde Kabil'in Habil'e olan hıncım onu öldürmesi şeklinde göstermesiyle Kabil kardeşi Habil'in cesedini ne yapacağını bilmemektedir. Başa gelen bu ilk olayda Kabil'in çaresizliğine Allah bir kargayı gönderecektir. Bu perspektifle karganın "Adem'e hocalık ettiği" ve durumunun da bir "öğretici durum" olduğu gözlemlenir. Kuran mantığı, modern insanın deyimlerde ve atasözlerinde basite aldığı karganın hatta yer yer o küçücük sineğin insana öğretmenliğini, "öğretici vasfını" sergilemektedir:[177]

> 29: "Şüphesiz kendi günahını ve benim günahımı yüklenmesi ve böylelikle ateşin halkından olmam isterim Zulmedenlerin cezası budur."
>
> 30: "Sonunda nefsi ona kardeşini öldürmeyi (tahrik edip zevkli göstererek) kolaylaştırdı; böylece onu öldürdü, bu yüzden hüsrana uğrayanlardan oldu."
>
> 31: "Derken, Allah ona (Kabil'e) yeri eşiyerek kardeşinin cesedini nasıl gömeceğini göstermesi için bir karga gönderdi. Bana yazıklar olsun.' dedi. 'Bu karga kadar olup da kardeşimin cesedini gömmekten aciz miydim?' Artık pişman olmuştu."[178]

Karga, *Maide Suresi* 31. ayetin anlamı itibariyle "*insan aciziyetinin*" bir bildirgesidir. "*Bana yazıklar olsun*" diyen âdemoğlu aklını kullanamadığından dolayı kargadan daha da küçülmüştür. I Farklı bir perspektifle bu olaya bakılacak olursa, karga, insanın aklına bile gelmeyecek şeyleri aklına getirdiğinden ve insana mezar kazmayı öğrettiğinden onun ilk hocası olmuştur.

V.

Kargalar, renkleri, çirkin ötüşleri, yaramazlıkları, hırsızlıkları yüzünden çoğu toplumların inançlarında, hele de masallarda uğursuz bir yaratık olarak anılırlar. Karga, şeytanın, cadıların (Karakonsolos) dönüştüğü ve beden aldığı bir kuştur. "Yedi Karga" (Die sieben Raaben) masalında örneğin bir kız, erkek türdeşlerini arar ve onların kurtulmasını sağlar. Ergen kız, dünyanın öbür ucuna, sırça dağa kadar gidip kardeşlerini kurtarır. Grimm Masalları'ndaki *12 Kardeş Öyküsü* ile *6 Kuğu Masalında* da aynı tema işlenir. Babil'deki uğursuzluk getirdiğine inanılan artık aylarda (13. ay) kargalar apayrı bir anlam kazanmaktadır. Ama karga hep olumsuz ve kötü imgelerle hatırlanmaz, aksine zeki ve haber verici, öğretici bir yönü de vardır. Yine de Yahudi inancına göre karga temiz değildir (3 Mos.11.15). Cermen mitolojisinde Huginn, Mundin ve Odin isimli kargalar tüm dünyadan haberler getirirler.

Ortaçağ döneminde işkence fotoğraflarında darağaçları etrafında uçan, darağaçlarına tüneyen ve akbaba gibi insan eti yiyen (daha sonra Hitchkock sinemasında ana eksen olan) kargalar, kuzgunlar Kuzeydoğu Amerikalıların kuzey bölgelerinde bir kültür taşıyıcılığı rolünü üstlenmişlerdir. Mitoloji ters dönmüş, Olümp Dağı'nda Zeus'tan ateşi çalan ve insanlara ulaştıran Prometheus burada karga ile identifike edilmiştir.[179]

VI.

Mevlana'nın *Mesnevi*'sinde tilki, merkep, hüdhüd ve diğer hayvanların yanında karga da çok önemli bir yer tutar. Karganın Mesnevi'deki fonksiyonu, en azından "*Hüdhüdün İddiasma Karşı Karganın Ta'nı ve İtirazı*" ve "*Hüdhüdün Karganın Kınamasına Cevap Vermesi*" isimli başlıklarda görüldüğü gibi, hüdhüdü kıskanmasıdır. Hüdhüd Süleyman'ın yanında olduğu için onu hased etmektedir. Biz meselenin daha iyi anlaşılması için Mesnevi'den bu alıntılan yapmakta fayda görmekteyiz:

Hüdhüdün İddiasına Karşı Karganın Ta'nı ve İtirazı

Bunu işiten karga hüdhüdü hased edip Süeyman'a 'Bu haddini bilmez, zira

Onda böyle bir araştırıcı görüş olsaydı, toprağın altındaki tuzağı görürdü.

Niçin dikkat etmez ve tuzağa düşer? Niçin kafeste yer edinir? dedi.

Süleyman 'Ey hüdhüd, hakikaten bu sözler benim için variddir! Niçin sarhoşça hareket edersin-Benim katımda yalan layık mıdır? dedi."

Hüdhüdün Karganın Kınamasına Cevap Vermesi

Hüdhüd dedi ki: Ey şad, beni utandırma. Hakkımdaki düşman sözünü dinleme!

Davam batıl ise, işte başım, işte boynum kıldan incedir.

Karga kaderin hükmünün inkarcısı. Aklının icabı kafirce düşünüyor. Kimde kafirlerden bir hususiyet varsa, o kadın gibi akıl ve dince eksiktir.-

Akıl gözünü kaza örtmezse, tuzak bana havadan da görünür.

Kaza ilim ve idraki uyutur. Ayı karartır. Güneşi halsiz bırakır. Kazadan sahra ve feza daralır. Onu inkâr dahi kazadandır."[180]

Mesnevi'deki bir diğer karga izleğinde de karga, hüdhüdle kavgasından ayrı ama burada büsbütün olumlu bir imge ile verilir. Dünyada henüz mezar ve mezar kazıcılığının bilinmediği anda Kabil'in kargadan mezar kazmasını öğrenmesine dair bakın Mevlana *Mesnevi*'sinde neler yazmıştır:

Mezar kazmak, en hor bir sanattır, nihayet mahiyeti bir fikre bağlı değil!

Kabil, bunu bilmiş olsaydı Habil'i başında taşımazdı.

Bu kana, toprağa bulaşmış ölüyü nasıl gizlesem? diyordu.

Bir karganın, öbür bir kargayı ağzına almış geldiğini gördü.

Karga havadan yere indi, sanki ona mezar kazmasını gösterdi.

Tırnaklarıyla yeri kazıp ölü kargayı oraya gömdü.

Onu gömüp üzerine topraklar örttü. Böylece karga Hak ilhamıyla ilim sahibi oldu.

Bunu görünce Kabil "Yazıklar olsun, benim aklım ne kadar da kıt! Bir karganın bile aklı benden üstün! dedi.

Akl-ı Küll'ün vasfı Mazgal-basar'dır, cüzi akılsa her yana bakar.

Havassın nuru Mazgal-basar aklıdır, karga aklıysa ölülere mezar kazma üstadı.

Kılavuzu karga olanın canının varacağı yer mezarlıktır.

Sen de nefis kargasına tabi olma! Onun gideceği yer mezarlıktır, bağ-bahçe değil.[181]

Mevlana, Mesnevi'sinde "hak ilhamıyla ilim sahibi" olan ve Adem'e (Kabil) tırnaklar ile mezar kazmasını öğreten karga, insan aklının kıtlığını yansıtan bir aynadır. Mevlana, karganın öğreticiliğini, **"mezar kazma sanatçılığını"** överken ve bunun karga için bir Allah vergisi olduğunu kabullenirken, anlatı perspektifini ters çevirip bir anda karga aklını "ölülere mezar kazan akıl" olarak nitelendirmekte ve bu olayı da "Kılavuzu karga olanın, canının varacağı yer mezarlıktır" şeklinde yorumlamaktadır. İşte somut olarak değil de soyut olarak bakacak olursak, karganın burada nefis kargası olduğunu zaten Mevlana'nın son beytinden de anlarız. "Sen de nefis kargasına tabi olma! Onun gideceği yer mezarlıktır, bağ-bahçe değil." deyip insana kötülük eden, sadece kötülüğü emreden, insanı ayartan, baştan çıkaran ve dünyevi olan hiçbir şeye doymayan nefse "karga" metaforunu yakıştırmakla orijinal bir imge elde edilmiştir.

İnsanlık tarihi boyunca bir metafor olarak karganın aldığı yer saygıyı hak etmektedir. Kargaları sevmeyebilir, onlardan nefret edebilir, yer yer onun çirkinliğinden, karalığından, Nihat Genç'in de dediği gibi "kravlamasından" tiksinebiliriz; fakat şu bir gerçek ki karga, yüzyılı aşan ömrüyle hayvanlar aleminde en zeki hayvan olduğunu kanıtlamıştır.

Karga'nın gizemi sadece efsanelerde, masallarda, kutsal kitaplarda kalmamış, sanatın her dalına yayılmıştır. Drama ve karga yan yana geldiğinde aklımıza hemen Le Corbeaux'nun *Kargalar*'ını dramatize eden (4 perdelik bir oyun haline getiren-1882) Henry Becque gelir. Bu dramada varlıklı bir sanayici olan Vignerion bir beyin kanaması sonucu ölür. Birdenbire bütün "kargalar" yani işadamları, karısına ve kızlarına kalan mirası ellerine geçirmek için başlarına üşüşürler. Zavallı kadınlar ancak kızlardan birinin fedakârlığı sayesinde kurtulurlar. "Taşlama" türüne örnek olan oyun, insan yüreğinin en karanlık yönlerini ortaya çıkaran gerçekçi sözlerle doludur. Eserin insanlara karşı olan tutumu çeşitli tepkilere yol açmıştır.[182]

Sinemaya açılınca durum daha da belirgin bir hal alır. Yine kargalar yazan Le Corbeaux'nun eserinin 1943'te Fransız rejisörü H. Clauwout'nun yönetiminde çevrilen versiyonu nasıl unutulur. Bu filmin oyuncuları Pierre Fresnas, Pierre Larquey, Ginette Lederc; Lewis Charance'ın yazdığı senaryoda, çeşitli kişilere gelen imzasız mektuplarla altüst olan küçük bir taşra kasabasının günlük hayatım oynarlar. Film yalın ve özentisiz anlatımı, görüntülerle montajın gergin ritmi ve bazı sahnelerin katı gerçekliğiyle ün kazanmıştır.[183]

Hitchkock'un *Kuşlar*'ı insanın tüylerini diken diken eden bir filmdir. Kuşları, (kuzgun ve kargaları) rahatsız eden birkaç kişinin onların "cemiyet yaşamını" ve "kollektif bilinçlerini" görmezden geldiklerinden midir nedir, onların hışımlarına uğrarlar. Kasaba kargaların çılgınlıklarının uğrak yeri olur. Sonra Brandon Lee'nin başrolde oynadığı ve aynı filmde kurşun sekmesi sonucu öldüğü "*Ölümüz Aşk*" filminde, haksızlığa ve çirkin davranışlara uğrayan, karısına tecavüz edilen ve kendisi de öldürülen bir figürün tekrar dirilip intikam alması, filmin temelini oluşturur. Karga, öç alması için Brandon Lee'ye *'üçüncü göz', 'ayrı bir perspektif' 'farklı bir bakış açısı'*dır. Film konusuyla, hele de karganın film içinde farklı kullanımıyla Hollywood için özgün bir filmdir. Son olarak Oliver Stone'un yapımcılığını yaptığı Sean Penn, Jennifer Lopez ve Nick Nolte'un oynadıkları *U-Thurn* adlı filmde de karga önemli bir yer tutar. Bizde *Kaybedenler* diye çevrilen bu filmde Nick Nolte ve kargasının apayrı bir yeri vardır.

Kaynak: Ahmet Sarı - Cemile A. Ercan, Masalların Psikanalizi, Salkımsöğüt Yayınları, 1. Basım, 2008, Ankara

Dipnotlar

[155] Vladimir Nabokov, a.g.e., s.125

[156] A.g.e., s.126

[157] Gustav Janoach, **Kafka ile Söyleşiler** (Çev. Kamuran Şipal) Cem Yayınevi, İstanbul 1994, s. 16-17-18.

[158] Janoach., a.g.e., s.18

[159] Max Brod, **Kafka'da İnanç ve Umutsuzluk**, (Çev. Kamuran Şipal) Cem Yayınevi, İstanbul 1994., s.4

[160] A.g.e., s.6

[161] A.g.e., s.6-7.

[162] A.g.e, s.10-11.

[163] Günter Anders, **Kafka Pro et Contra** araştırısı için bkz. Ernst Fischer; **Franz Kafka**, (çev. Ahmet Cemal) BFS Yayınları, İstanbul 1995, s.21-22

[164] Ernst Fischer, a.g.e., s. 23

[165] Şara Sayın, **Kafka'nın Değişim Hikayesi Üzerine Bir Deneme**, Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi, Sayı 5, İstanbul Matbaası 1996, s. 119

[166] A.g.e., s.26

[167] A.g.e., s.26

[168] Ernst Fischer, a.g.e., s. 26-27

[169] A.g.e., s.26-27

[170] A.g.e., s. 24-25

[171] Nihat Genç, **Bülbül Ötüşü Kanarya**; Leman Dergisi, Sayı 225, s. 14-15

[172] A.g.y., s.l4-15

[173] A.g.y., s.l4-15

[174] D. Mehmet Doğan, **Büyük Türkçe Sözlük**, İz Yayıncılık, İstanbul 1996, s.607

[175] Meydan Larousse, a.g.e., s..3-4

[176] Yeni Türk Ansiklopedisi, Ötüken Neşriyat. 5. Cilt, İstanbul 1985, s. 1720

[177] Ali Bulaç, **Kur'an-ı Kerim'in Türkçe Anlamı**, Birim Yayınları, İstanbul 1985, s.75

[178] Eb'ul A'la Mevdudi, **Tefhim'ul Kur'an**, İnsan Yayınları, İstanbul 1996, 1 Cilt, s. 474-475

[179] **Der Grosse Brockhaus**, F. A. Brockhaus (9.Cilt), Wiessbaden 1956, s. 506

[180] Manzum Nahifi, **Mesnevi-i Şerhi** (Haz. Amil Çelebioğlu) Sönmez Neşriyat, (1. Cilt), İstanbul 1967, s. 50

[181] A.g.e., (2. Cilt) s.52

[182] Meydan Larousse, a.g.e., s.34

[183] A.g.e., s.34

Kaynakça

Tezel, Naki; **Türk Masalları I-II**, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları/632, Türk Tarih Kurmu Basımevi, Ankara 1997.

Sakaoğlu, Saim; **Masal Araştırmaları**, Akçağ Yayınları, Ankara 2007.

Drosdevski, Günther (Brbr.); **Duden Deutsches Wörterbuch A-Z**, Duden Verlag, Mannheim, Leipzig, Wien, Zürich 1989.

Bichsel, Peter; **Edebiyat Dersleri, Okuyucu/Anlatı**, Babil Yayınları, Erzurum 2000.

Gezgin, İsmail; **Kırmızı Başlıklı Kız'dan İlk Günah'a Masalların Şifresi**, Sel Yayıncılık, İstanbul 2007.

Wahrig, Gerhard; **Wahrig Deutsches Wörterbuch**, Bertelsmann Lexikon Verlag, Gutersloh/München 1991.

Bilkan, Ali Fuat; **Masal Estetiği**, Timaş Yayınları, İstanbul 2001.

Cankoçak, Onur; **Masalda Büyüyen Kızlar, Sözlü Gelenek Masalları, Çocukluk ve Düşsellik**, Toplum ve Bilim, sayı:70, Güz 1996.

Kıraç, Ekrem; **Masallarda Rasyonalite Problemi**, Milli Folklor, cilt:15, sayı:9, Kış:36, 1997

Bettelheim, Bruno; **"Büyünün Yararları- Peri Masallarının Anlam ve Önemi (Masal-Mit {İyimserlik-Kötümserlik})**, Kuram Dergisi, Kitap:6, Eylül 1999.

Bettelheim, Bruno; **"Büyünün Yararları- Peri Masallarının Anlam ve Önemi (Anlam Arama Savaşımı)**, Kuram Dergisi, Kitap:6, Eylül 1999.

Rıfat, Mehmet; **Masallara Yaklaşım Biçimleri**, Kuram Dergisi, Kitap:6, Eylül 1999.

Eco, Umberto; **Anlatı Ormanında Altı Gezinti**, Can Yayınları, İstanbul 1996.

Fromm, Erich; **Masallar, Rüyalar, Mitoslar**, (????) 1995

Adorno, Theodor W.; **Minima Moralia**, Metis Yayınları, İstanbul 1997.

Ateş, Süleyman; **Kuran'ı Kerim ve Yüce Meali**, Kılıç Kitabevi, Ankara 1975.

Kitabı Mukaddes, Eski ve Yeni Ahit, Orhan Matbaacılık, İstanbul 1997

Grimm, Jacop, Wilhelm; **Grimm Masalları**, Doruk Yayınları, Ankara 2003.

Güney, Eflatun Cem; **Masallar**, Kültür Bakanlığı Yayınları: 523, Ankara 1990.

Aytaç, Gürsel; Yeni Alman Edebiyatı Tarihi, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları 537, Kültür Serileri Dizisi s. 29, Ankara 1983.

Grabert, Mulott; **Geschichte der Deutschen Literatur**, Bayerischer Schulbuch Verlag, München 1983.

Erkoç, Yavuz; **Faust**, Atatürk Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Dergisi, Yıl 1991, sayı 19, s.45.

Daemmrich, Horst S. und Ingrid; **Themen und Motiven in der Literatur**, Francke Verlag, Tübingen Basel 1995.

Mann, Klaus; Mnouchkine, Ariane; **Mephisto**, Can Yayınları, Çağdaş Drama Dizisi, İstanbul 1990.

Bermann, Marshall; **Katı Olan Her şey Buharlaşıyor**, İletişim Yayınları, İstanbul 1994.

Nabokov, Vladimir; **Edebiyat Dersleri**, Ada Yayınlan, Tarihsiz.

Janoach, Gustav; **Kafka ile Söyleşiler**, Cem Yayınevi, İstanbul 1994.

Brod, Max; **Kafka'da İnanç ve Umutsuzluk**, Cem Yayınevi, İstanbul 1994.

Fischer, Ernst; **Franz Kafka**, BFS Yayınları, İstanbul 1995.

Sayın, Şara; **Kafka'nın Değişim Hikâyesi Üzerine Bir Deneme**, Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi, Sayı 5, İstanbul Matbaası 1996.

Genç, Nihat; **Bülbül Ötüşü Kanarya**; Leman Dergisi, Sayı ???

Doğan, D. Mehmet; **Büyük Türkçe Sözlük**, İz Yayıncılık, İstanbul 1996.

Yeni Türk Ansiklopedisi, Ötüken Neşriyat. 5. Cilt, İstanbul 1985

Bulaç, Ali; **Kur'an-ı Kerim'in Türkçe Anlamı**, Birim Yayınları, İstanbul 1985

Brockhaus, F. A.; **Der Grosse Brockhaus**, (9.Cilt), Wiessbaden 1956

Çelebioğlu, Amil (Haz.) Manzum Nahifi, **Mesnevi-i Şerhi**, Sönmez Neşriyat, (1. Cilt), İstanbul 1967

Bauman, Barbara-Oberle, Birgitta; **Deutsche Literatur in Epochen**, Max Hueber Verlag, München 1985. j

Bettelheim, Bruno; **Masal - Mit İyimserlik- Kötümserlik**, Kuram Dergisi, Kitap 6, Eylül 1994.

Demir, Ömer-Acar, Mustafa; **Sosyal Bilimler Sözlüğü**, Ağaç Yayınları, İstanbul 1993.

Graber, Hans Gustav; **Kadın Psikolojisi**, Cem Yayınevi, İstanbul 1996.

Kwiatkowski, Gerhard; **Die Literatur**-Schüler Duden, Dudenverlag, Mannheim/Wien/Zürich, 1980.

Propp, Vladimir; **Masalın Biçimbilimi**, BFS Yayınlan, İstanbul 1985.

Sarı, Ahmet; **Masalların Ruhu (Masalların Psikanalizine Dair)**, Edebiyat Eleştiri, Ocak-Şubat 2000, Sayı 47.

Seyidoğlu, Bilge; **Erzurum Halk Masalları Üzerinde Araştırmalar**, Baylan Matbaası, Ankara 1975.

Kamphoevener, Elsa Sophia von; **Türk Masalları 1**, Gendaş Kültür, İstanbul 2004.

Özünel, Evrim Ölçer, **Masal Mekanında Kadın Olmak, Masallarda Toplumsal Cinsiyet ve Mekan İlişkisi**, Geleneksel Yayınları, Ankara 2006.

ERMİŞLER YA DA GÜNAHKÂRLAR

Ekstern uçlarda gezmekteki kazanç, delilik, günahkarlık, velilik, hastalık, nevrotik olmakla itham edilmektir..

ALINTI

FARQUHAR : O kitabınızın adı neydi?

STYLER: "Can Alanlar: Dokuz Seri Katilin İç Dünyası."

FARQUHAR : Girebildiniz mi oraya? Yani iç dünyalarına.

STYLER: Bir sürü araştırma yaptım.

FARQUHAR : Bir şeyi gerçekten çok merak ediyorum, Bay Styler. O kitapları neden yazdınız? Bu insanlar sizi neden ilgilendiriyor?

STYLER : Şey, sanırım insanlığın bir yönünü yansıtmaya çalışıyorum; iyi ile kötü arasındaki ilişkiyi. Evet, işin özü bu. İnsanların büyük iyilikler yapabilecekleri gibi, aşırı kötülük yapmaya da eğilimli olduklarını ortaya koymak.

FARQUHAR : Ermişler ya da günahkarlar.

STYLER: Aynen öyle.

FARQUHAR : Ama ikisi de aşırı uçlardaki davranışlar.

STYLER : Bir yazarı da aşırı uçlardaki insan davranışları ilgilendirir. İnsan doğasını ortaya koymanın yolu budur.

FARQUHAR : O zaman neden ermişleri tercih etmediniz?

(Duraklama)

FARQUHAR : "Can kurtaranlar: Dokuz Fedakar Hemşirenin İç Dünyası."

STYLER: Evet ama, günahkarların hikayeleri daha çok satıyor.

FARQUHAR : Bundan sonra yazacağınız kitap…

**

STYLER : Ben bir roman yazmak istiyordum ve romanımın Rusya'da geçmesini düşünüyordum. Seksenlerin sonuydu. 1990'lara giriyorduk. Derken olayı gazetelerden öğrendim.

FARQUHAR : Andrei Chikatilo genç kızları ve erkekleri Rostov dışındaki ormana kaçırıyordu. Onları bağlıyor, onlara tecavüz ediyor, işkence yapıyor, bazen gözlerini oyuyordu. Kurbanlarını defalarca bıçakladıktan sonra kimilerinin etlerini yiyordu. Sanırım karaciğere karşı özel bir ilgisi vardı. İnsan karaciğerine. Easterman ile ortak özellikleri bu. İkisi de pek keyifli yamyamlardı.

STYLER : Evet.

(Duraklama)

STYLER : Rusya'da seri cinayetler işleyen bir katil beni ilgilendirmişti. Polis soruşturması. Birbiri ardına işlenen cinayetler. Aslında, konu ile ilgili bilgi edindikçe, gerçek bir canavarla karşı karşıya olduğumu daha çok anladım.

FARQUHAR : Bu sizin canavar kavramınıza çok bağlı.

STYLER : Neyse…Sonunda olan bitenlere herhangi bir kurmaca eklemenin gereksiz olduğuna karar verdim. Bu yüzden de olayı gerçek cinayet öyküsü olarak kaleme aldım ve o güne kadar yazdıklarımın tümünden fazla sattı.

FARQUHAR : Yine de cinsellik konusunda rahatsızlıkları bulunan Ukraynalı bir öğretmenin ne tip okurları ilgilendirdiğini merak etmekten alamıyorum kendimi. Belki de hormonsal sorunları olan gençler, öyle mi? Ya da grup seks seyretmekten zevk alan sapıklar…

STYLER : Kitap yarım milyona yakın sattı. Bu kişilerin tümünün de hormonsal sorunlu ya da sapık olduğunu mu sanıyorsunuz?

FARQUHAR : Onlar ve onların arkadaşları mesela.

STYLER : Kusura bakmayın ama biraz tepeden bakıyorsunuz gibi geldi bana Doktor Farquhar. Chaucer'dan Milton'a, hatta Shakespeare'e kadar birçok yazar için kötülük cazip bir konu olmuştur. Iago'yu düşünün, ya da Lucifer'i. Moriarty'yi ve Darth Vader'ı da unutmayın. Bu insanlar bizim için caziptir, çünkü onlar bir parçamızı temsil ederler. Ruhumuzun [nefsimizin] karanlık yanıdır, sözü edilmeyen kısmıdır onlar. Onlara ihtiyacımız var, çünkü bizi temsil ederek dolaylı da olsa kurtlarımızı dökmemize yararlar. Bu yüzden de onlara müteşekkir oluruz. Karındeşen Jack'i düşünün. Dünyanın tüm çocukları Karındeşen Jack ile büyürler. Turistler Londra'ya gelip onun yürüdüğü yerlerde yürümekten bir tür zevk alırlar. Hakkında kaç kitap yazıldı, kaç film çekildi, bir fikriniz var mı? Karındeşen Jack müzikalleri bile yapıldı! Ve bu adam kadınları göbeklerinden bıçaklıyordu! Gırtlaklarını öylesine vahşice kesiyordu ki, başlarını gövdelerinden ayırıyordu neredeyse. İç organlarını çıkarıyor, muhtemelen bir kısmını da hatıra diye evine götürüyordu. Şimdi söyleyin bana: Jack alçağın biri mi yoksa kahraman mı? Ermiş mi yoksa günahkar mı? Bu yanıt belki ikisi de değil olmalıdır. Belki bambaşka bir şeydir; aklımızın fazla ermediği bir şey. Adını duyduğumuzda içimizden iğrenmek gelmiyor. Oysa iğrenmemiz gerekirdi. Nefret de etmiyoruz. Bir tür heyecan hissediyoruz.

FARQUHAR : Chikatilo hakkında yazarken sizin de hissettiğiniz bir tür heyecan mıydı?

Kaynak: ERMİŞLER YA DA GÜNAHKARLAR, (Mindgame), Yazan : Anthony Horowitz, Türkçeleştiren: Zeynep Avcı, (2001-2002)

ÇOK YÖNLÜ KİŞİLİK MASALI

Psikoloji literatüründe "Çok yönlü kişilik sorunu" (MPS) olarak yerleşen hastalık, doksanlı yılların başlarında, milyonlarca insanda "en gözde" psikolojik rahatsızlık olarak ortaya çıkmıştı.

İçinde 16 farklı kişiliği barındıran "Sybil", aslında bir terapistin ve gazetecinin ortak çabaları sonunda, yarattıkları bir senaryo muydu?

Sanatçı ve entelektüel yanı ağır basan, Wisconsin'li genç kız Sybil son derece yetenekliydi. 31 yaşındaydı ve 170 IQ'luk bir zekâ puanına sahipti. Ama herşeyden önemlisi, Sybil,İsabel Dorsett in, kendisini tıp tarihine yazdıracak kadar ender olarak görülen bir özelliğinin bulunmasıydı. Sybil, yedek oyuncuları ile birlikte tüm bir futbol takımını içine saklamıştı, çünkü kendi benliğinde tam 16 farklı kişilik barındırmaktaydı.

Farklı isimlerde olan Sybil benlikleri, ayrı ayrı beğeniler ve becerilerle, hatta kendilerini farklı ifade etme biçimleri ve birbirinden değişik konuşma tarzları ile ortaya çıkıyorlardı. "Peggy", Sybil'in açıklamalarına göre, "kendine emin" ve "ihtiraslı", "Marcia" daha çok depresif olarak tanımlanırken "Vanessa" yaşam doluydu. Müşfik ve sanat düşkünü olan "Victoria Antoinette Scarleau", kendisine yakın bulduğu arkadaşı "Dul Marion Ludlow" ile düzenli olarak konserlere ve müzelere gidiyordu. Bunların dışında "Mike" ve "Sid" adındaki iki "delikanlı" da, Sybil'in erkek kişiliklerini temsil ediyorlardı.

Sybil'in çok yönlü kişilik bölünmesi, ilk olarak, Amerikalı psikoanaliz uzmanı Cornelia Wilbur tarafından keşfedildi.

Genç kadın onbir sene süreyle, Wilbur'un New York Park Avenue'daki muayenehanesinde tam 2354 seansa katıldı. Wilbur bu arada hastasını, gazeteci Flora Rheta Schreiber ile de tanıştırdı. "Science Digest" adlı derginin, psikolojik haberleri sayfasından sorumlu olan bu muhabir, Sybil'in hikâyesini uzun bir roman halinde ortaya koydu.

"Sybil" 1973 yılında kitap olarak yayımlandığında, psikoloji üzerine bir şahaser olarak yorumlandı ve kısa sürede Bestseller listelerine girmeye başardı.

EN BÜYÜK PSİKO-SKANDALI MI?

"Sybil"in uluslararası psikoloji sahnesine çıkmasından tam 25 yıl sonra, genç kızın durumunun "tuhaf" bir hastalık olarak gösterilmesi olayını **66 yaşındaki New Yorklu psikolog Robert Rieber , "Kendilerine psikoloji tarihinde önemli bir yer arayan kişilerin, yüzyılımızda yarattıkları en büyük psiko skandalı"** olarak tanımlanıyor.

San Francisco'da yapılan, Amerikan Psikoloji Birliği toplantısınıda, Rieber verdiği raporda ise, "Sybil olayını", haince tasarlanmış bir düzmece olarak bildirdi. Buna kanıt olarak kendi bürosunu toplarken, tozlu çekmecelerde bulduğu ses kasetlerini gösterdi.

Rieber, bunları 1972 yılında, o zamanlar kendisi gibi Manhattan'daki John Jay College'de görevli olan Flora Schreiber'den edinmişti. Hatırladığına göre, yazar, psikiyatrist Wilber ile birlikte, Sybil'in kişilikleri hakkında yazdığı raporu yayımlayacak bir gazete arıyordu. Tüm girişimleri başarısızlıkla sonuçlanınca, Schreiber son çare olarak arkadaşı Rieber'e başvurmuştu ve ona bir düzine kaset vermişti. **Rieber bu kasetleri dinlemeye çalışmış, ancak**

kayıtları çok kötü olduğundan ve kendi çalışmalarına da yararlı bulmadığından, bunları çekmecesine koyarak unutmuştu.

Geçen yıl, "Sybil olayı" yeni bir ekspertiz tartışmasında, gündeme gelince, aklına bu kasetler gelmiş. İki ay sonra iki tane kaset bulan Rieber, bunları tekrar dinledikten sonra adeta şok olmuş. Duydukları şimdiye kadar, esrarengiz Sybil İsabel Dorsett olayının gerçekten de hayali bir eser olduğunu ispatlayacak en önemli bilgileri vermekteydi. Herbiri bir saat kadar süren kasetlerde, terapist Wilbur ve gazeteci Schreiber, plandıkları kitabın içeriği, kompozisyonu ve dramatürjisi hakkında konuşuyorlar. Rieber'e göre Sybil'de muhakkak bazı davranış bozuklukları vardı, ama kesinlikle farklı kişiliklere sahip değildi.

FARKLI KİŞİLİKLERİ, PSİKOLOG YARATIYOR

Cornelia Wilbur hastasını nasıl yönlendireceğini, çok ustaca kavramıştı. Farklı kişilikleri Sybil'in ağzından alabilmek için, çeşitli yollara başvurmuştu. Aslında bu kişilikleri yaratan ve onlara çeşitli karakteristlik özellikler veren aslında hastası değil, terapistin kendisiydi.

Psikiyatrist Wilbur hastasını, Sigmund Freud'un insan ruhunu her türlü **"utravma"** dan daha fazla etkileyebilecek anahtar sözcüklerle telkin etmişti. Sybil, kısa bir süre sonra, çocukken anne ve babasının yatak odasında uyuduğunu ve onları cinsel ilişki sırasında gördüğüne inanmıştı.

Aynı zamanda terapist olarak, hükmedici gücünü kullanan Wilbur, Sybil'i telkin edici sorularla gerçekte hiç yaşamadığı olayları hatırlamaya zorlamış. **Kasetlerdeki konuşmalara göre, annesi Sybil'e işkence zoru ile kendi piyano çalışını dinletmişti.**

Gerçekte hiç yaşanmamış, tamamen zorlamayla ortaya çıkarılan bu anılar, yazacakları kitap hakkında yeni bir fikir vermesini sağlamıştı: Sybil'in annesi, riyakar, kötü ve vicdansız olarak gösterilmeliydi.

Sybil'in fantastik gibi görünen anılarını daha etkili hale getirmek için, Schreiber ve Wilbur, genç kızın annesinden nefret etmesinin uygun olacağına karar vermişler: "...annesinden nefret etmeli, ne kadar acıklı olursa, o kadar iyi..." (band kayıtları). New York'lu analizci, Sybil'de bu nefret duygularını uyandırmakta hiç zorlanmadı.

> Sex, şiddet ve kötüye kullanma gibi davranışlarla yüklü, esrarengiz bir hastalığı belgeleyerek, üne ve paraya ulaşacaklarını hesaplayan, Flora Schreiber ve Cornelia Wilbur planlarında başarıya ulaştılar.

"Biz bu kitabı histerik bir hastanın, dert ortağı tarafından yazılmış, kötü bir romanı olarak değerlendirmiştik" diyen psikologlar, kitabın ne kadar büyük bir başarıya ulaşacağını tahmin edememişlerdi. Oysa kitap adeta yok satıyordu, 1976 yılında filmi de çekildikten sonra (başrol oyuncusu Sally Field), olağanüstü gelişmeler yaşanmaya başlandı. Birden bire çok sayıda, tıpkı Sybil'de olduğu gibi, birden fazla kişiliklere sahip hastalar ortaya çıkmaya başladı.

UYDURUK HASTALIK

Bu garip sendrom psikologlar arasında öyle etkili olmuştu ki, adı "Çok yönlü kişilik sorunu"(MPS) olarak anılmaya başlandı. Daha henüz 1990 yılına gelindiğinde, Amerikalı

psikiyatristler 20000'den fazla hasta üzerinde bu rahatsızlığın teşhisini koymuşlardı. Tedavi edilmeyenlerin sayısı ise yaklaşık olarak iki milyon olarak tahmin edilmekteydi. Batı Avrupa'da da bu hastalık sıkça görülmeye başlanmıştı.

Psikolog Michaela Huber'in verdiği bilgilere göre, doksanlı yılların ortasında sadece Almanya'da 80000 hastanın kafası, hayali yaratıklarla dolmuştu.

Bu hastalığı başından beri, "Yeni biçimiyle ortaya çıkan histerik rönesans" olarak değerlendiren ve bunu durdurmaya çalışan bir grup psikolog arasında yer alan, Hannover Tıp Yüksek Okulu'ndan Hinderk Emrich bazı hastalarında bu psikolojik durumun nasıl ortaya çıktığını bir türlü anlayamamış. Bu hastalığı olasılıkla bizzat psikologların, suni yollarla aşıladıklarına inanıyor. O zamanki hastalarda sözde ortaya çıkan kişiliklerin, farklı ten ve göz renklerine veya farklı bağışıklık sistemlerine rastlanmasını ise, Emrich bir "sihirbazlık" hikâyesi olarak yorumluyor.

Sendrom henüz başlangıç aşamasındayken, iştahsızlık, depresyon ve diğer rahatsızlıklardan şikâyetçi olan hastalar, nedense çocukluklarında cinsel şiddet gibi olaylara maruz kaldıklarını anlatmaya başlamışlar.

21 KİŞİLİKLİ OYUNCU!

Peki bu insanlar, yıllarca kendilerine acı veren ve gaddarca uygulanan bu işkenceleri neden unutmuşlardı?

Terapistlere göre bunun açıklaması çok basitti. İnsanlar, sorunlarından kurtulmak için, bunları yenmek zorundaydılar.

Psikolojik sarsıntılara sebep veren anılarından kurtulmak isteyen çocuklar, "paylaşılmış dert, yarım dert" düşüncesinden yola çıkarak, kendi kişiliklerini bölmüşler, bunların da karşılıklı olarak birbirlerini korumalarını sağlamışlardı, ta ki on yıl aradan sonra ruh doktorları onları sadist anneleri, şiddet düşkünü babaları ve cinsel tacizlerde bulunan yakınlarını hatırlatmalarıysa, tekrar ortaya çıkana dek.

"Çok yönlü kişilik sorunu" kazançlı bir medya konusu olmaya devam ediyordu. Daha geçen günlerde, bir Alman radyo kanalı (Hessiche Rundfunk), Almanya'da söz konusu psikolojik rahatsızlıklara sahip olan, yaklaşık 40000 kadın ve erkeğin bulunduğu haberini geçiyordu.

Amerikan televizyonunda ise Oprah Winfrey adındaki bir talk showcu, kişilik sorunları olan hastaları programına davet ediyor, daha sonra da kendisini, cinsel şiddete maruz kalmış bir kurban olarak açıklıyordu. "Soap Opera" yıldızı Roseanna, 21 tane kişiliğe sahip olduğunu ve bunlardan birinin "Bambi" diğerinin ise "Tacizci" olduğunu söylüyordu.

İstatikçilerin verdikleri bilgilere göre, söz konusu rahatsızlığa yakalanan on kadından dokuzu beyaz tenliydi. Her hasta ortalama olarak yedi sene süreyle psikolojik tedavi görmüş ve bunların %0'ı depresyon geçirmişti. Yaklaşık olarak üçte ikisi intihar etmeye kalkmış, hemen hemen hepsi ilaç bağımlısıydı.

Bu ilginç psikolojik rahatsızlıklar üzerinde uzmanlaşmış olan Amerikalı psikiyatrist Diane Humenansky (Minneapolis), hastalarına yoğun miktarda ilaç tedavisi uyguluyordu. **Korkuya karşı Valium, Xanas ve Ativan, depresyonu önlemek için Prozac ve diğer zihin açıcıları ve uyku bozukluklarını tedavi etmek içinse Restoril kullanıyordu.** Humenansky'nin düşüncesine göre, insan ne kadar çok ilaç alırsa, geçmişteki olayları o kadar iyi hatırlayabilirdi.

Söz konusu hastalar, terapistler tarafından kolayca hipnotize edilerek, gençliklerinde yaşadıkları olayları anlatabiliyorlardı. Örneğin Humenansky'nin bir hastası (Elizabeth Carlson), terapistin etkisi ve isteği üzerine, **"Satan" (şeytana tapanlar tarikatı) ayinine katıldığını hatırlayarak, tüm ayrıntılarına anlatmıştı: "Ortadaki bir sunak üzerinde yeni doğmuş bir bebeğin etenesi bulunmaktaydı, etrafındaki kukelatalı adamlar bu kanlı dokuyu yemekteydiler"...** Elisabeth, sözde şeytanın ruhani lideri olmuş ve bu törensel yemeğe davet edilmişti.

Vücudunda 25'ten fazla kişiliğin dolaştığı söylenen, bu hasta kız için, terapiler zamanla hayati tehlikeler yaratmaya başlamıştı. Elizabeth saçlarını yoluyor, kafasını duvarlara vuruyordu. Daha sonraki açıklamalarına göre, genç kız kendini öldürme safhasına gelmişti.

2.5 MİLYON DOLAR TAZMİNAT

Şans ve tesadüf eseri, Elizabeth'in annesi, kızının terapisti tarafından etkilendiğini fark edebilmiş ve Humenansky'i mahkemeye vererek, 2.5 milyon dolar tazminat almıştı.

Son çocuğunun doğumundan sonra, ağır bir depresyon geçiren Patricia Burgus, Chicago'daki St. Luke's hastanesinde altı yıl psikoterapi tedavisi gördükten sonra, kendisine ve iki çocuğuna haksızlık yapıldığını ileri sürmüştü. Burgus daha sonra mahkemede, doktorların kendisini hipnotize ederek, yine bir "Satan" ayinini hatırlamaya zorladıklarını ifade etmişti. Burgus'un hatıralarından çıkan bir olaya göre, kocası ona "şüpheli" bir etten yapılmış bir hamburger veriyor. Hasta bu olayları terapiste anlatırken, güya bunun insan eti olup olmadığını kontrol ettirmesini rica etmişti.

Patricia Burgus tüm diğer hastalar gibi, birçok erkek tarafından cinsel tacize uğramıştı. Diğerlerinden farklı olarak bu sefer hasta, kendi çocuklarına karşı kötü muamele yaptığını da hatırlıyordu. Bunun üzerine Burgus'un dört ve beş yaşlarındaki iki çocuğu da tedavi altına alındı. Çocuklara tedavi sırasında çeşitli işkence aletleri gösteren doktorlar, kafalarında "kötü" anne imajını yarattılar... Carlson ve Burgus gibi tatsız olaylar yaşayan milyonlarca kişi bulunmakta. Ancak özellikle Amerika'da, psikologların karierlerini korumak için, bu tür vakalar mahkemelere yansıtılmadan çözülmeye çalışılıyor.

Aynı zamanda MPS yanlıları, geçmişteki olumsuzlukları örtbas etmek için çeşitli taktikler uyguluyorlar. Skandallarla ilgili sözcük ve terimler, eğitim kitapları ve raporlardan siliniyor. "ÇOK YÖNLÜ KİŞİLİK SORUNU" olarak bilinen hastalığın resmi adı artık "ÇÖZÜLMÜŞ KİŞİLİK" olarak değiştirilmiş.

Nilgün Özbaşaran Dede

Kaynak: Spiegel, 44/98

http://www.cumhuriyet.com.tr/

DELİLİĞİN İMALÂTI-ENGİZİSYON VE AKIL SAĞLIĞI HAREKETİ ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI İNCELEME

Osmanlı Âlimlerinden ŞEYHÜLİSLAM KEMAL PAŞAZADE (Kuddise sırruhu'l-alî)

Osmanlı Devleti'nin her bakımdan zirvede olduğu XVI. asırda Osmanlı ulemâsının başında gelen Kemalpaşazâde ilmin hemen hemen her sahasında eser vermiş, ilme vukûflyeti ve dirayeti sayesinde devrine damgasını vurmuştur.

Büyük babası Kemal Paşa'ya izafeten "**Kemalpaşazâde**" veya "**İbn Kemâl**" diye bilinen Şemsüddîn Ahmed bin Süleyman, Sultan İkinci Bâyezîd Han, Yavuz Sultan Selim Han ve Kânûnî Sultan Süleyman Han devirlerinin mümtaz bir devlet ve ilim adamıdır. 1468-1469'da Edirne'de dünyaya gelmiştir'.

Bir ümerâ ailesine mensup olan Kemalpaşazâde. ailesinin nezâretinde iyi bir tahsil görmekle beraber, önce askeri sınıfa girmiş ve altı bölük sipahisi olarak Sultan İkinci Bâyezîd'in seferlerine iştirak etmiştir. Fakat bir gün Filibe'de Çandarlı İbrahim Paşa'nın meclisinde, o zaman 30 akçe ile Filibe müderrisi bulunan Molla Lütfî'nin meşhur bir akıncı kumandanı olan Evrenosoğlu Ahmed Bey'den daha çok itibar gördüğüne şâhid olunca, ulemânın ümerâdan daha üstün olduğuna kani olmuş ve ilmiye sınıfına geçmeye karar vermiştir[2].

Tevârih-i Âl-i Osman 'ın üçüncü defterinin ilk varakları

Askerlik ile alâkasını kesip ilmiye sınıfına girmeye karar veren İbn Kemal, önce Edirne Dârü'l-Hadîs'inde Molla Lütfî'nin derslerine devam etmiş ve daha sonra Hatibzâde Muhiddîn Mehmed Efendi ile Muarrifzâde Sinanüddîn Yûsuf gibi zamanın tanınmış âlimlerinden icazet alarak tahsilini tamamlamış ve Edirne'deki Ali Bey (Taşlık) Medresesi'ne müderris tayin edilmiştir. Bu sırada baba dostu, Anadolu Kazaskeri Müeyyedzâde Abdurrahman Efendi vasıtasıyla Sultan İkinci Bâyezîd'in himayesine de mazhar olmuş ve bu sayede daha geniş bir çalışma imkânı bulmuştur. Bir ara 40 akçe ile Üsküp'teki İshak Paşa Medresesi'ne nakledilmişse de, çok geçmeden 60 akçe ile gene Edirne'ye dönüp sırasıyla Halebiye, üç Şerefeli ve Sahn-ı Bâyezîd medreselerinde bulunmuştur[3].

Kemalpaşazâde daha sonra, 1515'te Edirne Kadılığı'na, 1516'da Anadolu Kazaskerliği'ne tayin edildi. 1516'dan1519'a kadar, üç yıl süren Mısır seferine Anadolu kazaskeri olarak iştirak etti. Mısır'da sohbetler yaptı, fetvalar verdi ve Mısır arazisinin tahririni yaptı. Sefer dönüşü Edirne Dâru'l-Hadîsi'ne müderris olarak tayin edildi*[1].

Mısır seferi dönüşünde atının ayağından sıçrayan çamurların pâdişâhın kaftanına isabet etmesi üzerine Yavuz Sultan Selîm **"Ulemânın atının ayağından sıçrayan çamurların medâr-ı zînet ve bâis-i mefharet"** olacağını söyleyerek çamurlu kaftanın vefatından sonra sandukası üzerine örtülmesini vasiyet etmiştir.

İbn-i Kemâl, Kânûnî Sultan Süleyman zamanında, Zenbilli Ali Efendi'nin vefatı üzerine, Şaban 932/Mayıs-Haziran 1526'da Şeyhü'l-İslâm olmuş ve bu vazifede iken, 2 Şevval 940/16 Nisan 1534'te vefat ederek Edirnekapı dışındaki Mahmûd Çelebi Zâviyesi'ne defnedilmiştir.

İbn Kemal, fıkıh, tefsîr, hadîs ve kelâm gibi şer'î ilimlerden başka edebiyat ve târih ile de meşgul olmuş ve bu sahada kıymetli eserler yazmış büyük bir ilim adamıdır. Vefatı için düşürülen ve **"Kemal'le birlikte ilimler de vefat etti"** mânasına gelen **"irtehale'l-ulûmü bi'l-Kemâl"** sözü onun ilmî hüviyetini gösteren vecîz ifâdelerden biridir. Şer'î mes'eleleri halletmekte gösterdiği liyâkatten dolayı "**Müfti's-Sakaleyn**" unvanıyla şöhret bulmuştur[5].

Şeyhülislâm sıfatı ile verdiği fetvaların da haddi ve hesabı yoktur. Her gün bin kadar fetvaya cevap verdiği kayıtlıdır.
Kendisine insanlardan hariç cinlerin de fetva almak için müracaat ettiği söylenmektedir. Bundan dolayı kendisine **"Müfti'is-sakaleyn-insanlann ve cinlerin müftisi"** lâkabının verildiği rivâyet edilmektedir.

İbn-i Kemal, ehl-i sünnet itikadını bütün gayreti ile müdâfaa etmiş[6] ve bu hususta bütün sapık görüşleri çürütücü risaleler kaleme almıştır.

İbn-i Kemal Hazretleri'nin kabri (Edirnekapı - İstanbul)

Kemalpaşazâde'nin Eserleri

Kemalpaşazâde'nin eserlerinin sayısını 100, 300, 400-500 olarak gösteren kaynaklar vardır. Bilinen eserlerinin 19 tanesi Türkçe, 7 tanesi Farsça ve 183 tanesi de Arapçadır[7].

Pek azı neşredilen risalelerinin 36 tanesi Ahmed Cevdet Paşa tarafından yayınlanmıştır[8]. Bunun dışında; kelâm ilmine âit; "**Risâletü'l-Mümeyyize**" ve "**Risâletün fî Evsâfi Ümmü'l-Kitâb**", Akâid'e ait; '**Müferricü'l-Kürûb**'u, usûl ilmine âit; "**Tağyirü't-Tenkih**"i, hadis ilmine âit; "**Şerh u Hadîs-i Erbain**"i, lisan ilminden; "**Galâtat-ı Avam**" ve "**el-Felah şerhi'l Meran**" adlı

eserleri neşredilmiştir. Ayrıca "**Risâletün fi Beyâni'l-Vücûd**" adlı eseri de Midhad Efendi tarafından "**Leâli-i Meâni**" adı ile Türkçeye tercüme edilerek yayınlanmıştır. İslâm hukukuna âit bazı risaleleri de yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır[9].

Pek çok eseri ve yüzlerce risalesi henüz kütüphanelerde yazma olarak beklemektedir. Bunlar arasında "**Tefsîrü'l-Kur'ân**"ını, "**Hadîs-i Erba'în Tercümesi**"ni, "**Fetva Mecmuası**'"nı. "**Hidâye Şerhi**"ni, " **Hadîka-tü'l-Eshar**"ı ve "**Buhâri Şerhi** "ni sayabiliriz.

Arap ve Fars dillerine gayet hâkim olan Kemalpaşazâde, "**Dakâiku'l-Hakâik**" adlı Farsça sarf ve nahiv ile "**Muhîtu'l-Lugât**" adlı Arapçadan Farsçaya bir lügat yazmıştır.

Edebî yanı da çok güçlü olan Kemalpaşazâde'nin 1313'te İstanbul'da basılan Türkçe "**Dîvân**" ı, Sadî'nin " Gülistan "ına nazîre olarak yazdığı ve Şeyhülislâm Yahya Efendi tarafından Farsçadan Türkçeye çevrilen " **Nigâristân**" adlı eseri ve 7777 beyitlik "**Yûsuf ve Zelîha**"sı da edebî eserleridir. Yavuz Sultan Selim'in vefatı üzerine bir mersiye de yazmıştır.

Kemalpaşazâde bu telif eserlerin yanı sıra tercümeler de yapmıştır. Bunların en mühimmi Yavuz Sultan Selim'in emriyle Ibn-i Tagriberdî'nin "**en-Nücümu'z-Zâhire fi Mülük-i Mısr ve'l-Kâhire"** adlı Arapça eserinin Türkçeye tercümesidir. Şüphesiz Kemalpaşazâde'nin en mühim eseri "**Tevârih-i Âl-i Osman**"ıdır. Kemalpaşazâde'ye Tevârih-i Âl-i Osman'ı yazma vazifesini Sultan İkinci Bâyezîd Han (1481-1512) vermiştir.

Sultan İkinci Bâyezîd'in bu isteği üzerine, Kemalpaşazâde, Osman Gâzi'den başlayarak her sultana ayrı bir defter tahsis etmek suretiyle sekiz defter yazmış ve bunları iki defada Sultan İkinci Bâyezîd'e takdim etmiştir. Tevârih-i Âl-i Osman'ın I. kısmını teşkil eden bu orijinal nüsha maalesef bugüne kadar bulunamamıştır.

Daha sonra, Kânûnî Sultan Süleyman tarafından bu defterlerin 2. kısmını yazmakla vazifelendirilen Kemalpaşazâde, Sultan İkinci Bâyezîd'in 914-918/1508-1512 yıllarını içine alan devri anlattığı VIII. Defter'in devamını, Yavuz Sultan Selim (918-926/1512-1520) devrini içine alan IX. Defter'i, Kânûnî Sultan Süleyman'ın 926-933/1520-1527 devri hâdiselerini anlattığı X. Defter'i yazarak Kânûnî Sultan Süleyman'a takdim etmiştir.

Böylece "**Tevârih-i Âl-i Osman**" on deftere tamamlanmıştır. Ancak bu ikinci kısmın da bugüne kadar orijinal nüshası bulunamamıştır[10].

Bu defterlerden I, II, IV, VII, VIII, IX ve X. defterler müstensih nüshalarından yayınlanmıştır. V. Defterin nüshası bulunamamıştır. III ve VI. Defterler yayına hazırlanmaktadır.

Osmanlı Devleti'nin her bakımdan zirvede olduğu XVI. asırda Osmanlı ulemâsının başında gelen Kemalpaşazâde, ilmin hemen hemen her sahasında eser vermiştir. Kemalpaşazâde ilme vukûfiyeti ve dirayeti sayesinde devrine damgasını vurmuştur.

Abdullah SATUN

Yedikıta

Sayı 1, Eylül 2008

www.yedikita.com.tr

1- İbn-i Kemal, Tevârih-i Âl-i Osman VII. Defter, haz. Şerafettin Turan, Ank. 1991, s. IX

2-İbn-i Kemal, Tevârih-i Âl-i Osman VII. Defter, haz. Şerafettin Turan, Ank. 1991, s. XII.

3- I. Parmaksızoğlu, Kemal Paşazade, İ.A. s. 563

4- Kemalpaşazâde, Tevârih-i Âl-i Osman X. Defter, haz. Şefaettin Se-vercen, Ank. 1996, s. XVIII.

5-İbn-i Kemal, Tevârih-i Âl-i Osman VII. Defter, haz. Şerafettin Turan, Ank. 1991, s. XIV-XVI.

6-Ş. Turan, a.g.e. XI. - See more at: http://gercektarihvekultur.blogspot.com.tr/2012/05/osmanl-alimlerinden-kemalpasazade.html#sthash.r4iKKyfw.dpuf

[slideshare id=54404386&doc=kemalpaazadekabri-necatibeymezarl-istanbul2-151026214324-lva1-app6892]

[slideshare id=54399464&doc=ahmet-uur-ibn-i-kemal-151026191707-lva1-app6892&type=d]

[slideshare id=54400667&doc=ibnkemalinislamhukukualanindakiarapcayazmarisaleleri-151026194945-lva1-app6892&type=d]

[slideshare id=54400550&doc=ibnkemalnesaihnesayih-151026194646-lva1-app6891&type=d]

[slideshare id=54401112&doc=ibnikemalicazkuran-151026200121-lva1-app6891&type=d]

[slideshare id=54401202&doc=ibnikemaldnce-151026200426-lva1-app6892]

[slideshare id=54401272&doc=ibnikemalinsanunsuru188229-151026200626-lva1-app6891&type=d]

[slideshare id=54401283&doc=ibn-kemal-akl-risalesi-151026200646-lva1-app6892&type=d]

[slideshare id=54401381&doc=kemalpaazade-151026200945-lva1-app6892&type=d]

[slideshare id=54401471&doc=osmanltevarih-151026201234-lva1-app6892&type=d]

[slideshare id=54401904&doc=ibnkemlpaaninarapdilindekialimalari-151026202423-lva1-app6891&type=d]

[slideshare id=54402067&doc=ibnikemalbelagat-151026202834-lva1-app6891&type=d]

[slideshare id=54402317&doc=kemalpasazadekasidehamriyyeyeni-151026203519-lva1-app6891&type=d]

[slideshare id=54404080&doc=erswatvrrnwfzq7yf0ht-signature-8a7329903f1a7e3db72bdd621a735c77cfc0fc1ec9d902af493ea0e0eb45729c-poli-151026213219-lva1-app6891&type=d]

[slideshare id=54404083&doc=sqifdghdshup1fj8o8ve-signature-8a7329903f1a7e3db72bdd621a735c77cfc0fc1ec9d902af493ea0e0eb45729c-poli-151026213220-lva1-app6892&type=d]

[slideshare id=54404086&doc=ciws3y0usxg7wd5audu1-signature-8a7329903f1a7e3db72bdd621a735c77cfc0fc1ec9d902af493ea0e0eb45729c-poli-151026213222-lva1-app6891&type=d]

[slideshare id=54404084&doc=zxojk0nsxm42odm39kfw-signature-8a7329903f1a7e3db72bdd621a735c77cfc0fc1ec9d902af493ea0e0eb45729c-poli-151026213221-lva1-app6891&type=d]

[slideshare id=54404082&doc=ifwboq9ps3ovmes04qyy-signature-8a7329903f1a7e3db72bdd621a735c77cfc0fc1ec9d902af493ea0e0eb45729c-poli-151026213220-lva1-app6891&type=d]

[slideshare id=54404091&doc=lnlwdrfsa69mv33laior-signature-8a7329903f1a7e3db72bdd621a735c77cfc0fc1ec9d902af493ea0e0eb45729c-poli-151026213223-lva1-app6892&type=d]

[slideshare id=54404085&doc=puaib8tnyj8pgq3ynjyw-signature-8a7329903f1a7e3db72bdd621a735c77cfc0fc1ec9d902af493ea0e0eb45729c-poli-151026213221-lva1-app6892&type=d]

[slideshare id=54404087&doc=hmg9rqbt9e5hz3qnd1u7-signature-8a7329903f1a7e3db72bdd621a735c77cfc0fc1ec9d902af493ea0e0eb45729c-poli-151026213222-lva1-app6892&type=d]

[slideshare id=54404090&doc=1uctmgkgrgasg8igmg7x-signature-8a7329903f1a7e3db72bdd621a735c77cfc0fc1ec9d902af493ea0e0eb45729c-poli-151026213223-lva1-app6892&type=d]

[slideshare id=54404089&doc=yiv19omksta2cqx3z4ct-signature-8a7329903f1a7e3db72bdd621a735c77cfc0fc1ec9d902af493ea0e0eb45729c-poli-151026213223-lva1-app6892&type=d]

[slideshare id=54404092&doc=4ofimtzhqow7pytr2vn5-signature-8a7329903f1a7e3db72bdd621a735c77cfc0fc1ec9d902af493ea0e0eb45729c-poli-151026213223-lva1-app6891&type=d]

HIRS İLE ACULİYET, SEBEB-İ HAYBETTİR [yokluk, mahrumluk]

Hırs ile aculiyet, sebeb-i haybettir. Zira mürettep basamaklar gibi fıtrattaki tertibe, teselsüle tatbik-i hareket etmediğinden, harîs muvaffak olamaz. Olsa da, tertib-i câlisi bir basamak kadar seyr-i fıtrîden kısa olduğundan, ye'se düşüp gaflet bastıktan sonra kapı açılır.

> Allah kalbin bâtınını iman ve mârifet ve muhabbeti için yaratmıştır.
> Kalbin zahirini sair şeylere müheyya etmiştir.
> Cinayetkâr hırs kalbi deler, sanemleri içine idhal eder.
> **Allah darılır, maksudunun aksiyle mücazat eder.**

. . .

> Hırs cihetiyle, siyaset efkârını İslâmiyet akaidinin yerlerine kadar isal eden herifler, şan ve şeref değil, belki şeyn ve şenaate mazhar oldular.
> Nefsânî aşklardaki felâketler, haybetler bu sırdandır.
> O çeşit âşıkların bütün divanları birer feryad-ı matemdir.
> Gece kalben nevmi merak edersin, bakiyesini de kaçırıp uyanık kalırsın.
> **İki dilenci:** biri musırr-ı muhteris, biri müstağnî-i muhteriz.
> İkincisine vermeyi daha ziyade arzu etmekliğin, şu geniş kanunun bir nümunesidir.

Hutbe-i Şamiye
Bediüzzaman Said Nursi

AĞLADIRSA MEVLÂ'M YİNE GÜLDÜRÜR

Dertli ne ağlayıp gezersin burda
Ağladırsa Mevlâ'm yine güldürür
Nice dertli kondu göçtü buradan
Ağladırsa Mevlâ'm yine güldürür
*
Bu dert benüm mûnisimdir yârimdir
Arş'a çıkan benim âh u zârımdir.
Seni ağlatan lûfu ıssı Kerîm'dir
Ağladırsa Mevlâ'm yine güldürür
*
Dâ'im Hakk'a cemâlini dikedur
Zikreyle Mevlâ'yı dilden anadur
Kahrı kimse ise lütfû anadur
Ağladırsa Mevlâ'm yine güldürür
*
Sevdâya salma şu garîb başını
Akidur gözünden kanlı yaşını
Kerîm'dir onarır kulun İşini
Ağladırsa Mevlâ'm yine güldürür
*
Yûnus senin gözlerinde çok hâl var
Önünde uğrayıp geçecek yol var
Gece gündüz dur da Mevlâ'ya yalvar
Ağladırsa Mevlâ'm yine güldürür

*
Yûnus senin gözlerinde çok hâl var
Önünde uğrayıp geçecek yol var
Gece gündüz dur da Mevlâ'ya yalvar
Ağladırsa Mevlâ'm yine güldürür

Yûnus

https://youtu.be/3ymOlM-WM48

İSTİHRÂC-I DERVİŞ YUNUS

Ben dervişim diyene
Bir ün edesim gelir
Tanıyuban şimdiden
Varıp yetesim gelir
*
Sırat kıldan incedir
Kılıçdan keskincedir
Varup anın üstüne
Evler yapasım gelir
*
Altında Gayyâ vardır
İçi nâr ile pürdür
Varup o gölgelikte
Biraz yatasım gelir
*
Andan cennete varam
Cennette Hakk'ı görem
Hûri ile gılmân'ı
Bir bir koçasım gelir
*
Dervîş Yunus bu sözü
Eğri büğrü söyleme
Seni sığaya çeker
Bir Molla **Kâsım** gelir

Derviş Yunus

KARİKATÜR ÜSTADLARIMIZ, CEM VE RAMİZ

Hzl: Hilmi YÜCEBAŞ

Karikatür; Türkiye'de Tanzimat'tan sonra Karagöz, Hayal, Çıngıraklı Tatar, Çaylak, Diyojen vesair mizahi Gazete ve mecmualarla başlamış ise de o zamanlar gerek ressamlık, ve fotoğrafçılık, gerek çinkoğrafçılık sanatları bugünkü terakkisine ulaşmamış bulunduğundan mâna, bakımından bazıları değerli sayılsalar bile çizilişte matlup incelik noktasından çok iptidaî kalmışlardır.

Avrupa gazetelerinde de Türkiye ve Türklere müteallik karikatürler çıkardı. Hatta, Sultan Aziz ve Sultan Hamidin karikatürleri de Paris gazetelerinde çıkmıştı,. Fakat, o zamanlar Türkiye, mutlakıyet ve istibdat şekliyle idare, olunduğundan bu karikatürler daha ziyâde gerek Türkiyeyi, gerek Türkleri siyasî maksatla tezyif [*Bir şeyi değersiz, adi, bayağı, aşağılık göstermeye çalışma, küçültmek isteme.]* mahiyetini taşırdı,

İkinci meşrutiyetten sonra ilk Karagöz, Boşboğaz, Geveze gibi mizah gazetelerinde karikatürler görülmeğe başlandı. Fakat bunlar, tersim [*Resmini yapma]* bakımından hiç te karikatür sayılabilecek halde olmayıp ancak mâna ve mefhum itibariyle mevzuu karikatürleştiren resimlerdi.

İlk olarak merhum üstâd Cem'in önce (KALEM), sonra (CEM) mecmualarındaki eserleri şahısları tersimde ana hatlarını tebarüz ettirmekle beraber karikatürden matlup mâna ve tenkid inceliğini de toplayan eserler oldu.

Bunları (Aydede) mecmuasında Rıfkı' nın (Diken) de Sedat Simavi'nin, (Akbaba) da, Ramlz'in ve Ratıp Tahir'in gerek çiziliş, gerek mânasının taşıdığı tenkid itibariyle kıymetli karikatürleri takip etti. **Nihayet Cemal Nadir'de Türk karikatürü san'at şahikasına yükseldi.** Onun yarattığı Amcabey, ve Amcabey lisanından pek zarif nüktelerini ve tenkidlerini bugün olduğu kadar yarın da lezzetle seyrolunacak ve okunacak karikatür edebiyatı saymak hiç de yanlış değildir.

Karikatür; yalnız tenkid değildir. Onun ciddî işlerle uğraşmaktan yorulmuş dimağlara bir sükûn ve huzur, gönüllere açıkça söylenmesi istenilmekle: beraber söylenemeyek şeylerin lâtife tarzında efkârı umumîye önüne serilmesinden ileri gelen bir ferahlık getirdiği de muhakkaktır.

(Karikatür) ün mümtaz bir vasfı da muhalefettir, fakat edebli ve edebî muhalefet, iğneli târiz; istihdaf eylediği makam müesseseyi, şahsiyeti darıltmaz. **Fakat tenkid ve tarizde lâtife ve nezaket hüdudu aşıldı mı, o zaman karikatürün asıl çehre ve hüviyeti soysuzlaşır.** Tenkid ve lâtife; darıltma ve hakarete alet edilmiş olur.

Bu kitap, Türk karikatürüne zengin bir karakter ve mâna olgunluğu veren üstadlarımızdan Cem ve Râmiz'in hâtıralarını yaşatmak ve mizah tarihimize bir hizmette bulunmak maksadıyla yayınlanmıştır.

Birini 9, diğerini 6 yıl önce kaybettiğimiz bu iki: karikatür üstadımızı ne yazık ki, pek çabuk unutmuş bulunuyoruz.

> Değerli bir sanatkârımızı kaybedince, ilk günleri para ile tutulmuş mâtemciler gibi vaveylalar koparıyoruz, günler geçtikçe bu değerler hâtıramızdan silinip gidiyor.

İşte bu kitap, umumî unutkanlığa terkettiğimiz iki "büyük karikatür üstadımızı hayırla yâd ettirmeğe vesile olursa kendimi bahtiyar sayacağım.

CEM

1882 yılında İstanbul'da doğan Cemil Cem, o devrin ricalinden Dr. Cemal Paşa' nın oğludur. Daha çocukluğunda resme heves eden Cem, 16 yaşında iken Fransa'ya giderek, orada 16-17 sene kalmış ye Siyasi İlimler Mektebinde tahsilini yapmıştır. İstanbul'da da hukuk tahsil eden Cem, bir kaç yabancı dili, bilhassa Fransızcayı ana dili gibi öğrenmiştir.

İlk zamanlar sefaret memurluklarında bulunmuş, Birinci Dünya Harbi ve Mütareke yıllarında Güzel Sanatlar Akademisi., Müdürlüğünü yapmış, bir aralık Şehir Meclisi üyesi de olmuştur. Üçü yüksek mühendis, biri mühendis olmak üzere beş evlât yetiştirmiştir.

«İlk olarak Türk esprisini Batı sanatı anlayışı içinde ve usta çizgileriyle ifade eden» Cem, Türk karikatüründe yeni bir janr [*Çığır, tarz, cins*] yaratarak, karikatürümüzün ilk kurucusu ve mücahidi olmuştur.

İkinci: meşrutiyet yıllarında, bütün tehditlere rağmen, o devrin sık sık değişen kabinelerini, kuvvetli kalemi ve fırçasiyle, tenkid eden Cem, **«karikatüründe edebî nükte ve hünerli bir çizgi arardı.»**

1908 meşrutiyetinden sonra, üstad Refik Halid Karay ve Âli beylerle birlikte (Kalem) dergisini çıkarmış, 1910-1912 yılları arasında da hem Türkçe ve hem Fransızca yazılan (Cem) dergisini yayınlamıştır. .

(Cem) dergisinin 8.12.1910 tarihli sayısında rahmetli Cemil Bey, karikatür anlatmışını şöyle anlatır:

«Bugün hayat tarihimin en güzel bir sayfasını açacağım. Bundan önce çıkan mealleriyle neş'eli, fakat hünersizlikleriyle hazin olan resimlerimin, karikatürlerimin şüphesiz talihi yaver giderek eriştikleri başarı, teşrifatçıya, aracıya lüzum görmeden bana okurların huzuruna çıkmak cüretini verdi.

Karikatür!... Alanı geniş, büyük bir kelime! Güldürmek için biraz şehlâ baktırılan bir göz, biraz büyültülen bir burunçuk, biraz sırıttırılan bir ağız, hülâsa biraz yanpiri, çiziliveren bir çizgi bazan kızgınlığa sebep olur. Güldürecekken kızdırır. Melek bir düşünceyi, ifrit bir düşmanlık biçimine sokâr.

Karikatürde gaye aşağılamak mıdır?
Ululamak, yüceltmek midir?

Benim anlayışım yüceltmektir. Ama biraz teşrifatsız, biraz fazla neşeyle yükseltmektir. Çünkü, şunun bunun karikatürü olmaz, tanınmış kişilerin karikatürü yapılır.
Hayatta, vatanın siyâset ve bilim hayatında yeri olmayanların karikatürü olamaz.

Karikatür nükte, anıştırma, cinaslı, söz gibi edebî sanatlardan sayılır. Bu kanatlarla edep alanında, hem yalnız edep alanında uçması gerekir. **Lâtif olmayan lâtife çekilmediği gibi edebî bir nüktesi, hünerli bir çizgisi olmayan bir resim de karikatür değil, maskaralıktır.** Karikatürler bazan o kadar önemli, o kadar ağırbaşlı olur ki, tarih sayfalarında vesika yerini tutar.. Medenî milletlerde mizah gazetelerine geçmemiş bir şöhret düşünülemez. Bunca iş güç arasında, hep aşık yüzlü, hep ağırbaşlı, hep dertli ve durgun kalan iş ve makam sahiplerine bazan iğreti bile olsa şen, şuh fakat sevimli bir yüz, şakacı bir görünüş verebilen karikatüre ..diyebilirim ki mâkul olanlar bir teşekkürcük olsun borçlu olmalıdır. O vakarlı, ağırbaşlı, dakikaları arasında bu çizgileri görüp gülüp geçmelidir. İşte o kadar!,.

Karikatür hiç bir zaman fena düşünmez, daima tuhaf düşünür.

Bu kadar kayıtlar arasında, hünerin, edebin, nezaketin emrettiği vadide bir mizah gazetesi çıkarmanın ne güç olduğunu bilmez değilim. Fakat okurlardan gördüğüm teşvik, bu güçlüğe katlanmam için bana. bir cüret verdi. Bu cüreti kötüye kullanmamak en kıymetli emelimdir.

Başarımız kin ve düşmanlıkta değil, şevk ye neşededir.»

Karikatürlerinin başka mizah dergilerinde kopya edilmesinden üzülen Cem, 22 Şubat 1911 tarihli (Cem), dergisinde Şikâyetini şöyle açıklamıştı:

BEYANNAMEMİZ

«Şehrimizde çıkan bazı mizah gazeteleri «Cem» in karikatürlerinden işlerine geleni, kolunu değiştirmek, pantolonunu şalvar yapmak, başı açıksa fes giydirmek gibi en iptidaî surette değiştirip sayfalarına geçiriyorlar. İdarehanece böyle resimler pekiyi tetkik olunarak asılları ve taklitleri ile karşılaştırılmış ve gerekince gazetemizde aynen yayınlanmak üzere saklanmıştır. Eğer bu gazeteler, bu yolda devamda ısrar ederlerse, okurlarımız asılları ile taklitleri arasındaki büyük benzerliği ve hele bu yolda başvurdukları garip intihal «çalma» kaidelerini pek yakında gazetemizde görüp, sözlerimizin doğruluğunu anlayacaklardır. Bu teşhir aynı zamanda mizah anlayışımıza da uygun olacaktır.»

Cem dergisi, 8 Temmuz 1911 de ve 32. nci sayısında kapanmışsa da İttihad ve Terakki kabinesinin düşerek, İtilâf fırkasının iktidara geçmesi üzerine 10 Ağustos 1912 de tekrar intişara başlarken şunları yazmıştı:

«Okurlarımıza: «Cem» bir sene kadar, evvel kendi isteği ile kapandı. Çünkü neşriyatında. devam edebilmek için ancak bir yol vardı. O yoldan gitmektense bu diyardan, yâni matbuat sahasından, çekilmeği kısa zaman sonra dönüşte emin olarak tercih etti. Okurlarımızın mazeretimizi makbul göreceklerinden ve bizi tekrar teşviklerine mazhar eyliyeceklerinden.. bir an bile, şüphe, etmediğimizden, idrak ettiğimiz inkılâp üzerine bugün tekrar, intişara karar verdik.»

Yine bir aralık kapandıktan sonra 1927 – 1928 yıllarında çıkan. (Cem) dergisin de inkılâbımızı öven karikatürler de görülmüştür. İttihad ve Terakki hükümetleri erkânım, devrin siyasî hâdiselerini hicv eden, günün dedikodularını, cemiyetin türlü aksaklıklarını karikatürlerine konu yapan Cem, kısa zamanda büyük bir şöhret kazanmış, memleketimizde ilk defa karikatür çığırını açan bir üstad olarak halkın sevgisini kazanmıştır. **9 Nisan 1950 tarihinde hakkın rahmetine kavuşan Cemil Cem, Rumelihisarındaki aile mezarlığına gömülmüştür.** Kadıköy Küçükmodada evinin bulunduğu sokak kendi adını taşımaktadır.

Altı ay sonra, onuncu ölüm yıldönümünde olsun hâtırasının anılmasını arzuladığımız üstad Cemil Cem'e Tanrıdan rahmet ve mağfiret dilerim.

Üsküdar: 26 Ekim 1959
Hilmi YÜCEBAŞ

CEM'İN HUSUSİYETLERİ

Karikatürcü Cem.

— Cem boylu boslu, şişmanca, kara yağız, Çinli tipinde bir, insandı. Başı biraz sağa iğik, olarak durur, ağır ağır konuşur, çok düzgün, konuşur, hiç sıkmaz, sözlerini nüktelerle Süslerdi.: Sözlerinin başında ve arasında: **«Ah efendim, canım efendim»** klişelerini çok, tekrarlardı.

Cem'in giyim merakı.

— Cem giyim meraklısı bir insandı! Bir çok elbiseleri, bir çok kravatı,, bir çok iskarpini vardı. Giyime bu kadar meraklı olan Cem bir çokları gibi moda düşkünü değildi. O kendi yanılmıyan, zevkinden başka moda tanımazdı.

Cem'in ihmalciliği.

— Gelenbevizade Sait Bey ki fizik profesörü idi. Bir kaç defa da Maarif Nâzırlığı etmişti. O anlatırdı. Cem İstanbul'a indiği günler, akşam olunca içki yerine gider, içmeğe başlardı. Tren vakti gelince son dakikada kalkar, Sirkeci garına gider, trenin hareket etmiş olduğunu öğrenince tekrar içtiği yere döner, bir kaç saat daha beklerdi. Vakit gelince yine geç davranır, yine treni kaçırır, tekrar döner, son tren de kaçınca gider otelde yatardı. •

YENİ ADAM

CEM'İN ÖLÜMÜ

Karikatür üstadı Cem'in ölüm haberini büyük bir acı ile öğrendik. Cem hayatı her yönden incelenmeye değer orijinal bir insandı. Cem'i ne sanatkâr olarak ne de insan olarak kimseye benzetenleyiz. **Türü kendine özgü insanlardan biri idi.** Cem'in karikatürcü olarak büyüklüğü gülünç konular bulmasında ele aldığı insanları sonuna kadar çirkinleştirmesinde değildi. Cem insanların temelli karakterlerini yakalıyor ve onları trajedi kahramanları olumuna getiriyordu. Karikatürcülük bu demek değil midir? Onun için, meşrutiyet devrinde yaptığı bütün karikatürler dillerde destan olmuş, Nasrettin Hoca fıkraları gibi ağızdan ağıza dolaşmıştır. Cem'in karikatürleri seyredilmekle kalmaz, devrin en büyük politika yazıları gibi bayağı dikkatle ve özenle okunurdu.

O'nun hayatı Boussau'nun Emile'i gibi, tam mânasiyle bağımsızın, hür hattâ bir dereceye kadar başı boş bir insanın hayatıydı. Bohem hayatı demeyelim, çünkü değerini azaltmış oluruz; yeniliklerle, sürprizlerle dolu bir hayattı bu, İstanbul Çelebisi, Avrupalı salon adamı, ipek gibi ince ve parlak ve kıl gibi sert ve kaim ruhlu, hem artist, hem fikir adamı, hem iyimser, hem kötümser, insanlara çok inanan, hiç inanmayan Cem!...

Cem! Yeni Âdam'ın çok eski dostu, kardeşi, yâri için ne kadar yansak azdır. Zavallı Cem!...

Yeni Adam: 1950

Mahmut YURTER

Ramiz GÖKÇE

Ramiz, memleketimizde karikatürü popüler bir hale getiren, hâdiseleri halkın anlayacağı şekilde çizgilendirerek mizah süzgecinden geçiren büyük bir san'atkârdı.

Arkadaşları arasında canlılığı ve neş'esiyle sevilen Ramiz, gece hayatından hoşlanmaz, eserlerini daima temiz bir odada ve intizam içinde çalışarak yapardı. Resimlerinde yormayan bir janr yaratmasıyla, hâdiseleri karikatürize etmekteki kudretiyle Ramiz, mizah tarihimizde mümtaz bir yer almıştır.

1900 yılında İstanbul'da Küçükayasofya'da doğan **Ramiz Gökçe**, Kılıçoğlu Musa Kâzım efendinin oğludur. İyi bir aile muhitinde yetişen Ramiz, daha küçük yaşta resim yapmağa başlamış, fakat resimdeki! istidadını ebeveyni iyi karşılamamıştır. Mektepte yazı defterlerini

resimle doldurduğunu görenler Ramiz'e: **«Bundan ekmek çıkmaz, okumağa bak!.»** derlermiş. Ramız, Beşiktaş İttihad ve Terakki mektebinde, Kabataş idadisinde ve İstanbul eski muallim mektebinde okumuştur.

Muallim mektebinde talebe iken, her hafta verilen müsamerlerde, Ramiz'in sahneye çıkarak kara tahtaya bir iki çizgide dâvetlilerden bazılarının ve o devir, meşhurlarının portrelerini maharetle çizmesi, alkışlarla karşılanırmış. Mektebe gelip giden, devrin şair ve sanât'kârları, genç Ramiz'in büyük istidadını takdir ederek, onu Bablâli'ye tanıtmışlardır. O sıralarda çıkan iki yapraklı Şeytan dergisi Ramiz'den parası ile resim istemiş, bu suretle Ramiz heveslenmeden, kendisine müracaat edilerek ve parası peşin ödenerek (Kervanı Matbuat) adlı ilk karikatürünü basılı görmüştür. O zamanlar 16 yaşında olan Ramiz "diyor ki: **«Mektebimizin müdürü Selim Sırrı beydi. Bir gün beni elimden tutarak zamanın maarif nazırına götürdü. (Bu çocuğu Avrupa'ya gönderin!) diye teklifte bulundu Lakin bu çocuk her talebe gibi gönderilemez. Orada her genç gibi konsere gidecek, çikolata yiyecek ve eğlenecek, hem de çalışacaktır. Onun için bunu iki talebe sayacaksınız ve iki talebelik tahsisat vereceksiniz. Çünkü memlekete dönüşte iki insan, kadar faydalı olacaktır.»**

Fakat o sırada patlayan harp dolayısıyla Avrupa yollarının kapanması ve, hastalanması üzerine Ramiz, Muallim mektebini bitiremedEn son sınıfta iken ayrılıyor. Onu çok seven hocaları, Maarif' nazırlığına **«Resim' muallimliği yapabilir.»** yollu bir tavsiye yazarak Ramiz'in Ortaköy Darül'eytamına [*yetimhane]* resim hocası olarak tâyinini yaptırıyorlar. Bir müddet sonra şişli Terakki lisesinde de bir hocalık alıyor. Ramiz'in Birinci umumi harbin ortalarında, 16 yaşından beri İstanbul'da çıkan birçok mizah gazeteleriyle günlük gazetelerde ve dergilerde, siyasî ve içtimai karikatür ve resimleri intişar etmiş, siyasî karikatürlerinin pek çoğu Avrupa, Amerika ve Balkan gazeteleri tarafından iktibas edilmiştir.

Birkaç sene bütün çalışmasını rahmetli Sedat Simavi'nin (Karikatür) mecmuasına ayırmış, sonraları kendisi de (Mizah) adlı haftalık bir dergi çıkararak 12. 07. 1946. tarihli ilk sayısında mizah anlayışını şöyle belirtmiştir:

«Mizah; hakikate bir neş'e projektörü, dökmek hüneridir. Az sözle veya çizgi ile çok şey düşündürmek san'atıdır. Bu bakımdan, güzel san'atların en ince kollarından biri sayılmak lâzımgelir. Ve bu incecik kol, taarruza geçtiği zaman en kaim bâzuları yenebilir. Kendisi kalınlaşmamak şartıyle. Hem şunu da iddia edebiliriz ki, tercümeye ve adapteye hiç muhtaç olmadığımız san'at şubelerinden biri budur. Çünkü onun kaynağı içimizdedir. Minyatürcülük, çinicilik, halimlik gibi mizahın da dehası şarklıdır. Hele Hasredilin Hoca'nın, Karagöz'ün, Bektaşi'nin, Kavuklu'nun sözleri Türk halkındaki mizah mizacının kuvvetini ne güzel anlatır.»

1947 de «Salon» ve 1949 da «Peri» adlı iki dergi daha çıkaran Ramiz, kalb hastalığından muztaripti. Kendisine bir kere felçte gelmiş, kısmen tedavi edildiğinden çalışabiliyordu. ,

Bir gün dergi idarehanesinde resimleriyle meşgul, olurken, birden bire yere yıkıldığını karşı pencereden görüp imdadına koşmuşlarsa da, bu defa iyileşememiş ve 5 Ocak 1953 târihinde vefat, ederek Feriköydeki; aile kabristanına gömülmüştür.

Ramiz'in Tombul Teyze'sini, Sıska Dayı'sını, Çömezi'ni öksüz bırakarak, vakitsiz ölümü, basın âleminde büyük bir teessür uyandırmış, Türk mizah dünyası yeri doldurulamayacak bir üstadını: kaybetmiştir

Kaynak: Hilmi YÜCEBAŞ, KARİKATÜR ÜSTADLARIMIZ, CEM VE RAMİZ, Hayatları Karikatürleri – Hâtıraları,1959, İstanbul

— Hanımefendi, bu kitapları okkası yirmi kuruştan okutmıya bak Emin ol bunları okuyandan daha çok kazanacaksın!...

— Şunu görüyor musun? Mahallemizde dört apartıman aldı...
— Piyango mu vurmuş?..
— Ne piyangosu birader, halkı vurmuş!

★

— Sayın vatandaşlar, bizim partiye âza olunuz, biz kasabanıza hastane, mektep, köprü yapacağız...
— İyi emme bizim kasabada nehir yok ... Köprüyü nidek?..
— Zararı yok, siz âza olunuz, nehir de yaparız!..

— İnsan doğru yoldan ayrılmamalı, yoksa yolsuzluğa kurban gittiğinin resmidir!...

Ressam ALİ SAMİ BOYAR

ALİ SAMİ BEY İÇİN

Ord. Prof. Dr. A. Süheyl ÜNVER

«Etme bulma dünyası» diye çok söylenen bir ata sözümüz vardır ki, fena hareketlerin sonucu olarak kullanılır. Bu sözün bir de iyi taraftan müteradifi olmak gerektir. **«Et ve bul dünyası».** İşte Sami Boyar bu ikinci sözün bir misalidir. Etmiş bulmuş, yani ekmiş ve biçmiştir. Çalışanın er geç muradına ermesi değişmez bir kanundur. Bu cihetle Ali Sami Bey'i bizler değil, kendi eserleri ancak takdim edebilir. Bu işi ele alanlar sadece bir vasıtadır.

Şahsen onu ilk defa 1919 da tanıdım. O zaman Deniz Müzesi Müdürü idi. Diğer Ressam Sami Beyden ayırmak için kendisine Bahriyeli veya Müze Müdürü Sami Bey derlerdi. Onun şu sözünü bu günkü gibi hatırlarım: **«Ben istikbal vaad eden gençliğin tevkirini vazife telâkki ederim.»** Evet Ali Sami Boyar çok çalıştı. Şimdi onun tevkiri de artık bize düşen bir vazifedir.

1923 de Evkaf Müzesi Müdürü idi. Oraya bağlı Medreset-ül hattatin'in icazet merasiminde hocalarımızın o sene tezhip ve ebrudan bize münasip gördükleri diploma ve altun saati kendi eli ile vermişti. Sonra onu Ayasofya Müzesi Müdürü olarak bulduk. Bu yazdıklarım onun çeşitli hizmetlerinden ancak benim bilebildiğim tarafları. Sami Boyar bir şâir mânası İle tabiatın kendi süzgecinden geçirdiği bütün renklerini ve notalarını toplayarak her çeşit ve boyda resimli ve güzel senfoniler vücuda getirmiş. Mevzuları tabiatten ve yapması da tamamen ondan. O paletini bir orkestra şefi gibi idare eder. Oradan ruhunun fırçası İle ne ifadeler alır ve onlara ne mânalar verir. Bugün musikişinas Ali Sami bunlarla bize şunu demek istiyor ki, ancak san'atle genç kalmak mümkündür. O biliyor ki, bir eser, onu yaratanlardan fazla yaşar.

> Siz san'atkâra bahşolunan o ilâh! kudrete bakın.
> Ebedî hayat suyundan içmiş ne güzel eserler veriyor.

Benim vefakâr ve feragatli fikir ve mesai arkadaşım Dr. Bedi N. Şehsuvaroğlu. göz musikimizi tatmin için, onun bu renk, ahenk ve menazır solistlerinin refakatindeki ebedî senfonilerini teşhir etti ve bir kadirşinaslık göstererek bu monografiyi hazırladı. Bunu da memleketimizin hayırseven Rockfelleri Yeni Laboratuar Sahibi Kimyager Hulki İsmail Göknar bastırttı. Bu eseri derleyen, basan ve bastıranlar ne mutludurlar ki. Ali Sami Boyar üstadımızın kumandanı bulunduğu bahtiyarlar bölüğünde derece derece birer hizmet deruhte ediyorlar ve demek istiyorlar ki:

> Ehli hünerin kadrini bilmek de hünerdir

Yeni sanat âleminde pek yakından gördüğümüz ve yapanları tarafından idrâk edildiği halde itiraf edilmeyen bazı mânasızlıklar yanında empresyonist garp tekniğinde asîl ve modern eserler veren Ressam Ali Sami Bey'den neler toplanabilirmiş, bu küçük eser onun misalini ortaya koyuyor. Eseri yaratanı ve onun yardımcılarını tebriki bir borç bilirim. Hepsi sağ olsun ve günümüzün incelik ve ruh güzelliği sembolü olan Ali Sami Bey'i hep birlikte yaşatsınlar.

Kaynak: Dr. Bedi N. ŞEHSUVAROCLU, Ressam ALİ SAMİ BOYAR-A Well known Turkish Painter, İSMAİL AKGÜN M A T B A A S I – 1959, İSTANBUL

RESSAM ÂKİL MUHTAR ÖZDEN 1877-1949

Takdim eden: Dr. A. Süheyl Ünver

Dr. Âkil Muhtar mektebi Tıbbiye başkâtibi Mehmed Muhtar efendinin oğludur. 1-X-1877 de Üsküdarda doğmuştur. Orada Fıstıklı ilkokulunda ve Paşakapısı rüştiyesinde okuduktan sonra diğer kardeşleri Kemal ve Celâl Muhtar gibi o da Tıbbiyeye girmiş, lâkin Abdülhamid devrinin istibdadına dayanamayarak 1896 da İsviçre'ye kaçmış ve tıb tahsilini orada ikmâl etmiştir. Fakat mezun olduktan sonra da Cenevre Üniversitesinde kalarak doçentliğe kadar yükselmiş ve ancak 1908 inkılâbından sonradır ki hükümetin davetlisi olarak ve 13 senelik bir hasretten sonra memlekete dönmüştür.

Tıbbiyede evvelâ hıfzıssıhha muallimi olmuş ve bir sene sonra da asıl şubesine geçerek Farmakodinami ve Tedavi kliniği müderrisi (Profesörü) olmuş ve bu kürsüde 1933 de Ord. Profesörlüğe kadar yükselerek 1944 de tekaüd edilmiştir. **1946 da da Milletvekili olarak Meclis çalışmalarına katılmıştır. Fakat ne yazık ki henüz çalışabilecek bir halde ve eserler vermekte iken 12 mart 1949 da nice hastalarına şifa sunduğu Çemberlitaş'daki evinde rahmete kavuşmuştur.**

Üç çeyrek asra yaklaşan kısa ömründe büyüklü küçüklü 264 eser yazmıştır. Âkil Muhtar'ın şöhreti bir hekim ve bir ilim adamı olarak memleket hududlarını çok aşmıştı. Müteaddid millî ve beynelmilel ilim cemi'miyetlerine fahrî üye veya başkan seçildiği gibi muhtelif millî ve beynelmilel kongrelere de başkanlık etmiş ve Osmanlı İmparatorluğu ile Cumhuriyet hükümetinden ve birçok yabancı devletler tarafından 24 den fâzla nişanla taltif edilmiştir. Fakat bütün bu İlmî çalışmaları yanında onun bir de san'atkâr tarafı vardır ki bu küçük eserde bilhassa Dr. Âkil Muhtar'ın bu cephesini belirtmeğe gayret edeceğiz.

Onun bu şerefli ömrünü ölümünden sonra da kızı muhterem Aliye Haldun Sarhan Tıb Fakültesinde babası adına tesis ettiği «Dr. Âkil Muhtar Özden Müze ve Kütüphanesi» ile biraz daha ölmezliğe maletmiştir.

Dr. Âkil Mühtar'ın ölümünden beri geçen üç sene gibi kısa bir zaman zarfında onun hâtırasına izafe edilen eserler şunlardır:

1 — Âkil Muhtar'm moral üzerine çalışmaları hakkında

2 — Aforizma-Âkil Muhtar Özden vecizeleri

3 — Dr, Âkil Muhtar reçete örnekleri

4 — İlim Bakımından Ahlâk eserinin üçüncü tab'ı

5 — Âkil Muhtar Özden bibliyografyası.

İşte «Ressam Âkil Muhtar Özden» eseri de bu serinin bugün için sonuncusu, olacaktır... Ne mutlu ölümünden sonra da eserleriyle yaşayanlara ve hâlâ eser verenlere!

RESSAM ÂKİL MUHTAR (HATIRAT)

Bugün gibi hatırlarım. Asîl ve kibar yaradılışlı hocam Âkil Muhtar'la Pariste 1928 yazında beraberdik. Muhterem ve yegâne kerimesi de yanında. Hep birlikte oteldeki odasındayız. Bir

vesile ile yol çantasını açtı. En üstde suluboya kutusu ve yanında resim kâğıtları bloku. Bunları İsviçre'de dinlenirken resim yapmak için yanıma aldım, dedi. Baktım, göndü Paris'te dahil bulunduğu ilim muhitinde ve kendisine vefakâr dostlarının peşinde. Lâkin gözü san'at eserlerinde.

Paris sokaklarında dolaşıyoruz. Gözleri kitapçı vitrinlerinde. Tıp kitapları satılan yerler en başta geliyor. Yeni büyük ve tıbbî eserleri sipariş ediyor. Parasını hemen ödüyor, İstanbul adresini verip göndertiyor amma ufaklarını yanına alıyor, san'ata dair eserleri satan, kütüphanelerin vitrinleri de kendisi için o kadar cazip. Cezanne, Rafael, Rubens, Michel-Ange, Leonard de Vinci'ye dair kitapların hayranı. Onlardan da alıyor. Hekim ve ressam Âkil Muhtar durur mu hiç? Fikir adamlarının kitaplarının satıldığı yerlerde en yeni neşriyatın da arkasında; oralara da giriyoruz, elimiz boş çıkmıyoruz. Bir yere gider otururuz, hemen bunlar yanında taşıdığı ufak çakısıyla açılır ve okunmağa başlar. Ne güzel günlerdi o günler.

Paris'te onunla başka bir dolaşmamızı anlatayım. Geceleri bazan da bir opera temsilindeyiz, veyahut bir ziyafette. Sabahları hastahanelerde, öğleden sonra laboratuar âletleri dükkânlarında, müzelerde ve kitapçılarda... Müzelerden kataloglarını almadan çıkmayız. Şimdi onun memleket gençliğine hediye ettiği kitaplar arasında Musee Royale de la Haye, Louvre, Luxembourg ve Versailles müzeleri katalogları, Histoire de la Peinture Française, Wilde'nin Bursa hakkında eseri, Viyana müzesindeki eserler ve diğer bütün klâsik ressamlar hakkındaki kitaplar ve bizim müzelerimizin katalogları en mühim bir yer almış bulunmaktadır. O, bunları okurken hekimlik ve ta'lim yorgunluklarım giderir, güzel ve bediî inceliklerle hislerini de olgunlaştınrdı.

İşte hekimliğe olduğu kadar resim san'atma Âkil Muhtarın tâ çocukluğundan beri devam eden bir aşkı vardır. Çocukken resim yaptığını, halen aramızda mesleğimize şeref veren kendinden iki yaş büyük ağabeysi, Dr. Kemal Muhtar bildiriyor.

Âkil Muhtar, tıb tahsilini Cenevre'de bitiriyor. Orada da resimler yapmıştır. Birisi, yanında önce asistan sonra doçent gibi çalıştığı Prof. Mayor'a aittir. İsviçrede çıkan bir Türk gazetesinde resimleri varmış deniyor.

1914 de henüz Avrupa'dan resimde ihtisasını! ikmâl ederek gelen genç ressam Feyhaman ile Prens Abbas Halim Paşa'da tanışıyorlar. Bu tarihten itibaren Feyhaman, Âkil Muhtar'm evinin sık sık ziyaretçisidir. Bu . genç ressamı pek takdir eder ve onun yaptığı resimleri baş köşeye koyar.

Bir gün Feyhaman, Âkil Muhtar'da misafirdir. O anlatıyor: Âkil bey bir gece resme başladı, zira başka zamanlarda vakti yok; ben bunu bitirmeyince uyumam dedi. Bitirdi ve gece

yarısından sonra saat üç buçukta uyudu. Ve yine ilâve ediyor: Bak nasıl muvaffak oluyor. Bitirdi mi bitiriyor, ben bu halinden ders aldım.

Ressam Feyhaman artık Âkil Muhtar'm evinde onun pek sevip takdir ettiği arkadaşı olmuştur. Feyhaman ilkönce pastelle hocamızın muhterem kızının resmini yapıyor. O çalışırken Âkil Muhtar da boş durmuyor. O da resim yapıyor. Adetâ Feyhaman, rahmetlinin resim hevesini yeniden harekete getirmiştir. Bir taraftan da resim hakkında yazılmış eserleri okuyor, Bir gün Feyhaman kendisine rahmetli ressam Sami Yetikten alarak Ernest Hareux'nin suluboya resim hakkmdaki eserini veriyor. Âkil Muhtar o zamandan itibaren nereye giderse suluboya kutusunu ve resim blokunu da beraber götürüyor, O, yalnız suluboya değil, yağlıboya da yapıyor. Yalnız uğraşmağa vakti müsaid bulunmadığından yağlıboya ile pek meşgul olamıyor, amma onda da muvaffak olmuştur.

Âkil Muhtar seyahatlerinde defterlerine çok notlar alır, bazı krokiler çizerdi. Hele vapurlarda ve toplantılarda ufak çizgileri az değildir, Bunlar mühim bir yekûn tutar. Hemen hepsi şimdi müzesinde saklıdır.

1927 senesinde Dr. Âkil Muhtar beni, Pariste Dr. Marcel Labbe'nıı klinğiine gönderdiği zaman bir artist üstad yanından diğer bir artist üstad yanına gittiğimi anladım. Marcel Labbe'nin ben orada iken bazı pazar günleri Paule Chabas'ın atölyesinde çalıştığım ve çok güzel ı'esim ve akvareller yaptığını öğrendim. Bana evinde yaptığı sık sik davetlerde bunları gösterdi. Onun Figaro gazetesinde «Critiqüe litteraire» liğini hayretle haber almıştım. Çok kuvvetli bir klinisiyen ve âkademisiyen ve gayet mühim eserleri ve İlmî travayları olan kıymetli Marcel Labhe kendi meşgul olduğu sahada nekadar ilerde ise san'at hususunda da kıymetli bir artistti. Her sene Pariste «Salon des Medecins» de yaptığı en seçme resimlerden teşhir ettiği gibi bir sene de bizim bazı örneklerimizi de koydurmuştu.

İşte, Âkil Muhtar, da memleketimizde bu ince Fransız üstadm ikinci bir misâli idi. Âkil Muhtar çok kuvvetli bir klinisiyen ve tek akademisiyenimiz ve gayet mühim eserleri ve İlmî travayları olan en seçkin ve fâzıl bir âlimimiz ve hakikî bir artistimizdi.

Âkil Muhtar, nev'i şahsına münhasır fevkalâde bir insandı. O, yarım bilgiyi beğenmez Ve yarım insan olmağı aslâ tavsiye etmezdi. Resim san'atinde de nekadar ileri olduğunu senelerle kendisine arkadaşlık eden ressam Feyhaman Duran tasdik etmekte ve onun müzesinde duran ve teşhir olunan serleri bunu göstermektedir.

DOKTOR ADAYLARI MUHAKKAK OKUMALI

Âkil Muhtar Özden bir hekimin oldukça iyi resim bilmesini şart koşardı. Ve bu maksatla derslerinde derdi ki:

— **Resim yapmak insanı dikkate alıştırır.**

— Resim yapmanın tababet için ne kadar mühim olduğunu bilseniz hepiniz ressam olursunuz. Resim yapmasını bilmeyen, doktor olamaz. Bu bir kanundur.

— Daima ahlâkta, ilim ve san'atte yükselmeğe çalışmalıyız. Bunun için tabiatı okumağı bilenlerin gördükleri yolu takip etmeliyiz.

— Gördüğünü tam ve iyi görmeli ve işittiğini tam ve iyi işitmelidir.

— Arkada olan bir insanı da görmek mümkündür. İnsanın gölgesinden de dikkat etmesi lâzımdır.

— Bir hekimin dimağı her şeyle meşgul olmalıdır.

— Yalnız gözüyle dikkat ederek bazı hastalıkların teşhisi mümkündür. Bundan iyi bir şey yoktur.

— İnsanın dünyada her işi kendisinin görmeğe alışması lâzımdır.

— Anlamadığımız birçok şeyler vardır. Vazifemiz bunları anlayıncaya kadar tetkik etmek ve uğraşmaktır.

— Hayatta biraz da zarif olmalı. Bu, insanın kendi hüsnü tabiatını gösterir.

İşte Dr. Âkil Muhtar, bütün bu meziyetlere sahip olabilmek için bir insanın kendi dikkatini, resim yapmağa alışmakla, terbiye etmesi lüzumuna inanarak bunları sırf o maksatla söylemişti.

Âkil Muhtar, muayenehanesine ve kliniğine enteresan vak'alar gelince oturur resimlerini yapardı. Halen Tedavi Kliniğinin eski müşahede kâğıtlarında böyle yapılmış resimleri ve krokileri vardır. Anatomopatolojik kuplar ve otopsiden elde edilen parçaların çok defa oturur, resimlerini bizzat yapar ve **bunları büyülterek derslerinde gösterir ve resim bilen talebeye daha iyi bir nazarla bakardı.** Hele san'atkâr olanlara üstelik fazla ceht gösterirdi.

> Bir gün malarya tedavisi üzerine bir ders veriyordu. Beraberindeki mikroskopla bir preparat getirerek bazı talebeye gördükleri protozoer nevilerini tahtaya çizmelerini söyledi. Çağrılanlar bir türlü gördüklerini çizemiyorlardı. Nihayet: İşte resim yapmasını bilmemenin fenalıkları. Tam görmesini beceremiyor ve resmini çizemiyorsunuz, dedi.

Âkil Muhtar derslerinde göstereceği şekilleri ve resimleri kendisi çizer, bazan büyültür ve aslı gibi boyardı. Amma bu arada da pek çok san'at eseri ortaya koydu, İlmî eserlerine koyduğu resim ve krokileri de az değildir, üzerinde durmayıp kimseye göstermediği henüz bir yerde neşr ve hattâ teşhir olunmayan resimleri pek çoktur. Onun bütün bu çalışmaları hayatı müddetince hesap edilerek bir terazide tartılsa bir insanın bu kadar çok okuyup, yazdığına ve çizdiğine hayret olunur. Aramızda, fikrimizde ve hayalimizde yaŞıyan asıl ruhu şâdolsun.

Halen müzesinde duran Dr. Âkil Muhtar Özdenin yaptığı renkli ve Renksiz resimleri şöylece sıralıyabiliriz:

Aded

59 Ankara ve Anadolu seyahatlerinde

21 İstanbul'a ait

3 Boğaziçinde

15 Büyükadada

1 Bursada

129 Avrupa seyahatlerinde

82 İsviçrede .

12 Cenevrede

25 Pariste

5 Natürmort ve çiçek

18 Hayvan resimleri

160 Portreler

Ayrıca 1921 de 1, 1923 de 4, 1935 de 1 defterde Avrupa seyahatleri intibalarını 245 resimle tesbit etmiştir ki hepsi 775 ediyor. .

Bunların hepsi güzel ve tabiattendir. Boğaziçinde ikamet etmediğinden oraya ait resimleri azdır. En çok İstanbul ve Büyükadada oturdundan oralarda çok yapmıştır. Ankara ve Anadoluya ait resimleri fazladır. Bunların çoğu Millî Mücadeleyi takip eden senelere aittir.

En, çok resmi Avrupa seyahatlerinde yapmıştır. Zira Avrupada dostlarını ziyaret etmekte ve klinikleri dolaşmakla ve hattâ oralarda çalışmakla beraber yine dinlenme için ayırdığı zaman fazladır. Bu cihetle Tıp tahsilini yaptığı İsviçrede dinlenmeği tercih etmektedir. Binaenaleyh en fazla İsviçrede resim yapıyor.

Bütün resimleri tabiattendir.. Fikirden yapılan, hele karikatürize edilmiş resimleri yoktur, Bu arada karakalem ve hattâ hafif pastel yapmağı da seviyor. Elimizde bunlardan çok örnek vardır. Bu arada bazı resimleri altında şu izahatın kendisi veya kerimesi tarafından verildiğini görüyoruz;

— Drogman. 29 Kânunuevvel 1929. Semplon Orient Expreste.

— Ankarada oturduğu ev —. Ankarada Keçiören yolu

— Ankarada bir hamam

—Atatürk'ün bahren îstanbula ilk gelişi (2 suluboyadır)

— Paris 12 Haziran 1924 Hotel Lutetia. Oda numarası 816

— Royat'da

— Polatlıda

— Kızı Aliye «Sarhan» iki tanedir

— Refikası Dr. Fatma Seniye Muhtar

— 19 –Nisan 1340. Ankara'dan avdette «modern ve renkli bir portre.»

Resimlerine tevazuundan imza atmıyor. Yalnız bana verdiği bir resmine imza atmıştır, Fakat kendisiyle İstanbul'da ve her seyahatinde daima beraber bulunan değerli kızı hepsinin de babasına aidiyetini tasdik etmiştir. Birkaçında da kendi kalemiyle şu yukardaki izahatın bir kısmı yazılıdır. Ders şemalarının çok itinâlı olanlarından elimizde bir hayli bulunuyor. Rahmetli bunları kısmen kitaplardan alır. Bir kısmı kendi görgü ve tecrübelerine dayanan orijinal şema ve resimlerdir.

Takdim eden: Dr. A. Süheyl Ünver, Dr. Âkil Muhtar Özden, TİP TARİHİ ENSTİTÜSÜ -Müzesi ve Kütüphanesi, Sayı: 6 MODERN TEDAVİ MECMUASI Yayınlarından, No. 5, 19 5 2, İSTANBUL

Gazi Mustafa Kemal Atatürk:

"Ne mutlu **Türk** olana"

dememiş,

"Ne mutlu **Türküm** diyene"

demiştir.

Agâh Oktay GÜNER

Gazi Mustafa Kemal Atatürk:
"Ne mutlu Türk olana" dememiş,
"Ne mutlu Türküm diyene" demiştir.
Agâh Oktay GÜNER

Aziz Sancar

Doğum	8 Eylül 1946 (69 yaşında) Savur, Mardin, Türkiye
Milliyeti	Türk[1]
Dalı	Biyokimya Moleküler biyoloji DNA onarımı Kanser araştırmaları
Çalıştığı yerler	Yale Üniversitesi Tıp Fakültesi Kuzey Karolina Üniversitesi Tıp Fakültesi
Öğrenim	İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi (1969) Dallas Texas Üniversitesi (Doktora, 1977)
Aldığı ödüller	1997 TÜBİTAK ödülü 2007 Vehbi Koç Ödülü 2015 Nobel Kimya Ödülü
Evlilikleri	Gwen Sancar

Aziz Sancar, (d. 8 Eylül 1946, Savur), Kuzey Carolina Üniversitesi Biyokimya ve Biyofizik bölümü öğretim üyesi Türk[1] –Amerikalı [2] bilim insanı. Hücrelerin hasar gören DNA'ları nasıl onardığını ve genetik bilgisini koruduğunu haritalandıran araştırmaları sayesinde 2015 Nobel Kimya Ödülü'nü kazandı. Ödüle ABD'li Paul Modrich ve İsveçli Tomas Lindahl ile birlikte layık görülen[3] Sancar daha önce de kanser tedavisinde sirkadiyen saat kullanımıyla ödüller almıştı.[4][5] Kanser oluşumunda ve tedavisinde önemli bir unsur olan DNA onarımı üzerinde yıllardır çalışan Sancar bu mekanizmayı 35 yılda çözdüklerini, ancak bunun hastalara ulaşmasının biraz zaman alacağını ifade etti.[6]

Aziz Sancar, Nobel Ödülü alan ikinci, bilim alanında bu ödülü alan ilk Türk vatandaşıdır. Nobel ödülünü alan ilk Türk vatandaşı olan Orhan Pamuk, Sancar gibi İstanbul Üniversitesi mezunudur ve ödülünü edebiyat alanında almıştır.[7]

Yaşamı

Mardin'in Savur ilçesinde, orta gelirli bir çiftçi ailesinin sekiz çocuğundan yedincisi olarak dünyaya geldi.[8] Anne-babasının okuma yazma bilmediğini söyleyen Sancar "Ancak eğitimin önemini biliyorlardı ve çocuklarının tümünün eğitim alması için ellerinden geleni yaptılar" diyor. İlk eğitimini Mardin'de tamamladı. İyi bir öğrenci olmasının yanısıra lise futbol takımında kalecilik de yaptı ve Genç Milli Futbol takımı denemelerine çağrıldı.[9]

1963'te girdiği İstanbul Tıp Fakültesi'ni 1969'da bitirdikten sonra Savur'da iki yıl sağlık ocağında hekimlik yaptı. Daha sonra Dallas'a giderek Dallas Texas Üniversitesi'nde Moleküler Biyoloji dalında doktora yaptı. Yale Üniversitesi'nde DNA onarımı dalında doçentlik tezini tamamladı. Daha sonra DNA onarımı, hücre dizilimi, kanser tedavisi ve biyolojik saat üzerinde çalışmalarını sürdürdü. 415 bilimsel makale ve 33 kitap yayınladı.

Kendisi gibi biyokimya profesörü ve öğretim üyesi olan Gwen Boles Sancar ile evlidir.[10] Eşiyle birlikte ABD'de okuyan Türk öğrencilerine yardım etmek ve Türkiye-Amerikan ilişkilerini geliştirmek amacıyla Aziz&Gwen Sancar Vakfı'nı kurmuştur. Vakfın ABD'nin Kuzey Carolina eyaletinde "Carolina Türk Evi" isimli bir öğrenci misafirhanesi de bulunmaktadır. [10]

Ödülleri ve başarıları

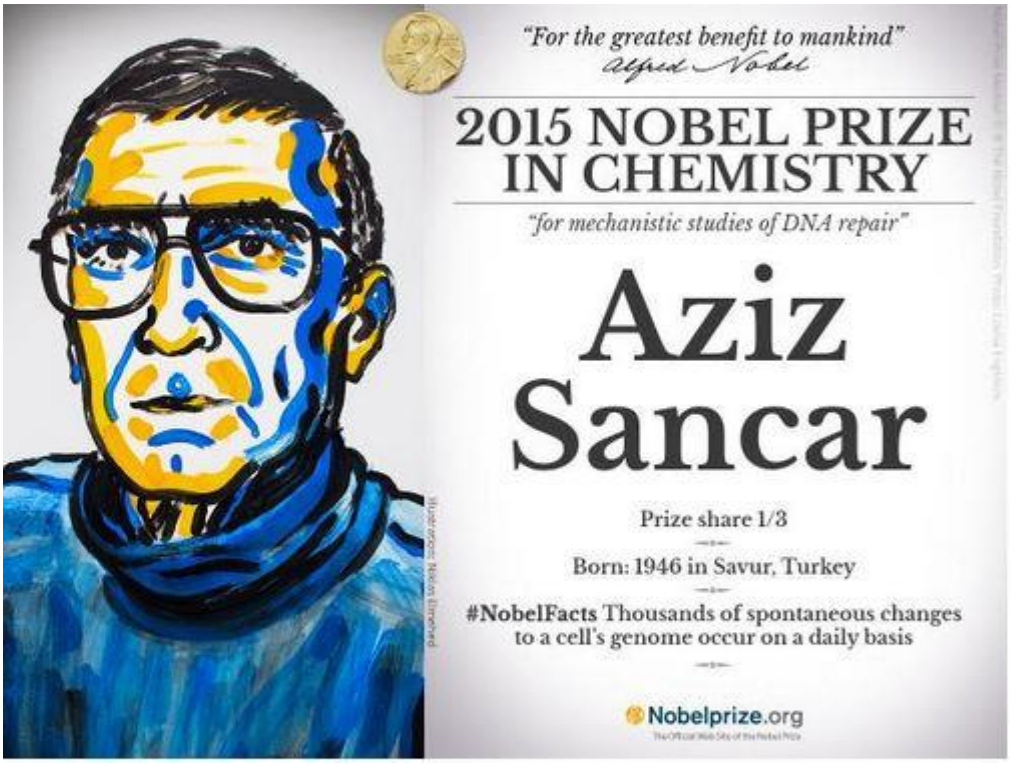
- ABD Ulusal Bilim Vakfı (National Science Foundation) Genç Araştırmacı Ödülü (1984)
- Amerikan Fotobiyoloji Derneği (American Society for Photobiology) Ödülü (1990)
- ABD Ulusal Sağlık Enstitüsü (National Institutes of Health) Ödülü (1995)
- TÜBİTAK Bilim Ödülü (1997)
- ABD Fen ve Sosyal Bilimler Akademisi (American Academy of Arts and Sciences) Ödülü (2004)
- ABD Ulusal Bilimler Akademisi üyesi (2005)
- TÜBA (Türkiye Bilimler Akademisi) üyesi (2006)
- Vehbi Koç Ödülü (2007)[11][12]
- Nobel Kimya Ödülü (2015) [8][5]

Aziz Sancar, İsveç Kraliyet Bilimler Akademisi tarafından verilen Nobel Kimya Ödülü'nü İsveçli Tomas Lindahl ve ABD'li Paul L. Modrich ile paylaştı. Toplam 3 milyon İsveç kronu (yaklaşık 2.8 milyon TL) tutarındaki ödül, Alfred Nobel'in ölüm yıldönümü olan 10 Aralık'ta düzenlenecek törende verilecek.[13]

Kaynakça

1. a b "Nobel ödüllü Sancar duygularını AA ile paylaştı". 9 Ekim 2015 tarihinde kaynağından arşivlendi. Erişim tarihi: 8 Ekim 2015.
2. "Nobel Kimya Ödülü'nü Türk asıllı Aziz Sancar kazandı". 8 Ekim 2015 tarihinde kaynağından arşivlendi. Erişim tarihi: 7 Ekim 2015.
3. "The Nobel Prize in Chemistry 2015" (İngilizce). 7 Ekim 2015 tarihinde kaynağından arşivlendi. Erişim tarihi: 7 Ekim 2015.
4. "TÜBA Şeref Üyesi Prof. Dr. Aziz Sancar'ın Kansere Karşı 'Sirkadiyen Saati' Buluşu". 8 Ekim 2015 tarihinde kaynağından arşivlendi. Erişim tarihi: 07 Ekim 2015.

5. "Chapell Hill Üniversitesi Aziz Sancar Profili". 7 Kasım 2014 tarihinde kaynağından arşivlendi. Erişim tarihi: 07 Ekim 2015.
6. "Nobel kazanan Sancar, kanser hastalarına umut veren çalışmasını anlattı". 8 Ekim 2015 tarihinde kaynağından arşivlendi. Erişim tarihi: 07 Ekim 2015.
7. "Nobel'i kazanan Aziz Sancar'dan ilk açıklama". 8 Ekim 2015 tarihinde kaynağından arşivlendi.
8. "Profile of Aziz Sancar" (İngilizce). Erişim tarihi: 07 Ekim 2015.
9. "Savur'dan Nobel'e... Prof. Dr. Aziz Sancar kimdir?". 8 Ekim 2015 tarihinde kaynağından arşivlendi. Erişim tarihi: 07 Ekim 2015.
10. "Carolina Türk Evi". 7 Ekim 2015 tarihinde kaynağından arşivlendi. Erişim tarihi: 07 Ekim 2015.
11. "Ödül Alanlar: Prof. Dr. Aziz Sancar – 2007". Vehbi Koç Ödülü. 15 Ekim 2015 tarihinde kaynağından arşivlendi. Erişim tarihi: 15 Ekim 2015.
12. "Vehbi Koç Ödülü Prof. Dr. Aziz Sancar'ın" (PDF). Vehbi Koç Ödülü. 15 Ekim 2015 tarihinde kaynağından arşivlendi. Erişim tarihi: 14 Ekim 2015.
13. "TÜBA Şeref Üyesi Prof. Dr. Aziz Sancar 2015 Nobel Kimya Ödülü'nü Kazandı". TÜBA. 13 Ekim 2015 tarihinde kaynağından arşivlendi. Erişim tarihi: 12 Ekim 2015.

NOBEL ÖDÜLLÜ AZİZ SANCAR: " BAŞARIMIN BÜYÜK KISMINI TÜRKİYE'YE BORÇLUYUM"

Nobel Kimya Ödülü SAHİBİ ilk kez bir Türk'ün. Mardin doğumlu Prof. Aziz Sancar "Yıllarca yaptığım çalışmaların bir ödülüdür. Büyük kısmını Türkiye'ye borçluyum çünkü Türkiye bana üstün dereceli bir eğitim verdi" dedi.

"Ödülün büyük kısmını Türkiye'ye borçluyum çünkü Türkiye bana üstün dereceli bir eğitim verdi"

Prof. Aziz Sancar, ödülü kazanmaktan onur duyduğunu söyledi. 69 yaşındaki Sancar , "Yıllarca yaptığım çalışmaların bir ödülüdür. Büyük kısmını Türkiye'ye borçluyum çünkü Türkiye bana üstün dereceli bir eğitim verdi. O dönemin koşullarında ilk ve ortaokulda, lisede olağanüstü bir eğitim aldım. " diye konuştu.

Savur'da iki yıl doktorluk yaptı

Sancar okuma yazma bilmeyen ancak eğitime önem veren 10 çocuklu bir anne babanın çocuğu olarak 1946'da doğdu. Kendi deyişiyle orta halli bir çiftçi ailesinin çocuğuydu. Mardin'den Nobel'e uzanan hikâyesi azmin göstergesi. İlk ve ortaöğrenimini Savur ve Mardin'de tamamladı. Daha sonra İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden mezun oldu. Sancar, Savur'da iki yıl doktor olarak çalıştı.

Doktorluk yaptıktan sonra araştırma yapmak için yurt dışına gitmek istedi. O dönemde Türkiye'deki imkânlarla yüksek seviyede bilim yapmanın mümkün olmadığını söyleyen Sancar, "1974'te... O zaman imkanlar yoktu ama çok şükür şimdi var. Türkiye'de bilime çok yatarım yapılıyor. Bilim adamları teşvik ediliyor. 10-15 yıl içinde Türkiye'den de ödül alacaklar çıkacaktır" diye konuştu.

"Haftada 6,5 gün günde 12 saat çalışıyorum"

10 kişilik ekibi ile çalışmalarına devam ettiklerini söyleyen Sancar, "Haftanın altı buçuk günü günde 12 saat çalışıyoruz" diyor. Çalışmalarına Türkiye'de devam etmeyi düşünmediğini söylüyor:

"Çok oturmuş bir ekibim var. Onu Türkiye'ye taşımak mümkün değil. Elimde geldiği kadar Türkiye'deki çalışmalara bilimsel katkı sağlamaya devam ederim."

Nobel ödülllerinde ABD'nin egemenliği azalıyor

Sancar ve meslektaşları hücrenin DNA'sını nasıl onardığı ve genetik bilgisini koruduğunu ortaya koyan araştırmalarıyla ödüle layık görüldü.Dr. Sancar hücrenin DNA üzerinde oluşan morötesi zararı onarmasını sağlayan mekanizmayı haritalandırması sayesinde ödüle ortak oldu. Londra Francis Crick Enstitüsü'nden Dr. Lindahl, hücre döngüsü esnasında DNA'nın onarılmasını üstlenen hücresel mekanizma hakkındaki keşifleri, Howard Hughes Medikal Enstitüsü'nde araştırmalar yapan Dr. Modrich ise hücre bölünmesi esnasında DNA üzerinde oluşan hataları düzelten mekanizma üzerindeki analizleriyle ödülde pay sahibi oldu.

İsveç Kraliyet Bilim Akademisi'nden yapılan açıklamada, "Üç bilim insanının sistematik çalışmaları canlı hücrelerin nasıl çalıştığının yanı sıra, kalıtımsal hastalıklar ile kanser ile yaşlanmanın arkasındaki faktörleri anlamakta büyük rol oynadı" ifadesi kullanıldı. Dr. Sancar ve meslektaşları 960 bin dolarlık ödülü aralarında paylaşacak.

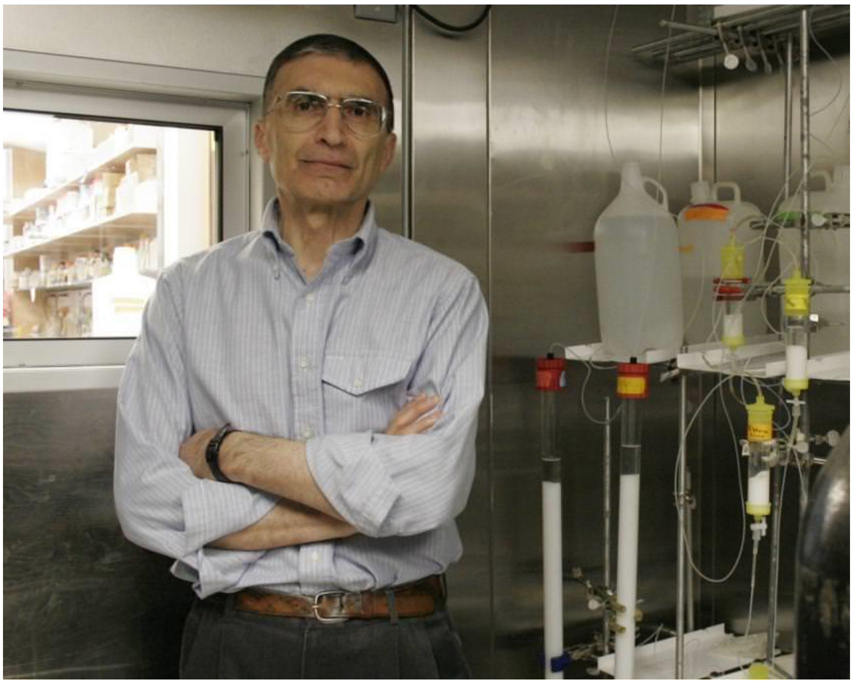
Dr. Sancar kazandığı ödülle 1901 yılından bu yana Nobel ödülüne layık görülen 169 isimden biri oldu. Sancar aynı zamanda son yıllara kadar ABD'li bilim insanlarının öne çıktığı Nobel ödüllerinde, uluslararası alandaki bilim insanlarını öne çıkaran isimler arasında yer aldı. İsveç asıllı Tomas Lindahl, Nobel'e layık görülen 29'uncu İsveç vatandaşı oldu.

Sancar'ın bilimsel geçmişi

Tıp fakültesini Türkiye'de okuyup, iki yıl doktorluk yaptıktan sonra Sancar, ABD'ye gitti. 1977'de Dallas'taki Teksas Üniversitesi'nde doktorasını moleküler biyoloji dalında, DNA onarımı üzerinde tamamladı. Yale Üniversitesi'nde de yine DNA onarımı dalında doçentlik tezini verdi. Sancar biyokimya ve biyofizik alanlarında çalıştı. DNA onarımı, hücre dizilimi,

kanser tedavisi ve biyolojik saat üzerine araştırmalar yaptı. Kanser tedavisinde 'ritmik saat' buluşuna imza atarak dünyaca çapında üne kavuştu. Şu anda ABD'deki Kuzey Carolina Üniversitesi Biyokimya ve Biyofizik Bölümü Öğretim Üyesi. Yaklaşık 300 ve 33 kitap yayımladı. Yayımlanan makalelerine 12den fazla atıfla, bilimsel araştırmada eşine az rastlanır bir başarıya imza attı.

Amerikan Ulusal Bilimler Akademisi'ne kabul edilen Sancar, buraya kabul edilen üç Türk'ten biri oldu. Amerikan Sanat ve Bilimler Akademisi ile Türk Bilimler Akademisi üyesi ve Vehbi Koç Vakfı'nda 2007 yılında ödül aldı.

MARDİN'DE NOBEL SEVİNCİ

Mardin'in Savur ilçesi doğumlu olan Prof. Dr. Aziz Sancar'ın Nobel Kimya Ödülü'nü kazanması, akraba ve hemşehrilerini gururlandırdı. Prof. Dr. Sancar'ın yeğeni Abdulgani Sancar, amcasının çok zor şartlar altında okuduğunu belirterek, ilçede doktorluk yaptığı dönemde vatandaşların tedavisi için elinden gelen çabayı gösterdiğini söyledi.

Mardinli bilim adamı Prof. Dr. Aziz Sancar'ın İsveç Kraliyet Bilim Akademisi tarafından Nobel Kimya Ödülü'ne layık görülmesi, doğup büyüdüğü Savur ilçesinde büyük bir sevinç ve gururla karşılandı. İlçede yaşayan Sancar'ın yeğeni Abdulgani Sancar, amcasının tarihi bir evde doğduğunu belirterek, 'Amcam zor şartlar altında okudu. O zaman elektrik bile yoktu. Eskiden futbol ile ilgileniyordu. Doktor olduğu zaman buradaki halkı tedavi ediyordu. Elinden geleni yapıyordu. Çok destek oluyordu. Babası burada, annesi Mersin'de vefat etti. Annesi ve babası okumamıştı ama bütün kardeşleri okudu' dedi.

'ÇOK İYİ BİR İNSANDI'

Komşularından Hamide Erol, Prof. Dr. Sancar'ın kendini gururlandırdığını anlatarak, 'Çok iyi bir insandı. Şimdi bile her yıl bir liseye ve öğrencilere yardım yapıyor. O bizim gururumuzdur, her zaman da arkasındayız' diye konuştu.

İlçe sakinlerinden Nedim Şahin ise, 'Çok başarılı bir doktorumuz. İlçemize de faydaları dokunuyor. Onur ve gurur duyuyoruz' diyerek duygularını dile getirdi.

KİTAPLARI DOĞDUĞU EVDE DURUYOR

Tarihi bir evde doğan ve doğduğu ev şuanda boş olan Prof. Dr. Sancar'ın okuduğu kitaplar halen evinde duruyor. Sancar'ın eğitim ve öğretim gördüğü ilkokul şuanda Halk Eğitim Merkezi İlçe Müdürlüğü olarak kullanılırken, burada yüzlerce kişiye eğitim veriliyor.

AZİZ SANCAR'IN ÖRNEK YAŞAMI

KALBİMİZİ DİNLEYELİM |
Prof. Dr. E. Murat Tuzcu murat.tuzcu@milliyet.com.tr Tüm Yazıları »

Nobel ödülü Aziz Sancar adını tüm Türkiye'ye duyurdu. Bu adın arkasında parlak zekânın ve çalışkanlığın yanı sıra müthiş bir irade ve geniş bir vizyon var. Sancar'ın yaşamı alınacak derslerle dolu

Aziz Sancar'ın tıp, genetik, biyokimya ve fizyoloji bilimlerine büyük katkıları Nobel ile ödüllendirildi. Ondan öğrenebileceklerimiz bu alanlarla sınırlı değil. Yaşam öyküsü bize bunların ötesinde de ışık tutan ayrıntılarla dolu. Bu seçkin bilim adamının kariyerini incelediğimizde, bilim insanı nedir, nasıl yetişir, bilim nasıl ilerler, bilimsel araştırmanın amacı nedir gibi birçok soruya cevap buluyoruz. Çok sevdiği anavatanına bu yönüyle yaptığı katkı, neredeyse ona Nobel ödülü kazandıran bilimsel çalışmaları kadar önemli.

Sancar, 1963'de üniversite giriş sınavında aldığı yüksek puanla istediği iki alandan birini seçer, kimya yerine tıp okumaya karar verir. İstanbul Tıp Fakültesi'ne kaydolur. İkinci sınıfta kimyaya olan ilgisi, bilmsel merakı ve biyokimya hocasının olumlu etkisiyle bu alanda araştırma yapma kararı verir. 4 yıl sonra fakülteden birincilikle mezun olduktan sonra 2 yıl doğduğu yörede pratisyen hekim olarak çalışsa da, temel bilim araştırmacısı olma kararlılığı

değişmemiştir. **Genç yaşta bir hedef seçmesini sağlayacak fikri formasyonu, bin bir güçlüğe ve bilinmeze rağmen kararlılığını sürdürmesi ve o sırada İstanbul Tıp Fakültesi'nde olan teşvik edici ortamı görmesi Sancar'ın takdir edilecek ve örnek alınacak özelliklerinden bazıları.**

Genç doktor daha Türkiye'deyken fotoreaktivasyon denen konuya ilgi duymaktadır. Derinlemesine araştırmak istediği alanda önemli buluşlara imza atmış bir bilim insanı olan Profesör Claude Rupert'in yanında Dallas'taki Texas Üniversitesi'nde doktora çalışmasına başlar. **Ne istediğini bilmesinin ve amacına ulaşacabileği ortamını seçmesinin genç Sancar'ın bugünlere gelmesinde rolü büyük.**

2005 yılında bir bilim dergisine verdiği röportajda, Sancar doktoraya ilk başladığında deney yapmakta yeterli bilgi ve birikiminin olmadığını söylüyor. "Bu yetersizliği telafi edebilmek için basit ama araştırdığım problemin özünü hedefleyen deneyler tasarlardım" diyor. Buna rağmen deneylerinden biri ne yaparsa yapsın başarısızlığa uğrar. Bunu gören diğer bir doktora öğrencisi, "Aziz, senin deneysel araştırmaya kabiliyetin yok, sen en iyisi doktorluğa geri dön" der. Ama o yılmaz, deneylere devam edip sonuca ulaşır ve onu bugünlere getiren yoluna devam eder. **Yılmama, özgüven ve en karanlık günde bile tünelin ucundaki ışığı görebilme Sancar'ı başarıya götüren örnek alınacak karakter özelliklerinden bazıları.**

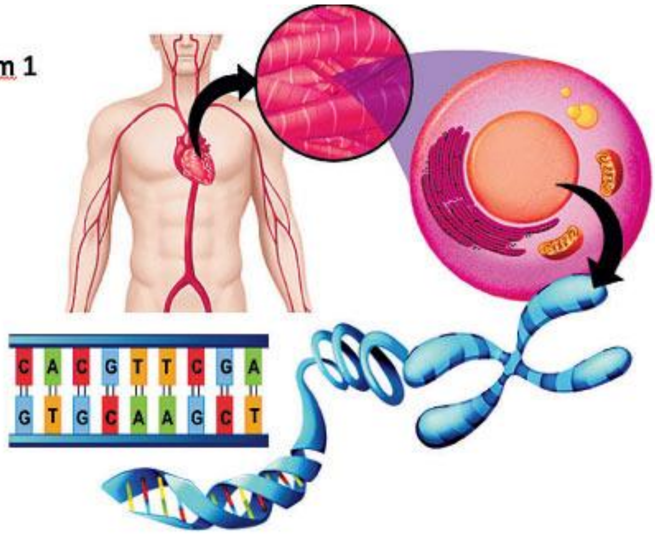
Yaşamın şifresi DNA'da

DNA'daki harflerden birinin veya bir kaçının yer değiştirmesi ya da aradaki bağların kopması yazılımın tüm anlamını değiştirir. Sigara dumanından haraketsizliğe, radyasyondan çeşitli kimyasal maddelere kadar birçok etken DNA hatalarına yol açabilir. Her gün DNA'mızda, çoğu sebepsiz binlerce hata oluşur. Eğer DNA bu değişikleri saptayıp onarmasa, insanoğlunun nesli çoktan tükenirdi.

Aziz Sancar tıp öğrencisiyken morötesi ışınların DNA'da hasara yol açtığını ve bu hasarın başka tür bir ışığın yarattığı fotoreaktivasyonla düzeldiğini bilmektedir. Bu reaksiyon için gerekli olan fotoliyaz adlı enzim de bulunmuştur ama bu maddenin oluşmasından ve işleyişinden sorumlu olan gen bilinmemektedir.

Doktor Sancar bakteriler üzerinde yaptığı, yıllar süren deneyler sonunda fotoliyaz enziminin yaratılış ve işleyiş talimatını içeren geni buldu. Bu başarılı çalışmasıyla 1977 yılında doktorasını tamamladı. Bu konuda yapacağı daha çok iş olduğunu biliyordu. Fotoliyaz üstünde çalışan 3 araştırma laboratuvarına başvurdu ama hepsinden ret cevabı aldı.

Resim 1

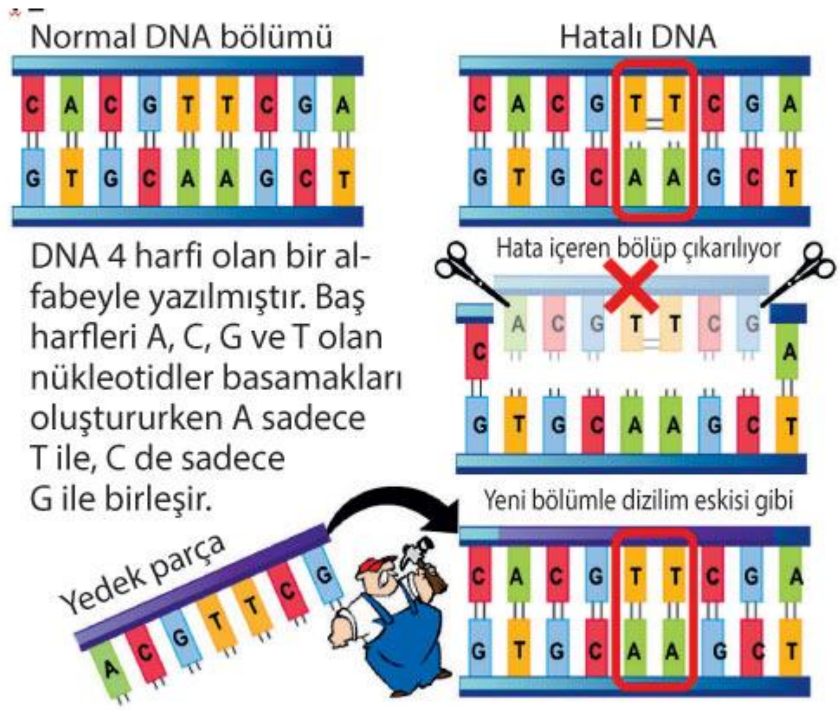

Organlarımızı oluşturan hücrelerin çekirdeğinde bulunan kromozomların içinde paketlenmiş halde bulunan DNA'da tüm genetik bilgimiz saklıdır. DNA sarmalının her basamağında bulunan nükleotid denilen protein yapı taşlarının dizilişi genleri oluşturur. Bu sıralamada oluşacak hatalar çoğu zaman bir olumsuzluğa neden olmasa da bazan kanser ve başka ciddi sağlık sonuçlarına yol açabilir.

DNA kendini onarıyor

Yale Üniversitesi'nde DNA onarımı konusunda çalışılıyordu ama uygun kadro yoktu. Teknisyen kadrosunu kabul ederek işe basladı. Bu dönemde DNA onarımının karanlıkta kalan birçok noktasını aydınlattı. Daha önce bakterileri kullanarak kanıtladığı kavramların insanda nasıl çalıştığını ortaya çıkardı. İnsan hücresinde DNA onarımında ışık gerektiren fotoliyaz değil başka bir yöntem kullandığını buldu. Hücrelerin DNA hasarının yapacağı tahribatı önlemek için geliştirdikleri kontrol mekanizmalarını keşfetti.

Çok başarılı olmasına rağmen uygun kadro bulamayınca küsmemesi, yoluna devam etmek için ünvanın ne olduğuna bakmadan, muhtemelen iyi olmayan mali koşullarda çalışmaya devam etmesi, Sancar'ın azminin ve yaptığı işin önemine olan inacının hayranlık uyandıran göstergeleri.

DNA hatalarından biri yan yana düşmüş olan 2 T'nin, A'ları bırakıp birbiriyle birleşmesidir. Sancar bu hatanın "nükleotid kesim onarım" yöntemiyle onarıldığını buldu. Özel bir enzimin DNA boyunca dolaşıp hata bulduğu yerde DNA'nın o bölümünü kesip çıkardığını keşfeden Sancar başka tamirci enzimlerin bir makineye yeni parça takar gibi o bölümü onardıklarını gösterdi. Daha sonra bu yöntemin başka onarımlarda da kullanıldığı bulundu.

İç saatimizi ayarlayan genler

1982'de çalışmaya başladığı Chapel Hill Üniversitesi'nde odaklandığı alanlardan biri de vücudumuzun iç saatinin nasıl çalıştığıydı. İngilizce'de "Jet lag" denilen, iç saatin şaşırmasının yarattığı rahatsızlık halinin altında yatan moleküler değişiklikleri ve bunları belirleyen genetik temelleri Sancar açığa çıkardı. Daha önemlisi, iç saatle fotoliyazın, hücre düzenin korunmasının ve DNA onarımının ilintili olduğu fikrini geliştirdi.

Sancar bir söyleşisinde, kariyeri boyunca 3 ana alanda çalıştığını ama son yıllarda bunların birbiriyle olan ilintilerine odaklandığını söylüyor. Sancar'ın bu ifadesinde saklı olan, büyük bilim insanlarında görülen, doğadaki olayların gerçekte bir olduğunu ve aralarındaki ilişkileri görebilme özelliği.

Resim 3

Bağırsaklarımızın çalışma hızından çeşitli hormonların salgılanmasına, uyku düzenimizden vücut ısımıza kadar vücudumuzun istemsiz bir çok fonksiyonu iç saatimize göre düzenlenir. Sancar'ın 2000'lerin başındaki buluşları iç saatimizin çalışmasında görev alan genlerin ve moleküllerin anlaşılmasına ışık tuttu.

Kadirbilirlik ve diğerkâmlık

Nobel ödülü aldıktan sonra kendisiyle yapılan söyleşilerden birinde Sancar, bir kadirbilirlik ve gerçek tevazu örneği veriyor: "Savur'dayken çok güzel bir ilkokulumuz vardı. Çok iyi, çok fedakâr öğretmenlerimiz vardı. Mardin'deki lisede de aynı şekilde çok iyi öğretmenlerimiz vardı. İstanbul Tıp Fakültesi, Avrupa'nın en iyi üniversitelerinden biriydi. Türkiye'de gerçekten çok iyi bir eğitim gördüm. Bu ödülü, memleketime ve Cumhuriyet devrinin başlattığı eğitime borçluyum."

Çalışmakta olduğu üniversitede dünyanın dört bir yanından gelen genç araştırmacılara bilimsel önder ve öğretmen olmasının yanı sıra, onların her ihtiyacını düşünen bir aile büyüğü gibi davranması ne kadar gönülden verici olduğunu gösteriyor. Kendisi gibi profesör olan eşi Gwen Sancar ile, kişisel bütçelerinden katkıda bulunarak gerçekleştirdikleri, 'Türk Evi projesi' Sancarlar'ın diğerkâmlığına çok güzel bir örnek. Chapel Hill'deki Türk Evi, anavatandan gelen genç öğrenciler için ev, ziyarete gelen bilim insanları için misafirhane, vatandaşlar için sosyal faaliyet mekanı olarak hizmet veriyor.

Nobel ödülünde DNA onarım yollarından bazılarının aydınlatılması konusunda 1970 ve 80'lerde yaptığı araştırmalara atıf yapılsa da gerçekte yapılan, 40 yıldan uzun bir süredir odağından şaşmadan, iğneyle kuyu kazar gibi ilerleyen araştırmalarla dolu, insanlığa adanmış bir yaşamın takdir edilmesidir. Bir öğrencisi hocasını anlatırken şöyle diyor: "Laboratuvarda çalışırken, her yaptığımız deneyin asıl projenin hedefine hizmet edecek nitelikte olmasına özen gösterirdi." Bu fevkalade önemli bir nokta. Sancar Hoca bu özeniyle bize, bilinmeyeni bulmanın ve anlamanın ancak, disiplin sabır ve vizyon gerektiren uzun soluklu bir yaklaşımla mümkün olduğunu anlatıyor.

AZİZ SANCAR'IN BULUŞU, KEMOTERAPİYİ ORTADAN KALDIRABİLİR'

Aziz Sancar'ın Nobel Kimya ödülüne layık görülen 'DNA onarımı' buluşu, tıp dünyasında büyük heyecan yarattı. Onkolog Taner Demirer, buluş sayesinde bazı kanser türlerinin tamamen önlenebilmesinin ve kemoterapinin de ortadan kalkmasının mümkün olabileceğini söyledi

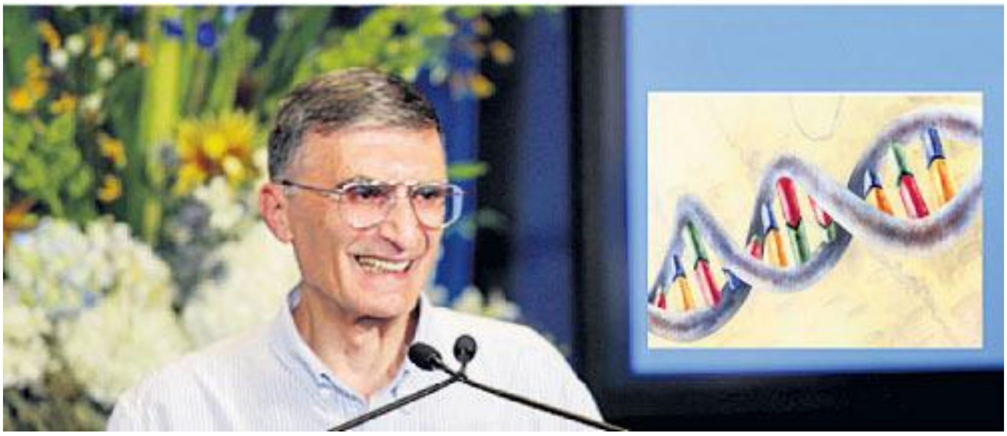
09 Ekim 2015

Prof. Dr. Aziz Sancar'a **Nobel** getiren buluşun önemine değinen Ankara Üniversitesi'nden **Tıbbi Onkolog Prof. Dr. Taner Demirer**, buluşun dünya tıbbı alanında büyük bir başarı olduğunu ifade etti.

Demirer, **DNA** hasarının nasıl meydana geldiği konusunda şunları söyledi: "Hücrelerin içerisinde DNA var. Normalde insan vücudunda hücreler çoğalıyor. DNA kendisini yeniliyor ve çoğalıyor. Normalde DNA bu çoğalmalardan hasar alabiliyor ve kendini tamir edebiliyor. Bazı insanlarda bu tamir mekanizmalarında bozukluk olabiliyor. Tamir mekanizmalarında doğuştan kalıtsal bozukluklar oluyor. Bu bozuklukları tamir etmede sıkıntısı olan hastalara çevresel faktörler devreye girmeye başladığı zaman güneş ışınları, ultraviyole ışınları, toksit maddeler veya sigara, alkol gibi devreye giren çevresel faktörler hastalığın ortaya çıkmasına neden oluyor."

"50 YIL SONRA KEMOTERAPİ UYGULAMALARI ORTADAN KALKACAK"

Sancar'ın buluşunun **DNA'nın tamir mekanizmaları**ndaki bozuklukları ortaya koyacağını kaydeden Demirer "Kalıtsal bozukluklar önem arz ediyor. Kalıtsal olarak DNA'nın kendisini kopyalamasında kalıtsal bozukluklar mevcut. Bu kalıtsal bozukluğu mevcut olanlarda çoğalma aşamasında kolon kanseri gelişiyor. Tamir mekanizmalarının ortaya konması mekanizmanın aydınlatılması bize neyi sağlayacak? İleride bu mekanizmalar tanımlandıkça bunlara uygun ilaçların geliştirilmesi, tamir mekanizmalarının düzeltilmesi, tamirdeki hatanın ortadan kaldırılmasına sağlayacak. Önümüzdeki 20-30 yıllık vadede buna uygun ilaçların geliştirilmesi bu kanserlerin ortaya çıkmasını engelleyecek. Kanserin oranını ciddi şekilde azaltacak. Önemli bir adım tıpta. Özellikle bu tür ilerlemelerle tıpta öyle bir aşamaya geleceğiz ki 50 yıl sonra kemoterapi uygulamaları ortadan kalkacak. Gen tedavileri devreye girecek. Öyle bir zamana geleceğiz ki kanser artık dünyada tehlike olma riskini gittikçe azaltacak. İlaçların yerini yeni tedavi yöntemi alacak. Özellikle DNA tamir mekanizmaları kalıtsal olarak bazı ailelerde bozuk. Bunun teşhis edilmesi mekanizmaların bilinmesi bu aile bireylerinde bozuk mekanizmalara yönelik ilaçların geliştirilmesi ve kullanılması sağlanacak. Dolayısıyla deri, kolon kanserlerinin oranı azalacak" ifadelerini kullandı.

Aziz Sancar, Nobel'den kazandığı parayı nereye bağışlayacağını açıkladı

Bu yıl Kimya dalında Nobel Ödülü'nü kazanan 3 bilim insanından biri olan Sancar, planlarını anlattı. Sancar, 'ABD'deki Türkevi'ni sağlam bir temele koymak istiyoruz. Bu parayı o vakfa yatıracağız' dedi.

Prof. Dr. Aziz Sancar, Nobel'den kazandığı para ödülünü, ABD'deki Türkevi'ne bağışlayacağını açıkladı.

"Biz Türkevi'ni sağlam bir temele koymak istiyoruz, çünkü şimdi biz yönetiyoruz. 69 yaşındayım. Eşim 66 yaşında. Biz gittikten sonra ne olacak, onun derdindeyiz" diye konuşan Sancar, **"Bu parayı o vakfa yatıracağız ki Türkevi devam ettirilebilsin"** şeklinde konuştu.

Milliyet gazetesinden Sema Emiroğlu'nun sorularını yanıtlayan Sancar, Nobel'i kazanmasının sürpriz olmadığını belirterek, "Büyük bir ihtimalle alacağımı söyledim. Stanford Üniversitesi Biyokimya Bölüm Başkanı'yla eskiden beri tanışırız, 4 yıl once onunla yazışıyorduk. Emekli oluyordu, tebrik ettim. Bana 'DNA onarımında Nobel ödülü listesinin en tepesindesin' diye bir şey söyledi. Yani ilk defa ABD'de o söylemişti. Ama sürpriz olan şu oldu. Ödülü kazanan öteki kişi Paul Modrich, o da Duke Üniversitesi'nden iyi arkadaşımdır. Yıllardır onu aday olarak koyuyorum ve adaylar içinden ondan CV istiyorum, ne için koyduğumu söyleyemiyoruz tabii. Seni bir yere aday koyacağım diyorum, CV'sini alıyorum. Fakat beni arayan soran olmadı o konuda. O bakımdan bir gün olacak diyordum ama bu yıl beklemiyordum. Bir tek o açıdan sürpriz oldu" ifadelerini kullandı.

MİLLİYET'TEKİ RÖPORTAJ ŞÖYLE

ABD'ye ilk geldiğinizde Türk olarak zorluk çektiniz mi, bir ayrım gördüğünüzü hissettiniz mi?

- Tabii oluyor, ama onun için Amerikalılara kızgın değilim. Mesela 40 yıldır buradayım, ama ders verirken hâlâ ağır bir Türk şivesi var. Özellikle ilk ders vermeye başladığımda öğrenciler anlamakta güçlük çekiyorlardı. Bilirsiniz, üniversitede yıl sonunda öğrencilerin doldurduğu ders değerlendirme anketi var. Hatırlıyorum, ilk geldiğim zamanlarda bir çocuk İngilizce şöyle yazmıştı: "Bence o ilk gemiyle Türkiye'ye geri gönderilmeli!" (gülüyor) Beni buraya alan bölüm başkanı, Mary Ellen Jones diye bir hanımdı. Vefat etti yıllar önce. O bana kendi çocuğundan daha çok destek verdi. Beni her türlü ödüle aday gösterdi. Belki biliyorsunuz, 'Presidential Young Investigators Award' (Cumhurbaşkanlığı Genç Araştırmacılar Ödülü) var. Reagan başlattı bunu. Ona adaylığımı koydu ve onu kazanmamı sağladı. Vefat ettikten sonra bir binaya onun ismini verdik.

'Sosyal medya hesabım yok'

Bundan sonra ne yapmayı düşünüyorsunuz? Özellikle Nobel'den alacağınız para ödülünü nasıl kullanacağınız konusunda bir projeniz var mı?

– Biz Türkevi'ni sağlam bir temele koymak istiyoruz, çünkü şimdi biz yönetiyoruz. 69 yaşındayım. Eşim 66 yaşında. Biz gittikten sonra ne olacak, onun derdindeyiz. Bu parayı o vakfa yatıracağız ki Türkevi devam ettirilebilsin. Bu arada şunu da belirteyim, benim ne Facebook'um, ne de Twitter'ım var. Birisi başlatmış, onları kapatmaya çalışıyoruz.

Sosyal medyayı bundan sonra kullanmayı düşünüyor musunuz?

– Burada sosyal medya konusunda en başarılı insan, bizim üniversitemizde Zeynep Tüfekçi diye bir hanım. Belki ona bir danışırım belki bana bir akıl verir.

'Senede bir geliyorum'

Sık sık Türkiye'ye gidiyor musunuz? Yazları orada mısınız genellikle?

– Senede bir gitmeye çalışıyorum.

9 Eylül'de oradaydık. İzmir'de Biomedicine and Genome Center (İzmir Biyotıp ve Genom Merkezi) diye bir yer açıldı. Mehmet Öztürk onun başkanı. Ben de oradaydım. Gökhan Hotamışlıgil'le birlikte Bilimsel Danışma Kurulu'ndaydık.

'Bunu bir Türk yaptı, biz de yapabiliriz'

Sizin bulunduğunuz yerde Türkiye'yle ilgili, Türk öğrencilere yardımlarınızla ilgili bir çok faaliyetleriniz var. Orada açtığınız bir Türkevi ve eşinizle birlikte kurduğunuz vakıf var. O etkinliklerinizi biraz anlatabilir misiniz?

– Orası Türk yurdu aslında. Ama öyle yüksek sayıda öğrenci alacak kadar değil, en fazla 5 kişi kalabiliyor. Orada mesela bu hafta iki yüksek lisans öğrencisi, iki tane de Türkiye'den profesör vardı. Öyle hem uzun süreli, hem de kısa süreli kalmak için gelenler orada kalıyor. Müstakil bir evdir, büyük bir bahçesi var, harika bir mutfağı var. Türk hanımları orada Türk yemeği dersi veriyorlar. Milli ve dini bayramları orada kutluyoruz. Birkaç konferans da oldu.

Türk gençlerine neler tavsiye edeceksiniz?

– Onların kitaplarda benim yaptığım buluşları görüp 'Bunu bir Türk yaptı, biz de yapabiliriz' demelerini. Bir de gittiğinde Amerikalı'dan saygı istiyorsan, önce kendine saygı göstereceksin. Kendine saygı demek, Türk olduğunu unutmayacaksın. Ben Türk'üm dediğinde kendinizle gurur duyacaksınız ki karşınızdaki adam da size hürmet göstersin, onu söyledim gençlere.

'Hâlâ karıştırıyorlar'

En son BBC röportajınızda size "Türk'müsünüz?" diye sormuşlar, siz de oldukça kızmışsınız...

– Kızıyorum ona, çünkü bunlar Allah'ın gavuru, orayı karıştırdılar yüz yıl önce, hâlâ karıştırıyorlar. İngiltere'de kaç çeşit etnik grup var, ben sana soruyor muyum? ABD'de Katolik'i var, Alman'ı, İngiliz'i var. Nerelisin deyince "Amerikalı" diyor, o kadar. Onlar illa yok Kürt müsün, yok Arap mısın?

Size "Kürt müsünüz, yoksa Arap mı" diye soruldu?

– İlk sorusu oydu.

Türk Evi Hakkında
About the Turkish House

A lifelong dream project for Drs. Aziz and Gwen Sancar, two professors at UNC-CH, the idea of a Turk Evi by a university campus goes back many years. "The day I stepped off the airplane in Dallas-Texas, I essentially saw the need for such a house on college campuses and promised myself to eventually dedicate my resources to a project of this kind" said Dr. Sancar, proudly after the purchase of the property.

The Carolina Turk Evi is owned by the Aziz & Gwen Sancar Foundation (AGS Foundation) of Chapel Hill. The mission of AGS Foundation is to establish a permanent Turkish Center in close proximity to the campus of UNC-CH. The center will provide graduate housing for Four Turkish researchers at UNC-CH, as well as short term guest services for Turkish visiting scholars. UNC-CH currently hosts approximately 100 Turkish students and scholars. These individuals often initially have difficulty adapting to American culture. Carolina Turk Evi will facilitate their transition.

About Prof. Aziz Sancar:

Aziz Sancar, MD PhD is Sarah Graham Kenan Professor of Biochemistry and Biophysics at the University of North Carolina School of Medicine. He was born in Savur-Mardin, Turkey in 1946. He obtained his primary and secondary education in Savur and Mardin, and then

UNC-CH öğretim görevlileri Prof. Dr. Gwen ve Aziz Sancar'ın yaşamları boyunca düşledikleri Türk Evi projesinin geçmişi çok eskilere dayanıyor. "Texas Dallas'ta uçaktan indiğim gün üniversite kampüslerinde böyle evler olması gereğini gördüm ve zaman içinde kendi kaynaklarımı bu tür bir projeye adamaya karar verdim" diyen Dr. Sancar yaptığı yatırımdan ne kadar gurur duyduğunu ifade ediyor.

Prof. Aziz Sancar hakkında;

Aziz Sancar, Kuzey Karolayna Üniversitesi Tıp Okulu Biyokimya ve Biyofizik profesörü. Savur-Mardin'de, 1946 yılında doğdu. İlk ve ortaöğrenimini Savur ve Mardin'de tamamladı, ardından İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesinde eğitimini tamamladı. Savur'da iki yıl doktor olarak çalıştıktan sonra, Dallas'ta Teksas Üniversitesinde doktorasını, Moleküler Biyoloji dalında, DNA onarımı üzerinde 1977 yılında tamamladı. Dr. Sancar Yale Üniversitesi'nde yine DNA onarımı dalında doçentlik tezini tamamladı. 1982 yılında UNC Chapel Hill'de Biyokimya ve Biyofizik alanlarında çalıştı. Burada da DNA onarımı, hücre dizilimi, kanser tedavisi ve Biyolojik saat üzerinde çalıştı. 288

received an M.D. degree in 1969 from the Istanbul University School of Medicine. After practicing medicine in Savur for two years he attended the University of Texas at Dallas and obtained a Ph.D. degree in Molecular Biology in 1977 with his work on DNA repair. Dr.Sancar conducted postdoctoral work at Yale university on molecular biology of DNA repair in the period 1977-1982. He joined the Department of Biochemistry and Biophysics at UNC Chapel Hill in 1982 where he has been conducting research on DNA Repair, Cell Cycle and cancer treatment, and the Biological Clock. He has published 288 research articles and 33 book chapters. Prof. Sancar is a Member of the National Academy of Sciences USA, a Member of The American Academy of Arts and Sciences, a Member of Turkish Academy of Sciences and the recipient of the Vehbi Koc Award from the Koc Foundation of Turkey in 2007. Aziz Sancar lives in Chapel Hill with his wife Gwen Sancar, also a professor at UNC-Chapel Hill.

About Prof. Gwen Sancar:

Gwen Sancar, Ph.D. is Professor of Biochemistry and Biophysics at the University of North Carolina at Chapel Hill, School of Medicine. Born in Waco , Texas , she attended public schools there, and in 1972 graduated with a B.S. in Biology from the Waco campus of Baylor University . Dr. Gwen Sancar entered the graduate program at the University of Texas at Dallas in 1972 and, after 4.5 years of study on the mechanism of DNA replication in Physarum polycephalum, she was awarded the Ph.D. in 1977. She performed postdoctoral research at Downstate Medical Center in Brooklyn , New York , for

makale ve 33 kitap yayınladı. Prof. Sancar, ABD'de Ulusal Bilimler Akademesi ve Amerikan Sanat ve Bilimler Akademisi, Türk Bilimler Akademisi üyesi ve Vehbi Koç Vakfı'nda 2007 yılında ödül aldı. Sancar, Chapel Hill'de eşi Gwen Sancar ile yaşıyor ve UNC-Chapel Hill'de bir profesör.

Prof. Gwen Sancar hakkında;

Gwen Sancar da tıpkı Aziz Sancar gibi, Kuzey Karolayna Üniversitesi'nde Biokimya ve Biyofizik profesörü. Teksas Waco'da doğan Gwen Sancar, Baylor Üniversitesinin Biyoloji bölümünden 1972 yılında mezun oldu. Sancar, 1972'de Teksas Üniversitesi'nde mezuniyet programına katıldı ve 4.5 yıl boyunca DNA çoğaltma mekanizması üzerinde çalıştıktan sonra 1977'de doktorasını tamamladı. Doktora sonrası çalışmalarını Brooklyn'deki Donwstate Tıp Merkezinde yürüttü. Afro-Amerikalılarda talasemi genlerindeki protein dizilimi üzerinde çalıştı ve E. coli'de DNA onarım çalışmalarına katıldı. Dr. Gwen Sancar 1982'de Chapel Hill'de Biyokimya ve Biyofizik Bölümüne dahil oldu. Yayınlanmış 40 orijinal makalesi ve bu konular üzerine kitaplarda ayrılmış bölümleri bulunuyor. Sancar, Türk Evi'nin Türkiye'nin, Türk insanının ve onların dünya mirasına yaptıkları kültürel katkının doğru anlaşılmasında katalizör rolü üstleneceğini umut ediyor.

three years, during which she elucidated the arrangement of globin genes in alpha-thalassemia in African Americans and Ashkenazi Jews. In 1980 she joined her husband, at Yale University , where they collaborated on studies on the regulation of DNA repair genes in E. coli. Dr. Gwen Sancar joined the Department of Biochemistry and Biophysics at UNC Chapel Hill in 1982. In addition to carrying out research in DNA repair enzymology and on the regulation of genes in response to DNA damage, and publishing over 40 original articles and book chapters on these topics, she has been very active in graduate and undergraduate education and in promoting research experiences for undergraduate student. Dr. Gwen Sancar hopes that Turk Evi will be a catalyst to promote understanding of Turkey , its people , and its contributions to the cultural heritage of the world by her fellow Americans.

SENİN NİŞANINI TAŞIYAN TASMALI KÖPEKLER OLARAK

“Ey ezelde biz yok iken var olan,

Ey biz yok olduktan sonra da varlığı ebedi olan Allah’ım!

Devran senin fermanına boyun eğmekte,

yedi felek buyruğunun dizginlerini çekmektedir.

Biz senin kapını çalanlardan,

senin yolunda dünyasından [vaz] geçenlerdeniz.

Dergâhında kulağı küpeli birer köleyiz.

Hiçbir gönül yapıcıya umut bağlamadık,

senden başka okşayanımız yok.

Bütün şu umutlar; korkular hep senin içindir.

Yargılayıcı sensin, ey kerem ıssı, bağışla bizi.

Biz zavallılara çare bul,

Sen de kapından sürersen kime yüz çeviririz?

> Senin nişanını taşıyan tasmalı köpekler gibiyiz.
> Şahlar yalnız bu köpeklerle avlanırlar.

Mademki sen, bizim kendi bağından olduğumuzu,

mülkünde boynu halkalı kumruların,

tasmalı itlerin olduğumuzu kabul ediyorsun,

o halde olur mu eksik dil, olur mu eksik dilmenlik? [güzel dil bilen, konuşan, söz söyleyen.]

Söylenmiş, [bizden]

söylenmemiş şeyler ancak pişmanlıktan ibarettir.

Gönül nerede, bu kol kanad neredeyse?

Ben kim, Allah'ım seni ululamak nerede?

Senin vasfında dilimiz dönmez.
"Allah'ı anlayan dilsiz olur" hikmetini okumaktayız.
Hem sözlerimden o kadar utanç duymaktayım ki,

ya Rabbi sen beni nimetlerinle yarlığa,

Senin karşına başsız ayaksız gelsek de,

yine Rabbim varmak ümidiyle geliyoruz.

Göç yüklendiği halde şu geri kalışımızı gör.

Ey bizim sahibimiz olan Allah'ım,

şu zavallılığımıza bak.

Sığındığımız kapı senin eşsiz kapındır.

Kaçındığımız kapıdan bize el uzatacak da sen değil misin?

Senin dergâhından başka bir kıbleye yönelmeyeceğiz.
Sen de bizi okşamasan kim yüzümüze bakacak?

Ey yaslılar dostu, bize yâr ol.

Ey çaresizler çaresi, bize çare olur musun.

Bizden önce senin merhametine kim el açtı?

Bizden çok kim göz yaşı döktü?

Suçlanmışı bağışla,

sana yalvarırız.

Bize çare bul, çünkü sana sığınmışız.

Ey Nizami'nin adına şeref veren Allah,

Sana kul olmak onun nazarında efendilik mertebesidir.

Onun diline dua ve şükür armağanları gönder,

seni tanımak bilgisini onun canına ulaştır. ”

Nizami, Mahzen-i Esrâr (Çev.: M. Nuri Gençosmanoglu), İstanbul, 1990, s.18-19.

****

Efendimin kuluyum
Kölesiyim kuluyum
Eğer kulum demezsen
Ya ben kimin kuluyum

Suzî Ahmed (Tekke Şiiri Antolojisi, s.459)

Kaynak: Abdulhakim KOÇÎN , Dîvân Şiirinde Münâcât- Doktora Tezi- Gazi Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü- Türk Dili Ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı-Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı -1998 Ankara

FEDÂKE ÜMMÎ VE EBÎ YA RASÛLU'LLÂH Salla'llâhu Aleyhi Ve Sellem

İLK İSLAM MÜCAHİDLERİ

Uhud muharebesi mecruhlarından [*Yaralı, yaralanmış olan*] biri de Sad İbn-i Rebi idi. Müşarun ileyh seksen yerinden yaralanmış, vucudu delik deşik olmuş olarak şüheda içinde düşmüş kalmışdı. Muhammed ibn-i Mesleme bu zatı arayıp bulmağa memur olmuştu. Ecsad-i şüheda arasına girdi:

"Ya Sad! Ya Sad!" diye seslendi. Hiç ses gelmedi.

"Rasulullah Efendimiz seni arıyor." Diye bağırınca **"Şühedanın içindeyim"** diye zayıf bir sada geldi. İbn-i Mesleme, Sadi buldu. Vücudu bir çok ok ve mızrak yaralarıyla tanınmaz bir hale gelmişti. Halet-i nez ve ihtizarda idi. İbn-i Mesleme:

"Ey Sad, seni Rasulullah arıyor" dedi. Sad, nam-i saadet ittisam-i Nebeviyi işitir işitmez taze hayat buldu. Gözünü açtı. Şöyle dedi:

-Hazret-i Rasule benim selamımı tebliğ et. Şimdi revayıh-i Cennatı duyuyorum.

Sad İbn-i Rebi bu sözleri söyledikten sonra hal ve afiyet-i Rasul-ü Ekremi İbn-i Mesleme'den sormuş ve bu endişe ile teslim-i ruh eylemişti. Radıyallahu anh, Abdullah bin Cahş ile Sad bin Ebi Vakkas (Uhud) muharebesine gelirler iken miyanelerinde ahd ve misak etmişlerdi: Sad bin Ebi Vakkas

"Ya Rabbi bir büyük müşrike muzaffer olayım" demiş ve Abdullah ise **"Ben de bir büyük müşrike muzaffer olduktan sonra şehid olayım; burnumu, kulağımı kessinler. Ruz-i haşrda Cenab-i Hak: Burnun kulakların ne oldu? Buyurunca: Ya Rabbi, Senin ve Rasul-ü Ekremin uğrunda kesildi, diyeyim."** Demişti. Müşarun ileyhima bu emellerine nail oldular. **Abdullah, şehid oldu ve şüheda miyanında, burnu, kulakları kesilmiş olarak cenazesi bulundu.**

Ensar-i Kiramdan Ebu Cabir cesedi pare pare edilmiştir. Hatta cenazeyi ancak parmaklarından teşhis edebilmişlerdi. **Ammün-Nebi, Cenâb-i Hamza'nın cismi şerifi yüzlerce parça edilmişti. Burnu, kulağı kesilmişti, hatta mübarek ciğeri çıkarılarak** kanı emilmişti. Müşarün ileyhin hemşiresi Safiye geldi. Biraderini bu halde gördü. Sabr ve metanet-i İslamiyesini göstererek ancak şöyle dedi:

> ***Bu belalar Allahü Tealanın rızası yolunda vaki olmuştur. Allahü Teala, buna da sabr ihsan eder. "İnna lillahi ve inna ileyhi raciûn".***

Gazevat-i Nebeviyede bazan kadınlar dahi harbe çıkarlar, mecruhine hizmet ederler idi. Bazıları bil-fiil mukateleye dahi girerler idi. Mesela **Nüseyb (Nesib) bint-i Kab** nam-i kadın, Uhud gazasını işittiğini müteakip mensub olduğu Mazen(?) kabileri ikametgahından silahını kuşanıp mahalli ma'rekeye yetişti. Gah ok ve gah kılıç ile düşmana hucum eder, şecaat-i İslamiyeyi küffara gösterirdi. Müşarun ileyha on üç yerinden mecruh olduğu halde mukatelede sebat eyliyordu.

Rasul-ü Ekrem Sallalîahu Aleyhi ve Sellem Efendimiz, şüheda-i Uhudun pek vahşiyane taarruzata maruz olduklarını görerek şöyle buyurdular:

> ***-Ben şahidim ki, bunlar Allah yolunda şehidlerdir. Allah yolunda şehid ve mecruh olan hiç kimse yoktur ki, Allahü Teâla onu ruz-i kıyamette kan renginde ve kam akarak ve misk rayihası gibi kokarak bas ve haşr buyurmasın.***

Düşmanın mezalimine karşı mukabele-i bil-misl emrinde dahi şu ayeti kerime nazil oldu. (ve in akabtüm feakibu...) **"Eğer, siz düşmana eza ve cefa ederseniz ancak size eza ve cefa edildiği kadar ediniz. Eğer, sabrederseniz, sabretmeniz daha hayırlıdır".**

Uhud gazasından avdet olunuyordu. Kadın, erkek kabail efradı Sallallahu Aleyhi Vesellem Efendimizi ve Ashab-i Kuramlarını istikbal ediyorlar idi. Her kabile kendi efradından şehid olanlar için hiç de izhar-i teessüf etmiyor,

> ***"Ya Rasulullah, vucud-i saadetinizin afiyet ve selameti bize nimet olarak kafidir. Mecruhin ve şühedadan naşi hiç de teessüf etmeyiz".***

Diyorlardı.

Uhud muharebesinde küffar-i müşrikin, mecruhin ve şühedayı İslamiye canavarlar miyanında bile görülmeyen vahşet ve fecayi-i irtikab ettikleri halde Rasulü Rahim sallallahu Aleyhi vesellem Efendimiz bunlara beddua etmeye bile tenezzül etmemiş, **"Ya Rabb, kavmimi (Müşrikin-i Kureyş) mağfiret et. Çünküi onlar cahillerdir".** Diye afv ve ıslahlarına dua buyurmuşlar idi. Hatta, katil-i Cenab-i Hamza, Vahşi afv-i amim-i Nebevilerine mazhar olmuştu.

Yine Uhud muharebesinde Talha bin Ubeydullah yetmiş yerinden yaralanmış, baygın bir halde yatıyordu. Hazret-i Ebubekir radıyallahu anh, müşarun ileyhin ziyaretine vardı ve yüzüne su serperek uyandırdı. Cenâb-ı Talha, gözünü açarak, kendi halinden hiç bahsetmeksizin Sallallahu Aleyhi vesellem Efendimiz bu muharebede zarar-dide olup olmadıklarını sordu. Cenab-i Ebubekir radıyalîahu anh, selamet ve afiyeti Risaletpenahiyi (sallallahu aleyhi vesellem) tebşir etti. Müşarun ileyh Talha

"Nur-i ayn-i alemin sallallahu aleyhi vesellem efendimizin afiyetleri beşaretinden sonra herhangi musibet haiz-i ehemmiyet değildir." dedi. Kendisinin yetmiş yerindeki yarasından hiç şikâyet etmedi. Radıyalîahu anhum ecmain.

Sivas Mebusu Mustafa Tâki

Sh: 57-60

Sebilü'r-reşad, XXI/527, ay:4, sene: 1339, sahife:54-55

Kaynak: Fatih BAYRAM, Mustafa Tâki Efendi Kuddise Sırruhu'l-Âlî Ve Düşüncesi, Boğaziçi Üniversitesi-Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Haziran 1997

[slideshare id=54264044&doc=mustafatakiefendi-151022141702-lva1-app6891&type=d]

BİLGİ OYUNLARI

Tarih güçlülerin elinde derler. Hayır, bilenin elindedir.

Son yüzyıl tarihinin kontrolüde "bir bilenler"in elindedir. Bu bilenler ise İngilizlerdir. Ne var ki; onlar bilginin yönüne sahip oldukları gibi, tarihide işlerine göre hep yön verdiler. Bizim gibi gelişmekte olan ülkeler açlık oyunları oynarken onlar gelecek programlanması için çok önceleri çalışmaya başlamışlardır. Unutmayalım ki; dünya hala onların koyduğu kriterleri aşmak için uğraşıp duruyor. Kısaca bilginin geleceğini /insanlık tarihini onlar tayin ediyor. (En basitinden Filistin meselesi)

Öyle ise; bu komplodan kurtulmamız, gayretli samimi insanların sayısının artmasıyla olabilir. Fakat marifet iltifata tabidir, hükmünce ehl-i ilim kuşesinden kafasını kaldırmak istediğinde onu boğacak binlerce kriter mevcut.

Para, mevki, iktidar…

Binaenaleyh, münevverimiz İngiliz alet ve edavatı olmaktan kendini kurtarmadığı gibi, siyasetçilerimizden bir kısmı İngiliz Valisi gibi hareket edince; çözüm zor görünüyor. Hepimizin bildik tavsiyeleri hazırdır. Ancak halihazırda eğitim hayatımız kendi kendine bir yere gidiyor, devrim yapılıyor görüntüsüyle nereye varacak/toslayacak bilinmiyor. Üniversiteliden çöpçü/işçi eleman kadrolarımız olması bizim terakki ettiğimizi değil, battığımızın işaretidir. Mesleki kalifeye eleman olmamak sorun çözer mi, yıllarca kalem kağıt ile meşgul olan el, kazma kürek tutar mı, nefsini yönetmek arzusuyla büyütmüş olan bir hizmete râm olabilir mi?

Nevrotik vaka;

Talebenin başladığı okul (ilköğretim/lisans) süresi mezun olana kadar kırk takla attığı (usul/yönetmelik değişikliği) bir dönemde, başladığında horoz olarak girdiği okuldan karga olarak mezun oluyorsa; sonuç vahimdir.

Konumuza dönersek, devşirme bilgilerle donanmış bir talebe/eğitim görevlisi/kariyer sahibi üstten olmasa alttan işlenerek millî olmayan beyin kafa yapısına kavuştuğunda etki ve nüfuz ajanlarına dönüşmüş oluyor. Bu kişiler konuşuyor, bir şey yazıyor, bakıyorsunuz ki, neticede nifak/fesat her türlü ortam oluşmasına sebep olunmuş. Altyapısı tahrip olan kafaya alttan alta bir de bilgi sunulduğunda; biraz da cesur adamsa polemik duvarlarını aşmaması garip görünmez. Atlıyor zıplıyor. Sonra bilgi kirlenerek topluma

mal ediliyor. Çık içinden çıkabilirsen. Düzelt düzeltebilirsen. Çünkü bilgi senin kontrolünde değil.

Çalışmayan, çalışana/ gerçek ilim sahibine değer verilmeyen, bir ortamda **"olacak o kadar"**dan başka bir parodi çıkmaz.

Bu yazıya göz atabilirsiniz

İÇİMİZDEKİ ŞEYTANLAR "SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI" (STK-NGO)

26 Ocak 2015

Hzl: Dr. A. Nazmi Çora

"Önsöz" den

Bizler o kadar iyi niyetli ve hoşgörülü bir milletiz ki, ben bile kendimi akıllı bilirken adı geçen kitaplarda ismi bulunan batı yanlısı dernekler ve kuruluşlara bilmeden safiyetle çeşitli bağışlarda bulunduğumu gördüm ve ürktüm.

Amacım sizlerin gözünü birazcık açmaktır. Sizlerin gözü açılırken eminim Türkiye'nin de gözü açılacaktır.

Açık ya da örtülü ilişkiler, bir resme dönüştürüldüğünde Amerikalıların "WEB" yani "Örümcek Ağı" demelerinin gerçekçiliği de anlaşılacaktır. Bunu yapamasak bile açtığımız yolda ilerleyecek olan genç araştırmacılar, Türkiye ağında yer alanların içini dışını, iktisadi çıkar ilişkilerini, "think düşünce" batı hizmetkârı yardakçılık işleriyle doldurdukları küçük "tankkendi ceplerini–keselerini" inceleyerek, hepimizin anlayacağı şekilde gözümüze gözümüze sokacaklardır. Doğdukları büyüdükleri, her şeyinden faydalandıkları bu ülkeyi, para, rütbe ve mevki uğruna satmaktan çekinmeyen, bana göre bu zavallı vatan hainlerini açığa çıkartacak ve onları bu ülkede yaşadıklarına pişman edeceklerdir.. Bu işin bilimsel irdelemesini yapacak olan akademisyenler de eklenirse; gerçekten batı çıkarlarına hizmet veren sözde demokratik örgütlenme ve parçalanmaya karşı, ulusal bir dayanışma dönemine girebiliriz. Yabancı para gerektirmeden, sadece kendi imkânlarımızla, sadece damarlarımızdaki asil kanla beslenerek gerçek vatanseverler bu ahlaksız örgütlenmeye karşı çıkacaktır. Yani "Zor oyunu bozacaktır!" İşte o "zor" milliyetçi ve bağımsızlıkla tutuşan Türk Milleti tarafından, Atatürk'çü Türk Gençleri tarafından bozulacaktır.

ABD'nin uyguladığı strateji çok basit, ama basit olduğu kadar da etkili. David Icke'nin "Brillant Book" isimli kitabında açıkladığı ve kendi deyimi ile şans eseri ele geçirdiği kopyalara dayanarak yazdığı kitaba göre bir nevi Psikolojik Harekât olan "Sessiz Savaş" ilk defa 1954 yılında uluslararası seçkinlerin bulunduğu bir toplantıda açıklandı. (Acaba aynı yıl toplanan Bildenberg Toplantısı olabilir mi?)

Sessiz Savaş'a göre, halkın (ister kendi halkınız ister hedef ülke halkı kontrolünün) ele geçirmenin en basit yolu;

1. **Onları şaşkın hale getirmek,**
2. **İlgilerini aslında hiç önemli olmayan ve sizin maksatlarınızı gizleyen tali, önemsiz beş para etmez konulara çekmek ve böylece onların ulusal çıkarlarını ilgilendiren konulara, yani gerçek sorunlara odaklanmasını yok ederek bunları unutturmak,**

3. Ulusu meydana getiren temel disiplin ve prensipleri sarsarak tedricen yok etmek ve istediğiniz fikir ve sistemi halka kabul ettirerek bu yeni sisteme halkı uydurmaktır.

Halkın dikkati ve düşünceleri gerçek sorunlardan, yapma ve önemsiz sorunlara yöneltilir. Böylece zihni faaliyetleri sabote edilir. (Örneğin, Milli servetler, milli büyük kuruluşlar yabancılara peşkeş çekilirken, yer altı zenginlikleri yok pahasına devredilirken, güneyde ulusal çıkarlara aykırı bir sözde Kürdistan temelleri atılırken (bu örnekleri binlerce sıralayabiliriz) halk cumhurbaşkanı seçimi, türban konusu, yeni anayasa hazırlığı, Seda'nın elbisesi, Ajda'nın silikonu, şunun selulitleri, Kadirin epostaları ile günler doldurulur. Gerçek vatanın satılması olayı halka unutturulur. Resmen uyutulur.

Zaman içinde halkın eğitim seviyesi düşürülür. Düşük kaliteli eğitim verilir. **Araştırmaya, incelemeye yönelik çalışmalar durdurulur.** Bilim adamları kendileri araştırmaktansa, başkalarından aşırmayı, yabancıların taraflı yayınlarını kopya etmeyi seçer. Kafaları dumura uğrar dolayısı ile yetiştirdikleri öğrenciler de onlar gibi olur. Teknik yaratıcılık cesaretleri kırılır. Özgüvenleri yok edilir. Hedef ülkeyi, o toplumu aşağılayan, küçümseyen deyimler nakaratlar yaratılır. Medya vasıtasıyla binlerce defa tekrar edilerek halkın beynine bunun normal olduğu işlenir. Aşağılayıcı karikatürler, karikatür dergileri yayımlanır. Acımasızca halkın zavallı, aptal, geri kalmış, cahil, terbiyesiz, görgüsüz, kültürsüz olduğu yinelenirken aynı anda ABD ve batının ne kadar gelişmiş ve kültürlü olduğu söylenir ve beyinlere bu işlenir. Öyle bir zaman gelir ki artık ABD ve batıya karşı tek bir kötü söz söylemek size derhal Satılmış Medya tarafında yargısız infaz getirir. Zaten sürekli ABD'de de böyle denerek her türlü fikir size yutturulur.

Kısaca zihni ve duygusal bir tecavüzdür söz konusu olan. Medyada özellikle TV ve gazetelerde sürekli bir seks, cinsiyet, eşcinsellik, şiddet, savaş, acı vurgulanır, böylece merhametsiz, hayvani, duygusal hareketler ve saldırı bilinçaltına yerleştirilir.

Bu arada milli değerleri savunan anti ABD'ci dizi ve filmler derhal medyatik baskı altına alınır ve derhal anti kampanya başlatılır. (Örneğin iyi veya kötü tarafları olabilir bu tartışma konusudur ancak "Kurtlar Vadisi gibi Anti ABD dizileri, içinde şiddet, mafyacılık vb şeyler var diye yasaklanır ve yenilerinin çıkmaması için baskı yapılır. Peki, bunlardan çok daha fazla şiddet, anormal seks ilişkileri, mafya gösterileri olan ABD film ve dizileri… Haşa onlara kimse ses çıkaramaz. Onlar batı ürünüdür. İyidir.

Kısaca; içinde biraz ulusal bilinci yükseltme varsa tu kaka, ABD ve batıyı güçlü gösteriyorsa ve onun korkusunu yayıyorsa amenna!

Birileri vatanı satıyormuş, vatan hainleri bırakın gizlice, artık açıkça meydan okuyormuş?

Aman ne gam! Sen dağlara doğru "Doğa yürüyüşü"ne bak!

Güneyde sözde Kürdistan kuruluyormuş!

Bu da mı dert!

Ülkede kargaşa yaratmak için vatanseverler öldürülüyor muş, milliyetçiler sadece medya baskısı ile suçsuz yere hapislere atılıyormuş, milliyetçi kuruluşlar dernekler acımasızca satılmış medya tarafından bombardımana tutuluyormuş!

Ya boş ver şimdi! Da Vincinin şifresinde çözümü vardır onun. Orda yoksa Simyacıya bakarız! Hem baksana Bilge Ferrarisini de satmış! Meditasyon her şeyi çözer!. Bir uyuştun mu gerisi kolay! Ha birde şu kansere falan nasıl çözüm bulacağız!

Tarihi ve hukuku yeniden yaratarak halkı yanlış ve saptırılmış düşüncelere inandırmak ta iyi bir yöntemdir.

"Ne milleti kardeşim, k... sıkarak yaşayan bir toplumun tarihi mi olur" "Hangi Kurtuluş Savaşı, eşekten düşüp bir kişi ölmüş Kurtuluş Savaşı diyorlar" Ç.A.

"Bu kurtuluş değil, kurtulamayış savaşıdır" M.A.

"Vahdettin hain değildir" B.E

"Ben vatanı bir kadın memesine satarım "A.A

"Çanakkale savaşı da neymiş, orda Anzak'lar acı çekti, senin vatanını korumak kimin umurunda" B.U.

"Ne yapacaksın Atatürk'ün Nutkunu, zaten modası da geçti"

Yakup Kadri'de kim, Mahmut Esat Bozkurt mu? Hiç duymadım zaten hepsi geçmişte kaldı boş ver!

Benim kanıma dokunan bu sözler yukarıda **baş harflerini koyduğum gazete köşe yazarları, yapımcılar, beyni dumura uğramış gençlerden birkaç alıntı.** Ya sizler bunları okuyor işitiyor ama ne yapıyorsunuz? Ayıp sizlere... Atatürk'ümüz size bu vatanı emanet ederken böyle suskun ördekler gibi durun mu dedi yoksa bunlara karşı çıkın, devrimlerimizi koruyun mu? Her şey yasal yoldan ama korkmadan, örgütlenerek yasalara uygun hainlere karşı koyarak.

ABD için genel kural; Düzensizlik ve kargaşadır.

Düzensizlikte fayda vardır. Daha fazla karışıklık daha fazla ABD ve batı lehine fayda'dır. En iyi yaklaşım, önce hedef ülkede kaos ve problemler yarat, sonra senin çıkarlarına uygun çözümleri kabul ettir'dir.

Yetişkin nüfusun dikkatini gerçek sosyal ve milli sorunlardan uzak tut. Onları hayali, ufak ve önemsiz sorunlarla sürekli meşgul et.

Memleket meselesi ne imiş?

Hele şu altılı bir tutsun, bak neler oluyor!

Bırak şimdi onu, şu ekolojik denge ne olacak onu bir anlat sen!

Kuvayi Milliye mi, o da neymiş?

Sen asıl Green Peace'e bak, kendilerini nasıl zincirlemişler ama!

Atatürk zincirlerimi kırmış?

Hadi canım sende atma şimdi! Parti örgüt olmadan bir şey olmaz mı diyorsun? O da nereden çıktı? Atatürk mü yapmış?

Ya o Atatürk zamanı, nereden bulacağız şimdi biz o zamanı!

Zaten iktidar kirli bir mekanizma, sivil toplum hedefleri bize yeter. İktidarı hedefleyeceğiz de ne olacak? Bırak iktidarı gericilere ve Amerikancılara, onlar kirlensin. Biz Sivil Toplum Örgütleriyle idare edelim.

Parti, marti! Zinhar! Bırakın bunları arkadaşlar!

Okullarda eğitimi sulandırın ki genç nüfus bilgisiz, görgüsüz olsun, zihin faaliyetleri, inceleme ve araştırma alt yapısı olmasın.

Usta cadı dizisinden bir replik **"Senin tarih dersin yok mu? Gitmeyecek misin?"**

El cevap; **"Ya boş ver tarihi, bana ne geçmişte kim ne yapmış"**

Tarih dersini sanıyorlar ki geçmişte olan biteni öğrenmek! Aslında gençlere de hak vermek lazım, sistem öyle sunuyor, öğretmenler öyle anlatıyor.

Peki, evladım, geleceği neyin üzerine kuracaksın?

İşte ABD var! Batı var, oralarda düşünen bir sürü insan var (Yani benden akıllı beni güden demek istiyor beynine çakılmış) onlar yapar benim geleceğimi!

Aslında gerçekten de geleceğimizi yapıyorlar, hatta hem geçmişimizi hem de geleceğimizi yapıyorlar. Zevkle!!

Tarih insana sadece geçmişini bilmek için değil, geleceğini de kurtarmak için gerekir evladım.

Geçmişi olmayanın geleceği olamaz ki evladım.

Asker yerine para baronlarının emrinde onların talimatlarına uyan bilgisayar programcısı, silah yerine bilgisayar, barut yerine veri, mermiler yerine durumlar senaryolar kullanarak savaş yapıyor. Bu kirli bir savaş. **Bunun adı "Sessiz Savaş"**

Sessiz ve derinden, halkın farkında olmadığı, sürekli bir savaş bu. Gürültü çıkartmıyor, herhangi bir kişinin günlük hayatına alenen müdahale etmiyor. Halk bu silahı anlayamadığından, saldırıya uğradığına ve baskı altında olduğuna asla inanmıyor.

Psikolojik baskıdan ekonomik baskıya kadar çok geniş bir yelpazede gittikçe artan bir dozda yapılan bu baskı sonunda;

Halk bu baskının varlığına adapte olur, uyum sağlar ve bu sinsi tecavüzden sanki zevk alırmış gibi tahammül eder, hissizleşir ve robotlaşır.

Böylece etkin güç, halkın doğal, ekonomik enerji kaynaklarının, sosyal hayatının, zihinsel ve duygusal yapısının hatta DNA'larını inceleyerek genetik yapısının zaaflarını tespit eder ve bunlara saldırarak halkın sosyal hayatına, devletin ekonomisine, tercihlere doğrudan müdahale eder.

Halk içgüdüsü ile bir şeylerin yanlış olduğunu hisseder, fakat sessiz silahın teknik özelliklerinden ötürü duygularını makul bir şekilde izah edemez veya kendi zekâsı ile problemlerle uğraşamaz. Bu nedenle nasıl yardım isteyeceğini, nasıl kendini savunacağını, nasıl örgütleneceğini bilemez.

Şimdi yazdıklarımızı kısaca özetleyelim;

Soru: Saldırının amacı nedir?

Cevap: Amaç kitlelerin beynini ele geçirmek ve esir almak.

Soru: Nasıl bir güç tarafından yürütülmekte ve planlanmaktadır?

Cevap: İnsanlığı kölesi haline dönüştürmek isteyen ve bir iktidar mekanizmasına sahip örgütlü bir güç tarafından yürütülmekte ve planlanmaktadır. Genel olarak emperyalist devletler denilen batı ülkelerindeki etkin güçler diyebiliriz. Özel olarak baktığımızda ise yani ülkemiz açısından değerlendirdiğimizde karşımıza ABD gibi örgütlü bir güç çıkmaktadır.

Sorunu nasıl çözeriz;

1. ABD ile boy ölçüşebilecek bir iktidarı hedefleyen örgütlenme içine girilmelidir. Bunun en son ve en güzel örneğini büyük kurtarıcımız Mustafa Kemal Atatürk liderliğinde Kurtuluş Savaşın'da yaşadık. Asil kanımızda, genlerimizde bu güç ve yetenek var. Yani un ve yağ var ama adam yok….

2. Rahat koltuğundan kalkıp ocağın başına geçeceksin. Yani halka ineceksin, örgütleneceksin, her vasıta ile korkmadan, yılmadan, karamsarlığa kapılmadan, inanarak halkı aydınlatmak için kolları sıvayacaksın. Bu milli örgütsel faaliyet zihnini özgürleştirecek ve doğruları bulacaksın.

Organizasyon yoksa güçte yoktur. Bireysel güçler yok olmaya mahkûmdur. Örgütlenme güç demektir.

O zaman yapılacak tek şey, ABD' ye karşı halkın haklarını koruyabilecek ve iktidarı hedefleyen bir partide örgütlenmektir. Tıpkı Atatürk'ümüzün yaptığı gibi. Tıpkı Kuvayı Milliyecilerin yaptığı gibi

"Sevdiğini mertçe seven kişi

Pervane gibi özler ateşi

Sevipte yanmaktan korkanların

Masal anlatmaktır bütün işi"

Dr. A. Nazmi Çora

Sh: 7-16

Giriş

Ulus devletler, dünya egemenliğine soyunan ABD ve diğer Süper Güç diye geçen ülkelerin önündeki en büyük engeldir. Çünkü ulus devletler kendi topraklarının kullanımına ve iktisadi ortamına dışarıdan yapılacak girişimleri, dış siyasetlerinin doğrudan yönetilmesini engelleyebilirler. Daha da kötüsü, yandaş yönetimlerin yerini her an daha bağımsızlıkçı yönetimler alabilir.

Ulusal egemenliklerinden ödün vermeye yanaşmayan bu tür devletlerin sınırlarını eleğe döndürülmesi işi, örtülü, kirli işlerle becerilemez ve ilgili ülke insanlarının onayı alınmadan gerçekleştirilemez. Bu nedenlerle, 'hür dünya' işlerinden, "insan hakları" ve "din hürriyeti" bekçiliğine çevrilen operasyon ile ABD'nin uygun göreceği türden demokrasiler kurulmalıdır.

Dünyanın 92 ülkesinde devlet yönetimlerine paralel yönetim şebekesi oluşturan ABD ve Batı Avrupa devletleri egemenliklerini gizliden değil, olabildiğince açıktan pekiştiriyorlar. Bunu yaparken kurdukları ya da kurdurttukları Think-tank, düşünce topluluğu, grup çalışması,

proje, yuvarlak masa toplantısı, bilimsel konferans, dernek ve vakıflar aracılığıyla toplumun tüm kesimlerini örgütlüyor, yasa değişikliği çalışmalarını yönlendiriyor ya da yasa tasarılarını kendileri kaleme alıyorlar. Ülkeyi yönettiğini sanan devletin kurumlarına 'reform' için para veriyor ve değişiklikleri kendi bildiklerince yönlendiriyorlar.

Gizli örgütlenmelerle Polonya karıştırılmış, Moskova'da kurulan derneklerle yönetime sızılmış ve muhalefet örgütlenmişti. Sosyalist sistemin çökertilmesinden sonra ulusal devletlerin iç düzenlerinin ele geçirilmesi ve parçalanması süreci başlatıldı.

Türkiye gibi müttefik ülkelerdeyse, olası bağımsızlık eğilimlerini bastırmak ve devletlerin tüm ulusal çekirdeklerini yok etmek, iktisadi ortamlarını korunaksız, yönlendirilebilir, gerektiğinde karıştırılabilir bir durumda tutabilmek için güdümlü örgütlerin desteğiyle yasal değişiklikler yaptırmayı başardılar. **Kirli operasyonları saklı tutarken toplumun tüm kesimlerini istedikleri anda harekete geçirebilecek denli örgütlemiş bulunuyorlar.**

Operasyonun en önemli ayağı "çok kültürlülük" üstüne kuruldu. Başlarda "farklılıklar zenginliğimizdir" diyenleri bile şaşırtacak denli kısa bir sürede farklılıklar etnik azınlık isteklerine yükseltildi. Toplumun dinsel dayanışmasını da denetim altında tutabilmek için **"Din Hürriyeti"** senaryosunu büyük bir başarıyla uygulayan ABD örgütleri, dinsel topluluklarla, şeyhlerle, şıhlarla, vakıflarla ilişkilerini geliştirerek demokrasi(!) cephesine katıldılar.

Öyle başarılı oldular ki, Irak işgali sürecinde karşı çıkması beklenen Türkiye'nin İslamcı muhalefeti bile vurdumduymaz oldu. Türban özgürlüğü örgütlenmesiyle ve eylemlerle birlikte kurumların ve toplumun tepkileri ölçüldü. Gerektiğinde suikastlar düzenlendi.

Operasyon her kesimi Türkiye Cumhuriyeti'nin yasallığına karşı birleştirdi. Siyasal partiler 'siyasi eğitim' adı altında operatörlere bulaşınca topluma önderlik edecek muhalefet de kalmadı.

Oysa olay daha derindeydi. Bir ülkede yaşayanların düşünce sistemleri ele geçiriliyor, demokratik kitle örgütleri yok edilirken birkaç seçmece kişinin kurduğu dar üyeli dernekler toplumsal muhalefeti, güdümlü medya ve devlet yöneticilerinin desteğiyle gütme yeteneğine kavuşuyorlardı. Bu dernek ve vakıflar dışarıdan aldıkları büyük devlet desteğinin karşılığını o devletin dışişlerine ulaştırılan ve milli menfaatlerimizi tehdit eden raporlarla ödüyorlar..

Eskilerde "casusluk" olarak nitelenebilecek bu uygulamalar şimdilerde demokrasi için ortak çalışma' adı altında rahatça özümsenebiliyor. Yabancıların dernekleri, vakıfları ve siyasi partileri toplum yönetiminde etkinlik sağlayabiliyor. Başkentte bile şubeler açıyorlar. Zamanı geldiğinde harekete geçip merkezi devleti ele geçirecek olan gençlik örgütlenmesi için büyük paralar harcanıyor.

Bu nedenlerle, devlet merkezlerinin egemenlik araçları ellerinden alınıp, halk kitlelerinin merkeze olan güven ve bağlılıkları zayıflatılıyor, Ulusal yönetimler, kısa devre edilerek, dünya egemenlerinin NGO Vakıf-Enstitü gibi örgütleri aracılığıyla, kitlelerle doğrudan ilişkiye geçmek, daha ekonomik ve daha kalıcı bir yöntem haline geliyor.

Ülkelerde devlet ile halkın arasına, ABD adına bir tür uzaktan yönetim şekli olarak adı sivil(!) kendileri dışarıdaki devletin güdümünde bir dernekler, vakıflar, meslek kuruluşları ağı kuruluyor.

İç gelişmelere, kapanmış tarihsel yaraların yeniden deşilmesiyle yoğunlaştırılan etnik kışkırtmalar, ekonomik şantajlar, din hürriyeti kapsamında geliştirilen eylemler, Amerika'nın ya da Avrupa'nın şu ya da bu üniversitesinde, Türkiye'nin bütünlüğüne, temel yasallığına saldıran toplantılar, konferanslara, Avrupa'dan Türkiye'ye parlamenter akınları, yabancıların yerel yönetimlerle Cumhuriyet devletinin bilgisi dışında gerçekleştirdikleri doğrudan kapalı toplantıları, ülkenin enerji kaynaklarının kullanımına karşı, tarihsel kalıt ya da çevre adına, abartılı uluslararası karşı kampanyalar, ulusal kurtuluşun simgesi olan anma günlerini, sözde dostluk adına, silikleştirme adımları eşlik ediyor. Böylece, olası uluslararası müdahalenin cephesi kuruluyor. İçerideki kutuplaşma bazen sert bazen göreceli olarak daha yumuşak kışkırtmalarla olgunlaştırılıyor.

Özetlediğimiz girişimlerin en kısa tanımı: Türkiye Cumhuriyeti'nin temel yasallığıyla kimin derdi varsa, başta ABD olmak üzere, Batı dünyası ona sahip çıkıyor, kol kanat geriyor ve resmi raporlarla bu koruyuculuğu uluslararası belgelere taşıyorlar.

Gelişmelere koşut olarak, ülke içinde de, sağcı solcuyla, dinci sözde aydınla, şeyhler demokratlarla kol kola giriyorlar. Çok yakın geçmişte, aynı siyasal görüşleri paylaşanlar yan yana gelemezken, şimdi tümü bir anda cephe oluşturabiliyorlar. Onlarca örgüt devletin kurumsallığına karşı ortak belgelere bir çırpıda imza atabiliyorlar. Kendisine 'liberal' diyen profesörler, bir gecede Amerika'ya uçuyorlar ve 'cihad' örgütlerinin destekçisi Amerikan Müslümanlarının panellerinde, yuvarlak masa toplantılarında, deneyimli istihbarat uzmanlarıyla buluşuyorlar.

Cumhuriyeti kurmakla övünen siyasal hareketin başkanı bir anda Hıristiyan tarikatların yan kuruluşlarının toplantılarına katılıyor. Aynı görüşü paylaşan yöneticiler, 'vakıf adını taşıyan yabancı parti uzantılarını Türkiye Cumhuriyeti'nin Büyük Millet Meclisi'ne taşıyorlar ve "siyasal ahlak" dersleri verdiriyorlar. Ulusal bağımsızlığın mirasçısı meclisin anayasayla ilgili çalışmalarına yabancılar karışıyor ve bunu açıklamaktan da çekinmiyorlar.

Aynı yabancılar, yerel yönetim çalışmaları adı altında bir dizi toplantı yapıyor ve birbirine muhalif partilerden seçilmiş belediye başkanları, devlet merkezinden bağımsızlaşma ve özerklik elde etme istemiyle hareket etmeye çağrılıyorlar.

Bu gelişmeler on-onbeş yıla sığıyor. Bu denli kısa bir sürede, bu denli yüksek payda ortaklığını sağlayan nedir?

Yanıt kısa ve açık: ABD'nin NED adlı fonundan beslenen, İRİ, NID, CİPE ve Batı Avrupa örgütleriyle örülen ağın içinde biçimlenen ithal demokrasi yapılanması. Tasarım merkezi aynı olunca, yörüngeler de, o merkezin çevresinde oluşuyor; sağı solla, dinciyi laiklik savunucusuyla buluşturuyor. Siyasal farklılıklar eritilirken, etnik ayrılıklar, bazen "çok kültürlülük" bazen da "inançlara saygı" temelinde öne çıkartılıyor.

Türkiye'de, üçbeş yıl öncesine dek, siyasal konumlanmalara uygun olarak, örgütler, partiler, yazarlar, çizerler arasında keskin görüş ayrılıkları oluşurdu. Örneğin, laik devlet düzenini değiştirmek isteyenlerle, cumhuriyeti savunanlar arasında siyasal uçurum bulunurdu, 'Sağcı' geçinenle solcu' geçinen arasında görüş ayrılıklarıysa siyasal yaşamın bir kuralı ve itici gücüydü.

Oysa şimdi öyle olmuyor. Dinsel hukuk esaslarının uygulanmasını isteyenlerle, istemeyenler bir araya geliyorlar ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş ilkelerinin değiştirilmesini birlikte

öneriyorlar. Bu dayanışmalarını da, 'özgürlüklerin ve demokrasinin genişletilmesi' için eylem ortaklığına, çok kültürlülük esasına dayalı siyasi yapılanma gereğine oturtuyorlar ve halka bunu "hoşgörü" olarak yansıtıyorlar.

Cumhuriyetin kurumlarına karşı her provokasyondan sonra siyasal partilerin tümü susuyor, temel ilkelerin ve kumruların savunulması, orduya kalıyor. Ordu, politize ediliyor, iç siyasi kavgaların içine çekiliyor. Ülkede kutuplar sayıca artırılırken, inanç ve köken ayrılıkları öne çıkarılıyor ve çatışmalar keskinleştiriliyor. Bu durumdan yarar umanlar, Türkiye'nin bir avuç militarist güç tarafından yönetildiğini yayıyorlar, özellikle yurtdışında iş, askersel yönetim tanımını da aşıyor ve 'laik cunta' deniliyor.

Söz konusu örümcek ağının ilmiklerinde, şu ya da bu niyetle yer almış olanlar bu ağı örenlerin kimliğinden de, amaçlarının tümünden de bilgili olmayabilirler. "Sivil" etiketi takınan, "saydamlığı" olmazsa olmaz ilke olarak savunan örgütler, yabancı ilişkilerini, özellikle **"hibe"** adı altında aldıkları parasal desteği çevrelerine topladıkları kişilerden ve toplumdan saklamaktadırlar.

Bu tür destekler almak için uğraşanların, özellikle Türkiye-Kafkasya-Ortadoğu ve Türkiye-Kafkasya-Orta Asya'da "güvenlik" oluşturma ve "demokrasi" kurma örtüsü altında yeni koloniler elde etmek isteyen Batılı devletlerin ve kartellerin aracısı olan örgütlerle ve şirketlerle kurdukları ilişkilere dikkat çekmek gerekiyordu.

Dahası gençleri bu ilişkiler üstüne bilgilendirmenin önemli bir görev olduğu düşüncesiyle hareket edilmiş; günümüzde moda olan Amerikan usulü sözde akademik bir dille "sistematik" yazma yerine okurun kendi yorumunu yapmasına ve gerekli sonuçlar çıkarmasına yardımcı olmak amaçlanmış ve medyatik eksik bilgilendirmenin yarattığı boşluğu doldurmak için olayların sergilenmesine özen gösterilmiştir.

Kesinlikle, düşünce ve örgütlenme özgürlüğünün kısıtlanması gibi bir yöntemden yana değiliz. Ancak toplumsal yaşamımızın yabancının hesabına düzenlenmesine ve toplumun gözünün boyanmasına karşı bir uyanış sağlamanın insanlık görevi olduğu da bir gerçektir.

Dr. A. Nazmi ÇORA

Sh: 17-23

BATI PARASI İLE BESLENEN SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI (STK) NGO (NON GOVERNMENTAL ORGANİZATIONS) ARTIK CIA VE DİĞER BATI İSTİHBARAT BİRİMLERİNİN YERİNİ Mİ ALIYOR?

Eskiden diktatörlere destek veren ABD ve Batı Avrupa, paraları "Hürriyet" ve "Demokrasi" diyerek aklıyordu. Şimdi hem "demokrasi" diyor, hem de "insan hakları inanç özgürlüğü" diyor. Demekle kalmıyor, kendi eliyle iktidara getirmiş olduğu diktatörleri iktidardan devirmek üzere, 'demokratikleşmenin önündeki engellerin kaldırılması' ya da 'demokrasiye geçiş misyonu' diyerek, milli orduların kimliğinin yok edilmesi ve bağımsız devlet egemenliğini koruma kararlılığının kırılması ve devlet merkezlerinin zayıflatılması yoluna gidiyor. Bu işlem için NGO' dan NGO' ya, vakıftan vâkıfa yatırım yapıyor.

ABD güya Sivil Toplum Kuruluşu (NGO Non Governmental Organization) olan NED'in resmi olarak yıllık ödemeleri, 37 milyon dolar.. 2001 sonuna dek, Amerikan resmi kaynağı NED'den Türkiye'deki sivil toplum kuruluşlarına 4,7 milyon dolar, **George Soros**'un örgütünden 1,073

milyon dolar ve NED kanalıyla İngiliz WFD (Westminster Foun dation)'den 6,250 Sterlinlik demokrasi yatırımı yapılmış.

ABD'nin yarı resmi örgütü NED'den, IRI, NDI ve CI PE'ye ve onlardan "workshop" işlerine aktarılan yatırımlara, NED'in raporlarından bakmak biraz aydınlatıcı olabilir. Bunun gizlisi saklısı yok. Türkiye'deki sivil toplum kuruluşlarının ve örgütçülerin çok az bir kısmı, 'saydamlık' ilkelerine bağlı kalarak, "project" kaynaklarını açıkça belirtmektedirler. **Örgütlerin çoğu ise, bu ilişkileri ve yatırımları, nedense açıklamıyor. (Acaba neden) Ve Türkiye Cumhuriyetinde ne devlet ne basın ne de solcu, demokrat veya milliyetçi geçinen kişiler ve kuruluşlar tek bir soru bile sormuyor.** (Neden cahiller mi? Korkuyorlar mı? Yoksa onlar da aynı kaynaktan mı besleniyorlar?) Oysa NED, ABD'de Kongre denetiminde oluşturulmuş bir para fonudur; resmidir ve bütçesiyle çalışmaları ABD Dışişleri'nin ve ABD Başkanı'nın onayından geçtikten sonra ABD Kongresi'nin onayına sunar.

Her ne kadar kendisi Non Gonernmental yani hükümete bağlı olmayan bağımsız Sivil Toplum Kuruluşlarına (Tabii işine gelenlere) yardım etse de kendisinin harcamaları resmidir; "governmental"dir, yani kendisi sapına kadar devlete bağlıdır. ABD dışındaki ülkelerde yapılan bazı ödemelerde, parayı alanların adları ve alma amaçları raporlara geçirilir. Bu durumda, hem para, hem hesaplara para ölçüsüyle geçirilen eleman desteği alıp, hem de bunu saklamanın fazlaca bir yararı yoktur. Açık ilişkinin başlangıcı 1988'e gidiyor.

NED, Türkiye'deki 'FORUM Dergisi'ne 50.000 dolar veriyor. FORUM iki yıl sonra CIA eski elemanlarının, yerli liberallerin, Asya'dan, Rusya'dan temsilcilerin de katıldığı Bodrum toplantısını gerçekleştiriyor. Sonrasında, tek ilmikle başlanarak ve ilmiklere ilmikler eklenerek, örümcek ağı örülüyor. Kimin hangi iş için ne kadar dolarlı ve sterlinli "iş birlik" desteği almış olduğunu siz de bulabilirsiniz. NED'in resmi raporlarından aldığımız dolarlı "project" düğümlerini ve Avrupa'nın euro'lu ilmiklerini özetlersek, yıldan yıla örülen ağı da görebiliriz:

1988

Eski dostlar, Amerikan senatosunda ifade verenlerin yer aldığı Ankara'nın Forum Corp ve Yeni Forum Dergisi'ne 50.000 dolar verilerek başlanıyor.

1990

Anahtar, Türkiye'nin Amerikalı Dostları Vakfı ile çevriliyor ve **Aydın Yalçın**'ın Forum'u ile kapı açılıyor. Bodrum'dan geçilecek ve Doğu'ya doğru ilk ilmikler örülecektir.

1991

Bodrum Monacus Club'da açılan kapıdan Kafkasya'ya, Asya'ya ve İslam ülkelerine girilecek ve ilmiklere ilmikler eklenecektir. Forum ve Türk Demokrasi Vakfı (TDV) ile çalışılıyor.

1992

İkinci 50.000 dolarla iş yürürken, 57.000 dolarlık projeyle Asya Türk Cumhuriyetlerine uzanılıyor; serbest pazar ekonomisinin yayılmasına başlanıyor:

1993

İRİ çalışmayı sürdürüyor ama yerliler her nedense raporlara yazılmıyor. Hemen siyasi partilerle ilişkiye geçiliyor; "Grup çalışmaları–Work Shop'lar" başlıyor.

1994

İRİ ve Gökhan Çapoğlu ve Trabzon Valisi tarafından yeni Kurulan Stratejik Araştırmalar Vakfı (SAV) ortak çalışmaya başlıyorlar, 7 1,583 dolarlık çalışmayla 'Yerel Hükümetler' dedikleri belediyelerin otonomlaşmasına uzanan yola giriliyor.

1995

İRİ ve SAV'ın çalışmaları yoğunlaşırken, devreye yurt dışında örgütlü Müslüman kadın işleri giriyor ve Türkiye'den yeni bir ilişki olarak TESEV zincire ekleniyor, belediye örgütlerine, il meclislerine uzanılıyor. Amerika'dan gelen Kemal Köprülü ARİ Hareketi Derneği'ni kuruyor.

1996

IRI ile TESEV ortak çalışmasının yanı sıra belediyelerle doğrudan projeye geçiliyor; Belediyeler Birliği ile çalışılıyor. Bu arada siyasi partiler arasında eşgüdüm komisyonu kuruluyor.

1997

Bağışlar doğrudan yapılmaya başlanırken, Müslüman kadın işleri, Kürt-Türk eğitimi, Anadolu çalışmaları ve NDI devreye girerek Millet Meclisi'ne uzanıyor; Liberaller serbest, piyasa ekonomisine karşı oluşabilecek tepkiyi azaltmak için Müslümanlıkla Pazar ekonomisinin bağdaştığını öğretecek toplantılar düzenliyor; Helsinki Yurttaşlık Derneği üyeleri çoğalsın, teknik gücü artsın ve sivilleri toparlasın diye yardım görüyor. Türkiye AB'ye girmeden AB Türkiye'ye giriyor ve Türkiye'de "demokratik ilkelerin ve hakların güçlendirilmesi için Sivil Eğitim'e ve benzerlerine yatırım yapıyor. AB ve ABD siyasetine destek veren yerli "sivil" örgütlerin proje desteği aldığı görülüyor. Toplam Yatırımın tutarı: 671.055 dolar ve 2.974.640 euro.

1998

NDI meclisteki yasama işlerini sürdürürken, Müslüman Hukuku altında yaşayan kadınlar yöresel liderlerini yetiştirecek sivil temsilcileri, eğitiyor, Kürt-Türk çalışmalarına İngiliz sterlini değiyor ve TOSAV içerideki danışmanlarıyla yurtdışında toplantılar düzenliyor. ABD Cumhuriyetçi Parti si'ne bağlı IRI örgütü ile TESEV ve Türk Belediyeler Birliği (TBB) 450.000 dolarlık proje yürütüyor, Liberal Düşünce Topluluğu Derneği CİPE'den aldığı parasal destekle reform yasaları çalışıyor ve milletvekillerine yemek düzenliyor. AB büyük projelere geçiyor:

1999

Amerikan işadamları örgütü CİPE, liberallerle işin içinde. Amerikan Demokrat Partisi'ne bağlı NDI, adı verilmeyen meclis üyeleriyle, TBMM'nde ahlak ilkelerini belirliyor. **Murat Belge**'nin kurduğu Helsinki Yurttaşlık Derneği, yıllık ödentisiyle etkinliklerini sürdürürken, İRİ, adını vermediği yerli sivil ile gençlik örgütlenmesine başlıyor. AB ise belediyelerle proje ilişkisine giriyor.

2000

Sıra Türklerin yolsuzluklarını kanıtlamaya gelmiştir. Yolsuzluk işleri için Amerikan işadamlarının örgütü CİPE para kanalı oluyor. TOSAV, TOSAM adıyla çalışmaya başlıyor; yerel örgüt liderleri yetiştirmeye yöneliyor. Helsinki Yurttaşlık Derneği (HYD), Mersin, İstanbul ve Van'da "net work" yani şebeke kurmayı üstleniyor. NDI adını vermediği yerli sivillerle birlikte milletvekillerini ve "saygın" olarak niteledikleri akademisyenleri dar toplantılara alıp, "ahlak" ilkelerini öğretiyor! Avrupa Birliği, Türkiye'de özgürlüklere parasal yatırım yapıyor.

2001

Kürt–Türk uzlaşma işine ABD'nin işadamları örgütü karışıyor, HYD "fiks" payı olan 37.000 doları alıyor. ARI Hareketi (Derneği)'nin adı ilk kez NED raporlarına geçiyor. IRI ARITESEV yeni Grup ÇalışmasıWork Shop işlerine soyunurken, IRI'nin dolar desteğiyle ARI Derneği'ne bağlı Genç.net işe başlıyor; amaç gençliği koordine bilgiyle donanmak, ilişki kurmak.

NDI siyasal partileri, milletvekillerini, "sivil gruplan" yan yana getirerek, ahlak ve devlet reformu işlerine katkıda bulunmayı sürdürüyor. NED bu yıl bütçesinden toplam 686.634 dolar aktarıyor. Türkiye Cumhuriyeti hükümeti, 19 günde 19 yasa çıkararak yasama rekoru kırıyor. **"ABD'nin dışarıdan gönderdiği Kemal Derviş bu durumu "Kriz içinde reform yapıyoruz"** diye açıklıyor.

2002

Helsinkiciler her zamanki yıllık ödentiyi alıyor; IRI, kadınlara büyük yatırım yapıyor. NDI 'reform' adı altında yapılan yasa değişikliklerini sivil(!) örgütler aracılığıyla destekliyor. Toplam tutar: 621.317 dolar.

2003

Sendikalara sızıyorlar, KADER adlı kadın derneğini destekliyorlar; 600 sivil lideri eğitiyorlar; IRI, ve ARI'nın kurduğu Genç Net'e parasal destek veriyor ve Helsinkiciler her yılki ödentiye kavuşuyorlar. Folklorcular aracılığıyla düşünce özgürlüğü işine girişiliyor.

Türkiye Büyük Millet Meclisinde TDV-NDI ile Birlikte Komite

Listelerde adı verilmeyen 'işbirlik' boyutunun bir bölümünü yerli "sivil" hareketin önde gelenlerinin etkinliklerini göreceğiz. Bazı para alıcıların açıklanmamasının gerekçesini de NED'i denetlemekle yükümlü General Account Office (GAO)'in (Bizdeki Sayıştay Benzeri) raporlarında bulacağız. He var ki, MDI'nin bölge sorumlusu, CSA elemanı, Kıbrıs eski arabulucusu Charles rielson Ledsky'nin açıklaması şimdilik yeterli bilgi içermektedir:

"Farklı zamanlarda farklı projelerle ilgili çeşitli kuruluşlarla çalışıyoruz. İstanbul'da TESEV, TÜSES, TÜSİAD, Ankara'da KaDer, Türk Parlamenterler Birliği, TESAV, Türk Demokrasi Vakfı (..) Bazı meclis komisyonlarıyla faaliyetlerimiz oldu, özellikle Anayasa Komisyonu'na ciddi temaslarımız oldu. İlki Muğla'da MUMIKOM adıyla başlayan Parlamento İzleme Komiteleri ile çalıştık."

Charles Nelson Ledsky'nin açıklaması olağanüstü saydamdır, ne ki "ahlâk" ilkeleri toplantılarını yabancılarla yaptıklarını halka bildirmeyenlerin ve bu tür girişimlere özellikle yabancılar eliyle gençlik örgütlenmesi yapılmasına ses etmeyen görevlilerin, herhalde bir gerekçeleri vardır. Bu tutumu sorgulamaya gerek yok. Çünkü devletin en üst makamlarında bulunanların etkinliklere katılımıyla yapılanlar meşrulaşmıştır.

CIA eski memuru Lesky'nin açıklamasının en ilginç yanı "meclis komisyonları" ile çalışmadır. Bunu yadırgamamak gerekiyor. Çünkü yabancıların istediği reformlar yapılıyorsa, elbete o yabancılarla birlikte çalışılacaktır.

Bu çalışmalar 20042005'te eklenen boyut ise bazen ne denli aşırılığa kaçıldığını da gösteriyor. <u>TBMM Demokrasi Komitesi Başkanı AKP Çorum Milletvekili Agâh Kafkas</u> imzalı yazıdan okuyalım:

[Agah Kafkas, Kafkasya asıllı yurttaşlarımızı Diaspora olarak niteleyen ve çifte pasaport isteyen Ankara Kafder toplantısında Kafkas derneklerinin! bir konfederasyon çatısı altında toplanmasını önermişti. "Türk Demokrasi Vakfı Başkanı ve Demokrasi Komitesi üyesi Zekeriya Akçam, 'Atatürk'te Wilson ilkelerine sahip çıkarak ülkeyi kurtardı' dedi. Akçam'ın konuşmasının bu bölümünde yine salon karıştı. ADD Başkanı Kırayoğlu, Atatürk'e hakaret edildiğini ileri sürerken salonun bir bölümünden alkış aldı, bir bölümü ise tepki gösterdi." (Bursa Hakimiyet, 29 Temmuz 2005, s.8) Kafkas der-nekleri girişimleri için geniş bilgi: kafder.org.tr]

"Türkiye Büyük Millet Meclisi Sivil Toplum Kuruluşlarıyla olan işbirliğini daha da ilerletmek amacıyla geçtiğimiz Aralık ayından itibaren Türk Demokrasi Vakfı ve merkezi Washington DC'de olan National Democracy institute (NDI) ile ortak bir çalışma yürütmektedir."

Yani yabancı devlet ABD'nin bir partisine bağlı örgüt ile meclisimizin milletvekilleri (Türkiye Büyük Millet Mecli si'nin manevi şahsiyeti değil) iç içe çalışıyorlar. Buna "Olabilir" denebilir; "Karşılıklı öğrenecek çok şey vardır" da denilebilir. Ancak, iş öyle karşılıklı deney alışverişine benzemiyor. Aynı yazıdan okuyalım:

"Bu çalışma çevresinde kurulan ve milletvekillerinin katılımıyla oluşturulan Demokrasi Komitesi sivil bir girişim olarak çalışmalarına devam etmektedir. (..) çalışmalar süresince TBMM komisyonlarının işleyişi milletvekili seçmen ilişkileri ve TBMM personelinin işlevi konuları üzerinde çalışılacaktır."

"Milletvekilleri de sivil(!) ise, resmi olan kim oluyor?" demeden önce bir an düşünürsek; Türkiye Cumhuriyeti kurulduğundan bu yana var olan Türkiye Büyük Millet Meclisi, hatta ondan önce de yaklaşık 30 yıl çalışmış olan Meclisi Mebusan deneyleri demek ki, çok yetersizmiş!.. Meclis personelinin neyi nasıl, yapacağını anlamak için Alman vakıflarıyla, Amerikan işadamları kuruluşlarıyla ve Amerikan partilerinin birçok operasyon deneyimine sahip elemanlarınca yönetilmekte olan örgütleriyle "işbirlik" yapanlarla birlikte çalışmak gerekiyormuş.

İş bununla kalsa iyi. Nasıl olsa seçim gelince bu anlayış da gider, denilebilir, ama olanaksız; çünkü TDV-NDI Türkiye Büyük Millet Meclisi ortak çalışması Anadolu'da yayılacakmış. Tipik örnek olduğu için anılan yazıdan okuyoruz.

"Çalışmalarını sadece Ankara ile sınırlamak istemeyen Demokrasi Komitesi, yaz döneminde de Antalya, Bursa, Van, Şanlıurfa, Trabzon ve İzmir'de toplantılar düzenleyecek."

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde AKP'den yedi, CHP'den iki ve ANAP'tan bir milletvekilinin katılımıyla Mart 2003'de kurulan komitenin ilk işi NDI'nin konuğu olarak ABD'ye gitmek oldu. Orada CSIS'te bir toplantıya katılan komite üyeleri, daha sonra ABD Dışişleri Bakan Yardımcısı Wolfowitz'in konuğu oldular. Üyeler arasında bulunan ARI Derneği kurucularından ve CHP milletvekili Zeynep Damla Gürel'in uluslararası deneyimi de düşünüldüğünde, bu demokratik girişimin TDV-NDI Türkiye Büyük Millet Meclisi USA ilişkilerinden pek kazançlı çıkacağına kuşku yok.

Bu örneği gördükten sonra; özetini verdiğimiz dolarlı "workshop" listesine, şirket vakıflarının, "think tank" [Amerika birleşik devletleri'nde, bizdeki "ar-ge" kısaltmasının İngilizce hali.] olarak nitelendirilen kuruluşların çalışmalarına bakmalı... Avrupalıların psikolojik propaganda eylemleri, 'Kürt sorunu'yla ilgili kitap yazımı, belgesel film hazırlanması gibi etkinliklere destek vermelerinin yanı sıra, medya ünlülerinin uzak ülkelerde ağırlanarak seminerlerde

toplanmalarını, Alman ‘stiftung’ örgütlerinin çevre ve yerel medya seminerlerini, ‘Alevilik araştırmaları’ gibi fasıllarını bu kitaba almamış olmamızın fazlaca bir önemi kalmıyor.

Kıbrıs’ta, “Biz ne Türküz ne de Rumuz” diye gösteri yapan, ya da Çeşme’de bir toplantıda yan yana getirilip “Bize ‘Kuzey Kıbrıslı’ ya da ‘Güney Kıbrıslı’ demeyin” diye açıklama yaptırılan gençlere şaşan yöneticiler bu gençlerin, AMIDEAST tarafından eğitildiğini görmezden gelmektedirler.

AMIDEAST, 51 yıl önce, ABD’nin Ortadoğu ve Afrika’daki çıkarlarını korumak üzere kurulmuştur. Ayrıca, USIP toplumlararası sözde barış için verdiği dolarları, Fullb right ve Carnegie Endoument ve benzerlerinin yatırımlarıyla gençler üzerine yaptığı yatırımları da görememişlerdir.

Hazır konunun içindeyken, Tarih Genel Sekreteri’nin **“.. ‘STK aslında yabancıların kullandığı bir alettir’** diye birkaç örnek ortaya konur, bu kötü örnekler dar kafalılığın, yabancı düşmanlığının aracı haline getirilebilir” dedikten sonra yabancılarla işbirliğini açıklayacak olanlara yakıştırdığı şu “dar kafalılığın” da üstüne çıkan yepyeni bir yaklaşımı aktarmalıyız. TDV (Türk Demokrasi Vakfı) Genel Başkanı, “Türkiye’de uluslararası alanda sivil toplum temaslarına nasıl bakılıyor?” sorusunu yanıtlarken ilginç, ama çok eski bir yönteme başvurarak, bu tür bilgileri iletenlere “ihbarcı” diyordu. Gazeteden okuyalım:

“Bu arada, Türkiye ihbarcı cenneti olduğu için bazı ihbarcılar da bu mekanizmayı körüklüyorlar. İşleri güçleri Türkiye’nin uluslararası ilişkilerini sabote etmek, baltalamak, yarım yamalak bilgiyle ortaya çıkmak. Basının da bu bilgisi olmayan çığırtkan cahillere yer vermesi bir süre için bunların öne çıkmasına imkân veriyor.”

Şimdi durup dururken, sormak gerekiyor: Tarih Vakfı yöneticisinin belirttiği gibi “dar kafalılık” etmenin de ötesinde, “ihbarcı” olmak, hatta “cahiller” arasına katılarak, bu tür projelerin listesini vermek, Türkiye Cumhuriyeti’nin uluslararası ilişkilerine mi, yoksa bazı ‘sivil’ ve NGO’lar arası ilişkilere mi zarar verir? Bu soru yetersiz kalıyor. Çünkü Genel Başkan’ın açıklamasında sınır genişletiliyor:

“İşte bu, kim ne derse desin, bir devlet faşizmidir. Halkına güvenmeyip kapalı kapılar arkasında halkını küçümseyerek, insanını küçümseyerek kendi kendine koyduğu ne idüğü belirsiz kurallarla ülkeyi yönettiğini sanma yanlışlığıdır.”

Siviller arası alışverişler, dolarlı “işbirlikler” halkı küçümsemek olmuyor. Burası anlaşılabilir. Ama ne idüğü belirsiz kurallar”ın hangi kurallar olduğu ilerleyen bölümlerde parasal destek alınan NED’in ilkelerinden okunacak ve “siyasal etik” ya da “açık toplum” ve “şeffaflık” diyenlerin kendi yurttaşlarını neden “ihbarcı” katına düşürdükleri de o zaman anlaşılacaktır. Bilgiyi iletmek, ilgili taraf toplum ise “ihbar” değil, olsa olsa bilgilendirme olamaz mı?

El parasıyla raporlar düzmek ve bu raporları yabancı devletin kuruluşuna iletme işleri de gerçektir. **Alman vakıfına alınacak paraların artırılması için mektup yazıldığı**; Türkiye’de düzenlenen bir toplantıda yenilen pastanın yirmi küsur milyon liralık faturasının bile Alman vakıfınca ödendiği de bir gerçektir.

Sh: 71-82

ETKİ AJANLARI – NÜFUZ CASUSLARI

Gelin konuyu biraz daha özelleştirelim ve Şehit (Bana göre vatanı için savaşırken öldürüldü) sayın Dr. necip Hablemitoğlu'nun konu ile yazdıklarını tek kelimesini bile değiştirmeden aşağıda hep beraber okuyalım.

Dr. necip Hablemitoğlu Küreselleşme sürecine uyum sağlamak isteyen ulusaluluslararası düzeydeki kurumların pek çoğu kabuk değiştiriyor. Hiç şüphesiz değişen bu kurumların başında da istihbarat örgütleri geliyor. Değişen tanımlar ve kavramlara koşut olarak, istihbarat ve karşı istihbarat faaliyetleri artık özlemli 007 kalıplarından oldukça uzaklarda. Örneğin, dünya üzerindeki her türlü kitle iletişimini kontrol eden **"Echolon Ağı",** uzaydan her türlü görüntüyü sağlayan uydu sistemleri, klasik casusların tüm işlevini fazlasıyla üstlenmiş durumda. Sanayi casusluğu hâlâ önemini korurken, istihbarat terminolojisinde yeni kavramlar, konseptler ön plana çıkmaktadır. **"Sosyal-Ekonomik-Siyasal-Dinsel-Kültürel İstihbarat"** kavramları gibi. İstihbarat ve Karşı İstihbarat Servisleri, gelişmiş ülkelerde eskiden olduğu gibi tam bir gizlilik içinde işlerini yürüten kurumlar değil artık. Şimdilerde, Dışişleri, İçişleri, Ekonomi-Maliye, Adalet Bakanlıkları, Kızılhaç, özel servis veren pilot üniversiteler, enstitüler, vakıflar, özel misyonu olan Kardinaller, Piskoposlar, Hahamlar ve tüm misyoner örgütleri, yurtdışında yatırım yapan şirketler, yurtdışında temsilciliği olan medya kuruluşları ve haber ajansları ile de gerektikçe iç içe çalışılıyor.

İstihbarat servislerinin rolü, koordinasyon, finansman, lojistik destek ve yönlendirme ile sınırlı. Artık hedef ülkelerde özellikle istihbarat-ajitasyon faaliyetlerinde deşifre olma riskine girilmiyor; bu iş genellikle doğrudan ya da dolaylı olarak servisle ilişkili yerli işbirlikçilere, taşeronlara sipariş ediliyor. İşte literatürde bu yerli işbirlikçilere-taşeronlara "etki ajanları", "yönlendirici ajanlar" ya da kapsamlı bir deyişle "nüfuz casusları" deniliyor.

Halk deyimi ile "maşa" olarakta nitelendirebileceğimiz bu etki ajanlarının farklı işlevleri bulunuyor; kimi, politikacı, kimi gazeteci, kimi akademisyen, kimi diplomat, kimi hukukçu, kimi tarikat-cemaat şeyhi, kimi de yüksek bürokrat ya da işadamı olarak, önce madden ve manen bağlı oldukları, aidiyet duygusunu ve güvencesini hissettikleri ülke adına tüm yetkilerini kullanıyorlar. Bu bazen, devlet politikasının güdümlü olarak saptırılması; bazen, halkın din ve ırk duygularına bağlı olarak kin ve husumete sevk edilmesi; bazen, uluslararası ihalelerde devlet çıkarlarının göz ardı edilerek bağlı ülke şirketlerinin tercih edilmesi; bazen tahkim örneğinde olduğu gibi çağcıl kapitülasyonların geri gelmesi amacına uygun olarak gerçek dışı bilgilerle kamuoyunun aldatılması; bazen, Türkiye'nin en zengin işadamlarından birinin tüm mesaisini Diyanet İşleri Başkanlığı'na değil Fener Rum Patrikhanesi'ne hizmete hasretmesi ya da Cemaatçilerın Papa, Fener Rum Patriği ve Batı kökenli Hıristiyan misyonerlerle halvete girmesi; bazen, kendi halkının can güvenliğinin hiçe sayılarak Bergama'da olduğu gibi şaibeli şirketlerden yana tavır konulması ya da nükleer enerji ihalelerinin sonlandırılmasına karşın sözleşmede olmadığı halde halkın kıt kaynaklarını taraf yabancı şirketlere tazminat olarak aktarılmasının önerilmesi; bazen AB örneğinde olduğu gibi, **"Kopenhag Kriterleri, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın üstündedir"** gibi söylemlerle ulus-devletin sona erdiğinin, egemenlik-bağımsızlık-ulusal onur-ulusçuluk gibi kavramların modasının geçtiğinin vurgulanması; şeriatçılara ve bölücülere sınırsız ve koşulsuz özgürlük isteminde bulunularak bunun "demokratlık" olarak lanse edilmesi; bazen hizbullahçılar gibi kanlı örgütlere yıllar boyu göz yumulması ya da her türlü organize suç örgütü ile çıkar ilişkisi içinde bulunulması; bazen Kaddafi'nin bile önünde onursuzca boyun eğilmesi; **bazen ABD Başkanı ile el-göz temasında bulunulmasının bile onurmuşçasına reklam konusu edilmesi;**

bazen ilgili devlet büyükelçisinin önünde bile bir Türk siyasi liderinin elpençe divan durması; bazen Türk Dünyası'ndaki Türkiye'nin çıkarlarının örneğin cemaatçiler eliyle ABD'ne devredilmesine seyirci kalınması ya da Kuzey Irak'ta, Kosova'da, Karabağ'da, Doğu Türkistan'da olduğu gibi soydaşlarımızın insani haklarına bile sahip çıkılmamasi; bazen Türkiye'nin etnik-dinsel haritasının ya da aile yapısının ortaya konulmasını öngören dış kaynaklı projelerle en mahrem bilgilerimizin bilimsel çalışma adı altında ilgili ülke istihbarat servislerine aktarılması ve daha pek çok, binlerce, on binlerce onursuz işbirliği örneği!..

Kısaca, etki ajanları görüldüğü gibi bir değil, onbinlerle. Onlar aramızda, üstelik bizi yönlendiren, yöneten her yerde…Kimi "şeriatçı", kimi "ülkücü", kimi "sosyalist", kimi "kürtçü", kimi "ortanın solunda", kimi" merkez sağda", kimi "kapitalist", kimi "ikinci cumhuriyetçi"!.. Ama nedense hepsi de demokrat, özgürlükçü, entellektüel, insan haklan savunucusu ve AB yanlısı!..Güçleri destek aldıkları ülkelerden ve işgal ettikleri konumlardan geliyor. Politikacıysanız, gidebildiğiniz yere kadar destekleniyorsunuz. Bürokratsanız, çıkabileceğiniz en üst göreve kadar yükselebiliyorsunuz. İşadamıysanız, vize dâhil "kayırılma" statüsüne dâhil ediliyorsunuz.

Diyelim ki, "ikinci cumhuriyetçisiniz", Türkiye'de sizi okuyacak kaç "ikinci cumhuriyetçi" okurunuz var? Yazarı çizeri-okuru dâhil Türkiye'deki ikinci cumhuriyetçilerin sayısına baktığınızda, birkaç bin kişiyle sınırlı olduğunu görüyorsunuz. Ama kitlesel desteği olmayan, toplumun büyük kesimi tarafından adeta lanetlenen "ikinci cumhuriyetçi" yazarlar, Türk Basını'nın en büyük gazetelerinde köşe yazarlıklarını sürdürüyorlar. Kim onlara "kamuoyunu oluşturma-koşullandırma" güç ve desteğini veriyor dersiniz? Bunca tepkiye rağmen, kapitalist kimliği ile ön plana çıkan medya patronları onları niçin ve neden hala korumakta? Bu bağlamda, cemaatçilerin tanıtımı için büyük gayretler sarf eden ünlü bir medya patronunun, Mehmet Eymür'e yazarlık önermesi size hiçte şaşırtıcı gelmiyor. Cumhuriyetin temel değerlerine sahip çıkan kimi yazarlara **"MİT ajanı"** suçlamasıyla saldıranların, ikinci cumhuriyetçilere ya da aidiyet duygusuyla bağlı olduğu yeni vatanına kaçmak suretiyle deşifre olmuş etki ajanlarına ise suskun kalarak bir nevi dayanışma sergilemeleri, Türkiye'deki etki ajanlığı tehlikesinin boyutları hakkında bir fikir veriyor…

Türkiye'de kamuoyu, neredeyse I. Dünya Savaşı'ndan bu yana yaygın biçimde kullanılan **"nüfuz casusu"** terimini, ilk olarak geçtiğimiz aylarda, İçişleri Bakanı Sadettin Tantan'ın yurtdışında yaptığı gayrı ciddi bir havuzbaşı bir açıklamasından öğrendi. Basın, Amerika'nın yeniden keşfi haberi gibi konunun adeta üzerine atladı. Ya muhabirlerin ve de redaktörlerin bilgisizliğinden ya da bakanın telaffuz hatasından, bu terim bazı basın kuruluşlarında "nüfus casusluğu" olarak okuyuculara aktarıldı, doğal olarakta ilgisiz komedi türünden yakıştırıcı yorumlar getirildi. Basının duyarlılığı, bu terimle, Bakanın sarf ettiği "yeni bombaların patlayacağı" taahhüdünün ilişkilendirilmesi sonucu daha da katmerleşmişti. Ancak aradan geçen süre içinde, "Umut Operasyonu" dosyası yargıya sevk edilirken, "nüfuz casusları" konusu "fos" çıkmıştı, beklenen bombaların hiçbiri patlamamıştı. Anlaşılan, bakan, daha önce hiç duymadığı bu terimi bir danışmanından ya da yakınından duymuş, klasik bir bilgiçlikle anında etrafındakilere duyurmuştu.

Bu yorum, hiç şüphesiz bakanla ilgili yapılabilecek en iyi niyetli yorum; çünkü bakanın Türkiye'deki binlerle ifade olunan "nüfuz casusu" ya da "etki ajanı" ya da "yönlendirici ajan" kapsamında örneğin cemaatçileri da deşifre edip yargıya sevk etmesi gerekirdi. Elbette bu mümkün değildi: Emniyette ve mülki kadrolarda cemaatçilere karşı terfi ve taltiften başka

“MGK zorlaması sonucu birkaç işlem hariç” somut, kayda değer hiçbir operasyon yapmayan, şeriatı hiçbir şekilde birinci tehlike olarak kabul etmeyen, sadece 28 Şubat kararlarına katılıyor görünen “dini bütün” imajlı bir İçişleri Bakanı’nın bu cemaatle geçmişine yönelik kamuoyundaki şüpheleri gidermesi beklenemezdi, nitekim de öyle oldu…

Aynı şekilde, kendi partisi içindeki “Alman Ekolü”ne mensup olmakla tanınan politikacıları da deşifre etmesi gerekirdi ki, sıra ABD, İngiltere, İran, Suudi Arabistan, Libya ve diğer hasım ülkelerin “etki ajanları”na, “yönlendirici ajanları”na gelsin!..Hedef ülkeler kapsamında emperyalist amaçlı ülkelerin istihbarat servislerince dış operasyonlarda “tepe tepe kullanılan” bu ajanların ya da halk deyimi ile yerli işbirlikçilerin nasıl kancalandıkları, nerelerde yetiştirildikleri ve nasıl yönlendirildikleri ödüllendirildikleri himaye edildikleri, Türk kamuoyunca henüz bilinmiyor. O kadar bilinmiyor ki, bilmeyenler kapsamına TSK ve MİT hariç devletin en üst yetkilileri de dahil.

Örneğin, Başbakanlık Müsteşarı Ahmet Şağar imzasıyla yayınlanan son casusluk genelgesi, bu vurdumduymaz, sorumluluktan uzak bilinmezliğin bir şahikası (1).Genelgede, devlet görevlilerinin, yabancı diplomatlarla temastan kaçınmaları isteniyor, sanki sorunun çözümüne katkısı olacakmış gibi… İşte, etki ajanlığı ile ilgili bilinmeyen ya da az bilinen hususlara ait genel çerçevede ele alınmış, teknik ayrıntı boğuntusundan uzak, yalın bilgiler.

“Etki Ajanları” ya da “Yönlendirici Ajanlar”ın Profili

Öncelikle kullanılan ajanları üç ana grupta toplamak gerekir;

“Profesyoneller”/’Satın alınabilir Aydınlar” ve de “Sempatizanlar” (amatör muhipler). Profesyoneller yurti çinden ya da yurtdışında yaşayanlar arasından seçilir ve bilahare kendi ülkelerinde özel eğitime tabi tutulur. “Satın alınabilir Aydınlar” özellikle ulus-devlete geçiş aşamasının sancısını çeken toplumlarda, özellikle de Üçüncü Dünya Ülkelerinde en çok rastlanılan metadırlar, borsa değerleri vardır; özellikle medyada, bürokraside ve siyaset sahnesinde boy gösterirler örneğin, “yönlendirici ajan” statüsünde etkili bir gazeteciye ya da medya patronuna sahipseniz, yüzbinlerce okuyucuyu ve siyasal iktidarı doğrudan etkileyecek bir silaha da kavuşmuş olursunuz. Keza, bir tarikat cemaat şeyhini satın almışsanız, yüzbinlerce müridini de “yularından tutma” ve de gelecekte güdümünüzde bir halk hareketi başlatma gücüne sahip olursunuz. “Sempatizanlar” ise hedef ülkelere yoğun biçimde yönlendirilen kültürel emperyalizmin kesintisiz silahı olan kitle iletişim, eğlence ve eğitim araçlarından (sinema, müzik, moda, internet, televizyon vb.) olumsuz biçimde etkilenen tüketicilerdir. Parasal ya da siyasal güç için en güçlü bir devletin himayesi altına girmeye can atanların yanı sıra, örneğin “green card” için ulusal onurundan ve gururundan gönüllü olarak vazgeçebilenler de bu gruba girerler. İşte bu kesimi sürekli zinde tutabilmek için örneğin ABD’nin her yıl gerçekleştirdiği tüm dünyada 50.000 şanslıyı (!) belirleyen lotaryaları hatırlamak yeterlidir.

Etki ajanları, her üç kategoride de özellikle kendi ülkesine ve toplumuna aidiyet duygusu zayıf, parasal ve siyasal güç için her türlü ilişkiye girme eğilimli, ulusal bilinci gelişmemiş, tercihen de etnik-dinsel (laik sistemde kendilerini ezilen kabul edilen Sünni şeriatçılarla, Sünniler karşısında kendilerini ezilen kabul eden Aleviler ya da Süryaniler, Masturiler, Bahailer, Yehova Şahitleri, vd.) özürlü azınlık ırkçıları arasından seçilirler.

Türkiye’deki etki ajanlarının tarihçesi, gerçekte Osmanlı İmparatorluğu’nun son dönemine kadar gitmektedir. Ekonomik, hukuksal ve siyasal kapitülasyonlarla Osmanlı Devleti’nin elini

kolunu bağlayan; etnik ayrılıkçılıkları kışkırtan; insan haklarını tek taraflı bir istismar ve baskı aracı olarak kullanan büyük devletler, az sayıda da olsa kendi etnik ajanlarını yetiştirmeyi, böylece kontrol unsurunu daha köklü biçimde elde tutmayı ihmal etmemişlerdir. Örneğin, Ali Paşa'nın, Fuat Paşa'nın ya da Mahmut Nedim Paşa'nın hangi hasım devletlerin muhibbi olduklarını göz önüne aldığınızda, etki ajanlığının geçmişi hakkında bir fikir edinebilirsiniz. Keza, I. ve II. Meşrutiyet'te Osmanlı Meclisi Mebusanı'ndaki ayrılıkçı etki ajanlarının sayısının nitelik ve nicelik yönünden büyüklüğünü gördüğünüzde, hasım ülkelerin kat ettiği mesafe hakkında bir yargıya varacak olgunluğa sahip olduğunuzu kestirirsiniz. Sonra, I. Dünya Savaşı döneminde Anadolu'da 1000'i aşkın yabancı kolej olduğunu; örneğin Merzifon'daki Amerikan Koleji'nin Pontusçu Rum Çetelerinin, Tarsus'taki Amerikan Koleji'nin de Taşnak ve Hınçak Çetelerinin karargâhı olarak kullanıldığını öğrendiğinizde, Sivas Kongresi'nde "ille de Amerikan mandası isteriz" diye tutturan şekilde ulusçu-özde etki ajanı aydınlarımıza hiç mi hiç şaşırmazsınız. Sonra Mustafa Kemal Paşa hatırınıza gelir, gözünüzde, kalbinizde, tüm hücrelerinizde O'nu hisseder, O'nu daha bir başka tanır ve O'nunla onur ve gururla, sımsıcacık bir yurtseverlik duygusuyla, Türklük bilincinizle bütünleştiğinizi hissedersiniz.

Türkiye'de en çok etki ajanına sahip olan ABD, tüm dünya ülkelerinde ve Türkiye'de geleceğin yönetici adayı olarak kendi yandaşlarını yetiştirmede, ilk aşamada pilot vakıf enstitü-üniversitelerini kullanmaktadır. Ama önce, adeta kurumsallaşmış ve gelenekselleşmiş bu seçimi ABD dışındaki tüm ülkelerde ilk gerçekleştiren Fulbright Vakfıdır. IQ' su yüksek, İngilizce düşünüp yorum yapabilecek düzeyde dil bilgisine sahip gençler, tüm hedef ülkelerde aynı yöntemle belirlenip eğitime alınır; ancak kişiliği uygun görülenler profesyonel eğitime tabi tutulur. Kısa bir süre öncesine kadar etki ajanlarının seçiminde ve eğitiminde klasik kalıplara sahip olan bu ülke, çıkarları doğrultusunda söz-konusu kalıpların dışına çıkmış görünmektedir. Çıkarları açısından iktidar kadrolarının yanı sıra muhalefet kadroları ve hatta mafya mensuplarıyla bile ilişkiler kuran; her türlü uyuşturucu, siyasal cinayet, ihtilâl ve de silah pazarlaması gibi kirli işlere bulaşan; yine çıkarları için devletlerarası hukuka aldırış etmeksizin hedef ülkelerin egemenlik haklarını hiçe sayıp tecavüzde bulunan bu ülke, etki ajanlığında artık "saf bâkir" niteliğe sahip genç adayların yanı sıra, "kontrol edilebilir istikrarsızlık stratejisi" gereği, işine yarayabilecek muhalefetteki tüm zararlı unsurlarla da dirsek teması halindedir.

Örneğin katı mı katı, yobaz mı yobaz Talibanlar, Vahhabiler, Nakşi Araplar ve onların kapıları terörün her türlüsüne açık örgütleri. Kısaca, şeriatçı, sözde ABD karşıtı tüm yapılanmalar. Kendisine yönelik tehdidi, kendi kontrolü altında hedef ülkelere yönlendirmek, ABD güvenlik stratejisinin temel ilkesidir. Türkiye'de ise daha düne kadar ABD'yi düşman olarak gösteren malûm siyasal yapılanmanın sözde yenilikçi kanadı, her fırsatta en basit sağlık kontrolü için bile nedense Houston'a giden politikacılar, ileri yaşında dil öğrenmek için dershaneye gitmek yerine ABD'ni tercih eden, sonra çocuklarına okul aramak için tekrar tekrar giden siyasiler, keza cemaatçiler ve daha niceleri.

Aynı zamanda, Almanya istihbarat servislerine büyük sadakatle hizmet verirken ABD'ne de yamanmaya çalışan Süleymancılar, MHP'nin üst yönetimine kanca girişimleri, Cemaatçilere, dolayısıyla arkasındaki ABD'ne övgüler düzmekte yarış yapan sağcı-solcu devlet yöneticileri, **Marksist olduklarını öne süren, kapitalizme sözde karşı PKK ve diğer Kürtçü terör örgütleri. Hepsi ABD'de ve ABD dışında, yalnızca ABD kontrolünde...**

Türkiye için seçilmişlere (!) bakıldığında, çobanlıktan gelenlerden, kola içmeye para bulamayanlara kadar uzanan yelpazede, Türkiye'nin iç ve dış politikasını ABD'nin çıkarlarına endeksleyenlerin yanı sıra, eski deyimle tüyü bitmedik yetimin hakkını fütursuzca çalacak kadar tamahkâr, şehit cenazelerini sömürecek ölçüde aşırı muhteris, amacına ulaşma konusunda "dün dündür" diyebilecek kadar fırsatçı, işini (!) bilen memurunu el üstünde tutacak kadar erdem ve ahlâk yoksunu, devletin örtülü-örtüsüz tüm kıt kaynaklarını savuracak kadar hovarda, "prens" ünvanını alacak ölçüde küçük burjuva hırsızı niceleri adeta bir resmi geçit yaparlar, gözlerinizin önünde.

Bunların hepsini tanırsınız; kimileri Türkiye'yi soyup tekrar yetiştikleri yere kaçarlar ve tabii asla iadeleri sözkonusu olmaz, kimileri de misyonlarını sanki Türkiye'nin değişmez yazgısıymışçasına, büyük bir sadakatle yerine getirmeye devam ederler. Diğer taraftan, bugün, ABD'de sayıları süratle yarım milyona yaklaşmakta olan küçümsenemeyecek ölçüde bir Türk topluluğu oluşmuştur. Gerek ABD'de yaşayan bu vatandaşlarımızla, öğrenimlerini bu ülkede yapıp da Türkiye'de hizmet veren vatandaşlarımızı, bu az sayıdaki "seçilmiş maşa" ile karıştırmamak gerekir.(Bugün ABD'de yaşayan ve ABD vatandaşı olan öyle Türkler vardır ki Türkiye'de yaşayanlardan çok daha fazla milliyetçi çok daha fazla Türk'tür.) Her toplumda olduğu gibi bu gerçekten "düşmüş-düşürülmüş" maşaların bizden de çıkmasını doğal kabul etmek makul olacaktır. Etki ajanlarının seçiminde ve eğitiminde kullanılan yöntem, biraz farklılıkları ile AB ülkeleri içinde söz konusudur. **Kendi ülkelerinde yaşayan yüzbinlerce Türk işçi ailesinin temel gereksinimi olan resmi Türk ilkokullarının bile açılmasına izin vermeyen, buna karşılık Türkiye'de her derecede eğitim kurumuna sahip olan Avrupa ülkeleri içinde başı İngiltere ve Almanya çekmektedir.** Ülkemizde İngilizce, Almanca, Fransızca, İtalyanca gibi dillerin yaygınlaşması hatta eğitim dili olması için her türlü çabayı sarf eden AB ülkeleri, etki ajanları sayesinde Türkiye'nin olası tepkisinin ya da misilleme politikası uygulamasının önüne geçmektedir. Örneğin, dünyaya yayılmış İngilizce eğitim veren (haftada 25 saat İngilizce, 3 saat Türkçe) 300'e yakın okulun sahibi olan cemaatçilerin, İngiltere'de Lordlar Kamarası'nda düzenlenen özel törenlerle hemen her yıl İngiliz dili ve kültürüne hizmet yüksek ödülü almaları sıradan bir tesadüf değildir.

> **İngiliz istihbarat servisleri MI5 (iç) ve MI6 (dış),Türkiye'deki etki ajanlarını, İngilizce eğitim almış ya da İngiltere'de yüksek öğrenim yapmış adaylar arasından seçmektedir.**

AB'ye rağmen ABD'nin müttefiki olarak ön plana çıkan bu ülke, etki ajanlarını salt yüksek öğrenim mezunlarının yanı sıra, Türkiye'deki Kürtçülerden, şeriatçılardan, DHKPC, TİKKO militanlarından ve hatta uyuşturucu mafya babaları arasından da seçmektedir.

Almanya ise, etki ajanlığında ağırlıklı olarak kendi ülkesinde yaşayan 2.400.000 Türk vatandaşı arasındaki yüksek öğrenim gençliğini hedef almaktadır. Humboldt Vakfı, Heinrich Böll Vakfı gibi aracı kuruluşlar, uygun aday öğrencilerin yanı sıra, maddi çıkar ve sürekli destek karşılığı saptadıkları Türk akademisyenlerini ve yerel politikacıları da, Alman Anayasayı Koruma Teşkilatı (BfV) ve Dış İstihbarat Örgütü'nün (BND) kapsamlı eğitim programlarına dâhil etmektedirler. Bugün Almanya'da Türkiye'deki tüm şeriatçı yapılanmalar (Milli Görüşçüler, Kaplancılar, Yeni Asyacılar, Fethullahçılar, Hizbullahçılar, Nakşiler, Ticaniler, Süleymancılar, Kadiriler, İBDAC'ciler, HizbütTahrirciler, Nizamı Alemciler vd.), bağlantılı ülkücüler, etnik sorunlu ayrılıkçılar (Kürtçüler, Pontusçular, Arnavutçular, Gürcüler, Boşnaklar, Pomaklar, Tahtacılar, Çerkezler vd.) Marksist terör örgütleri (DHKP C, TİKKO vd.) mevcuttur. Tümü de BfV'nin kontrolündedir. Böylece Almanya, üst düzey etki ajanlarının yanı

sıra, himayesindeki daha doğrusu sevk ve idaresindeki bu tür Cumhuriyet karşıtı militan yapılanmalar sayesinde Türkiye'yi de karıştırma ve yönlendirme gücünde olmuştur.

Yunanistan ise Suriye'den farklı olarak, Rum kökenli gençlerimizi özel eğitime tabi tutmak yerine, Türkiye'deki rejim karşıtı tüm ideolojik unsurlara (DHKPC, TİKKO, PKK vd.) kucak açmakta; istihbarat servisi KİP'in sevk ve idaresinde başta bomba eğitimi olmak üzere terörist eğitimi olanağı ve parasal destek sunmakta, sığınmacılara geçici iskân yeri (Lavrion Kampı vd.) ile ilaveten Güney Kıbrıs Cumhuriyeti'nin tüm olanaklarını sağlamaktadır. Almanya kadar geniş kapsamlı olmamakla birlikte, Fransız DST ve DGSE, İsveç'in FOE ve SABO, Bulgaristan'ın DS, Romanya'nın DİE, Hollanda'nın BVD servisleri de, kendi çaplarında etki ajanı ve de ajan-provokatör yetiştirme çabası içindedirler. Müslüman ülkelerin Türkiye'de etki ajanı temininde en uygun mekânları, tarikatlara ait tekkeler, şeriatçı siyasi kuruluşlar, dernekler, vakıflar ve de maalesef bazı bölgelerde camilerdir…

Türkiye'de sayısal yönden en çok etki ajanına, ajan provokatöre ve de eli kanlı teröriste sahip olan İran, bu iş için istihbarat servisleri SAVAMA ve VEVAK'ı görevlendirmiştir. Bu servis elemanlarının saptadıkları aday öğrenciler, Kum Kentindeki medreselerde dinsel eğitimden geçirildikten sonra askeri ve siyasal eğitime tabi tutulmaktadır. Şah döneminde sadece Türkiye'den kaçak yollardan giden Şiiler (Caferiler) profesyonel eğitime alınırken, günümüzde mezhep farklılığı "İslami Devrimi" kıstasından hareketle artık önemsenmemektedir. Suudi Arabistan ise, adayları belirledikten sonra Cidde ve Riyad'daki üniversiteleri ile Mısır'daki El-Ezher Üniversitesi'nde eğitime almaktadır. Suudi Arabistan'ın, profesyonel eğitiminde tıpkı İran'ın Caferi olma koşulundan vazgeçmesi gibi, Vahhabi olma koşulundan, taktik gereği vazgeçtiği gözlemlenmektedir.

Bu ülkenin etki ajanları ile ilişkisinin sürekliliği, hac organizasyonları ile doğrudan ilgilidir. Suriye Muhaberatı ise, Irak'taki Saddam karşıtlarını "Birleşik Cephe" kapsamında çok yönlü eğitirken, Türkiye'de özellikle de Hatay'daki Arap kökenli aday gençlerin eğitimleri ile de yakından ilgilenmekte; rejim karşıtı her türlü ideolojik ve etnik yapılanmaların özellikle askeri eğitimine lojistik destek vermektedir. Adayları kendi ülkesinde özellikle eğitme çabası olmayan ülkelerin başında ise Çin Halk Cumhuriyeti, Rusya Federasyonu ile İsrail gelmektedir. Çin Halk Cumhuriyetinin İstihbarat Örgütü olan GRİ, yönlendirici ajan adaylarını, dış ülkelerdeki Maocu yapılanmalardan belirlemekte; birey olarak ele almaktan daha çok, örgütsel disiplini ve kullanımı öngörmektedir. Rusya Federasyonu, eski Sovyet dönemindeki ideolojik sevk üstünlüğünü kaybetmişse de, kendi topraklarında "askeri eğitim" ve "diplomatik koruma" ya da "göz yumma" gibi lojistik destekler karşılığında PKK gibi belli terörist yapılanmalara hâlâ söz geçirebilmektedir. İsrail'in MOSSAD'ı ise, dünyadaki tüm Musevilerin birer profesyonel servis ajanı olduğu inancından hareketle, ırkçı yobazlığını sürdürerek, profesyonel etki ajanı yetiştirmek yerine satın alınabilir aydınları kullanmayı yeğlemektedir. Örnekleri çoğaltmak elbette ki mümkündür.

Sh: 203-215

SONUÇLAR VE TEKLİFLER

Ülkemizde siyasi ve toplumsal yapıdaki eksikliklerin ve bozuklukların giderilmesinde Sivil Toplum Kuruluşlarına önemli görevler düşmektedir. Ancak Sivil Toplum Kuruluşlarının bu eksikliği giderebilmeleri ve ülkenin demokratik ve toplumsal yaşamına olumlu katkılar sağlayabilmeleri için kendi yapılarının, yönetim biçimlerinin her türlü yozlaşmadan arınmış,

saydam ve güvenilir olması, çıkar amaçlı değil özveriye dayalı bir anlayışla gerçekleştirilmesi gerekir. Aksi takdirde örnekleri görüldüğü gibi bu kuruluşlar hızlı bir kirlenmeye maruz kalacak, kamuoyunun güvenini yitirecek ve topluma yararlı olmak yerine toplumsal karamsarlığın artmasına neden olacaktır.

Hükümetler; milli politikaları yaymak ve milli hedefleri elde etmek, stratejik istihbarat toplamak, alınabilecek olası uluslararası kararlarda ön almak veya karar sürecini etkilemek, siyasi arenada söz sahibi olmak şekillendirilen değil ortama milli menfaatleri /hedefleri doğrultusunda şekil veren bir konumda bulunabilmek için ulusal lobi ve NGO'ları geliştirmeli ve istifade etmelidirler.

Ülkemizde Sivil Toplum Kuruluşlarının geçmişi oldukça yenidir. Buna rağmen özellikle son 20 yılda bütün dünyada olduğu gibi büyük bir gelişme yaşanmaktadır. Ülkemizdeki Sivil Toplum Kuruluşları ile ilgili yapılan araştırma ve değerlendirmelerde kesin bir sayı ifade edilememektedir.

Bugün ülkemizde yüz binin üzerinde dernek, vakıf ve benzeri yasal statüdeki bu tür kuruluşlara ek olarak hareket, platform, grup, konsey, kurul adları ile çok sayıda yasal statüsü ve yapısal özellikleri bilinmeyen kuruluş bulunduğunu ve bunların her birinin yeri geldikçe kendilerini Sivil Toplum Kuruluşu ya da Sivil Toplum Kuruluşlarının temsilcisi olarak takdim ettikleri dikkate alındığında konunun önemi ortaya çıkmaktadır. **Anayasanın 37'nci maddesinde yapılan değişiklikle Sivil Toplum Kuruluşlarının kurulması kolaylaştırılmış, ancak yine de gerekli alanlarda devletin yasal denetim yapması sağlanmıştır.**

Devletler, uluslararası alanda seslerini duyurabilmek ve çeşitli platformlarda katılımcı olarak yer almak suretiyle diğer ülkelerin karar mekanizmalarını etkilemeye yönelik siyaset yaparlar. İkinci Dünya Savaşı sonrası ortaya çıkan uluslararası modern örgütlenme biçiminin temel olarak BM sistemi ile başladığını düşünürsek, AB, NATO vb. kurumlar devletlerin resmi politikalarını savundukları platformlar olmuştur.

Ancak günümüzde, devletlerin hak ve menfaatlerini tahakkuk ettirmek için, çeşitli aracı kuruluşlar vasıtasıyla temsil edildikleri uluslararası örgütlenmelere ve hükümet dışı organizasyonlara daha çok önem verdikleri bilinen bir gerçektir. Küresel dünyada resmi yollardan çözüme ulaşmak bazen tek başına yeterli olmamaktadır. Bunun için bir takım baskı grupları tarafından genel bir anlayış birliğinin oluşturulmasına gerek duyulmaktadır.

Türklerin gittikleri ülkelerde uzun süre örgütlenememişlerdir. Zira bu insanlar kendi devletleri adına politika üretebilmek ve çıkarlarını korumak konusunda eğitilmemiş ve yönlendirilmemişlerdi. Ermeni, Yahudi ve Yunan uluslarına ait insanların yaptıkları gibi kendi milli kültür ve geleneklerini sergilemek ve tanıtmak için gayret sarf etmemişlerdi. Belki de bunun profesyonel insanların, dışişleri mensuplarının bir görevi olarak görmüşlerdi. Belki de bu toplumun içine henüz yeni kabul edildiklerinden seslerini duyurmaları halinde dışlanacaklarını, hain damgası yiyeceklerini düşündüler. Diğer taraftan, birbirlerini tanımama, coğrafi olarak birbirinden uzak olma, iletişim problemleri de bu örgütlenmeyi engellemiş olabilir. Peki, buna karşın, Türkiye uluslararası örgütler nezdinde ve dünya kamuoyunda niye hala çok etkin değil?

Bir kere en temel neden, uluslararası örgütlerin ve lobicilik faaliyetlerinin gücüne fazla inanmamış olmasındandır. Öte taraftan maalesef, ABD'de veya diğer batı ülkelerinde yaşayan

insanlarımız tarihimizi bilmemekte ve ilişkilerimize zarar veren konularda haklılığımızı ispat edecek söylemler geliştirememektedirler. Ülkenin ileri gelen insanları veya grupları ile temas kuramamakta, bu insanlara ulaşan ve onlara para yardımında bulunan diğer grupların, Ermeni ve Yunan lobilerinin harcadıkları para ile boy ölçüşememektedirler.

Hâlâ tanıtım konusunda yeterince gayret sarf edilmemekte, bugün etkisinin harekât alanında dahi yakından hissedildiği, bir kuvvet çarpanı olarak gösterilen medyadan yeterince istifade edilmemektedir.

Türkiye, uluslararası platformlarda etkinliğini artırmak için lobi/Sivil Toplum Kuruluşlarının faaliyetlerini geliştirmelidir. Bunun için; öncelikle Türkiye'yi ve Türk insanını tanıtacak, kültürünü yayacak enstitüler ve Sivil Toplum Kuruluşlarını kurması ve bu alanda faaliyete niyet etmiş kurum ve teşkilleri desteklemesi gereklidir.

Türkiye adına gerek yabancı ülkelerde, gerekse yurt içinde sözcülük yapan, çıkarlarımızın korunmasında rol alan şirketlere mali destek sağlanmalıdır. Unutulmamalıdır ki içinde yaşadığımız çağ, liberal ekonominin bütün prensiplerinin uygulandığı bir çağ olup, insanlar son derece rasyonel hareket etmektedirler. Bu maksatla, internetin gücünden istifade edilebilir, vakıflar kurulabilir, konferanslar düzenlenebilir, şu günlerde TV'de yayınlanan turizm reklâmı örneği reklâmlar yapılabilir, müzayedeler düzenlenebilir, üst düzey medya temsilcilerinin davet edildiği bilgilendirme davetleri yapılabilir. Bu faaliyetlerin hepsi devlet tarafından yapılacak faaliyetler olmayıp, küçük seviyede dahi organize edilebilecek faaliyetlerdir.

Halen bütün dünya ülkelerinin bir arada temsi edildiği yegâne kuruluş BM'dir. BM'e ait birçok alt insani yardım kuruluşu ve sektörler mevcuttur. Türkiye buralarda yeterince temsil edilmemekdedir. Özellikle son yıllarda Orta Asya'da geleceğe dönük bir çıkar beklentisi oluşmuştur. Ülkemizin bu trendte yer almaması halinde muhtemel bazı fırsatlar kaçabilecektir. Dolayısıyla, bu tür insani yardım örgütlenmelerinin içine girmekte ve devlet tarafından destek vermekte yarar olacağı değerlendirilmektedir. Bu konulan desteklemek için yan öğelerden istifade edilebilir. Örneğin, Türk iş adamları ve bilim çevreleri tarafından ortaya atılabilecek "İpek yolu-Kardeşlik yolu" gibi bir tema ile insani yardım örgütlerinin o bölgelerde gösterdiği etkinlik daha da perçinlenmiş olur.

Lobi faaliyetlerinde esas olan karşı tarafı etkilemektir. Bu maksatla, hükümet üzerinde fikir ve düşünceleriyle etkili olan insanlarla temasa geçmek, yapılan faaliyetlerde onları bilgilendirmek veya fikrine başvurmak gibi faaliyetler, diğer lobi gruplarının da sözcülüğünü yapan bu insanların ve dolayısıyla kamuoyunun desteğini almaya yardımcı olacak ve prestij sağlayacaktır.

Diğer taraftan, lobi faaliyetlerinde uzmanlaşmayı sağlamak gerekir. Kendi başına, kendi bilgi birikimi ile lobicilik yapmaya, tanıtım yapmaya çalışan insanlar bazen devletin çıkarlarına zarar verebilirler. Bu nedenle, yabancı ülkelerde yaşayan insanlarımızın gelip, kayıt olabilecekleri Türk Dernekleri kurulmalı, buralarda Devlet tarafından görevlendirilecek veya devletin kurduğu ve desteklediği Vakıf ve Derneklerin konusunda uzman eğitimcileri tarafından, ülkemizin halen savunduğu politikalar ve bu konuların geçmişi hakkında bilgi verilmelidir. Yurt dışında faaliyet gösterecek lobi şirketleri kurulmalı, güncel ve yeni lobi tekniklerinden istifade edilmelidir.

Sonuç olarak, Türkiye uzun yıllar kendisine yönelik oluşumların haksızlığından, ABD ve Avrupa'nın kendisini anlamadığından şikâyet etmiştir. Etrafında komşusu olduğu ülkelerden hep bir zarar geleceğini düşünmüştür. Bunun için dile getirdiği hususları hep iç kamuoyuna yansıtmıştır. Haklı olduğu konuları birazda dış çevrelerde anlata bilseydi bugün gerek ekonomik ve gerekse siyasi konumumuz daha farklı olabilirdi. Dış tanıtımın ve lobicilik faaliyetlerinin önemini geç kavramış olsa da bu alanda alması gerekli olan tedbirleri vakit geçirmeden almalıdır. Artık dünyada her zaman dost, her zaman düşman, kavramlarının değerini yitirdiğini değerlendirerek sürekli yeni oluşumları takip etmeli, dış politikada daha aktif olmalı, belirlediği stratejileri yerine getirmeye zemin hazırlayacak lobi ve Sivil Toplum Kuruluşlarını desteklemelidir.

Bu arada, yabancı ülkelerde faaliyet gösteren ve ülke menfaatleri açısından benzer hususları paylaştığımız lobi grupları ve aynı faaliyet alanında görev yapan NGO'lar ile işbirliği yapılmalıdır. Örneğin, son zamanlarda İsrail–Türkiye askeri işbirliği anlaşmaları ve iş çevrelerinin yakınlaşması Yahudi lobisinin Türkiye yanında yer almasını sağlamıştır. Bunun gibi, ABD'de ve yabancı ülkelerde yükselen yeni değerlerin Çin gibi, Güney Amerika ülkeleri gibi ülkelerin ülkemizle eşdeğer kuruluş ve örgütleri ile de temas kurmanın önemli olduğu değerlendirilmektedir.

Demokrasi ile yönetilen bütün toplumlarda Sivil Toplum Kuruluşlarının varlığı, önemi ve etkinliği tartışmasız bir gerçektir. Çağdaş demokrasiler ile yönetilen toplumların ortak bir özelliği de toplumdaki örgütlenme oranının yüksek olmasıdır. 1999 yılında yapılan bir araştırmaya göre ülkemizde 15 milyon civarında örgütlü insan bulunmaktadır. İlk bakışta bu rakamın yüksek olduğu düşünülebilir, ancak batılı demokrasilerden İsveç ile durum karşılaştırıldığında tablo net olarak ortaya çıkmaktadır. İsveç'te örgütlü insan sayısı 36 milyondur. İsveç'in nüfusu ise 10 milyon civarındadır. Bir başka deyişle, Türkiye'de insanların yüzde 25'i bir örgüte üye iken, İsveç'te bir insan dört ayrı örgüte üyedir.

Mevcut Sivil Toplum Kuruluşlarının birçoğunun statüleri üzerinde yürütülen tartışmalar da henüz sonuçlanmamıştır. Yani dernekler ve vakıflar Sivil Toplum Kuruluşu kabul edilmeli mi, edilmemeli midir? Hatta Türkiye Esnaf ve Sanatkârları Konfederasyonu (TESK) Ticaret ve Sanayi Odaları ve Borsalar Birliği (TOBB) ile Ziraat Odaları Birliği gibi pek çok kuruluş kamuoyunda Sivil Toplum Kuruluşu olarak kabul edilmekle birlikte gerçekte kavramsal açıdan tartışılabilir kuruluşlardır. Kamu Kurumu niteliğindeki bu teşekküller kanunla kurulmakta ve bir meslek dalında faaliyet yürütmektedirler. Oysa çağdaş Sivil Toplum Kuruluşlarında gönüllü üyelik esastır ve zorunlu üyelik esas itibariyle devletin yakın denetim ve gözetimini içerir.

Ülkemizde bütün bu tartışmaların sonuçlanıp gerçek anlamda sivil toplum örgütleri oluştuğunda ve insanların katılım oranları yükseltildiğinde çağdaş demokrasi olmanın önemli bir unsurunu gerçekleştirmiş olacağız. Çünkü gazeteci Mail Güreli'nin bir ifadesinde belirttiği gibi, **"insan önceden düşünen varlık olarak tanımlanırdı, günümüzde insan örgütlü varlık"** olarak tanımlanmaktadır.

Günümüzde Sivil Toplum Kuruluşlarının siyasi irade üzerindeki etkinliği yadsınamaz bir gerçektir. Bu gücü daha çok medyayı iyi kullanmak suretiyle elde etmektedirler. Bir çok konuda karar sürecinde resmi olarak yer almasalar dahi görüşmeler suretiyle fiilen yer almaktadırlar. Eğer siyasi irade, toplumun genelini ilgilendiren konularda, ön almak amacıyla

bu örgütlerle görüşmek suretiyle başlangıçtan itibaren kararların içine sokarak karara ortak edebilirse alman kararların etkinlikle uygulanabilmesi için uygun bir zemin hazırlanmış olacaktır. Bu süreç elbette zahmetli ve zaman alıcı bir süreçtir. Ancak toplumsal uzlaşma için buna ihtiyaç duyulmaktadır. Buradan hareketle, çağdaş demokrasiyi "Kurallar bütünü içerisinde, toplum katmanları arasında azami uzlaşmayı sağlayan yönetim biçimi" olarak tanımlamak mümkündür.

Türkiye'de lobiciliğin önemi henüz anlaşılamamıştır. Türkiye, gerek ülke içindeki çıkar sahiplerinin yürüttüğü, gerekse ülkenin gerçekleştirdiği lobi faaliyetlerinde yetersiz kalmaktadır. Ülke içinde hedeflenen sonuçlara ulaşmada lobicilik adı altında rüşvet ve tehdit gibi illegal tekniklerin kullanılması, faaliyet hakkında olumsuz imajın yerleşmesine neden olmaktadır. Bu bağlamda ABD'de olduğu gibi Türkiye'de de lobicilik yapmak isteyen kişilerin çalışmalarının yasal düzenlemelerle belirlenmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra çıkar sahiplerince başvurulan, ancak kullanılmasında sakınca görülen rüşvet ve tehdit tekniklerine yönelik yasal yaptırımların hayata geçirilmesi. Lobiciliğin illegal yönünü ortadan kaldıracaktır.

Lobicilik yasal çerçeveler içinde gerçekleştirildiğinde, beklenen yararı sağlamaktadır. Çıkarlar doğrultusunda siyasi mekanizmanın alacağı olumlu kararlar, çıkar sahiplerine gerek ülke içinde ve gerek ülke dışında itibarlı konuma getirecektir. Halkla ilişkiler ve MGO faaliyetleri ile desteklenen ve koordineli bir şekilde yürütülen lobi faaliyetleri özellikle Türkiye'nin tanıtımı, siyasi arenada hak ettiği yeri almasını ve arzuladığı saygınlığı görmesini sağlayacağı bir gerçektir.

Ülkemizdeki Sivil Toplum Kuruluşları biraz daha yakından incelendiğinde yüksek sayılar ifade edilebilmektedir. Örneğin 100 binin üzerinde dernek bulunmaktadır. Bu durum sayısal açıdan bir enflasyonu gösterse de içerik, işlev ve kavram açısından bakıldığında yetersizlik kendiliğinden göze çarpmaktadır. Zaten sayısal enflasyon oluşturan dernek ve vakıfların çoğununda adı var kendisi yoktur.

Gazeteci Nail Güreli ülkemizdeki Sivil Toplum Kuruluşları için şöyle bir değerlendirme yapmaktadır;

Sayısal zaafları var, bağımsız değiller

Ekonomik güçleri yok

Demokratik değiller

Kollektif çalışma bilincinden yoksunlar

Deneyim ve bilgi birikimi yok

Bu değerlendirmeler ülkemiz açısından nispeten karamsar bir tablo çizmekle birlikte eksiklikleri gerçekçi bir yaklaşımla ortaya koymak suretiyle bir bakıma çözüm yollarını da ifade etmektedir.

Artık uluslararası ilişkilerde, uluslararası örgütler bir ülke hakkında karara varacakları zaman ilgili ülkenin hükümetlerinden ziyade Sivil Toplum Kuruluşlarının eğilimlerini ve görüşlerini dikkate almakta ve buna göre de o ülke hakkında değerlendirmede bulunup karar vermektedirler.

Hükümet Dışı Organizasyonlar/Sivil Toplum Kuruluşları zamanımızın yükselen değerleri arasındadır. Çoğunlukla insani ve yardım amaçlı bu örgütler, tüm dünya kamuoyunda hassasiyet uyandıran insan hakları ve insana en yüksek değeri verme düşüncesinden güç alarak faaliyette bulunmaktadırlar.

Uluslararası örgütlerin dünya üzerinde her hangi bir sorunla ilgili olarak oluşturdukları Türkiye'nin dâhil olmadığı çalışma grupları sürekli takip edilerek çalışmaların sonuçlarının Türkiye'nin çevre ülkeleri ile ilgili sorunlarına olan etkisi değerlendirilmelidir. Olası olumsuz gelişmeler zamanında önlem alınarak engellenmelidir.

Uluslararası ilişkilerde devlet halen en önemli aktör olma özelliğini korusa da, Hükümet Dışı Organizasyonların giderek önem ve güç kazanması karşısında gerilemektedir. Demokrasiyi benimseyen hiçbir devlet bu kuruluşların gücünü ve önemini göz ardı edememektedir. İletişim konusunda yaşanan hızlı teknolojik gelişmeler nedeniyle dünyadaki tüm yenilikler ve yenilikçi düşünceler hızla yayılmakta ve büyük miktarda taraftar bulmaktadır. Bu gelişmelere seyirci kalmak, ilerlemeler konusunda sabit durmak, yani geride kalmak anlamına geleceğine göre ülke olarak biran önce üzerimize düşenleri yapmak suretiyle gelişmeye ayak uydurmalıyız. Bu durum demokrasimizin güçlenmesine ve toplumsal yapıdaki bazı dengesizliklerin giderilmesine de katkıda bulunacaktır.

Bugün hükümet dışı örgütler eskisine nazaran güçlerinin daha çok farkına varmış, hareket ve eylem yetenekleri daha yüksek ve daha büyük kitlelere hitap eden kuruluşlar olarak karşımızda durmaktadır. Devletler dünya çapında çeşitli sorunlarla mücadele etmede yetersiz kaldıkça, farklı sınırlar içinde yaşayan insanlar ortak kaygıları ve çıkarları paylaştıkça bu örgütlerinde her geçen gün gelişmesi ve etkinleşmesi kaçınılmaz olacaktır.

Artık dünyanın herhangi bir köşesinde meydana gelen bir olayın meydana getirdiği etki, domino taşlarının yarattığı etkiye benzer şekilde diğer ülkeleri de etkileyebilmekte iletişim dünyasındaki gelişmeler sonucu olay "real time" yani gerçek zamanlı olarak evlerimizdeki televizyon ekranlarına yansıyabilmektedir. Dünyanın bu derece küçüldüğü bir ortamda elimizdeki imkânları en verimli şekilde kullanarak karar verme süreçlerini lehimize çevirmek durumundayız.

Güney Amerika'da ya da uzakdoğu borsalarından birinde yaşanan çarpıcı düşüş hemen diğer ülke ekonomilerinde de dalgalanmalara yol açabilmektedir. 11 Eylül'de ABD'de ikiz kulelere yapılan terörist saldırıda olduğu gibi, olay sadece ABD'yi değil bütün dünyayı şoka sokabilmek te ve toplu bir histeri yaşanmasına neden olabilmektedir.

Günümüzde Avrupa'da 3.2 milyon, ABD'de yaklaşık 400 bin dolayında Türk yaşamaktadır. Bu insanlar giden ilk nesillere göre çok daha eğitimli, sistemi kavramı yerleştikleri ülkelerin devlet ve özel sektöründe mevki edinmiş insanlardır. Özellikle Kafkasya'da ve Orta Asya'da ortaya çıkan yeni iş alanlarına giren iş çevrelerinin bölge yakınlıkları dolayısıyla Türklere daha fazla yakınlık göstermeleri olasıdır.

Maalesef, ABD'de veya diğer batı ülkelerinde yaşayan insanlarımız tarihi bilmemekte ve ilişkilerimize zarar veren konularda haklılığımızı ispat edecek söylem geliştirememektedirler. Ülkenin ileri gelen insanları veya grupları ile temas kuramamakta insanlara ulaşan ve onlara para yardımında bulunan diğer grupların, Ermeni ve Yunan lobilerinin harcadıkları para ile boy ölçüşememektedirler. Hala tanıtım konusunda yeteri gayret sarf edilmemekte, bugün

etkisinin harekat alanında dahi yakından hissedildiği kuvvet çarpanı olarak gösterilen medyadan yeterince istifade edilmemektedir.

Türkiye'nin uluslararası platformlarda etkinliğini artırmak için yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızın bilinçlendirilmesi ve teşkilatlandırılması gerekir. Bu konuda dışişleri mensuplarına büyük görev düşmektedir.

Öncelikle Türkiye'yi ve Türk insanını tanıtacak, kültürünü yayacak enstitüler ve Sivil Toplum Kuruluşlarını kurması ve bu alanda faaliyete niyet etmiş kurum ve teşkilleri desteklemesi gereklidir. Avrasya kuşağında Türkiye merkezli güçlü NGO'lar oluşturulması uluslararası alanda Türk NGO'larının kabul görmesine katalizörlük yapabilecektir.

Diğer taraftan, lobi faaliyetlerinde uzmanlaşmayı sağlamak gerekir. Kendi başına, kendi bilgi birikimi ile lobicilik yapmaya, tanıtım yapmaya çalışan insanlar bazen devletin çıkarlarına zarar verebilirler. Bu nedenle, yabancı ülkelerde yaşayan insanlarımızın gelip, kayıt olabilecekleri Türk Dernekleri kurulmalı, buralarda Dışişleri mensupları tarafından ülkemizin halen savunduğu politikalar ve bu konuların geçmişi hakkında bilgi verilmelidir. Yurt dışında faaliyet gösterecek ulusal lobi şirketleri kurulmalı, güncel ve yeni lobi tekniklerinden istifade edilmelidir.

Bu arada, yabancı ülkelerde faaliyet gösteren ve ülke menfaatleri açısından benzer hususları paylaştığımız lobi gruplan ile işbirliği yapılmalıdır. Örneğin, son zamanlarda İsrail-Türkiye askeri işbirliği anlaşmaları ve iş çevrelerinin yakınlaşması gibi, ABD'de ve yabancı ülkelerde yükselen yeni değerlerin Çin gibi, Güney Amerika ülkeleri gibi ülkelerin lobileri ile de temas kurmanın önemli olduğu değerlendirilmektedir.

Lobicilik yasal çerçeveler içinde gerçekleştirildiğinde, beklenen yararı sağlamaktadır. Çıkarlar doğrultusunda siyasi mekanizmanın alacağı olumlu kararlar, çıkar sahiplerine gerek ülke içinde ve gerek ülke dışında itibarlı konuma getirecektir. Halkla ilişkiler ve NGO faaliyetleri ile desteklenen ve koordineli bir şekilde yürütülen lobi faaliyetleri özellikle Türkiye'nin tanıtımı, siyasi arenada hak ettiği yeri almasını ve arzuladığı saygınlığı görmesini sağlayacağı bir gerçektir.

NGO'lara yönelik devletin olumlu yaklaşımı zararlı NGO'ların faaliyetlerini nötralize edebilecektir. Türkiye Cumhuriyeti nin karar alıcı ve uygulayıcı devlet organlarında NGO danışma mekanizmalarının geliştirilmesinin sağlıklı kararlar alınmasına imkân verebileceği ve geniş kamuoyu desteği ile kamu yararının teşekkül edebileceği değerlendirilmektedir.

Neler Yapılmalıdır?

BM, AB, NATO, AGİT vb. kurumlar, devletlerin resmi politikalarını savundukları platformlar olmuştur. Bu örgütlerde görev yapan personelin seçiminde mesleki liyakat kadar yüksek görev bilincinin ve vazife ahlakının da dikkate alınmasını,(Karar organlarının içerisinde konunun beyin takımını oluşturan şahısları etkiyebilme becerisi gösterebilmeli)

- Hükümet bürokrasinin her kademesinde Sivil Toplum Kuruluşları ile görüşmeyi ve düşünce bazında dahi olsa onlardan yararlanmanın teşvik edilmesini,

- Ulusal Sivil Toplum Kuruluşlarının eğitilerek kendi sorumluluk sahaları ile ilgili olarak lobi faaliyetlerinden yararlanılmasının mümkün hale getirilmesini,

- Sivil Toplum Kuruluşları özellikle yardım ve insani amaçlarla faaliyet gösterdiklerinden doğal afetlerde azami ölçüde yararlanabilmek için gerekli koordinenin sağlanmasını ve gerektiğinde uluslararası etkinliklerde yer alınmasını, (Personel eğitimi, ulaşım ve haberleşme, koordinasyon arama kurtarma vb)

- Toplumun genelinin yabancı olduğu tanıtım ve ülke menfaatleri konularında halkı bilgilendirme, bilinçlendirme faaliyetlerinin (medya ve eğitim kurumlan vasıtasıyla) düzenlenerek her vatandaşımızın bir lobici gibi, ülke menfaatleri doğrultusunda yetiştirilmesinin sağlanmasını,

- Uluslararası örgütleri kendi çıkarlarımız doğrultusunda yönlendirirken amaç birliğini ve tek sesliliği sağlamak maksadıyla Sivil Toplum Kuruluşlarımızı ve lobi unsurlarımızı koordine edecek bir Enformasyon Bakanlığının kurulmasını,

- Ülke içinde hedeflenen sonuçlara ulaşmada lobicilik adı altında rüşvet ve tehdit gibi illegal tekniklerin kullanılması, faaliyet hakkında olumsuz imajın yerleşmesine neden olmaktadır. Bu bağlamda ABD’de olduğu gibi Türkiye’de de lobicilik yapmak isteyen kişilerin çalışmalarının yasal düzenlemelerle belirlenmesini,

- Yabancı ülkelerde yaşayan insanlarımızın yetkili ağızlardan bilgilendirmek maksadıyla Türk Dernekleri kurulmasını ve buralarda Dışişleri mensupları tarafından ülkemizin halen savunduğu politikalar anlatılarak dış ülkelerde yaşayan vatandaşlarımızın bilinçlendirilmesini,

- Yabancı ülkelerdeki üst düzey medya temsilcilerinin ve politikacılarının davet edildiği bilgilendirme davetlerinin, Türk günlerinin müzayede ve yarışmaların düzenlenerek Türk imajı varlığının canlı tutulmasının sağlanmasını,

- Uluslararası alanda etkili olabilecek Türkiye merkezli NGO’ların oluşumuna destek verilmesini,

- Türk entellektüellerinin, popüler kişilerin ulusal ve uluslararası NGO’lar içerisinde görev almalarının teşvik edilmesini,

- Devletin çeşitli kurumlarında NGO’lara BM ekonomik ve sosyal konseyindeki; uygulamasına benzer şekilde istişari statü verilmesini,

- Türkiye’nin milli politikalarını yaymak ve anlatmak üzere dünya çapında hayranlık uyandıracak NGO’ların devlet tarafından kurularak desteklenmesini ve bu maksatla fonlar oluşturulmasını,

- Devletin istihbarat kuruluşlarının zararlı NGO faaliyetlerini takip ederek, amacı aşan çalışmalarının takip edilmesini, tespit edilenlerin kamuoyuna açıklanmasını,

- Uluslararası NGO’lar ile Türk NGO’larının işbirliği geliştirmelerinin teşvik edilmesini,

- Uluslararası sahada faaliyet gösterecek olan ulusal NGO ve lobilerin büyük firmalarla oluşturulacak sponsorluk sistemi ile desteklenmesini,

- Yabancı ülkelerde faaliyet gösteren ve ülke menfaatleri açısından benzer hususları paylaştığımız lobi grupları ve aynı faaliyet alanında görev yapan NGO’lar ile işbirliğinin geliştirilmesini,

- Sivil Toplum Kuruluşu bilincini ve ülke menfaatlerinin her platformda savunulmasın gerekliliği, ilkokuldan itibaren genç nesillerin beyinlerine kazınmalı, bunun sadece devletin işinin olmadığı aynı zamanda vatandaşlık görevinin bir gereği olduğunun anlatılmasını,

- Uluslararası örgütlerin Türkiye hakkında alabileceği olumlu veya olumsuz Kararlar hakkında çıkabilecek kararların yönlendirilmesi için ön alınmasını, mevcut örgütlerin her kademesinde, sistemi isteğimiz doğrultusunda yönlendirebilecek elemanları içinde bulundurulmasını ve bu konuda her zaman ısrarcı olunmasını,

- Yurtdışına görevli olarak giden devlet görevlilerinin sadece kendi sorumluluk sahaları ile sınırlı kalmayıp ülke çıkarlarını savunan bir avukat gibi hizmet verecek bilince ulaştırılmasını ve daima şekillenen değil şekillendiren olmaları gerektiği bilincinin aşılanmasını,

- Güçlü ve sözü geçen ulusal NGO'lar ile uluslararası sorunların çözümünde uluslararası örgütlere baskı yapabilecek, yabancı ülkelerin kamuoyunu etkileyebilecek barışı destekleme harekâtlarına katılarak ülkenin siyasi iradesini temsil edebilecek yeterlilikte ve çapta NGO'ların kurulmasının sağlanmasını, yetkililerin dikkate almalarını diliyorum.

Sh: 241-256

Kaynak: Dr. A. Nazmi Çora, İçimizdeki Şeytanlar- Sivil Toplum Kuruluşları (STK-NGO), Haziran 2008, İstanbul

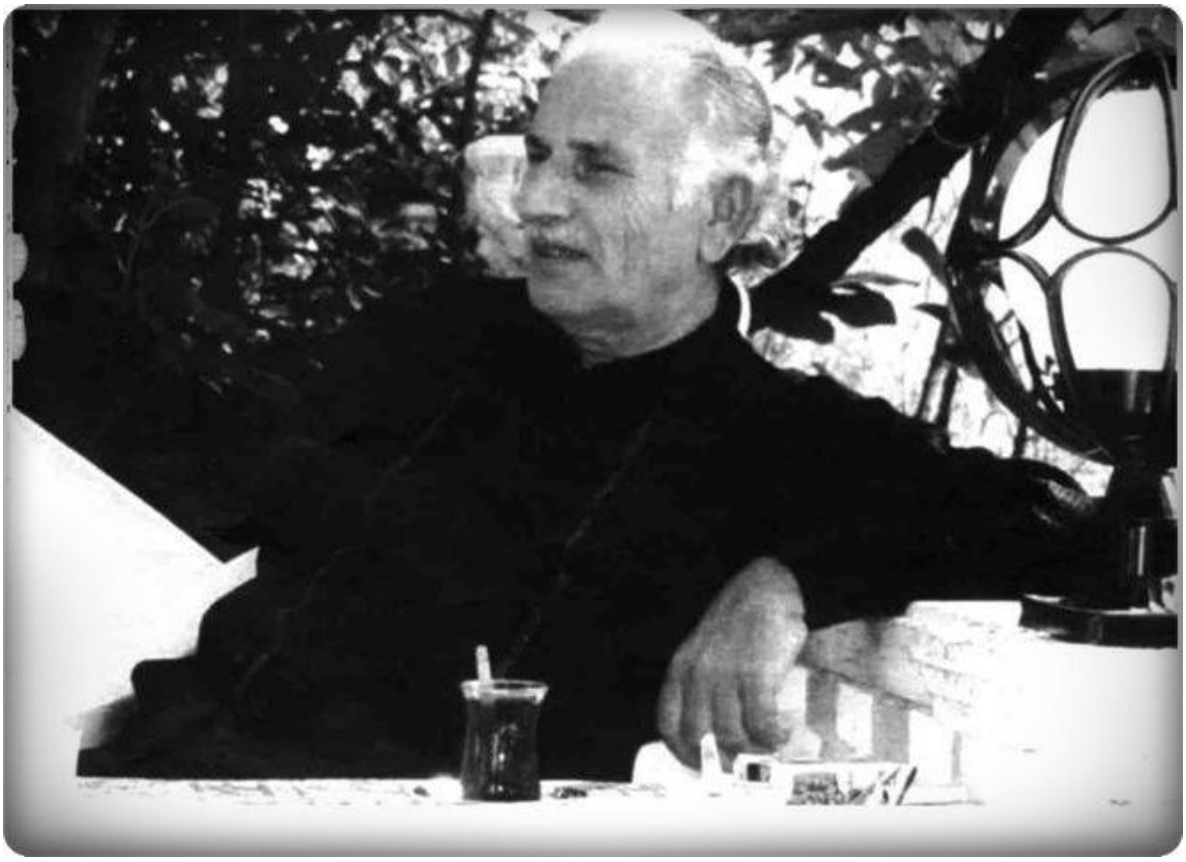
A. FARUK MEYAN "SÜLEYMAN KUKU"

Mülakat • Dündar Alikılıç

Hayatını, İslam literatürünün klasik eserlerini bugünkü neslin irfanına kazandırmaya adayan Süleyman Kuku (Ahmed Faruk Meyan) "Bütün insanlar Peygamberimizin ümmetidirler" diyor

(O, bütün peygamberlerin toplamıdır!)

Okurlar onu Ahmed Faruk Meyan olarak tanıdı. Ahmed Faruk Meyan ismi "tarihin derinlik-lerinden gelen" "bilgelik çağrıştıran" bir isim olarak çok sevildi.

Türk-islâm kültürünün temel eserlerinin çevirisi ve bugünkü Türkçe'ye kazandırılmasında "A. Faruk Meyan" imzası daima bir kalite simgesi oldu.

Belki de bir çok A. Faruk Meyan okuru, bu ismin mahlas bir isim olarak Süleyman Kuku ya ait olduğunu bu söyleşi vasıtasıyla öğrenecek.

İslam literatürüne ait onlarca eseri 1966'dan beri Türk milletinin irfanına kazandırma faaliyeti içerisinde olan değerli alîm Süleyman Kuku beyefendiden istifadeye medar olacak bilgiler aldık.

- A. Faruk Meyan ya da Süleyman Kuku kimdir?

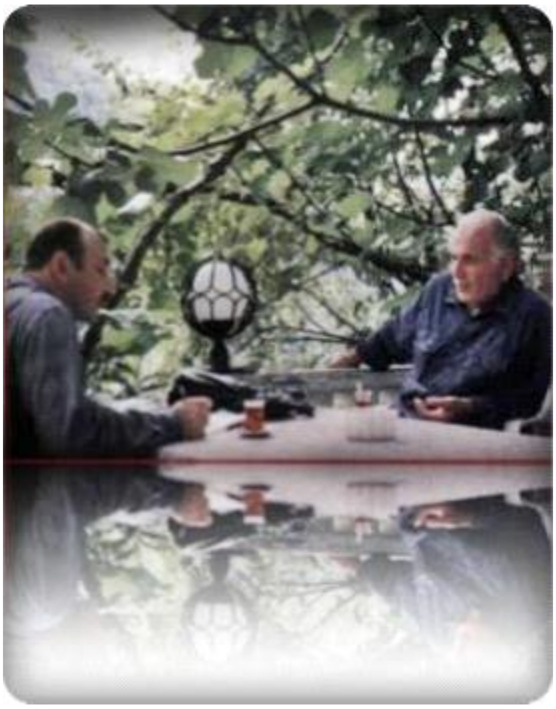
- İsmim Muhammed Süleyman'dır.Trabzon vilâyetinin Sürmene kazası Baştımar köyünde dünyaya gelmişim. İlk tahsilimi köye en yakın okulda, ortaokulu Sürmene'de bitirdim.Bu okullarda okurken okumaktan ve öğrenmekten başka bir şey düşünmezdim. Bundan dolayı çalışkan olarak bilinirdim. Sonra Kuleli Askerî Lisesi'ne kaydoldum. Oradan da iyi derece ile

mezun oldum. Bir iki ay Harb Okulu'nda okuduktan sonra Dil Tarih Coğrafya Fakültesi'nin Rusça Bölümü'nde 4 sene yüksek tahsil edip oradan "pekiyi" derece ile mezun oldum. Rus Dili ve Edebiyatı dışında İngilizce ve Tarih Bölümü'nün "Orta Çağ" kısmından sertifikalarım vardır. Bundan sonraki hayatım hep askeriyede "Rusça öğretmenliği ve tercümanlığı" ile geçti. İki yıl Rusya sınırında sınır çalışmalarında bulundum.

- Fakat siz Rusça ve İngilizce'den çevirilerinizle değil, Türk-İslâm klasik metinlerinin yazıldığı dil olan Osmanlıca, Arapça ve Farsçadan yaptığınız çevirilerle tanınıyorsunuz. Türk-İslâm kültürünü oluşturan bu dillere, ustalıkla tercüme yapabilecek ve bugünkü kuşaklara aktaracak düzeyde alakanız nasıl doğdu?

Temiz hocalarımız oldu

-Askerî Lise'de iken temiz hocalarımız oldu. Onların elinde ve terbiyesinde bir başka hayata girdim diyebilirim. Yani din, tarih ve edebiyat duygularımızı okşayan, okşadıkça geliştiren ve kuvvetlendiren nadir sayılabilecek askerî öğretmenlerin rehberliğinde hayatıma yeni bir şekil ve düzen verdim. Onların sohbetlerinde ruhumu okşayan, kalbimi Rabbime ve sevgili kullarına çeken ilim ve marifetlere şahit oldum. Bu vesile ile Arapça ve Farsça öğrenmenin lazım geldiğini anladım. Önce birkaç sene Osmanlıca ile meşgul oldum. Sonra elimden geldiği kadar bu dillere vâkıf olmaya çalıştım. Yaptığım birçok telif ve tercümede, bilhassa İslâm âleminde ve Osmanlılar'da klasik sayılabilecek eserleri ön planda tuttum. Dindeki samimiyet ve hüsnüniyetimin neticesi olarak ilmimi ve boyumu aşan kitapların dilimize aktarılması benim için zor olmadı. Halen aynı gayretle Türk-İslâm gençliğine ve bütün Müslümanlara bilmeleri ve bulmaları zor sayılabilecek olan eserleri kazandırmakla meşgulüm.

Bir ömrün muhassılası ;

- Ahmed Faruk Meyan imzalı telif ve tercüme eserler 1966 yılından başlayarak 2011 yılına kadar devam ediyor. Bunların bir hulasasını yapar mısınız?

-Rusça'dan yaptığım tercümeleri hariç tutarsak çalışmalarım üç sınıfta toplanabilir. Osmanlıca'dan yapılan sadeleştirmeler, Arapça'dan tercümeler ve Farsça'dan tercümeler.

Osmanlıca'dan, Kadızade'nin Amen-tü Şerhi, Birgivi Vasiyetnamesi Şerhi, Dürr-i Yekta Şerhi, İbrahim Hakkı hazretlerinin Marifetname'si, Hamza E-fendi'nin Bey ve Şir'a Risalesi. Taşköp-rüzade hazretlerinin Mevzuat'ül Ulum'u (oğlunun şerhi), Abdulkadir Geylani hazretlerinin Gunyetüt Talibin'i (Osmanlıca metninin bugünkü dile aktarımı), aslı Farsça olan Mearicün Nü-büvve'nin Osmanlıcası olan Altıparmak Peygamberler Tarihi kitabı, Ni-şancızade Mehmed Efendi'nin iki ciltlik Mir'at-ı Kainatı. Mehmed Efendi'nin Akaidi.

Arapça'dan İbni Kemal Paşa hazretlerinin Risale-i Münire'sı, Taşköprüza-de hazretlerinin Şakaik-i Numaniye-sinden bazı bölümler. İmamzade Muhammed bin Ebü Bekir hazretlerinin Şir'at-ül İslâm'ının Seyyid Ali Şerhi. Ab-dülvehhab-ı Şarani hazretlerinin Mi-zanül Kübra'sı.

Farsça'dan Kimya-yı Saadet, İmâmı Rabbani hazretlerinin menakıbını anlatan Berekât kitabı, Vehhabilerle alâkalı Seyfül Ebrâr El Meslül alel Füccar ve Tashih-ül Mesail kitabı. Bunlardan Seyfül Ebrar Urduca yazılmış beş-altı sayfalık bir makaleye cevaptır. Bunu tercüme edebilmek için bir zaman Urduca da çalıştım. Yine Farsça'dan Mev-lana Muhammed Rebhami'nin Rıyad-ün Nasihin'i, "Dört Mezhebin Dört Büyük İmamı". Muhammed Fadlullah hazretlerinin Umdet-ul-Makamatı. İmâm-ı Rabbani hazretlerinin Mebde ve Mead'ı. İmam-ı Türpişti'nin "El Mutekat" Akaid Risalesi. Abdullah-ı Dehlevi hazretlerinin eshabından Ahmed Rauf hazretlerinin Dürr-ül Mearifin. Abdullah-ı Dehlevi hazretlerinin Mekatib-i Şerife'si. Mevlana Halid-i Bağdadi hazretlerinin Mektupları, tercüme-i hâli ve eshâbıru anlatan "Necd-i Tâlid: Menâ-kıb-ı Mevlânâ Hâlid gibi birçok kıymetli eser...

Telif ve derleme "Kutb-ul Evliya Muhammed Masum" ve yine derleme Ve siletün Necat. İslâm Meşhurları Ansiklo-pedisi'ni te'lif ederken isim ve sayılarını zikredemeyeceğim kadar çok kitaptan bugünkü dile uyarlamalar yaptım. 2500 sayfayı aşkın üç büyük cilt halinde neşredilen İslâm Meşhurları Ansiklopedisi kitabı da senelerimi alan bir eser olmuştur.

Bütün bu eserleri bugünkü dilimize çevirerek milletime bir parça hizmet etmenin hazzını duyuyorsam da bu beni şımartmasın diye bir küçücük zaman dilimi sayılan ömrümde oku-duklarımla ameli ve inandığım gibi yaşamayı düstur ve şiar edindim. İnşallah o büyüklerin kervanının uzaktan da olsa çıngırak sesleri kulağımagelerek ruhumu imanla teslim ederim de okuyacağınız fatihaların faydasına kavuşurum.

- İslâm devletlerinin bugün içinde bulunduğu durum için ne dersiniz?

Hak birdir

-İslâm devletleri olmaz. İslâm, bir devlettir. Küfür, bir devlettir. Ne zaman dinden uzaklaşmalar olur, o zaman nefisleşmeler olur. Bu nefisleşmeler; önce şahıslar, sonra aileler, cemiyetler ile sonra da kavimlerle olur. Neticede, birer küçük kavim ya da devlet hâlini alır. Bu şekilde dünyevî menfaatler işin içine karışır. Hak birdir, teaddüd etmez. Birden fazla Hak olmaz. Birden fazla Hak olma-dı-gına göre birden fazla da İslâm devleti olmaz. Mademki hepsi Hak yoldadır, o halde ayrılık nerdedir ki, ayrılık konuşulsun, hudut konuşulsun, bayrak konuşulsun. Bunlar, ayrılığın alâmetleridir. Bayrakların ayrıldığı, hudutların ayrıldığı gibi şeyler, ayrılığın alâmetleridir. Gaye bir olunca ve millet de bir olunca o zaman İslâm bir millet ve küfür de bir millettir. Küfür kendi arasında taksim edilirse o ayrı!.. Kimi Komünist, kimi Ateist, kimi Hıristiyan, kimi Yahudi, kimi Budisttir. İslâm bir millet olduğu hâlde, kendi içinde

ayrılıkları yok mu dendiğinde, o zaman İslâm'dan maksadı Ehl-i Sünnet olarak aldık deriz. Yoksa İslâm'ı Ehl-i kıble olarak alırsak, yetmiş üç fırkadır, deriz. Bu yetmiş üç fırkadan bir tanesi, kurtuluş fırkasıdır. O da ameli bilgileri dört mezhep ile itikadi bilgileri iki büyük imamın bildirmesi ile günümüze kadar gelmiştir.

- Son olarak günümüzde çok konuşulan bir mesele olan "Dinler Arası Diyalog" için ne dersiniz?

Hepsi nesh olundu

-İmâm-ı Rabbani hazretleri bunu yetmiş sekizinci mektubunda çok güzel açıklıyor. Bunu her Müslüman'ın çok iyi okuması lazımdır. Peygamberimizin, bütün peygamberlerin toplamı olduğu; peygamberimizi inkârın bütün peygamberleri inkâr olduğu; İslâm'ı inkârın bütün dinleri inkâr olduğu göz önüne alınırsa dinler arası diyalogun mümkün olmayacağı anlaşılır. Eski dinler, hükmü geçmiş dinlerdir. Onların yerine İslâm dini gelmiştir. "İslâm'dan başka din edinenden bu din kabul edilmez" âyetini hatırlayınız. Şu anda başka bir din yoktur. O halde başka dine "din" denmez. Hatta Âmentü Şerhi'nde der ki: "Şimdiki Hıristiyanlar, İsa aleyhisse-lâm'ın ümmetidir, diyenin küfründen korkulur." Niye? Çünkü şu anda bütün insanlar, peygamberimizin ümmetidir. Ya "ümmet-i icabet'tirler, kabul etmişlerdir; ya da "ümmet-i dâ-vet'tirler. Davet makamında kalmışlar, kabul etmemişlerdir. Artık, diğer hiçbir peygamberin dini devam et-miyor. Şu anda dünyada başka bir din yok. Dolayısıyla neyin diyalogu yapılacak. Eğer bir takım azaltmalarla yapılacaksa, Peygamberin ve Kuran'-ın dışında olur. O da olmaz. Yani, yeni bir din mi ortaya çıkarılacak. Eski dinlerin müşterek taraflarını mı ortaya çıkaracaklar. Bu da zaten diyalog değildir. Eski dinler, yürürlükten kalk-mıştır. Allahü teâlâ, Peygamberimizi bütün kâinata göndermiştir. Peygamberimiz, bütün insanlığın peygamberidir. O halde bu iş mümkün değildir. İslam itikadına göre eski dinlerin hiç biri kalmadı. İslâm, hepsini nesh etti.

-İslâm tarihine vukufiyetiniz, sizi tanıyan herkesçe malum.Muhakkak ki İslâm tarihi içinde çok etkileyici ve günümüz insanına yol gösterici, binlerce anekdot bulmak mümkün.

Bunlardan sizi en çok hangisidir?

-Belki sualinizin en zoru budur. İslâm tarihinin hangi sa-hifesinde biz sona kalmışlar için ibret, hayret hasret ve göz yaşı dökmeyeceğimiz bir menkıbe bulunmasın!

Büyüklerimiz buyurular ki, Eshab-ı kiramın menkıbelerini konuşmak imanı kuvvetlendirir. Evliya menkıbelerinden konuşmak muhabbeti artırır, imanın takviyesine çok muhtaç olduğu-muz şu zamanda Eshâb-ı kiramdan bir menkıbe arz edeyim:

Hicretin 20. senesi... Adalet davulunun ismine çalındığı, Hazreti Ömer'in güzellik ve insanlık numunesi devri. Amr İbni As (radıyallahü anh) şimdi Füstat denen yerde çadırlarını kurmuş (zaten "füstat", "büyük çadır" demektir.

Bu şehrin ismi de buradan kalmıştır), sekiz bin askerle Mısır'ı fethe niyetli, koyun sürüsü kadar çok. Çadırlar halinde sahrayı süslemiş, asgari yüz bin asker, iki kumandan karşı karşıya gelir.

Amr İbni As, Mukavkıs'a "Müslüman ol, harp etmeyelim!" der.

Mukavkıs, "olmazsam?" deyince Amr İbni As: "İslamiyet! ve hakimiyetini kabul et, harp etmeyelim!".

Mukavkıs yine diretip "etmezsem" deyince Amr İbni As: "O zaman tebanızdan Müslüman olacaklar vardır.

Harp kaçınılmaz hâl alır. Çünkü biz Allah'ın askeriyiz. Allah'ın kullarına Allah'ın yeni gönderdiği İslâm dinini tebliğ etmekle vazifeliyiz. Kulların dünya ve ahiret saadetini temin etmek bizim canımızdan da kanımızdan da evvel gelir. Onun için biz sizi öldürmeğe değil, kurtarmaya, oldurmaya geldik.

Eğer bu sözümü şimdi anlamazsan sonra anlayacaksın.

" Mukavkıs cevap verir: "Kaç askerin var? Neyine güveniyorsun?"

Amr İbni As: "Sekiz bin askerim var" deyince Mukavkıs sahrayı gösterir ve "şu sahraya bak, yüz bini aşan bir orduyla karşına çıktım. Korkmuyor musun da bu kadar cüret gösteriyorsun" der.

Amr İbni As: "Hayır biz sizden çoğuz." Deyince Mukavkıs "Nasıl olur? O zaman sen hesap bilmiyorsun.

Sekiz bin, yüz binden nasıl çok olur?" Amr İbni As: "Çoğuz, çünkü bu sekiz bin kişiden her biri evinden çıkarken bir daha geri dönmemek üzere ve geri dönersem rabbime karşı ne günah işledim de, bana şehadeti nasip etmedi diye üzülecek olanlardan oluşuyor. Eğer sizin içinizde böyle sekiz bin kişi varsa o zaman hesap yanlış olabilir.

Yoksa biz, sizden çoğuz." (Nitekim daha sonra Mukavkıs, "Müslümanlar tarafındaki her kişi bizim yüz askerimize bedeldi" demiştir.)

Harp olur ve Amr İbni As'ın askeri galip gelir. Mısır Müslüman olur. Roma İmparatoru Heraklius, Mukavkıs'ı tecziye etmek ister ama o sırada ölür. işte bu hadise senelerdir İslam'da cihadın manasını taşımakla içimde hep taze durur.

Madem ki derginiz 'Tarih ve Düşünce" dergisidir, önceki menkıbe tarih kısmına ait olsun da düşünce kısmından size Fahreddin-i Razi hazretlerinden (ki düşünce, tefekkür ehli büyüklerindendir ve kendinden evvelki islâm'ı kendinden sonrakilere, sonrakilerin dili ile

aktaranların büyüklerindendir.) bir menkıbe arz edeyim.

Fahreddin-i Razi, Rey şehrinden Merv şehrine gider. Şehrin ayanı yani ileri gelenleri kendisine hoş âmediliğe (hoş gel-dine) gelip eşsiz ders ve sohbetlerinde bulunur. Bulunurlar da sanki Merv'de yeni bir sahife açılır. Herkes Fahreddin-i Razi hazretelerinin ilminden, büyüklüğünden konuşur.

Bir gün Fahreddin-i Razi, "bu şehirde olup da bize hoş âmediliğe gelmeyen var mı?" Der. "Herkes geldi, bir tek filanca gelmedi" derler. "Ona da söyleyin, onun da gelmesi vacip idi" buyurur. Gidip söylerler. Kendisine gelene, "siz söyleyeceğinizi söylediniz, buyrun gidebilirsiniz" der o zat. Fakat yine gitmez. Şehirde bir şuriş (karışıklık ve dalgalanma) sezilir.

Eşraftan biri bu fitneyi önleyeyim der ve bir ziyafet verir. Bu ziyafette birçok kimseler çağrıldığı gibi Fahreddin-i Razi ve onu ziyaret etmeyen kişi de davet edilir. Her ikisi de davete gelip baş köşeye oturtulurlar. Fahreddin-i Razi, o zata "herkes bizi ziyarete geldi de, siz niye gelmediniz", diye sorar. O zat, "niçin gelecektim", diye buyurur.

Fahreddin-i Razi, "zamanın şeyhülislâmı olarak bizi seçtiler, sizin de bizi ziyarete gelmeniz hoş âmediliğe gelmeniz gerekirdi", der. O zat, "bu kadar insan sizi ziyaret etti de bir ben gelmedim. Niçin bunun üzerine bu kadar durdunuz? Ben gelseydim, Allah katındaki mertebeniz mi yükselecekti? Gelmedim de dereceniz mi düştü? Niçin bunun üzerine bu kadar durdunuz anlamadım." der Fahreddin-i Razi, "sizin verdiğiniz bu cevap ehli dîl'in cevabıdır. Ben ise esas sebebi öğrenmek istiyorum. Dedim ya bizi zamanın şeyhülislamı seçtiler." O zat, "o halde siz âlimsiniz. Size bir sual sorabilir miyim?" Fahreddin-i Razi, "estağfirullah, buyrun" der. O zat: "Allahü tealayı marifetiniz nasıldır?" der.

Fahreddin-i Razi, "yüz delil ve burhan iledir" der. Bunun üzerine o zat: "delil ve burhanın çokluğu, şüphelerin çokluğundan ileri gelir. Demek ki marifetiniz, yakin mertebesinde değildir. Allahü teâlâ benim kalbime öyle bir yakinnuru ihsan etti ki, rabbimi, delilsiz ve burhansız biliyorum", buyurup, kimya nazarları ile Fahreddin-i Razi'nin yüzüne bir nazar edince Fahreddin-i Razi titremeye başlar ve gayr-ı ihtiyari ellerine ve ayaklarına kapanıp özür diler. Sonra yemek yenir, sohbet edilir ve herkes dağılır. O zat da kendi evine gider.

Fahreddin-i Razi'nin ardından cahil ve arzulu bir talebe gibi geldiğinin farkındadır veya değildir, kapıdan içeri girer.

Arkadan kapı çalar, döner, kapıyı açar.

Fahreddin-i Razi ile yüz yüze gelir. Fahreddin-i Razi "efendim, anladım ki siz, Cenâb-ı Hakk'ın sevgili kulusunuz. Bizim bilmediğimiz nice marifetlere sahipsiniz.

Biz zahir ulemasına eğer merhamet edip böyle beyanlarda bulunmazsanız, sizi tanıyamazdık, anlayamazdık. Bütün varlığımla kapınıza irşâd olmaya geldim. Beni irşâd edin", deyip ellerini öper ve on beş gün sohbetlerinde bulunur.

Halbuki o zatın bir nazarı "avam"ı "veli" yapacak kadar tesirli idi.

İşte Fahreddin-i Razi, 'Tefsir-i Kebirini bu muameleden sonra yazmıştır.

Şimdi diyeceksiniz ki, Fahreddin-i Razi'yi dahi terbiye eden bu büyük zat kim idi?

Gelin hep birden ruhuna Fatiha-yı şerife okuyarak, o kimya nazarlarından bir zerre umarak, Necmeddin-i Kübrâ hazretlerini, sevmek ile emr olunduğumuz evliya ordusunun büyük kumandanlarına hususi yer verdiğimiz kalbimizin mutena köşesinde muhabbetle saklayalım.

SÜLEYMAN KUKU (A.FARUK MEYAN)'NIN ESERLERİ

Arabcadan Tercümeler:

1. Tarık-un Necât Tercümesi: Kurtuluş Yolu

2. Mîzân-ül Kübrâ: Dört Hak Mezhebinin Büyük Fıkıh Kitabı

3. Vesilet-ün Necât

   a) Risâle-i Münire

   b) Bey ve Şir'a Risâlesi

   c) Dört Büyük İmam

   d) Esma-i Hüsna

4. Keşf-üz Zünun ve Zeyli (4 cilt)

5. Şir'at-ül İslâm Tercümesi

Farsçadan Tercümeler:

1. Zûbdet-ül Makâmât [Berekât]: İmâm-ı Rabbani Hazretlerinin Menâkıbı

2. Kimyâ-yı Seâdet

3. Evliyanın Kutbu Muhammed Masum Farukî (Farsçadan Derleme)

-İçinde: Yevakıt-ül Harameyn Risâlesi

4. Riyad-ün Nâsıhîn

5. Mekâtib-i Şerife

6. Dürr-ül Mearif

7. Umdet-ul Makamât

8. Mebde ve Mead

9. Türpüştî Risâlesi

10. Mevlânâ Hâlid-i Bağdâdî Divânı

11. Tashih-ül Mesâil: Vesikalarla Vehhâbiliğin İç Yüzü

12. Seyfül-Ebrâr: Mezhebsizlik ve Vehhabilik

Osmanlıcadan Tercümeler:

1. Birgivî Vasiyetnâmesi

2. Büyük Amentü Şerhi (Feraid-ül fevaid fi beyân-il Akaid)

3. Dürr-i Yekta Şerhi

4. Mevzuat-ul Ulum (2 cilt)

5. Mir'at-i Kâinât (2 cilt)

6. Gülzâr-ı Saminî (Mektûbât) (2 cilt)

7. Altı Parmak: Peygamberler Tarihi

8. Mârifetnâme

9. Reşahât

10. Gunyetü-t Talibin: İlim ve Esrar Hazinesi

11.Şemâil-i Şerîfe

Derleme-Te'lif Eserler:

1. Menkıbelerle İslâm Meşhurları Ansiklopedisi (3 cilt)

2. Son Halkalar - Seyyid Abdülhakîm Arvâsî Külliyâtı (2 cilt)

3. Çeşme-i Muhabbet (Mevlânâ Hâlid Divânında)

4. İmam-ı Rabbânî ve Yolundakilerde Namaz

5. Ehl-i Beyt ve Bazı Şecereler

6. Ziyaeddin Mevlânâ Hâlid

a) Mecd-i Tâlid fî Menâkıb-ı Mevlânâ Hâlid

b) Farisî Mektûbları

c) Arabî Mektûbları

7. Gün Batarken Gördüğüm Son Işık

8. Nâdir Risâleler

.

KÛTU'L KULÛB'DAKİ TASAVVUFİ HADÎSLER

Hzl: Bilâl SAKLAN

A. TEVBE HADÎSLERİ

1. "Tevbe eden, Allah'ın sevgilisidir. Günahlardan tevbe eden, hiç günah işlememiş gibidir. "

2. "Kötülük işlediğinde hemen ardından onu kapatacak bir iyilik yap. Gizliye gizli, aşikâra aşikâr, "

3. "Kötülüğün ardından, onu mahvedecek bir iyilik yap. "

4. "Tevbekârlarla oturup sohbet ediniz. Çünkü onların kalpleri daha yumuşaktır. " "Tevbekârlarla birlikte oturunuz. Çünkü, Allah Teâlâ'nın Rahmeti pişman olanlara daha yakındır. . Çünkü, va'z ve nasihat onların kalplerine daha süratli nüfûz eder. Ve onlar daha rikkatlidirler. "

5. "Mü'min günahını başı ucunda bir dağ gibi görür ve üzerine yıkılacağından korkar. Münafık da, günahını hemen uçurabileceği burnuna konan sinek gibi görür. "

6. "Sizden biriniz, en küçük günahtan sorguya çekilmekten bile sakınsın. "

7. "Allah, sizden önceki ümmetlerden zekerleriyle oyalanan (mastürbasyon) bir ümmeti helak etmiştir, "

8. "Herkes affedilir. Ancak, günahlarını açıklayanlar müstesnadır. Gece günah işleyen kimsenin günahını Allah Teâlâ fâş etmediği halde, sabahleyin kalkınca kendisi yaptıklarını herkese söyler, işte bu affedilmez. "

9. " Kötü bir âdeti ihdas eden kimsenin günahı kendisine ait olduğu gibi, ona bakarak bu günahı işleyenlerin, kendi günahlarından bir şey eksilmediği halde, günahları gibi bir günah da, o adama yazılır. "

10. "Haramlarını helâl sayan Kur'an'a inanmamıştır. "

11. "Lûtî (livata fiilini işleyen) denizlerle yıkansa bile [temizlenemez, fakat] onu sadece tevbe temizler. "

12. "Kim şöhret elbisesini giyerse, [bir rivayette, kim iki yanına bakıp böbürlenirse] Allah'ın sevgili kulu olsa bile, Allah ondan yüz çevirir. "

13. "Âdem (aleyhisselâm), ağaçtan yasak olan meyveyi yediğinde cesedindeki elbiseler uçuşmaya başladı. Ve avret mahalli göründü. Yüzündeki tâc ve iklîl irtifa etmekten haya ettiler.

Bunun üzerine Cibrîl aleyhisselâm geldi, başındaki tacı aldı. Mîkâil de, alnındaki iklîli çözdü. O iki meleğe arzın üzerinden nida edildi. Benim civarımdan aşağıya indirin, Bana isyan eden Bana mücaveret edemez. Bunun üzerine Âdem ağlayarak Havva'ya döndü ve şöyle dedi: Bu, Habib'in yanından çıkarılmamıza sebep olan ilk uğursuz ma'siyettir. " ;

14. **"Kul, işlediği günah sebebiyle rızıktan mahrum edilir. "**

15. "Zamanınızda şikâyetinize sebep olmuş şeyler amellerinizin bozukluğundandır, "

16. **"Kul, şehvetlerini Ben'im taâtim üzerine tercih ettiği vakit, ona vereceğim cezanın en hafifi, Bana münacaat zevkinden onu mahrum etmektir. "**

17. "Mühür, Arş 'in bir dalında asılıdır. Haram olan şeyler irtikâb edilip helâl kabul edildiği vakit Allah Teâlâ mühürü gönderir, kalpleri onunla mühürler. "

18. "Kalb, açık bir el gibidir. Kul, her günah işledikçe bir parmak kapanır. Nihayet bütün parmaklar kapanınca, kalb üzerine perde çekilir. İşte, mühürleyip damgalama budur. "

19. "Allah Teâlâ, kulun hayrını istediğinde günahı ve suçunun cezasını ta'cil eder. Şerrini istediğinde ise, ahirette karşılığı verilinceye kadar tehir eder. "

20. **"Günahlardan öyleleri var ki, onları ancak geçim hususunda çekilen sıkıntılar yok eder. "**

21. "Kulun günahı çoğalıp da, onu yok edecek ameli bulunmazsa Allah Teâlâ ona sıkıntılar verir ve günahlarına keffaret olur. "

22. "Küçük cihaddan, büyük cihada döndünüz" "Nefis mücahedesi. "

23. "Amellerin en makbulü, yapmasına insanların zorlandığı amellerdir. "

24. "Mü'min her aldanışında tevbe edendir. Zaman zaman mü'min kusur işleyebilir. "

25. **"Âdemoğullarının hepsi hatalıdırlar. Hata edenlerin en hayırlıları da tevbe ve istiğfar edenleridir. ”**

26. "Her mü'min, günah ile eskimiş ve tevbe ile yamanmıştır. Bunların hayırlısı tevbe halinde ölenidir. ”

27. "Tevbekâr” Allah’ın sevgilisidir. "

28. "Israr ettiği halde günahlardan tevbe eden Allah ile istihza etmiş gibidir. "

29. "Kul günah işlediği zaman, reis olan sağdaki melek soldaki meleğe kalemi altı saat süre ile kaldırmasını (yazmamasını) emreder. Eğer, kul tevbe eder, istiğfarda bulunursa yazmaz. İstiğfar etmezse yazar. "

30. "Sabahı doğan hiçbir gün ve şafakı kaybolan hiçbir gece yok ki, o gün ve gecede iki melek karşılıklı olarak şu dört sözü konuşmasınlar: (Yani, her akşam ve sabah iki melek karşı karşıya gelerek şöyle konuşurlar) Meleklerden biri:

- Ne olaydı, şu mahlûkat hiç yaratılmayaydı, der. Diğeri:

- Madem ki yaratıldı, keşke niçin yaratıldıklarını bilselerdi, der. Diğeri:

- Madem ki niçin yaratıldıklarını bilemediler, hiç olmazsa bildikleri ile amel edeydiler, der. (Diğer rivâyette) biri

- Ne olaydı, bir araya gelip de bildiklerini aralarında müzakere edeydiler, der. Diğeri:

- Madem ki bildikleriyle amel etmediler, keşke yaptıklarına tevbe edeydiler, der."

31. “Allah Teâlâ her aldanışında tevbe edeni sever. "

32. "**Divanlar yani yapılan günahlar üçe ayrılır**: Bir kısım günahlar var, affı muhtemeldir. Bir kısım günah da var ki, mağfiret edilmez. Üçüncü bir kısım günah da vardır ki terkedilmez.

Mağfireti umulan günahlar, kul ile Allah arasındaki günahlardır. Mağfiret edilmeyen günah ise, şirkdir. Terkedilmeyen ve cezası çekilecek olan günah da kul haklarıdır. "

33. "Allah Teâlâ, kime amelinden dolayı bir sevap vadetmiş ise, onu yerine getirir. Kime de, amelinden dolayı bir ceza vadetmiş ise, onda ihtiyar sahibidir. Dilerse azaplandırır, dilerse affeder. "

34. **"Kul yetmiş sene cennetliğin ameli gibi amel eder. Hatta herkes onun cennetlik olduğunu söyler. Öyle ki aralarında bir karış mesafe kalmaz. Sonra, mukadderatı galebe çalar da cehennem ehlinin işini yapar ve cehenneme girer. "**

35. "Günahlarından rücû edip, Allah'ı zikirle yarışanlar yarışı kazanmışlardır. "

36. **"Mü'min buğday başağı gibidir. Bazan eğilir, bazan doğrulur. "**

37. "Israr edenler helâk olmuşlardır. "

B. SABIR HADÎSLERİ

38. "Hoşlanmadığın şeylere sabretmende şüphesiz çok hayır vardır. "

39. "Size verilenin en azı yakın ve sabır azimetidir. Bunlardan nasibini alan kimse, artık (nafile olarak) gece ibadetinden ve gündüz orucundan kaybettim, bunları yapamadım diye üzülmesin. Bulunduğunuz duruma sabretmeniz, benim için hepinizin ameli kadar amel ile bana gelmenizden daha sevimlidir. Fakat, ben şundan korkuyorum ki, benden sonra dünyalık size açılıp ve artık birbirinizi tanımaz olursunuz da, o zaman göktekiler de sizi tanımaz olur. Kim ki, sabreder ve alacağı mükâfatı hesaplarsa, tam manasıyla sevaba ulaşmış olur. (buyurdu ve sonra): **"Sizin yanınızdaki tükenir, Allahrın indindeki ise bâkidir. Sabredenlerin mükâfatını elbette vereceğiz. ".** (Hahl, 96. âyet-i kerîmesini okudu.)"

40. "Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve selleme imândan soruldu da, cevaben; Sabır, cömertlik ve genişliktir buyurdu. "

41. "Hz, Peygamber, Ensârın bulunduğu bir yere gelir ve siz mü'minsiniz diye sorar. Bu soru üzerine herkes susar, Hz. Ömer "Evet mü'miniz ya Rasulullah"der. Peygamberimiz: İmanınızın belirtisi nedir, diye sorunca onlar **"genişlikte şükreder, darlıkta sabreder ve kazaya rıza gösteririz"** derler. Bunun üzerine Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem Kabe'nin Rab'bine yemin ederim ki, mü'minsiniz, buyurur. "

42. "Kıyamet günü yeryüzünün en çok şükreden! Allah'ın huzuruna getirilir, Allah Teâlâ ona şükrünün mükâfatını verir. Sonra, en çok sabredeni getirilir ve ona: "Şu

şükredenin mükâfatı gibi mükâfata razı mısın? "denir. Adam; "Razıyım" der. Allah Teâlâ; **"Asla, ona nimet verdim şükretti. Sana belâ verdim sabrettin. Sana kat kat fazla mükâfat veririm"** buyurur. "

43. "Sabredenler hariç, her kulun ecri bir hesap ve had karşılığı verilir. Onların karşılığı ise, ölçüsüz ve sınırsızdır. "

44. "Cennetin bütün kapıları iki kanattır. Yalnız sabır kapısı tek kanatlıdır. Buradan ilk girecekler dünyada belâ ile imtihan edilen sabırlılardır. "

45. "Ameller niyetlere göredir. Kişi için niyet ettiği şeyin karşılığı vardır. "

46. "Biz peygamberler topluluğu, insanlar içerisinde en fazla belâya uğrayan kimseleriz. Sonra, sırasıyla Allah nezdinde rütbece en üstün olanlar gelir. "

47. "Hz. Peygamber, hutbede iken torunu Hasan'ın gömleğinin dolaşıp takıldığını gördüğü vakit, minberden inerek onu düzeltip, çocuğu boynuna doladıktan sonra tekrar minbere çıkıp hutbe okumaya devam etti ve Allah Teali çok doğru buyurmuştur, diyerek **"Muhakkak mallarınız ve çocuklarınız fitnedir. "** (Teğabun, 15)âyeti kerîmesini okudu. "

48. "Çocuk; hüzün verdirici, cimri kılıcı ve korkak kılıcıdır. "

49. "Allah'ım, dünya musibetlerini bana kolaylaştıran bir yakîni Sen'den isterim. "

50. "Haklı olduğu halde, tartışmayı bırakan kimse için cennetin en yüksek yerinde bir ev bina edilecektir. Haksız iken tartışmayı bırakan kimse için, cennetin ortasında bir ev bina edilecektir. Yalanı bırakan kimse için de, cennetin bir köşesinde bir ev bina edilecektir. "

51. "Sabır, ancak ilk sadme esnasında gösterilendir. "

52. "Sabır üç şeyde olur. Nefis tezkiyesinde sabır, musibetlere gösterilen şikâyetlere sabır, Allah Teâlâ'nın hayır ve şer vermiş olduğu hükme rıza göstermede sabır. "

53. "Size verilenin en azı yakîn ve sabır azimetidir. . . "

54. "Cennet zorluklarla, cehennem de şehvetlerle sarılmıştır, "

55. **"İnsanlara şükretmeyen, Allah'a şükretmez. "**

56. "Nefsini en iyi bileniniz, onun kendisine kendisinin ona duçar ettiği belâyı en iyi bileninizdir. "

57. "Peygamberlerden en son cennete girecek olan, mülkü sebebiyle Süleyman (aleyhisselâm)'dır. Ashabımdan da en son cennete girecek olan zenginliği sebebiyle Abdurrahman b. Avf'dır. Bir diğer rivayette "Süleyman (aleyhisselâm) diğer peygamberlerden kırk kış, yani kırk yıl sonra cennete girecektir, "buyrulmuştur. ''

58. "Cennete ilk girecekler belâ ile imtihan edilenlerdir. En önde ise, belâ ehlinin önderi Eyyub (aleyhisselâm) bulunacaktır. Çünkü, cennetin bütün kapıları iki kanattır. Yalnız sabır kapısı tek kanatlıdır. Oradan ilk girecek belâ ehlidir. "

59. "Nebiler arasında tercih yapmayınız. "

60. "Kur'ân'ı okuyunuz, garîblerini isteyiniz. "

C. ŞÜKÜR HADÎSLERİ

61. "Yemek yedirip şükreden, oruç tutup sabreden gibidir. "

62. "Altun ve gümüşü toplayıp yığmak hakkında nazil âyet-i celîle nâzil olduktan sonra Hz. Ömer:

- Hangi maldan servet edinelim? diye sorunca, Rasûlullah:

- Siz, zikreden dil, şükreden kalbe sahib olunuz, buyurdu. "

63. "Hz. Peygamber adamın birine:

- Nasıl sabahladın? diye sordu. Adam:

- Hayır üzereyim, dedi. Resûl-i Ekrem aynı soruyu üç kere tekrarladı ve üçüncüde adam:

- Allah'a hamd u senalar olsun, iyiyim, deyince, Rasûlullah:

_ İşte senden bu cevabı bekliyordum, bunun için bu soruyu tekrarladım, buyurdu. "

64. **"Elhamdülillah demenin katlı mükâfatı gibi, hiç bir zikrin mükâfatı olamaz. "**

65. **"Sübhânellah" diyene on hasene, "Lâ ilâhe illallah" diyene yirmi hasene, "Elhamdü lillah" diyene de otuz hasene vardır"**

66. "Hamd, Rahman'ın cübbesidir. (Ridâsıdır.)"

67. "Zikrin efdali tevhîd, duanın da en makbûlu hamdetmektir. "

68. "Hz. Peygamber, وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنَّكُمْ تُكَذِّبُونَ "Ve tec'alûne rızkakum ennekum tukezzibûn (tukezzibûne). [Siz, rızkınızı (şükürle karşılıyacağınız yerde) yalan saymanıza çeviriyor (onunla nankörlük yapıyorsunuz.)], "(Vakıa, 82) âyet-i kerimesini " **"Ve tec'alûne şükrikum "** şeklinde okumuştur. "

69. "Allah'ım, Sen'in bana verdiğin afiyet benim için daha sevimlidir. "

70. "Hz. Ali, duasında "Allah 'ım, senden sabır ve metanet isterim" dediği vahit Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem **"Sen, zımnen belâ istiyorsun. Allah'tan afiyet dile"** buyurmuştur. "

71. "Hz. Peygamber, ayakları şişinceye kadar namaz kıldığından dolayı kendisine serzenişte bulunulduğunda "Şükredici bir kul olmayayım mı? buyurdu"

72. "Kıyamet günü "Hamdedenler kalksın" diye bir münâdi seslenir. Bunun üzerine bir zümre kalkar, onlar için bir bayrak dikilir. Ve bayrak altında cennete girerler. Hammâd kimlerdir, sorusuna Hz. Peygamber "Her halükârda Allah'a şükrederlerdir" Diğer bir rivayette "Darlık ve genişlikte şükredenlerdir. " buyurmuştur. "

73. "Hayat, ahiret hayatıdır. "

74. "Dünyalıkta kendisinden aşağısına, dinde de kendisinden üstüne bakan ve buna göre davranan kimseyi Allah Teâlâ hem sabreden hem de şükrederlerden yazar. Fakat, dünyalıkta kendisinden üstününe, dinde de kendinden düşüğüne bakanları Allah Teâlâ ne sabreden ne de şükredenlerden yazar. "

75. "Allah Teâlâ, şöyle buyurmaktadır: **"Velilerimden birine eziyet eden, Bana karşı muharebe açmıştır. Ben, velim için intikam alırım. Onun yardımını da, kendimden başkasına bırakmam. "**

76. "İki nimette insanların çoğu aldanmıştır: "sıhhat ve boş vakit"

77. "Allah Teâlâ'nın kula olan nimeti çoğalınca insanların da, ona ihtiyaçları çoğalır. Bu külfete katlanmayanın elinden bu nimet alınır. "

78. "Kim yiyecek ve içeceğin dışında Allah Teâlâ'nın kendisine bahşetmiş-olduğu nimetleri bilmezse, ilmi azdır. Ve azap vakti gelmiştir. "

79. "Allah'ım, Sen'den nimetin tamamını (temâmun-ni'me) isterim diyen bir adamı Hz. Peygamber duyunca: Nimetin tamamı nedir, biliyor musun? buyurdu. Adam "hayır" deyince Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem "Cennete giriştir. "buyurdu. "

80. "Kim ırzından ve malından emîn olarak sabahlar, vücudunda afiyet ve günlük nafakası bulunursa bütün dünya kendisine bahşedilmiş gibidir. "

81. "Adamın birisi yetmiş yıl Allah'a ibadet eder. Allah, rahmeti ile cennete sokulmasını emreder. Fakat o adam, hayır amelim sebebiyle cennete sok, der. Bunun üzerine Allah, kulumu cennete ameliyle sokun, buyurur . Adam, cennette yetmiş sene durur. Daha sonra Allah ona çıkmasını emreder ve kendisine amelinin karşılığı olan sevap müddetini tamamladın, denir. Elleri üzerine düşer, pişman olur ve kendisiyle Rab'bı arasında mevcut olan en kuvvetli şeye bakar. Onun reca ve hüsn-ü zan olduğunu görünce şöyle der: **Ey Rab'bim, beni amelim sebebiyle değil de rahmetin sebebiyle cennette bırak.** Bunun üzerine Allah Teâlâ, kulumu cennetimde rahmetimden dolayı bırakınız, buyurur. "

82. "Kur'ân'la müstağni [zenginleşin/ezberleyin/yaşayın] olunuz. Kim, Allah'ın âyetleriyle müstağni olmazsa, Allah onu zenginleştirmez. "

83. "Muhakkak Kur'ân bir zenginliktir ki, artık onun üstünde zenginlik olmadığı gibi, onunla beraber fakirlik de yoktur. "

84. **"Kur'ân kendisine nasib olan kimse, başkasının kendisinden daha zengin olduğunu sanırsa, Allah. Teâlâ'nın âyetleriyle alay etmiş olur. "**

85. "Kur'ân'ı güzel sesle okumayan bizden değildir. "

86. "Zenginlik olarak yakın yeter. "

87. "Allah'dan afiyet isteyiniz, kula verilen en faziletli afiyet sadece yakîndir. "

88. "Ey kalblerin çeviricisi, kalbimi taâtın üzere sabit kıl. "

89. "Size bahşettiği nimetlerden ve yedirdiği şeylerden dolayı Allah Teâlâ'yı seviniz. "

90. "Biz peygamberler topluluğu, insanlar içerisinde en fazla belâya uğrayan kimseleriz. . . "

91. "Sabır, imânın, yarısıdır. Şükür de imânın yarısıdır. Yakîn ise, imanın tamamıdır. "

D. REC'Â HADÎSLERİ

92. "Hz. Peygamber, Zümer 53. âyet-i kerîmeyi okuduğunda "Aldırış etmez O, gafur ve rahimdir. "buyurdu.

93. "Allah Teali, bir avuç alır ve şöyle buyurur: Bunlar o cennetliktir, aldırmam. "

94. "Nebî (salla'llâhu aleyhi ve sellem), durmadan ümmetinin affını Allah'dan dilerken, kendisine "Bu âyet nazil olduğu halde hala razı olmadın mı? "denildi. **(وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ وَقَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِمُ الْمَثُلاَتُ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِّلنَّاسِ عَلَى ظُلْمِهِمْ وَإِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ**

Ve yesta'cilûneke bis seyyieti kablel haseneti ve kad halet min kablihimul mesulât(mesulâtu), ve inne rabbeke le zû magfiratin lin nâsi alâ zulmihim, ve inne rabbeke le şedîdul ıkâb(ıkâbi).)

Senden, iyilikten önce kötülüğü çabucak istiyorlar. Halbuki önlerinden pek çok örnek gelip geçti. **Doğrusu insanlar kötülük ettikleri halde Rabbin onlar için affedicidir.** Rabbinin azabı elbette çok şiddetlidir. (Ra'd, 6.)"

95. "Ümmetim, rahmet olunmuş bir ümmettir. Ahiretde onlar için azap yoktur. Allah Teâlâ, onların cezalarını deprem ve kargaşalıklar gibi şeylerle dünyada verir. Kıyamet günü olduğu vakit, ümmetimden her birinin yerine ehl-i kitabdan biri getirilir. Ve "Bu cehennemde senin fidyendir"denir. Diğer bir ifade ile "Bu ümmetten her biri, bir yahudi veya hristiyan ile cehenneme gider ve işte bu cehennemden benim fidyemdir' der de, o cehenneme atılır. "

96. "Sıtma, cehennemin kaynama ve sıcaklığındandır. Mü'minin cehennemden nasibi budur. "

97. يَوْمَ لَا يُخْزِي اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ **"(O gün, Allah peygamberini ve imân edip onunla beraber olanları-rüsvay etmeyecek.)** (Tahrîm, 8) Ayet-i Celîlesinin tefsirinde rivayet edildiğine göre Allah Teâlâ Hz. Rasûlu'llâh (salla'llâhu aleyhi ve sellem)'a: Ümmetinin

hesabını sana vereyim mi, buyurdu. (diye vahyetti) Hz. Peygamber: **Yok Ya Rabbi! onlar için Sen benden daha hayırlısın, dedi. Bunun üzerine Allah Teâlâ, o zaman Ben de ümmetin hususunda seni rüsvay etmem. "**

98. "Hz. Peygamber, ümmetinin günahları hususunda: **Ya Rabbi, ümmetimin kusurlarını başkasının duymaması için onların hesabını bana ver,** dedi. Allah Teâlâ, "**Onlar senin ümmetin ise Benim de kullarımdır. Ben onlara, senden daha merhametliyim, başkaları ve sen kusurlarına muttali olmamanız için, onların hesaplarını Ben göreceğim. "**

99. "Hayatım da sizin için hayırlıdır, ölümüm de hakkınızda hayırlıdır. Hayatımın hayırlı olması size şeriatlar ve sünnetler getirmem bakımındandır. Ölümümün hayırlı olması, sizin amellerinizi bana gösterilir, iyi amellerinizi gördüğüm vakit Allah'a hamdederim, Kusurlarınızı gördüğüm vakit, sizin için Allah'tan mağfiret dilerim. "

100. **"Kul, günahlarından tevbe ettiğinde Allah Teâlâ bu kulun masiyetlerini meleklerine ve yeryüzündeki beldelere unutturur. 0 masiyetleri, iyiliklere tebdil eder. Öyle ki, kıyamette onun aleyhine şehadet edecek hiçbir şey bulunmaz. "**

101. "Hz. Peygamber bir gün **"Ya Kerîme'l-afv"** dedi. Cebrail (aleyhisselâm) bunun ne demek olduğunu biliyor musun, bu günahları rahmetiyle affeder, keremi ile de sevaba çevirir demektir. "

102. "Hz. Peygamber, bir adamın "Allah'ım, Senden nimetin tamamını isterim" dediğini duydu. . . "

103. "Kul, bir günah işleyip akabinde tevbe ettiği vakit Allah Teâlâ, meleklerine kuluma bakın, günah işledi, günahının cezasını veren ve mağfiret eden bir Rab'bi olduğunu bildi ve tevbe etti. Şahit olun, onu mağfiret ettim, buyurdu. "

104. "Kim bir günah işler ve Allah Teâlâ da dünyada onu örterse, Allah Teâlâ o örtüyü ahirette açmaktan daha kerem sahibidir. Kim bir günah işler de, dünyada cezaya çarptırılırsa, Allah kuluna ahirette cezasını tekrarlamaktan daha âdildir. "Diğer bir lafızda **"Kul dünyada günah işler da, Allah Teâlâ onu örterse, ahirette affolunur. "**

105. **"Eğer kulum, göklerdeki bulutlara kadar yükselecek günah işlese Ben'den ümidini kesmeyip mağfiret diledikçe Ben onu mağfiret ederim. "**

106. "Kulum Bana yer dolusu günah, ile gelse, Bana hiç bir şeyi şerik koşmadıkça, Ben ona yer dolusu mağfiret ile mülâki olurum. "

107. "İnsan bir günah işlediği zaman, altı saatlik bir süre melek günahı yazmadan bekler, adam tevbe ederse onu hiç yazmaz, tevbe etmezse bir günah olarak yazar. " Diğer bir lafızda "Soldaki melek günahı yazdıktan sonra, adam bir iyilik yaparsa, reis olan sağdaki melek soldaki meleğe; sen o günahı hesabdan düş, der. Soldaki de bunun bir iyiliğinin karşılığı olan on mükâfatın birini düşürür dokuzunu yazar ve böylece günah düşmüş olur, "

108. "Kul bir günah işlediği zaman aleyhine olarak defterine yazılır. Bedevinin biri;

- Tevbe ederse ne olur? deyince, Resûl-i Ekrem;

- Defterinden silinir, buyurdu. Adam;

- Tekrar günah işlerse ne olur? diye sordu. Rasulullah;

- Tekrar yazılır, buyurdu. Adam;

- Tekrar tevbe ederse? Resûl-i Ekrem;

- Tekrar silinir, buyurdu. Adam;

- Defterden günahın silinmesi ne zamana kadar devam eder? dedi. Resûl-i Ekrem;

- Tâ tamamen tevbe edip Allah'a yönelinceye kadar devam eder, buyurduktan sonra devamla, "Kul istiğfardan usanmadıkça Allah Teâlâ da mağfiretten usanmaz. Bir kul iyilik yapmaya niyet ettiği vakit, daha onu yapmadan sağdaki melek, hemen defterine bir sevap yazar. Niyyet ettiği bu iyiliği yaptığı yaptığı vakit, bire on nisbetinde artırarak yazar, sonra yediyüz dereceye (ve daha fazlaya) yükseltir. Kötülük yapmağı niyet ettiği vakit, yapmadan bir şey yazılmaz. Niyet ettiği bu kötülüğü yaptığı vakit defterine bir günah olarak geçirilir. Bununla beraber ilerde Allah Teâlâ'nın af ve mağfireti vardır. "

109. "Adamın biri Resûl-i Ekrem'e gelerek; yalnız Ramazan orucunu tutar ve yalnız farz olan beş vakit namazı kılarım, bunlara bir şey ilâve etmem. Zekât, sadaka verecek ve haccedecek de bir şeyim yoktur. Öldüğümde neredeyim? diye sorar, Hz. Peygamber, cennettesin, der. Adamın Ya Rasûlallah seninle beraber mi? Sorusuna

Resûl-i Ekrem gülümseyerek karşılar ve: "Evet, benimle berabersin, eğer kalbini iki şeyden; gıllu gış ve hasedden; dilini iki şeyden, gıybet ve yalandan; gözünüde iki şeyden, Allah Teâlâ'nın haram kıldığı şeye bakmaktan ve Müslümana hakaretle nazar etmekten. İşte bunları yerine getirirsen, benimle beraber cennette yan yana olursun, buyurdu. "

110. "(Enes'in rivayet ettiği uzun bir hadîsde) Bedevinin biri Resûl-i Ekrem'e; "Bütün bu insanların hesabını kıyamet gününde kim takib edecek" dedi, Resûl-i Ekrem; Allah Teâlâ takib edecek, buyurdu. Bedevi, bizzat kendisi mi? diye tekrar etti. Hz. Peygamber yine evet, deyince bedevi güldü. Resûl-i Ekrem bedeviye niçin güldün? buyurdu. Bedevi; Kerem Sahibi gücü yettiği vakit affeder, hesaba gördüğü vakitte de müsamaha eder, dedi. Bunun üzerine Resûl-i Ekrem; Bedevi doğru söyledi, Allah Teâlâ'dan daha Keremli kimse olamaz. O bütün keremlilerden daha keremlidir, dedikten sonra, bedevi fakih oldu, buyurdu.

Bu uzun hadîsde yine, Allah Teâlâ Kabe'yi şereflendirdi ve yüceltti. Eğer bir kul taş taş Kâbe'yi yıksa, sonrada yaksa, Allah'ın velîlerinden birisine hakaret edenin günahı gibi günah işlemiş olmaz, buyurdu.

Bedevi, Allah'ın velîleri kimlerdir? diye sorunca, Resûl-i Ekrem; Mü'minlerin hepsi Allah'ın velîleridir. Allah Teâlâ'nın **"Allah imân edenlerin yardımcısıdır, onları karanlıktan nura çıkarır"**(Bakara, 257) sözünü duymadın mı? buyurdu. "

111. "Mü'min Kâ'be'den üstündür. "

112. "Mü'min temiz ve tâhirdir. "

113. "Mü'min Allah katında meleklerden efdaldır. "

114. **"Kim Benim bir velîmi küçümser ise, Bana alenen harb ilân etmiştir. Ben velimin dünya ve ahirette intikamını alırım"**

115. "Sizden herhangi biriniz ölürken, mutlak surette Allah'a hüsnü zan ederek ölsün. "

116. "Allah Teâlâ buyurur ki, Ben kulumun zannı üzereyim (Ben'i nasıl sanırsa öyle bulur) Ben'i dilediği gibi sansın. "

117. "Hz. Peygamber, ölüm döşeğinde yatan bir hastanın ziyaretine giderek, ona kendisini nasıl hissettiğini sorar, Adam, günahımdan dolayı korkuyorum, fakat Allah'ın rahmetinden ümidimi kesmiyorum, deyince Rasul-i. Ekrem, mü'minin kalbinde korku ile ümid bir arada bulunduğu müddetçe Allah Teâlâ o kulun, umduğunu verir ve onu korktuğundan emin kılar, buyurur. "

118. "Kim bir günah işler de, günahı onu üzerse istiğfar etmezse bile günahı affedilir. "

119. "Dua ettiğiniz zaman icabet olunacağına yakînen inanınız. Çünkü Allah ancak yakînen inanan ile kalbinden açık duada bulunan kimsenin duasını kabul eder. "

120. "Dua ibadetin yarısıdır. Allah Teâlâ, sadece temiz duayı kabul eder. "

121. "Sıla-ı rahmi kat' ve masiyet dışında icabet edileceğine yakînen inanarak dua edene Allah Teâlâ şu üç şeyden birini verir; ya istemiş olduğu şeylerde duasına icabet eder veya ondan onun gibi bir kötülüğü kaldırır veya âhirette onun için ondan daha hayırlısını saklar. "

122. "Hz. Peygamber, bana tavsiyede bulun diyen adama, **"Aleyhine hükmettiği hususlarda Allah Teâlâ'ya ithamda bulunma. "** buyurdu. "

123. "Hz. Peygamber gökyüzüne bakar ve güler. Bunun sebebi sorulunca, şöyle buyurur: Allah Teâlâ'nın mü'min için kazasına (hükmetmesine) şaştım. Her hükmü mü'min için hayırlıdır. Eğer lehine hükmeder ve razı olursa o zaman bu onun için hayır olur. Eğer aleyhine bir sıkıntıya hükmeder ve razı olursa, yine' hayırdır. "

124. "Allah Teâlâ'ya hüsn-i zanda bulunmak, Allah Teâlâ'ya husn-ı ibâdettendir,

125. "Allah Teâlâ, kıyamet gününde kuluna kötülüğü gördüğün vakit onu Önlemekten senin alıkoyan neydi, diye sorar. Allah Teâlâ ona hüccetini telkin ederse adam, Ya Rab, sana ümid ettim ve onlardan korktum, diye cevap verir. Bunun üzerine Allah Teâlâ Ben de seni mağfiret ettim, buyurur, "

126. **"Adamın biri, insanlara ödünç para verir ve onlara müsamaha eder. Eli dar olanlara da alacağını bağışlardı. Adam Öldü, bundan başka da bir iyiliği yoktu. Allah Teâlâ, Biz buna senden daha çok lâyıkız,** buyurur

127. "Muhâcir, kötülükten hicret eden; mücahit de Allah için nefsiyle cihâd eden, ma'buda, hizmet olan namazı kılan, gizli açık az çok malını sarfeden ve bundan dünya ticaretine fırsat bulamayan kimsedir. "

128. "Yaptığı iyiliğe sevinen, kötülüğe üzülen mü'mindir. "

129. "Ümmetimin en hayırlıları iyilik yaptıklarında sevinen, kötülük işlediklerinde istiğfar edenlerdir. "

130. "Zeydu'l-Hayl, Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve selleme: Sana Allah Teâlâ'nın murâd edip etmediği kimselerin alâmetlerini sormaya, geldim, dedi. Hz. Peygamber, ne halde sabahladın diye sordu. Adam, hayrı ve hayır adamlarını severek sabahladım. Sevabını düşünerek elimden geldiği kadar iyilik yapmayı istedim. Yapamadığıma üzüldüm, hasretini çektim, deyince Hz. Peygamber, işte bu Allah Teâlâ'nın murâd ettiği davranıştır. Eğer hakkında başka şey murâd etse, seni ona hazırlar ve sonra hangi vadide helâk olacağına aldırış etmezdi, buyurdu. "

131. "Allah Teâlâ, cehennemi kendi fazl-u rahmetinden bir kamçı olarak yarattı. O sayede, kullarını cennete sevk eder. "

132. **"Allah Teâlâ, şöyle buyurur: Mahlûkatı Benden yararlanmaları için yarattım. Yoksa, Ben onlardan yararlanmak için değil, "**

133. "Allah Teâlâ'nın yarattığı hiçbir şey yoktur ki, ona galip geleni yaratmış olmasın. Rahmetini de, gazabına galip kılmıştır. "

134. "Allah Teâlâ, mahlûkatı yaratmadan önce rahmeti kendine yazdı, ye muhakkak rahmetim gazabıma galiptir, buyurdu. "

135. "Lâilâhe illallah diyen cennete girer. "

136. "Son sözü lâ ilahe illallah olan kimseye cehennem ateşi temas etmez. "

137. "Allah'a ortak koşmadan O'na mülâkî olan kimseye cehennem ateşi haram olur. "

139. "Eğer, kafir Allah'ın geniş rahmetini bilse cennetten hiçbiri ümidini kesmezdi."

140. "İnsanlara, Rab'lerinden bahsettiğinizde onlara korkutucu ve nefret ettirici şeyler anlatmayınız. "

141. "Müjdeleyin, nefret ettirmeyin, Kolaylaştırmaz, zorlaştırmayınız, "

142. "Şayet benim bildiğimi bilseydiniz, az güler çok ağlardınız. " .

143. "Cebrâil (aleyhisselâm), Hz. Peygamberin yanına inip Allah Teâlâ'nın, kullarım benden niçin ümid kesiyorlar, buyurduğunu söyleyince, Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem insanların yanına çıktı ve onları umutlandırdı, şevklendirdi. "

144. "Rasûl-i Ekrem, "Muhakkak o saatin zelzelesi büyük bir şeydir. " (el-Hacc, l) âyeti kerîmesini okuduğu zaman bu günün hangi gün olduğunu biliyor musunuz, bugün Öyle bir gündür ki, o günde(atamız) Âdem (aleyhisselâm)'a, kalk soyundan cehenneme girecekleri ayır ve cehenneme sevk et denecek, Âdem (aleyhisselâm), ne kadarını, diye sorunca her bin kişiden dokuz yüz doksan dokuzunu cehenneme ve birini de cennete, denilecektir, buyurdu. Bunu duyan ashab şaşırdı, o gün iş ve güçlerinden vazgeçip, ağlayıp sızlamaya başladılar. Bunun üzerine, Hz, Peygamber bunların yanına giderek, size ne oluyor, siz ümmetler içerisinde siyah öküzün sırtında beyaz kıllar gibisiniz, buyurdu. "

145. "Eğer siz günah işlememiş olsaydınız, Allah Teâlâ başka mahlûk yaratır, onlar isyan eder ve Allah Teâlâ onları mağfiret ederdi. "Diğer bir lafızda "Sizi helak eder, başka mahlûk yaratır. Onlar isyan eder ve onları mağfiret ederdi. Çünkü O, fazlası ile mağfiret edici ve büyük rahmet sahibidir. "

146. **"Eğer günah işlemezseniz, sizin işin günahlardan daha fena olan şeyi yapmanızdan korkardım.** Nedir? diye sorulunca, Rasûlullah, **"ucubtur"** buyurdu. "

147. "Allah Teâlâ kıyamet günü, kimsenin hatırına gelmeyecek şekilde büyük umûmî bir af ilan edecek, hatta şeytan hile bu aftan kendisine bir şey isabet eder mi diye ümitlenecektir. "

148. "Allah Teâlâ'nın yüz rahmeti vardır. Doksan dokuzunu nezd-i İlâhîsinde alıkoydu ve dünyaya bir rahmeti indirdi. Halkın birbirine rahmeti, annenin-evladına şefkati ve hayvanların yavrularına acımaları hep bu bir rahmetin tesiridir. Kıyamet günü olduğu vakit O, bir rahmeti de doksan dokuz rahmetine ekler ve yüz rahmet olarak halka açar. Her rahmeti, yer ve gökler genişliğindedir. Artık o günde ancak tam manasıyla helake layık olanlar helak olur. "

149. "Amel ediniz ve amelinize sevinin, fakat iyi biliniz ki, kimseyi ameli kurtaramaz. "

150. "Sizden hiçbirinizi ameli, ne cehennemden kurtarabilir, ne de cennete koyabilir. Ashâb; Senide mi koyamaz? deyince, Hz. Peygamber; "Evet beni de koyamaz, ne ola ki Allah Teâlâ rahmeti ile kusurlarımı bağışlaya" buyurmuştur.

151. '"Şefaatimi, ümmetimin büyük günah sahipleri için sakladım. " Bir diğer lafızda "Siz onu itaat eden müttekîler için mi sanıyorsunuz? o, günahkâr olup da ihlaslı kullar içindir. "

152. "Hz. Peygamber, Muâz ve Ebû Musa'yı Yemen'e vâlî olarak gönderirken onlara şunları tavsiye etmiştir; kolaylaştırınız, zorlaştırmayınız, müjdeleyiniz, nefret ettirmeyiniz. "

153. "Allah Teâlâ azimetlerinin alınmasını istediği gibi, ruhsatlarının da alınmasını ister. "Diğer bir lafızda "Allah Teâlâ ma'siyetlerin yerine getirilmesini kerih gördüğü gibi, ruhsatlarının kabul edilmesini de sever. "

154. "Muhakkak ki bu din, metîn ve kuvvetlidir. Ona yumuşaklıkla yaklaş, yani güç yetiremiyeceğin şeylere girme. Allah'a karşı ibadeti nefsine yok ettirme, yani ağırlanmayacak şekilde ibâdet et. Dinin en hayırlısı en kolay olanıdır, "

155. "İnce eleyip sık dokuyan helak oldu, zorlanarak iyi konuşmaya özenenler helak oldu. "

156. "Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "Ben, rahmet ve afva cezadan daha yakınım. "

157. "Ben, hak, kolay ve âsin bir din ile gönderildim. "

158. "Dinimizde müsamaha olduğunu kitab ehlinin bilmesini isterdim. "

159. "İnsanlara Rab'lerinden bahsettiğiniz vakit, onlara, korkutucu ve nefret ettirici şeyleri anlatmayınız. "

160. "Hz. Peygamber; **size, Nebî ve şehîd olmadıkları halde, nûrdan minberler üzerine oturmaları sebebiyle, Allah Teâlâ nezdindeki mevkilerine nebî ve şehîdlerin gıbta ettikleri bir kavimden haber vereyim mi?** buyurunca, ashâb;

bunlar kim? diye sordu. Hz. Peygamber, **Allah'ın kullarını Allah Teâlâ'ya, Allah Teâlâ'yı da kullarına sevdirenler-ve yeryüzünde insanlara nasihat edenlerdir,** buyurdu» Ashabın, **Allah Teâlâ'yı kullarına sevdirme işini anladık, peki, Allah'ın kullarını Allah Teâlâ'ya nasıl sevdiriyorlar** şeklinde sorusuna, Hz. Peygamber, **onlara Allah'ın sevdiğini emredip, haram kıldığından kaçındırıyorlar. Şayet onlar bu söylenenleri yapıyorlarsa, Allah da onları seviyor,** şeklinde cevap verdi. "

161. "Allah Teâlâ buyuruyor ki, "Ben kulumun zannı üzereyim, (Beni nasıl sanırsa öyle bulur) Beni dilediği gibi sansın. "

162. "İsrail oğullarından biri, insanlara dîni zorlaştırır ve onlara Allah Teâlâ'nın rahmetinden ümit kestirirdi. Allah Teâlâ kıyamet-günü şöyle buyuracak: Sen kullarımı rahmetimden ümid kestirdiğin gibi, bugün Ben de seni rahmetimden ye'se düşüreceğim. "

163. "İsrail oğullarından iki kişi Allah için kardeşlik olmuşlardır. Bunlardan birisi nefsine zulüm ile isyan eder. Diğeri ise ibâdet eder. İbâdet eden durmadan isyân. edeni ikâz eder, günahtan mene çalışır. Âsî-olanı da, "Sen bana murakıb mı tâyin oldun? beni, Allah, aşkına rahat bırak "der. Bir gün, ' âbid bu adamı büyük bir günah işlerken görünce, buna kızarak, Allah seni afvetmez, afvetmesin, der. Kıyamet gününde Allah Teâlâ bunları hesaba çeker ve âsiye, **"Benim rahmetimi kim menedebilir? Ben seni afvettim"** buyurur. Âbide de; **bu sözün karşılığı olarak seni cehenneme atıyorum,** buyurur. Nefsim Yed-i Kudretinde olan Allah'a yemin ederim ki, âbid bir sözü ile hem dünyâ, hem de âhiretini mahvetti. "

164. "İbn Abbâs'ın rivâyet ettiğine göre, Hz. Peygamber müşriklere kızıp onları namazında tel'în (lanet-beddua) ettiği vakit. **Kullarımın işinden hiç bir şey sana ait değildir. . .** "(Al-i İmrân, 128) âyet-i celîlesi nâzil oldu ve Resûl-i Ekrem bedduasından vazgeçti. Daha sonra Allah onlara hidâyet nasîb etti de topluca müslüman oldular. "

165. "Muhammed b. Hanefiyye'nin Hz. Ali kerrema'llâhu vechehû ve radıya'llâhu anhden rivayetinde "Şimdilik sen aldırış etme(Onlara karşı) güzel ve (tatlı muamelede) bulun. " (Hıcr, 85) âyeti nazil olduğu vakit Rasûl-i Ekrem Cebrail'e bunun manasını sordu. Cebrail de, sana kötülük edeni affettiğin vakit artık ona sitem etme demektir, dedi. Bunun üzerine Rasul-i Ekrem :

Ey Cebrail, Allah Teâlâ affettiğini itabdan daha keremlidir, dedi ve Cebrail ile ağlamaya başladılar. Hemen Allah Teâlâ, Mikâil'i gönderdi ve Mikâil Allah size selâm ediyor ve şöyle buyuruyor, dedi. **Elbette affettiğimi itab etmem, benim keremime yakışmaz. "**

166. "Allah'tan istediğiniz vakit rağbeti yükseltin. Ve Firdevs-i Ali'yi isteyin. Zira Allah Teâlâ'ya hiçbir şey büyük ve güç gelmez. "

167. "Allah'tan çok ve yüksek dereceler isteyiniz. Zira cûd ve kerem sahibinden istiyorsunuz. "

168. "Adamın biri cehennemden çıkartılır ve Allah Teâlâ'nın huzuruna getirilir. Allah Teâlâ, o adama yerini nasıl buldun diye sorar. Adam, Ya Rabbi en kötü bir mekân der. Bunun üzerine Allah Teâlâ onu yerine tekrar götürün, buyurur. Adam, yürürken arkasına döner. Allah Teâlâ niçin dönüyorsun diye, buyurur. Adam, ey Rab'bim cehennemden çıkarttıktan sonra beni tekrar oraya döndürmeyeceğini ummuştum, der. Bunun üzerine Allah Teâlâ şöyle buyurur: Onu cennete götürün, "

169. **"Allah Teâlâ şeyle buyurur: Ben'im bazı kullarım vardır. Onları, sadece zenginlik ıslah eder. Şayet, onları fakirleştirirsem ifsâd olurlar.**

Yine bazıları vardır ki, sadece sıhhat ıslah eder. Şayet hasta kılsam, bu da onları ifsâd eder.

Ben, kullarımı ilmim ile evirip çeviriyorum. Onlardan haberdarım. Aynı şekilde, bazı kullarımı da sadece reca ıslah eder ve onların kalbleri ancak onunla istikamet bulur. "

E. HAVF HADÎSLERİ

170. "Allah Teâlâ, muayyen olan kıyamet günü için bütün canlıları mahşer yerine topladığı vakit yakındakiler olduğu gibi, uzaktakiler de aynı şekilde duyacakları bir sesle nida eder ve şöyle buyurur: Ey insanlar, sizi yarattığımdan bugüne kadar hep Ben sustum ve sizi dinledim. Bugün siz susun ve Ben'i dinleyin. Bugün size amellerin karşılığı verilecektir.

Ey insanlar, Ben sizin aranızda bir neseb, asalet koydum. Siz de, kendi aranızda bir neseb tayin ettiniz. Ben'im koyduğum nesebi düşürdünüz ve kendi nesebinizi yücelttiniz. Ben, en keremliniz, en çok müttekî olanınızdır dedim. Fakat, siz buna

yaklaşmadınız ve falan zade falan dediniz. İşte bugün Ben de sizin koyduğunuz asalet ünvanını düşürür ve Ben'im koyduğum asaleti yüceltirim. Müttekîler nerede? Hemen bunlar için bir sancak çekilir, onlar bu bayrağın ardına takılır, yerlerini alır ve hesapsız olarak cennete girerler. "

171. **“Allah'ım, senden refîk-A'lâ'yı isterim. "**

172. "Kul kabre girdiğinde, Allah'ın dışında korkacağı, sadece onu kıyamet gününe kadar korkutacak bir şekil kalır. "

173. "Allah'ın laneti ümmetimi aldatan üzerine olsun. Ünmetinin aldatılması nedir ya Hz. Rasûlu'llâh denildi. Şöyle buyurdu: Onlar işin tâbi olacaklara bid’at ihdas etmeleridir . Kim böyle yaparsa, onları aldatmış olur. "

174. "Bir kimse elli yıl cennet ehli amelini işler. Öyle ki, o kimse için cennet ehlinden, denir. Bir diğer haberde öyle ki cennetle arasında sadece bir karış kalır. Kitab ona galebe çalar ve cehennem ehli ameliyle hitam buldurur. Bir diğer haberde, öyle ki cennetle arasında bir devenin ikinci defa sağılmasına kadar bir mesafe kalır. Ve onun için, cehennem ehlinin ameliyle son verdirilir. "

175. "Allah Teâlâ, şöyle buyurdu: Bunlar cehennemliktir. Aldırmam. "

176. "Allah'a yemin olsun ki, Allah Teâlâ bid’at sahibinin amelini kabul etmez. O, Allah Tealâ’nın sünnetlerini reddettiği için, Allah da onun amellerini reddeder. O, çalışmayı artırdıkça, Allah’dan uzaklaşmayı da artırır. "

177. "Ashab-ı Suffe’den olup bir savaşta şehit düşen bir zât için annesi, ne mutlu sana Rasûl-i Ekrem ile hicret ettin ve şimdi de şehit oldun. Cennet kuşlarından bir kuşsun, (uçarak cennete gittin) deyince Hz. Peygamber, Ne biliyorsun belki **lüzumsuz sözler konuşur ve kendisine zarar vermeyen şeyleri engellerdi**, buyurdu. "

178. "Rasûl-i Ekrem, malûl olan ashabından birinin yanına girdi. Bu sırada, kadının biri "Senin için cennet hazırdır, dedi. "Hz. Rasûlu'llâh salla’llâhu aleyhi ve sellem böyle Allah’a karşı peşin hüküm veren kimdir diye sorunca, hasta annemdir, dedi. Bunun üzerine Hz. Rasûlu'llâh salla’llâhu aleyhi ve sellem Ne biliyorsun, **belki boş sözler konuşur ve müstağni kalamadığı şeylere cimrilik ederdi**, buyurdu. "

179. "Nebî (salla’llâhu aleyhi ve sellem) bir çocuğun cenaze namazını kıldırırken bir rivayette duasında:

Allah'ım, sen bunu kabir ve cehennem azabından koru, diye dua ediyordu. İkinci bir rivayette kadının birisinin "Ne mutlu sana, cennet serçelerinden bir serçe" dediğini duyunca Rasûl-i Ekrem hiddetlenerek: Öyle olduğunu ne biliyorsun, Allah'a yemin ederim ki ben peygamber olduğum halde, Allah Teâlâ'nın hakkımda ne muamele yapacağını bilmem. Allah Teâlâ, Cenneti yarattı. Adamlarını da yarattı. Cehennemi yarattı, sakinlerini de yarattı. Bunlar ne artar, ne de eksilirler. "

180. "Hud ve onun kardeşleri olan Vakıa, Tekvîr ve Amme sûreleri beni kocatmıştır."

181. "Hz. Peygamber ve Cebrâil (aleyhisselâm), Allah korkusundan ötürü ağlarken Allah Teâlâ onlara, niçin ağlıyorsunuz, halbuki Ben sizi emniyette kıldım demesi üzerine, onlar Ya Rabbi, Sen'in mekrinden kim emin olabilir, dediler. " ,

182. "Kader, Allah'ın sırrıdır. Onu ifşa etmeyiniz, "

183. "Rahimlerde görevli melek, nutfeyi eline aldıktan sonra Ya Rab, erkek mi dişi mi, sağlam mı kusurlu mu, rızkı ve ameli nedir, izi ve yaradılışı nedir? diye sorar. Sonra Allah Teâlâ, onun elinde buyurduğu gibi yaratır. Suretlendirdiğinde, Ya Rabbi ona şakî veya saadetle mi, nefh edeyim, diye sorar. "

184. **"Dört vasıf kimde bulunursa, namaz kılıp oruç tutsa ve kendini müslüman bilse de hâlis münâfıktır.** Kendinde bu vasıflardan bir tanesi bulunursa onu terk edinceye kadar, kendisinde nifaktan bir parça var demektir. Bunlar, konuştuğu vakit yalan söyleyen, vadettiği vakit sözünde durmayan, emniyet edildiği vakit emanete ihanet eden, hasımlaştığı vakit haksızlığa kaçmaktır, »Diğer bir lafızda muahede ettiğinde ahdi bozmaktır. "

185. "Bilenin fazileti, Bana amel edenin faziletinden daha sevimlidir. Dininizin en hayırlısı verâdır. "

186. "Hz. Peygamber etin göğüs ile omuz veya boş böğür ile kürek kemiği arasındaki kısmı severdi. "

187. **"Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem el-Hâkka sûresinden bir âyet okuyunca bayıldı. "**

188. "Hz. Peygamber düşmanla karşılaştığında, şöyle der: Seninle değişirim, Seninle savaşırım ve Seninle saldırırım. "

189. "Hz. Peygamber şöyle dua ediyordu: Allah'ım, Sen'den Sana sığınırım. "

190. "**Dikkat et, Allah'ın dışında herşey bâtıldır.** Hz. Peygamber, bu beyt inşâd edilince doğru söyledi, buyurdu. ''

191. "Allah Teâlâ, şöyle buyuruyor: Semâ ve arz Ben'i kaplıyamaz. Ben, mü'min kulumun kalbine sığarım. "

192. "Allah Teâlâ, Dâvûd (aleyhisselâm)'a şöyle vahyetti: Ey Dâvûd, **Ben'den ava alıştırılmış yırtıcı hayvandan korktuğun gibi kork. "**

F. ZÜHD HADÎSLERİ

193. "ümmetimin fakirleri, cennete zenginlerinden kırk yıl önce gireceklerdir. ”

194. "Mü'minlerin fakirleri, cennete zenginlerinden elli yıl önce gireceklerdir. "

195. "Bana cennet gösterildi, ahalisinin çoğu fakirlerdi. Cehennem gösterildi, ekserisi de zenginlerdi. Aynı manada bir diğer haberde, zenginler nerede, dedim. Onları had hasetti, dedi. '"

196. “İhsan nedir diye sorulduğunda, Hz. Peygamber: Allah'ı görüyormuşçasına ibadet etmendir, buyurdu. "

197. "Mü'minin dünyadaki hediyesi fakirliktir. "

198. "Fakirlik, mü'mine atın yanağındaki dizgin ve alnındaki beyazdan daha süslüdür, "

199. "•Peygamberlerden en son cennete girecek olan zenginliği sebebiyle Süleyman (aleyhisselâm) "dır. .

200. "Âlimler, dünyaya dalmadıkları sürece Rasullerin eminleridir. Dünyaya daldıklarında, dininiz için onlardan sakınınız

201. "Lâ ilahe illallah, dünyalarında (imanlarını) eksiltecek şeylere dalmadıkları müddetçe kullardan Allah Teâlâ'nın hoşnutsuzluğunu kaldırmaya devam eder. ”

202. "Dünya alış verişini dinlerine tercih etmedikçe ve Lâ ilahe illallah dedikleri halde, bunu yaparlarsa Allah Teâlâ “Yalan söylediniz, siz bunda samimi ve doğru değilsiniz, buyurur. "

203. "Allah Teâlâ, bir kulunu sevdiği vakit onu belâ ile ibtilâ' ve imtihan eder. Sevgisi son haddine vardığı vakit aile, mal ve evlât diye kendisinde hiçbir şey bırakmaz. "

204. “Kendisine susmak ve zühd verilen kimseyi gördüğünüz vakit, ona yaklaşın. Zira, o hikmet telkin eder. "

205. "Kim dünyalık peşinde olarak sabahlarsa, Allah Teâlâ onun işini zorlaştırır. Malzemesini dağıtır. Kendisini açgözlü kılar. Yoksulluğu gözünün önünde canlanır. Dünyada da nasibinden-fazla birşey kendisine verilmez. Ama, ahiret düşüncesiyle sabahlayan kimsenin işini, Allah Teâlâ, kolaylaştırır, varlığını korur, kalbini zengini eştirir, kendisi yüz çevirdiği halde dünyalık da ona teveccüh eder. "

206. "Ashab’dan biri şöyle anlatıyor. Rasûl-i Ekrem'e insanların en hayırlısı kimdir, diye sorduk. Kalbi mahmûm [Ateşli olan. Mecnun] , dili doğru olan kimsedir, buyurdu. Biz kalbi mahmûn ne demektir diye sorduk, Hz. Peygamber takva sahibi gıll u gışşı, azgınlık ve çekememezlik bulunmayan temiz kalbtir, buyurdu. Bunun üzerine bundan sonra: hayırlı olan kimdir, diye sorulunca; Hz. Peygamber dünyayı kötüleyip ahireti sevendir, buyurdu. "

207. "Allah Teâlâ, yarattığından beri dünyaya bakmadı ve ona şöyle dedi: Otur, basit, değersiz şey. Sen ve ehlin cehennemliktir. "

208. "Kıyamet günü Allah Teâlâ, dünyaya; içinde benim için olanları ayır, diğerlerini cehenneme at, buyurur. "

209. "Allah Teâlâ zikir ve ona tâbi olanlar hariç, dünya ve içindekiler; lanetlenmiştir. "Diğer bir lafızda" dünya, iblis gibidir. Allah Teâlâ, onu kul için yaratmıştır. "

210. "Dünya, yer ile gök arası boşluğundadır. Yaratıldığı günden beri, Allah Teâlâ ona nazar etmemiştir. . . "

211. "Rasûl-i Ekrem; uyuz, ve kuru bir ölü koyunun yanından geçerken; gördüğünüz şu koyun ölüsünün sahibi nezdinde bir kıymeti var mı, diye sorunca, orada bulunanlar; kıymeti olmadığı için onu buraya attı, dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber: Bu dünya, bu koyunun sahibi yanında olan kıymetinden ziyade Allah katında değerli değildir. "Diğer bir lafızda" Hz. Peygamber, hanginiz bunu dirhem

mukabili almak ister buyurunca, ashab, hangimiz alır, üstelik hangi şey buna müsavidir, dediler. Bunun üzerine Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem, dünya sizin yanınızda olan kıymetinden ziyade Allah katında değerli değildir, buyurdu. "

212. **"Eğer dünyanın Allah katında sivrisinek kanadı kadar bir kıymeti olsaydı, Allah Teâlâ ondan kâfire bir yudum su içirmezdi. "**

213. "Hz, Peygamber kişinin yemiş olduğu şeyi, ehline değişip kokmasını darbı mesel getirerek Bedevi'ye şöyle buyurur: . Yedikleriniz ve içtikleriniz için ne dersin? Büyük abdest bozmuyor musunuz, bevletmiyorsunuz? Bedevî, evet dedi. Hz. Peygamber, ne hale gelirler buyurunca Bedevi, Ya Rasulallah bildiğimiz hale gelir, dedi. Bunun üzerine, Hz. Peygamber siz de biriniz evinin arkasına oturup def-i hacette bulununca kokudan dolayı eliyle burnunu tutar değil mi, buyurdu. Bedevi, evet dedi. Peygamberimiz, Allah Teâlâ dünyayı Âdemoğlundan çıkana benzetti, buyurdu. "

214. **"Allah Teâlâ, dünyaya nezdindekine rağbet etmeleri için velî kullarıma acı, kendilerine bana kavuşmayı istememeleri; için de, düşmanlarıma tatlı ol, buyurdu. "**

215. "Allah'a kavuşmak isteyene, Allah da mülâki olmak ister. Kavuşmak istemeyene, Allah da mülâkî olmak istemez. "

216. "O, sağlam bir iptir. Doğru yoldur. hidâyeti onun dışında arayanı Allah saptırır."

217. "Dünyadan yüz çevir ki, Allah Teâlâ seni sevsin. "

218. "Haram olan şeylerden sakın ki, Allah Teâlâ seni sevsin. "

219. "Gaza yapmadan ve gaza yapmayı düşünmeden ölen nifaktan bir şube üzerine ölür. "

220. "Hz. Peygamber, cuma günü duanın kabul olunduğu saat hakkında, o cumanın son saatidir, buyurdu. "

221. "Hz. Rasûlu'llâh (salla'llâhu aleyhi ve sellem) 'a, mahrem bir şey arzedip konuşmak için gerekli sadakayı emreden âyet (Mücadele, 12) nâzil olunca Hz. Peygamber Ali'ye konuşmak için takdim edilmesi gereken sadakanın miktarı

konusunda ne dersin, buyurdu. Ali, altın parçası diye cevabını verince Ha. Peygamber, sen de çok zâhidsin, fakat biz bir dinar yapalım, buyurdu. "

222. "Zühd ile verâ, her gece gönülleri dolaşırlar. İmân ve haya bulunan kalbe rastlarlarsa orada ikamet ederler. Böyle bir kalb bulamazlarsa geçer giderler. "

223. "Zenginlik olarak yakîn, meşguliyet olarak ibadet, vâız olarak da ölüm yeterlidir. "

224. **"Zenginlik servet çokluğundan değil, gönül tokluğundandır. "**

225. "Harise, Hz. Peygambere ben gerçek mü'minim dediği vakit Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem: İmanın hakikati nedir, diye sordu. Harise, dünyadan sarfı nazar ettim. Benim için taş ve altın müsavi oldu. Ha cennetteyim, ha cehennemdeyim. Sanki ben, açıkça Rabbimin Arş'ındayım, dedi. Rasûl-i Ekrem, bildin buna devam et, Allah Te alalın kalbini imânla nurlandırdığı kul, buyurdu. "

226. "Hz. Peygamber, hakkıyla Allah'tan haya edin, buyurdu. Ashab, haya ediyoruz deyince Rasûl-i Ekrem: **öyle değil, oturmayacağınız evleri yapar, yemeyeceğiniz serveti toplarsınız,** buyurdu. "

227. "Rasûl-i Ekrem'in ziyaretine gelen bir kabile, biz mü'miniz dediklerinde Hz, Peygamber imanınızın alâmeti nedir diye sordu, Onlar; kazaya rıza gösterir, darlıkta sabreder, zenginlikte şükrederiz. Düşmanlarımıza bir felâket geldiği vakit, onlara husumeti terk ederiz. Bunun üzerine Rasûl-i Ekrem, öyle ise yemeyeceğinizi toplamayın. Oturmayacağınız meskenleri yapmayın, bırakıp gideceğiniz şeye göz dikemiyiniz, buyurdu. "

228. "Câbir (radıya'llâhu anh)diyor: Hz. Peygamber, irâd buyurduğu bir hutbesinde Kelime-i Tevhîd ile gelip, buna başka birşey karıştırmayan kimseye cennet vâcib olur, buyurdu, Bunun üzerine Ali ayağa kalkarak, o karıştırmayacağımız şeyi bize açıklar mısın deyince, Rasûl-i Ekrem dünyaya uymak ve dünyayı aramak suretiyle dünya sevgisidir. Öyle insanlar var ki, peygamberler gibi konuşur. Zâlimler gibi iş görür. İşte bütün bunlardan sâlim olarak Kelime-i Tevhîd ile gelen kimseye cennet vâcib olur, buyurdu. "

229. "Rasûl-i Ekrem "Allah, kime doğru yolu gösterir, imâna muvaffak ederse, onun göğsünü İslama açar" (En'âm, 125) âyetindeki "şerh" kelimesi sorulunca; nûr

kalbe girdiği vakit göğüs açılır ve onun için genişler, buyurdu. Bunun alâmeti var mı dediklerinde, Hz. Peygamber, evet vardır . Aldanma yeri olan dünyaya arka çevirip, ebedî hayat olan âhirete dönmek-gelmeden önce ölüme hazırlanmaktır, buyurdu. "

230. "Cömertlik, imân sağlamlığından gelir. İmânı, sağlam olan cehenneme girmez. Cimrilik de şek ve şüpheden gelir. Şüphe içinde olan cennete giremez. "

231. "Cömert; Allah'a yakın, insanlara yakın, cennete yakın ve cehennemden uzaktır. Cimri ise Allah'dan uzak, insanlardan uzak ve cehenneme yakındır, "

232. "Kelimenin en doğrusu, şairin dediği "Allah'ın dışında herşey bâtildir" sözüdür."

233. "Adamın birisi, Allah'ım dünyayı sen nasıl görüyorsan bana öyle göster dediği vakit, Rasûl-i Ekrem: Böyle deme, belki Allah'ım dünyayı salih kullarına gösterdiğin gibi bana da öyle göster, de. "

234. "Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem "Sağ duyulular o kimselerdir ki, ayakta iken, otururken ve yatarken daima Allah'ı anarlar. Göklerin ve yerin yaradılışı hakkında iyice düşünürler, . . "(Âl-i İmrân, 191)âyetini okuduktan sonra, bu âyete okuyup da tefekkür etmeyene yazıklar olsun, buyurdu. "

235. "Dünya sevgisi, bütün hataların başıdır. "

236. "Dünya, yeri olmayanın evi; serveti olmayanın malıdır. Aklı olmayan, dünyalık toplar. "

237. "İbnu'l-Müseyyib'in, Ebû Zer'den rivâyet ettiği hadîste Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: Dünyadan yüz çeviren kimsenin kalbinde Allah Teâlâ, hikmeti yerleştirir, dilinde konuşturur, dünyanın dert ve dermanını ona bildirir. Ve onu, salim olarak dünyadan çıkarıp Dâru's-Selam'a ulaştırır. "

238. "Rasûl-i Ekrem, birgün ashabı ile on aylık gebe deve sürüsüne rastladı. Bunlar, arapların en kıymetli mallarıydı. Çünkü, sırtından, sütünden, etinden, tüyünden ve yavrusundan istifade edilen bir hayvandır. Bu kadar kıymetli olan bu develere Hz. Peygamber yüzünü çevirip, dönüp bakmadı. Araplar, bu bizim en kıymetli malımızdır, niçin bakmıyorsun dediklerinde Hz. Peygamber: Rabbim, beni bunlara bakmaktan nehyetti, buyurdu ve "Onlardan bir sınıfa, kendilerini fitneye

düşürmemiz için ve faydalandırdığımız dünya hayatına ait ziynetlere ve debdebelere salcın iki gözünü dikme. " (Tâ Hâ, 131)âyetini okudu. "

239. "Hz, Ömer'den gelen bir rivayette "Altını ve gümüşü yığıp, biriktirip de Allah yolunda harcamayanlar. . , "(Tevbe, 34) âyeti nazil olduğunda Rasûl-i Ekrem, altın ve gümüş kahrolsun, buyurdu. Ashab-ı Kiram, Allah Teâlâ altın ve gümüş yığmaktan bizi men etti, ne yığalım diye sordular. **Hz. Peygamber, sizden her biriniz zikreden dil, şükreden kalbe sahip olsun. Bir de âhireti hususunda kendisine yardımcı olacak bir kadın elde etsin,** buyurdu. "

240. "Huzeyfe (radıya'llâhu anh)’nin rivayetinde Hz. Peygamber Dünyayı, âhirete tercih eden kimseyi, Allah Teâlâ şu üç şey ile ibtilâ eder. Kalbinden hiç çıkmayan sıkıntı, hiç kurtulamadığı fakirlik ve doymak bilmeyen hırs, buyurdu. "

241. "Kişi, bilinmek bilinmemekten, bir şeyin azı kendisine çoğundan daha sevimli olmadıkça imânını kemâle erdiremez. "

242. **"Kötü görünüm (fakir) ve Pejmürde (perişan-eski) giyim, imândandır. "**

243. "Kim muktedir olduğu halde, Allah Teâlâ'ya tevazuundan dolayı güzellik elbisesini terk ederse Allah Teâlâ onu, imân elbiselerinden istediğini giymekte muhayyer bırakır. "Diğer bir lafızda "Kim Allah Teâlâ için zîneti terkederse, güzel elbiseyi Allah Teâlâ'ya tevazu olsun ve Rızâyı Bârî'yi elde etmek düşüncesiyle giymezse, Allah Teâlâ ona incilerle işlemeli cennetin’ en üstün kumaşlarından giydirir. "

244. "Resûl-i Ekrem Mekke'den Medine'ye gelirken Küba'ya vardığında Kubalılar kendisine bal ile karışmış bir bardak süt takdim ettiklerinde, Hz. Peygamber; Gerçi ben bunun haram olduğunu söylemiyorum, Fakat Allah için tevazu göstererek içmiyorum, buyurdu. "

245. "(Resûl-i Ekrem zevklenmekten menetmiş ve buyurmuştur ki) .Allah'ın öyle kulları vardır ki, onlar katiyyen süs, zevk ve , safaya dalmazlar. "

246. "Fadile b. Ubeyd, Mısır valisi iken, yalınayak, saçı başı dağınık ve üstü başı tozlu vaziyette görülür. Kendisine bunun sebebi sorulunca o, Rasûlullah bizi çok zînet kullanmaktan nehyetti, bazan yalınayak yürümemizi emretti, der. "

247. "Türlü nimetleri yiyip zevklenenler, çeşitli kumaşlar giyenler ve ağızlarını eğip bükerek konuşanlar, ümmetimin şerlilerindendir. ".

248. **"Mele-i A'lâ'dan bana haber verildiğine göre, ümmetimin hayırlılarından öyle kimseler var ki, Allah'ın rahmetinin genişliğine dayanarak toplum arasında gülerler, azabından korkarak da gizli gizli ağlarlar. İnsanlara külfetleri hafif, kendilerine ağır, eski giyerler, ruhban kılığına girerler vücutları yerde, gönülleri ise Arş'tadır. "**

249. "Allah Teâlâ giydiğine aldırış etmeyen mübtezel insanları sever. "

250. "Dünya sevgisi bütün hataların başıdır. "

251. "Süfyân'ın Yahya b. Selînır et-Tâif î ' den merfû olarak rivayet ettiği haberde Hz. Peygamber şöyle buyurdu; "Şayet kul, Allah Teâlâ'ya yer ve gök yüzü ehlinin ibadeti kadar ibadet ettiği halde Allah'a dünyayı severek mülâki olsa, Allah Teâlâ onu mahlûkat içerisinde, bu falan oğlu falan Allah'ın buğzettiği şeyi sevmiştir, diyerek teşhir edeceği bir makama koyar, "

252. "Resûl-i Ekrem bir sefer dönüşünde Hz, Fâtıma'nin evine uğradı. Kapısında asılı bir perde ve elinde gümüş. iki bilezik görünce, hemen geri döndü. Bu arada Ebû Râfi' Hz. Fâtima'nin yanına geldi ve Fatıma'yı ağlar gördü. Sebebini sorunca, Hz. Fatıma; Resûl-i Ekrem'in kapıya kadar gelerek içeri girmeden geri döndüğüne ağladığını, söyledi. Ebû Râfi' durumu Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem sordu. Hz. Peygamber, perde ve bilezikler yüzünden içeri girmediğini söyleyince, durumu Hz. Fâtıma'ya bildirdi. Fâtıma hemen perde ve bilezikleri Hz. Bilâl ile Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve selleme gönderdi ve ben bunları sadaka ediyorum, nasıl istersen öyle harca, dedi. Resûl-i Ekrem Bilâl'e, bunları sat ve paralarını Ashâb-ı Suffe'ye ver, buyurdu. O da onları iki buçuk dirheme satıp paralarını onlara verdi ve bundan sonra Hz. Peygamber, Fâtıma'nın evine girerek, kızım, çok güzel yaptın, buyurdu. "

253. "Kim süslü elbise-(şöhret elbisesi) giyerse, -Allah'ın sevdiği kimse olsa da elbiseyi çıkarıncaya kadar Allah Teâlâ ondan yüz çevirir. "

254. "Hz. Peygamber'in gömleği, zeytin yağcının gömleği gibi idi. "

255. "Hz. Peygamber bir defasında sündüsten işlemeli, yüz dirhem tıynetinde bir elbise giydi. Ashâb-ı Kirâm elbiseyi eller, ve onun güzelliğine hayran kalarak, bu

cennetten mi geldi sana, diye söylerlerdi. Bu, Mukavkıs'ın hediyyesi idi. Sonra Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem onu sırtından çıkararak bir müşrike verdi ve ipek ve dîbâc giymeyi erkeklere yasakladı. "

256. "Hz. Aişe kendisine hizmet eden Bureyre'yi satın alıp âzâd edeceği zaman bir kabîlenin câriyesi idi. 0 kabile, "Velâ"nın bize ait olması şartıyla bunu veririz, dediler. Hz. Aişe Resûl-i Ekrem'e sordu. Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem de; olsun, bu şartla al onu, buyurdu ve sonra da , , Velâ, , yı yasakladı. "

257. "Hz. Peygamber işlemeli bir gömlekle namaz kıldı, selam verdiği vakit, bu işlemeler beni meşgul etti. Bunu Ebû Cehm'e götürün de onun kaba elbiselerini bana getirin, buyurdu. "

258. "Resûl-i Ekrem Hz. Aişe'nin kapısında bir perde asılı görünce ona kopardı ve bunu gördükçe dünyalığı hatırlıyorum. Onu al falancalara gönder, buyurdu. "

259. "Bir gece Hz. Aişe, Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem altına yeni, bir döşek serer. Halbuki Resûl-i Ekrem İki katlı bir aba üzerinde yatardı. Bu defa sabaha kadar uyanamadı. Sabahleyin, benim eski yatağımı getir ve bunu kaldır, zira beni sabaha kadar uyandırdı, buyurdu. "

260. "Hz. Peygamber bir gün altın yüzük taktı. Minberde gözü ona ilişti. Bu yüzük beni meşgul etti, diye yüzüğü parmağından çıkarıp attı. "

261. **"Beni seven sünnetime sarılsın. "**

262. "Benim ve benden sonra gelen Hulefâ-i Râşidîn'in sünnetine uyun ve onlara bütün gücünüzle sarılın. "

263. **"Hz. Peygamber Aişe'ye, bana ulaşmağı arzu ediyorsan, zenginlerle oturmaktan sakın, elbiseni iyice eskimedikçe onu sırtından çıkarma, buyurdu. "**

264. "Hz. Peygamber bir defasında yeni malinler giydi, hoşuna gitti, hemen secdeye kapandı ve bunlar hoşuma gitti, Rabbim bana kızar korkusu ile secdeye kapandım, dedi ve onları ayağından çıkararak ilk karşılaştığı yoksula verdi. "

265. "Dünyada rızkı günü birlik azık olan kuluna Allah azâb etmez. "

266. "Bir gece. Hz. Peygamberin eline beş veya altı altın geçti. Onları sabaha yakına kadar dağıtmadan uyuyamadı. Hz. Aişe diyor, Paranın bittiğini duyunca rahat bir

uykuya yattı ve hatta uyku esnasındaki nefes alıp vermesini duyuyordum. Maksadı bir emr-i Hak vukuunda yanında dünya malının bulunmaması idi. "

267. "Hz. Peygamberin nalinlerinin kayışı eskidi ve yenileriyle değiştirdi. Namaz kıldıktan sonra, benim eski kayışları getirin, bunlarda namazda beni meşgul etti, ' buyurdu. "

268. "Kıyamet gününde bana en yakın olacaklar, dünyada benim olduğum gibi olanlardır. "

269. **"Allah'ım, Âl-u Muhammed'in rızkını ölmeyecek kadar azık kıl."**

270. "Islâm'a hidâyet olunup yetesiye nafakası olan ve buna kanaat eden, diğer bir lafızda, sabreden kimseye müjdeler olsun. "

271. "Zengin olsun, fakir olsun herkes kıyamet gününde, keşke dünyada ölmeyecek kadar nafakam olsaydı (fazlası bulunmasaydı) diye temenni edecektir. "

272. **"Allah'ım, beni seven ve da'vetime icabet edenin mal ve çocuklarını azalt, bana buğzeden ve da'vetime icabet etmeyenin mal ve çocuğunu çoğalt. "**

273. **"Dünyalığın eksilmesi âhiretin artması, artması da âhiretin eksilmesidir. Bir kimseye verilen dünyalık, Allah Teâlâ' nın nezdinde kıymetli olsa da o kişinin derecesini eksiltir. "**

274. "Hz, Peygamber, İbn Abbâs'ın yaptırdığı yüksek bir çardağın yıkılmasını emretti. "

275. "Hz. Peygamber bir yere uğradı ve orada yüksek kubbeli bir bina gördü, kimin olduğunu sorup öğrendi. Ashab'dan olan bu zat Resûl-i Ekrem'in huzuruna geldiği vakit, Peygamberimiz ona eskisi gibi iltifat buyurmadılar. Adamcağız merak edip sebebini öğrenince, binayı yıktı. Bir müddet sonra Peygamber Efendimizin yolu o tarafa düştü. Binayı göremeyince, bu bina ne oldu, diye sordu. Yıkıldığını haber verdiler. Resûl-i Ekremde sahibine dua etti. "

276. "İhtiyacından fazla inşaat yapana, kıyamet gününde, bunu sırtına al, diye teklif edilir. "

277. "Âdemoğlunun her nafakasında ecri vardır, yalnız toprak- su harcına sarfettiği paranın mükâfatı yoktur. "

278. "Sıcak ve soğuktan koruyan müstesna, bütün inşaatlar kıyamette sahiplerine vebaldir. "

279. **"Evinin darlığından şikâyet edene, Hz. Peygamber cennette genişlik ara, buyurdu. "**

280. "Her ümmetin, bir buzağısı vardır. Bu ümmetin buzağısı da altın ve gümüştür. "

281. "Eğer böyle yaparsanız, size sizden öncekiler sebkat [Geçmek, ilerlemek] edemediği gibi, sizden sonrakiler de yetişemez. "

282. "Zeyd b . Eslem'in Enes'den rivayet ettiği hadîse göre, fakirler Hz. Peygambere bir elçi gönderdiler. Ve elçi şöyle der: Ben, fakirlerin sana gönderdiği elçisiyim. Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem sana ve yanlarından geldiğin, sevdiğimi topluluğa merhaba, dedi. Adam, sözüne şöyle devam etti: Ya Rasulallah, fukara şunu ileri sürüyor: Zenginler, cennete girmeye sebep olan amel ve sevapları alıp götürdüler. Onlar haccediyorlar, biz güç yetiremiyoruz. Umre yapıyorlar, biz yapamıyoruz. Hastalandıkları zaman, zahire olarak mallarının fazlasını gönderiyorlar. Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdu: Benden, fakirlere şunu ilet. Sizden sabredip sevabını Allah'dan bekleyenler için, zenginlerde olmayan üç haslet vardır. Birincisi, cennette birtakım odalar var. Yeryüzü sakinleri, gökyüzünün yıldızlarına baktıkları gibi, cennet ehli de o odalara bakar. Oraya; ancak fakir nebî veya fakir şehit yahut fakir mu'min girer. İkincisi; fakirler, zenginlerden yarım gün önce cennete girerler. Yarım gün, beşyüz senelik bir zamandır. Uçüncüsü, zengin Subhanallahi ve'l hamdülillahi velî ilahe illallahu vallahu ekber, dese fakir de aynısını söylese, zengin onbin dirhem infâk etse de fakire yetişemez. Bütün iyilik amelleri böyledir. Elçi, fakirlere döndü, durumu bildirdi. Bunun üzerine fakirler, razı olduk, razı olduk dediler. "

283. "İsmail bi Ayyâş-Abdullah b. Dînâr-Abdullah b. Ömer'den rivayet edilen haberde, Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem ashabına: İnsanların hayırlısı hangisidir, diye sordu. Ashab nefsinde ve malında Allah hakkını ödeyen zengindir, dediler. Rasûl-i Ekrem, bu çok güzel bir adam, fakat dediğim o değildir, buyurdu. Ashab, 0yle ise insanların hayırlısı kimdir ey Allah'ın Rasulü, dediklerinde Hz. Peygamber: Zorlukla kazandığından infak eden fakirdir, buyurdu. “

284. "Bu ümmetin, hayırlısı, fakirleri ve en süratli cennete girip yerleşecekleri de zayıflarıdır. "

285. "Hz. Peygamber, Bilâl'e Allah Teâlâ'ya fakir olarak mülâki ol, zengin olarak mülâki olma, buyurmuş, Bilâl de bu benim için nasıl olur deyince Hz. Peygamber, istenildiğinde mâni olma, verildiğinde de gizle. "

286. "Allah Teâlâ'ya rıza ve yakîn ile salih amel işle. Bu olmazsa hoşlanmadığın şeylere sabırda da büyük hayır vardır. ”

287. "Atâ'nın, Ebû Saîd el-Miudrî'den rivayet ettiği hadîste Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: **Allah'ım, beni fakir olarak vefat ettir, zengin olarak vefat ettirme, ”**

288. "Ümmetimin fakirleri, cennete zenginlerden yarım gün önce girecektir. Bu da, beşyüz senelik bir zamandır. "

289. "Allah'ım beni fakir olarak vefat ettir/ ettirme. Ve beni miskinler zümresinde haşret. "

290. "Allah Teâlâ şöyle "buyuruyor: İzzet, elbisem, kibir ridâmdır. Bu iki konuda benimle münazaa edeni cehennemde mahvederim.

291. "Amr b, Meymûn'un, Zübeyr b. el-Avvâm'dan rivayet ettiği hadîste Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: By Zübeyr, Allah'ın haramlarından samimî olarak kaçınmak suretiyle, şüpheli şeyler ve şehevî arzuların geldiği anda, nefsine hâkim ol ki, hesaba çekilmeden cennete giresin. ”

292. "Dört şey, sadece ücûple idrâk edilir. Susmak, ki, ibâdetin ilkidir, tevâzu, çok zikir, az şey. "

293. "Kişi, bilinmemek kendisine bilinmekten, birşeyin azı çoğundan daha sevimli olmadıkça, imânın hakikatına ulaşamaz"

294.

295.

296.

297.

298. "Hz. Peygamber, hangi insan daha hayırlıdır sorusuna, âhireti seven ve dünyaya uzak duran kimse, buyurdu. "

299. "Kim, kederleri tek bir keder haline getirirse Allah Teâlâ onun âhiret ve dünya işine kifayet eder. "

300. "Gönül hoşluğu, nimetlerdendir. "

301. "İyi mal, iyi adam için güzel şeydir. "

302. **"Allah Teâlâ, dünyayı sevdiğine ve sevmediğine, dini ise sadece sevdiğine verir. "**

303. "Yemek yediren, şükreden, oruç tutup sabreden gibidir. "

G. TEVEKKÜL HADÎSLERİ

304. "Zenginlik olarak yakîn yeter. "

305. "Hamd Rahman'ın ridâsıdır. "

306. "Kul kabre konulduğunda. . . "

307. "Sizi "Şayet" demekten sakındırırım. Çünkü o, şeytanın ameline kapı açar. "

308. "Kullarla izzetlenip onlara karşı ululuk taslayanı Allah zelîl kılar. "

309. "Eğer siz hakkıyla Allah'a tevekkül, edeydiniz, kuşların rızkını verdiği gibi, sizin de rızkınızı verirdi. Onlar sabaha aç çıkarlarken, akşama tok olarak dönerler ve duanızla dağlar zail olur. "

310. "Mahlûkât Allah Teâlâ'nın 'ıyâlıdır (fakirleridir). Onların Allah'a en sevgili olanı iyâline en faydalı olandır. "

311. "Sadaka, zengine ve kazanabilen kuvvetli kimseye helal değildir. "

312. "Zühd, Allah Teâlâ'nın elinde bulunandın senin elinde olandan sana daha garantili olması. . . "

313. "Âdemoğlu malım der. Malından senin için yeyip tükettiğin, giyip eskittiğin ve tasadduk edip gerçekleştirdiğindir. Bunun dışındakiler vârisin malıdır. "

314. "Ecelin kulu arayıp bulduğu gibi, rızık da kulu arayıp bulur. "

315. "Her kulun takdir edilmiş bir rızkı, vardır. Bunda şüphe yoktur. Kim rızkına kanaat eder rıza gösterirse, onun için bereketli kılınır. Kanaat getirmeyip rıza göstermezse onun için bereketli kılınmaz ve onu kaplamaz. "

316. "Hz. Peygamber İbn Abbâs'a vasiyyet ederken şöyle buyurur. İstediğinde, Allah'tan iste, yardım taleb ettiğinde Allah'tan yardım taleb et. Bil ki, mahlûkât, Allah'ın senin işin takdir etmediği şeyle sana yardım etmeye gayret etseler, buna güç yetiremezler. Aynı şekilde Allah Teâlâ'nın senin için takdir etmediği bir şeyle sana zarar vermeye gayret etseler buna da güç yetiremezler. Sahîfeler dürüldü, kalemler kurudu. "

317. "Akıl ve acze varıncaya kadar her şey kaza ve kader iledir. "

318. "Bil ki, (takdir-i İlâhiye göre) başına gelmeyecek olan şey sana isabet etmeyecektir. Sana isabet edecek şeyden de sen kurtulamayacaksın. "

319. **"Allah Teâlâ şöyle buyurur; mahlûkâtı yaratayım da, rızık vermeyeyim mi? "**

320. "Allah'ım, Senin verdiğini menedecek, menettiğini de verecek yoktur. Senin katında, hiç bir varlık sahibine, varlığı fayda verecek değildir. "

321. "Bu malı vermekte fitnedir, mâni olmak da. Adamın birisi amcasının oğluna sabah gider ve Allah'ın verilmesini takdîr etmiş olduğu ihtiyacını ister. O da vermemezlik edemez ve onun için takdîr olunan şeyi verir. Böylece, ona şükreder, bundan dolayı hayır dualarda bulunur. Ertesi yıl döner, Allah'ın verilmesini takdîr etmediği bir ihtiyacını ister. Fakat birinci yıl vermemeye mâni olamadığı gibi, bu sefer vermeye güç yetiremez ve verilmesi takdîr olunmayan şey ona mâni olur, döner. Onun için günah biriktirir, şer duada bulunur. Agâh olun, bu malın verilmesi de fitnedir, verilmemesi de. "

322. **"İfk hâdisesiyle ilgili olarak Hz. Aişe şöyle der; Ebeveynim kalktı ve beni bağırlarına bastılar. Bunun üzerine ben, size ve arkadaşınıza hamdetmeksizin, beni azîz kılan ve berâet ettiren Allah'a hamdederim, dedim. "**

323. "Yine ifk hâdisesiyle ilgili olarak; Hz. Ebû Bekir, Hz. Aişe'ye, kalk Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellemin başını Öp, deyince; Aişe: **Allah'a yemin olsun ki, bunu yapmam ve sadece Allah'a hamd ederim,** der. Bunun üzerine Hz. Peygamber; **bırak ya Ebâ Bekir,** buyurur. "

324. "Kul, geceleyin, dünya ve ticâret işlerinden öyle şeyler düşünür ve öyle plânlar peşinde dolaşır ki, eğer onları yapacak olsa helak olurdu. Fakat Allah Teâlâ Arş'ının üzerinde ona rahmetle nazar eder ve onu bu -düşüncelerinden vaz geçirir de gam ve gussa içinde sabahlar. Komşusunu, amcasının oğlunu araştırır ve kim beni geçti, kim benden akıllı çıktı? diye bakar, Bu ise, Allah Teâlâ'nın ona olan rahmetinden başka bir şey değildir. "

325. "Melek rahme girer nutfeyi eline alır cesed olarak sûretlendirir. .

326. "Ölüm meleği ile hayat meleği münazara ettiler. Ölüm meleği: Hayattakileri ben öldürürüm, dedi. . Hayat meleği de: ölüyü ben diriltirim, dedi. Bunun üzerine Allah Teâlâ: Siz, size verilen işe bakın. Öldüren de benim, dirilten de benim. Benden Benden başka kimse ne öldürebilir ve diriltebilir. "

327. "Ümmetimde şirk, karanlık bir gecedeki karıncanın yürüyüşünden daha gizlidir. "

328. "Hz. Peygamber, hurmayı almakta olan kimseye eğer sen onun peşine gitmezsen, o sana gelecektir, buyurdu. "

329. **"Tevbe edenin birisi, Muhammed'e değil, Allah'a tevbe ederim, deyince deyince Hz.Peygamber; ehlini bildi ve hakkı ehline verdi, buyurdu**

330. "Allah'ın dışında her şey bâtıldır. . . "

331. "Kulun en helâl yiyeceği elinin emeğidir. Her türlü alışveriş makbuldür. "

332. "Sizden birinizin ip ve baltasını alarak dağa gitmesi ve odun kesip, kazanarak yemesi, tasaddukda bulunması, insanlardan istemesinden daha hayırlıdır. Zira, insanlar ona ya verecekler veyahut da vermeyeceklerdir. "

333. "Misvak ağması bile olsa, insanlardan müstağni kalınız, "

334. "Kim bana bir hasleti tazmin ederse, ben de ona cenneti tazmin ederim; İnsanlardan birşey istememek. "

335. " İnsanlardan dilenmek, fahiş günahlardandır. Fâhiş günahlar da helâl kılınmış değildir. "

336. "Müstağni olanı Allah zenginleştirir. İffetli olmak-isteyeni Allah iffetli kılar. Kim kendisine dilencilik kapısını açarsa Allah da ona fakirlik kapısını açar. "

337. "Hz. Peygamber, Muaz'ı Yemen'e gönderirken şöyle buyurur: Seni refah içinde yaşamaktan sakındırırım. Zira, Allah'ın kulları müreffeh değildirler. "

338. "Fedâle b. Ubeyd, Mısır valisi iken yalınayak, saçı başı dağınık, üstü başı tozlu vaziyette görülür. . . "

339. **"Hz. Peygamber, Halîd'in İki oğlu Habbe ve Süvai'ye şöyle buyurur: Başınızı titreten rızıktan dolayı Ye'se düşmeyin. Zira, Ademoğlunu annesi üzerinde giyeceği olmadığı halde doğurdu. Sonra, Allah ona rızık verdi. "**

340. "Eğer sen, onun peşine gitmezsen o sana gelecektir. "

341. "Hz. Peygamberin ruhu kabzalunduğunda dokunmuş iki hırkası vardı. "

342. "Hz. Peygamber abdest bozar bozmaz, suya vâsıl olmadan önce teyemmüm ederdi. Kendisine suyun uzak olmadığı hatırlatılınca, ne bileyim belki suya yetişemem, buyururdu. "

343. "Şehr b. Havşeb'in, Ebû Umâme'den rivayet ettiği bir hadîse göre yoksul olarak ölen bir adamı yıkamak üzere Rasûl-i Ekrem Hz. Ali ve Usâme 'ye emretmiş, cenazeyi yıkayıp kendi bürgüsüne sarıp defnettikten sonra, Hz. Peygamber: **Bu adam kıyamet günü yüzü ayın ondördü gibi parlak olarak mahşer yerine gelecektir.** Bunun bir hasleti vardı, eğer o haslet de olmasa, kuşluk güneşi gibi yüzü parlak olduğu halde mahşer yerine gelirdi buyurdu. Bu haslet nedir diye sorduklarında Rasûl-i Ekrem, bu adam devamlı olarak gece namaz kılar, gündüz oruç tutar ve Allah'ı bol bol zikrederdi. Ancak, kış geldiği vakit yaz elbisesini, yaz geldiği vakit de kış elbisesini saklardı. Size verilenin en azı, yakîn ve sabır azimetidir . Kime, bunun hazzı verilirse o kimse geçirmiş olduğu gece ve gündüz namazlarına aldırmaz. '*

344. **"Her derdin, bir dermanı vardır. Bilen bildi, bilmeyen bilemedi. Yalnız, ölümün çaresi yoktur. "**

345. "Ey Allah'ın kulları, tedavi olunuz. "

346. "Tedavi ve rukyenin, Allah'ın kaderinde birşey değiştirip değiştirmeyeceği kendisinden sorulduğunda, Hz. Peygamber şöyle buyurdu: Onlarda Allah'ın takdiriyledir. "

347. "Mele-i Alâ'da hiçbir melek görmedim ki, ümmetine kan aldırmayı emret dememiş olsunlar. "

348. "Yine Hz. Peygamber kan aldırmayı emrederek(arabî aylarm)17, 19, 21 nci günlerinde kan aldırın, galib: gelip sizi öldürmesin, buyurmuştur. "

349. "Munkatı' bir haberde şöyle vârid olmuştur: (arabî ayın) onyedinci salı günü kan aldıran kimsenin bir senelik hastalığı şifa bulur. "

350. "Ehli beytten gelen bir rivayette Kz. Peygamber her gece gözüne sürme çeker, her ay kan aldırır, her yıl da ilâç içerdi. "

351. "Ashab-ı Suffa'dan birisi öldü. Arandı ise de kefen bulunamadı. Hz. Peygamber, sırtındaki elbiseyi yırtın ve kefen yapın, buyurdu. Râvi, elbisenin içinde iki altın (dinar) bulduk diyor. Bunun üzerine Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem, dağlanmak için iki dağ, buyurdu. "

352. "Hz. Peygamber, gözü ağrıyan Ali'ye olgun hurma yeme. Rafadan ye. Çünkü, bu sana daha uygundur, buyurmuştur. "

353. "Hz. Peygambere vahiy geldiği vakit, başı ağrır ve kına ile başını sarardı, "

354. "Hz. Peygamber, vücudunda bir yara çıktığı zaman oraya kına kordu. "

355. "Hz. Peygamber, son derece sıcak bir günde seferde oruçluydu, Sıcağın hararetinden başına su döküyor ve ağaç altında gölgeleniyordu. Hâlbuki oruçlunun suyla serinlemesine ruhsat yok idi. Hz. Peygambere, ahali oruç fakat kendilerine bu durum zor geliyor denilince, içinde su bulunan bir kap getirtti, içti. Bunun üzerine insanlar da iftar ettiler. Hz. Peygamber, onlar için durumunu terketmişti. Kendisine, bazıları iftar etmediler denilince: Onlar isyankârdırlar, buyurdu. "

356. "Kuvvetli mü'min, zayıf mü'minden Allah indinde daha sevimlidir. "

357. "Mü'minler içerisinde, Allah için taştan daha şiddetli olanı olduğu gibi, sütten daha yumuşak olanı da vardır. "

358. "Mü'min, yaprağı düşmeyen hurma gibidir. "

359. “Mü’min, rüzgârın sağa sola döndürdüğü başak gibidir. "

360. "Mü 'min, yenmesi iyi, konulması hoş olan hurma gibidir. "

361. "Mü'min, yazdan kış için toplanan hurma gibidir. "

362. "Ukkâşe, bu konuda seni geçti*"

363. "Hz. Peygamber, hastalığından dolayı ölen kardeşini tedavi etmek isteyen birisine, o şayet iyi olsaydı ben iyileştirdim, diyecektin buyurdu. ”

364. "Ukkaşe, bu konuda seni geçti. "

365. "Siz, vahşi hayvanlar gibi ne hasta olup ne de üzüntüye düşmemeyi mi "istiyorsunuz. ”

366. "Fakirlik hapishanem, hastalık bukağımdır. Mahlûkattan sevdiklerimi bununla hapsederim. Kul tedaviden sonra afiyet bulursa, nefsin güçlenerek hevâsının ifsâd etmesinden emin olamaz. Çünkü, ma'siyetler afiyetlerdedir. Bir yıl hastalık bir ma'siyetten daha iyidir. "

367. "İnsanların çoğu, şu iki nimette aldanmışlardır. . . "

368. "Sıtma ve hararet insanın günahlarını eritir. Ve günahsız olarak yeryüzünde dolaşır. "

369. "Bir günlük sıtma, bir yıllık günaha keffarettir. "

370. "'Rasûl-i Ekrem, sıtma hastalığının mükâfatını anlattığı vakit Zeyd b. Sabit, sıtmadan kurtulmamak için Allah'a dua etti.”

371. "Kimin iki gözünü Allah Teâlâ alırsa, ona cennetten başka bir sevap verilmesine razı olmaz. "

372. "Sıtma, Hz. Peygambere gelip izin istediğinde Hz. Rasûlu’llâh (salla’llâhu aleyhi ve sellem) ona Kubâ ehline git, buyurdu. "

373. "Biz peygamberler topluluğu, İnsanların en çok ve en şiddetli belâ ile mübtelâ olanlarıyız. Sonra derecesine göre gider. İmânı kuvvetli olanların ibtilâları şiddetli, zayıf olanların ise belâları hafif olur, Siz altınlarınızı ateşte denediğiniz gibi, Allah

Teâlâ da kullarını belâlarla tecrübe eder. Kimisi tam ayar hâlis altının aynı parlaklıkta ateşten çıktığı gibi parlak çıkar, denemeyi kazanır. Kimisi biraz karışık ve bir kısmı da yanmış ve kararmış olarak tecrübeden çıkar. "

374. "Allah Teâlâ, bir kulunu sevdiği vakit onu ibtilâ eder. Sabrederse, onu korur. Razı olursa, onu tercih eder. "

375. "Amellerin en faziletlisi, zorlanarak yapılanlarıdır. “

376. "Allah Teâlâ, hasta için meleklerine sağlam iken yaptığı gibi, salih amel olarak amellerini yazın. Çünkü o, benim bağım altındadır. Onu bırakır ve geri çevirirsem, erittiğim etinden daha iyi et ve kanından daha iyi kan kendisine veririm. Onu öldürürsem, rahmetime, cennetime alırım. "

377. "Adamın birisi, Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve selleme bana nasihat et deyince Hz. Peygamber: **Aleyhine hükmettiği şeyde Allah'a itham etme. "**

378. “Allah Teâlâ şöyle buyurur: Düçâr ettiğim belâya sabretmeyen, kazama rıza göstermeyen, verdiğim nimetlere şükretmeyen, kendisine benden başka bir Rab edinsin, "

379. "Lezzetleri yok eden(ölümü)çok anın. ”

380. "Hz. Peygamberin evleneceği bir sırada, bir kadının iyi meziyetlerini kendilerine anlattıklarında onunla evlenmeye karar vereceği vakit, bir de kadının hiç hasta olmadığı meziyetini ortaya koymaları üzerine, Rasûl-i Ekrem Benim o kadına ihtiyacım yok, buyurdu. "

381. "Rasûl-i Ekrem, birgün hastalıktan ve sancılardan bahsediyordu. Adamın biri, başağrısı da nedir, ben bunu hiç bilmem deyince Hz. Peygamber: **Yanımdan kalk, cehennemliğe bakmak isteyen, bu adama baksın**, buyurdu. ”

382. "Sıtma hastalığı, her mü'minin ateşten nasibidir, "

383. "Enes ve Aişe’den gelen bir rivayette Rasûl-i Ekrem'e, kıyamet günü şehitlerle başka kimseler de bulunabilir mi, diye sorduklarında, Hz. Peygamber; Evet, günde yirmi kez ölümü hatırlayan, diğer bu rivayette günahlarını hatırlayıp ona üzülen buyurdu. "

384. "Bir yerde veba hastalığının çıktığını duyduğunuz vakit, oraya gitmeyin. Bulunduğunuz yerde veba görüldüğü vakit kaçarcasına oradan çıkmayınız. "

385. "İnsanların Allah'ın hoşnutsuzluğuna rıza göstermesi, Allah'ın rızkından dolayı insanlara hamdetmesi ve Allah'ın vermediği şeyden dolayı yine insanları zemmetmesi, yakînin za'fiyetindendir. Zira, Allah'ın rızkını hırslının hırsı çekmediği gibi, istemeyenin istememesi de reddedemez. Allah, hilmi celâli ile neşe ve sevinci rıza ve yakînde gam ve hüznü de şüphe ve hoşnutsuzlukta kılmıştır. "

386. "Dünyadaki noksanlık, ahiretteki fazlalıktır. . . "

387. "Kul hastalandığı vakit Allah Teâlâ iki melek gönderir, gidin bakın ziyaretçilere ne diyor? Eğer, Allah' a hamlediyor ve iyiyim diyorsa siz de ona iyilikle dua edin. Şayet şikâyet ediyor ve fenalığından bahsediyorsa öyle olasın deyin, buyuruyor. "

388. "Hz. Ali kerrema'llâhu vechehû ve radıya'llâhu anh hastalanır, onun Allah'ım bana belâya sabır ver dediğini duyan Rasûl-i Ekrem: Sen bu duan ile Allah'tan belâ istiyorsun, Allah'tan afiyet iste, buyurdu. "

389. "Vaiz olarak ölüm, zenginlik olarak takva, meşguliyet olarak da ibadet yeter. "

390. "Kim, düşünceleri tek bir keder haline getirirse Allah onun âhiretine yeter. . . "

391. "Kim, Allah'dan başkasını kaygı edinerek sabahlarsa, Allah'dan değildir. "

392. "Abdullah b. Dinar'ın Amr b. Meymûn'ûan rivayet ettiği hadîste Hz, Peygamber şöyle buyurdu: Rabbinizin ne buyurduğunu biliyor musunuz. Allah ve Rasulli daha iyi bilir dediler. Allah, Arş'a istivâ edip mahlûkatına nazar ettiğinde şöyle buyurdu:

Kullarım, siz benim yaratıklarımsınız. Ben, sizin Rabbinizim. Size, elimle ben rızık veriyorum. Öyle ise, tekeffül ettiği noktalarda nefsinize uymayın. Rızıklarınızı benden isteyin. Nefislerinizi bana nasbedin. İhtiyaçlarınızı bana arz edin ki, rızıklarınızı size dökeyim. Hz. Peygamber, biliyor musunuz Rabbınız size ne dedi buyurdu; Ashab, Allah ve Rasulü daha iyi bilir, dediler. Allah şöyle buyurdu:

Kulum, infâk et ki, ben de sana infâk edeyim. Geniş tut ki, ben de sana geniş tutayım. Dar tutma ki, ben de sana dar tutmayayım, Şüphesiz rızık kapıları Arş'da gece ve gündüz kapanmaz. Ben oradan, her kulun rızkını niyeti, iyâli, sadaka ve nafakasına göre indiririm. Kim çok hayır yaparsa, ben de çok veririm. Kim de az

verirse, ben de az veririm. Kim cimrilik eder tutarsa, ben de tutarım. Ey Zübeyr, Allah infâkı sever, cimriliğe buğzeder. O halde ye ve doyur. Cimrilik etme ki, Allah da sana cimrilik etmesin. Sıkıştırıp güçleştirme ki, sana da zorlaştırılmasın. Kardeşleri doyur, iyileri yücelt, komşuları ziyaret et, kötülerle yürüme ki hesapsız olarak cennete giresin. İşte bu, Allah'ın bana, benim de sana vâsiyetimdir. "

393. "Allah Teâlâ, her sanatkâr ve sanatını yaratmıştır. "

394. "Allah Teâlâ, dünyaya şöyle vahyetti: Bana hizmet edene hizmet et, sana hizmet edeni yor. "

395. "Altın, ve gümüşe kul olan helâk olmuştur. Zevcesine kul olan helâk olmuştur. Bakışlı elbiseye kul olan helâk olmuştur. "

396. '(Deveni) bağla, sonra tevekkül et. "

397. "Hz. Peygamber, azli terkedip meniyi konulması gereken yere koyan kişi için şöyle buyurur: 0nun için, doğmasa bile bu cimâdan, doğmuş, yaşamış ve Allah yolunda öldürülmüş bir çocuk ecri vardır, Bu kişi şöyle diyecektir: Sen yaratırsın, rızkı da sen verirsin. Diriltmek ve öldürmek sana aittir. Ben yerine bırakıyorum, gerisi sana ait. "

398. "Zâlim de olsa, mazlum da olsa kardeşine yardım et. "

399. "Senden, kendisiyle dünya musibetlerinin hafif geldiği yakın istiyorum. "

400. "Zâlimine beddua eden, ona yardım etmiş olur. "

401. "Kul, kendisine zulmedene sövüp saymakla o kadar zulmeder ki, hakkı kaybolduğu gibi, asıl zâlimin üstelik kendisinde alacağı kalır da, ondan alınıp kendisine verilir. ”

H. RIZÂ HADÎSLERİ

402. "Rabbimiz, bize gülerek tecellî etti. ”

403. "Rızâda, Allah için yakînle amel et. Eğer olmazsa, hoşuna gitmeyen şeylere sabırda çok hayır vardır. "

404. "Allah'ı görüyormuşçasına ibadet et. Zira sen onu görmüyorsan da, o seni görür. "

405. "Allah Teâlâ, mü'minlere tecelli eder. Ve benden isteyiniz buyurur. Bunun üzerine, kullar senden rızanı istiyoruz. Ya Rab, derler. "

406. "•Hz. Peygamber mü'minlerden bir gruba: Siz nesiniz diye sorunca, onlar da biz mü'miniz, dediler. .

407. **"Hâkimler, âlimler anlayışlarından dolayı neredeyse nebî olacaklardır. "**

408. "Allah'ın taksim ettiğine rıza göstermek kula verilen hayırlı şeylerdendir. "

409. "İslâm'a hidâyet olunmuş rızkı yeterli ve o rızka rıza gösterene müjdeler olsun. "

410. "Kim, Allah'ın az rızkına rıza gösterirse Allah da onun az amelinden razı olur."

411. **"Allah bir kulu sevdiğinde, onu belâya düçâr eder. . . "**

412. "Allah Teâlâ nezdindeki durumunu bilmek isteyen kişi, Allah Teâlâ'nın kendi yanındaki yerine baksın. Çünkü, kul nefsinde Allah'ı terkettiği müddetçe, Allah Teâlâ da onu terkeder. ”

413. "Kıyamet gününde Allah, ümmetimden bir grup için kanatlar yaratır. Böylece onlar, kabirlerinden cennete uçarlar. 0rada başıboş dolaşırlar ve istedikleri gibi nimetlerinden istifade ederler. Bunun üzerine melekler onlara şöyle derler: Siz hesap gördünüz mü, hayır kasap görmedik derler. Sıratı geçtiniz mi diye sorarlar. Hayır geçmedik, diye cevap verirler.

Cehennem gördünüz mü sorusuna, hiçtir şey görmedik derler, Siz hangi ümmettensiniz, diye sorarlar. Muhammed (salla'llâhu aleyhi ve sellem) ümmetindeniz cevabını verirler. Melekler: Allah aşkına dünyada yapmış olduğunuz amelleri bize anlatır mısınız deyince, onlar iki hasletimizden dolayı Allah rahmetinin fazlıyla bizi bu yere ulaştırdı, derler. Ve bu iki hasleti de, yalnız kaldığımızda isyan etmekten haya eder ve Allah'ın bizim için ayırmış olduğu az şeylere rıza gösterirdik, şeklinde açıklarlar. Bunun üzerine melekler, bu sizin için layıktır, derler. "

414. “Kim, Allah'IN az rızkına rıza gösterirse, Allah da onun az amelinden razı olur."

415. “Kalbinizden, rızayı Allah'a verin ki, fakirliğinizin sevabına nail olasınız. "

416. “Kadere iman, keder ve hüznü giderir. "

417. “Ben, kendinden başka ilâh olmayan Allah'ım. Musallat kıldığım belâya sabretmeyen, kazama rıza göstermeyen, ihsan ettiğim nimetlerime şükretmeyen, benden başka bir Rab edinsin. "

418. "Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: Verilecek miktarları takdir ettim, herşeyi tam olarak düzene koydum. Rızâ gösterene Bana mülâkî olduğunda Bentten rızâ, hoşlanmayana yine Bana mülâki olduğunda Ben'den hoşnutsuzluk vardır. "

419. "Mûsâ (aleyhisselâm)'ya emredilenin ilki şudur: Ben, kendisinden, başka ilâh olmayan Allah'ım. Hükmüme râzı olan kazama boyun eğen ve musallat ettiğin belâlarıma sabredeni sıddîk olarak yazarım ve onu kıyamet gününde sıddîklerle beraber haşrederim. "

420. **"Allah Teâlâ şöyle buyurur: Hayır ve şerri takdir ettim ve onları kullarımın elinde icrâ ediyorum. Hayır için yarattığım ve onun elinde hayrı icra ettiğim kimseye ne mutlu. Şer için yarattığım ve elinde şerri icra ettiğim kimseye de yazıklar olsun. Niçin ve nasıl diyen kimseye de yazıklar olsun ve yine yazıklar olsun. ”**

421. "Allah hükmü ve celâliyle, neşe ve sevinci rızâ ve yakında, gam ve hüznü de şevk ve hoşnutsuzlukta kıldı. "

422. "Az haya, küfürdür, "

423. "Hz. Peygamber bir yemeği katiyetle ayıplamamış, arzu ettiyse yemiş, değilse terketmiştir. "

424. "Enes şöyle dedi: Hz. Peygambere on yıl hizmet ettim. Her yaptığım bir şeyden dolayı bana niçin yaptın, yapmadığım iş için de keşke yapsaydım, olan bir iş için keşke olmasaydı, olmayan bir iş için de keşke olsaydı, demedi. Fakat o, şöyle buyururdu: Şayet , birşey takdir edilmişse o olur. "

425. "Allah'a mülâki olmak isteyene, Allah da mülâki olmak ister. "

426. "İmân bakımından mü'minlerin en faziletlisi veya imân bakımından mü'minlerin en kâmili ömrü uzun, ameli güzel olandır. "

427. "Şerre delâlet eden, onu yapan gibidir. "

428. Doğuda bir kişi öldürüldüğünde, batıda bir başkası buna rızâ gösterirse, o kimse de bu kişinin öldürülüşüne ortaktır. "

429. "Allah; dinde kendinden üstüne, dünyada kendinden alt mertebede olan bakana sabreden ve şükreden bir kul olarak yazar. "

430. "Müslümanların işine önem vermeyen, Müslümanlardan değildir. “

431. "İmân kulplarının en sağlamı, Allah için sevmek ve buğz etmektir. "

432. "Allah Teâlâ; her mü'minden her münafığa, her münafıktan her mü’mine buğzetmesi için misâk aldı. "

433. "Kişi, sevdiğiyle beraberdir. Ve Allah'tan beklediği mükâfat da onun içindir. ”

434. "Kim, dünyada bir kavmi sever ve ona tâbi olursa kıyamet gününde onlarla beraber gelir. "

435. "Allah’ım, yanımda fâcire ait bir nimet kılma ki bundan dolayı kalbim o fâciri sevmesin. "

436. “Ameline rıza göstermediğiniz fâcirin hediyesini reddediniz. "

437. "Allah indinde insanların en sevgilisi, mü'minin kötülüğüne uyup, iyiliğini terkeden kimsedir. "

438. "İki şeyde gıbta vardır: Allah’ın kendisine verdiği hikmeti insanlara yayan ve onlara Öğreten kişiyle, yine Allah'ın kendisine verdiği malın helakini Hakk’ın hükmü altına veren kişiye gıbta (hased) edilir. Hadîsin; bir başka lafzında şöyle buyrulmuştur: Allah'ın kendisine ihsan ettiği Kur'ân'ı gece gündüz tatbikat sahasına koyan kişiye gıbta (hased) edilir. İnsanlar şöyle derler: Şayet Allah, şuna verdiğini bana da vermiş olsaydı ona yaptığı gibi yapardım. "

I. MUHABBET HADİSLERİ

439. "Allah, sevdiğine ateşle azab etmez. "

440. "Allah, kulu sevdiği zaman günah ona zarar vermez. Günahdan tevbe eden, günahsız gibidir. Hz. Peygamber daha sonra şu âyeti okudu: Allah, tevbe edenleri ve temiz olanları sever. (Bakara, 222)"

441. "Allah dünyayı sevdiğine ve sevmediğine, imânı ise sadece sevdiğine verir. "

442. ". . . Allah ve Rasulü, , o kişiye herşeyden daha çok sevimli olmalıdır. "

443. "Sizden biriniz, Allah yo Rasulü kendisine başkalarından daha sevinil olmadıkça, imân etmiş olmaz. "

444. "Allah'a yenin olsun ki, kul iman etmiş olamaz. Ta ki, ben ona ehlinden, nalından ve bütün insanlardan, bir rivayette de kendi nefsinden daha sevimli olmadıkça. "

445. "Allah Teâlâ'nın size verdiği sayısız nimetler için O'nu seviniz. Beni de, Allah sevgisinden dolayı seviniz. "

446. “Bir adam, Ya Rasûlallah ben seni seviyorum dedi. Hz. Rasûlu'llâh salla’llâhu aleyhi ve sellem fakirliğe hazırlan buyurdu. Adam ben Allah'ı seviyorum ‹deyince. Hz. Peygamber: halde belâya da hazır ol buyurdu. "

447. "Allah’ım, beni miskin olarak yaşat. Miskin olarak vefat ettir ve beni miskinler zümresinde haşret. "

448. “Allah'ın her güm mahlûkatına vermiş olduğu bir sadakası vardır. Allah’ın kula ihsan etmiş olduğu sadaka, kulun kalbine zikrini ilham etmesinden daha efdaldır. ”

449. “Hz. Peygamber, hangi amel daha efdaldır sorusuna şöyle cevap verdi: Haram olan şeylerden ictinâb etmek. Ayrıca ağzın devamlı olarak Allah'ın zikriyle ıslak kalsın. "

450. **“Allah'ı o kadar çok zikret ki, insanlar sana mecnun desinler. "**

451. "Allah'ı o kadar çok zikrediniz ki, münafıklar size murâi desinler. "

452. "Kim Allah için tevâzu gösterirse, Allah onu yüceltir. Kim de, tekebbür ederse Allah onu alçaltır. Kim, Allah'ı çok zikrederse Allah onu sever. "

453. "Yürüyünüz, müferridler (ibadet için bir köşeye çekilen kimseler)öne geçtiler. Kimdir bunlar diye sorulunca Hz. Peygamber şöyle buyurdu: Allah’ı zikre aşırı düşkünlük gösterenler. Zikir, çalardaki günahları üzerinden kaldırır, onlar da kıyamete hafif olarak gelirler. "

454. "Allah'a kavuşmayı sevenle, Allah da mülâki olmayı sever.

455. "Ebû Huzeyfe, kızkardeşini azâdlı kölesi Salim'e verdiği vakit Kureyş ailesi kendisini hem kınadı ve hem de azarladı. Hiç böyle asil bir kız, öyle bir köleye verilir mi, dediler. Huzeyfe yemin ederek, ben kızkardeşimi ona verirken oma. kızkardeşimden çok daha üstün olduğunu bilerek verdin, Deyince, Kureyş, o işten ziyâde bu söze kızdı ve tamamen çılgına döndüler. Nasıl olur, dediler. Bunun üzerine Huzeyfe: Ben Hz. Peygamberin bütün kalbi ile **Allah'ı seven kimseye bakmak isteyen Salim'e baksın**, buyurduğunu işittim, diye onlara cevap verdi. "

457. "Allah, kulunu sevdiğinde onu belâya düçâr eder. . . "

458. "Allah, kulunu sevdiğinde onu belâya düçâr eder. . . "

459. "Kulum, Bana Beni sevinceye kadar nafilelerle yaklaşır. "

456. "İçkiye müptelâ olan Nuayman, bir defa sarhoş olarak Hz. Peygamberin huzuruna çıkarılıp cezalandırılınca, lanet olası ne kadar da çok içki içiyor demesi üzerine Rasûl-i Ekrem onu lanetleme, **zira o Allah ve Rasulünü sever** buyurur. "

460. "Allah Teâlâ şöyle buyurur: Gece kendisini gizlediğinde Ben'den gaflet ederek uyuyan kişi Ben'i sevdiğini iddia ediyorsa, yalan söylüyordur. "

461. "Kim, Allah'ın, kendisini sevmesini istiyorsa dünyaya zâhid olsun(yüz çevirsin)"

462. "Sakın, korkmadan çalışmayan kötü köle veya almadan çalışmayan kötü işçi gibi olmayın. "

463. "Hz. Aişe, Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve selleme şöyle demiştir. "Rabbinin senin arzunu hemen yerine getirdiğini görüyorum. "

464. "Allah Teala şöyle buyurur: Gece kendisini gizlediğinde. . "

465. "Ümmetim içinde en fazla korktuğun şeyler gizli şehvet ve eğlenceye sevkeden nağmelerdir. "

466. "Allah Teâlâ şöyle buyurur: Kulunu sevdiğim vakit onun işiten kulağı, gören gözü, tutan kavrayan eli ve düşünen kalbi olurum. Eğer benden isterse oma veririm. Susarsa omum içim saklarım. Şayet, onun nûrunu yeryüzü üzerine taksim etseydim hepsine yeterdi. "

467. "Cennet ehlinin çoğu, safdil insanlardır. Alâ-i İlliyyîn yüksek makamlar, basiret sahipleri içindir. "

468. "Sende, cahiliyye âdeti vardır. "

469. **"Kul bilinmemek bilinmekten, bir şeyin azı kendisine çoğundan daha sevimli olmadıkça imânını kemale erdiremez. "**

470. "Sizden birimiz şu üç hasleti üzerinde bulundurmadığı müddetçe imânını ikmal edemez. Gazaplandığında gazabı Hakk'tan çıkarmayan, razı olduğunda rızasını bâtıla sokmayan, takdir olunduğunda kendisi için olmayanı almayan, "

471. "Üç şey kime verilirse, ona Dâvûdoğullarına verilenin benzeri verilmiş olur. Rıza ve gazab anında adalet, fakirlik ve zenginlikte mutedil davranmak, gizli ve açık Allah Teâlâ'dan korkmak. "

472. "Allah içir birbirinizi seviniz. O'nun için birbirinizi "Bağışlayınız. Samimi dostlar olunuz . Kullarından birini halîl (dost)edinmesi Allah. Teâlâ'nın kereminden değil midir? "

473. "Allah Teâlâ, İbrahim (aleyhisselâm)'i halîl edindiği gibi arkadaşınızı da halîl edindi. "

474. "Allah Teâlâ, Musa (aleyhisselâm)'ı seçkin dost, beni de sevgili edindi. "

475. "Allah Teâlâ, sana ümmetimden bana imân edenlerin benzeri kadar, bana da Âdemoğullarından bana iman edenlerin misli kadar imân verdi. "

476. "Allah Teâlâ'nın üçyüz huyu vardır. Kim tevhîdle birlikte bunlardan biriyle Allah'a mülakî olursa cennete girer. Ebû Bekir, Ya Rasûla'llah bende huylardan biri var mı diye sorunca Hz. Peygamber: Hepsi sende mevcuttur ya Eba Bekir der ve devamla bunlar içerisinde Allah'a en sevimli olanı sehâvettir, buyurur.

477. **"Mizanı, semâdan, salınmış olarak gördüm. Ben bir kefesine kondum ve insanlara üstün geldin. Ebû Bekir bir kefesine kondu, ümmetim getirildi ve diğer kefesine konuldu. Ebû Bekir, onlara üstün geldi. Sıddîklarla Rasûller arasında sadece nübüvvet derecesi vardır. "**

478. "Ali, benim yanımda Mûsa(aleyhisselâm)'a göre Harûn mesabesindedir. "

479. "Şayet insanlardan bir halîl edinmiş olsa idim, Ebû Bekir'i edinirdim. Fakat, arkadaşınız Allah Teâlâ'nın halîlidir. "

480. "Kişi sevdiğiyle beraberdir. . . "

481. "Kim, mertebelerden bir mertebe üzere olursa, kıyamet günü onun üzerine haşrolunur. "

482. "Kalbinde zerre ağırlığınca imin olanı, cehennemden çıkarınız. "

483. "Sehâvet, yakîndendir. Yakîn ehli cehenneme girmez. "

484. "Sabır, imânını yarısıdır. Şükür imânın yarısıdır. . . "

485. "Allah'la mahlûkat içerisinde rahmetine gark eylediği ve afiyetinin gölgesinde kıldığı gözde kulları vardır. Onları belâ ve katilden esirger. Afiyet içerisinde diriltir. Ve cennete afiyet içerisinde sokar. Kapkaranlık geceleri parçalayan fitnelere uğramasına rağmen, onlar bu fitnelerde afiyet içerisindedirler. "

486. "Kim, tababeti bilmeden hekimlik taslar ve öldürürse tazmin eder. "

İ. FAKR HADÎSLERİ

487. "Hz. Peygamber ashabına: İnsanların hayırlısı kimdir. . . "

488. "Hz. Peygamber Bilâl'e Allah'a fakir olarak mulâkî ol. . . "

489. "Haline razı olduğu vakit, fakirden efdal kimse yoktur. "

490. **"Allah Teâlâ, ailesi kalabalık iffet sahibi fakiri sever. "**

491. "Ümmetimin fakirleri, zenginlerden beşyüz yıl önce cennete gireceklerdir*. "

492. "Allah'ım beni miskin olarak yaşat, miskin olarak vefat ettir. .

493. "Bu ümmetin hayırlısı fakirleri ve en süratli cennete girip yerleşecekleri de zayıflarıdır. "

494. "At üzerinde de gelse, dilenci için hak vardır. "

495. "Haşlamamış bir paça kemiği de olsa, dilenciye verin, "

496. "İnsanlardan dilenmek, fahiş günahlardandır. . . "

498. "Bizden isteyene veririz. Müstağni olanı, Allah zenginleştirir. Bizden istemeyen ise, bizim için daha sevimlidir. "

499. "İnsanlardan müstağni olun. Dilenciliğin azı çoğundan daha hayırlıdır. Senden de mi sorusuna Hz. Peygamber: Evet benden de, buyurmuştur. "

500. "Müstağni olduğu halde, dilencilik eden cehennem korlarını çoğaltmış olur. Geçinecek kadar malı olduğu halde dilenen kimse, kıyamet günü yüzünde hiç eti olmadığı ve yüzünün kemikleri birbirine değerek ses çıkardıkları halde mahşer yerine gelir. "

501. **"Geçinecek kadar malı olduğu halde, dilenen kimsenin, dilenciliği yüzünde cerahet ve yara olur. "**

502. "Allah'ın sizi gani kılmasıyla başkalarından müstağni olun. Bunun miktarı nedir diye sorulunca Hz. Peygamber: Yirmi dört saatlik nafaka, buyurmuştur. "

503. "Elli dirhem veya bunun karşılığı olan altını olduğu halde dilencilik eden, dilencilikte ilhah [zorlama] ve ısrar edenlerdendir. "

504. "Allah'ım sizi gani kılması ile başkalarından, müstağnî olun. . . "

505. “Ey fakirler topluluğu, Allah 'a kalblerinizden rızâ veririz. . . »

506. “Fakirliğin sana geldiğini gördüğün vakit, hoş geldin ey sâlihlerin şiarı diye onu karşıla. Zenginliğin teveccüh ettiğini gördüğün ikâbı acele edilmiş bir günahtır de. "

507. "Allah’ım, senden İyilik, hayırlı işler ve miskinlere karşı sevgi isterim, "

508. "Allah Teâlâ'nın en çok sevdiği kulu rızkına kanâat edip, Allah Teâlâ'nın taksimatına râzı olan fakirdir. "

509. "Hz. Peygamber, Aişe'ye: Bana ulaşmayı istersen fakir hayatı yaşa, zenginlerle düşüp kalkmaktan sakın. . . "

510. ". . . Fakirler, Hz. Peygambere zenginlerin kendilerini hayır ve sadakalarla geçtiğini şikâyet ettiler. . . "

511. "Bu mal, Allah'ın malıdır. Kim onu hakkıyla alır ise Allah onun için o malda bereket kılar. Kim de, nefsin isteğiyle alırsa Allah onun için o malda bereket kılmaz. Sanki o kimse yiyip da doymayan gibi olur. "

512. "Kime bu maldan istemeksizin birşey gelirse, o Allah'ın kendisine takdim ettiği rızkıdır. "

513. "Kime ki rızkı istemeden gelir ve reddederse Allah'a, karşı reddetmiş olur. "

514. "Varlığı halinde veren kimse, yokluğu halinde bunu kabul edenden daha çok me'cur [Karşılık almaya, mükâfata hak kazanmış kimse.] değildir. "

515. "Beldeler Allah'ın beldesidir. Mahlûkat, Allah'ın kullarıdır. Nerede rızık bulursan, onu al ve Allah'a hamdet. "

516. "Âdemoğlunun ancak üç şeyde hakkı vardır: Belini doğrultacak kadar yemekte, avret yerini örtecek kadar elbisede ve kendini saklayacak evde, Fazlasının ise hesabı vardır. "

517. "İstemeden kendisine bir rızık geldiği halde, onu reddeden, Allah'a karşı reddetmiş olur. "

518. "Hz. Peygambere; yağ, keş ve bir koç hediye edilir. Yağı ve keşi kabul eder, koçu reddeder. ”

519. **"Artık; Kureşî, Sekafî, Ensârî ve Dûsî kabilelerinden başka kimseden hibe kabul etmemeye azmettim. "**

520. "Kime ki, rızkı istemeden gelip de reddederse. . . "

521. "Veren el, âlidir. Verilen el de düşüktür. "

522. "Sadaka sâilin eline konulurken, onun eline düşmeden Allah'ın eline düşer, "

523. "Allah'ın eli âli, verenin eli vustâdır. "

524. 'Sadakanın efdali, fakirin gücü nisbetinde gizlice başka bir fakire verdiği sadakadır. "

525. "İşlerinize gizlilikle yardım talep ediniz. Çünkü, her nimet hased edilmiştir. "

526. "Kendisine hediye verildiği vakit, yanında bulunanla o hediyeye ortaktır. "

527. "Kişinin kardeşine vereceği hediyenin en makbulü gümüş veya ekmek yedirmektir. "

528. "Allah Teâlâ, nimetini verdiği kulunda nimetinin eserinin görülmesini ister. "

529. "Hz. Peygamber, kendisine falan kişiye bir dinar verdim. Bundan dolayı senâda bulundu ve şükretti, diyene şöyle buyurdu: Fakat, ben falan kişiye birkaç dinâr verdim, Ne övdü, ne şükretti. "

530. "Hz. Peygamber, şair İbnu'l-Hammâme'ye şöyle buyurdu: Beni methetmekten vazgeç, fakat Allah Teâlâ'yı methe devam et. Çünkü o, methi sever. "

531. "Muhacirler şöyle dediler: Ey Allah'ın rasulü, bu ensâr servetlerini yarı yarıya bizimle bölüştü. Bize pek çok ikramda bulundular. Korkarız ki, bizim ecrimizi hep onlar alacaklar. Bunun üzerine Hz. Peygamber sizin onlara teşekkürünüz ve onlara medh ü sena etmeniz onların ikramlarına karşılıktır. "

532. "Size bir hediye verene, siz de mukabelede bulunun. Eğer buna gücünüz yetmezse, mukabelede bulunduğunuza kanâat getirinceye kadar onu medh u sena edin ve hakkında hayır duada bulunun. "

533. "İnsanlara teşekkür etmeyen, Allah Teâlâya şükret m emiştir?

534. **"İnsanları hatırlamayan, Allah'ı da hatırlamaz. "**

535. "Mü'min medhedildiği zaman, kalbindeki imânı artar. "

536. "Hz. Peygamber, huzurunda medhedilen bir kişi işin boynunu vurdunuz. Eğer medhinizi duysaydı felâh bulmazdı, buyurdu. "

537. "Bu, Veber [Bedevi,] ehlinin efendisidir. "

538. "Bir kavmin büyüğü size geldiği vakit, ona ikram ediniz. "

539. "Bazı ifadelerde (Beyanın bazılarında), çekicilik (sihir) vardır. "

Kaynak: Bilâl SAKLAN, Kûtu'l Kulûb'daki Tasavvufi Hadîslerin Hadis Metodolojisi Açısından Değeri, Selçuk ÜniversitesiSosyal Bilimler Enstitüsü (Doktora Tezi), 1989, Konya

ARILAR DA KAFEİNSİZ GÜNE BAŞLAYAMIYOR

Victoria Gill BBC Bilim Muhabiri

- 16 Ekim 2015

Paylaş

Image copyright BBC World Service

Sabahları güne kahveyle başlamak bir çoğumuzun vazgeçemediği bir alışkanlık ve İngiltere'de yapılan bir araştırmaya göre arılar da sabahları kafeinsiz yapamıyor.

Birçok bitki, özellikle tırtıl gibi bitki yiyen canlıları kendisinden uzak tutmak için nektarında kafein de üretiyor.

Yapay nektarla yapılan araştırmada kafeinin arıları çektiği, hatta arıların nektarla "uyuşturucu almış gibi" oldukları saptandı.

Sussex Üniversitesi'nde yapılan araştırmaya katılan uzmanlardan Prof. Francis Ratnieks, daha önceki çalışmaların da kafeinin, çiçeklerin yerini bulmaya çalışan arıların hafızalarını güçlendirdiğini gösterdiğini söyledi.

Araştırmada arılara iki yapay çiçek sunuldu. Çiçeklerden birinde kafeinsiz, şekerli nektar bulunurken, diğer çiçeğe kafeinli nektar konuldu.

Her bir arının ne yaptığını gözlemlemek için de arıların arkasına küçük kimlik numaraları yapıştırıldı.

'Uyuşturucu gibi'

Arıların kafeinli nektara daha çabuk geri döndüğü, yiyecek için daha çok tur yaptığı saptandı.

En ilginç bulguysa kafeinin arıları daha çok "dans eder" hale getirmesiydi.

Kafeinli nektarı ziyaret eden arılar sarsılarak dans etmeye başladılar.

Arılar bu dansla diğer yuva arkadaşlarına nektarın kaynağını aktarıyor.

Prof. Ratnieks "Birbirleriyle iletişim kuruyorlar. 'Bakın burada iyi bir yiyecek buldum' diyorlar. Arıların büyük çoğunluğu bu dansı yapmaz. Sadece çok iyi bir konum bulduklarında dans ederler. Kafeinin arılar üzerindeki etkisi uyuşturucuya benziyor ve nektar sanki daha iyi kalitede ve daha çok şeker varmış gibi davranıyorlar." dedi.

Çalışmayı yapan bilim insanlarından Dr. Margaret Couvillon da, kafeinin arılarda daha sonra görülen etkilerinin de şaşırtıcı olduğunu söylüyor.

Couvillon "Kafein alan arılar aynı bitkiyi boşaldıktan sonra bile günlerce ziyaret ettiler. Dolayısıyla üç dört saat süren bir kafein deneyiminin etkisi günler boyunca unutulmuyor" dedi.

http://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/10/151016_kafeinman_arilar

MAÂNİ'L – AHBÂR- EBÛ BEKİR MUHAMMED EL – KELÂBÂZÎ – HADİSLERİ

Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem Efendimiz buyurdular ki

1. "Size verdiği nimetlerinden dolayı Allah Teâlâ'yı, seviniz. Beni de, Allah sevdiği için seviniz. Benim ehl-i beytimi de, bana olan sevginiz sebebiyle seviniz."

2. "Allah'ı sevmenin alâmet i, O'nun zikrini sevmek, Allah'a buğzetmenin alâmeti de O'nun zikrini buğzetmektir."

3. "Bana dünyadan üç şey sevdirildi; güzel koku, kadın ve gözümün nuru namazda kılındı."

4. "Hz. Peygamber (Medine'ye gelip de)kendisine Uhud(Dağı) göründüğü zaman, "Şu Uhud Dağı O(nun sakinleri ensâr)bizi sever, biz de o(nun sakinlerini)severiz. Allah'ım, İbrahim Mekke'yi haram kıldı. Ben de, (Medine'nin) şu-iki kara taşlık arasındaki sahasını hürmet edilmesi vacip bir yer kılıyorum. "buyurdu. "

5. "Hz. Peygamber, şöyle dua ederdi: Allah'ım Sen'den sıhhat, iffet, emanet, güzel ahlâk ve kadere razı olma hasleti isterim. "

6. "Dua ettiğiniz zaman, kabul olunacağına kesin inanarak Allah'a dua edin. Bilmiş olun ki, Allah gafletle yapılan duaları kabul etmez. "

7. "Adamın birisi Hz. Peygambere, Ya Hz. Rasûlu'llâh ! namazımda yapacağım en hayırlı dua hangisidir, diye sorunca Rasûl-i Ekrem şöyle buyurdu: Cibril bana geldi ve namazda söyleyeceğin en hayırlı dua şudur dedi. Allah'ım, hamdin tümü

Sanadır. Bütün mülk 5ana aittir. Yaratmanın tümü Sana aittir. Bütün işler Sana dönecektir. Senden, hayrın tamamını ister, şerrin tamamından Sana sığınırım. “

8. "Dua, gelmiş ve gelmemiş musibetlerin define faydalıdır. Öyle ise ey Allah'ın kulları, duaya sarılın. “

9. "Sizden kime dua iğin izin verilirse, ona rahmet kapıları açılır. Allah'tan istenenlerin en sevgilisi, dünya ve ahirette af ve afiyettir. “

10. “Kafir, yedi bağırsağı, mümin tek bağırsağı yer.”

11. "Hiçbir mü'min yoktur ki, onda haset, suizan ve uğursuzluk saymak olmasın. Bunların mü'minden ayrılıp gitmesi şöyledir: Haset ettiği zaman, kardeşine karşı aşırı davranmamak. Kötü zanda bulunduğu zaman, üzerinde durup içyüzünü araştırmamak, uğursuz diye bildiği tirşeyle karşılaştığında da aldırış etmeden işine devam etmek. “

12. "Ümmetimin ebdalleri cennete amelleriyle girmeyeceklerdir. Onların cennete girişleri, Allah'ın rahmeti, nefislerin sehaveti ve müslümanların merhametiyle olacaktır, “

13. "Kolaylaştırınız, zorlaştırmayınız. Teskin ediniz, nefret ettirmeyiniz. “

14. "Üç dua vardır ki, kabul olunmasında şüphe yoktur. Babanın duası, misafirin duası ve mazlumun duası. "Müslim b. İbrahim, Ebân'ın şöyle söylediğini nakleder: "Ebeveyne yapılan dua”

15. "Allah şöyle buyurdu: Her kim 'Ben'i tanıyan ve ihlâs ile gına ibadet eden bir kuluma eziyet ederse, Ben de ona harp ilân ederim. Kulum Bana kendisine farz kıldığım şeylerden daha sevgili olan birşeyle yaklaşamaz. Kulum Bana nafile ibadetler le de yaklaşmaya devam eder. Nihayet Ben onu severim. Ben kulumu sevince de, artık onun işitir kulağı, görür gözü, tutar eli, yürür ayağı mesabesinde olurum. (Ve, bu organlarıyla meydana gelmesini arzu ettiği bütün dileklerini veririm.)Diliyle de her ne isterse muhakkak onları da kendisine ikram ederim. Bana dua ettiğinde icabet ederim. Ben, yapmasını dilediğim hiçbirşey hakkında mü'minin ölümü karşısındaki tereddüdü» gibi tereddüt etmedim. Fakat bunda, kulum ölümden hoşlanmıyordu. Ben de, kuluma acı gelen şeyi sevmiyordum. “

16. Hakkıyla ehl-i nâr olan cehennemliklere gelince, şüphesiz ki onlar cehennemde ne ölürler ne de dirilirler. lâkin, Allah'ın kendilerine rahmet murad ettiği birtakım insanlar varadır ki, onlar cehenneme atıldıkları zaman Allah, onlara olan rahmetinin fazlından dolayı, cehennemden çıkarıp cennete sokmaya izin verinceye kadar, onları öldürür. “

17. "Üç şey, Ademoğlunun saadetindendir. Üç şey de yine, Ademoğlunun talihsizliğindendir. Geniş ev, iyi merkep ve saliha kadın Ademoğlu'nun şansındandır, kötü ev, kötü binit ve kötü kadın da Ademoğlunun talihsizliğindendir. “

18. "Sakalının az olması, kişinin saadetindendir. “

19. "Konuşma anında aksırmak, konuşmanın doğruluğuna adil bir şahittir. “

20. "Kişinin hasebi dini, mürüvveti ise aklıdır. “

21. "Ümmetimin münafıklarının ekserisi kârilerdir. "

22. "Fakirlik, neredeyse küfre düşüreyazdı. Haset de, neredeyse kadere galip geleyazdı. "

23. "Küfür ve borçtan Allah'a sığın. Bunun üzerine bir adam Ya Rasûla'llâh, borç küfre denk mi diye sorunca, Hz. Peygamber evet buyurdu. "

24. "Kur'ân'ı seslerinizle tezyin ediniz. "

25. "Allah'a imandan sonra aklın başı, insanlara sevgi göstermektir. "

26. "Hz. Peygamber mescidde Kur'ân okuyan, bir grup insanı görünce şöyle buyurdu: Kur'ân-i okun düzeltildiği gibi düzeltecek ve sevabında acele edip ahirete tehir etmeyecek bir kavim gelmeden önce, okuyunuz. "

27. "Hatice'yi(Cennette inci)kamışından bir evle müjdeleyiniz. O evde, ne gürültü olacak, ne de meşakkat. "

28. "Benden sonra dönüp birbirinizin boyunlarını vuran kâfirler olmayın. "

29. "Hz. Ali anlatıyor: Ben, Hz. Peygamberle beraber iken birdenbire Ebû Bekir ile Ömer görünüverdi. Bunun üzerine, Rasûla'llâh şöyle buyurdu: Bu ikisi, nebî ve peygamberler hariç evvel ve âhir bütün cennet ehlinden olan ergin kişilerin efendileridir. Ey Ali, bunu onlara haber verme. "

30. "Câbir b. Abdullah anlatıyor: Biz, (Peygamberin ashâbı) Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellemle birlikte Hendek günü istihkâm kazıyorduk. Üç gündür birşey yiyip içmiyorduk, kazı esnasında bir ara şok sert bir yere rastgelmiştik. Bunun üzerine Hz. Peygambere geldim ve Ya Rasûla'llâh, hendekte (taş. parçası gibi) şöyle sert bir damar rastgeldi, diye haber verdim. O sert şeyin üzerine biraz su serptik. Hz. Peygamber, karnına açlıktan bir taş parçası sarılmış olarak kalktı ve eline sivri balyoz aldı. Bu kayaya vurmakla, o sert kaya en ince, kum gibi dağıldı. "

31. a-"Ademoğlunun her amelinin ecri ondan yediyüz misline kadar katlanarak ödenir. Allah Teâlâ buyurmuştur ki, oruç hariç, o Benim içindir. Onun (sayısız)ecrini de doğrudan doğruya ben veririm. Çünkü, oruçlu kimse benim(rızam)için yemesini içmesini ve cinsî arzusunu bırakmıştır. "
-b. "Oruçlunun kendisiyle haz duyduğu iki sevinci vardır. Birisi iftar vaktindeki(oruç bozmak)sevinci, diğeri Rabbine mülâki olduğu zamanki (orucunun, mükâfatı ile)sevincidir. "
c-"Oruçlu ağzın(açlık)kokusu Allah Teâlâ nezdinde misk kokusundan daha temizdir. "
d-"Oruç, bir kalkandır. Oruç, bir kalkandır. (Oruçluyu beşerî ihtiraslardan korur.)"

32. "Size, Yemen'liler geldiler. Onlar yumuşak kalpli ve nazik gönüllü insanlardır. "
b-"İmân, Yemen'lidir. Hikmet de Yemen'lidir. "
c-"Küfrün başı şark tarafındadır. "

33. "Allah Teâlâ şöyle 'buyurur: Ben, kul umun Beni zannı yanındayım. Kulum Beni andığı zaman, muhakkak onunla beraber bulunurum. O, Beni gönlünde gizlice zikrederse, Ben de onu bu suretle anarım. Eğer, o Beni bir cemaat içinde zikrederse Ben de onu o cemaat efradından daha hayırlı bir cemiyet içinde yâd ederim. O kulum, Bana bir karış yaklaşırsa, Ben ona bir arşın yaklaşırım. Kulum Bana bir

arşın yaklaşırsa, Ben ona bir kulaç yaklaşırım. O Bana yürüyerek gelirse, Ben ona koşarak varırım. “

34. "Allah Teâlâ, Adem'i kendi suretinde yaratmıştır. Onun uzunluğu, altmış zirâdır. “

35. "Her kim, ben Yûnus b. Mettâ'dan daha hayırlıyım derse yalan söylemiştir. "Bir başka hadiste "Beni, kardeşim Yûnûs'a ustun tutmayın.”

36. "Allah Teâlâ, vermiş olduğu nimetin eserinin kulun üzerinde görülmesini sever. “

37. "Din, nasihattir. Din, nasihattir. Din, nasihattir. Kimin için Ya Rasulallâh denilince, Hz. Peygamber şöyle buyurdu: Allah'a, kitâbına, Rasulüne, müslümanların imamlarına ve bütün müslümanlara, “

38. "Bir adam, Hz. Rasûlu'llâh salla’llâhu aleyhi ve selleme 'Ya Rasûlallâh dedi. Vallahi ben seni gerçekten seviyorum. 'Rasûl-i Ekrem ona 'Söylediğin söze dikkat et' buyurdu. Adam üç kere 'Vallahi, ben seni gerçekten seviyorum' diyerek mukabelede bulundu. Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdu 'Eğer, beni seviyorsan fakirliğe karşı bir kalkan hazırla. Çünkü fakirliğin beni sevene doğru akması selin durak yerine doğru akmasından daha süratlidir. '“

39. "Cibrîl, Hz. Peygambere gelir ve onu üzüntülü bulur. Ya Muhammed, yüzünde gördüğüm üzüntünün sebebi nedir diye sorar. Hz. Rasûlu'llâh salla’llâhu aleyhi ve sellemde, Hasan ve Hüseyin, onlara nazar isabet etti der. Bunun üzerine Cibrîl, ey Muhammed nazarı tasdik et, çünkü nazar haktır der. “

40. "İhtiyaçlarınızın temin edilmiş olduğunu gizlemekle, onlara yardım arayın. Çünkü, her varlık sahibi haset edilir. "

41. "Hz. Peygambere, insanlardan hangisinin belâsı daha ağırdır, diye sorulunca Rasûla'llâh şöyle cevap verdi. Peygamberler ve onların peşinden (derecelerine göre insanların)en liyakatlisi ve en liyakatlisi. Kişi, dindarlığı derecesinde belâya uğratılır. Şayet, dininde sağlam ise, belâsı ağırlaşır ve eğer dininde gevşeklik varsa dindarlığı nisbetinde belâya uğratılır. "

42. a-"İhtiyaçlarınızı, güzel yüz ve güzel ahlâklı kimselerden talep ediniz. "
b-"Allah güzeldir, güzelliği sever. "

43. " Melekler, beraberlerinde köpek ve çıngırak bulunan yolcu cemaati ile birlikte bulunmazlar. "

44. "Hakim b. Hizam, Hz. Peygambere Ya Rasûla'llâh cahiliyede kırk köleyi azad ettim, deyince Rasûl-i Ekrem şöyle buyurdu: Sen, sana sebkat eden hayır üzere müslüman oldun. "

45. "Allah Teâlâ, yaratıklarını karanlık içinde yarattı. Ve sonra onlara kendi nurundan saldı. O nurdan kine isabet ederse hidayet bulur. Her kime değmezse, dalâlette kalır. "

46. "Her işte doğru dürüst olunuz. Bunu tam yapıp başaramayacaksınız. (O halde)biliniz ki sizin en hayırlı ameliniz namazdır. Ve, kâmil mü'minden başkası abdesti muhafaza edemez. "

47. "Büyüklerle otur, âlimlere sor, hakimlerle birlikte ol! Veya hakimlerle dostluk kur. "

48. "Bu mescidde, ben ve Ali'den başka müslümanın cunüb halde bulunması sahih olmaz. Veya gerekmez. "

49. "Biriniz uykusundan uyandığı zaman, üç defa burnuna su alıp sümkürsün. Çünkü, şeytan onun burnunda geceler. "

50. "Şüphesiz ki, Allah Azze ve Celle uyumaz. Zaten ona uyumak da yakışmaz. Tartıyı indirir ve kaldırır; gündüzün amelinden önce ona gecenin ameli, gecenin amelinden önce de gündüzün ameli arz olunur. Hicabı nârdır. Eğer onu açmış olsa, vechinin sûbûhatı, basarının ihata ettiği bütün mahlûkâtını yakardı. "

51. "Hz. peygamber şöyle buyurdu: Ümmetim için, Rabbimden şefaat istedim. Cenâb-ı Hak, senin hatırına yetmişbin kişi hesapsız olarak cennete girecektir buyurdu. Ya Rabbi, artır dedim. Senin hatırına her bin kişi ile birlikte yetmişbin kişi hesapsız olarak cennete girecektir, buyurdu. Ya Rabbi, artır dedim. Allah Teâlâ, önünden, sağından ve solundan birer avuç aldı. Bunun üzerine Hz. Ebû Bekir, bu bize yeter Ya Rasûla'llâh deyince, Ömer Rasûl-i Ekremi bırak, Allah bizim için artırdığını artırsın dedi. Buna cevaben Ebû Bekir, bu Rabbimin avuç avuç yapmış olduğu inamlardan birisidir, deyince Hz. Peygamber: Ebû Bekir, doğru söyledi, buyurdu.

52. "Yûsuf'un sabır ve cömertliğine şaşırdım. Allah onu affetsin. ' Arık inekler'den (rüya yorumu için)sorulduğu zaman onlar onu çıkarmadan önce, nasıl anlattı. Onun sabır ve cömertliğine şaşırdım. Allah onu affetsin. Elçi ona geldiğinde onun yerinde ben olsaydım, kapıya koşardım. Fakat o suçsuzluğunu göstermek istedi. Eğer söylediği söz olmasaydı, hapishanede uzun süre kalmazdı. "

53. "Allah tektir, teki sever. Ey Kur'ân ehli, tek kılınız. “

54. "Her Ademoğlunun kalbi, Allah Teâlâ'nır iki kudret parmakları arasındadır. Onu sabit tutmak istediğinde sabit tutar. Çevirmek istediğinde de dilediği yere çevirir. Kalb, fırtınalı bir günde kırda atılmış bir kuş kanadı gibidir. Rüzgâr onu çevirir. “

55. "Amr b. Ümeyye anlatıyor: Hz. Peygambere sordum, Ya Rasûla'llâh devemi salıpda mı tevekkül edeyim, yoksa bağlayıp da mı tevekkül edeyim. Rasûla'llâh buyurdu, bağla ondan sonra tevekkül et. “

56. "Hz. Peygamber Huzeyfe'ye münafıkların isimlerini bildirdi. Ve ona, ben izin verinceye kadar kimseye haber verme buyurdu. Rasûla'llâh vefat etti. Ve Huzeyfe'ye bu isimleri bildirme konusunda kendisine izin vermedi. Huzeyfe, Ömer zamanına kadar durdu. Ömer, kendisine, Allah aşkına Söyle, ben Hz. Peygamberin sana münafık olduklarını söylediği kimseler içinde var mıyım dedi. Huzeyfe de, hayır, fakat Allah'a yemin olsun ki, senden sonra hiç kimsenin beraatine hükmetmeyeceğim. “

57. "Beytullah'a ulaştıracak azık ve binek hayvanına mâlik olup da haccetmeyen kişinin yahudi veya hristiyan olarak ölmesinin kendisince ne önemi vardır? İşte Allah, kitabında İnsanlar üzerinde Allah'ın hakkı yoluna her kimin gücü yeterse Beytullah'a haccetmektir. '(Âl-i İmrân, 3, 97)buyurmaktadır. “

58. "Hz. Peygamber, ashabıyla beraber yürürken devesini lanetleyen bir adam duydu. Biraz yürüdükten sonra, devesini lanetleyen nerede, diye sordu. Adam, benim Ya Rasûla'llâh deyince, Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: O deveyi aramızdan çıkar, çünkü senin bu konudaki duan kabul olundu. “

59. "Allah üç kişinin kıyamet günü yüzüne bakmaz: İkindiden sonra yalan yere yemin eden kişi, içkiye devam eden kişi, bir de verdiğini başa kalkan kişi. “

60. "Fakirlikten, azlıktan, zilletten, zulmetmek ve zulme uğramaktan Allah'a sığınınız. “

61. "Boynuzcu, boynuzu ağzına almış ve üfleme emri gelir gelmez derhal üflemek için izin beklemeye koyulmuşken, ben nasıl safa sürerim. Bu söz, Hz. Peygamberin ashabına ağır gelmiş olacak ki, Rasûl-i Ekrem onlara şöyle buyurdu: Allah'a güveniyoruz, en iyi vekil O'dur. Ve yalnız Allah'a bel bağlamışızdır, deyiniz. “

62. "Hz. Peygambere soruldu: Ya Rasûla’llâh, sen ebeveynine şefaat edecek misin? Rasul-i Ekrem şöyle buyurdu: Bana verilsin veya menedilsin, ben onlara şefaat edeceğim. “

63. "Adamın biri, Ya Rasûla’llâh dedi, bir adam bir amel işler ve onu örter, fakat bilâhare ona başkaları muttali olunca da hoşuna gider. $unun üzerine Hz. Peygamber, şöyle buyurdu: Ona iki ecir vardır. Amelini örttüğü için gizlilik sevabı ve başkalarına örnek olacağına sevindiği için alâniyet sevabı. “

64. "Malâyânîyi terketmek, kişinin müslümanlığının güzelliğindendir. “

65. "Ebû Bürde, babasından naklen şöyle rivayet etti: Hz. Rasûlu'llâh salla’llâhu aleyhi ve sellem ile birlikte akşam namazını kıldık. Sonra beklesek de onunla beraber yatsıyı da kılsak a dedik. Ve bekledik. Derken yanımıza çıktı ve: Siz hâlâ burada mısınız? dedi. Biz şu cevabı verdik: Ya Rasûla’llâh, seninle birlikte akşam namazını kıldık, sonra bekleyelim de seninle birlikte yatsıyı da kılalım, dedik. "İyi

ettiniz “ “Yahut" isabet ettiniz" buyurdular. Müteakiben başını semâya kaldırdı(çok defalar(başını semâya kaldırırdı) ve: Yıldızlar semânın emniyetidir. Yıldızlar gitti mi, semâya va’ad olunan gelir, Ben ashabım için bir emniyetim. Ben gittim mi, ashabıma va’dolunanlar gelir. Ashabım da, ümmetim için bir emniyettir. Ashabım gitti mi, ümmetime va'dolunan şeyler gelir, buyurdular. “

66. "Benim ümmetim, beş tabakaya ayrılır. Her tabaka kırk yıl sürer. Benim tabakam ve sahâbîlerin tabakası ilim ve imân sahibi olanlardır. Kırkıncı yıl ile sekseninci yıl arasına ait ikinci tabakaya gelince, onlar hayır ve takvâ sahipleridir. Sonra, yüzyirmi yılına kadar onların ardından gelenler birbirlerine merhamet eden ve birbirleriyle iyi ilişki kuranlardır. Sonra yüzaltmış yılına kadar bunların ardından gelenler, birbirlerine sırt çeviren ve birbirleriyle iyi ilişkiyi kesenlerdir. Bundan sonra, birbirlerini öldürme devridir. “

67. "Allah, mü'min kulunun tevbesine, çorak, helâk korkusu olan bir yerde devesi yanında yiyeceği ve içeceği onun üzerinde olduğu halde, uyuyan, uyandığında deveyi gitmiş bulan ve onu aramaya giden, nihayet kendisine susuzluk arız olan, sonra(kendi kendine)bulunduğum yerime döneyim de ölünceye kadar yatayım diyen ve uyuyan, sonra uyanarak devesini üzerindeki azığı, yiyeceği ve içeceği ile yanında bulan bir adamdan daha çok sevinir. “

68. "Dünya ve içindekiler Allah için olanları hariç olsak üzere lanetlenmiştir. “

69. a- "Hz. Peygambere ashâbdan bazıları Ya Rasûla’llâh, falanca kadın gündüz oruç tutuyor, gece namaz kılıyor. Fakat, komşusuna da eziyet ediyor, deyince Rasûl-i Ekrem: O cehennemliktir, buyurdu, Yine onlar, şöyle dediler: Peki, ya falanca kadın sadece farz namazları kılıyor, kurumuş yoğurdun yosunlarından tasaddukta bulunuyor ve komşusuna eziyet etmiyor. Bunun üzerine Rasûla’llâh O cennetliktir, buyurdu. "

b-"Hz. Peygambere, falanca kişi bütün gece namaz kılıyor, fakat sabah olunca da hırsızlık yapıyor, denilince, Rasûla'llâh: Sizin söylediğiniz şey, onu çalmaktan nehyedecek, buyurdu. "

70. a-"Namaz, her müttekî kişinin kurbanıdır, "
b-"Hac, her zayıf ve kadının cihâdıdır. "
c-"Amelsiz dua eden, kirişsiz ok atan gibidir. "
d-"Mallarınızı zekâtla koruyunuz. "
e-"İktisatlı davranan, fakir düşmez. "
f-"Takdir, maişetin yarısıdır. "
g-"Sevgi, aklın yarısıdır. "
h-"Keder, yaşlılığın yarısıdır, "
ı-"Çoluk çocuğun azlığı, iki kolaylıktan birisidir. "
i-"Ebeveynini üzen, onlara itaatsizlik etmiş olur. "
j-"Musibet anında, elini ah, toh diye vuran kişinin ameli boşa gitmiş olur. "
k-"Riyazâtın sadece necip kişilerin yanında gösterildiği gibi, mal mülk de ancak hasep sahibi dindar kişilerin nezdinde ' olur. "
l-"Sabır, musibet oranınca iner. "
m-"Rızkını daraltanı, Allah rızıklandırır. Saçıp savuranı ise mahrum eder. "
n-"Emanet rızkı, hıyanet ise fakirliği çeker getirir. "
o-"Şayet, Allah karıncanın salâhını istemiş olsaydı, onun için kanat bitirmezdi. "

71. "Allah, Osman'a merhamet et sin. Melekler kendisinden haya etmektedirler. "

72. "Size iyilik yapana karşılık veriniz. Karşılık verecek bir- şey bulamazsanız ona dua ediniz. Allah için sizden birşey isteyene veriniz. Allah adına size sığınana yardım ediniz. Sizi davet edene icabet ediniz. "

73. "İnsanlara teşekkür etmeyen, Allah'a şükretmez. "

74. "Hz. Peygamber, Mekke'nin fethi günü şöyle buyurdu: Kureyş'e gelince onlarla yarışınız. Çünkü, Allah için onlarda ihtiyaç vardır. Diğer insanlara gelince, onları parça parça kırınız. "

75. "Sa'd b. Ubâde, ben refikamı bir adamla bulsam hemen kılıçla vururum, dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber, siz Sa'd'ın gayretine şaşıyor musunuz? Vallahi, ben ondan daha gayurum. Allah da benden daha gayurdur. Gayretinden dolayıdır ki, Allah kötülüklerin aşikârını ve gizlisini haram kılmıştır. Allah'tan daha gayur hiçbir şahıs yoktur. Allah'tan başka hiçbir kimseye medh daha makbul değildir. Bundan dolayıdır ki, Allah cenneti vazetmiştir. "

76. "Sahur yeyin, çünkü sahurda bereket vardır. "

77. "Kişi, işlediği bir günahtan dolayı rızkından mahrum kalır. Kaderi ancak dua geri dönderir. Ömrü de, ancak iyilikler ziyadeleştirir. "

78. "İşittiği ezaya, Allah'tan daha sabırlı kimse yoktur. Kendisine şirk koşulur, çocuk iddia edilir, sonra O, yine Onlarara rızık ihsan eder, afiyet verir. "

79. "Teşrik günleri yiyip içmeli de Allah için zikir günleridir. "

80. "Allah yolunda(gazilere bulaşan)toz ile cehennem dumanı bir kulun karnında ebediyen bir araya gelmez. Hırs ve cimrilikle imân da bir kulun kalbinde ebediyen bir araya gelmez. "

81. "Peygamberlerden biri, bir ağacın altına indi de kendisini bir karınca ısırdı. O da eşyasını, emrederek ağacın altından çıkartı. Sonra emir verdi ve karınca yuvası yakıldı. Bunun üzerine Allah ona 'Bir tek karınca yaksaydın ya! diye vahy buyurdu.

Bir başka hadisde "Peygamberlerden biri, bir şehir veya köye uğrar. Allah orayı ve ehlini helak etmiştir. Nebi şöyle der: Ey Rabbim, bu ahalinin içerisinde, çocuk, hayvan ve günaha karışmamış insan-lar vardı. O nebi, bir ağacın altına iner Ve onu bir karınca ısırır. “

82. "Ticarette yalan yemin, malın sürümünü temin ederse de(kazancın) bereketini giderir. “

83. "Sadaka, hiçbir malı eksiltmez. Af sebebiyle Allah, bir kulun ancak şerefini artırır. Ve bir kimse, Allah için tevazu gösterirse, Allah onu ancak yükseltir. “

84. "Talha b. Berâ hastalandı. Hz. Peygamber ziyaretine geldi. Ayrılırken ailesine, ben Talha'yı Ölecek gibi görüyorum. Eğer Öyle birşey olursa, bana haber verin. Ona şahadet edip, cenaze namazını kıldırayım, buyurdu. Rasûla’llâh, Salim b. Avf oğullarına varmadan Talha vefat etti ve sesler duyuldu. Fakat, Talha daha önce ailesine, beni defnedin, Rabbime kavuşturun. Rasülullahı da çağırmayın. Çünkü ben, onun için Yahudilerden korkuyorum, dediği için Hz. Peygambere haber verilmedi. Rasûl-i Ekrem, meseleye muttali olunca, geldi ve Talha'nın mezarının yanına durdu. Ve orada bulunan insanlar da, onunla birlikte saf haline geldiler. Sonra Hz. Peygamber ellerini kaldırdı ve şöyle dua etti: Allâhım, Talha'ya o sana gülerek, sen ona gülerek mülâki ol. “

85. "Hz. Peygamber, bir taş üstünde namaz kılan bir adamın yanından geçip, Mekke'nin kenarına vardı. (Orada)uzun bir süre kaldıktan sonra, geri döndü. Ve taş üstünde namaz kılan adana aynı durumda namaz kılarken rastladı. Bunun üzerine, Rasûl-i Ekrem ayağa kalkarak iki elini birleştirdi. Ye üç kere: Ey insanlar mutedil davranın(yani ifrat ve tefritten sakının)buyurdu. Ve sonra şöyle devam etti: Çünkü, siz ibadetten usanıncaya kadar Allah size ihsanını kesmez. “

86. "Ebû Hureyre şöyle demiştir: Rasûla'llâh'a bir adam geldi de: Ya Rasûla'llâh, bana açlık ve meşakkat isabet etti(yani açlıktan dermansız kaldım), dedi. Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem onu(doyurmak için) kadınlarına haber gönderdi, fakat onların yanlarında hiç- birşey bulamadı. Bunun üzerine Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem: Bu gece, şu adamı konuk edip yemek yedirecek bir adam yok mu ki, Allah ona rahmet eylesin, dedi. Derhal Ensâr'dan bir zât ayağa kalktı: Ben, Ya Rasûla'llâh, diye cevap verdi. Akabinde o adamı alıp ailesine götürdü. Kadınına hitaben: İşte Rasûla'llâh'ın konuğu; ondan hiç- birşeyi tutup alıkoyma(konuğa ikram et), diye tenbih etti. Kadın, Vallahi yanımda çocukların azığından başka birşey yok, dedi. Kocası O halde çocuklar akşam yemeği yemek istedikleri vakit onları uyut, gel, kandili söndür, biz bu gece karınlarımızı dürelim(yani Rasûla'llâh'ın konuğu için biz bu geceyi aç geçirelim)dedi. Kadın, kocasının dediği işleri yaptı. Sonra o konuk sabahleyin Rasûla'llâh'ın huzuruna vardı. Rasûiuiiah: And olsun ki, Azîz ve Celîl olan Allah, bu gece Fulân erkek ve Fulân kadının işlerinden hayret etti-yahut güldü, yani acîb hoşnûd oldu, dedi. Azîz Ve Celîl olan Allah da(onlar ve bütün ensâr hakkında) şunu indirdi: Onlar, kendilerinde fakirlik ve ihtiyaç olsa bile, onları öz canlarından daha üstün tutarlar. Kim nefsinin hırsından ve cimriliğinden korunursa, işte onlar muradlarına erenlerin ta kendileridir. (Haşr, 59, 9)"

87. "Gerçek şu ki, bazan kalbime gaflet çöküyor ama, ben Allah'a günde yüz defa istiğfar ederim."

88. "Rebiâ b. Ka'b-el-Eslemî anlatıyor: Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem ile birlikte gecelemekteydim. Kendisine abdest suyunu ve ihtiyacı olan şeyleri getirdim, Bunun üzerine bana: Dile, dedi. Ben: Cennette, senin refikin olmayı dilerim, dedim. Yahut bundan başka bir şey buyurdular. Ben: Dileğim budur, dedim. Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem de o halde, çok secde etmek suretiyle nefsin için bana yardımcı ol" buyurdular. "

89. "Allah, güzel sesli bir peygambere Kur'ânı cehren tegannî ettiğine mukabil verdiği mükâfaatı başka hiç kimseye vermemiştir. "

90. "Ömer, Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellemin yanına girmek için izin istedi. Onun yananda Kureyş'ten birtakım kadınlar vardı. Kendisi ile yüksek sesle konuşuyor ve ondan çok şeyler istiyorlardı. Hz. Ömer izin İsteyince, kalkarak perdeye koştular. Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellemde ona izin verdi. Hz. Peygamber gülüyordu. Ömer, Allah yaşını güldürsün Ya Rasûla'llâh, dedi. Bunun üzerine Rasûl-i Ekrem: Şu benim yanımda olanlara şaştım. Senin sesini işitince, perdeye koştular, buyurdu. Ömer, Ya Rasûla'llâh, onların çekinmesine sen daha lâyıksın, dedi. Sonra kadınlara dönerek: Ey nefislerimin düşmanla rı, Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellemden çekinmiyorsunuz da, benden mi çekiniyorsunuz, dedi. Kadınlar, evet sen Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellemden daha sert ve şahinsin dediler. Hz. Peygamber, nefsim yed-i kudretinde olan Allah'a yemin olsun ki, şeytan sana bir caddede rastlamış olsa, mutlaka senin tuttuğun caddeden başkasına tutardı, buyurdular. "

91. "Zâni, zinâ ederken mü'min olarak zinâ etmez. Hırsız çalarken mü'min olarak çalmaz. Şarabı içerken dahi, sarhoş mü'min olarak içmez. Halkın gözleri önünde kıymetli birşeyi zorla yağma ederken mü'min olarak yağma etmez. "

92. "Ben yürütüldüğüm gece, Kesîb-i Ahmer'in yanında Musa'ya uğradım. Kabrinde ayağa kalkmış namaz kılıyordu, "

93. "Hz. Aişe'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber şu dualarla dua edermiş: Allah'ım, ben cehennemin fitnesinden ve cehennemin azabından, kabrin fitnesinden ve kabrin azabından zenginlik fitnesinin şerrinden ve fakirlik fitnesinin şerrinden sana sığınırım. Mesih-i Deccâl fitnesinin şerrinden de sana sığınırım. Allah'ım, benim günahlarımı kar ve dolu suyu ile yıka. Kalbimi beyaz elbiseyi kirden pakladığın gibi, günahlardan pakla. Benimle günahlarımın arasını, mağrib ve meşrik arasını uzaklaştırdığın gibi uzaklaştır. Allah'ım, ben Sana tembellik, ihtiyarlık günah ve borçtan da sığınırım, "

94. "Pişmanlık, tevbedir. “

95. "Allah, kıyamet günü üç kişinin yüzüne bakmaz. Zinâkâr ihtiyar, yalan söyleyen imam ve kibirli muhtaç. “

96. "Bir kaba sinek düştüğü zaman, onun her tarafını batırın. Çünkü onun kanatlarının birinde şifa vardır, öbürüsünde de hastalık vardır.

97. "Yalnız mü’minle arkadaş ol ve ekmeğini ancak mütteki kişi yesin. “

98. "Bir kimse, kendini azâd edenlerin izni olmaksızın bir başka kavmi velî ittihaz edinirse Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların laneti onun üzerine olsun. Kıyamet gününde, onun farz veya nafile hiçbir ibadeti kabul edilmeyecektir. “

99. "Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: Kulum Benden birşey istemekten alıkoyacak tarzda zikrimle meşgul olursa, Ben ona isteyenlere verdiğimden daha üstününü veririm. “

100. "Haya örtüsünü atanın gıybeti yoktur. “

101. "Siz kendisine dünyaya rağbet göstermemek ve az konuşmak hasleti verilmiş bir adam gördüğünüz zaman ona yaklaşınız. (Sözlerini dikkatle dinleyiniz.)Çünkü o kimse, hikmetli söz söyler. “

102. "Mü'min güzel ahlâkıyla, gece namaz kılıp gündüz oruç tutanın derecesine ulaşır. “

103. "Hiç şüphe yok ki, Allah sizin için üç şeye razı olur. Üç Şeye de gazab eder. Sizin için kendisine ibadet etmenize, Ona hiçbir şeyi şerik koşmamanıza ve toptan Allah'ın ipine sarılmanıza razı olur. Ve size, kîlükâlden çok sual sormaktan ve birde mal itlafın dan dolayı gazab eder. “

104. "Kişinin imânının en faziletlisi nerede olursa olsun Allah'ın kendisiyle beraber olduğunu bilerek amelde bulunmasıdır.”

105. "Güneş ve ay bir kimsenin ölümünden dolayı tutulmazlar. Allah Teâlâ mahlûkatından birine tecelli ettiği zaman o O'na karşı huşu eder. Öyle ise, bunlardan birisi tutulduğu zaman farz namazı kılar gibi, tam bir namaz kılınız. “

106. "Geçmiş peygamberlerin sözünden(Hiç eksiksiz)nâsın eriştiği haberlerden birisi de utanmazsan dilediğini işle(sözü)dür. “

107. "Her kim, (yaptığını)işittirirse Allah o kimseyi diğer mahlûkatına işittirir ve onu tahkir eder, küçültür. “

108. "Hz. Peygamberin yanında bir gece, Allah'ı zikretmeden ta sabaha kadar uyuyan adamın lafı edildi. Rasulullah, bu öyle bir adamdır ki, şeytan onun kulağına yahut kulaklarına bevletmiştir, buyurdular. “

109. "Kıyamet günü, vali getirilir. Ve cehennemin üzerindeki köprüye konur. (atılır)Allah emreder ve öyle bir sarsılır ki, vücutta bulunan bütün kemikler yerlerinden ayrılır. Daha sonra, Allah kemiklere emreder ve yerlerine dönerler. Bilahare, Allah bu valiyi sorguya çeker. Eğer vali itaatkar birisi ise, Allah onun elinden tutar ve rahmetinden iki nasip verir. Eğer, Allah'a asi birisiyse o zaman köprü onu yakar ve uzun süre(yetmiş yıl)kalmak üzere cehenneme atılır. “

110. "Musa b. İmrân Cenab-ı Hakka duada bulunmak için ellerini kaldırdı ve Ya Rabbi Sen uzakta mısın ki, sana nida edeyim, yoksa yakında mısın ki, münacaatta bulunayım. Bunun üzerine, Allah Teâlâ şöyle buyurdu: Ey Mûsa, Ben, Beni zikredenle birlikte olurum. “

111. a-"Ümmetimden lir dost edinmiş olsaydım, Ebû Bekir'i dost (halîl) edinirdim. "
b-"Rabbimden başka bir dost edinmiş olsaydım, Ebû Bekir'i dost edinirdim. "
c- "Sizin arkadaşınız, Allah ’ın dostudur. ”
d-"Abdullah b, Şakîk, Aişe'ye Rasûla’llâh'a en sevgili kim diye sorar. Aişe, Ebû Bekir der. Sonra kim, Ömer, sonra kim, Ebû Ubeyde el-Cerrah, der. "
e-"Rasûla’llâha, insanların en sevgilisi Fâtıma'dır. "
f-"Hz. Peygamber, Hasen ve Hüseyin hakkında şöyle dua ederdi: Allah'ım ben o ikisini seviyorum. Sen de, onları sev. "
g-"İbn Abbas anlatıyor: Peygamberin ashabından bazı kişiler kendisini beklemek üzere oturmuşlardı. Sonra Rasûl-i Ekrem çıktı ve onlara yaklaşınca birbirleriyle müzakere ettiklerini duydu. Konuşmalarını dinledi. Ashâbdan biri, Allah'ın mahlûkatından bir dost edinmesi şaşılacak şey doğrusu. İbrahim'i dost edinmiş dedi, Öbürü Musa'nın konuşmasından daha hayret verici ne olabilir? Allah Teâlâ onunla apaçık şekilde konuşmuş dedi. Bir başkası İsâ, Allah'ın kelimesi ve ruhu dedi. Bir başkası da, Adem, Allah onu istifa' etmiş(ayıklamış)dedi. Rasûl-i Ekrem üstlerine çıkageldi. Selâm verdi ve şöyle buyurdu: Konuşmalarınızı ve hayretlerinizi duydum. İbrahim Allah'ın dostudur ve bu bir gerçektir. Mûsa Allah'ın konuştuğu kişidir ve bu bir gerçektir. İsâ, Allah'ın ruhu ve kelimesidir ve bu bir gerçektir. Allah, Adem'i istifa' etmiştir ve bu da bir gerçektir. Dikkat ediniz! Allah'ın Habîb(sevgilisi)-övünmeksizin-benim, Kıyamet gününde Hamd sancağının hâmili-övünmeksizin-benim. Kıyamet gününde ilk şefaat eden ve şefaati ilk kabul edilen-övünmeksizin-benim. Cennetin(kapılarının) halkalarını ilk harekete geçiren-övünmeksizin-benim ki Allah bana (cennet kapısını) açacak ve beraberimde mü'mirlerin fakirleri olduğu halde beni cennete sokacaktır. Ben geçmişlerin ve geleceklerin-övünmeksizin-en değerlisiyim, "-

112. "Huzeyfe'nin rivayet ettiğine göre, ashâbdan bazıları Rasûla’llâha Ya Rasûla’llâh, keşke bizim için bir halife tensib etseydin deyince, Hz. Peygamber şöyle buyurdu: Eğer sizin için, benden sonra yerime geçecek bir halife tayin edip

de siz de ona isyan etseydim, üzerinize azab inerdi. Sonra şöyle devam, etti: Bu işi, Ebu Bekir'e havale ederseniz onu Allah'ın emrinde kuvvetli bedenen zayıf bulursunuz. Bu işe, Ömer i tensib ederseniz onu dinen ve bedenen kuvvetli bulursunuz. Eğer Ali'yi getirirseniz ki bunu yapmayacaksınız. O zaman onu hidayete ermiş ve yol gösterici olarak bulursunuz. O sizi doğru yola iletir. “

113. "Benden sonra, peygamber olsaydı Hattâb'ın oğlu Ömer olurdu”

114. "Ey Ali, cennette senin için bir hazine vardır. "
b-"Ya Ali, bir bakışın ardından hemen bir daha bakma. İlk bakış senin(için bağışlanmış)ise de İkincisi sana ait değildir, “

115. "Ali, Hz. Rasûlu'llâh salla’llâhu aleyhi ve selleme: Sana ben mi, yoksa o mu yani Fatıma mı daha sevimli diye sordum, der. Hz. Peygamber şöyle buyurur; O bana, senden daha sevimli, sen ondan daha kıymetlisin. “

116. "Allah, haya sahibidir. İkramı boldur, kulunun O'na ellerini havaya kaldırıp da, hayır koymaksızın boş çevirmekten hayâ eder. “

117. "Muhammed’in nefsi elinde olan Allah'a yemin olsun ki, dininde fâcir [Haktan sapan. Haram ve günaha dalmış kötü insan. Günah işleyen] , fakat maişetinde ahmak [Aklını gereği gibi kullanamayan, bön, budala, aptal] olan kimse cennete girecektir. “

118. "Cennet ehli(kendilerine verilen)nimet içinde(yaşar)iken aniden onlara bir nur çıkıp yükselecektir. Bunun üzerine onlar başlarını kaldıracak(bu nura bakacaklar). İşte o anda Rab Teâlâ, şanına layık bir yükseklik ve yücelikle onların fevkinde onlara zuhur edecektir. Sonra(onlara): Ey cennet ehli, selâm siziere olsun,

buyuracaktır. Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem buyurdu ki: İşte(Allâh'ın cennet ehline buyurduğu)şu selâm O'nun-Allah Teâlâ tarafından bir söz olarak onlara "Selâm" vardır. -(Yâsin, 36, 58.)Kavl-i Celîlidir. Bundan sonra Rasûla'llâh şöyle buyurdu: Allah Teâlâ (Selâm verdik- ten)sonra onlara bakar, onlar da Allah'a bakarlar da Allah'a baktıkları sürece hiçbir nimete iltifat etmeyecekler. Nihayet Allah zâtını onlar tarafından görülmez kılar. Fakat cennet ehlinin makaralarında ve onların üzerinde Allah'ın nuru ve bereketi devamlı kalır. "

119. "Ölüye evinde eziyet veren şey, kabrinde de eziyet verir. "

120. "Ebû Seleme, Aişe'ye Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellemin ramazandaki namaza nasıldı, diye sormuş, o da: Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem, ne ramazanda ne ramazandan başka gecelerde onbir rekâttan fazla namaz kılmış değildir. Dört rekât namaz kılardı. Artık onların güzelliğini ve uzunluğunu sorma. Sonra dört rekât daha kılardı. Onların da güzelliğini ve uzunluğunu sorma. Sonra üç rekât namaz kılardı. Ben Ya Rasûla'llâh Vitr'i-kılmadan mı uyuyorsun dedim. Hz. Peygamber, ya Aişe, gerçekten benim gözlerim uyur, fakat kalbim uyumaz , buyurdu, demiş. "

121. "Âlu-Muhammedi bilmek, tanımak cehennem ateşinden kurtuluş tur. Onları sevmek, sırattan geçme iznidir. Onlar için velayette bulunmak, azâbdan emandır. "

122. "Saliminin aleyhine dua eden, ona yardım etmiş olur. "

123. "Allah Teâlâ şöyle buyurur. Kibriya, benim ridâm, azamet de izanındır, (büyüklük; ve azamet bana mahsus sıfatlardır.)Kim bu sıfattan birisinde benimle nizâlaşırsa o kimseyi cehenneme atarım. "

124. "Birbirinize buğzetmeyiniz. Birbirinize hasetlik etmeyiniz. Ve birbirinize sırt çevirmeyiniz. Ey Allah'ın kulları, kardeş olunuz. "

125. "'De ki, Allah üstünüzden ve ayaklarınızın altından size bir azâb göndermeye kadirdir. '(En'âm, 6, 65)âyeti kerimesi indirildiği zaman Hz. Peygamber 'Sana sığınırım' dedi. Sonra 'Yahut sizi muhtelif gruplar olarak karıştırıp, kiminizin kuvvetini kiminize tattırmaya da kadirdir. '(En'âm, 6, 65)âyeti inince Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem 'Bu iki şey, daha ehven veya bu iki husus daha kolay buyurdu. "

126. "Abdullah İbn Ömer anlatıyor: Hz. Peygamber, Allah Teâlâ gökleriyle yerlerini iki eliyle tutacak ve Allah benim, Melik benim buyuracaktır, demiş parmaklarını yummuş ve açmış. Abdullah diyor ki, bir ara minbere baktım, altından birşey kıpırdıyordu. Kendi kendime, acaba bu minber Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem düşürecek mi, dedim. '

127. "Üç zümre cennet kokusunu koklamayacaktır: Kendisini babasından başkasına isnad eden, bana yalan isnadda bulunan ve gözlerini yalanlayan zümre. "

128. "Kula, dünyada kendisine izin verilip de kıldığı iki rekât namazdan daha hayırlısı verilmemiştir. "

129. "Herşeyin bir zekâtı vardır. Cesetin zekâtı da oruçtur. "

130. "Başını imamdan önce kaldıran kimse, Allah1ın onun başını eşek başına çevireceğinden korkmuyor mu?"

131. Hz. Peygamber, fâsıklar cehennem ehlidir buyurunca, orada bulunanlar, Ya Rasûla'llâh fâsıklar kimler dediler. Rasûla'llâh, kadınlar buyurdu. Ya Rasûla'llâh, kadınlar bizim annelerimiz, kız- kardeşlerimiz ve kızlarımız değiller mi, denilince

Rasul-i Ekrem şöyle buyurdu-. Evet, fakat onlar kendilerine bir nimet verildiğinde şükretmezler. Herhangi bir belâya duçar olduklarında da sabretmezler. “

132. "Hikmetin başı, Allah korkusudur. “

133. a-"İlim talebi, her müslümana farzdır. "
b-"Melekler, talebetmiş olduğu şeyin rızası için ilim öğrencisine kanatlarını indirirler. “

134. "Ebû Hureyre anlatıyor: Hz. Peygamber, üzerinde Şam mamûlü bir aba olduğu halde geldi ve minbere çıktı. O dönemde minber üç basamaklı idi. Allah'a hamd ve senada bulunduktan sonra 'emmâ ba'd' [bundan sonra] diyerek şöyle buyurdu: Kim dünyayı helalinden, istemekten vazgeçmek, çolugunun çocuğunun rızkını temin etmek ve komşusuna iyilikte bulunmak için isterse Allah'a yüzü ayın ondördündeki ay gibi mülâki olur. Kim de, dünyayı helalinden, fakat öğünmek, gösteriş yapmak ve çoğaltmak için isterse, Allah'a, Allah ona gazablı olduğu halde mülâki olur. “

135. "Hz. Rasûlu'llâh salla’llâhu aleyhi ve sellem, Medine’ye gelince muhacirler ona gelerek, Ya Rasûla’llâh dediler. Aralarına indiğimiz cemaat kadar çoktan bol bol saçan ve azdan da en iyi şekilde muvasatta bulunan bir cemaat görmedik. Geçim sıkıntımıza yettiler. Mutluluklarına bizi de ortak ettiler. Nihayet bütün sevabı alıp götüreceklerinden korktuk. Bunun üzerine Hz. Rasûlu'llâh salla’llâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: Ne var ki, onlar sizin için Allah'a dua ettiğiniz ve kendilerine mefthü senada bulunduğunuz müddetçe siz de onlara karşı teşekkür vazifenizi yapmış olursunuz. “

136. "Her kimin kaygısı ahiret olursa, Allah onun zenginliğini kalbinde kılar. İşlerini dağınık olmaktan kurtarır. Ve dünya ona boyun eğerek gelir. Her kimin kaygısı da

dünya olursa, Allah onun fakirliğini iki gözü arasında kılar. Kendisini derbeder eder. Ve dünyadan da kendisine ancak mukadder olan gelir. “

137. "Hz. Peygamberin visal orucu tuttuğundan insanların haberi olunca, onlar da visal orucu tutmaya başladılar. Durumdan haberdar olan Hz. Rasûlu'llâh salla’llâhu aleyhi ve sellem, onları nehyetti ve şöyle buyurdu: Şüphesiz ki, ben sizin gibi değilim. Çünkü ben, Rabbim beni doyurup, suladığı halde yaşarım. "Bir başka rivayette Hz. Peygamber şöyle bu- yurdu: "Sizi visal orucu tutmaktan sakındırırım (Uç kere) Ashâb, ama sen de visal yapıyorsun dediler. Hz. Rasûlu'llâh salla’llâhu aleyhi ve sellem, ben sizin gibi değilim. Çünkü ben. Rabbimin yanında gecelerim. O beni, yedirir ve içirir. Yapabileceğiniz işleri üstlenin. “

138. "Hz. İbrahim, üç şeyin dışında hıçbirşey hakkında yalan söylememiştir. Hasta olmadığı halde hastayım sözü, Sâre için hemşiremdir demesi ve bunu (putları kırıp dökme işini)onların şu büyüğü yaptı demesidir. “

139. "Bir adam, Hz. Rasûlu'llâh salla’llâhu aleyhi ve sellem gelerek: Ya Rasûla’llâh, dedi. Hizmetçiyi kaç kere affedeyim. Hz. Rasûlu'llâh salla’llâhu aleyhi ve sellem ona cevap vermedi. Sonra, Ya Rasûla’llâh hizmetçiyi kaç kere affedeyim, dedi. Rasûl-i Ekrem, hergün yetmiş kere buyurdu. “

140. "Enes'ten rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber şöyle buyuruyor: Kıyamet gününde, başının üzerindeki toprak ilk yarılıp çıkacak benim. Bunun için övünmüyorum. Hamd sancağı bana verilecekti: övünmüyorum. Ben, kıyamette, insanların efendisiyim, övünmüyorum, Kıyamet günü cennete ilk defa girecek benim, yine övünmüyorum. Cennetin kapısına geleceğim, halkasından tutacağım. (İçerden) kim o? diyecekler, benim, Muhammed, diyeceğim. Benim için kapıları açacakla! içeri gireceğim. Cebbar'ı karşımda bulacağım, hemen O'na secde edeceğim. (Bana)başını kaldır, ey Muhammed, konuş ki, dinlenesin, söyle ki kabul edilesin, şefaat dile ki sana şefaat hakkı verilsin, buyuracak. Bunun üzerine ben başımı(secdeden)kaldıracağım ve; Ya Rabbi, ümmeti. . . , ümmeti. . . ,

diyeceğim. Allah; Ümmetinin(arasına)git, kimin kalbinde arpa tanesi kadar iman bulunsan, onu cennete sok, buyuracak. Ben ümmetimin yanına gideceğim, kalbinde arpa tanesi kadar imân bulunanları cennete sokacağım. Cebbar'1 (tekrar)karşımda bulacağım, yine O'na secde edeceğim. (Bana)Ey Muhammed, başını kaldır. Konuş ki dinlenesin, söyle ki kabul edilesin, şefaat dile ki sana şefaat hakkı verilsin, buyuracak. Bunun üzerine ben de başımı(secdeden)kaldırıp; Ya Rabbi, ümmeti. . . , ümmetî. . . , diyeceğim. Allah; öyle ise, ümmetine git, kimin kalbinde hardal tanesi kadar iman bulursan onu cennete sok, buyuracak. Ben de ümmetimin yanına gideceğim ve kalbinde hardal tanesi kadar imanı olanları cennete sokacağım. İnsanların hesaba çekilmesi bitip de, ümmetimden geri kalanları cehennemliklerle birlikte cehenneme girdiklerinde, cehennem ehli onlara şöyle diyecek: 'Allah'a yapmış olduğunuz ibâdetler ve O'na şirk koşmamanız size fayda vermedi. 'Bunun üzerine Cebbar; İzzetime yemin olsun ki, onları ateşten âzad ediyorum', buyuracak. Onlara haber gönderilip, cehennemden, derileri yanık oldukları haldi çıkarılacaklar ve hayat nehrine atılacaklar. Orada, sel yatağında biten taneler gibi yeniden bitecekler. Alınlarına da, 'Bunlar Allah m âzâdlılarıdır. 'diye yazılacak ve götürülüp cennete sokulacakla! Cennet ehli onlara; bunlar cehennemlikler, diyecekler. Bunun üzerine Cebbar şöyle buyuracak; Aksine, onlar Cebbâr'ın âzâdlılarıdır. “

141. "Kıyâmet günü bir adam getirilir, sonra doksandokuz sicil(defteri)getirilir. Her sicil, gözün görebildiği saha kadar uzundur. Onlarda o adamın hataları ve günahları vardır. Sonra Mîzân getirilir. Siciller (yâni günah ve hataların yazılı olduğu büyük defterler) terazinin bir kefesine konulur. Sonra, içinde Şehâaet kelimesinin yazılı olduğu bir kağıt çıkarılır ve terazinin diğer kefesine Konulur. Büyük defterler hafif gelir ve o kağıt parçası ağır gelir. “

142. "Ölüm Meleği, Hz. Musa'ya gönderildi. Fakat ona geldiğinde Musâ bir tokat vurdu. O da Rabbine döndü ve beni ölmek istemeyen bir kuluna göndermişsin, dedi. Bunun üzerine Allah Teâlâ meleğe gözünü iade etti ve tekrar Musa'ya gidip, elini bir öküzün sırtına koymasını, elinin kapladığı yerdeki her kıl için kendisine bir sene Ömür verileceğini söylemesini istedi. Mûsâ, sonra ne olacak, deyince sonra ölüm, cevabını aldı. Bunun üzerine Mûsâ, o halde şimdi öleyim, dedi ve Allah'tan kendisini Arz-ı Mukaddese'ye bir taş atımı yaklaştırmasını diledi. Hz. Peygamber

devamla şöyle buyurdu; orada olsaydım, yolun kenarında kırmızı kum tepesinin altında onun kabrini size gösterirdim. “

143. "Ummü Habîbe veya bir başkası Hz. Peygambere şöyle dedi; Ya Rasulallah, kadının kocası ölür, sonra bir başkasıyla evlenirse öldükten sonra o kadın kıyamet gününde hangisine ait olur? Rasûl-i Ekrem; Beraber olduklarından ahlak bakımından en güzeline, buyurdu. Bir başka hadîste, -En son zevcine ait olur, buyuruldu. Atiyye b. Kays’ın anlattığına göre, Muâviye b. Ebu Süfyân Ebu'd-Derdâ'nın vefatından sonra, Ümmü'd-Derdâ 'ya tâlib olur. Ümmü'd-Derdâ şöyle der: Ebu'd-Derdâ'yı şöyle derken işittim. O da Hz, Peygamberi şöyle buyururken işitmiş; Kadın, cennette en son zevcine aittir. Binaenaleyh, Ebu'd-Derdâ'ya kimseyi tercih etmem. “

144. "Hz. Peygamber Muaz'ı Yemen'e gönderirken Muaz Hz. Rasûlu'llâh salla’llâhu aleyhi ve sellem, Ya Rasûla’llâh bana tavsiyede bulun deyince, Rasûl-i Ekrem: Sana gucün yettikçe Allah'dan ittıka etmeni tavsiye ederim. Allah'ı her ağaç ve taş yanında(her yerde) zikret. Herhangi bir şer(günah) işlediğin zaman, gizli işlediğin günaha gizli tevbe, aleni işlediğin günaha da aşikar tevbe ederek, Allah'a tevbe et. “

145. "Benim ismimi takının, ama künyemi takınmayın!”

146. "Hz. Peygamber zamanında bir adam öldü. Sahabiler, bu cenazeyi hayırla anıp övdüler. Hz. Peygamber "Vâcib oldu"aedi. Sonra bir başkası öldü. Onu da, sahabiler şer ile anıp kötülediler. Hz. Peygamber yine "Vâcib oldu" buyurdu. Bunun üzerine birisi, ne vâcib oldu, diye sordu. Hz. Rasûlu'llâh salla’llâhu aleyhi ve sellem . -Birisi öldü, hayırla yad ettiler. İşte ona cennet vâcib oldu. Şu sonraki cenazeyi de şer ile anıp kötülediler. Buna da, cehennem vâcib oldu. Çünkü, sizler yeryüzünde Allah'ın şahitlerisiniz, buyurdu. “

147. a-"Ümmetim yağmur gibidir. Başı mı hayırlıdır, yoksa sonu mu bilinmez. "
b-. "Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem sordular: Ey Allah'ın Rasulü, insanların en hayırlısı kimdir? Ben ve benimle olanlar, buyurdu. Sonra kim dediler. İzi takip edenler, buyurdu. Sonra kim, dediler. İzi takip edenler, buyurdu. Sonra, kim, dediler. Hz'. Peygamber, onları reddetti ve cevap vermedi. "

148. "Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: Kim Benim Veli'me eziyet ederse, Bana açıkça harp ilân etmiş olur. Ben, yapmasını dilediğim hiçbir şey hakkında mü'minin ölümü, karşısındaki tereddüdüm gibi tereddüd etmedim. Fakat bunda, kulum ölümden hoşlanmıyordu. Kulum, Bana yaklaşabilmesi için, kendisine farz kıldığım şeylerin mislini yapması gerekir. Kulum, Bana nafile ibadetlerle de yaklaşmaya devam eder. Nihayet, Ben onu severim. Ben kulumu sevince de, artık onun işitir kulağı, görür gözü ve tutar eli mesabesinde olurum. Bana dua ettiğinde, icabet ederim. Bana samimi davrandığında, Ben de ona samimi davranırım. Kullarımın içerisinde öyleleri vardır ki, kulluk kapısını ister. Fakat, Ben onu nefsini beğenme kendisine hâkim olur da, ifsat eder diye bundan vazgeçiririm. Yine kullarımın içerisinde, imanının ancak fakirliğin sâlih tuttuğu kimseler vardır. Şayet onları zengin kılsaydım, bu zenginlik onları ifsad edecekti. Aynı şekilde, kullarımın içerisinde, imanını ancak zenginliğin ıslah ettiği kimseler de vardır. Şayet onları fakir kıl, saydım, bu onların imanını ifsad edecekti. Kullarımın içerisinde, imanını ancak sıhhatin ıslah ettiği kimseler vardır. Eğer onları hastalandırmasını, bu onların imanını ifsad edecekti. Kullarımın içerisinde, imanını ancak hastalığın ıslah ettiği kimseler davardır. Onlara sıhhat vermiş olsaydım, bu onların imanını ifsad edecekti. Bunun için, Ben kullarımın işlerini, kalblerindeki geçen şeyleri bilerek, evirip çeviriyorum. Muhakkak ki Ban, herşeyi bilirim ve herşeyden haberdarım. "

149. "Ebû Hureyre'nin rivayetine göre Hz. Peygamber: Müflis kimdir, bilir misiniz, buyurmuş. Aahab: Bizim aramızda müflis, hiçbir dirhemi ve eşyası olmayan kimsedir, demişler. Bunun üzerine Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: Hakikaten benim ümmetimden müflis, kıyamet gününde namaz, oruç ve zekâtla gelecek olan kimsedir. Ama şuna sövmüş, buna zinâ isnadında bulunmuş; şunun malını yemiş, bunun kanını dökmüş; diğerini de dövmüş olarak gelecek ve buna hasenatından, şuna hasenatından verilecektir. Şayet,

davası görülmeden hasenatı biterse, onların günahlarından alınarak bunun üzerine yüklenecek, sonra cehenneme atılacaktır. “

150. "Enes anlatıyor. Hz. Rasûlu'llâh salla’llâhu aleyhi ve sellem hizmet ettim. Onun kere şu kelimelerle dua ettiğini işitirdim: Allah'ım, sıkıntıdaki üzüntüden, güçsüzlükten, tembellikten, cimrilikten, borcun yükünden ve kişilerin tahakkümünden sana sığınırım, “

151. "Deecâl, gözü kör, yassı ve buruşuk yüzlü ve çirkindir. Başı ağaç dalı gibidir. İnsanlar içerisinde ona en çok benzeyen Abdu'l-Uzzâ b. Kutn'dur. Onun tek gözü kördür. Halbuki Allah öyle değildir. “

152. "Çocuk kokusu, cennet kokularındandır. “

153. "Ebû Râfi oğullarından İsmail, babasından naklen anlatıyor: Allah'a yemin olsun ki, biz oturmuş, nafile namazı kılmak, teşbih çekmek için bekliyorduk. Allah kendisinden razı olsun, birden Ebû Zerr el-Ğıfârî'(radıya'llâhu anh) göründü. Mescidin direklerinden birinin yanında namaza durdu. Ben, orada bulunan arkadaşlarıma, ne dersiniz Ebû Zerr namazını bitirdikten sonra, yanma gidip ona Hz. Peygamberden sorsak, dedim. Ebû Zerr namazı bitirince yanma geldik, sağına ve soluna oturduk. Selâm verdik, selâmımızı aldı ve kendisine bize Hz. Peygamberden haber ver, dedik. O, sevgimden dolayı, onun, şöyle buyurduğuna şehadet ederim, dedi ; Bir kimse farz namazlarını kılar, Ramazan orucunu tutar ve namaz kılıp zekât verirse, onun için Cennet vâcib olur. 'Yanımızda Cüheyne'den bir genç vardı. O şöyle dedi: Ey amca, bazı çirkin şeyler olduğu halde bu nasıl mü'min olur? Ebû Zerr: Ey kardeşimin oğlu, sen kimlerdensin, dedi. O, Cüheyne ' den bir genç, diye cevap verince, bunun üzerine Ebû Zerr şöyle dedi: Senin ihmal etmediğin gibi, amcan da ihmal etmedi. Ben, senin sorduğun şeyi, Hz. Rasûlu'llâh salla’llâhu aleyhi ve sellem sordum. O şöyle buyurdu: 'Yakîn' onları götürür. “

154. "Gaflet üç şeydedir: Allah'ı zikirden gaflet, fecrin doğumuyla sabah namazı vakti arasından gaflet ve kişinin dinde kendisinden gafleti. "

155. "Allah'ın dûnunda nur ve zulmetten müteşekkil yetmiş hicâb (perde) vardır. Bu perdelerin hissinden birşey işiten bir kimsenin nefsi, cesedinden çıkar. "

156. "Ebû Hureyre'nin haber verdiğine göre birtakım insanlar Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem: Ya Rasûla'llâh! biz kıyamet gününde Rabbimizi görecek miyiz? demişler. Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuşlar; Bedr-i Tâm halindeki gecede siz ayı görme hususunda itişip kakışarak birbirinize zahmet verir misiniz? Ashap; Hayır, Ya Rasûla'llâh. O halde siz onu, işte böyle göreceksiniz. Kıyamet gününde Allah insanları toplayarak: Her kim(dünyada) neye ibadet ediyordu ise, onun ardına düşsün diyecek, bunun üzerine(dünyada iken) güneşe tapan güneşin, aya tapan ayın ardına takılacak, putlara tapanlar da onların peşine takılacaklar, (ortada)içlerinde münafıkları da olduğu halde(yalnız)bu ümmet kalacak, derken Allah Tebareke ve Teâlâ onlara evvelce tanıdıklarından başka bir suretle tecelli edecek ve: Ben'sizin Rabbinizim, diyecek. Onlar (Allah'ı tanıyamadıkları için): "Biz senden Allah'a sığınırız! Rabbimiz bize gelinceye kadar bizim yerimiz burasıdır. Rabbimiz geldiği zaman biz onu tanırız. "diyecekler. Bunun üzerine Allah Teâlâ hazretleri(karşılarında)onların tanıdıkları sureti ile tecelli edecek ve ; "Ben sizin Rabbinizim" buyuracak. Onlar da: Evet, bizim Rabbimiz sensin diyerek ona tâbi olacaklar. Cehennemin üzerine sırat(köprüsü)kurulacak ondan ilk geçen ben ve ümmetim olacak. O gün peygamberlerden başka konuşan bulunmayacak. O gün peygamberlerin duası da: Allah'ım, selâmet ver! selâmet, demek olacak. Cehennemde sa'dan -dikeni gibi mahmuzlar olacak, siz sa'dan dikenini hiç gördünüz mü buyurmuş. Ashab, evet Ya Rasûla'llâh, demişler. İşte o mahmuzlar sa'dan dikenleri gibi olacak. Şu kadar var ki onların büyüklüğünün miktarını Allah'tan başka bilen olmayacak. Bu mahmuzlar(kötü)amellerinden dolayı insanları kapacaklar, İnsanların kimi mü'rain olduğu için ameli sayesinde (kurtulup)kalacak, kimi de kurtarılıncaya kadar ceza görecek, ta ki Allah kulları arasında(vereceği) hükmü bitirip rahmetinden dolayı cehennemliklerden dilediğini oradan çıkarmak murad edince, meleklere(dünyada)Allah'a şirk koşmayan cehennemlikleri, Allah'ın. kendilerine

rahmet buyurmak dilediklerini, Allah'tan başka Allah yoktur diyenleri çıkarmalarını emredecek. Melekler, bunları cehennemde tanıyacaklar, onları secde eserinden bilecekler(çünkü)ateş Ademoğlunu yiyip bitirecek(yenmedik)yalnız secde yeri kalacak. Secde yerini yemeyi, Allah cehenneme haram kılmıştır. Bu suretle, (adı geçen kimseler)cayır cayır yanmış bir vaziyette cehennemden çıkarılarak üzerlerine hayat suyu dökülecek ve selin getirdiği milli toprakta yabanî ot tohumu nasıl biterse, onlar da öyle bitecekler. Sonra, Allah Teâlâ hazretleri, kulları arasında vereceği hükmü bitirecek, ortada yüzünü cehenneme doğru dönmüş(yalnız)bir kişi kalacak. Bu zât, cennet ehlinin cennete en son gireceği olacak ve Ya Rab, benim yüzümü cehennemden çevir, çünkü onun kokusu beni zehirleyip berbat ediyor. Alevi de, beni yakıp kavuruyor, diye Allah'ın dilediği kadar dua edecek. Sonra Allah Tebâreke ve Teâlâ, ona: bunu yaparsam, acaba başkasını da ister misin, diyecek. Hayır, Senden bundan başka birşey istemem cevabını verecek. Ve Rabbine, Allah'ın dilediği kadar ahd u peymanlar verecek. Bunun üzerine Allah, onun yüzünü cehennemden çevirecek. Bu zat, cennete doğru dönüp de onu görünce, Allah'ın dilediği kadar susacak, sonra ey Rabbim, beni cennetin kapısına bari götür, diyecek. Allah Teâlâ ona, sana verdiğimden başka birşey istemeyeceğine söz vermemiş mi idin? Yazık sana Ademoğlu! Ne de gaddarmışsın, diyecek. O zat yine - aman Ya Rabbi, diye Allah'a dua edecek. Nihayet, Allah Teâlâ ona acaba bunu verirsem başkasını da istemeyecek misin diye soracak. O hayır. İzzetine yemin ederim ki istemem, diyecek. Ve Rabbine, Allah'ın dilediği kadar sözler verecek. Bunun üzerine Rabbi onu cennetin kapısına götürecek, cennet kapısına dikildiği zaman cennet ona açılarak içindeki hayır ve sürür şeyleri görecek ve yine Allah'ın dilediği miktar sükût edecek, sonra, Allah'ım beni cennete koy diyecek. Allah Teâlâ, ona, hani sana verilenden başkasını istemeyeceğine dair söz vermemiş miydin? Yazık sana Ademoğlu. ' Ne gaddar şeymişsin, diyecek. O zât, aman Allah'ım mahlûkatının en şakisi ben olmayayım, diye niyaz edecek. Allah'a dua ede ede, nihayet Allah Teâlâ ona güleryüz muamelesi edecek, Allah ona gülümser muamelesi edince bu sefer, haydi cennete gir diyecek. Cennete girdiği zaman ona, dile benden ne dilersen diyecek. Artık, Rabbin- den isteyebildiği kadar isteyecek ve dileyecek. Hatta, Allah kendisine şunu da iste, şunu da, diye istenecek' şeyleri hatırlatacak. Nihayet, dileklerin arkası kesilince Allah Teâlâ bütün bunlar ve daha bir o kadarı da senindir buyuracak. “

157. "Herhangi bir mü'mine bir yoksulluk isabet ederse, ihtiyacını gizlesin. Eğer gizleyemeyecekse, şikâyetini hamele-i Kur'ân'a açsın. Eğer hamele-i Kur'ân'dan birini bulamazsa o zaman hasep sahiplerine şikâyetini bildirsin. Çünkü, onlarda imana delâlet eden bir şube vardır. "

158. "Hz. Aişe anlatıyor: Bir gece Rasâlullah'ı, yanımdan kaybettim. Onu aramaya başladım. Baktım ki, o bir otlakta namaz kılıyordu. Başında üç tane nur gördüm. Rasûl-i Ekrem namazını bitirince, orada kim var, dedi. Benim, Aişe, Ya Rasûla'llâh dedim. Üç nuru gördün mü buyurdu. Gördüm, Ya Rasûla'llâh dedim. Bunun üzerine anlattı: Rabbimden bana birisi geldi ve Allah Teâlâ'nın ümmetimden yetmişbin kişiyi herhangi bir azab olmaksızın cennete sokacağını müjdeledi. İkinci nurda Rabbimden ikinci biri geldi. Ve bana Allah'ın ümmetimden yetmişbin kişiden her birinin yerine, yetmişbin kişiyi daha yine hesapsız ve azapsız olarak cennete sokacağını müjdeledi. Sonra üçüncü nurda, Rabbimden, birisi daha geldi. Ve bana, katlanmış yetmişbin kişinin her birinin yerine yetmişbin kişiyi cennete hesapsız ve azapsız olarak sokacağını müjdeledi. Eunun üzerine ben: Ya Rabbi, ümmetim bu sayıya ulaşmaz, dedim. Allah şöyle buyurdu: Senin için, namaz kılmayan ve oruç tutmayan araplarla [cinler] bu sayıyı ikmal edeceğim. "

159. "Allah Teâlâ, meleklerine şöyle buyurdu: Sıkıntılı halinde kulumun aleyhine birşey yazmayın. "

160. "Evsat el-Becelî, Ebû Bekir'i şöyle derken işittiğini söydi: Hz. Peygamber, ilk yıl aramızda ayağa kalktı. Anam ve babam ona feda olsun, bu ara gözyaşı onun konuşmasına mani oldu, yutkundu, sonra tekrar söze başladı. Rasûla'llâh ilk yıl aramızda ayağa kalktı. Anam ve babam ona feda olsun, şöyle buyurdu: Allah" tan afiyet isteyin. Zira kula, yakînden sonra afiyetten daha hayırlı birşey verilmemiştir. "

161. "Ümmetim için, ancak yakîn zaafından endişe ederim. "

162. "Süleym. oğullarından bir kişiden rivayet edildiğine göre, o şöyle dedi: Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem, şunları benim elimde veya kendi elinde saydı. Tesbih (Subhanallah) terazinin(mizânın)yarısıdır. Hamd (Elhamdülillah) onu doldurur. Tekbîr (Allahuekber) ise gök ile yeryüzünün arasını doldurur. Oruç sabrın yarısı ve temizlik de imanın yarısıdır. "

163. "Hz. Peygambere birisi geldi ve: Ya Rasûla'llâh, benim bir karım var. Hareketlerine hiç dikkat etmiyor. Erkeklerle münasebeti gayet rahat, dedi. Bunun üzerine Rasûl-i Ekrem: öyle ise, onu boşa buyurdu. Adam da Rasûlallah, boşadığımda nefsimin onu arzulayacağından endişe ediyorum deyince, Hz. Peygamber, o zaman ondan istifade et, buyurdu. "

164. "Gerçekten cennette bir ağaç vardır. Binek giden, onun gölgesinde yüz sene yürür. Bitiremez. Hz. Peygamber devamla şöyle buyurdu: Sizden öncekilerden hiç hayır işlememiş bir adam ehline şöyle dedi. 'Ben öldüğüm vakit, beni yakın ve yarısını karaya yarısını da denize olmak üzere savurun. Allah'a yemin olsun ki, Allah onun için alemde hiç kimseye vermediği bir azapla onu cezalandırmayı takdir etti. Adam ölünce, ailesi bunu yaptı. Bunun üzerine Allah denize emretti. İçinde bulunanları bir araya getirdi. Karaya emretti. O da, o adamla ilgili bünyesinde bulunanları bir araya getirdi. Sonra, Allah o adama sordu. Bunu niçin yaptın? Adam, Sen daha iyi bilirsin ya, korkumdan Ya Rabbi, dedi. Bunun üzerine affedildi. "

165. "Hz. Peygamber bir cenazeye çağrıldığında, cenazenin durumunu sorar. Eğer oradakiler, cenazeyi hayırla yad ederlerse namazı kıldırır. Yok şerle anarlarsa, ailesine cenazenizle siz ilgilenin, der ve namazını kıldırmazdı. "

166. "Allah, Adem'i yarattığı -zaman onun belini sıvazladı ve kıyamete kadar yaratacağı zürriyetinin her canlı kişisi onun belinden düştü. Bunlardan her insanın iki gözü arasında nurdan bir parıltı yarattı. Sonra onları Âdem'e sundu. Bunun üzerine Adem, : Ey Rabbim, dedi. Bunlar kimilerdir? -Allah, bunlar senin zürriyetindir, buyurdu. İçlerinden bir adam gördü ve onun gözleri arasındaki nurun

parıltısı hoşuna gitti. Bunun üzerine, ey Rabbim, bu kimdir dedi. Allah, bu zürriyetinin son ümmetlerinden birisidir ki, adına Davud denilir buyurdu. Âdem, Rabbim onun ömrünü kaç yıl kıldın diye, sordu. Allah, alpmış sene buyurdu. Âdem, ey Rabbim benim ömrümden ona kırk sene ilâve et, dedi. Adem'in ömrü dolunca ölüm meleği kendisine geldi. Âdem, ömrümden kırk sene daha kalmış değil miydi, diye sordu. Ölüm meleği, bu kırk seneyi oğlun Davud'a vermedin mi, diye karşılık verdi. Rasûl-i Ekrem buyurdu ki: Âdem, inkâr etti. Bu yüzden onun zürriyeti de inkâr etmektedir. Adem, unuttu. Bu yüzden onun zürriyeti de unutmaktadır. Âdem yanıldı. Bu yüzden, onun zürriyeti de yanılmaktadır. "

167. "Hz. Peygambere soruldu: Allah'a en sevgili olan din hangisidir? Şöyle buyurdu: Semahat ve kolaylık üzerine kurulmuş olan hanîf İslâm dinidir. "

168. "Kim cennet için ağlarsa, Allah onu cennete sokar. Kim de dünya için ağlarsa Allah onu cehenneme sokar. Dünya için ağlaması nasıl olur denilince, Hz. Peygamber şöyle buyurdu: İnsanlara ahiret için ağladığını gösterir. Halbuki o dünya için ağlamakta dır. Allah, dünyadan daha çok buğzettiği birşey yaratmamıştır. Bu buğzundan dolayı da, ona yarattığından beri bakmamıştır. "

169. "Ebû Hureyre anlatır: Hz. Peygamber işin bir koyun kesilir ve pişirilir. Rasulullah, oradaki birisine bana koyunun Ön budunu ver, buyurur. Onu, ona verirler. Tekrar, bana koyunun ön budunu ver, buyurur. Onu, yine ona verirler . Sonra tekrar, koyunun ön budunu bana ver, buyurunca, koyunun sadece iki ön budu var, der. Bunun üzerine Hz. Peygamber . -Eğer sen arasaydın, onu bulacaktın, buyurur, " Bir başka rivayette Ebû Ubeyde şöyle anlatır: "Hz. Peygamber için bir kazanda et pişirildi. Rasulullah, bana hayvanın ön budunu ver, buyurdu. Verdim, tekrar, bana koyunun ön budunu ver, buyurdu. Yine verdim. Sonra, tekrar, koyunun ön budunu bana ver, buyurunca Ya Rasûla'llâh, koyunun kaç ön ayağı var, dedim. Bunun üzerine Basûl-i Ekrem şöyle buyurdu: Nefsim yed-i kudretinde olan Allah'a yemin olsun ki, eğer susmuş olsaydın ben istediğim sürece sana ön bud verilecekti. "

170. "Nimet ehlinin, düşmanları vardır. Bunun için onu sakınınız. “

171. "Hz. Peygamber fazlasıyla üzüldüğü zaman, başını ve sakalı eliyle mesheder ve derin bir nefes alarak “Allah bana yeter. O, ne güzel vekildir”der. Bu durum, yüzünden belli olurdu. “

172. "Hz. Musa kendisine Tevrat indiğinde onu okudu ve orada bu ümmetin zikrini buldu. Ya Rabbi, dedi. Levhalarda ben bir ümmet buldum. Onlar, sonradan gelecekler ama, cennete ilk olarak girecekler. Onları, benim ümmetim kıl. Allah, bunlar Ahmed'in ümmetidir, buyuracak. Hz. Musa yine: Ya Rabbi, ben levhalarda bir ümmet buldum. Onlar şefaat edecek ve edilecekler. Onları benim ümmetim kıl, dedi. Allah, bunlar Ahmed’in ümmetidir. buyuracak. Musa, ey Rabbim levhalarda ben bir ümmet buldum. Onların Incil’leri (kitapları)sadırlarında ve onu zahiren okuyorlar. Onları benim ümmetim kıl, diyecek. Allah, onlar Ahmed’in ümmetidir, buyuracak. Mûsa, ey Rabbim levhalarda bir ümmet buldum. Onlar, fey’i(harpsiz elde edilen ganimet)yiyorlar. Onları benim ümmetim kıl. diyecek. Allah, onlar Ahmed’in ümmetidir buyuracak. Mûsa, ey Rabbim ben levhalarda bir ümmet buldum. Bunlar sadakayı karınlarında kılıyorlar ye ondan dolayı da ecir kazanıyorlar. Onları benim ümmetim kıl, diyecek. Allah, onlar Ahmed’in ümmetidir buyuracak. Mûsa ey Rabbim levhalarda ben bir ümmet buldum. Onlar bir iyilik yapmaya azmettikleri halde yapmasalar bile, onlar için bir iyilik yazılmakta, yaptıklarında ise onlara on iyilik yazılmaktadır. Onları, benim ümnetim kıl. Allah, onlar Ahmed’in ümmetidir buyuracak. Mûsa, ey Rabbim levhalarda ben bir ümmet buldum, onlardan birisi bir kötülük yapmaya azmettiği halde yapmazsa, o ya- i mı vor. Yaptığında da sadece tekbir seyyie yazılıyor. Onları benim ümmetim kıl, diyecek. Allah, onlar Ahmed'in ümmetidir, buyuracak. Mûsa. Ya Rabbi ben levhalarda bir ümmet buldum. Onlar evvel ve âhir bütün ilimlere vâris kalacaklar. Deccâl mesihi öldürecekler. Onları benim ümmetim kıl, diyecek, Allah, onlar Ahmed’ in ümmetidir, buyuracak. Bunun üzerine Musa, öyle ise Ya Rabbi, beni de Ahmed’in ümmetinden kıl da, böylece ben de iki haslete sahip olmuş olayım, deyince Allah Teâlâ şöyle buyurdu: Ya Musa, ben seni insanlara risâlet ve kelâmımla seçtim. Sana verdiğimi al ve şükredenlerden ol. Mûsa, ey Rabbim razı oldum, dedi. “

173. "Raita Bintu Müslim'in babası Hz. Peygamberle birlikte, Hay- ber'e iştirak eder. Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem ona ismini sorar. O isminin "Gurâb" olduğunu söyleyince Hz. Peygamber: Hayır, sen "Müslim"sin, buyurur. "

174. "İçinde resim, köpek ve cunüb kimse bulunan eve melekler girmez. "

175. "Allah Teâlâ kıyamet gününde, ey Ademoğlu Ben hasta oldum sen Beni dolaşmadın, diyecek. Ademoğlu, Ya Rabbi ben seni nasıl ulaşabilirim? Sen âlemlerin Rabbisin cevabını verecek. Allah Teâlâ bilmezmiydin ki, falan kulum hasla oldu, sen onu dolaşmadın. Bilmezmiydin ki, onu dolaşıp ziyaret etmiş olsaydın, Beni onun yanında bulurdun, buyuracak. Ey Ademoğlu, senden yiyecek istedim beni doyurmadın diyecek. Ademoğlu, Ya Rabbi, seni nasıl doyurabilirim ki Sen alemlerin Rabbisin diyecek. Allah Teâlâ, bilmezmisin ki, falan kulum senden yiyecek istedi. Sen onu doyurmadın. Bilmezmiydin ki, onu doyurmuş olsan bunu Benim nezdimde bulacaktın, buyuracak, Ey Ademoğlu, senden su istedim. Beni sulâmadın, diyecek. Ademoğlu, Ya Rabbi, ben Seni nasıl sularım. Sen âlemlerin Rabbisin cevabını verecek. Allah Taala hazretleri, falan kulum senden su istedi, ona su vermedin. Onu sulamış olsaydın, bunun karşılığını Benim nezdimde bulurdun, buyuracaktır. "

176. "Eğer mü'min işin günah ucubtan daha hayırlı olmamış olsaydı, Allah mü'minle günahın arasını ebediyyen hâli bırakmazdı. "

177. "Rızkı, yeryüzünün gizliliklerinde arayınız. "

178. "Ümmetimin sevapları bana arz edildi. Hatta kişinin mescid- den çıkardığı çörçöpün sevabı bile. Aynı zamanda ümmetimin günahları da bana arz edildi. Bir insana Kur'ân'dan verilen ve bilahare unuttuğu bir sûre veya bir âyetten daha büyük bir günah görmedim."

179. "Cennete girdirildim. Bir de baktım ki, ekserisi abdal, saf kimseler. "Bir başka rivayette "Cennet ehlinin ekserisi saflardır. "

180. "Ruhlar toplu cemaatlardır. Onlardan birbirleriyle tanışanlar kaynaşır. Tanışmayanlar da ayrılırlar. "

181. "Kim âşık olur, bu aşkında iffetli olur ve bunu gizlerse, o kimse şehid olarak ölür. "

182. "İnsanları, kişinin işlerinde işe yarar bir – tane bulamadığı yüz deve gibi bulacaksınız. "

183. "Kur'ân yedi harf üzere inmiştir; ondan her âyetin, zahiri ve bâtını vardır. Her haddin de bir matlaı vardır. "

184. "Gözle görmek, haber gibi değildir. "

185. "Ümmetimin yok olması yaralama ve veba yüzünden olacaktır. Ya Rasûla'llâh, yaralamayı anladık, bildik ama veba neyin nesi denilince, Rasûla'llâh şöyle buyurdu: (Bu)cin düşmanlarınızdan bir ağrı ve yaradır. Ve her birinde de şehitlik vardır. "

186. "İbn Abbâs şöyle diyordu: O; perşembe günü ne acı gündü, dedi de, sonra ağladı. Hatta gözyaşları yerdeki çakılları ıslattı. (Saîd b. Cübeyr. dedi ki:)Ben: Ey Abbâs oğlu! O perşembe günü nedir, dedim. İbn Abbâs dedi ki: Perşembe günü, Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellemin ağrısı şiddetlenip arttı. Bunun üzerine, bana bir kürek kemiği getirin, size bir'kitap(bir vasiyetname)yazdırayım

ki, ondan sonra ebediyyen yolunuzu şaşırmayasınız, buyurdu. Bunun üzerine, orada bulunanlar ihtilâf edip çekiştiler. Rasûla'llâh, hiçbir peygamberin yanında ihtilâf edip çekişmek, lâyık ve doğru olmaz, buyurdu. Oradakiler: Rasûla'llâh'in nesi var(hastalığın şiddetinden dolayı)sayıkladı mı? Bunu, kendisinden almak isteyin dediler. Rasûla'llâh, beni(kendi halime)bırakınız. Benim şu içinde bulunduğum hal, sizin beni davet ettiğiniz şeylerden hayırlıdır» buyurdu ve sahabelere üç şey emretti:

a-Bütün müşrikleri Arap yarımadasından çıkarınız, b-Elçilere, fert ve heyetlere benim izin verip hediyeler ikram etmekte olduğum gibi, siz de yabancı elçilere, heyetlere hediyeler vermek suretiyle hürmet gösteriniz. c-Üçüncusunü unuttum. "

187. "Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem bir şâhidle birlikte, (davacının)yemini ile {davanın subutuna) hükmetmiştir. "

188. "Kur'ân'ı kalpleriniz onun üzerinde birleştiği müddetçe okuyun. Onun hakkında ihtilâfa düştünüz mü hemen kalkın. "

189. "Zilzâl sûresi, Kur'ân'ın yarısına denktir. İhlâs sûresi Kur'ân'ın üçte birine denktir. Kâfirûn sûresi ise Kur'ân'ın dörtte birine muadildir. "

190. "Kavme Allah'ın kitabını en iyi okuyan imamlık eder. Eğer kıraatte müsavi iseler o zaman Allah'ın dinini en iyi anlayan, eğer fıkıhta da müsavi olurlarsa o zaman da en yaşlısı, yaşta müsavi iseler o zaman yüz bakımından en güzel olanı, güzellik bakımından da müsavi iseler o zaman da hasep bakımından en çok olanı imamlık eder. "

191. "Kur'ân, şayet tabaklanmamış bir deride dahi olmuş olsaydı, ona ateş dokunmazdı. "

192. "Kim, Kur ' ân'ı okur ve kıraatini kurallarına uygun yaparsa, onun için, okumuş olduğu her harf karşılığında yirmi iyilik vardır. Kim de, düzgün okumazsa onun için de her harf karşılığında on iyilik(sevab) vardır. "

193. "Kim(elde edemediği)bir dünyalık için hüzünlenerek ; sabahlarsa, Rahibine kızgın olarak sabahlar. Kim müptelâ olduğu bir musibetten şikâyetçi olarak sabahlarsa, Allah'tan şikâyetçi olmuş olur. Kim bazı şeyler elde etmek için bir zenginin yanında zelil olursa, Allah onun amelinin üçte ikisini boşa götürür. Kim ki, kendisine Kur'ân verildiği halde cehenneme girerse, Allah onu kendisinden uzaklaştırır. "

194. "Kıyamet gününde, Kur'ân ve onunla amel edenler getirilecekler , Kur 'ân ' ın önünde Bakara ve Âl-i İmrân sûreleri bulunacak. Bu iki sûre için Hz. Peygamber üç misal getirdi ki, ben onları hâlâ unutmadım: Bu iki sûre, sanki iki bulut yahut aralarında bir nur bulunan iki siyah gölgelik, yahut da sahiplerini müdafaa eden safbeste kanat germiş iki kuş sürüsü gibi olacaktır. "

195. "Allah Teâlâ, nebilerden birisine şöyle vahyetti: Sadık kullarıma gururlanmamalarını söyle. Çünkü Ben şayet onlara adaletle hükmedersem, onlara zâlim olmaksızın azab ederim. Yine hatalı kullarıma rahmetimden ümit kesmemelerini söyle. Çünkü, Bana affede c eğim günah' büyük gelmez. Allah Teâlâ, yine peygamberlerden birine şöyle vahyetti: Kavmine, mescidlerime temiz olmayan kalb ve ellerle girmemelerini söyle. Onlar, mescidlerde ellerini boşuna kaldırırlar . Beni arzu etmezi er. Beni aldatmaya çalışıyorlar. İzzetime ve Celâlime yemin olsun ki, onları öyle bir belâya duçar ederim ki, onlar içerisinde sadece boğulanın duası gibi dua eden kurtulur. "

196. "Hz. Peygambere nebîz yapılırdı. Rasûla'llâh, onu o gün ve ertesi gün içerdi. Eğer daha kalırsa, onu ya hizmetçiye içirir yahut da döktürürdü. "

197. "Bir seferinde, Hz. Peygamber Benû Heceâr'a ait bir harabeye def-i hacetini gidermek için girer. Oradan korkarak çıkar ve şöyle buyurur: Eğer defnetmemeniz endişesi olmasaydı, kabir azabından, benim işitmekte olduğumu size işittirmesini Allah'tan isterdim."

198. "Allah'tan hakkıyla haya edin. Bunun üzerine, ey Allah'ın peygamberi, biz Allah'tan haya ediyoruz, dedik. Buyurdu ki: O (sizin anladığınız hayâ)değil. Fakat, Allah'tan hakkıyla hayâ eden başı ve başın topladığı uzuvları, karnı ve o mm ihtiva ettiği uzuvları korusun. Ölünü ve (toprak altında) çürümeyi hatırından çıkarmayasın. Ahireti isteyen, dünyanın süsünü terketsin. Kim bunu yaparsa, Allah'tan hakkıyla hava etmiş olur. "

199. "Sizden biriniz sol eliyle yiyip içmesin, çünkü şeytan sol eliyle yer içer. "

200. "iki kişinin yemeği üç kişiye, üç kişinin yemeği de dört kişiye yet er. "Bir başka rivayette "Bir kişinin yemeği iki, iki kişininki dört, dört kişinin yemeği de sekiz kişiye yeter. "

201. "Cennetlik olan (mü'min) o kimsedir ki, Allah onun iki kulağını (işlediği)iyi bir şeyden dolayı insanların övgüsüyle doldurur. Kendisi de, (hayır ile anıldığını)işitir. Cehennemlik olan da o kimsedir ki, Allah onun iki kulağını(işlediği şer birşeyden dolayı)insanların onu fena anmaları sözleriyle doldurur. Kendisi de şer ile anıldığını duyar. "

202. "Ebû Zerr, Hz. Peygambere sormuş: Bir adam kendisi için bir hayırda bulunur da, halk da kendisini severse, överse ne buyurur- sun? 'Bu mü'minin âcil müjdesidir. '"

203. "Abdullah (Abdurrahman)b. es-Sâib en-Nehiyk şöyle demiştir: Sa'd b. Ebî Vakkas'a(gözü kapanmış iken)gitmiştim. Bana, ey kardeşimin oğlu, sen kimsin dedi. Kendimi tanıttım. Bunun üzerine, merhaba ey iktisab ettiğim komşu. Kur'ân'ı nasıl okursun, dedi. Ben de, güzel okurum deyince şöyle dedi: Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem şöyle buyururken işittim'Kur'ân'ı okuyunuz ve ağlayınız. Eğer ağlamanız gelmezse, ağlamaya çalışınız. Onu okurken, sesinizi güzelleştirmeye gayret ediniz, Kim Kur'ân'ı güzel sesle okumaya gayret etmezse bizden değildir. "

204. "Mü'minin misali ekin gibidir. Ekini rüzgâr sallar durur. Mü'mine de belâ gelmekte devam eder. Münafıkın misali ise, erz ağacı gibidir. Kesilmedikçe, sallanmaz."

205. "Bana koyun ayağı, yahut sığır ve davar ayağı hediye edilse onu kabul ederdim. Yine ben, koyun ayağı yahut sığır ve davar ayağı yemeğine çağrılsam, bu davete icabet ederdim. "

206. .
207. .
208.

209. "Şahitlerin en hayırlısını size haber vereyim mi? O kendisinden şahitlik istenmeden önce, şahitliğini yerine getirendir.

b-"İnsanların en hayırlısı, benim asrımın insanlarıdır-. Sonra onların peşinden gelenler, sonra anların da peşinden gelenler, sonra onların da peşinden gelenler(üç defa)sonra onların arkasından bir kavim gelecektir ki, göbek şişirecekler, şişmanlığı sevecekler ve kendilerinden talep edilmeden Önce de şahitlik yapacaklar . ".

210. "Hz. Peygamberin ashabından bazı kimseler gelerek, şöyle dediler: Gönüllerimizden öyle şeyler geçiyor ki, herhangi birimiz onları söylemeyi bile,

büyük bir suç sayıyor. Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem, hakikaten böyle birşey hissettiniz mi, diye sordu. Ashab, evet dediler. Rasûl-i Ekrem, işte açık açık iman budur, buyurdu. Bir başka rivayette, onlar şöyle dediler: Ya Rasûla'llâh, bizim gönlümüzden; öyle şeyler geçiyor ki onları konuşmayı hiç sevmiyoruz. Bizim için güneşin doğmaması(bir başkası) semadan (gökyüzünden) yere düş m emiz onu konuşmaktan daha sevimlidir. "

211. "Allah, sizin üç şeyinizi hoş karşılamaz: Sıhhat, kişinin kardeşinden ilgiyi kesmesi ve ona karşı övünmesi. "

212. "Allah, cennete kalpleri kuş kalbi gibi olan birtakım kavimler sokacaktır. "

213. "Hz. Peygamber, Ali'yi şu dört hasletten nehyetti; Haset, hırs, kibir ve gazap. "

214. "Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: Üç sınıf vardır ki, kıyamet günü Ben onların hasmıyım. Birincisi (Benim adımı anarak)söz verir de, sonra ahdini bozar. İkincisi hür bir kimseyi(köle) diye satar da pahasını yer. Üçüncüsü de, bir işçi tutup çalıştırır da ücretini tam vermez. "

215. 'Aranızda, kadınlarınızdan cin çocukları çoğalmadıkça ve onların nesepleri aranızda çoğalıp da sizinle Kur'ân'la mücadele edip, sizi dininizden çevirmedikleri müddetçe kıyamet kopmayacaktır."

216. "Hz. Peygamber, Ebû Bekir'e: Geceleyin seni Kur'ân okurken işittim. Sesini alçaltarak okuyorsun, buyurdu. Ebû Bekir, muhakkak ben münacaat ettiğim zâta sesimi duyuruyorum, dedi. Ömer'e, ya. Ömer, seni dinledim. Sesini yükselterek okuyorsun, buyurdu. Ömer, "muhakkak ben uyuklayanı uyandırıyor ve şeytanı kovuyorum, dedi. Bilâl'e, ya Bilâl seni okurken dinledim, bir şu sûreden okuyorsun, bir şu sûreden, buyurdu. Bilâl, Kur'ân Allah'ın bazısını bazısına cem

ettiği temiz bir kelâmdır, dedi. Bir başka rivayete göre, bir bahçeden diğerine geçiyorum, dedi. Bunun üzerine Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem, hepiniz isabet ettiniz buyurdu. “

217. "Cabir b. Abdullah anlatıyor: Hz. Peygamber yanımıza çıktı ve ey insanlar, cennet bahçelerinden otlayınız buyurdu. Biz, cennet bahçeleri neresidir deyince, o zikir meclisleridir buyurdu. Ve şöyle devam etti: Allah'ı zikir için sabah akşam gidiniz. O'nu nefislerinizde zikrediniz. Kim, Allah nezdindeki yerini bilmek istiyorsa, Allah ' ın kendi nezdindeki yerine baksın. “

218. "Hz. Peygamber, Eksem b. Ebi'l-Cevn el-Huzâi'ye şöyle buyurdu: Ya Eksem, kavminden başka kavimlerle(kâfirlerle)savaş ki, huyun güzelleşsin. Ve arkadaşların yanında kıymetli olasın. Ya Eksem, arkadaşların en hayırlısı dört kişidir. Öncü kuvvetlerin en hayırlısı kırk kişidir. Seriyyenin en hayırlısı dörtyüz kişidir. Askerlerin(ordunun) en hayırlısı dörtbin kişidir. Onikibin kişilik(bir askeri birlik)azlık nedeniyle ansızın basılıp mağlûp edilemeyecektir.”

219. "Süleyman b. Davud, yeminle söylüyorum ki ben bu gece yüz kadını yahut doksandokuz kadını dolaşırım da, onların her biri Allah yolunda cihâd edecek bir süvari getirir, dedi. Arkadaşı kendisine, inşaallah de, dedi. Fakat o, inşaallah demedi. Butün kadınları dolaştı. Neticede, bir tek kadın müstesna kadınlardan hiçbiri hamile olmadı. Hamil e olan o 'tek kadın da, yarım bir erkek çocuğu dünyaya getirdi. Muhammed’in nefsi elinde olan Allah'a yemin ederim ki, eğer Süleyman inşaallah deseydi, o çocukların hepsi de Allah yolunda birer süvari olarak muhakkak cihâd ederlerdi. “

220. ". Akşam yemeği takdim edilir de, namaz vakti de gelirse akşam namazını kılmazdan önce işe o yemekten başlayın. “

221. "Şüphesiz ki, bir kavmin sakisi suyu en son içendir. “

222. "Her devenin zirvesinde şeytan vardır, Bunun ipin, onu binmekte kullanın. Ama, taşıyan ancak Allah'tır. “

223. "Sizler benim yanımda olduğu gibi(benden ayrıldıktan sonra da) aynı şekilde olsanız melekler sizleri kanatlarıyla gölgelendirir. Bir başka rivayette: Şayet siz, benim yanımdaki gibi olsaydınız, buyrulmuştur. Bir başka hadiste de: Biz senin yanında olduğumuz zaman şöyle şöyle iken, senin yanından ayrıldığımız zaman ise, gocuklarımızla oynaşır, gülüşürüz. “

Kaynak: Ebû Bekir Muhammed El – Kelâbâzî Ve Maâni'l – Ahbâr, hazırlayan: Yrd. Doç. Dr. Bilâl SAKLAN, 1991, Konya

KÖR OLACAĞINA "KİRKOR" OL NEDİR?

Kutbu'l-Ârifîn, Gavsu'l-Vâsilîn Mürşid-i Kâmil El-Hâc Ahmed Amîş Kaddesellâhü sırrahu'l azîz Efendim buyurdular ki;

Kir kiri yıkar, kör körü yeder. Kirkor'a deme, Kirkor deme, Kirkor yol doğru gider.[55]
Allah Teâlâ, Kurân-ı Kerim'de buyurdu ki;
(وَمَن كَانَ فِي هَـٰذِهِ أَعْمَىٰ فَهُوَ فِي الآخِرَةِ أَعْمَىٰ)

"Şu dünyada kör olan kimse âhirette de kördür." [17. İsrâ sûresi, 72]
وَمَنْ اَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَاِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اَعْمٰى

"Kim de benim zikrimden yüz çevirirse bilsin ki; onun dar bir geçimi olur ve kıyamet gününde Biz onu kör olarak haşrederiz." (Tâhâ,124)

KÖR KİMDİR

İmâm-ı Kuşeyrî kuddise sırruhu'l-azîz bu konuda buyurmuştur ki;

"Allah Teâlâ, müminlere bir takım basîretler ve nûrlar vermiştir. Onlar bu sayede ferâsette bulunurlar. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem; "**Mümin, Allah Teâlâ'nın nûru ile nazar eder.**" hadîs-i şerîfi bu mânâda anlaşılmalıdır" Deylemî'nin zikrettiği bir hadîs-i şerîfte; "**Gözü âmâ**(görmeyen) **kimse kör değildir. Asıl âmâ, basîreti kör olan kişidir.**"

Bu ilim yani ilm-i ledün binde bir kişiye nasip olur. Bu ilim bazen insanı öyle bir sarhoşluğa çeker ki, Hallac kuddise sırruhu'l-azîz gibi darağacına da baş koydurur.

"Gazzali kuddise sırruhu'l-azîze göre bu kalb gözüne sahip olan yalnız ariflerdir, mutasavvıflardır. Yakini bilgiye, Allah Teâlâ'nın Ledün ilmine sahip sevgili kulları da yalnız bunlardır. Yalnız bunlar, Allah Teâlâ'yı olduğu gibi görürler ve onun zatını da tam manasıyla kavrarlar. Allah Teâlâ, bu yakini bilgiyi, bu sevgiyi kullarının kalbine doğrudan doğruya kendi nuru ile verir. Kalbe bağlı olan bu bilgiden hâsıl olan zevk de zevklerin en büyüğüdür. Ve bu zevke dayanan mutluluk da, en kuvvetli ve en sürekli mutluluktur."[56]

Bu hal, ilmi değil zevkidir. Kaldı ki, bu hali tarif ve tavsife ilim ve mantık da kâfi değildir. Bu zevki ancak tadanlar bilirler, tatmayanlar asla bilemezler. Tatmayana da tarif edilemez. Kör rengi, sağır ahengi bilemediği gibidir.

"Yeryüzünde dolaşmıyorlar mı ki, orada olanları akledecek kalbleri, işitecek kulakları olsun. Ama yalnız gözler kör olmaz, fakat göğüslerde olan kalbler de körleşir." (Hac, 46)

"Semûd kavmine gelince: Biz onlara doğru yolu gösterdik de onlar, körlüğü hidâyete tercih

---

[55] Yedmek: Çekerek peşinden götürmek, yedeğinde götürmek.
Yanında, beraberinde götürmek; mecaz.
"Burhan'ın kolu Ayşe'ye düşmesin diye sımsıkı sarılmış, yalnız bir arkadaş ve kardeş gibi değil, aynı zamanda bir sevgili rikkatiyle onu yediyordu. H. E. Adıvar Kiri terk eder doğru yol gider."
[56]—SUNAR, Cavit, İslâm'da Felsefe, Ankara, 1972, s.30

ettiler." [57]

Şihâb' ül-Ahbâr da gelir. Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem Efendimiz buyurdular

"İşlerin en kötüsü, türedi (muhdes) olanlarıdır. En fenâ körlük, kalb körlüğüdür. En kötü mâzeret, ölüm sırasındaki mâzerettir. En kötü pişmanlık, kıyâmet günündeki pişmanlıktır. En kötü yemek, yetîm malı yemektir. En kötü kazanç da, fâiz (ribâ) kazancıdır" (821)

"En beter körlük, hidâyetten sonra dalâlete düşmektir. En büyük kabâhatlerden biri de, çok yalan söyleyen dildir". (823)

İmam Gazzali rahmetu'llâhi aleyh, kuddise sırrûhu, kalbin gerçekten gözü olduğunu er-Risaletü'l-Ledünniye'sinde şöyle delillendirir.

"Tasavvuf ehlinden bir grup der ki; '**Kalbin de bir gözü vardır. Tıpkı cesedin de bir gözü olduğu gibi.."** İnsan zahiri varlıkları zahir gözüyle görür. Hakikâtleri de akıl gözüyle görür. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem şöyle buyurur: **"Hiçbir kul yoktur ki, onun kalbinin mutlaka iki gözü bulunmasın. Bunlar iki gözdür. Onlarla gayb idrak olunur. Allah bir kuluna hayr murad ettiği zaman onun kalb gözünü açar. Ta ki, kişi, gözünden gaip olanı kalb gözüyle görebilsin."** [58]

Körlüğün sebepleri arasında Seyyid Burhâneddin kaddese'llâhü sırrah'ül azîz Maarif kitabında dedi ki;

Müslümanlık uzak, çok uzak düşmüştür. Biz de bunların sandığı gibi müslümanlığı renkten, kokudan ibaret mi sandık?

Zâten bu topluluk bizden hoşlanmaz, çünkü aramızda cins birliği yok. "Cinsinden olmayana bakmak gönlü kör eder" demişlerdir. Cinsimden olmayanı görmek, bana her an bir ölümdür.

Kalbin körelmesi hakikati ve hikmeti görememektir.

"Allah Teâlâ, onların kalplerini ve kulaklarını mühürlemiştir, onların gözleri üzerinde de bir perde vardır. Onlar için büyük bir azap da vardır. "(Bakara, 7)

"Allah Teâlâ kime hidayet ederse işte hidayete eren odur. Kimi saptırırsa artık onlar için Allah Teâlâ´dan başka asla yardımcılar bulamazsın. Onları kıyamet gününde körler, dilsizler ve sağırlar olarak yüzleri üzerine haşr ederiz. Onların varacakları yer, cehennemdir. Her ne zaman alev azalırsa, onlar için cehennem ateşini arttırırız." (İsra, 97)

"Bu dünyada kör olan kimse ahirette de kördür;" [59] âyeti kerimesi bunu destekler. Gerçekte dünya işlerinde cebirden kurtulmak güç ise de âhiret için cebr yoktur. Batını terbiye etmek elbetde çalışmak lazımdır. Hazreti Pîr Efendimiz

"Nebiler dünya işinde cebrîdirler, kâfirler de ahiret işinde." [60]

buyurdukları buna işârettir. Çünkü

"Onlar ayakta iken, otururken ve yanları üzerinde iken Allah'ı zikreder, yerdeki ve göklerin

---

[57] Fussilet, 17

[58]—GAZZALİ, er-Risaletü'l-Ledünniye, trc. Yaman Arıkan, İst, 1972, s.87-88.

[59] İsra,72.

[60] Mesnevi, c.I, b. 637

yaradılışını tefekkür ederler." [61] âyet-i celîlesi işareti üzere Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem zikr ve teveccühle emrolunmuştur. Her ne kadar;

"O'nu övgü ile tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur. Ne var ki siz, onların tesbihini anlamazsınız." [62] âyet-i kerimesinin manasına göre bütün eşyâ lisân-ı hâl ile zikredeci ise de Allah Teâlâ Hazret-i Âdem aleyhisselâmı yaratıp,

"(Allah) Âdem'e isimlerin tamamını öğretti." [63] âyetinden çıkan sonuca göre insan bilerekden zikreder.

GÖREN GÖRÜLEN NEDİR?

Malum olduğu üzere

> ***Hakk baş gözüyle görülmez, yani bâtın gözü kör olan Hakk'ı görmez. Ancak Hakk zâhirdir, yani görülmektedir.***
> ***Ruhu saf ve basîret gözü (gönül gözü) açık olan Ârifler Hakk'tan başka bir şey görmezler, çünkü varlık, Hakk'ın vücûdu değil midir?***

İbn-i Fâriz kaddese'llâhü sırrahu'l azîz hazretleri Kaside-i Tâiye'sinde:

"Hicabla zâhir oldu (örtüleriyle göründü), mazharlarla (görünenlerle) gizlendi" buyurmuştur.

Gavs-ı A'zam Abdulkadir Geylâni (Kuddise sırruhu'l-ekrem) hazretleri diyor ki;

"Yarabbi eğer beni cehennemde yakacak isen gözlerimi kör ette öyle yak ki mahşer yerinde gözlerim görürse kimsenin yüzüne bakamam"

Düşünelim böyle bir veli bu derece kıyamet korkusu çekiyorda bizler hiç asla hatırımıza korku getirmiyoruz. **Hâlbuki insanları her kötülükten men edende Allah korkusu ve kuldan utanmasıdır.** Bilakis Allahtan kormaz ve kuldanda utanmazsa her şeyi yapar.

KÖRLÜĞÜN İLACI

İlmin görme hususunda ne kadar değerli olduğunu ve neticesinin kutsallığını anlamak için Hz. Şeyhu'l-Ekber Muhyiddîn-i Arabî (kuddise sırruhu'l-celî) açıklamasını hatırlayalım.

. Şöyle ki;

Cenâb-ı Şeyh-i Ekber kaddese'llâhü sırrahu'l-aziz

"rûh" u Cenâb-ı Musa aleyhisselâma;

"İblîs" i de Fir'avun'a

"*ilm*" i de "deryâ"ya teşbih buyurmuştur. Nitekim Firavun askerleriyle Mûsâ aleyhisselâmı Kızıldeniz'i sahiline kadar takip etmiş; ve cenâb-ı Musa aleyhisselâm asası ile denize vurup kendisine bir yol açılmakla o yola girerek karşı tarafa geçmiş ve Fir'avun dahi onu takîben bu yola girmiş ise de deniz kavuşup helak olmuştur. Ruh dahi İblîs'in tecâvüzü hâlinde deryayı ilimden açılacak bir yola sülük etmesi gerekir. Zira ***"ilim"*** riyaset ve kendini beğenme vereceğinden ve Ademoğlu'nun helaki riyaset ve kendini beğenme sebebleriyle vâki' olduğundan şeytan Ademoğlu'nun ilim tarafına meylini pek ziyâde arzu eder ve onu riyaset

---

[61] Âl-i İmran, 191

[62] İsra, 44.

[63] Bakara,31

ve ucüb sebepleriyle helake düşürmek ister.

Binâenaleyh sen ilim sahiline gelip açılan tarîka girince düşman dahi arkandan gelir. Tâki ilim denizinin ortasına gelir, deniz onun üzerine kavuşup sesinin dahi çıkmasına meydan vermeden kolaylıkla gark ve helak eder. Ve işte bu hakikate binâen ulemanın bazıları

"İlmi, Allah'ın gayri için talep ettik; ilim kaçındı ve bizi ancak Allah Teâlâ'ya reddeyledi" dedi.

> Yani biz ilmi riyasete nail olmak ve insanlara karşı bu sayede gelir ve dünya refahına vasıl olmak için istedik; ilim tahsil ettikçe bu maksat bizden çekildi. İlim bizi Allah Teâlâ'nın gayri olan bu maksada ulaşmaya mani oldu. Nihayet bizim elimizden tutup asıl yaratılış maksadı olan marifetullâha sevk eyledi.

İblîs Âdemoğlunu ilme teşvik edip, onu o ilim sahasında şaşırtmak için arkasından gelir. Fakat ilmin hâssası neticede insanı marifetullâha sevk olduğundan İblîs şaşırtma niyetini ifâ edemez. Şerri murat ettiği halde neticede hayır zuhur eder. Nitekim Firavun, Musa aleyhisselâmın peşinden deryaya dâhil oldu ve derya kavuşup kendisi helak oldu. Eğer derya kavuşmayıp Hz. Musa aleyhisselâma yetişe idi, onunla harp edecekti…

Eğer düşmanın sana: **"İlme çalış, tâ ki zamanının insanları üzerinde yükselesin! Hükümdârlar senin önünde eğilsinler ve halk sana muhtaç bulunsunlar!"** derse, sakın bu emr-i şeytanîdir deyip ilim tahsilinden vazgeçme ve çok çalış. Zira düşmanın olan İblîs **"senin hevânın ferahı ve sevinci, ancak senin amelsiz amelin iledir. İlim ise ameli olmayan bir ameldir. Yani sen ilim tahsili ile meşgul olduğun vakit, başka türlü amel ile meşgul olmaya vaktin müsait olmaz. Bütün vakitlerini ilim işgal eder. Düşmanların seni başka amelden alıkoydukları için sevinirler."** Demeye devam eder.

Hâlbuki o zavallılar bilmezler ki, ilim kendi hakikatinin verdiği şeyin gayrinden uzaklaştırır. Yani ilim öyle bir şeydir ki, yukarıda izah olunduğu üzere neticede marifetullâha ulaştırır. Onun hakikatinin verdiği şey ancak budur.

İblîs'in hakikati cehâlet ile şaşırtmak istemesidir. Hâlbuki ilmin hakikati dalâlete değil, hidâyete sevk ettiğini İblîs dahi bilememektedir. Çünkü İblîs'in batınî gözü kördür, hakikate nazar edemez. O yalnız zahir gözü vardır. ***"Şeytanın bir gözü kördür"*** denilmesi bu nedenledir. İblîs'in hakikati görmemesinin delillerinden biri de Âdem aleyhisselâma secde ile emr olundukda **"Ben Âdem'den hayırlıyım. Çünkü beni latif olan ateşten ve onu koyu ve yoğun olan topraktan yarattın"** deyip ona secdeden kaçınmıştır. İblîs bu sözünü ilme dayandığını zannetti. Hâlbuki Allah Teâlâ melâikeye secdeyi emir buyurmuş ve İblîs dahi melâike arasında bu hitabı duymuş idi.

> Halîfe ise yerine halife koyan ile aynıdır.

Buna göre muteber olan şey, halîfetullâh olan Âdem aleyhisselâmın zahiri değil, bâtınıdır. Melâikenin Âdem'e secde ile mükellef olması, onun hakikatine nazarandır. **Bâtınî gözü kör olan İblîs Âdem'in hakikatini göremediği için, Allah Teâlâ'nın emrine muhalefetle kulluk yolunda üzerinde yürüyemedi.** Kibri buna da mâni' oldu. Fakat

> Âdem aleyhisselâm taştan ve topraktan bina olunan Ka'be'ye secde ile emr olunduğu vakit bu, gayrullâha secde olmakla, caiz değildir, demedi. Kulluk yolu üzerinde yürüyerek Ka'be'ye secde etti.

Ve **"Beni halîfe olarak yarattın; ve sıfat-ı semâniyye-i ilâhiyyenin mazharı kıldın. Cansız maddeden ibaret olan Ka'be'nin aslı ile benim aslım arasında fark vardır. Ben üstünüm o basittir. Niçin ona secde edeyim"** diyerek serkeşlik etmedi. Zira Âdem bilir ki, Hak Teâlâ hazretleri Hakîm'dir. Onun emrine karşı kıyas edepsizliktir. Ubûdiyyet kulluk ancak emre uymaktır.

İblîs'in yukarıdan beri izah olunan hali hep sırf cehalettir, ilim değildir. O ise onun ilim olduğunu düşünüp hayal etti de, ben Âdem'i ilim ile kandırdım zannetti. Bu sebeple âdemoğlunu ilme teşvik eyledi. Hâlbuki bilmez ki, eğer âdemoğlu ilminde yükselirse, bu ilim onun aybını ve cehaletini açığa çıkarır. Neticede Âdemoğlu, dalâlete düşmek şöyle dursun, belki hidâyet bulur.

Soru: Allah Teâlâ hazretleri **"Gördün mü?. O kimseyi ki: Kendi hevasını kendisine tanrı edinmiş ve onu Allah bir bilgi üzerine şaşırtmış ve kulağı ve kalbi üzerine mühür basmış ve gözü üzerine bir perde kılmış, artık ona Allah'tan sonra kim hidâyet edebilir?. Hâlâ düşünmez misiniz?"** [64] Buyurur. **Bundan ilim üzerinde de şaşırtma var olduğu anlaşılır. Hâlbuki ilim hidâyete sevk eder,** denildi.

Cevap:

Hidâyete sevk eden ilim kâmil ilimdir. Noksan ilim şaşırtır. Nitekim İblis'in zâhire bakarak yaptığı kıyası da bir ilim idi. Fakat nakıs bir ilim olduğundan cehl ile beraberdi. Binâenaleyh bu noksan olan ilim asla ona faydalı olmayıp huzûr-ı ilâhîden kovulmasına sebep oldu. Hevâsını ilâh ve kendi üzerinde yönetici kabul eden kimse, noksan ilimle ile iktifa etmiş olacağından, ona bu ilmin tamamlanması tavsiye edilse, kendisini kâmil âlim zannettiğinden kabul etmez ve bilmez, bilmediğini de bilmez. [65]

**

GÖRMEK İÇİN MÜRŞİD Mİ GEREKİR?

İmanın hakikatlerine ermek isteyen, Muhammedî kapıdan girmezse hiçbir şekilde ibadet ve hayatın tadını bulamaz. Bu dünyada O´na yakınlığı olmayanların ahirette de yakınlığı yoktur.[66] **Çünkü cennette olmak demek, O´nun etrafında olmak demektir.**

İhramcizâde İsmail Hakkı Toprak kaddesa'llâhu sırrahû **"Gardaşım bize şeyh diyorlar. Biz şeyh değiliz. Fakat körde değiliz."** buyurdular

Hz. Niyazî-i Mısri kuddise sırruhu'l-âlî Efendimizin buyurduğu üzere Hakk'ı görmemek içinde mürşid-i kamili görmemeye işaret kılmıştır.

Nokta-i kübrâ göremez a'mâ,
Gizlidir zirâ cümleden zâtı.

En büyük nokta'dır, kör göremez,
Gizlidir, zirâ cümleden zâtı.

Seyyid Burhâneddin kaddese'llâhü sırrah'ül azîz Maarif kitabında dedi ki;

Şeyh aynaya benzer. Ona ne kadar bakarsan, kendini ne kadar ona verirsen o da sana o

---

64— (Câsiye, 23)

65— KONUK, Ahmed Avni ,"et-Tedbîrâtü'l-İlâhiyye fi Islâhı Memleketi'l-İnsâniyye" Tercüme ve Şerhi, hzl: Mustafa TAHRALI, İst. 1992, s. 319-324

66–"Rabb´im beni niçin kör olarak haşrettin, hâlbuki ben görücü idim."
"Sana ayetlerimiz geldi de onları unuttun, bugün de böyle bırakılacaksın" (Taha 125-126)

kadar bakar, kendini o kadar sana verir.] [67]

Bilenler vech-i cânânı bu cism ü cânı neylerler,
Görünse şemsin envârı meh-i tâbânı neylerler.

Bugünkü cennet-i irfâna dâhil olsalar uşşâk,
Yarınki va'd olan hûri veya gılmanı neylerler.

Bugün âmâ olan yarın dahi âmâ olur elbet,
Aça gör cân gözün kim bî-basar nâdânı neylerler.

Sülûk ehline insan sohbetin bulmak durur maksud,
O sohbet kim bulunsa sohbet-i hayvânı neylerler.

Gönül duymazsa vicdân ile Allah'ı hakîkatçe,
Mücerred dildeki ilmi veya irfânı neylerler.

Ne hâsıl şol ibâdetten riyâ ve ucb ola anda,
Gider şirki gönülden Hakk'a kim tuğyânı neylerler.

Salât-ı ehl-irfân kıblesidir "semme vech-ullâh"
O veche kul olanlar tâat-ı noksânı neylerler.

Niyâzî "küntü kenzen" sırrını kendinde buldunsa,
Süleymen tahtını, ya hikmet-i Lokmân'ı neylerler.

****

Bugün âmâ olan yarın dahi âmâ olur elbet,
Aça gör cân gözün kim bî-basar nâdânı neylerler.

Muhakkak bugün kör olan yarın dahi kör olur,
Aça gör cân gözün kim basiretsiz cahili neylerler.

وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْظُرُ اِلَيْكَ اَفَاَنْتَ تَهْدِى الْعُمْىَ وَلَوْ كَانُوا لاَ يُبْصِرُونَ

Aralarında sana bakan vardır. Sen körleri, görmezlerken doğru yola iletebilir misin? [68]

---

[67] (KARABULUT, 1984), s. 67
[68] Yunus, 43

PLAYBOY ÇAĞINI BİTİRENLER; ŞİMDİ HANGİ ÇAĞI BAŞLATTILAR

Yalnız hayatı yaşayanlar
Yalnızca kendinden sorumlu olanlar
Yalnızca kendisi ile tatmin olanlar
aynı cins fanatiği olanlar

Yalnızlar çağı

Yazının oluşumuna neden olan aşağıdaki haber bizce çok önemli bir hususu dile getiriyor. Yıllar yılı kadını kullanan batılı entelektüel, kadını değersizleştirmeyi başardığını itiraf eder gibi, yeni bir projenin içine girdiğini haber veriyor. Onların bir sonraki konuda öncelik olarak hangi yöne yönelecekleri/ sömürecekleri ve kullanacakları hakkında birçok fikir üretebilirsiniz. Görünen o ki, aile temelini oluşturan kadının kutsal dünyası yıkılmış olduğu akabinde erkekliğin de dumura uğratıldığı açığa çıkarılmıştır. Bunun neticesi eşcinsellik çağına adım atıldığını gösterir ki; [yazıya bakabilirsiniz: ERKEKLER İNSANLIKTAN ÇIKINCA, KADINLAR DA HIZLA KADINLIKTAN ÇIKTI] yalnızlaştırılan cinsellik idolü [putu] insanoğlunu; ferdiyetçi-mastürbasyon ahlakına yöneldiğini göstermektedir. Doğal seleksiyon ile kontrol altına alınamayan insan nesli robotlaşma ve mankurtlaşma yolunda hızla ilerlemektedir. Zaman itibarıyla ellili yıllarda kadının az bir işvesi, erkekte şehvet fırtınaları koparırken şimdi ise dekoltesi artmış tayt türü yapışık kıyafetiyle kadın cazibe merkezi olmaktan düşmüştür/düşürülmüştür. [ucuz meta] Bu durum, içtimâi ahlaksızlığın/ahlaklı olmanın derecesini gösteren bir husus olmayıp, kısırlaşmış döngüye giren gelecek neslin yalnızlık/eşcincinselik/kendi kendime yetmeden/satanistleşmeden [şeytanın karısı yoktur, çocuklarını kendini dölleyerek ederek çoğaltır] öteye geçmeyecektir.

Hayvanlar âleminde homoseksüellik bulunmaz iken [nadir tek cins üremeliler vardır] insanlar daki salt yalın cins bireyler dünyası hayal eden bilim kurgunun ütopyası olarak yavaş yavaş ilerlemekte ve aşama kat ettiği açıkça görebilmekteyiz. **Cinslerin birbirine olan alakasızlığı ahlaklı olmayı çağrıştırır, diye düşünmeyelim.** Önemli olan kontrollü/yasal/ahlakî/örfî yaklaşım ile bağların kurulmasıdır. Eğer kadının değerliliği hakkında [orta malı yapıp pazarlayanlar, playboy gibi] fotoshop tekniği ile dahi değersiz/ilgisiz kalındığını görenler, -kadınlara bakılmaktan vazgeçiliyorsa-, bu ahlak ile alakalı olmayıp, cinsellik duygu parametresinin bozuma uğramasıdır. İletişimde kopukluk oluşması başarılmıştır. İleri sonuç insan neslinin devamı sperm bankalarından sipariş ile teminine [Cesur Dünya- Aldous Huxley] kadar varabilecek hale gelmesidir.

Allah Teâlâ'nın "biz insanı erkek ve dişi olarak yarattık" buyurması bir düzenin işaretidir. Kadında infilak eden bozulma, dolayısıyla erkeğin bünyesinde olmuş demektir.

Zamanında bu istismarların önüne geçilseydi bu durumlar olur muydu, olmazdı; ancak bazıları komplosunu kurmuş hızla ilerlerken bize geriden ancak laf üretme kalabalığı kalıyor. Bu ise çok bir şey yapabilmenin ifadesi değildir.

Orta yolu bulamayanlar, her zaman uçurum tehlikesi ile karşı karşıyadır.

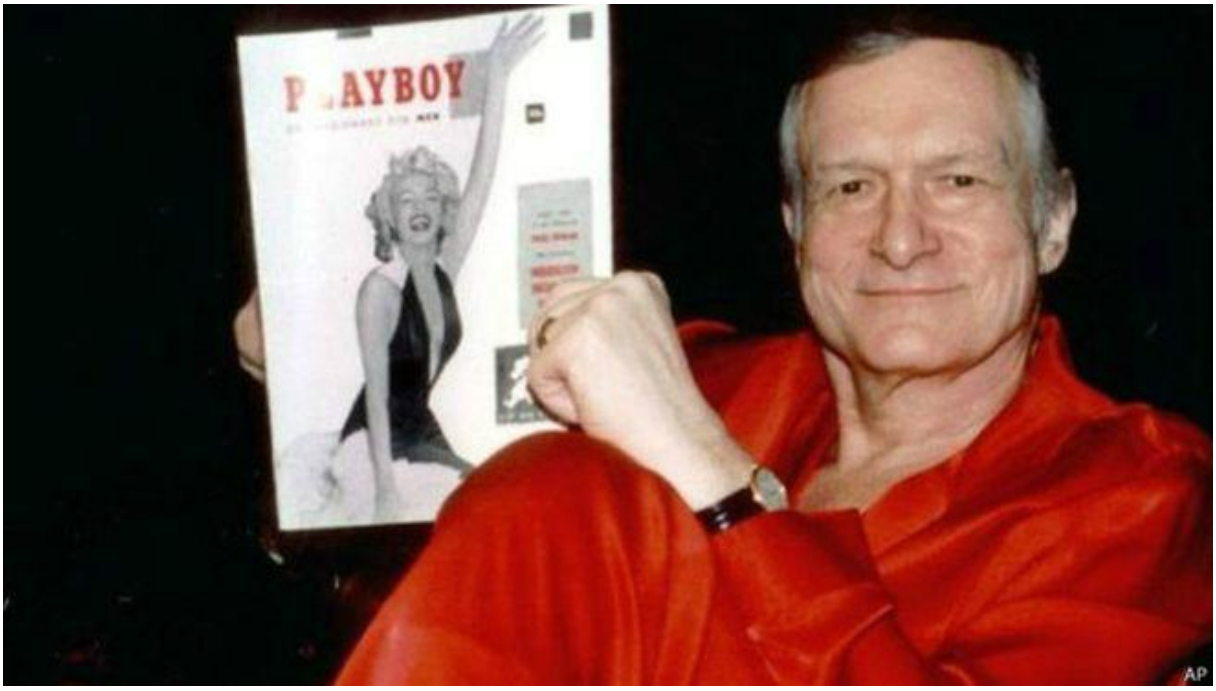
İhramcizâde İsmail Hakkı

HABER

PLAYBOY'DA ÇIPLAK KADIN FOTOĞRAFINA SON

- *13 Ekim 2015*

Paylaş

Playboy dergisi, yeni tasarımının bir parçası olarak artık çıplak kadın fotoğrafları yayımlamayacak.

Derginin Amerikalı sahipleri, internetin çıplaklık olgusunu çağ dışı kıldığını ve pornografik dergilerin artık ticari olarak pek mantıklı olmadığını söylüyor.

Playboy dergisinin tirajı 1970'lerde 5,6 milyon adet iken bugün 800 bin civarında.

Fakat dergi tümüyle çıplak olmasa da şuh pozlar takınmış kadın fotoğraflarını kullanmaya devam edecek.

Geçen ay yapılan ve derginin kurucusu ve editörü Hugh Hefner'in katıldığı bir toplantıda bu kararın alındığı belirtiliyor.

'Seksle ilgili her şey elinizin altında'

Amerikan New York Times gazetesinin haberine göre, Playboy yöneticileri, 1953'te yayımlanmaya başlayan derginin, öncülük ettiği değişikliklerin gerisinde kaldığını ifade ediyor.

Playboy İcra Kurulu Başkanı Scott Flanders, **"O mücadele verildi ve kazanıldı. Bugün seksle ilgili aklınıza gelebilecek her türlü şey bir tıkla elinizin altında. Bu dönüm noktasında artık eski kalıyor"** dedi.

BBC New York muhabiri Nick Bryant; Martin Luther King'in oğlu, Malcolm X ve Jimmy Carter gibi önemli kişilerle röportajların Playboy'u kültürel ve siyasal olarak önemli kıldığı günlerin de artık geride kaldığını söylüyor.

Playboy, Facebook ve Twitter gibi sosyal medya platformlarından yararlanabilmek için bir süre önce internet sitesinde çıplak kadın fotoğrafları yayımlamaya son vermişti.

Dergi böylece internet trafiğini dört katına çıkarmayı başarmıştı.

Erişim: http://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/10/151013_playboy_ciplaklik

KIYAMET GÜNÜ HESAP VEREMEYECEKLER-BU DÜNYADA CEZA ÇEKERLER

Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve sellem buyurdu ki;

"Hiç şüphe yok ki, Allah sizin için üç şeye razı olur. Üç Şeye de gazab eder.

Sizin için kendisine ibadet etmenize, Ona hiçbir şeyi şerik koşmamanıza ve toptan Allah'ın ipine sarılmanıza razı olur.

Ve size, kîlükâlden çok sual sormaktan ve birde mal itlafın dan [yok etme, telef etme] dolayı gazab eder. "

"Yakanlar -Yıkanlar Düşünsün"

Allah Teâlâ, mahlûkatın içinde cehenneme gidecekleri adaletiyle, cennete koyacaklarını rahmetiyle muamele kılmıştır. Bunların içinde belki en taaccüp edilecek olan cansızların davaları olacaktır.

Dava iki hasım arasında olur. **Allah Teâlâ'nın kulu ile bir davası yoktur. Cehenneme attıklarını da, diğer kulunun hakkını tahsil için yapmayı hüküm kılmıştır.**

Bir kul, Allah Teâlâ'yı Rabbi olarak bilip ve kulluk ederken diğeri ise isyan etmiştir. Sırf bu fark, fark edilsin diye tecelli edecek azap yine itaatkâr kulun, asi kuldaki hakkını almak içindir.

Bahse konu olan husus hesap gününde cansız bir eşya Allah Teâlâ'ya şikâyette bulunmasıdır,

Şöyle ki:

"Allah Teâlâ'm beni cansız (donuk) kıldın. Kudretli ve en kuvvetli halimle beni ademoğluna musahhar eyleyip, hizmet ve tabi olmam için emir verdin. Fakat senin bu zalim kulun, ihsan olarak bağışladığın kudretimi, benden hasıl olan nimeti, sırf hırsı/azgınlığı/hayasızlığı/vahşiliği/ vb. yüzünden cansız ve itaatkar halime bakmadan, dünyadaki hizmetime [kulluğuma] mani olup yakıp/yıktı/döktü/parçaladı/zayi etti/vb.

Ve bana bağışladığın kuvvetim ve kudretimi, dünyada ki tayin edilen ömrümü haksız yere sonlandırdı. Benim hizmet ederek sana yapacağım kulluğumu bir sebebe/nedene bağlı olmadan bitiren bu âdemoğlundan şikâyetçiyim; şikayetimi dünyada duyuramadım/duyuramazdım; şimdi zât-ı bârinden hakkımın ifâsını istiyorum.

Bu istek karşısında azgın/vahşi/ahlaksız kul çağırılır.

-Ey vahşeti sebepsiz yere kendine mal eden kişi!

Bu kırdığın/döktüğün/yaktığın/ vb eşya senden hakkını istiyor.

İnsan sıfatı zahirinde kalmış kul cevap vermek için düşünür, durur. Çünkü hiçbir geçerli sebebi yoktur. Sırf azgınlığını kuvvetlendirmek için hasmı olan insanlara zarar vermek istemişti. Fakat bu onun için geçerli sebep olmuyordu. Çünkü eşyanın hiçbir konuda suçu yoktu.

Azgın kul, adalet divanında geçerli hiçbir sebebi beyan edemeyince her türlü cezaya, mahkûm olur. Ancak eşya Allah Teâlâ'ya niyaz eder.

–Ey Allah Teâlâ'm bu ahiret dünyası, benim bu dünyada var olmam mümkün değil. Benim ahiret âleminde var olmam da takdirin değil. O halde, benim hakkımın tahsil edilişini nasıl görebileceğim? Nasıl ceza vereceksin?

Allah Teâlâ;

–Ben onun cezasını zaten dünyada verdim, diyecektir.

Allah Teâlâ zaman içinde zaman yaratandır. Bu hesabın görüleceğini ezelden bildiği için, o azmış kuluna şöyle seslenecek

> -Ey biçare şaşkın kul!
> Bu cansız mahlûkatımın hakkını dünyada senden aldım.
> Haksızlık da yapmadım,
> yaptığın bu masiyetin cezasını zillet/horluk/fakirlik/yurtsuzluk/şeref yoksunluğu ...olarak dünyada çektirdim. Hiçbir övüncün olamadı.
> Cansızlara yaptığın haksızlığın cezasını ,
> nesline dahi emanet olarak bıraktım…
> Artık horluk sana ve nesline yazıldı.
> Dedi

Ek izah:

Mevlevî erkânını bilenler bu mevzuyu çok iyi anlamıştır. Onlar edebin zirvesi olarak, bir eşyayı aldıklarında öperler, tazim ederek izhar ederler.

***

Şeyhimiz Efendimiz Pir Ahmed Amiş Efendi kaddesa'llâhu sırrahû buyurdular ki,

"Halil Efendi!

Sen beni gördüğün zaman cezbeleniyorsun. Dağı, taşı gördüğün zamanda cezbeleniyor musun?"

Halil Efendi;

"Hayır, "

"Öyle ise olmadı, ne zaman neyi görürsen hakikati ilahiyeyi müşahede ile cezbelenirsen o zaman."

"Dağı dağ, taşı taş gördükçe bir şeyhe muhtaçsın."

Hulasa eşyaya zulmeden hakkında bu kadar ince hesap varken; insana, hayvanata, bitkilere haksız muamele edenin hükmü dile getirilemeyecek kadar rikkat ve zorluk barındırmaktadır.

İhramcizâde İsmail Hakkı

MARİE HEURTİN (2014)

Yönetmen: Jean-Pierre Améris

Senaryo: Jean-Pierre Améris, Philippe Blasband

Tür: Biyografi

Vizyon Tarihi: 10 Ağustos 2014

Süre: 95 dakika

Dil: Fransızca

Müzik: Sonia Wieder-Atherton

Oyuncular: Isabelle Carré, Ariana Rivoire, Brigitte Catillon, Noémie Churlet, Gilles Treton

Özet

Film 19. yüzyılın sonlarına doğru Fransa'da yaşanmış gerçek bir hikayeyi anlatıyor... Doğuştan görme ve duyma özürlü 15 yaşındaki kızını eğitilmesi için bir Manastıra bırakmak isteyen baba; buradan, yalnızca duyma özürlü çocukların eğitildiği gerekçe gösterilerek red cevabını alır... Rahibelerden bir tanesi bu yardıma muhtaç kıza bir şeyler öğretebileceğini düşünerek Manastırın baş rahibesini zorlada olsa ikna etmeyi başarır ve neredeyse imkansız olan bu zor göreve talip olur...

Marie Heurtin hayatının sonuna kadar yani 22 Temmuz 1921'de 36 yaşında öldüğü Poitiers yakınlarındaki Notre-Dame de Larnay'da yaşadı. Braille'de istekli bir kör alfabesi okuyucusu ve rakipsiz domino oyuncusuydu. Öğrenmeyi hiç bırakmayarak örnek biri oldu.

2014 de Fransa'da 2015 de Amerika'da vizyona giren film, hemen hiç ilgi görmemiş. Oysa hikayesinde parallellik gösteren Black filmine göre etkileyici ve daha duygusal olduğu kanaatindeyim. Hatta bazı sahnlerde gözyaşlarınızı tutmakta zorlanacağınızı belirtmek isterim...Bu sebeple son derece başarlı bir biyografi uygulaması olarak arşivime ekledim.

Özellikle filme duyma ve görme özürlü Marie'yi canlandıran Ariana Rivoire'nin de doğuştan duyma özürlü olduğunu öğrenince; filmdeki başarısı gözümde bir kat daha arttı...

Filmden

Bugün yeni bir küçük kız geldi. O da benim gibi kör ve sağır. Ancak hâli benim ilk geldiğim hâlimden farklı. Bağırmıyor, hareket etmiyor. Güzel kokuyor. Üzerinde ekmek kokusu var. Bekliyor. Neyi bekliyor?

Kelimeyi bekliyor.

**

Rahibe olmadan önce manastırdaki insanların bu dünyadan huzur ve sükûnet içinde göçtüklerini düşünürdüm. O zamandan beri birkaç rahibe ve rahibin ölümüne şahit oldum. Bazılarının sakinleştiğinden şüpheliyim. Az çok beceri gösterip Yaradanlarıyla buluştukları için mutluymuş gibi yaparlar. Ancak beni asla kandıramazlar. Bedenlerine yapışan dehşeti hissederim.

Sanırım ben de öyle öleceğim. Kendimizi Tanrı'ya adadık.

Bütün hayatımız bir isyan. Şeytan'a, dünyaya ve kendimize karşı isyan ettik.

**

Yüce Tanrı'nın sözleri bu dünyanın kaygılarının ortasında mücadele ederken kendi yolumuzu çizmemizi öğütler. Şimdiye kadar hiçbir ebedi şehre sahip olmayarak yolumuzu çizeriz. Yolculuk hâlâ devam ediyor, henüz eve ulaşamadık. Hâlâ umuyoruz, henüz haz alamıyoruz. Yolumuzu çizelim fakat gelişigüzel olmasın. Böylelikle bir gün hedefimize ulaşabiliriz.

**

Başkalarıyla yaşamayı öğrenmeli. Yalnız değil

**

BİTKİLER DÜŞÜNCEMİZİ OKUYABİLİR

Backster'le Sauvin deneylerini ABD'nin doğu yöresinde ilerletirlerken, Kaliforniya'nın Los Gatos kentinde Marcel Vogel adında bir araştırma kimyageri yaratıcılık âleminin derinliklerini incelemeye başlamıştı. Çalıştığı IBM şirketinin mühendis ve bilim adamlarına bu konuda bir kurs vermesi istendiğinde ise, önündeki işin büyük güçlüklerini, görevi yüklendikten sonra kavradı. **«Yaratıcılık nasıl tanımlanabilir?»** diye sorar buldu kendini. **«Yaratıcı kişi kime denir?»** Vogel, bir yandan bu soruları yanıtlamaya uğraşarak, her biri ikişer saatlik on iki bölümden oluşan seminer çalışmalarının özetini yazmaya koyuldu. Öğrencileri için kursun çetin ve anlamlı geçeceğini umuyordu.

Vogel'ın yaratıcılık konusundaki merakı ilk kez çocukluğunda, ateş böceklerinin çıkardıkları ışığın nerden kaynaklandığını düşünmekle başlamıştı. Büyük kitaplıklarda ışıma hakkında bir şey bulamayınca, annesine bu konuda bir kitap yazacağını bildirdi. On yıl geçmeden, Chicago Üniversite'sinden Dr. Peter Pringsheim ile ortak çabalarının ürünü olan **«Sıvı ve Katı Cisimlerde Işıma Olayı ve Pratik Uygulamaları»** yayınlandı.

Bundan iki yıl sonra da Vogel kendi şirketini kurdu. «Vogel Luminescence» kısa zamanda bu alanın önde gelen kuruluşlarından biri oldu. On beş yıllık bir süre içinde Vogel'in firması çok sayıda yeni ürün geliştirdi. Televizyon ekranlarındaki kırmızı renk, floresan boyalar, zehirli böcek ilaçlan için etiketler ve günün modası posterlerdeki duygu zenginleştirici (psychedelic) renkler bunlar arasındaydı. Ayrıca; bodrum ve kanalizasyonlarda, kötü koşullu yerleşim bölgelerinde, farelerin izledikleri yolları bu hayvanların sidiklerinden ortaya çıkarabilecek mor ötesi ışıklı bir arama aygıtı üretmişlerdi.

1950'lerin ortalarında, şirket yöneticiliğinin günlük sıkıntılarından bıkan Vogel, firmasını satıp IBM'de çalışmaya başladı. Artık zamanının tümünü araştırmalara ayırabiliyordu. Manyetik cisimler, optikelektrik aygıtlar ve sıvı kristal sistemleri gibi konuları iyice kurcaladı. Bilgisayarlarda bilgi depolanması konusunda önemli buluşlar yapıp patentler aldı. Bu çalışmalarından dolayı kazandığı ödüller, San Jose'deki evinin duvarlarını süslüyordu.

IBM'de verdiği Yaratıcılık Kursu sırasında öğrencilerinden biri Vogel'a «Argosy» dergisinin bir sayısını getirdi. Bu dergide Backster'in **«Bitkilerin Duyguları Var mı?»** başlıklı yazısı bulunuyordu. Backster'i dikkate alınmayacak şarlantının biri sanan Vogel'in ilk tepkisi, dergiyi çöp sepetine atmak oldu. Ama düşünce kafasını kurcalayıp duruyordu. Birkaç gün sonra yazıyı yeniden bulup çıkardı ve kanısını tümden deriştirdi.

Seminer öğrencilerine yüksek sesle okunan bu yazı hem alay konusu oldu, hem de merak uyandırdı. Ama sonuçta herkes, bitkilerle deney yapmanın ilginç olacağında birleşti. Aynı akşam bir öğrencisi Vogel'in dikkatini «Popular Electronics» dergisinin son sayısına çekti. Burada BacksLcr'in çalışmalarından söz ediliyor ve «psikoanalizör» adı verilen bir aygıtın devre şeması veriliyordu. Bitkilerin tepkilerini toplayıp amplifiye etmeye yarayacak bu aygıtın yapım maliyeti yirmi beş doların altındaydı.

Vogel sınıfı üçe bölerek grupları Backster'in deneylerinden bazılarını tekrarlamaya çağırdı. Seminerin sonunda hiçbir grup başarı sağlayamamıştı. Öte yandan Vogel, Backster'in sonuçlarından bir bölümünü elde ettiğini bildirdi öğrencilerine: Daha sonra, bitkilerin yapraklarının koparılacağım, yakılacaklarını, ya da kökleneceklerini önceden

anlayabildiklerini, ve bu durumlardaki tepkilerinin gerçek koparma, yakma ve kökleme durumlarındakinden daha şiddetli olduğunu gösteren bir uygulama yaptı. Doğal olarak, bir yandan da neden yalnızca kendisinin başarılı olduğunu düşünüp duruyordu.

On bir ve on dört yaşları arasındayken, insan dimağının çalışması konusunda eline geçen her şeyi okumuştu Vogel. Sihirbazlık, spiritizma ve hipnoz teknikleriyle ilgili kitaplar devirmiş, daha çocuk denecek yaştayken sahnede hipnotizma gösterileri yapmaya başlamıştı. Kendini bu konulara iyice kaptırıp Mesmer'in **«denge ve dengesizliğiyle hastalık ve sağlık durumlarını etkileyen evrensel sıvı»** kuramını inceledi. Coue'nin kişilik geliştirme ve ağrısız doğumla ilgili «kendi kendine telkin» düşüncelerini, ayrıca «psişik enerji» konusunda çeşitli yazarların yazdıklarını okudu. **«Psişik enerji»** terimi, bunun fiziksel enerjiden farklılığını öne süren Carl Jung tarafından yaygınlaştırılmıştı. Şimdi Vogel'in düşüncesi, diğer enerji türleri gibi bir **«psişik enerji»** söz konusuysa, bunun da depo edilebilir olması gerektiği yolundaydı. Ancak, neye depo edilebilirdi? IBM'deki laboratuvarının raflarını dolduran kimyasal maddelere bakıp bakıp hangisinin bu enerjiyi depolamaya yarayabileceğini merak ediyordu.

îşin içinden çıkamayınca, spiritizma konularında yetenekli arkadaşı Bayan Vivian Wiley'e danıştı. Vivian laboratuvara gelip önüne sıralanan kimyasal maddeleri inceledi. Sonuçta da, hiçbirinin Vogel'ın sorununa çözüm getiremeyeceğine karar verdi.

Vogel ona kendisinin kimyasal maddelerle ilgili ön düşüncelerine boş verip aklına esebilecek herhangi bir yolu denemesini önerdi. Bayan Wiley evine dönünce, bahçesindeki taşkıran çiçeğinden (saxifrage) iki yaprak kopardı. Bunlardan birini yatağının yanındaki etajerin üstüne, öbürünü de oturma odasına koydu. **«Her sabah kalktığımda başucumdaki yaprağa bakıp onun yaşamasını diliyorum,»** diye anlattı Vogel'a.

«Öbürüne ise hiç ilgi göstermiyorum. Ne olacarını göreceğiz.»

Bir ay sonra Vogel'ı evine çağırdı ve yaprakların fotoğrafını çekmek için bir makine getirmesini istedi. Vogel gördüğüne inanamıyordu. Arkadaşının ilgi göstermediği yaprak kararmış, buruşmuş ve çürümeye başlamıştı. İlgisini her ün üzerinde yoğunlaştırdığı öteki yaprak ise sanki yeni koparılmışcasına yaşam dolu ve yemyeşildi. Bilinmeyen bir güç, doğa yasasına meydan okuyarak yaprağı sağlıklı tutuyor gibiydi. Arkadaşının aldığı sonucu kendisinin de alıp ulamayacağını merak eden Vogel, laboratuvar binasının önündeki karaağaçtan üç yaprak koparıp evine getirdi. Bunları bir cam plaka üzerine yerleştirip yatağının yanma koydu. Her gün kahvaltıdan önce yaklaşık bir dakika süreyle düşüncelerini yoğunlaştırarak camın kenarlarına yakın duran iki yaprağa bakıyor, sevgisiyle onları yaşamaya zorluyordu. Ortadaki yaprağı ise sürekli olarak görmezden geliyordu. Bir hafta sonra ortadaki yaprak kararmış ve büzüşmüş, dıştakiler ise hâlâ yeşil ve sağlıklı görünüşlüydü. Daha ilginci, canlı yaprakların kopuk sap uçlarındaki yaralar da kapanmışa benziyordu.

Vogel, **«psişik enerji»**nin gücüne tanık olduğu kanısına vardı. Düşünce gücü bir yaprağı sağlıklı tutabiliyorsa, bu gücün IBM'de uzun süredir üzerinde çalıştığı sıvı kristallere etkisinin ne olabileceğini merak etti. Mikroskop eğitimi görmüş olan Vogel, sıvı kristal biçimlenmelerinin kimi zaman üç yüz kez büyütülmüş görüntülerinden yüzlerce renkli dia çekmişti. Daha sonra bu tür çalışmalar sırasında, «dimağını rahatlatmak» yoluyla, mikroskopta görsel biçimde açığa vurulmayan etkinlikleri de algılayabildiğim anladı.

Gözlerimle değil, fakat **«düşüncemin gözleri»** ile, mikroskopta başkalarının dikkatinden kaçan şeyleri yakalamaya başladım. Bunların farkına vardıktan sonra, bir tür üst düzey bilinçliliği bu fenomenlerin gözle görülebilmesi ya da film üzerine kaydedilebilmesi için gerekli ışık koşullarını düzenlememe yardımcı oluyordu.

Vogel, kristallerin katı ya da fiziksel bir varoluş durumuna, «ön biçimler» (preforms) ya da katılan önceleyen saf enerji hayalet imgeleri ta rafından getirildikleri vargısına ulaştı. Örneğin bitkiler bir insanın kendilerini yakma niyetini algılayabildiklerine göre, niyetlenmenin de bir tür enerji alanı olduğundan kuşku duyulmamalıydı.

1970 sonbaharı geldiğinde, zamanının çoğunu mikroskop çalışmalarıyla geçiren Vogel, bitkiler üzerindeki araştırmalarını bırakmak zorunda kalmıştı. Ancak, San Jose Mercury gazetesinde bu konuyla ilgili bir yazının çıkışından sonra telefonda soru yağmuruna tutulunca, bu çalışmalarına yeniden dönme isteği duydu.

İnsan duygu ve düşüncelerinin bitkiler üzerindeki etkisini yanılma payını ortadan kaldırarak ölçebilmek için, önce elektrotların bitkiye tutturulmasında daha ileri bir teknik geliştirmek zorunda olduğunu anlıyordu Vogel. Böylece sahte verilerin ya da «elektronik gürültü»nün başlıca kaynağı ortadan kaldırılmış, yazıcı ucun grafik üzerinde rastgele oynaması önlenmiş olacaktı. Backster'in elektrot tutturma sistemi sakıncalı görünüyordu. Vogel'a göre bu yöntem, şehir elektriğinin saniyede 60 Hertz'lik (Avrupa'da 50 Hertz) titreşimleri, ya da yakında çalışan bir elektrik süpürgesinin yarattığı elektrostatik etkiler gibi rastgele elektromanyetik frekanslara bitkinin tepki vermesine neden oluyor ve kayıt aygıtını şaşırtıyordu.

Vogel aynı zamanda, üzerinde çalıştığı filodondronlardan bazılarının hızlı, bazılarının yavaş, bazılarının belirgin, bazılarının daha az belirgin yanıtlar verdiklerini; hattâ yalnız bitkilerin değil, tek tek yaprakların bile değişik kişilik özellikleri taşıdığını farketti. Yüksek elektrik direnci olan yapraklarla çalışmak özellikle zordu. En iyisi, fazla su içeren etli yapraklardı. Bitkiler, günün bazı zamanları ya da ayın bazı günlerinde yanıt vermeye istekli, başka zaman ve günlerde ise küskün ve durgun görünerek sırayla etkinlik ve eylemsizlik dönemlerinden geçiyorlardı. Kayıtlarının herhangi bir bölümünün yanlış elektrotlamadan kaynaklanmasını önlemek için, reçine ve tuzla koyultulmuş yosun jelatini çözeltisinden oluşan zamk gibi bir madde hazırladı Vogel. Özenle parlatılmış 2,5 x 4 cm.lik paslanmaz çelik elektrotları uygulamadan önce bu macunu yapraklara sürüyordu. Yosun jelatini elektronik alıcıların kenarları boyunca sertleştiğinde, içteki yaprak yüzeylerinin hep nemli kalmasını sağlıyor ve normalde yaprak üzerindeki basıncın oluşturduğu çıkış sinyali değişimlerini hemen hemen tümüyle ortadan kaldırıyordu. Bu sistem Vogel'a grafik için iniş çıkışı olmayan kusursuz düzgünlükte bir sıfır çizgisi sağladı.

Bu rastgele etkileri böylece eledikten sonra Vogel 1971 baharında bir filodendronun bir insanla gireceği kaydedilebilir ilk iletişim anını saptayabilmek amacıyla yeni bir deneyler dizisine girişti. Filodendron düz bir sıfır çizgisi veren galvanometreye bağlıyken Vogel bitkinin önünde duruyordu. Tümüyle gevşemiş olarak derin soluklar alıyor ve parmaklarını bitkiye dokunurcasına ileri uzatıyordu. Aynı zamanda da, bir dosta yöneltilebilecek türden sıcak duygularını bitkiye aktarmaya çalışıyordu. Bunu her yapışında, aygıtın yazıcı ucu grafik kağıdı üzerinde yükselen bir dizi titreşimler çiziyordu. Böyle anlarda Vogel bitkiden akan bir tür enerjiyi avuçlarında belirgin bir biçimde duyuyordu. Üç ile beş dakika sonra Vogel'ın

duygu gönderileri bitkide hiçbir eylem yaratmamaya başlıyordu. Bitki onun çağrılarına karşılık olarak bütün enerjisini tüketmiş oluyordu sanki. Kendisiyle filodendron arasındaki etkileşim Vogel'a iki sevgilinin ya da yakın arkadaşın buluşmalarını anımsatıyordu. Karşılıklı tepkiler dalgalar halinde gelen ve en sonunda tükenen bir enerji akışı doğuruyordu. Bu enerji yenilenene dek de Vogel ve bitki, tıpkı iki sevgili gibi, mutluluk va doyum içinde kalıyorlardı.

Botanik fidanlıkta bir grup bitki üzerinde elini gezdirip bunların arasından özellikle duyarlı olanı seçebileceğini öğrendi Vogel. Bu tür duyarlı bir bitkinin üzerine gelince, önce hafif bir serinlik duyuyordu elinde. Bunun ardından gelen elektrik darbelerine benzettiği dalgalanmalar ise, güçlü bir alanın bulunduğunu belli ediyordu. Backster gibi Vogel da, bu tür bir bitkiyle arasındaki uzaklığı artırsa bile benzer tepkilerin gelmeye devam ettiğini gördü, önce evin dışından, sonra bir sokak öteden ve hattâ on iki kilometre ötedeki laboratuvarından denedi bunu.

Bir başka deneyde Vogel iki bitkiyi aynı kayıt aygıtına bağladıktan sonra birinci bitkiden bir yaprak kopardı, ikinci bitki, komşusunun incitilmesine gerçekten de tepki gösterdi. Ama yalnızca Vogel kendisiyle ilgilenirken. Eğer Vogel yaprağı ikinci bitkiyi hiç umursamadan koparırsa, tepki gelmiyordu.

Vogel deneyimleriyle biliyordu ki, Yoga sanatının ustaları ve Zen gibi derin meditasyon biçimlerinin öğretmenleri, yoğun düşünce durumundayken çevrelerindeki rahatsız edici etkilerin farkında olmuyorlardı. Böyle zamanlarda ensefalograf aygıtıyla alman beyin dalgaları, aynı kişilerden çevreleriyle normal bağlantı kurdukları sırada alınan dalgalardan tümüyle farklı oluyordu. Böylece, kendisindeki bilinç yoğunlaşması durumunun, bitkiyi gözlemek için kullandığı devrelerin bütünleyici ve dengeleyici bir parçası olduğunu daha açık biçimde görmeye başladı. Normal bilinçlilik durumunu bırakıp, zihninin bilinç dışı gibi görünen bir bölümünü bitkinin mutlu olduğu, sevildiği ve sağlıklı büyüyeceği düşüncesi üzerinde yoğunlaştırınca, bitki uyuşukluktan duyarlılığa geçebiliyordu. Bu yolla, insan ve bitki görünüşte etkileşiyor ve bir bütün oluşturarak çevredeki olaylardan ya da üçüncü kişilerden gelebilecek duygulanımları alabiliyorlardı. Bu duygulanımlar bitki aracılığıyla kaydedilebilir duruma geliyordu. Bitkiyi ve kendini duyarlılaştırma sürecinin bazen yalnızca birkaç dakika, bazen da nerdeyse yarım saat sürdüğünü gördü Vogel.

Bu süreci ayrıntılarıyla anlatması istenen Vogel, önce kendi gövdesindeki organların duyyusal yanıtlarını susturduğunu, sonra da bitkiyle kendisi arasındaki enerji ilişkisinin bilincine vardığını açıkladı. Bitkinin ve kendisinin biyoelektrik potansiyelleri dengelendiğinde; gürültüye, sıcaklığa, çevredeki elektrik alanlarına ya da başka bitkilere duyarlılığını yitiriyordu bitki. Yalnızca kendisini ona ayarlamış, ya da onu düpedüz hipnotize etmiş olan Vogel'a yanıt veriyordu.

Vogel artık konferans çağrılarını kabul edecek ve deneylerini televizyonda yapacak ka dar güveniyordu kendine. Konuşmalarından birinde açık ve kesin biçimde şöyle dedi:

«Gerçek şu ki, insan bitkilerle iletişim kurabilir ve kurmaktadır. Bitkiler yaşayan varlıklardır, duyarlıdırlar, mekânda kök salmışlardır. İnsanların düşündüğü anlamda kör, sağır ve dilsiz olabilirler. Ama hiç kuşkum yok ki, insan duygularını ölçmek için son derece duyarlı aygıtlardır. Çevrelerine enerji verirler insana yarar sağlayan güçler yayarlar. Kişi, kendi güç alanına kan bu güçleri hissedebilir! Kişinin güç alanı da, karşılık olaı k bitkiye enerji besler.»

Vogel Amerikan yerlilerinin bu olanakları çok iyi bildiklerini söylüyordu. Gereksinme duydukça ormana gitmekteydi Kızılderililer. Kollarını iki yana açıp sırtlarını bir çama dayarlar, kendilerini ağacın gücüyle tazelerlerdi.

Zaman zaman dinleyicileri arasında inanmayan, ya da düşmanca izleyen kişiler çıktı Vogel'ın karşısına. Bu olumsuz tutumların çıkışlarına dikkat ederek, bunları yayan bireyleri belirleyebildiğini, Yoga eğitimi sırasında öğrendiği derin soluk almalarla bu etkilere karşı koyabildiğim gördü Vogel. Sonra da, radyoyu bir başka istasyona ayarlarcasma, kafasını başka bir zihinsel imgeye çeviriyordu.

Vogel şunu vurgulamaktadır:

«Dinleyici topluluklarındaki düşmanca ve olumsuz duygular, bütün konuşmacılar tarafından bilinir. Bunlar, etkin bir iletişimin başlıca engelidir. Bitki deneylerinin izleyiciler önünde uygulanması sırasında bu etkiye karşı koymak işin en güç yanıdır. Bunu başaramazsanız, bitki ve dolayısıyla aygıt devreden çıkar, yeniden olumlu bir bağlantı kurulana dek hiç yanıt alamazsınız.»

Ayrıca şöyle demektedir Vogel:

«Görünüşe göre ben bitkinin dış çevreye yanıtlarını sınırlayan bir süzücü sistem görevi yapıyorum. Bunu açıp kapatmak yoluyla insanları ve bitkiyi karşılıklı olarak duyarlılaştırabilirim. İçimdeki enerjiyi bitkiye yükleyerek, bitkinin bu türden çalışmalar için bir duyarlılık geliştirmesini sağlayabilirim.

«Bir noktayı anlamak çok önemli: Bana göre bitkinin yanıtı. Bitki biçimindeki bir zekanın yanıtı değildir. Kişinin bir uzantısı olmaktadır bitki. Kişi böylelikle bitkinin biyoelektrik alanıyla, ya da bu alan aracılığıyla bir üçüncü kişinin düşünme süreçleri ve duygularıyla etkileşmektedir.»

Sonuç olarak:

«Bütün yaşayan varlıkları saran Yaşam Gücü, ya da Kozmik Enerji; bitkiler, hayvanlar ve insanlar arasında paylaşılabilir. Bu paylaşma yoluyla kişi ve bitki bir olurlar! Bu bir oluş, yalnızca aralarında iletişim kurmalarına değil, bu iletişimin grafik üzerinde kaydedilmesine de olanak verir.»

Gözlemlerinin bitkiyle insan arasında bir alışveriş, hattâ bir enerji füzyonu bulunduğunu göstermesi nedeniyle Vogel, olağanüstü duyarlılıkta bir kişinin gerçekten bir bitkinin içine girip giremeyeceğini merak etti. On altıncı yüzyılda yaşamış Alman mistiği Jacob Boehme ile ilgili olarak anlatılan böyle bir olay bulunmaktadır. Genç bir adamken «aydınlanmış» ve bir başka boyutta görebildiğini öne sürmüştür Boehme. Büyüyen bir bitkiye bakarken eğer isterse ansızın bu bitki ile kaynaşabildiğini, bitkinin parçası olduğunu ve onun **«ışığa doğru gitmeye çabalayan»** yaşamını duyumsadığını söylemiştir. Bitkinin basit tutkularını paylaştığını ve **«büyüyen bir yaprağın sevinciyle gönendiğini»** dile getirmiştir.

Günlerden bir gün Vogel'ı San Jose'de Debbie Sapp adında bir genç kız ziyaret etti. Sessiz ve içine kapanık olan Debbie'nin daha başlangıçta, aygıtların da saptadığı gibi, filodendronla çabucak yakınlık kurması etkiledi Vogel'ı.

Bitkinin tam anlamıyla sakin olduğu bir sırada kıza kestirme bir soru yöneltti Vogel: **«Şimdi bu bitkinin içine girebilir misin?»** Debbie basıyla olumlu yanıt verdi. Başka ve uzak bir

evrendeymişçesine çevresinden kopuk, sakin ve dingin bir anlam geldi yüzüne. O anda da kalem, bitkinin alışılmadık ölçülerde enerji aldığım Vogel'a gösteren dalgalanmalar çizmeye başladı.

Debbie daha sonra yazılı biçimde şöyle aklardı olanları:

Bay Vogel rahat olmamı ve kendimi filodendronun içine göndermemi istedi. İsteğini yerine getirmeye başlarken birkaç şey birden oldu.

Önce, tam olarak bir bitkinin içine nasıl girebileceğimi düşündüm. Hayal gücümün yönetimi alması için bilinçli bir karar verdikten sonra bitkinin dibindeki bir kapıdan gövdeye girdimi fark ettim. İçeri girince de, sapın içinde yukarı doğru hareket eden hücreleri ve suyu gördüm. Kendimi bırakıp ben de bu akışla birlikte yukarı çıktım.

Hayalimdeki yapraklara yaklaştıkça, düşsel bir dünyadan, üstünde hiçbir denetim kuramadığım bir diyara çekildiğimi hissettim. Hiçbir zihinsel görüntü yoktu. Bunun yerine geniş ve açılabilen bir yüzeyi kapladığım, onun bir parçası olduğum duygusu vardı. Bu, yalnızca **«saf bilinçlilik»** diye tanımlanabilecek bir durum gibi geldi bana.

Bitkinin olumlu korumasını, beni kabullenişini hissettim. Zaman kavramı yoktu. Yalnızca varoluşta ve mekânda bir birlik duygusu vardı. Elimde olmadan gülümsedim ve kendimi bitkiyle bir olmaya bıraktım.

Sonra Bay Vogel gevşememi söyledi. Bunu duyduğumda çok yorgun, ama mutlu olduğumu sezdim. Enerjimin tümü bitkideydi.

Grafik kaydını izleyen Vogel, kız bitkiden «çıktığı» sırada ani bir kesilme gördü. Debbie daha sonraları, bitkiye «yeniden girdiği» seferlerde, hücrelerin iç düzenini ve yapılarını ayrın tılı olarak anlatabiliyordu. Özellikle, yapraklardan birinin elektrodun etkisiyle kötü biçimde yanmış olduğuna dikkat etmişti. Elektrodu çıka ran Vogel, yaprakta nerdeyse bir delik açılmış olduğunu gördü.

O zamandan beri bu deneyi düzinelerce baş ka kişiyle yaptı Vogel. Onlara belirli bir yaprağa girmelerini ve hücrelerin içine bakmalarını söyledi. Hepsi de, hücre yapısının çeşitli bölümleri hakkında DNA moleküllerine varana dek birbiri ni tutan tanımlamalar verdiler.

Deney sonucunda Vogel'ın yargısı şuydu: **«Kendi gövdemizdeki hücrelere de girebilmemiz ve o anki ruhsal durumumuza bağlı olarak hücreleri olumlu ya da olumsuz etkileyebilmemiz olasıdır. Günün birinde bu, hastalıkların ortaya, çıkış nedenini açıklayabilir.»**

Çocukların yetişkinlerden daha «açık düşünceli» olduğunu bilen Vogel, çocuklara bitkilerle etkileşim içine girmeyi öğretmeye başladı. Önce bir yaprağı tutup sıcaklığını, yapısını ve dokusunu ayrıntılı olarak betimlemelerini istemekteydi onlardan. Daha sonra yaprakları büküp esnekliklerini hissetmelerini, alt ve üst yüzeylerini hafifçe okşamalarım söylemekteydi. Eğer duygularını ona anlatmak öğrencilerinin hoşuna gidiyorsa, bu kez ellerini yapraktan çekmelerini ve yapraklardan yayılan enerjiyi ya da gücü duymaya çalışmalarını istemekteydi. Çocukların çoğu bir gıdıklanma ya da ürperme duygusundan söz ediyorlardı.

Vogel, en güçlü duygulanımları alan çocukların, kendilerini yaptıkları işe en fazla kaptıranlar olduğuna dikkat etti. Ürpermeyi hissetmelerinden sonra onlara «Şimdi tümüyle gevşe,» diyordu. **«Enerjiyi al ve ver. Atışları duyunca elini yaprağın üstünde gezdir.»** Onun yönlendirmelerine uyan genç deneyciler, ellerini indirdiklerinde yaprağın açıldığını kolayca

görebiliyorlardı. Bu devinimin sürekli yinelenmesiyle yaprak titremeye başlıyordu, iki ellerini birden kullanarak bitkinin sağa sola salınmasını bile sağlayabiliyorlardı. Kendilerine güvenleri arttıkça, her seferinde bitkiden biraz daha uzakta durmalarını istiyordu Vogel.

«Görünmeyen bir gücün bilincine varabilmek için temel bir eğitim bu,» diye açıklamaktadır Vogel. **«Bu bilinç sağlandığında, söz konusu gücü kullanabileceklerini açıkça görüyorlar.»**

Ona göre yetişkinler çocuklara oranla çok daha başarısız olmaktadırlar ve bu nedenle birçok bilim adamı Backster'in deneylerini laboratuvarlarında gerçekleştiremeyeceklerdir. **«Eğer deneylere mekanik bir biçimde yaklaşırlar ve bitkileriyle karşılıklı iletişime girip onlara arkadaşça davranmazlarsa başarısızlığa uğrayacaklardır.»**

Gerçekten de Kaliforniya Psişik Derneği'nde çalışan bir doktor aylarca uğraştığı halde tek bir sonuç alamadığını söylemiştir Vogel'a. Aynı şey, Denver'in en tanınmış ruhçözümcülerinden birinin de başına gelmiştir. Vogel'in bu konuda ki yorumu şöyledir:

Dünyanın dört bir yanındaki laboratuvar elemanları, bitkiyle insan arasındaki duygu yakınlaşmasının anahtar olduğunu kabul edip bu yakınlaşmayı kurmayı öğrenmezlerse, onların da bu kişilerin başarısızlığına uğramaları kaçınılmazdır. Laboratuvarlardaki kontrolların fazlalığı, deneyler iyi yetiştirilmiş gözlemciler tarafından yapılmadıkça bir şey kanıtlamayacaktır. Ruhsal gelişim gereklidir. Ama birçok bilim adamı, yaratıcı deneyin ancak deneyi yapan kişi deneyle bütünleşince gerçekleşebileceğini kavrayamamaktadır.

Bu düşünceler, Vogel ve Backster arasındaki yaklaşım farkını özetlemekteydi. Vogel bitkileri üzerinde bir tür hipnotik denetim kuruyordu. Kuşkucular ters etkiler sağlıyorlarsa da, Backs ter'in bitkileri kendi başlarına bırakıldığında çevrelerine çok normal tepkiler veriyorlardı.

Kişi bir bitkiyi etkileyebildiğinde bile sonucun her zaman olumlu olmadığını söylemekteydi Vogel. Klinik psikoloğu olan ve bitki araştırmalarında gerçek payı bulunup bulunmadığını görmek için gelen bir arkadaşından, beş metro ötede duran filodendrona güçlü bir duygu gön dermesini istemişti. Bitki ani ve yoğun bir tepki dalgasına girdikten sonra birdenbire kabuğuna çekiliverdi. Vogel psikologa aklından ne geçildiğini sorunca, **«Onu evimdeki filodendronla karşılaştırdım,»** diye yanıt verdi adam. **«Ve benimkinin daha üstün olduğunu düşündüm.»** Görünüşe göre Vogel'in bitkisinin «duyguları» öyle kötü incinmişti ki, günün geri kalanında hiçbir karşılık alamadılar. İzleyen iki hafta boyunca da somurttu durdu bitki.

Bitkilerin belirli kişilerden, daha doğrusu bu kişilerin düşündükleri şeylerden hoşlanmadıkları kanısındadır Vogel. Bunun gerçek olması durumunda, günün birinde bitkiler yardımıyla insanların düşüncelerini okuma olanağı bulunacağına inanmaktadır. Kanısını destekleyen bir olay da vardır: Vogel'ın isteği üzerine, nükleer fizikçi olan bir arkadaşı teknik bir problem üzerinde çalışmaya başlamıştı. Adam problemi kafasında evirip çevirirken, Vogel'in bitkisi aygıtta 118 saniye süren bir dizi eğri çizdi. Eğri sıfır çizgisine indiğinde Vogel arkadaşına düşünce akışını kesip kesmediğini sordu. Fizikçi bunu doğruladı. **Bitki yardımıyla Vogel grafik üzerinde gerçekten bir düşünme sürecini mi saptamıştı?**

Birkaç dakika sonra yine Vogel'in isteğiyle fizikçi karısını düşünmeye başlayınca, bitki 105 saniye süren bir eğri çizdi bu kez. Burnunun dibindeki bitkinin, bir adamın karısıyla ilgili düşünsel imgelerini alıp kağıda aktardığı görüşündeydi Vogel. Bu eğrileri yorumlama olanağı bulunursa, adamın düşünceleri anlaşılamaz mıydı?

Bir kahve molasından sonra Vogel arkadaşından karısını yine önceki gibi düşünmesini istedi. Bitki, birinciye çok benzeyen bir başka 105 saniyelik grafik çizdi. Vogel'a göre bir bitki ilk kez bir düşünce spektrogrammı kaydetmiş ve bunu yinelemişti. «Belki de,» diye düşünüyordu, «bir süre sonra bu grafiklerdeki kalıpların, düşünce sürecini açıklayabilecek mesaj birimlerine ayrıştırılması olanağı bulunacak.»

Bitkilerin bireylere ve başka bitkilere karşılık verdiğini kanıtladıktan sonra grup deneyleri yaptı Vogel. Psikologlar, tıp doktorları ve bilgisayar programlayıcılarından oluşan konuklarını evinde ağırladığı bir gün; işin içinde gizli aygıtlar ve aldatmacalar bulunduğunu öne süren bu kişilerin, kullandığı araçları incelemelerini istedi. Daha sonra bitkilerin ne tepki vereceğini görmek amacıyla, bir daire çevresinde oturup konuşmaya çağırdı onları. Bir saat boyunca hemen hiç tepki alamadan konuşup durdular. Tam herkes işin tümüyle bir uydurmaca olduğu kanısına varıyordu ki, içlerinden biri **«Sekse ne dersiniz?»** diye bir söz etti. Şaşkın bakışlar altında bitki canlanıverdi. Yazıcı uç çılgınca titreşimler kaydetmeye başladı. Seksten söz etmenin atmosferde bir tür cinsel enerji dalgalanması yaratabileceği düşüncelerine yol açtı bu. **Sözkonusu enerji, Dr. Wilhelm Reich'ın bulup tanımladığı «orgone» gibi bir kavram olmalıydı. İnsanların yeni tohum ekilmiş tarlalarda cinsel ilişkide bulunmalarından oluşan eski verimlilik törenleri, belki gerçekten de bitkilerin büyümesini çabuklaştırıyordu.**

Bir başka seferinde, yalnızca kırmızı siperlikli bir mumun aydınlattığı bir odada hortlak öyküsü dinleyen kişilerin tepkilerine yanıt verdi bitki, öykünün **«Ormandaki gizemli kulübenin kapısı yavaşça açılmaya başladı»** ya da «Charles eğilip tabutun kapağını açtı...» ya da **«Ansızın köşede eli bıçaklı bir adam belirdi...»** gibi bölümlerine bitki daha çok ilgi gösterir gibiydi. Vogel'a göre bu, bitkilerin grup tarafından enerjiye dönüştürülen **«düşsel imge»**leri ölçebildiğinin kanıtıydı.

Bitkilerle deneyler yapmanın, bilinçlilik konumlarım değiştirmeyi yeterince beceremeyen insanlar için çok tehlikeli olabileceğini vurgulamaktadır Vogel. **«Kişisel ruh durumlarının işin içine karışmasına engel olunmazsa, yoğunlaştırılmış düşünce, yüksek bir zihinsel durumda bulunan bu kişinin bedeni üzerinde çok büyük etkiler yapabilir.»**

Vogel, bedenen sağlıklı olmayan kimselerin bitkilerle ya da başka türden psişik deneylere girişmemeleri gerektiğini söylemektedir. Kanıtlayamamış olmakla birlikte, mineral ve protein yönünden zengin sebzeler, meyveler ve fındık fıstık türünden yiyeceklerin yer aldığı özel bir beslenme rejiminin, bu çalışmalar için gerekli enerji birikimini sağladığını öne sürmektedir. **«Kişi yüksek düzeyde enerji tüketmektedir. Bu yüzden iyi beslenmesi gerekir.»**

Düşünce gibi yüksek enerji türlerinin yaşayan organizmalar üzerindeki fiziksel etkilerini araştıran Vogel, suyun olağandışı özelliklerini incelemeye girişmiştir. Bir kristal bilimcisi olarak, tek bir kristal formuna sahip olan tuzların tersine, buzullardan alman buz örneklerinin otuz değişik form sergilemeleri üzerinde durmaktadır. **«Konuya uzak olan kişiler, bu kristallere bakıp, karşılarında otuz değişik madde bulunduğunu düşünebilirler. Hakları da vardır. Çünkü su gerçek bir gizemdir.»**

Vogel, henüz kanıtlanmış bir gerçek olmadığını kabul ettiği şu öngörüyü de yapmaktadır: Canlı varlıkların hepsi yüksek oranlarda su içerdiğine göre, bir insanın canlılık derecesi o insanın terleme ölçüsüyle bağlantılı olabilir. Su gövdede dolaşır ve derinin gözeneklerinden dışarı çıkarken, yük birikimleri meydana gelir. Vogel'ı bu düşünceye götüren ilk ipucu, bazı medyumların yaşamsal psişik enerjilerini harcadıkları seanslar sırasında birkaç kilo birden

vermeleri olmuştur. **«Psişik bir araştırma çalışmasına giren kişiyi duyarlı bir teraziyle tartabilirsek, her seferinde bir ağırlık eksilmesi olduğunu görürüz. Hızlı zayıflama rejimine giren kişilerde olduğu gibi, su yitirilmesinden olmaktadır bu.»**

Yarınlar ne getirir bilinmez ama, Vogel bitkilerle yaptığı çalışmaların insanların uzun zamandır umursamadıkları gerçekleri yeniden görmelerine yardımcı olacağına inanmaktadır. Şu sıralarda üstünde çalıştığı basitleştirilmiş eğitim çantaları ile çocuklara duygularını özgür, bırakmayı ve bunun sonuçlarını ölçüp gözlemlemeyi öğretebileceğim düşünmektedir.

«Böylece sevme sanatını öğrenebilirler,» demektedir. **«Ve kafalarından bir düşünce geçirdiklerinde çok büyük bir gücü ya da enerjiyi dışarı saldıklarını kavrayabilirler. Bunların kendi düşünceleri olduğunu bilince de; ruhsal, duygusal ve zihinsel gelişim sağlamak için düşünceyi nasıl kullanabileceklerini anlayabilirler.**

«Beyin dalgalarını ölçen bir makine değil bu. İnsanlara falcı ya da mistik olmayı öğreten bir aldatmaca da değil. Tersine, bu yolla çocukların basit, dürüst insanlar olmalarına yardım edilebilir.»

Bitkilerle yaptığı deneylerin önemini özetlemesi istendiğinde Vogel şöyle karşılık vermiştir:

«Yaşam boyunca çektiğimiz acıların ve hastalıkların çoğu, içimizdeki gerilimleri ve güçleri boşaltmayı beceremeyişimizden kaynaklanmaktadır. Bir insan bize sırt çevirdiğinde, içimizden baş kaldırır ve bu sırt çevirişe saplanır kalırız. Bu da. Dr. Wilhelm Reich'ın uzun zaman önce belirttiği gibi, bir kas gerilimi olarak gövdemizde kilitlenir ve eğer çözülemezse gövdenin enerjisini tüketip, kimyasal dengesini değiştirir. Araştırmalarım bunlardan kurtuluş yolunu göstermektedir.»

Marcel Vogel için bitkiler yeni ufuklar açmıştır. Bitki krallığı, sözcüklere dökülmüş biçimlerinden daha çok gerçeklik taşıyan iyi ya da kötü niyet mesajlarını alabilme yetisine sahiptir. Bu yetenek bütün insanlarca da paylaşılmakla birlikte, insanların kendileri tarafından geçici olarak köreltilmiştir.

Randall Fontes ve Robert Swanson adlarında insan psikolojisi ve Hindu felsefesi öğrenimi yapan iki genç Kaliforniyall, Vogel'ın uğraşını şimdiden epey ileri götürdüler. IBM araştırmacısının kendilerine ödünç verdiği gelişmiş aygıtlarla bir dizi şaşırtıcı buluşlar yaptılar. Sonuçta da, bitki iletişimi konusunu daha derinlemesine deşmek üzere, köklü üniversitelerden finansman ve araç gereç yardımı sağladılar.

Fontes ve Swanson'un ilk buluşları bir rastlantı sonucu gerçekleşmişti. Biri esnerken öbürü bu esnemenin enerji dalgaları biçiminde kaydedildiğini fark etti. Bu fenomeni olasılık dışı görüp umursamamak yerine, eski Hindu metinlerinde okuduklarını anımsayıp bu konunun üstü ne düştüler: Uzun bir esneme, yorgun kişiyi yaşam veren «shakti» ile yeniden doldurmanın bir yolu sayılmaktadır. «Shakti» ise, evreni kapladığı varsayılan bir enerjidir.

Kaliforniya'nın Hayward kentindeki Eyalet Üniversitesinde biyoloji okutmanı olan Dr. Norman Goldstein'in yardımıyla Fontes, sarmaşık filodendronunda hücreden hücreye gezen bir elektrik gerilimi olduğunu da ortaya çıkardı. Bu ise, daha önceden hiç hesaba katılmayan bir sinir sisteminin varlığının güçlü bir göstergesiydi. Fontes son zamanlarda da, bir tek hücresinin uzunluğu beş santimetreyi bulabilen Nitella adlı su bitkisi üzerinde çalışmaktadır. Ayrıca Kaliforniya'daki Stanford Araştırma Enstitüsü'nde fizik doktoru Hal Puthoff ve üstün psişik yetenekleri bulunan eski deneme pilotu ve polis şefi Pat Price ile işbirliği yapmaktadır.

Price, hemen her denemede, çeşitli zihinsel gönderilerine bitkinin yanıt vermesini sağlayabilmektedir. Bu durum Puthoff ve Fontes'e; Price'ı bitkiden 1000 ya da 2000 kilometre uzağa gönderip bu uzaklıktan bitkiyi etkileyip etkilemeyeceğini görmek ve duyarlı zamanlama aygıtlarıyla bu zihinsel gön deri enerjisinin hızının ışık hızıyla karşılaştırmasını yapabilmek umudunu vermiştir. Bu ara da Swanson ise, Kaliforniya'nın Martinez kentindeki John F. Kennedy Üniversitesinde parapsikolojiye yönelik bir danışma merkezi kurma çalışmalarına katılmaktadır. Swanson'un buradaki amaçlarından biri, bitkileri telepatik olarak kimlerin etkilediğini ve kimlerin etkilemediğini belirlemektir.

Kaynak: BİTKİLERİN GİZLİ YAŞAMI, THE SECRET LIFE OF PLANTS, Peter Tompkins/ Christopher Bird, trc: Sulhi Dölek, 1983, İstanbul

KADININA ZULMEDEN MİLLETİN KADERİ YOKTUR

Mazlum beddua eder,

tecellisi geç zuhur etsede,

Allah Teâlâ kabul eder/etmiştir.

Kadına zulmedip, onların bedduâsını alan bir millet; ise

zelil olmaya mahkûm olduğu kadar;

Kaderî hüküm olarak o millete iktidar/devlet imkânı verilmemiştir.

Bedduâsı baki olan yerlerde yeşil otlar;

Zulüm ekilen geçmişin geleceğinde de kudret biter mi?

Kırk kapıdan himmet dilenseler de

Murat

verilmez/verilmeyecektir.

Merhametsizlik sinesine yapışmışların

dilekleri/umutları/hayalleri kör kuyularda balçığa karışınca,

Acımayanlardan, zillet hiç kalkar mı?

İnsana yapılan züllümler

hep baki kalmaz mı?

Unutulamaz,

Yıllar karalarını silemez.

Sonra iyi olalım deseler de

Duaları dahi kabul olunamaz.

Ruhlar bilir

Şeytanda bilir

Tövbesi yok bunun

isteselerde

mahşere kalmıştır

hesabı-azabı

bir türlü bitemez

İhramcizâde İsmail Hakkı

"Mazlum kadınlar yüzünden kaybettiniz.
Çünkü üzerinizde bedduâ var"

İSRAİL, PETROL VE KUZEY IRAK

BBC

İngiliz Financial Times gazetesi (24.08) , İsrail'in son aylarda petrolünün yaklaşık yüzde 77 sini Irak Kültlerinden aldığını yazdı Gazetenin internet sitesindeki haberde, İsrail'in yaptığı ödemenin Irak Şam İslam Devletiyle (IŞİD) savaşan Kürdistan Bölgesel Yönetimi için önemli bir gelir kaynağı olduğu belirtildi.

Financial Times'ın aktardığı verilere göre, İsrail rafinerileri ve petrol şirketleri Mayıs ayı başından 11 Ağustos'a kadar Kuzey Irak'tan 19 milyon varilden fazla petrol ihraç etti. İsrail'in petrol talebi ise günde yaklaşık 240 bin varil.

Financial Times okurlarına, Kuzey Irak petrolünün Ceyhan Limanı'ndan ihraç edildiği hatırlattı.

> Gazetenin vurguladığı bir diğer nokta da, son dönemde Kuzey Irak'tan ihraç edilen petrolün üçte birden fazlasının İsrail'e satılması. **Bu oran Türkiye için ise yüzde 9**

Kürtlerden 'ucuz petrol' iddiasına ret.

Financial Times, uzmanların İsrail'in Kürt petrolünü ucuza alıyor olabileceğini vurguladığını de yazdı.

Kürdistan Bölgesel Yönetimi yetkilileri ise bu yöndeki iddiaları reddediyor. Bazı uzmanlar ise İsrail'in petrol alımı ile Irak Kürtlerine malı destek veriyor olabileceği görüşünde. Zira İsrail'in Kürtlerden aldığı petrolün bir kısmını başka ülkelere sattığı veya depolarda sakladığı belirtiliyor.

Irak birçok Arap ülkesi gibi İsrail i tanımıyor.

Financial Times gazetesi ise gerek İsrail'in gerekse de Irak Kürtlerinin yakın müttefiki olan ABD'nin Erbil yönetimine, petrol satışı konusunda Bağdat'la iş- birliği yapma çağrısında bulunduğunu yazdı. Bağdat ve Erbil yönetimleri geçen yıl Kuzey Irak petrolünün ülke dışına satışı konusunda anlaşmaya varmıştı. Antlaşma uyarınca Irak bütçesinden Kürdistan Bölgesel Yönetimine yüzde 17li pay düşüyor. Bu da yıllık 17 milyar dolara denk geliyor.

Son dönemde ise Bağdat yönetimi ekonomik sıkıntılar nedeniyle Kürtlere gerekli ödemeyi yapamamış, Irak Kürtleri kendi hesaplarından petrol satmış, Bağdat da Erbil'i ülkenin kalanına yeterince petrol tahsis etmemekle suçlamıştı.

Turquie Diplomatique- Eylül-2015

ERKEKLER İNSANLIKTAN ÇIKINCA, KADINLAR DA HIZLA KADINLIKTAN ÇIKTI

Turquie Diplomatique– Eylül–2015

İSRAEL SHAMIR

Göç sahipleri arasında ortak bir anlayış hakimdir:
Kadınsılaşan erkeklerin kontrol edilmesi daha kolaydır.
İşte bu yüzden de homoseksüelliği teşvik ederler.
Erkeklerin erkeklikten çıkarılması,
insanoğlunun itaatkar bir hale getirilmek üzere yeniden
programlanmasında bir nirengi noktasıdır;
çünkü güçlü erkekler öngörülemez olurlar.

Yunanistan'dan İsveç'e dek Avrupa'da yaz mevsimi hakim. Tatile çıkanlardan dolayı işyerleri bomboş, plajlar ise tıka basa dolu. Her yer çiçekle kaplı ve kokulan, bir nehir gibi tüm çevremizi sarıyor. Durdurak bilmeyen festivaller, gösteriler ve sanat eseri şovlar, eski kentlere güzellik katıyor. Ancak işler eskisi gibi değil. Yaşlı kıta hasta. Yaşamak kolay. ama sizin için değil. Balıklar atlayıp zıplıyor, ama işsizlik de yüksek düzeyde. Bugünün şiarı şu şekilde:

> "Herkes kemer sıksın: ama bankerler ve yolsuzluğa karışmış politikacılar asla!"

Geçtiğimiz Haziranda Washington'daki Yüksek Mahkeme, eşcinsel çiftlere bazı eyaletlerde uygulanan yasağın anayasaya aykırı olduğuna hükmederek eşcinsel evlilikleri ülkedeki tüm eyaletlerde yasallaştırdı.

Tüm dünyada sosyal refah devleti küçülüyor; ancak askeri bütçeler genişliyor: ve her nedense NATO bu kemer sıkma ortamına rağmen gelişiyor. **AB'nin üye ülkeleri (Almanya hariç) endüstriyelleşmekten uzaklaşıyorlar; işçiler vasıflarını kaybediyorlar ve hizmet sektörüne yöneliyorlar.** Demokrasi daha önce hiç bu kadar büyük bir sahtelikle karşılaşmamıştı. **Yunanistan'ın Syriza fiyaskosunun ardından, sol eğilimli söyleme olan güven son derece azaldı.** Avrupa'nın modern tarihinde, bu denli yüz kızartıcı bir teslimiyet veya hatta ihanet yaşanmamıştı. **Fiyaskonun ardından Syriza'nın attığı ilk adım. İsrail ile askeri işbirliğine girmek oldu.** Şimdilerde sadece aşın sağcı Altın Şafak partisi bankerlere boyun eğme karşısında yüksek sesle konuşuyor; ancak bu zaten muhalefetteki bir parti ve yüksek sesle konuşarak herhangi bir şeyi riske atmıyor.

Sol ve sağ partiler şimdilerde birbirine oldukça benziyor. Avrupa artık ne gerçek anlamda Solcu ne de gerçek anlamda Sağcı. Sözde Sol, emperyalist savaşları destekliyor ve insanların sinirini bozuyor. Sözde Sağ ise, emperyalist savaşları destekliyor ve zenginlere yönelik vergileri azaltıyor. Sağ kesimin finansçılardan nefret etmesi, geleneği, kiliseyi ve aileyi desteklemesi. Sağ kesimin ise burjuvayla savaşması, işçilere yakın durması ve sosyal adaleti hedeflemesiyle birlikte, geleneksel partiler çok daha eğlenceli görünmeye başladı.

> ***Douglas Adams'ın ifadeleriyle,*** "erkekler gerçek erkekti, kadınlar gerçek kadındı ve Alpha Centauri'nin küçük tüylü yaratıkları, Alpha Centauri'nin gerçek küçük kürklü yaratıklarıydı."

Şimdilerde, hepsi kadınları çok uluslu şirketlerin yönetim kuruluna girmeye teşvik ediyorlar: Yahudilerin bağışlarını kapmak için takla üstüne takla atıyor ve gaylere kimin daha iyi yaklaştığına dair tartışmaya girişiyorlar.

Güçlü erkekler, isyan ezmeye meyillidirler; kendilerini kurban etmeye ve eyleme yatkın olurlar. Küresel imparatorluğun düşmanlarının erkeksi adamlar olması bir tesadüf mü: Kaddafi, Castro, Chavez...

Önemli meselelerde herkes birbirinin aynısı.

Sağ da sol da. daha fazla göçü savunuyorlar - her ne kadar sol bunu insani ve ırkçılık-karşıtı sebeplerle açıklarken. Sağ ise yerli çalışanları itaatkar tutmak üzere ucuz işgücü arayışında olsa da. Ancak yaklaşımlarının ana çerçevesi aynı. Kitlesel göç karşısında kendisini tehdit altında hisseden insanlar genellikle sağa oy verirler; keza aynı ırkçılığın eyleme geçeceğinden sehven korkarlar. Ne yazık ki beyhude bir korkudur bu. Fransa'nın eski cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy'yi ele alalım. Kendisi, ırkçı bir çizgiden gelmektedir ve bu şekilde seçmenine yaklaşmıştır. Ancak Libya'yı bombalamak suretiyle herhangi bir sol partinin yapacağından daha fazla göçmeni de Fransa'ya göndermiştir. **Belki de Fransa'nın halihazırdaki cumhurbaşkanı François Hollande onunla rekabete girebilir; keza kendisinin Suriyeli muhaliflere olan desteği sonucunda bir milyon mülteci Avrupa'ya gönderildi.**

Ingiltere'de Tony Blair, İşçi Partisi'ni yok etti. İşçiler ve madencilerden oluşan eski partiyi Tory Lite'a dönüştürdü, Blair. Amerika'nın her türlü askeri faaliyetini destekledi ve British Poddle gibi bir onur unvanını kazandı. İsrail'in ve İsrail lobisinin yüce bir dostuydu. Blair oyun dışı kaldı: ancak onun partisinin destekçileri halen oyunun içinde bulunuyorlar. Ve kaybetmeye de devam ediyorlar. İşçi partisinin sıradan üyeleri de Jeremy Corbyn'i liderleri olarak görmek isteyeceklerdir. Blair kendisinden nefret ediyor ve bu durum muhtemelen iyi bir tavsiyedir. Yeni Michael Foot olması bekleniyor. Kendisi. Thatcher Britanyası öncesinde büyük bir adamdı. Corbyn. nükleer silahsızlanmadan yana olup. Hamas ve Hizbullah konusunda olumlu konuşuyor; Amerika'nın **"Drang nach Osten" (Almanca: "Daima Doğuya Doğru")** savaşlarına karşı tavır sergiledi. Littlewood kendisini, **"Siyonist ısırığın panzehiri"** olarak niteler. Eğer başarabilseydi olayların gidişatını değiştirirdi. Muhtemelen onu oyun dışı tutacaklar: Partilerin gerisindeki karanlık gerçek idareciler, zayıf ve kafası dumanlı siyasetçileri tercih ediyorlar.

Aşırı sağ BNR gerçek İşçi Partisi'nin mirasçısı olduğunu iddia ediyor. İngiliz işçilerinin onlara oy verdiklerini söylüyorlar. İddiaları tamamen asılsız da değil. Gerçek Sol -Sovyet varyasyonu da olsa, Çin veya Küba versiyonu da olsa- tamamen göç karşıtı. Ancak, göç. birçok meseleden sadece biri. BNP ise. Müslüman karşıtı politikalarla sahasını daralttı. Gerçek sorunla - birçok kişinin yoksullaşmasını temel alan, çok az kişinin aşırı zenginleşmesi- başa çıkmaya bile çabalamıyorlar.

Fransa'daki Ulusal Cephe'nin çok daha fazla telafi edici özelliği ve daha fazla destekçisi var. Aslında. Ulusal Cephe muhtemelen Fransız partileri arasında tek canlı olanı; diğerlerinin esamesi okunmuyor. Ulusal Cephe. Fransa'yı NATO ve AB içinden çıkarmaya, Rusya ile dostluk kurmaya ve Fransa'nın kaybettiği egemenliğini gen kazanmaya çalışıyor. Günün birinde velev ki Elysee Sarayı'na yerleşirlerse, bu durum Avrupa'daki gidişatı değiştirecektir.

Avrupa'nın ana sorunu, Amerika'nın işgali altında bulunuyor olmasıdır.

Bu, bütün sıkıntıların kaynağıdır. 1945 yılında, kıta. ABD ile SSCB arasında paylaşılmıştı. 1991 yılında Ruslar çekildiler: ancak özgürlük gelmedi; Amerikalılar geldi onların yerine; Avrupa'nın tümünü Estonya'da Narva'dan Portekiz'de Oeiras'a, Girit'te Souda körfezinden Norveç'te Orland'a dek işgal ettiler. Askeri donanımların yanı sıra, siyasi ajandalarını gerçekleştirme peşindeler. **Amerikalıların, Avrupalı liderleri atmaya mecbur bıraktıkları adımlar, kıtaya zarar veriyor.** Liderler yanlış kararlar alıyorlar ve halk da bu kararların bedelini ödüyor. Avrupa'nın üretimleri için büyük bir alıcısı vardı. Rusya, makine ve peynirleri, çok fazla miktarda şarabı ve arabaları satın aldı ve karşılığında ucuz gaz ve petrol verdi. ABD, bu karlı ticareti zaman içerisinde durdurdu. **Şimdilerde Avrupalılar kendi elma ve peynirlerine damping yapıyor, askeri alımlara daha fazla para harcıyor ve pahalı Amerikan gazını ithal ediyor.**

Avrupa'nın deniz ötesinde başına buyruk bir dostu vardı: Emekli Albay Kaddafi, Kendisi ucuz petrol sattı, az sayıdaki zengin nüfus için Avrupa'dan mal ithal etti;
Libya'da milyonlarca Afrikalıyı tutsak tuttu.

Amerika'nın yönlendirmesi altında NATO Libya'yı bombaladı; albay linç edildi ve ülke dağıldı. **Afrikalılar, bulabildikleri her turlu küçük botla Avrupa'ya geliyorlar şimdi.**

Avrupa'nın Şam'da bir dostu var: Londra'lı eski bir göz doktoru. Kendisi Avrupa'dan mallar satın aldı, ülkesine çekidüzen verdi. Paris'i ziyaret etti.
Bu genç adam. Amerika'nın yönlendirmesi altında, "soykırımcı" addedildi: silahlar, fanatik Müslüman olan düşmanlarına gönderildi.
Ülkesi yerlebir oldu ve milyonlarca Suriyeli mülteci Avrupa'ya kaçıyor şimdi.

Ülkeleri 2003 yılında Amerikan işgaline uğrayan Iraklıların izinden gittiler.
Orta Doğu'nun en ileri ülkesi, ücretsiz eğitim ve ücretsiz sağlık hizmetleri, en iyi mühendisleri ve güçlü orduya sahip bir ülke, mezhep çatışmalarının beşiği haline geldi ve milyonlarca Iraklı Avrupa'ya göçtü.
Afganlar, Filistinliler, Araplar, Afrikalılar, Amerikan ordusunun demir yumruğuyla paramparça olmuş ülkelerinden Avrupa'ya akın ettiler.

Dostum, Pluto Yayınları'ndan Roger van Zwanenberg. **ABD öncülüğündeki savaşlarla Orta Doğu'nun korkunç bir şekilde imha edilmesinin sebebinin Siyonist etki olduğunu ve bu sayede İsrail'in bölgeyi bölme ve Nil'den Fırat'a dek Büyük İsrail topraklarını boyunduruk altına almak istediğini düşünüyor.** Bu, olası bir yaklaşım: özellikle de Netanyahu'nun ABD Kongresinde son dönemde gördüğü derin saygı düşünüldüğünde. Savaşın destekçileri, ağırlıklı olarak İsrailliler. muhafazakarlar. Wolfowitz. Rihard Perle ve arkadaşlarıydı. Irak'ın işgalini tetiklediler; İran'la savaşa girilmesini istediler. Peki ama neden bu megalo-manyaklar hayallerini Orta Doğu'da egemenlikle sınırlandırıyorlar?

Neden dünyayı egemenlikleri altına almak istemiyorlar?

Eğer Orta Doğu'nun kadim halklarını bölmek istiyorlarsa, bunu Avrupa'da da aynı şekilde yapabilirlerdi. Avrupa, çatışmanın mağdurudur. Bu savaşlar yaşanmasaydı, göçmen dalgaları Avrupa'yı kaplamayacaktı. Dolayısıyla, bu savaşları kim planlayıp uygulamışsa, muhtemelen amacı Avrupa ve Orta Doğu'yu mahvetmekti ve Avrupa da bunun en önemli kasti kurbanıydı; kıtanın, dünya egemenliği sürecinde denetim altına alınması gerekiyordu. Ve Orta Doğu da mültecilerin ve göçmenlerin tek kaynağı değildir.

AB, bir zamanlar Charlemagne'ın imparatorluğunun vasisi olan devletlerin bir birliği ve makul bir fikir idi. Ancak, ABD. Brüksel üzerinde denetim sağladı ve Doğu Avrupa ülkelerini birliğe kabul etmeleri konusunda onları mecbur bıraktı; keza tüm bu ülkeler Amerika'nın Komünizm karşıtı hayranları tarafından yönetiliyordu. AB içinde eski birliğin gelişmiş ülkeleri, daha az gelişmiş olan ve dışarıdan gelenleri sindirdiler. Baltık devletleri, nüfuslarının üçte birinden fazlasını yitirdi.

Letonya, Sovyet döneminin sonunda 2,7 milyonluk nüfusa sahipken şimdi 1,9 milyona düştü.

Litvanya, 3.7 milyondan 2.9 milyona düştü.

Bir zamanlar Nikola Çavuşesku sayesinde borçlarından kurtulan Romanya ise şimdilerde yeniden borç tuzağına düştü. Yoksullaşan insanlar. Batı Avrupa kentlerine hücum etti.

Erkekler yok edilmek üzere hedef tahtasına yerleştirildiler. Hepsi kadınları çok uluslu şirketlerin yönetim kuruluna girmeye teşvik ediyorlar;
Yahudilerin bağışlarını kapmak için takla üstüne takla atıyorlar.

İsveç'i düşünün. İsveç'te bugün yıllardır en soğuk yaz dönemi geçiyor. Temmuz ayı Nisan ayı kadar serindi; ancak serin hava, mültecilerin gelişini durdurmadı. Her süpermarketin, her altgeçidin ve tren istasyonunun önünde. Kiruna'dan Lund'a dek, plastik bir kap eşliğinde çingene bir dilenci oturuyor. Bu dilenciler Romanya'dan ve Macaristan'dan -yani iki AB ülkesinden- geliyorlar ve bu ülkelerde oldukça düşük bir yaşam standardı söz konusu. Ancak, Schengen bölgesinde oldukları için vizeye ihtiyaçları yok. İsteyerek gelmiyorlar buralara: devasa şatolar İnşa eden ve onları tamamen bir çingene gibi hazırlayıp sokağa salan baronları tarafından buralara gönderiliyorlar. İsveç kaldırımlarında üç ay geçirdikten sonra ülkelerine geri donuyorlar ve yerlerine yeni bir dilenci ekibi gönderiliyor. **İsveç polisi, bu dilencilerle muhatap olmuyor. Çingeneleri durduracak bir yasa olmadığını söylüyorlar.** Eğer mümkün olsa yapacakları ırksal profillemeden dolayı kınanmaktan korkuyorlar. Çingeneler rengârenk bir tablo çiziyorlar kadını erkeği, yaşlısı orta yaşlısı her yerdeler. Lojistik kolay olmayabilir; dolayısıyla birçok insan dağınık şekilde yaşıyorlar; ancak çingene baronlar onları kolayca yönetiyor: Dilenciler arasında en ufak bir anlaşmazlık veya kavgaya tanıklık etmedim. Gülümsemeleri konusunda eğitilmişler. Bu, dilencilerin I950'li yıllardan kalma binalar gibi sıkıcı oldukları Doğu Avrupa'da hiçbir şekilde göremeyeceğiniz bir durum.

Somali ve Sudan'lı dilenciler -ki kendileri de daha önceki Amerikan müdahalelerinin kurbanlarıdır- dilenmiyorlar. Daha küçük boyuttaki İsveç kentlerine üşüşmüş durumdalar. İsveç devleti, onların ikametini sağlıyor ve yaşamlarını sürdürebilmek için küçük çaplı bir yardım veriyor. **Çalışmalarına izin yok.** Zaten onların işgücüne yönelik herhangi bir talep de yok. Sadece mülteci başvurularının işlenip (genellikle de) reddedileceği güne kadar oturup bekliyorlar. Ardından da radardan kayboluyorlar.

Ancak. İsveçliler için üzülmeyin; keza tüm bu düzenlemelerden yetkililer de otelciler de servet yapıyorlar. İsveç devleti, mülteciler için bir oda için geceliği 50 Euro (500 SEC) para ödüyor. Bu. küçük ve merkeze uzak kasabalar için karlı bir durum. Genellikle devlet çok daha fazla odası olan daha büyük otelcileri tercih ediyorlar ki konaklamadan sorumlu yetkiliye de karşılığında bahşiş verilebilsin. Ne komiktir ki. Bert Karlsson -"en açıksözlü İsveçli ırkçı" ve

göç karşıtı mücadele veren kişi olarak tanınır- Somalililere oda kiralamadan çok büyük paralar kazandı.

Amerika'nın savaşları ve ABD'nin dikte ettiği AB genişlemesi sonucu İsveç'e gönderilen mülteci ve göçmenlere ek olarak, İsveç ve diğer Batı Avrupa ülkeleri.
Amerika'nın öncülüğünde cinsiyetler arası yeni bir düzenlemeyle dinamitleniyorlar.
Çok az çocuk var ve okullar kapalı.
Gaylerin çok daha fazla hakları var; kadınların işe alımda öncelikleri bulunuyor.
Genç erkeklerin önünde daha az fırsat var Devlet televizyonundan berbere dek tüm istihdam alanları kadınlar tarafından kapılmış durumda.
İsveç kültesindeki rahipler ağırlıklı olarak kadın, devlet, kadın rahipleri desteğiyle tanınan piskoposları görevlendiriyor.

Wikileaks'in kurucusu Julian Assange, "İsveç, feminizmin Suudi Arabistan'ıdır." demişti.

Kendisi bir uzman ne de olsa; keza iki İsveçli kız, kendilerine tecavüz ettiğini açıklamıştı; keza rızaya dayalı ancak korunmasız bir şekilde onlarla cinsel ilişkiye girmişti. İsveç savcın Marianne Ny ise, bu tur durumlarda masum olduğu anlaşılsa bile erkeğin hapsedilmesi gerektiğini söylemişti. **İsveç, en yüksek tecavüz şikâyetlerinin olduğu ülke ve bu şikâyetlerin çok büyük kısmı gerçek dışı. Ama bu durum cinsiyetler arası aşkı teşvik eden bir durum da değil.**

Eğitim sistemi, yerel erkeklerle evlenilmemesini özendiriyor. Enfes güzellikteki isveçli kızlar genellikle daha erkeksi yabancıları tercih ediyorlar. (Bunu en iyi ben bilirim. Esmer, yanık tenli ve bıyıklı bir yabancı olarak yıllar önce çok güzel bir İsveçli kızla evlendim.) İsveçliler giderek daha seyrek evleniyorlar ve daha az çocukları oluyor - her ne kadar hükümet bu konuda oldukça cömert destekler sunsa da. **Birçok muhafazakar gözlemci, bunun suçunu feministlere yüklüyor.** Bununla birlikte, her ne kadar erkekler bu mücadeleyi net bir şekilde kaybetmiş olsalar da, kadınların zaferi de yakından incelendiğinde pek de güçlü durmuyor. Bir zamanlar kadınların herhangi bir tercihte bulunma hakları yoktu; iş dünyasına katılabilirlerdi, veya çocuklarıyla birlikte evde kalırlardı. Bir zamanlar kadınlar çocuklarını herhangi bir suçluluk duymadan yetiştirmeye adayabilirlerdi kendilerini. Bir zamanlar kadınlar kendileriyle flört edilmesinden mutlu olabilirlerdi. Erkeklerin insanlıktan çıkmasının ardından kadınlar da hızla kadınlıktan çıktılar.

Güç sahipleri arasında ortak bir anlayış hâkimdir: Kadınsılaşan erkeklerin kontrol edilmesi daha kolaydır. İşte bu yüzden de homoseksüelliği teşvik ederler. Erkeklerin erkeklikten çıkarılması, insanoğlunun itaatkar bir hale getirilmek üzere yeniden programlanmasında bir nirengi noktasıdır; çünkü güçlü erkekler öngörülemez olurlar. Güçlü erkekler, isyan etmeye meyillidirler: kendilerini kurban etmeye ve eyleme geçmeye yatkın olurlar. Küresel imparatorluğun düşmanlarının erkeksi adamlar olması bir tesadüf olamaz: Kaddadi, Castro, Chavez. Lukashcnko, Putin - veya Julian Assange. Görünen o ki erkekler yok edilmek üzere hedef tahtasına yerleştirildiler. Çalışkan karıncaların sekse ihtiyacı yoktur ne de olsa.

Rachel Dolezal'in durumuna bakılırsa, İsveçliler. ABD'den kendilerine gelen siyahilerden bir kült yarattılar. Siyahilerin, beyazlardan daha iyi ve daha zeki olduktan kabul ediliyor. Terminatör filminde mükemmel bir çip icat eden kişi, siyahi bir bilim-adamıydı. Kendisi, düşman beyaz adamlara karşı beyaz kadın savaşçılarla birlikte mücadele etmişti. **Matrix'deki**

siyahi bir Morpheus ise, bir Siyonist idi ve insan ırkını kurtarıyordu. Obama'dan önce "Beşinci Element" filminde siyahi bir başkan vardı. Birçok çocuksuz İsveçli, siyahi ve Asyalı çocukları evlat ediniyorlar ki bu da Angclina Jolie'nin başlattığı bir başka Amerikan kültürel modası. Bu tersine dönen ırkçılık, sıradan ırkçılıktan pek de farklı sayılmaz. Siyahiler iyidir; ancak hiçbir şekilde pembe-ve-beyaz İsveçlilerden daha iyi değillerdir.

Sıradan İsveçliler mutsuzdur. Yüksek oranda mülteci ve göçmenin bulunduğu küçük bir kasabadakilerin yüzde 40'ı, aşırı sağ İsveç Demokratları'na oy verdi. Parti, onlara karşı medyada yürütülen korkunç bir kampanyaya rağmen ülke çapında yüzde I2'lik bir oy seviyesine erişti. Sol ise, yıllardır Sağ kesim tarafından yönetilen Parlamento'da görece çoğunluk elde etti. Seçimin ardından ana akım Sol ve Sağ, bir uzlaşı gündemi altında güçlerini birleştirdiler ve İsveçli demokratları safdışı bıraktılar. Sol seçmen kendisini ihanete uğramış hissetti. Eğer sonuç, partiler arası uzlaşı olacaksa neden keyiflerini bozup sandığa gitmişlerdi ki?

İsveçli demokratların haline de pek üzülmenize gerek yok. Onlar, bu zamana dek en meşhur siyasi eylemleri Müslüman bir mahallede Gay Onur Yürüyüşü düzenlemek olan, ürkek bir Siyonist-yanlısı partidir. Yahudi devletini göklere çıkardılar; keza diğer Avrupa ülkelerindeki akranları öyle yapıyordu. Yeni Dünya Düzeni'nin cinsiyetçi gündemini kabul ediyorlar. Göçmenler ve mültecilere karşılar. Ama İsveç'e dalga dalga göçmen gönderenlere karşı olmadılar hiçbir zaman. Olaya bir diğer yandan bakıldığında: Kiev rejimini destekliyorlar ve yeni dünya düzeninin her iyi destekçisinin yapması gerektiği gibi Rusya'dan nefret ediyorlar. Dolayısıyla, kıtanın özgürlüğünün nereden geldiğini ve genel anlamda özgürlüğün sağlanıp sağlanamayacağını anlamak zordur.

(Global Research - 10 Ağustos 2015)

****

ABD'DE EŞCİNSELLERİN ZAFERİ

ABD'de Yüksek Mahkeme, ülkenin tüm eyaletlerinde eşcinsel evlilikleri yasallaştırdı.

Başkent Washington'daki Yüksek Mahkeme, eşcinsel çiftlere bazı eyaletlerde uygulanan yasağın anayasaya aykırı olduğuna hükmederek eşcinsel evlilikleri ülkedeki tüm eyaletlerde yasallaştırdı.

ABD'deki 50 eyaletten 37'sinde eşcinsel evliliğe izin verilirken, 13 eyalette ise yasaklanmıştı.

Tarihi olarak nitelendirilen karar ülkede memnuniyetle karşılandı. Washington'daki Yüksek Mahkeme'nin önünde toplanan kalabalık bir grup gökkuşağı bayraklarıyla sevinç gösterileri yaptı.

Eşcinsel evlilik karşıtları

Mahkeme önünde eşcinsel evliliklere karşı çıkan bir grup da gösteri yaptı.

ABD Başkanı Barack Obama da Twitter hesabından "Bugün, eşitlik yolundaki yürüyüşümüzde büyük bir adım.

Gay ve lezbiyen çiftler artık diğer herkes gibi evlenebilme hakkına sahip" mesajını #LoveWins (aşk kazanır) etiketi ile paylaştı.

Yüksek Mahkeme'deki karar, dörde karşı beş oyla alındı.

Kararda, Amerikan anayasasının 14'üncü maddesine atıfta bulunularak eşit muamele ilkesine işaret edildi.

© Deutsche Welle Türkçe

AFP/dpa/HS/BK

http://www.dw.com/tr/abdde-e%C5%9Fcinsellerin-zaferi/a-18543902

http://turkish.turkey.usembassy.gov/escinsel_evlilik_2015.html

http://www.mynet.com/my/britanita/escinsel-evliligin-yasal-oldugu-ulkeler-hangileri-1056116

http://onedio.com/haber/yuksek-mahkeme-karar-verdi-escinseller-artik-amerika-nin-tum-eyaletlerinde-evlenebilecek-534961

Başkan Obama, kararı Twitter'dan şu sözlerle kutladı:

President Obama
@POTUS
Takip et

Today is a big step in our march toward equality. Gay and lesbian couples now have the right to marry, just like anyone else. #LoveWins

17:10 - 26 Haziran 2015

452.070 ★ 434.404

"Bugün, eşitlik yürüyüşümüzde büyük bir adım. Gey ve lezbiyen çiftler artık herkes gibi evlilik hakkına sahip. #AşkKazandı"

"Hepimiz eşitiz. Aşk kazandı!"

Barack Obama
@BarackObama
Takip et

"We are all created equal." —President Obama #LoveWins

18:15 - 26 Haziran 2015

53.045 ★ 55.054

EVLİYANIN DAHİ MEKRİ VARDIR, ALDANMAYINIZ

Anlamayan herzevekiller için misaldir, ancak hep aldanırlar

Sefîne-i Evliyâ'da Osmânzâde Hüseyin VASSÂF (Kaddesa'llâhu sırrahû) Efendimiz buyurdular ki

Hâce-i irfânım Mesnevî-hân Muhammed Es'ad el-Mevlevî, bir gün derste zevk-ı inzivâdan bahsettiği sırada Şeyh Gâlib'den bir misâl getirdiler:

Hz. Şeyh'in şöhreti fevka'l-âde şâyi' olunca, **"Hazret! Mevlevîhâne'ye şitâbân olanların adedi çoğaldı, dergâhdaki dedelerin hizmetten şikâyetleri çoğaldı. Biz bu gürültüye tâkat getiremiyoruz, hizmetten dolayı sohbetinizden kaldık. Amân efendim, siz bilirsiniz, bir çâre bulunuz, istirhâm ederiz."** diye arz-ı hâl ettiler.

Bunun üzerine Şeyh Gâlib, **"Siz bana, 'Yâ Hz. Muâviye' diye bir levha yazdırıp, çerçeveletip getiriniz."** emrini verdi. Onlar bu emri infâza müsâraat kıldılar, levhayı getirdiler, Hz. Şeyh'e gösterdiler. **Kapının yanını göstererek,** **"Şimdilik şuraya koyunuz."** buyurdular.

Dervîşler, maksatlarıyla bundaki hikmeti te'lîf edemediler. Fakat zuhûr edecek netîceye müterakkıb oldular. Âyîn günü ber-mu'tâd şeyh odası ulemâ, urefâ, meşâyıh, ağniyâ, ahibbâ ile doldu. **Ulemâ sınıfı o levhanın kapu yanında perde olmasını hoş görmediler,** **"Hz. Rasûlu'llâh (salla'llâhu aleyhi ve sellem) efendimize vahiy kâtibliği etmiş bir zât-ı âlî-kadrin ve şeref-i sıhriyyete mazhar olmuş bir sahâbî-i celîlin, ism-i şerîfini münâfî-i hürmet bir yere atmış, bu adam râfizîdir."** zannına düşüp dergâha gelmez oldular.

Şuyûu üzerine /155/ ricâl-i ilmiyye dahi tekkeye gitmek, Şeyh Gâlib ile görüşmek istemediler.

Şimdi iş meşâyıhın kesr-i rağbetine teveccüh edince, o levhayı odada postunun olduğu yerin üstüne, bir mevki'-i hürmete ta'lîk eyledi. Gelen meşâyıh, **"Allah Allah, hânedân-ı Hz. Fahr-i âleme hayâneti sâbit olmuş, Haseneyn-i ahseneyne ve Cenâb-ı Ali'ye tertîbât-ı mahsûsada bulunarak ümmet-i Muhammed'in yüreğinde iltiyâm bulmaz bir yara açmış olan bir zâlimin ismini böyle i'tinâ-yı mahsûs ile yazdırıp baş ucuna ta'lîk etmesi, hânedân-ı Ehl-i Beyt'e karşı demek ki, izhâr-ı âsâr-ı buğz etmekte olmasına delîl-i bâhirdir."** mütâlaasını yürüterek onlar da gelmez oldular.

Agniyâya [zenginler] gelince, onlara, **"Efendim, tekkenin şuna ihtiyâcı var, agniyânın sarf-ı nakdîne-i himmet etmesi lâzım geliyor. Lutf ediniz, bir çâresine bakınız."** teklîfine, **"Para isteme benden, buz gibi soğurum senden."** nazariyyesiyle mukâbele ederek onlar da ayaklarını kestiler. Ekâbir geldikce intifâ' ümmîdine düşerek dergâha şitâbân olan fukarâ-yı züvvâr, gelenlerin azalmasıyla emellerini suya düşmüş görünce, artık rağbet etmez oldular. Dergâhın izdihâmı bu sûretle zâil oldu. **O zamân Hz. Şeyh, dervîşleriyle kendi âleminde zevk-ı ma'nevî sürmeğe ber-sâbık devâm eylediler.**

Şeyh Gâlib, 42 sene muammer olmuştur. Pek genç iken âlem-i fenâya vedâ' eylemiştir. İrtihâli âlem-i edeb ü irfânı sarsmıştır. Herkes ağlamıştır. İrtihâlleri 1213 sene-i hicriyyesi şehr-i Recebinin yirmiyedisine (4 Ocak 1799) leyle-i Mi'râca müsâdifdir.

Menkûldür ki, vefâtında pederi Mustafa Reşîd Efendi ber-hayât idi. Oğlu gasl olunurken, **"Evlâdımı bir daha /156/ göreyim."** diye mugassile gidip gördüğünde, ak sakalından yaşlar

akıtarak, **"Âh oğul! Bu tahtaya o kara sakal yaraşmıyor."** diye ric'at [bakamayıp dönmüştür] etmiştir.

Dergâh-ı şerîfin havlısında İsmâîl-i Ankaravî hazretlerinin türbesinde ayakucunda defn olunmuştur. (Kaddesa'llâhu sırrahû)

c.5. sh: /154-156/

Sen şâh-ı rusül fahr-i mümeccedsin efendim

Dîvân-ı ilâhîde ser-âmedsin efendim

*Menşûr-ı "**le-amrük**"le müeyyedsin efendim* [1]

Bî-çârelere devlet-i sermedsin efendim

Sen Ahmed ü Mahmûd u Muhammed'sin efendim

Hak'dan bize sultân-ı müeyyedsin efendim

Hutben okunur minber-i iklîm-i bakâda

Hükmün tutulur mahkeme-i rûz-ı cezâda

Gül-bâng-i kudûmün çekilür arş-ı Hudâ'da

Esmâ-yı şerîfen anılur arz u semâda

Sen Ahmed ü Mahmûd u Muhammed'sin efendim

Hak'dan bize sultân-ı müeyyedsin efendim

Tâbiş-dih-i ervâh-ı mücerred güherindir'

Mâliş-geh-i rahsâr-ı melek hâk-ı elemidir

Âyîne-i dîdâr-ı tecellî nazarındır.

Bû Bekr Ömer Osmân u Alî yâr-gerindir

Sen Ahmed ü Mahmûd u Muhammed'sin efendim

Hak'dan bize sultân-ı müeyyedsin efendim

Bir gün ki dalup bahr-i gama fikrete gitdim

İlden yetürüp kendimi bî-hûdluğa yetdim

İsyânım anup âkıbetimden hazer itdim

Bu matlaı yâd eyledi bir seyyid işitdim

Sen Ahmed ü Mahmûd u Muhammed'sin efendim
Hak'dan bize sultân-ı müeyyedsin efendim

Ol dem ki nebîlerle velîler kala hayrân
*"**Nefsî**" diyu dehşetle kopa cümleden efgân*
Ye's ile usâtın olıcak hâli perîşân
Destûr-ı şefâatle senindir yine meydân

/158/ *Sen Ahmed ü Mahmûd u Muhammed'sin efendim*
Hak'dan bize sultân-ı müeyyedsin efendim

Ümmîddeyiz ye'sle âh eylemeyiz biz
Ser-mâye-i îmânı tebâh eylemeyiz biz
Bâbın koyup ağyârı penâh eylemiyiz biz
Bir kimseye sâyende nigâh eylemeyiz biz

Sen Ahmed ü Mahmûd u Muhammed'sin efendim
Hak'dan bize sultân-ı müeyyedsin efendim

Bî-çâredir ümmetlerin isyânına bakma
Dest-i red urup hasretile dûzaha kakma
Rahm eyle amân âteş-i hicrânına yakma
*Ez-cümle kulun **Gâlib**-i pür-cürmü bırakma*

Sen Ahmed ü Mahmûd u Muhammed'sin efendim
Hak'dan bize sultân-ı müeyyedsin efendim

[1] (لَعَمْرُكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ) "Ey Nebî! Senin hayâtına kasem olsun ki, onlar sarhoşlukları içinde bocalayıp duruyorlardı." 15. Hicr sûresi, 72. (H)

Kaynak: SEFÎNE-İ EVLİYÂ- Osmânzâde Hüseyin VASSÂF, hzl: Prof. Dr. Mehmet AKKUŞ, Prof. Dr. Ali YILMAZ, 2005, İstanbul

PEYGAMBERİMİZİN İSMİNİ TELAFFUZ EDERKEN DAHİ EDEPLİ OLMAK FARZDIR

Hz. Rasûlu'llâh salla'llâhu aleyhi ve selemin ism-i mübarekelerine hürmet etmeyen herkes için:

Sefîne-i Evliyâ'da Osmânzâde Hüseyin VASSÂF (Kaddesa'llâhu sırrahû) Efendimiz buyurdular ki

Karasarıklı İbrâhîm kaddesa'llâhu sırrahû Efendi

Kuşadalı hazretlerine yetişmiş bir şeyh-i âlî-kadrdir. İzzet Efendi merhûmla da hem-bezm olarak bi'l-âhare Eyüp'te Bahariye civârında Taşlıburun Dergâhı şeyhi Süleymân Efendi'den Tarîk-ı Sa'diyye'den müstahlef olmuştur. Müddet-i medîde Mâliye Nezâreti'nde kitâbette bulunmuştur. Bi'l-âhare ihtiyâr-ı takâud eyledi.

Beyâz sakallı, beyâz yüzlü, uzunca boylu olup, siyâh cübbe giyer, beyâz arâkıye üzerine siyâh sarık sarardı. Her gören meclûb ve meczûb-ı hüsnü olurdu. Sevdiği meşâyıhın dergâhlarına giderdi. Herhangi bir meclis-i zikirde bulunsa orada derhâl neş'e-i zevk, rûhâniyyet zuhûra gelirdi. Esnâ-i zikirde kendilerine hâl galebe eylediğinden şiddetli sayhalar vurarak kendini yerlere atardı. Bu hâl herkeste haşyet vücûda getirirdi. Husûsuyla Hz. Sünbül Hânkâhı'nda semâ'-hânede tahtanın üzerinde kendini oradan oraya kaldırır atardı. **"Meded Yâ Nebiyya'llâh!"** diye sayha ederdi. Bu sebeble **"Sayha-zen İbrâhîm Efendi"** diye şöhreti vardır.

Kendileriyle çok zamân müşerref oldum. Fakîre Tarîk-ı Şa'bânî'den **Vird-i Yahyâ** kırâatına me'zûniyyet vermişti. **Salavât-ı şerîfeyi huzûr ile okumayı tavsiye ederdi.** **Bir gün hasbihâl sırasında buyurdular ki:**

Hânkâh-ı Hz. Sünbül'de bir cem'iyyette dûçâr-ı cezbe oldum. **"Aman! Yâ Muhammed!"** diye kendimi yere attım. Gaşy oldum. **Bu esnâda sırr-ı rûhâniyyetime dediler ki:**

> ***"Muhammed senin ağzının kaşığı mı ikide bir o ism-i mübâreki yâd ile hareket ediyorsun. Cenâb-ı Hak Kur'ân-ı Kerîm'de ta'zîmen,***
> ***"Yâ Eyyühe'n-Nebî! Yâ Eyyühe'r-Resûl!"***
> ***buyuruyor. İsm-i Nebî'yi erbâb-ı kemâl ü edeb doğrudan doğruya zikr etmezler.***
> ***Senin "Yâ Muhammed!" diye sayha edişin küstâhlıktır; edebini takın.***

Bu tevbîh ve irşâd-ı Ma'nevî fakîrde öyle bir te'sîr-i azîm husûle getirdi ki, bir daha o yolda sayha etmemeğe azm ettim. Bu sebeble **"Aman Yâ Nebiyya'llâh!"** benim virdim oldu. Evlâdım siz de bu hâlimden ibret-bîn olunuz."

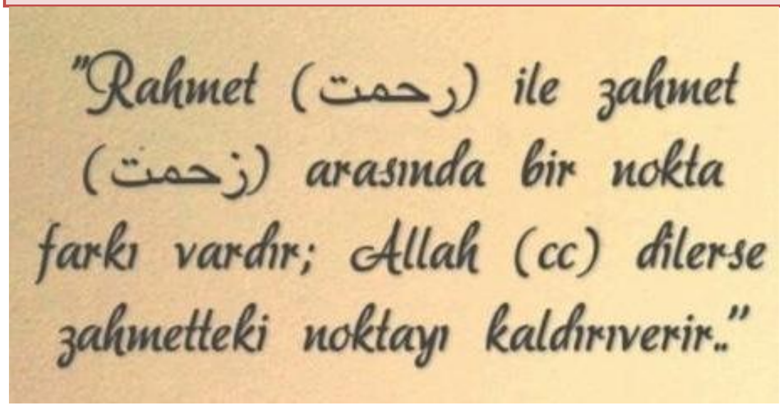
Şehzâdebaşı civârında Bozdoğan Kemeri civârında bir hânede sâkin idi. Son zamânlarında halktan inkıtâ' eyledi. Hâlden hâle dûçâr oldu. Te'sîr-i cezbe ile kendini merdiven sahanlığının parmaklığına salb etmek sûretiyle cânını cânânına teslîm eyledi. Mazhar-ı zevk-i tâm oldu. Mezkûr dergâhta defîn-i hâk-i gufrândır. (Kaddesa'llâhu sırrahû)

Halîm, selîm, gül yüzlü, pâk özlü, tatlı sözlü idi.

c.4. sh: /117/

Kaynak: SEFÎNE-İ EVLİYÂ- Osmânzâde Hüseyin VASSÂF, hzl: Prof. Dr. Mehmet AKKUŞ, Prof. Dr. Ali YILMAZ, 2005, İstanbul

RAHMET VE ZAHMET FARKINDAKİ İNCELİK

"Rahmet (رحمت) ile zahmet (زحمت) arasında bir nokta farkı vardır; Allah dilerse zahmetteki noktayı kaldırıverir.."

İnternet üzerinde dolaşımda olan bu nükte/hikmet (!)sehven bir tevile maruz kalıyor, diye düşünüyoruz.

Allah Teâlâ katında her şey hakkında sadece iyilik vardır. Zahmet ve rahmet ikilem/dilemma ancak insanı ilgilendirir.

مَّا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِن سَيِّئَةٍ فَمِن نَّفْسِكَ وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولاً وَكَفَى بِاللّهِ شَهِيدًا

"Sana gelen iyilik Allah'tandır. Başına gelen kötülük ise nefsindendir. Seni insanlara elçi gönderdik; şahit olarak da Allah yeter." (Nisa, 79)

Bir şeyin rahmet ve zahmet olması kula nispetledir. Mesela aspirin ülseri olan için şifa olmayışı gibi.

Yukarıdaki zahmetin harfini silmek kulun nefsiyle alakalıdır. Kul ile Allah Teâlâ arasındaki bağıntıda olan noksanlık kula racî olur. Allah Teâlâ kaderde rahmeti galip olduğu için, zahmete öncelik vermez. Belki kulun isyanı nedeniyle rahmeti tebdil ve tağyir eden kulun isyanı ve gafleti nedeniyle kalbe düşen karanlıkların artmasına neden olan noktayı [kulun] nakşetmesidir.

Sözün kısası hasenatül ebrâr seyyiâtül mukarrebîn **"ebrarın, yani iyi ve hayırlı olanların kendi seviyeleri ölçüsünde yaptıkları iyi bir şeyi mukarrabinin yani Allah Teâlâ'ya yaklaşmışların veya yaklaştırılmışların yapması mukarrabin için seyyiat sayılabilir hatta sayılır anlamında bir kaide."**

Bu meyanda Allah Teâlâ'ya sığınır hatamızın affı için niyaz ederiz.

İhramcızâde İsmail Hakkı

GELECEK SENE MÜSLÜMANLAR HACC İBADETİ YAPAMAYACAK MI?

Not: Bu yazı bir öngörüdür.

Tarihte bir ilk mi araştırmak gerekiyor, fakat gelecek sene hacc ibadeti yapılamayacak gibi görüntüler başladı. (Veya sembolik düzeyde bir katılım ile ibadet ifa edilecek) Çünkü Suudi Arabistan üzerinde bir oyun oynanıyor. 2015 senesi Hacc mevsiminde **Vinçin devrilmesi** , Kâbeye yakın bir otelin yanması ile başlayan ve Mina'daki izdiham ile devam eden facialar zinciri,

Kabe'de vinç faciası: Ölü sayısı 107'ye yükseldi, 238 kişi yaralandı
11 Eylül 2015 Cuma,
Mekke şehrinde akşam saatlerinde meydana gelen fırtına ve sağanak yağışta Kabe inşaatındaki bir vinç hacı adaylarının üzerine devrildi

http://www.haberturk.com/dunya/haber/1127394-kabede-vinc-kazasi

Kâbe'nin Yanıbaşında Yangın
Kâbe'deki vinç faciasının ardından Mekke bu kez de yangın haberiyle sarsıldı. Haremüşşerif'in yanıbaşındaki 11 katlı bir otelin yedinci katında yangın çıktı.

Hac vazifesinin gerçekleştirildiği Mekke kenti bu kez yangın faciasıyla sarsıldı. Aziziye mahallesinde bulunan 11 katlı bir otelin yedinci katında yangın çıktı.
18 Eylül 2015

http://www.muslimport.com/kabenin-yanibasinda-yangin-2677h.htm

Hac'da izdiham: 753 kişi öldü, 887 yaralı var!
24 Eylül 2015 Perşembe
Mina'da şeytan taşlama sırasında çıkan izdihamda 753 hacı hayatını kaybetti, 887 kişi yaralandı. Faciadan sonra haber alınamayan 18 Türk hacıdan beşi ile iletişim kuruldu, 4'ü ise hayatını kaybetti

http://www.haberturk.com/dunya/haber/1132220-hacda-izdiham-hacda-izdiham-753-kisi-oldu-887-yarali-var

Bu haberlerin yanı başında İsrail'in sürekli olarak sudan bahaneler ile Mescid-i Aksâ'ya saldırılar düzenlemesi, birşeylerin tezgaha sürüldüğünün apaçık göstergesinden başka ne olabilir.

Mina'daki izdiham kesinkes bir komplo kokmaktadır. Kameralar ve güvenlik zafiyetinin oluşmasında (11 Eylül saldırıları gibi) bir kirli eli işaret ediyor. Hacc yapan biriyseniz hacılardaki şu hali bilmeniz gerekir. Hacılar koyun gibidir. Dur dersen durur git dersen gider. Aklı ile hareket edemez. Dikkatli bir görevli talimat ile bir milyon hacıya komuta edebilir. Gerçekte budur.

Bu komplovari olayların ekstra getirisi Arap baharı ile gelişen Ortadoğu politikalarında atlanmış yer olan Suudi Arabistan'ın kaynatılma vaktinin geldiğine işaret oluşudur. Eğer haberleri takip ediyorsanız, bir sıkıntının başlayacağı aşikâr. 2015 Ağustos ayında kadın hakları babında bir yasal değişime uğraması bu sözlerimizi destekliyor.

Suudi Arabistan'da kadınlara "seçme ve seçilme hakkı" verildi
22 Ağustos 2015 Cumartesi
Suudi Arabistan'da kadınların, hem aday hem de seçmen olarak 12 Aralık 2015'teki yerel seçimlerine katılabileceği bildirildi

http://www.haberturk.com/dunya/haber/1118795-suudi-arabistanda-kadinlara-secme-ve-secilme-hakki-verildi

Bir yerlerden baskı başladıki Suud hanedanı bu yasanın çıkışına izin verdi.

Günümüz itibarıyla haberlerde yer alan darbe söylentisi Mina izdihamının arkasından dile getirilmesi stratejik yara almış yönetimin bir boşluğa düştüğünden başka ne olabilir.

Suudi Arabistan Kralı'na karşı darbe çağrısı
Suudi Arabistan'da ismi açıklanmayan bir kraliyet üyesinin Kral Salman'a karşı darbe yapma çağrısında bulunduğu bildirildi.
30.09.2015 -

http://www.ensonhaber.com/suudi-arabistan-kralina-karsi-darbe-cagrisi-2015-09-30.html

Ayrıca Suudilerin İsrail ile iş tutmaları hayra alamet değil.

Fatih Altaylı: İsrail ve Suudiler Kürdistan için anlaştı
Fatih Altaylı, İsrail ve Suudi yetkililerin "büyük Kürdistan" için anlaştıklarını söylediğini ifade etti.
Haber Merkezi / 30.09.2015

http://www.ensonhaber.com/fatih-altayli-israil-ve-suudiler-kurdistan-icin-anlasti-2015-09-30.html

Bizim için önemli olan husus bu tür olaylar ile İslâm dini üzerinde artniyetli komitelerin nemalanıp saldırıya geçmeleridir. Allah Teâlâ İslâm'ı korumak konusunda garanti verdiği kesin vahiyle sabittir. Ancak Müslümanlar üzerinde fitne zuhur edince bahsedilen koruma şartlarına uymayanlar için tecelli etmiyor.

Devletler ve milletler sürekli bir devranın içinde olur. Doğarlar, büyürler, yaşarlar ve ölürler. Bizim buradan çıkaracağımız ibretamiz husus Müslümanların ileri görüş sahibi olup devranın iptilalarından az ziyan ile çıkabilmeleridir.

İbtila alemin vasfındandır, cedel ile engel olunmaz, fakat uyanık olup aza indirmek kul üzerine vucubiyet gerektirir.

Allah Teâlâ buyurdu ki;

الم أَحَسِبَ النَّاسُ أَن يُتْرَكُوا أَن يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ

Elif lâm mîm. E hasiben nâsu en yutrekû en yekûlû âmennâ ve hum lâ yuftenûn(yuftenûne). Ve lekad fetennellezîne min kablihim fe le ya'lemennellâhullezîne sadakû ve le ya'lemenel kâzibîn(kâzibîne).

Elif lâm mîm. And olsun, biz kendilerinden öncekileri de denemişken, insanlar, 'İnandık' deyince, denenmeden bırakılacaklarını mı sanırlar? Allah elbette doğruları ortaya koyacak ve elbette yalancıları da ortaya çıkaracaktır. Ankebût, 1-3

Bu konuya bir ek olarak Görüştüğüm bir ilahiyat profesörü mevzu hakkında bir yorum getirdi. Dedi ki; son zamanlarda İslâm dinine aşırı bir katılım var. Ancak bu katılım normal halk kitlesinden değil, kariyer ve bilgili insanlardan oluşuyor. Bu insanların İslâm'a dönmelerini engellemek için ve propagandaya ve dezenformasyona en uygun zaman olan hacc vakti ve zamanı seçilerek bir korku ve baskı uygulanmaya çalışılıyor, dedi

Haksızda değil.

Her şey bir tarafa gelecek sene hacc ibadetini Müslümanlar yapamayacak olursa…

İhramcızâde İsmail Hakkı